NEMZETŐR.

Kiadja és szerkeszti : VAHOT IMRE.

Budapest. **1. szám.** **Julius 5. 1848.**

TARTALOM : Hadi zászló. Nemzetőrségünk rendezése tárgyában. — Hadi lant. Költő katona. Garaitól. — Hogyan kell a nemzetőrségnek fegyverben gyakoroltatnia ? — Hirlapi csatározó. — Órállás a nemzeti szinházkörül. — Fővárosi tárogató. — Külföldi szemle.

HADI ZÁSZLÓ.

Nemzetőrségünk rendezése tárgyában.

A magyar nemzeti őrsereg létele attól függ: mikép fog elrendeztetni, mint fog az illető tisztek által kormányoztatni, s átalán véve a nemzetőrök miként teljesitendik kötelességeiket.

Szükséges tehát, hogy e nagyfontosságú ügy a sajtó utján minél több oldalról megvitattassék, s arra vonatkozó javallataikat minél többen terjeszszék elő.

Lapunkban e tárgyról már gyakrabban vala szó s lesz ezentúl is, de csak töredékesen, fenhagyván a rendszeres munkálatot az ezzel tüzetesen foglalkozó hadi tanácsnak.

Miután a nemzetőrök összeiratása, s századonkénti alakulása, a tisztek kineveztetése, s megválasztása már országszerte majd mindenütt végbement, — úgy látszik, hogy most már nincs egyéb hátra, mint a nemzetőröket fegyverbe gyakorlani, s a megkivántató szolgálatokra kellően alkalmazni.

Mi azonban az összeirás, századonkénti alakulás, kinevezések és választások körül már is több olly lényeges hibákat láttunk felmerülni, mellyek az egész nemzetőrség lételét, fenmaradását veszélyeztethetik, s mellyek javitását hazafiui buzgalommal sürgetni, el nem mulaszthatjuk.

Az összeirást illetőleg, számosan hagyattak ki és maradtak el ollyanok, kik törvény értelmében szolgálatot tenni tartoznának, különösen azok közül, kiknek 100 p. forintnyi évi jövedelmök van, de kik, mivel némelly más jogokban nem részesülnek, különféle ürügyek alatt fegyvert fogni nem akarnak.

E tekintetben akként kell intézkednie a törvényhozásnak, hogy a jogegyenlőség szélesebb kiterjesztése következtében, a haza minden, bár szegény, de becsületes polgárának kedve legyen nemzetőrségi szolgálatot tenni. Az érintettek pedig, addig is, míg a törvényhozás kedvezően intézkedhetnék rájuk nézve, már csak jó remény fejében is, ne vonják ki magukat a szolgálatból. Ki kötelességet teljesit, hamarabb nyer jogot, mint ki makacsul vagy épen daczolva ellenkezik.

A nemzetőri parancsnokok kinevezésével, mint halljuk, sok helyen nincsenek megelégedve, miután takarékosság tekintetéből a nyugdijas tisztek közül ollyakat is tukmáltak a nemzetőrök nyakára, kik iránt ezek, több alapos oknál fogva, tisztelet-, rokonszenv- és bizalommal nem viseltethetnek. Már pedig hol ezek nem csatolják össze a nemzetőröket főtisztjökkel, ott vége a lelkesedés-, rend- és pontos kötelesség-teljesitésnek.

Hol tehát ezen nyommasztó körülmény foglal helyet, a nemzetőrök közakarattal adják be a közügyérségnek elégületlenségi nyilatkozatukat, s az illetők szoros kötelességöknek ismerjék a nemzetőrség lételét veszélyeztető, gyülölt egyének állásukbóli elmozdittatását.

A századok alakulása helyesen történt akképen, hogy egy-egy század 2—300 egyén által egészittetik ki, — így legalább egy két tag elmaradása esetén a szolgálatok tételében nem lesz érezhető fogyatkozás. Az illy nagy századokhoz azonban aránylag igen kevés tiszt van megvá-

lasztva, úgy hogy ha most az egyetlen százados és a hadnagyok valamellyike, bizonyos akadályok miatt egy időben nem jelenhetnék meg szolgálatra, a század a legnagyobb zavarba jönne. Azért hát a tisztek számát szaporitani kell, s ez által a rend is szilárdulni, a begyakorlás gyorsittatni fog.

A tiszteknek a századok által történt megválasztatásában is sok hibát, visszaélést vettünk észre. Legszomoritóbb e dologban az, hogy valódi érdem helyett, az üres pöffeszkedő tekintély, osztály- és rangaristokraczia, s pajtáskodási részrehajlás volt leginkább befolyással a választók többségére. Fővárosunkban, például, falragasztványok által hirdetve volt, hogy ez és e század, ekkor és ekkor, bizonyos helyen összegyül s tisztjeit megválasztja. A falragasztványt sok nemzetőr véletlenül nem olvasá, a választásról mit sem tudott, s igy történt, hogy teljes számmal egy század sem választhatott. A századnak egy kis töredéke a választáson megjelent; ekkor némelly ragyogni szeretők, vagy apró zsarnokok előre tolakodtak, s jó czimboráik, vagy hódolóik által kikiáltatták magukat századosok- vagy hadnagyoknak, a nélkül hogy legtöbb közülök valóban érdemes s alkalmas lett volna a tiszti hivatalra. Mert sok ember azt hiszi, hogy a ki szájaskodni, durván parancsolgatni, gorombáskodni tud —, az már született nemzetőri kapitány. Vidéken némelly helyütt, a tisztségre vágyakozó, hiu pöffeszkedők, (és milly nagy légió volt ezen nyomorultak száma!) — formális korteskedésre vetemedtek, a nemzetőrökkel akószámra itatták boraikat a végből, hogy századosok és hadnagyocskák lehessenek, azaz, hogy ragyogva parancsolgathassanak, s a tekintély álnimbuszát ölthessék magukra. Illy emberek szégyenére válnak a szabadság és egyenlőség uj korának. Illy bangók nem akarják vagy nem képesek felfogni azt, hogy nemzetőr és nemzetőr közt semmi osztály és rang-különbség nincs, legyen az tiszt vagy közvitéz. Ők, a jámborok, talán nem is álmodnak a felől, hogy legjelesebb férfiaink, mint például a ministerek, a pestmegyei első alispán, a pestvárosi polgármester, — mind csak igénytelen, egyszerü nemzetőrök, öv és ezüst paszománt nélkül. — Igaz, hisz nem rég bizonyos zugvárosból deputácziót küldtek a körügyérekhez a végből, hogy a nemzetőri tisztek csákóit vastag széles ezüst paszománttal ellátni, a (talán más agyagból gyurt) közemberekétől megkülönböztetni, kegyesen méltóztatnék.

Igy állván a dolgok, átalán véve szomoruan lehet tapasztalni, miszerint a nemzetőrök az illy utakon elválasztott legtöbb tiszt iránt ugyszólván semmi tisztelet-, bizalom- és ragaszkodással nem viseltetnek, mi mód nélkül gátolja e nagyfontosságu ügy fejlődését, haladását.

Tekintve a fönebbi körülményeket, de tekintve

azt is, mikép a választások nem történtek annak rendje szerint, jogosan kivánhatjuk, hogy minden nemzetőri században uj tisztválasztás eszközöltessék, még pedig olly módon, hogy a választás határnapja nehány nappal előre minden tagnak irásban bejelentessék, s a választás nem erőszakoló felkiáltások, hanem titkos szavazás által történjék, mi, elég rosz, hogy eddig is mellőztetett. — Ez uj választás annyival is inkább helyén volna, mert most már a századok tagjai jobban ismerik egymást, mint az előtt.

Más alkalommal szólani fogunk a nemzetőrségi fegyről, fegyvergyakorlat- és ruházatról.

HADI LANT.

A költő-katona.

Komoly napokra készül,
Csatára a magyar;
Fegyverzőrej- s dobszóra
Feszül a férfikar.

A pőröly és a vésü
Fegyverré lettenek,
A városok polgári
Puskákat töltenek.

Szántóföldét elhagyja
A békes földmives,
Ásókkal és kaszákkal
Ellenséget keres.

S én itthon énekeljek
Szerelmes éneket,
Mig népem a hazáért
Hős harczra elsiet?

Nem koldúsbot kezemben
A hárfa, mig birom;
Fegyverré idomítja
Szintugy az én karom.

Útközben hős apákról
Zengek rajt hősi dalt;
A harczmezőre érve,
Egy lelkes riadalt!

S ha elkapott a szent láng
Lelkünk, szivünk dobog,
Szabadság és hazáért
Hő vérünk felbuzog:

Ha folyni kell a vérnek,
Enyém is vér leend;
A lant szabad zengője
Rablánczot nem türend.

Mint Lél apánk, kürtével,
Lantommal harczolok,
Mig veletek vagy győzök.
Vagy veletek halok.

GARAI JÁNOS.

Hogyan kell a nemzetőrségnek gyakoroltatnia a fegyverben?

Kimeritő magyarázata egyes nemzetőr és minden önálló részlet beoktatásának.

Hogyan kell a nemzetőrségnek gyakoroltatnia fegyverben?

Tán a királyi seregek számára fönnálló szabályzat alapján? Hitem szerint a dolgot igy szokták kezdeni. Könyvárusi hirdetmények e könyvek vételére, s igy tanulmányozására szólitanak fel. Ez urak czélja minden kétségen kivül a legdicséretesb. Hanem jó véleményök megvalósitása egy átalában kártékony hatású volna. Az én értekezésem tényeken alapuló, tisztán tudományos vizsgálat és magyarázat. Vajjon a gyakorlati életben fennálló szabályzat hasznos-e vagy nem: az itt nem kérdés. A hadseregre nézve kétségkivül mind addig hasznos, míg az idő körmünkre nem ég, míg a taktikai foglalkozások szokott csapásban haladnak, míg az ember egykedvű maradhat az iránt, hogy az alapfogások, alapmozdulatok, alaphadolatok (Manöver) több fölösleg, sok lényegtelen, tévutra vezető s egészen czélszerütlen találtatik, minek gyakorlata nagy időbeli áldozat és emberi erőt igényel. Tehát: nagy időbeli áldozat és emberi erök!

A hadsereg beoktatása, kivéve a háborui esetet, ráérkezés szerint intéztethetik, s ez igen régi divatú s eredetü, és szokásban van most is. Ellenben a nemzetőrség betanitásának a legnagyobb, büvösebb gyorsasággal kell végrehajtatnia: mert neki nincsenek illy tanitásra forditandó hasonló idő- s ráérkezésbeli áldozatai. Idő és ráérkezés a polgár véd tagjainál fontos perczenetjeit teszik életkeresetök' töpénzének.

Minthogy nagy időbeli áldozatok hadseregnél nem hoznak kedvező eredményeket, mellyeknek a nemzetőrség betanitásánál mulhatatlanúl a legrövidebb időközben kell kimutatkozniok, nem marad hátra egyéb következtetmény, mint bevallanunk:

Miszerint a nemzetőrség beoktatása mégsem a legjobb uton kezdethetett.

Most már kérdés: e gyakorlati tanácsadások szerzőjének nézete szerint milly határidő alatt oktattathatnék be a nemzetőrség egy szerencsésebb rendszer nyomán (mivel e rendszer egy átalában egyszerü, minden házi ész által fölfogható)?

Felelet.

Szerző rendszere nyomán, a nemzetőröknek a teljes tudatlanság állapotjából, csupán három óra idő alatt kell oda képesülniök, hogy soraik, tizedeik, századaik alkalmas, ügyes oktatóivá váljanak.

Kérjük jó indulatu olvasóinkat, szivesked jenek illy nagyszerü oktatáspróbához, a nyomtatópapir fekete sorain türelemmel követni bennünket.

A nemzetőrség betanitása és gyakorzása.

Első óra.

Fegyver nélkül.

1. Állás.

A sarkak összezárkoznak, a karok természetileg és fesztelenül eresztvék a testen lefelé. A szép, nemes, öntudatos magatartás minden egyéb aprósága a nemzetőr saját feladata leszen.

2. Fordulatok.

Fejvetések.

Balra nézz!

Jobbra nézz! A mozgás, valamint minden más mozgás a végső, éles hangsulyozattal kiejtett szótagra történik.

Testfordulatok.

Jobb fél-re!) Egy negyed rész kör ké-
Arcz!) peztetik, milly serényen és
Bal fél-re!) ügyesen forog a nemzetőr
Arcz!) sarkán, az az ő dolga.

Arcz, a visszakozást (Herstellung) jelenti.

Jobbra át! Egy fél köriv képeztetik. A fordulás inkább a csipők meglódításával, s a bal sark erősebb nyomásával hajtatik végre. A nemzetőr iparkodjék saját szorgalma által megtanulni a biztos fordulásokat utczakövezeten, porhanyús gyepföldön, pocsétában, ugaros téreken, lejtös és meredek földön.

A jobbra-átból, újra jobbra át fordulattal visszakoztatik (wird herstellt.)

3. Indulók és járatok.

Figyeltető. Arczczal indulni. Indúlj! A kilépés mindig bal lábbal kezdetik. Az állj-ra megállapodunk, hátsó lábunkat a mellsővel zárkoztatván.

Indulásban csak egyféle toppnak (Schritt) van helye, egy perczre 108 lépésnyi gyorsaságot vagy tactust számítva. A toppnak hossza 2½ lábnyi. Járatokban mindig egyenlő tactust, egyenlő toppot kell tartani; mert azok a lelkét adják meg a járatnak. A nemzetőr könnyüded, folyékony járata soha sem gépies vagy aggalmas utánzatnak gyümölcse, hanem csupán valódi akarat eredménye. A nagy császár katonái lábszáraikkal győztek.

Jobbra (balra) hu-zódj! negyedfordulat, azaz: epy 45° szögön állás vétetik, s ezen irányban tova jártatik egész az egyenest! vezérszó kiáltásaig; mire aztán ellentétes fordulattal ujra visszakoztatik.

Járat helyből.

Jobbra (balra) hu-zódj! In-dulj! állj! arcz!

4. Üdvözlések vagy tiszteletadások.

A nemzetőr ujjhegyeit fövegének karimája vagy ellenzőjéhez illeszti; e közben bevárja és pillantásával kiséri azt, kinek a tiszteletet teszi.

Puskával.

1. Állás.

A nemzetőr erősen kezébe fogja a puskát s bal vállhoz helyezi. Csak akarat kell hozzá, a puska mi hamar könnyű terhű lesz neki, nem fog leesni kezében.

2. Nyugfogták (Ruhetempos).

Váll—ra! A nemzetőr csupán bal kezével vállra veti a puskát, úgy hogy azt kényelmesen rézsutos helyzetben hordozza. Szuronya hegyének nem szabad keresztben érintkeznie közvetlen szomszédja szuronyának hegyével.

Iga—zodj! A puska ujolag oldalra vitetik.

Kar—ra! Bal kézzel a puska előre löketik függőleges helyzetben, úgy hogy a jobb kéz azt kényelmesen megmarkolhassa a tusanyakon (Kolbenhals); ezután a bal kar a jobb karra helyeztetik.

Iga—zodj! Egyszerü visszakozás egy rövid ütésnek a felső tusapléhre való tételével.

Láb—hoz! A puska jobb kézzel a hónalj mellett megmarkoltatik, jobb oldalra ragadtatik, s lassan földre állittatik fel.

Vál-lazz! A puska megmarkoltatik, s kellő hintálással vállra vitetik.

3. Fordulatok.

Fejjel. (Semmi hozzáadás.)

A testtel vállazott állásban!

Jobb—fél! } A fordulással a tusa egyszersmind
Bal—fél! } némileg lefelé nyomatik, aztán a puska ismét régi helyzetbe hozatik.

Jobb át! A jobbra szóra a puska meghuzatik s kevéssé befelé fordíttatik, hogy szilárdúl feküdjék — egyszersmind jobb kézzel a töltéstartó (Patrontasche) a fedél közepén megfogatik, átra a fordulat végrehajtatik s a puska ujra vállra vétetik.

Visszakozásra ismét jobbra-át.

Kar-ra! semmi fordulat nem vezeltetik.

A huzott fegyverrel való fordulatok épen azok mint puska nélkül, csak hogy a jobbra-átnál a töltéstartó megfogatik.

4. Járatok (Marschiren).

A puska mindig vállakozva, még király előtti vonulatban is. Ünnepélyes jeleneteknél városban a puska karra vétetik.

Ha felszakgatott, növényes, porondos földön, csaliton, haraszton, posványos, mocsáros és erdős vidékeken át kell járnunk, vagy árkokon keresztül haladnunk, lejtőkön le- s felmennünk: akkor a puskát: sulyban! (in die Balance) veszszük.

Erre nézve a puska mint a lábhoznál jobb oldalra leragadtatik, s előre helyzett szuronyhegygyel, a tusa a jobb sark tájában, a legkényelmesebben hordoztatik.

Váll-lazz szóra a puska a vállra jő.

Puskávali járatnál az ostromot és támadást mulhatatlanúl kell gyakorolni szuronynyal.

Vezénylet. Arczczal járni!

Indulj! 200 lépéssel elővonulunk.

Indulj! Indulj! Egyedüli eset egy második lépetnem elfogadására, átmenet futólépetbe olly gyorsasággal, hogy egy perczre 130 lépet számittatik.

További 50 lépet után:

Szuronyt sze—gezz!

A jobb kéz a legerősebben markolja meg a puskát tusája nyakánál, a bal kéz épen úgy a legutolsó csőkarikánál; így a puska a váll visszavétele nélkül jobb oldalra leragadtatik, szuronyhegygyel az ellenfél melle fenyegettetik, s a leghevesebb támadással rohanunk reá.

Állj-ra megállapodunk, vállazunk, igazodunk.

Állj! és visz-sza! A puska sulyba vétetik, jobbra át, futó lepetben oda vonulunk, hol a vezérlő vagy a zászló van. Épen ott arczot csinálunk és állakozunk.

Állj! és in-dulj! A rohanó hadoló toppot (Manövrirschritt) tart, puskáját vállra hozza s rendezi magát. — A nemzetőr tehát minden gyülekezésnél azonnal tanúlja meg minden zajt, csörtetést eltávoztatni a viadalból, ne beszéljen, tegye lehetségessé, hogy a vezérlő szózata vagy pedig a jeladás érthetően keresztülhasson.

5. Tiszteletmutatások.

A nemzetőr puskáját meghuzza, az előljárót bevárja s fejével kiséri. Tisztelegni, a fejedelmen és az országgyülési testületen kivül, senki előtt sem fog. A szabad polgár szabad polgártársát üdvözölheti, de hódolnia csak a fönnemlitett állodalmi hatalmaknak lehet. A tisztelkedés azonban nekünk hódolatnak látszik.

6. Puskafogások.

Nyug- v. pihenő fogták — sulyba — szuronyt szegezz — már tudvák.

1. Szuronyt tüzz!)
2. Szuronyt dugj!) Nem kiván magyarázatot.
3. Puskát add át!
4. Visszakozz!
5. Tisztelegj!
6. Vállaz!
7. Lábhoz!
8. Készülj imára) Az oltári szentség üdvözlé-
9. Imától visszakozz) sénél — misekor stb.

Imához térdelj! Fölösleg. A sergek fegyverben legünnepélyesebben tisztelik a fölényt álló helyzetben.

Mindezen fogtákat nem tanuljuk irott tanitások után, hanem azokat megmutattatjuk magunknak, s tehetségünk szerint utánozzuk. Csak kétháromszor utánozzuk egész komolysággal, többé nem könnyen feledjük el azokat.

7. Tüzfogások (Chargirgriffe).

Vigyázz! Tölts! A nemzetőr puskáját rézsutos helyzetbe hozza, szájjal fölfelé és tölt, mi közben egy negyed fordulatot jobbra teszen. Ha valaki sohasem töltött volna puskát, mutattassa azt magának otthon egy tapasztalt, jártas egyén által. Tanulja meg nevezetesen a gyujtót biztosan és sebesen behelyezni. A jó, biztos és sebes töltés fögügyességét teszi a hasznavehető harczfinak. A derék nemzetőrnek álmában kell tudni toppot tartania, álmában tölteni, álmában kanyarodnia s huzódni tudnia, mind ez annyira gépies, s olly mértékben játszva hajtandó végre, a miként az ember a legnagyobb sötétben is kezéből szájába tudja vinni a falatot.

Iga — zodj! Tökéletes helyvétel.

Vigyázz! Tüzelni! sor, tized, század, zászlóalj!

Ké — szülj! A nemzetőr fél fordulatot csinál jobbra, jobb lábát annyira hátra teszi, mennyi szilárd állásra kivántatik, puskáját rézsutosan leragadja, a sárkányt fölhozza s a czélpontot gyorsan szemügyre veszi.

Czél! A puska jól a jobb vállhoz nyomatik, bal kézzel ügyesen s kényelmesen tartva (mi az otthoni öngyakorzát müve); a czélzás, légy, és czélpont egy vonalba hozatik, a jobb mutatóujj a nyomattyu vagy-ravaszra (Drücker) helyeztetik.

Tüz! Egy rántással elsüttetik, a puska nem vétetik le azonnal, hanem aztán időzés nélkül s a leggyorsabban töltetik.

(Csak egy esetben nem töltetik, és pedig, mikor a vezérlő egy ellenségi vonal elővonulását az utolsó salvéval egész 60 lépésre bevárta, mert akkor mindjárt a tüz után:

Indulj! In-dulj!

Szuronyt sze — gezz! (És aztán rohanunk is.)

Iga — zodj! Hely foglalása.

(Folyt. köv.)

(Németből). FEKETE S.

HIRLAPI CSATÁROZÓ.

KOSSUTH HIRLAPJA. Ezen journalistikai óriás, mellyet az ármány már egy izben leszoritott pályájáról, most ismét uj erővel lép föl arra, de jelenleg egészen más viszonyok, más körülmények között. Akkor Kossuth izgató vezérczikkei tevék meg a roppant batást; — milly modorban fog most irni, az még nem tudható, s igy lapja hatását sem lehet előre s biztosan kiszámitani. Hogy Kossuth, a genialis journalista iránti részvét nem oludt ki közönségünk keblében, azt előfizetőinek nagy száma tanusitja, s hogy Kossuth még mindig a láng lelkü, remektollu journalista, az csak a két első szám vezérczikkéből is látható. E mellett Bajza jótapintatu szerkesztésétől is a legjobbat lehet várni.

A PESTI HIRLAP czimbetüi kisebbek mint azelőtt, jeléül annak, hogy Kossuth Hirlapja mellett összébb kell vonnia sátorfáját. — 96-ik számában Kemény Zsigmond talpraesett czikket irt az álhirek kohólói ellen, kik a közönséget min-

denféle nagyitott s ujból szopott pletykákkal ijesztgetik.

A JELENKOR a szintelen, jellentelen öreg ur, hosszas betegeskedés következtében jobb létre szenderült, némelly politicus orvosok állitása szerint, a forradalom silányitá tönkre. Uj szavak tekintetében hasznos volt nyelvünk fejlödésére, de még inkább gazdája zsebére nézve. Béke hamvaira.

A MUNKÁSOK UJSÁGA. 13. számában Tancsis a szerkesztö azt vitatja, mikép egy embert több helyről is ellehet küldeni országgyülési követnek. Ez nem áll; mert igy egy országos népszerüségü férfiu 50 helyről is elválasztathatná magát, — s jó rosz ügyekben egyaránt többséget csinálhatna sok részre osztott képviselöi személyével.

CHARIVARI vagy DONGÓ. Uj lap. Szerkeszti Lauka G. Kiadja s a képeket hozzá rajzclja Szerelmei. Az elsö szám elsö czikke, Világos összeesküvés czim alatt, a 24-ik juniusra jóslott pesti zavargás miatti félelmes elökészületeket jó humorral rajzolja. — Az ördögszekérnek nem minden élcze sikerült. ‚Egy váczi-utczai ház alatt' czimü torzrománcz — a Butter Floriánnal vetélkedik. — E genrében Lauka igen szerencsés tollal bir. — A szinházi rovat nagyon felületes, és az elsö szám méltatlan is, mind Erdélyi, mind Obernyik irányában. A Charivari szerkesztöje ugyanis kárhoztatja az igazgatóságot a miatt, mert junius utósó napjaiban többnyire vigjátékot adtak. Sőt ezt igazgatói jó tapintatnak kell nevezni, mert ha a szinházra nézve ama legfatálisabb napokban komoly darabokat adnak, 50 nézö helyett 5 sem jelent volna meg. — Azon állitás pedig, miszerint Obernyik minden illy szinházi botrányokat pártol, szinte méltatlan és alaptalan, mert épen O. az, ki birálatában a hibákat mindig öszintén, és bátran, de férfias higgadtsággal szokta nyilvánitani.

A REFORM 1-sö számában illy czimüi czikk olvasható: Egyenlöség jöjjön el a te országod! — Mi meg vagyunk gyözödve, hogy a Reform épen nem bánná, ha például elöfizetök dolgában a Kossuth Hirlapjával is egyenlö volna.

A PESTHER ZEITUNGBAN egy jó élcz van. A haza oltárára nem igen áldozó föpapjaink — ugymond — most látszanak leginkább ragaszkodni e mondathoz: Az én országom nem e világból való.

AZ ÉLETKÉPEKBEN „A szent ember" czim alatt igen jeles költemény olvasható Vörösmartitól; valamint ugyanott Neinek „Népnevelési intézkedések" czimü czikke is figyelemre méltó.

12.

ÖRÁLLÁS A NEMZETI SZINHÁZ KÖRÜL.

— 24. Először: Valaki gyermeke. Franczia vigj. 2 felv. Eleven mulattató mü, több hibával és jó tulajdonnal. Az első felvonás ugyan bágyadt, de a második annál érdekesebb. Játékban leginkább kitünteték magukat László és Szentpéteri. — Szilágyi Sándor nem született comikus szinésznek, e nembeni játéka erötetett s épen nem nevettetö. Ö komoly szerepekben sokkal otthonosabb. — A tetszéssel fogadott vigjáték előadása után a „Gizella vagy a Villik" czimü ballet egy része hozatott szinre, mellyben Campilli, Sári Fanni, de különösen Erhart Kurz Antónia, gyönyörködteték a tánczkedvelö közönséget.

— 25. Mátyás diák.

— 26. Moori vásár.

— 27. Dom Sebastian.

— 28. Oscar. Franczia vigj.

— 29. Don Caesar de Bazan.

Lendvai megérkezvén vidékről, hol szabadságidejét használá, a czimszerepben lépett föl, s a közkedvességü müvész zajos tapsokkal üdvözöltetett.

— 30. Végrendelet. Szomorj. Czakótól. Jó, összevágó előadás, s e mellett szép számú közönség, melly nagyobbára az országgyülésre feljöttekből állt. — Kezdödik szinházunk virágzó korszaka. Ideje is már.

— Julius 1. A hirdetett Borgia Lucretia helyett, melly bizonyos körülmények miatt nem adathatott, hirtelenében, a Johanna és Jeanette czimü kedélyes franczia vigjátékot rántottak elő, s ráadásúl a balletszemélyzet jellemtánczokban müködött. — Mindinkább növekedö közönség.

— 2. A rab. Népszinmü. Szigligetitöl. Nagy közönség.

— 3. Benyovszki. Magyar opera.

FÖVÁROSI TÁROGATÓ.

Országgyülési hirek. — A budapesti országgyülés megnyitása julius 2-ára volt hirdetve, azonban leginkább az egykori Erdély követeinek elkésett választása miatt továbbra, julius 5-ére halasztatott. A követek már nagyobb részint körünkbe érkeztek, s bár jelenlétökkel nagy élénkséget öntenek a nyáron kissé bágyadt fövárosi életbe; mindazáltal koránsem olly feltünö az itt, mint vala a kis Pozsonyban. — Követeink közt a ministeriumnak van legerösebb pártja, mi jelen körülményeink közt örvendetes jelenség. — Népbarátok és aristokraták, elegen vannak köztük, a tulzó radikálok pártja legkisebb. Egyéb-

iránt a pártok mikénti alakulásáról csak később szólhatunk. — A legtöbben azt hiszik, hogy ezen rendkivüli időben összehitt országgyülés csak egy pár hétig fog tartani; azonban a körülmények oda is fejlődhetnek, miszerint sokkal tovább fog az huzódni, mint egyelőre hinnök. A külső viszonyok mikénti állása erre nézve nem kis befolyással leend. — A felsőház tanácskozó terme a muzeum épületében fölötte diszes; az alsóházé is szépen, czélszerüen van rendezve. Szónokszék is van felállitva, mi a sok haszontalan bő beszédnek legderekabb villámháritója, mellynek hiányát eddigelé nagy időveszteséggel kellett nélkülöznünk. — Követeink már több izben tartottak conferenciát. Esténként leginkább a m. szinházban, a Fischerféle fagylaldában, a Szécsenyi-ligetben, s a radikál körben lehet őket látni. Nejeiket többen elhozták magukkal; miért ne? hisz most magyarország is tőle elszakasztott hölgyével, a bájoló szépségü Erdéllyel jelent meg a tanácskozás szent helyén. Az országgyülési ifjuság száma igen csekély, alig észrevehető. Minek is akkor külön ifjusági kaszt, midőn az egész hon, az egész nemzet megifjult s bár kivel is szembeszállni elszánt ifju óriásként áll Europa küzdterén. — Az országgyülés alsóházi elnöke kétségkivül ifj. Pázmándi Dénes leend. Az országgyülést ma k. helytartónk ő fensége nyitandja meg. A legelső teendő, természetesen, hazánk hadi és pénzügyi állapotának megszilárditása leend.

Hogy állunk az illirekkel? — Mit ez ügyben részint a magánkörök, részint az ujságok összevissza hazudoztak, és még folyvást hazudoznak, — az valami borzasztó. E tekintetben leginkább lehet kárhoztatni azon egy-két hirkoholót kik mesterségesen gyártott hazugságaikkal ezereket, milliókat elámitanak, s országos aggodalmat költenek föl. — Hogy az illir lázongás nem tréfadolog, annyi igaz; de másrészről koránse higyjük azt, mintha az által valami rettentő végveszély fenyegetné hazánkat. Az illir lázadók csoportjaiban nem sok a fegyvergyakorlott, s igazán elszánt bátorságu ember, s mind a mellett is, hogy a magyarok a sok különféle álhir által némileg meg vannak ijesztve, — illir uraimék még is jobban szepegnek tőlünk, mint mi ő tőlük. És ennek növelésére nem kis befolyással lehetett a Jelasics vezérlete alatti illir küldöttség fogadtatása, Insbruckban királyunk által, ki ünnepélyesen nyilvánitá, miként Jelasicsnak engedetlensége őt mélyen megsértette, s hogy ő fge Magyarország integritása fentartását szilárdul elhatározá. E nyilatkozatra az illir küldöttség orra vére természetesen megindult s talán még most is folyton foly. Ez és azon körülmény, miszerint országunk szélein összesen 30,000 mobilizált magyar nemzetőrség és katonaság van öszpontositva, eszközlé azt, miszerint az illir tábor most már hajlandó az egyezkedés-alkudozásra. Ennek következése az, hogy a fellázadt illirek főnökei, a karloviczi bizottmány, Csernovics és Hrabovszki kir. biztosainkkal egyességre léptek az iránt, hogy ha az illir lázadók csoportjai elszélednek, házi tűzhelyeikhez mennek, semmi bántalmuk nem leend. Erre nézve 10 napi határidő tüzetett ki, melly már elmult ugyan, de mellynek eredménye nem tudható. Mind a mellett a hirgyártók már mint bizonyos tényt emlegetik azt, hogy az illirek nem felelvén meg az egyesség főkivánatának, köztük és a magyar hadsereg közt roppant véres összeütközésre került a dolog. — E kellemetlen ügy jobbra vagy balra dőlését már mindenesetre türelmetlenül várjuk.

— Nemzetőröket érdeklők. A fővárosi nemzetőrök szorgalmasan gyakorolják magukat fegyverben mit hetenként kétszer kötelesek tenni. Már elegendő ügyességgel birnak. Csak az kár, hogy leginkább kicsinységekre tanitják őket, s czéllövésben nem igen gyakoroltatnak. Ezen kivül, a nemzetőrre nézve, a többi tempók mind csak haszontalan lárifári. — Most naponként 160 nemzetőr végzi az őrszolgálatot. Ki el van foglalva, 1 p. ftért helyettesithet magáért egy más nemzetőrt, kik közt erre elég vállalkozó akad. — Rendes nemzetőri egyenruhája, jó fegyvere még kevesnek van, de vitorla-vászon zubonya, és viaszosvászon csákója majd mindeniknek van, úgy hogy a fakó blouse fővárosunkban egészen divatos viseletté vált. — Mondják, hogy a felosztott fekete sereg osztály ujjáalakulását megengedték, olly feltétel alatt, ha azt minden pillanatban mobilizálni lehet. A rókuskórházi plébános, Déri Mihál, a fővárosi nemzetőrök egyik osztályában hadnagynak választatott el.

— Áldozóoltár. Egressi Sámuel, Pestmegye derék főügyvéde az önkénytes honvédek számára, saját vásznából 100 pár fehérruhát készittetett. — A hivatalos tudósitás szerint junius 30-káig a haza oltárára ajándokul 182,357 frt kölcsönkép 285, 300 p. ft tétetett.

— Kir. helytartónk, István főherczeg ideiglenes főudvarmesterévé gróf Wenkheim Béla békési főispánt nevezé ki, kinek szép feladata leend a budai udvarnak minél magyarosabb szint és szellemet adni.

— A fővárosból eltávozott önkénytesek egyik zászlójára ez van himezve: „ne bántsd a magyart!“ a másikra: „Él magyar, áll Buda még!“ — A zászlóanyák gróf Batthyáni Lajosné és gr. Károlyi Györgyné, a lelkes és lelkesitő honleányok valának.

— A Pesther Deutscher Clubb még mindig él és uralkodik. Quousque tandem?

A tót ajku magyarok számára Mácsai Lukács által ügyesen és jó szellemben szerkesztett néplap közönsége mindinkább szaporodik. E lap, hetenként csak egyszer jelenik meg, mind e mellett egy tehetős tót ajku uj polgár azt irá a szerkesztőnek, hogy miután isten őt jobb móddal áldotta meg, küldené neki a lapot hetenként kétszer, — ő szivesen ráfizet. —

Vodianer Samu és fia kormánybankárokká neveztettek ki. Tehát már nekünk is van kis Rothschildünk.

— A vallás és közoktatási ügyér előterjesztésére ő felsége által az esztergami érsekségre: Hám János, szatmárnémeti püspök; az egri érsekségre: Lonovics József, csanádi püspök; szepesi püspökségre: Jekelfalusi Vincze, kanonok; székesfehérvári püspökségre: Karner Antal, kanonok; csanádi püspökségre: Horvát Mihál hatvani prépost neveztettek ki. — Mi az utósót szerettük volna az első helyre. Tehát annyi század lefolyása után valahára egy szabad szellemü püspököt is kaptunk felülről. —

— Egy pesti rácz kereskedő boltjába löport s golyókat venni tért be két magyar ember. A kereskedő eleinte kijelenté, hogy örömmel szolgál, de a mint beszélgetés közben megtudá, miként vevői, mint átutazók az illirek ellen készülnek, — a világért sem akart csak egy szemnyi löport és golyót is eladni. — Egyébiránt mióta a ministeri rendőrség fővárosunkban olly erélyesen müködik, a Jelasics zsiviókat! többé nem lehet hallani falaink között. —

— Pest város tanácsa és képviselői julius 1-sö napján tarták első közgyülésöket, hely szüke miatt a megye teremében. Az elnök-polgármester, Rottenbiller Lipót, jó tapintatu beszéddel nyitá meg a nyilt közgyülést, s miután a képviselök föleslüdtek, Horvát K. főjegyző inditványa — s Nyári Pál képviselő módositására elhatároztatott, hogy Pest város cziméből a „szabad, királyi“ jövőben elmarad. Aztán a közgyülések rendezése iránt választmány neveztetett ki. — Örülünk, hogy most már e téren is, melly a schlendrian pókkálójával leginkább el volt lepve, gyökeres reformokkal találkozhatunk.

— Marczius tizenötödike czimü lap ellenségei az által akarnak neki ártani, hogy a megvett példányokat futólag elolvasván, az ujonnan érkező kihordóknak ajándékozzák, ezek pedig ingyenpéldányaikat ismét másoknak adják el.

— Szabadság és csatadalok czim alatt, lapunk ismert dolgozótársa, Samarjai Károly egy füzetke verses költeményeket bocsátott közre, a nemzeti őrseregnek ajánlva. Ezen lelkes harczias költemények annyival inkább megérdemlik a közönség pártfogását, mert az egész jövedelem az önkényteseké leend. Egy füzet ára csinos boritékban : 6 kr. p. p. Kapható Emich és Heckenastnál, — és szerkesztő hivatalunkban is.

— Pestváros követválasztása. — A belvárosból közfelkiáltással : Kossuth Lajos választaiott el; a lipótvárosból : Irányi Dániel; terézvárosból : Tréfort Ágoston; józsefvárosból : Kendelényi Károly — — —; ferenczvárosból : Kacskovics, tanácsos; azzal győzött, hogy a czéhek mellett s a zsidók ellen nyilatkozott. — Öt követ, s közülök egyik sem pesti fi. Ez magában véve nem nagy fontosságu dolog; hanem az még sem válik dicsőségére a pesti születésü népnek, hogy annyi ezer közül egyet sem találtak alkalmasnak a követségre. Iszonyu gyalázat !

(Beküldetett).

KÜLFÖLDI SZEMLE.

— Párisban a nemzetgyülés már a köztársasági alkotmányt is szépen elkészité, a midőn részint a reactionális párt Napoleon Lajos nevével, részint a gazdagokkal osztakozni akaró communisták kiüték a lázadás zászlóját, s a nagy világváros utczáit torlaszokkal zárák el, s a sorkatonaság és nemzetőrökkel sok ideig élet halálra vivtak. A dolog eredményét tisztán még most sem lehet tudni, annyi igaz, hogy sok ember elveszett, — s a köztársaság győzött.

— Irlandban a hites repeal-egylet felborulott, s helyette az irliga alakult, mellynek kitüzött czélja : Irhont moralis és fegyveres erővel felszabaditani.

Moldvában a muszka szellemü zsarnok vajdát, Sturzát a szabadelvü bojárok lenyakazták, s mint hirlik, küldöttséget akarnak a magyarokhoz küldeni, hogy országukat a mienkhez csatolják.

MŰMELLÉKLET. Torzkép. Az illireknek ajánlva. — Uj előfizetőink a nemzetőrök egyenruhájának rajzát is most kapjuk.

A Budapesti Divatlapra és Nemzetőrre előfizetni lehet postán 6 fttal pp., helyben 5 pfttal. — A kiadó hivatalon kivül (szabadsajtó-utcza 466-ik sz. második emelet) Emich Gusztáv könyvárusnái is.

Eisenfels Rudolf nyomdája, 3 korona utcza 139. szám.

NEMZETŐR.

Kiadja és szerkeszti : VAHOT IMRE.

Budapest. **2. szám.** **Julius 9. 1848.**

TARTALOM : Hősek csarnoka. Latour. — Hadi lant. Mi van még hátra. Lévaitól. — Fővárosi tárogató. — Vidéki tárogató. — Külföldi szemle.

HŐSEK CSARNOKA.

LATOUR D'AUVERGNE.

Franciaország első granátosa.

Született 1743-ban nov. 23. Carhaixban. Elesett 1800-ban jun. 27. a neuburgi ütközetben a Duna mellett.

Minden ember szabadnak s egyenlőnek születik és az marad jogaiban. Az 1791. franczia alkotmány. *)

Egy, Unter- és Oberhausen közt fekvő, kődombon, nem messze azon országuttól, melly Donauwörthből Neuburg felé viszen, bajor kormánykerületi Schwaben-Neuburgban emelkedik ki Latour d'Auvergne nagy franczia népemberének sírja. Jobbra s balra, éjszak és dél felé, mindjárt két párhuzamban futó erdős hegyláncz vonja magára a szemlélő pillantásait; szabadon csapongnak ellenben azok a dunamoha gőzkörnyékébe, még szabadabban napnyugat felé, hol az Ister és Licusnak ősi időben testvéresült habjai széles, most már aranykalászok- és zöldvetésekkel diszlő völgyes földtéreget hasitanak. Épen e közép sikon uralg a fennevezett sír. Költői kedély önkénytelenül föltalálja a hasonlóságot a természeti magasság és uralkodó elv között, melly akkorban lelkesité és buzditá azon elszánt hőssereget, mellynek élén egykor tisztelt halottunk viaskodott.

Latour tettei nemcsak a franczia köztársaság évkönyveiben élnek; a világtörténet pantheona is magába foglalja az ő nevét. Ennek kapuja azonban nem azért nyilott meg neki, hogy tizenöt éves korától fogva ötvenhét éves koráig hordott fegyvert a hazáért és szabadságért, és számtalan csatákban, ütközetek- s viadalokban, hol süvege és köpönye húsz izben keresztül lyukasataték, mint „pokóli csapatjának“ első legénye a gyakorlatilag csak általa bevitt szorony használatánál fogva olly sokszor eldöntette az ütközet' kimenetelét; nem azáltal továbbá, hogy jártas levén több mint húsz nyelvben, hires Glossariumát és „Origines“ czimü munkákat irta; nem azáltal végül, hogy mint katonai fegyelem és polgári becsületesség példánya még azon emberi érzelem dagosztá keblét, mellynél fogva ő sebesülteket, sőt sebzett ellenségeket életveszély közt ragadt ki a harcz dulongásából, mind ezen jelességek egyenként külön emléket érdemelnek; hogy azonban valamelly emlék a halhatlanság templomában állittassék fel, komolyabb próbára van szükség, mindenekelőtt a gondolkozás- és cselekvésmód közötti szakadatlan összhangzat kivántatik, mi alsó fokon „jellemnek“, magas álláson pedig nagy jellemnek neveztetik. Illy nagyszerü jellemember volt carhaixi emberünk.

Az első franczia forradalomnak, Latour d'Auvergne élete főkorszakának némelly indokai rosszaltathatnak ugyan; mások ellenben jogosan számittatnak az emberi kebel legfensé-

*) Touts les hommes naissent et demeurent libres et egaux en ses droits. Constit. Franc. 1791.

gesebb gerjedelmeihez. Ez utóbbiak nagyobb részint az ugynevezett americanismusból veszik származatukat, egy eszme- és tettiskolából, melly a hires szabadsági háború végével annyi hazatérő hősök nagy elvállásórájában legközelebb Washington személyes barátiból alakula, s annál a római Cincinnatus életét vette példányképül. Az örök emberi jogoknak úgy az ó mint az új világban csak nemes utoni érvesitése, volt általános feladata e forma nélküli testvériségnek, eléggé jellemzetes, hogy a rettegtetéstől és jezsuitailag cselekvő forradalmiaktól mindig megkülönböztessék. Némelly testvérnek későbbi müködése nagyobb tiszteletére vált ugyan a szívnek mint az észnek — itt a girondisták és Lafayette jutnak eszünkbe; hanem a történelem az ő erkölcsiségében, mint tudva van, csak akarat, s nem következmények szerint itél.

A mi bretagnei hősünk eszménye is római-americai szinben játszott Mit az ifjú Tacitus- és Senecából tanult, arra Washington kellőleg működött a negyedik földrészben. A dicsőséges napok emlékezete együtt uszék az atlanti Oczeánon át, kétszeres intőszózat az elnyomott, mélyen sülyedt hazában. Francziaország ujjászületése borzasztó, halálos fájdalmaival megkezdődött. Latour a titkos és nyilvános clubismustól természeténél fogva idegenkedő, hatáskörét a seregnél keresé s találá fel, melly akkor színét tevé a nemzetnek, s egylete volt a legjobb francziáknak. Itt a veleszületett természeti egyenlőség tanának látható alakbani, egész létébeni valósitását tüzte ki magának czélúl, és ezért vitta a lemondásnak szellemi és anyagi áldozatokban gazdag tusáját. Miután 1782-ben már akkorban tekintélyes kapitányi tisztéből közemberi önkénytes szolgálatába lépett, és, Mahon ostrománál parancsárra neveztetvén, magát csak Crillon herczeg segédtisztjének nyilatkoztatta volna, ezentúl minden jutalmazást s előléptetést, rendjeleket s megtiszteltetést mind saját hazája kormányának, mind idegen monarcháknak irányában elutasított magától, s öltözetten mint zsoldban, élelemben s veszteg állapotban, sorban és katonai tagban mint nyugidőben — közgranátos maradt. Csak egyszer, 1793-ban, midőn Spanyolországban nyolczezer franczia granátos ügyes vezér hiával volt, birathatott rá Latour a közveszély kimutatása által, de minden czím és kül diszjel visszautasitása mellett, a főparancsári tiszt pillanatos elfogadására. Egy alkalmas utód megérkeztével azonnal puskával cserélé fel a vezéri pálczát. Harmincz éves szolgálati idő után, halála évében nem bírt egyéb bizonyitványával a nemzeti háladatosságnak, mint egy diszkarddal és „Francziaország első granátosának“ patensével.

A kétség : „valljon illy derék férfi nem használhatott volna-e jobban népének mint parancsoló, mintsem engedelmeskedő?“ könnyen elosztatható. Latour d'Auvergne részt vett minden hadi tanácskozásban, minden fontosabb tárgyalásban, hol közjóról és veszélyről volt tanakodás; hol aztán mély belátást és ékes beszédet tanusita, ugyanazon szó-, mint tetterőt. Igy egyidejüleg teljesitette a legfelsőbb strategicus és legalsóbb tacticus kötelességeit, se kapocs által zárszeme lön a nagy láncznak, lelke seregrészlete legtöbb munkálatainak. A köz harczfi kebelét, ki illy férfit „bajtársának“ neveze, természetileg nemes önérzelemnek s ennek minden jótékony következményeinek, a mellett a rend és kitartás dús érzeteinek kellett eltöltenie; valamint minden katonatiszt csak tisztelettel és szeretettel viselkedett Latour bajtársai iránt. E viszonyos hatásban rejlik azon titokzat, melly a régi franczia granátosok megtámadását ellenállhatlanná s ritka visszavonulásukat eldönthetlenné tevé, s Napoleon consul és császár alatt, kinek a közemberreli lelkesitő bánásmódot nem feltalálnia, hanem csak folytatnia kelle, ama bámulatos harcz- és győzelmi csodákat idézte elő. Erre kétségkivül emberünk példája adta az első serkentést, melly nem is szállott sirba vele; ugy ragyogott az a sirból, mint az ennek szivét magában foglaló ezüst tok, mellyet a negyvenhatodik ezred zászlómestere sötétszin öltönyén hordott. „Ő meghalt, de szive él közöttünk!“ (Il est mort, mais son coeur est entre nous) — felel az ezred az ottani granátos század reggeli s esteli név szólitásánál.

Illy elhatározott s elhatározó életpályához a nagy emberek nem mindig igaztalan sorsa megfelelő kimulást csatolt. Vitézül esni el vitéz keze által, már a régi kor jobb népei legszebb halálnak tartották. A végéhez közelitő század harczharsonyái ujolag csatára szóliták a franczia köztársaságot Európa többi részével. A hires harczfi épen a tudományokkal foglalkodék mezei jószágán Passyban, midőn meghallá, hogy Lebrigand agg barátjának egyetlen fia és táplálója számüzetett. Azonnal helyettesül ajánlotta magát. Mint a massenai előőrség granátosa átharczolta most már a XIX. századbeli véres táborozást Helvétiában az ugynevezett orosz sánczoknál. Legközelebbi tavaszszal Moreau alatt a Rajnán kelt át a sereg. A törvényhozó testületbe való előbbi hivatást Latour d'Auvergne e szavakkal utasitá el magától : „Én nem értek a törvénycsináláshoz, hanem csak azok védéséhez.“ A Stockach és Engen,

Möskirch és Biberach melletti diadalmas ütközetek lánczolata meghóditá Svábországot s a höchstetti uj győzelem után megnyitá Bajorország szivét. Igy következék el 1800. évi junius 27-ke, vele a neuburgi csata a Dunánál.

A köztársasági sereg része, Lecourbe vezérlete alatt, Rain városkánál átkelt a Lech folyón, s előre nyomitá a Montrichard parancsa alatti elővédet az osztrák-bajor tábor ellen. A franczia szuronyok már elfoglalák Unter- és Oberhausent, midőn az átellenben álló Kray tábornagy a bajor segédcsapatok által Zweibrücken, Deroy és Wrede alatt megtámadtatá és visszavereté a nagyon merészen előnyomult ellenséget. Keményen nyomatva, véresen hátráltak a gallok Unterhausenen és Strassonát. A harczok istene itt elérte a halálos vészt sokáig elkerült hősünket is, ki mint rendszerint utósó a visszavonulásnál s azon kivül most még meg is sebesitve, egy lovas csapat által rohantaték meg. „Az őrsereg kész, de meghalni, meg nem adja magát“ *), már jóval előbb a waterlooi napnál s minden nemzetbeli bátor harczfiaknál mintegy egyenes utat mutató jelszóul tekintetett. Unterhausen falu keleti bemenetelénél még mai nap is mutatják egy elfáradt körtefa ollykor zöldellő tőhajtásait, mellynek közelében Franciaország első granátosát egy császári dzsidás halálos döfése találta. A végrehajtott tett után futott az ellenség, mint némellyek mondják, eléretve s megsemmitve az összerogyottnak elősietö barátai által. A haldokló azonban a faluba vitetett; csak jó hosszu idö után adá ki hősi lelkét az ottani erdősz lakában, vagy ugy, hogy már előbb elhagyta öt eszmélete, tehát fájdalmatlanul; vagy, miként Epaminondással történt, ugy hogy a testi fájdalmak lelki kéjjé dicsöültek át, midőn az életnek és napnak elváló órájában a mindenütt tudva levő hazai diadal a Lecourbe, Montrichard- és Grandjeantól visszanyert Oberhausen faluból üdvleldei harsogásként zengett át.

A kezdetben leirt dombnak kövecses földtére a háboruk zajongása közepett ekkor alig engedett másfél láb mély sirásást. Egy hat láb hosszu és öt láb széles gödörnek ezen sekélyes térébe junius 28-án négy halott tétetett koporsótlanul, névszerint Forty brigádos, és két ifju vitéz holtteste, fejjel éjszaktól délfelé forditva; ellenkezőleg fektetve, tehát éjszak felé nézve s a három között ollyképen, hogy Forty balra s az egybefonódott kezekkel eltemetett barátpár jobbra esék, némileg felmagasitva vagy mintegy a többire helyezve — Latour d'Auvergne. Erre a temetkezők még másfél lábat kömiveltek, ugy hogy most már az egész sirmagaslat három lábat tön. E tömegnek kellett egy emlék alapzatát képeznie. Miután Latour d'Auvergne halálának hirére Moreau generalissimus rendeletet adott volna, hogy a rajnai sereg valamennyi zászlója és dobjai fekete posztóval huzatassanak be, valamennyi tiszt egy hónapig fátyolkötöt hordozzon, továbbá, hogy e granátos századosi helye örökre betöltetlenül maradjon, a párisi kormány elhatározta még egy köemlék felállitását is; melly a parsdorfi fegyverszünet alatt elkészittetvén 1800. évi sept. 20-kán tökéletesen előállittatott. Következő napon Neuburg városa franczia parancsára, körülvéve az ottani felsőségtől és Souham tábornok tisztikarától, elöl a második huszárezred zenekara, Oberhausenbe indult. A temető keritésénél fogadá el a parancsár az oberhauseni lelkészt, s gyászmenet alatt vezeté öt az emlék legfelsőbb lépcsőjére. Itt elvégzé a lelkész római szertartás szerint a beszentelést. Számtalan városi és vidéki néptömeg látá s bámulá a különben nem egy könnyen meginditható harczfiaknak ünnepélyesen komoly, mély indulatu hangulatát. A szertartás vége után a vezér ismét a kerités kapujához vezeté a lelkészt, azután felolvasá Latour élettörténetét s e felkiáltással fejezé be: „Éljen a köztársaság!“ A sereg háromszor kiáltá ezt utána, a városba menetközben a marseillei hymnus zengedeztetésénél, innen nem sokára a csatamezőre indulva, hol a győzelem istennője megengedé boszulniok aztán nagy bajtársuk halálát. Két hét mulva Moreau fővezér hat tábornok kiséretében az utósó áldozatot hozta barátja árnyszellemeinek nyugsirjánál.

A legközelebb vas lánczczal és széles területben fagerendákkal keritett köemlék, melly sirálvány (katafalk) alakjában hosszaságát keletről nyugatnak s vevé, éjszak felé széles részén ezen feliratot hordozá: „A la mémoire de Latour d'Auvergne, premier granadier de France, tué le 8iéme messidor, an 8 de l'ére républicaine, 27. Juin 1800,“ ellentétes déli oldalán pedig: „A la mémoire de Forty, chef de la 46 demie brigade d'infanterie francaise, tué le 8iéme messidor an 8 de l'ére républicaine, 27. Juin 1800“ a juliusi forradalom után az idő vas foga, vagy tán emberi méltatlanság által is csaknem elroncsolva állott. A bourboni restauratio-kormány hir szerint nagyon egykedvüleg vette a jelentést, melly neki ez emlék roncsolt állapotáról tétetett. Az ifjabbik bourbonsági juliusi királyság is inkább akart foglalkodni egy Caesar mint Brutus dicsöitésével. Igy adta magát elő egy különben igen szigorulag mo-

*) La garde mort, mais elle ne se rend pas.

narchiai szellemü állodalmi kormány számára a tán épen kivánatos alkalom, saját mezején találkozni „a köztársasági eszmékkel környezett trónnal.“ 1837. évi febr. 19-kén megparancsolá Bajorország királya a franczia sereg első granátosa, Latour d'Auvergne síremlékének helyreállitását olly módon, hogy a korábbi sírirat mint történeti minden változtatás nélkül meghagyattassék, tartósság okáért azonban érczbe öntessék, a hely árnyékos növényzettel körittessék, oda a közeli országutról egy kényelmes gyalog ösvény vitessék, s az egész elrendezés a hatóság felügyelésére s egy szolga ápolására bizassék. A királyi parancs egész terjedelmében teljesittetett s most már háboritatlanul nyugszanak a nagy republicanus földi hamvai. *)

(Németből) FEKETE SOMA.

HADI LANT.

MI VAN MÉG HÁTRA?

Szabadok vagyunk, mi van még hátra,
Hadra termett édes nemzetem? . .
Hogy szájtátva nézzünk a világra
Pipázgatván nagy kényelmesen;
Hogy kezünket szépen összetégyük
S hideg vérrel, mosolyogva nézzük
Mig a szépen összedugott kéz
Szögről végről ismét kötve lész.

Szabadok vagyunk, mi van még hátra? .
Nincs már semmi különös dolog,
Szét van dulva a baglyok tanyája,
Közöttünk immár egy sem huhog . . .
Nem bagoly nem, vad hiéna lép ki,
Melly földből a holtat is kitépi
Csak várjátok el nyugalmasan,
Mig tanyájából rátok rohan.

Szabadok vagyunk, mi van még hátra?
Dolgát népünk elvégezte mind,
Legjobb lesz hát egymásnak hajába
Markolnunk a régi mód szerint;
Vagy hallgatnunk németet, kozákot
Mint gyalázza e derék országot
S mint fenyeget fonnyadt öklivel,
Mondván, hogy minket innen kiver!

Szabadok vagyunk, mi van még hátra?
Csak az van, hogy szabadok legyünk . . .
Föl tehát minden legény a gátra!
Fegyverünktől függ önéletünk.
Türelemmel, nyugalommal félre . . .
El a csata, a hir mezejére!
Mert szabadságot nem érdemel,
Ki meg nem hal értte, hogyha kell.

LÉVAI JÓZSEF.

*) Kérdés azonban: valljon teljes béke beálltával a franczia köztársaság nem fogja-e visszakivánni leghübb fia csontmaradványait ez idegen földről? F. S.

FŐVÁROSI TÁROGATÓ.

— Országgyülési hirek. Julius 3-án képviselői tanácskozmány tartatván, kérdés támadt arról: valljon a képvilök feltett vagy levett kalappal, s nemzeti vagy idegen ruhában tanácskozzanak-e? — A levett kalap győzött azon okból, mert ezt az illedelem ugy hozza magával. Szerintünk az illedelem nem ok, hanem inkább a szokás, s az egészségi szempont, a mennyiben a födetlen fő sokkal inkább közelit a természet törvényéhez. Göröghon és Róma erőteljes fiai födetlen fővel jártak még az utczákon is, s csak a csatamezőn tevék föl a harczi sisakot. De mivel most sok hiány van a fejek- és szivekben, gondosan el kell azt takargatni. — Egy-két nagy magyar mindegynek tartá akár idegen, akár nemzeti öltönyben történnek az ünnepélyesebb tanácskozmányok; a többség józanabb s romlatlanabb szelleme azonban diadalt vivott ki a korcs gondolkozásuak felett. Ugyanakkor végezék, hogy mig a különféle pártok határozottan nem alakulnak, minden képviselő ott foglaljon helyet, hol neki tetszik.

— Jul. 4-kén a képviselők házában előleges gyülés tartatott, mellyben Palóczi László, mint legidősebb tag elnökösködvén, még mindig fiatal lelket tanusitó beszéddel köszöntött be. Ezután a legfiatalabb tagok közül 6 jegyzőt választottak, (minden kornak meg vannak a maga örömei és terhei). Továbbá a kir. helytartót meghivandó küldöttségbe 11 tag sorshuzás utján kiáltatott ki; — ezzel tönkre van silányitva az egykori kinevezési részrehajlás —. Végre Kosuth L. pesti követ felszólitá a képviselőket, miként megbizó leveleiket a korelnöknek adják be. — Ezzel a gyülés eloszlott. E gyülésben négy közügyér volt jelen: Kosut, Klauzál, Ötvös, Szécsenyi. A képviselők házában a volt ellenzék ismert bajnokai közül számos próbált vitéz, s az ujak közt szinte sok jó tehetség és szilárd jellem foglal helyet. A bélyegzettebb volt pecsovicsok közül keveset lehet látni. Ugyancsak julius 4-kén a felsőházban is volt előleges ülés. A ház legidősebb tagja, a tiszteletre méltó hazafi, b. Sztojka Imre foglalá el ideiglenesen az elnöki széket, s miután a belügyér felolvasá azon kir. leiratot, mellyben a felsőház elnökének Majlát György országbiró, alelnöknek

pedig b. Perényi Zsigmond neveztettek ki, — az előbbi ült az elnöki székbe, s legelőször is a meghivó küldöttségnek sorshuzás utjáni elválasztását hozá szóba. — Ez megtörténvén, Böti Ödön, bihari főispán a régi formájában többé már meg nem állható főrendi táblának a korigényeinek megfelelő átalakitását, uj rendezését inditványozá, mi más napra halasztatott. — A felsőházi tagok közül ez alkalommal talán a fele része sem volt jelen, s a jelen voltak arczairól is részint a csüggedés, részint e ház jövőjére nézve kétes jóslatok valának olvashatók; szóval, most e helyen sem a volt conservativek, sem a volt ellenzékiek nem érzék magokat jól és otthonosan, sőt ugy vannak ott, mintha tilosba csaptak volna. A volt ellenzékiek nagyobbára jobb oldalon ültek, a papság középen (medium tenuere beati), a volt conservativek nagyobbára baloldalon. A főpapok közt egy-két szakállas görög és oláh püspök is észrevehető vala.

— Julius 5-én ment végbe a megnyitási ünnepély. — Már délelőtt 10 órakor tele volt az alsóházi terem részint az alsó és felsőház tagjaival, részint hirlapirók-, részint hallgatósággal, melly belépti jegygyel és a nélkül egészen egymásra zsúfolva tünt fel a karzatokon. A be nem férettek száma roppant volt. Hosszas lévén a várakozás ideje, a képviselők nagy részint a Dunára eső erkélyen társalogtak, a karzati hallgatóság pedig valódi gőzfürdőben izzasztá magát. 12 óra felé végre megdördült az álgyuzás, a kir. helytartónak budai várából elindultát jelentő. A budai vártól le egész a redoutépületig mindenütt nemzetőrök és katonák tisztelgő sorai voltak felállitva. A diszmenetet mintegy előfutárként Perczel Mór, ministeri rendőrfőnök kocsija nyitá meg, azután a pesti polgármester, utánuk a ministerek párjával, s végre pompás diszkocsin a kir. helytartó, kik valamennyien megéljeneztettek a nemzetőrök által. Terembe lépvén a király képviselője, és a közügyérek, a legzajosabb örömüdvözlettel fogadtattak. A kir. helytartó a mennyezet alatti emelvény elnökszékében, a ministerek pedig oldalán két sorban foglaltak helyet. A kir. helytartó fényes tábornagyi magyar ruhában, a közügyérek, Deákot és Klauzált kivéve, kik egyszerű fekete öltönyt viseltek, szinte gazdag nemzeti öltönyben jelentek meg, különösen az ügyérelnök régi szabású magyar köpenyében bajnok ősei képét idézé elő. Valóban meglepő s lélekemelő volt látni igy, a király képviselőjét erős bastyaként környezve, az első független magyar ministeriumot, melly jelenleg az uj haza megalapitásán olly erélyes buzgalommal és annyi áldozattal munkálódik. — A zajos fogadás után ő fönsége, előre bocsátván egy pár tájékozó szót, a belügyérrel felolvastatá azon kir. rendeletet, melly szerint a király súlyos betegsége miatt az országgyülés megnyitására meg nem jelenhetvén, arra öcscsét István főherczeget hatalmazza fel, s egyszersmind az egyesült Magyarország s Erdély, s a Magyarországhoz kapcsolt országokban királyi személye képviselőjének nevezi ki. A rendelet felolvasása után ismét a kir. helytartó emelt szót, s a trónbeszédben nyilvánitá, miként ötödik Ferdinand fölséges nevében és személyében a jelen országgyülést ezennel megnyitja. Fölemlité mindenek előtt az illir lázadást; s miután ő felségének elhatározott szándoka az ország épségét fentartani, s a megzavart békét helyreállitani, előadá, hogy e rendkivüli körülmények között az ország védelme s pénzügye lesznek az országgyülés főtárgyai, mellynek gyors és biztos elintézésére hivja fel ő felsége a nemzet képviselőit. A dynastia ellen a horvát ügyekben támasztott gyanusitások visszautasitása után, a külviszonyok is megemlitettek; de e tekintetben bővebb felvilágositásokat nem nyertünk.

Az olasz háboruról mindössze annyi mondatott, hogy azt még eddig bevégezni nem lehetett.

Az is emlitve volt, miként királyunk, mihelyt felgyógyul, több ideig Budán fog lakni. E trónbeszéd több helyét tetszésnyilvánitás kiséré. S miután az ügyérelnök az országgyülést megnyitottnak nyilvánitá, ő fensége a ministériummal együtt éljenzés közt hagyá el a teremet. A katonai hangászkarak úgy a megérkezéskor, mint a visszainduláskor az austriai néphymnuszt fujták. Már legalább visszamenetkor a győztes Rákóczi indulót lehetett volna zengedezni.

— Ugyan e napon a felsőházban is vala ülés. Először is a főrendi tábla „méltóságos“ czimét eltörölték; az elnök pedig „kegyelmes“ czimét visszautasitá. Azután a jegyzőválasztáshoz fogtak. Továbbá a ház belrendezésének mielőbbi fölvétele elhatároztatott. Bőjti Ödön tegnapi inditványa nyomán előadá javaslatát, melly szerint a ministérium felszólittatnék, hogy a felsőháznak uj alaponi rendezése iránt, a kor igényeihez alkalmazott javaslatot terjesszen elő. Elfogadtatott.

Nevezetes, hogy ez ünnepélyes alkalommal, melly azelőtt a legtulságosabb aristokracziai csillogás s keleties fényüzés napja volt, mind a felső, mind az alsóházban alig lehetett egy két aranyos, ezüstös gazdag magyar öltönyt látni, hanem annál több egyszerű polgári magyar ruhát. Hja hiába, az egyenlőség és népszabadság dicső napja elhomályositá az álragyogványok vakitó nymbuszát, s a megbuktatott külszin helyett a belső valódiság egyszerű zászlóját tüzte a leomlott osztályfalak romjai fölé. Magasabb rangu hölgyeink is igen egyszerű, pongyola öltönyben jelentek meg, jeléül annak, hogy a legdrágább

ékszer — a honszerelem — nem külső foszlányaikon, hanem sziveikben ragyog.

Julius 6-, 7- és 8-án a követigazolások valának napirenden. — Az illir lázadók s hadügyünk fölötti fontos vita hihetőleg kedden veendi kezdetét.

— Az alsóházi terem a városi nagy redoutteremből van azzá átalakitva. Tágassági, akustikai s világossági tekintetben sok hiánya van ugyan, de azért a volt pozsonyi alsótáblai teremnél minden tekintetben jobb és hasonlithatlanul szebb. A belépti ajtók átellenében pompásan diszitett magas emelvényen áll az elnöki szék, leebb alatta a szószék. A képviselők ülhelyei zöldposztóval bevont s kibélelt hosszu padok, mellyek nagyobbrésze előtt nincsenek asztalok. A hirlapirók szanaszét vannak elhelyezve. Azon oldalt kivéve, hol az elnöki szék áll, mindenfelől oszlopzatos karzattal van környezve a terem, melly karzatok mintegy 1000 hallgatot fogadhatnak be. — A Dunára eső üveges előcsarnok, vagy erkély már csak a szép kilátásnál fogva is igen kellemes társalgási és szellőztetési hely. Az oldaltermek egyike a követek dolgozószobáját képezi, a másikban frissitő csemegéket lehet kapni. — A teremőrök nemzeti szalaggal jelölvék; — gyülés alatt fegyveres nemzetőrök is vannak bent a teremben, kiknek ülniök is szabad. —

— A felsőházi terem, melly a nemz. muzeum nagy diszterméből van átalakitva, müvészi csin s izlés tekintetében bár kissé tulságos czifrázattal van elhalmazva, épitészeti remekletnek mondható. Különösen a gyönyörüen festett menynyezet (plafond), s a legszebb ékitvényekkel ellátott oszlopos márványfalak és a czifra padozat, az elnöki szék biboros mennyezete, e körül a két nagy nemzeti zászló, a ministeri bársonykarszékek, a karzatok páholyszerü elrendezése, mind egyenként is, s átalán véve meglepő hatással vannak a nézőre, s inkább királyi palotára, mint tanácskozó teremre emlékeztetnek. Illy helyen a pazar fényüzéshez nem szokott nép egyszerü embere idegennek érezi magát; — nincs itt honn a világuralkodói szerepet elfoglalt demokratikus elem. Egyébiránt mi a müvészeti csin, tisztaság és a kényelem ellen, harczot vívni soha nem fogunk.

— Nemzetőröket érdeklők. — A budapesti nemzetőrség ezredese hadsegédévé századosi ranggal Gál Sándor, volt székely hadnagyot, az alapos hadi tudományossága, ügyessége, s hazafiui jelleméről ismert, s mind a székelyeknél, mind a fővárosban igen nagy népszerüséggel biró férfiut nevezte ki. Benne igen sokat nyert a nemzetőrségi ügy, mellynek rendezése körül valamint eddig, ugy jövőre is bizonnyal hasznos szolgálatokat teend.

— A hivatalos közlönyben hirdetve van: hogy azok, kik hivatalos dolgaikkal elfoglalvák, nemzetőrségi szolgálatban mást, de csak nemzetőrt állithatnak maguk helyett, jó eleve bejelentvén ezt az illető tisztnek.

— A demokraták klubbja, melly a pesti ifjuság által alapittatott, julius 5-én tartá első ülését Vasvári Pál elnöklete alatt, s választmányt nevezvén ki a klubb alapszabályainak kidolgozására, egyszersmind küldötteket választottak, kik Madarász Lászlót keressék meg az iránt, hogy mint alsóházi képviselő szivesked jék inditványba hozni azt, miszerint a tanácskozási terem karzataira, kivéve a hölgyekét, az egyenlőség elvénél fogva, mindenki jegy nélkül bocsátassék be. — Ez alkalommal Lisznyai Kálmán a Radical lapban megjelent: „Az a felső tábla!“ czimü költeményét olvasá fel, mellyel hallgatóit rendkivül elragadá.

— A Mészáros nevü, álgyukkal fölszerelt hadi gőzös, az országgyülés megnyitása napczirkált és dörgedezett, legelőször a Duna hullámain. — A halált lehellő vizi vándor most már alkalmasint az illir tábor körül ólálkodik.

— Áldozó oltár. Pethes Mária lelkes honleány Jászberényben, 8 pár fehérnemüt készitett az önkéntesek számára, s szerkesztőhivatalunkba küldvén azt be, mi az illetők kezébe szolgáltattuk.

— A volt Erdély uj követei már nagyobbára megérkeztek. A slavoniai megyék is küldenek képviselőket. Horvátországba most mi küldtünk követeket — kik a törvényt fegyveres erővel fogják számukra meghozni és megmagyarázni.

— Katonai visszaélés. A tiszamelléki önkéntesek közül többeket a rendes katonaság közé soroztak. Ez mint valóságos kijátszás, szószegés, az önkénteseket igen felboszantá, ugy, hogy a besorozottak közül már sokan megis szöktek. — Figyelmeztetjük az illetőket, e veszélyes és botrányos visszaélés megszüntetésére.

— Republikánus klubbot is kezdenek már fővárosunkban alakitani. Némellyek roszalják ezt. Mi nem. Sőt szükségesnek tartjuk azt, hogy minden politikai véleményárnyéklatnak meg legyen a maga társas köre. Franciaországban is volt a monarchia alatt nyilt republicánus párt. Az volna még szép, ha a mostani időben valaki a véleményszabadságot akarná elnyomni.

— Némelly főpapi széknek legujabban történt betöltését mindenfelé kárhoztatják, miután ez által az álladalomnak a mostani szük időkben egy gazdag pénzforrása dugatott be. — Az uj primás kineveztetése ellen, mint hirlik, petitiót akarnak benyujtani.

— Képviselőink a mult hét végén igen érdekes tanácskozmányokat tartottak a megyeház teremében. Ha azon jó szellem szavazások alkal-

mával is megmarad képviselőinkben, mellyet e tanácskozmányok alatt nyilvánítanak, — ugy ez országgyülésből a hazára nézve a legjobb eredményeket lehet várni. E tanácskozmányok most az egykori kerületi üléseket pótolják, s délután tartatván, igen sok időnyereség van általuk.

— Gál Sándor, megérkezvén a székely földről, hol mint ministeri küldött ismert hivatásának emberül felelt meg — miről alább majd bővebben —, három korszerü hadi munkát bocsátott sajtó alá, mellyek már nehány nap mulva minden könyvárusnál kaphatók. Az első mü czime: „Szuronyvítan“ (Bajonetfechtlehre). 2. „A gyalogság kiképezésére intézett oktatás egyes földszini tárgyak és helységek védelmezésében és megtámadásában. 3. Végőrszolgálat. (Vorpostendienst). Altisztek és közvitézek számára. — E munkák a legjobb hadi könyvek alapján, lehető rövidséggel vannak szerkesztve, s a szükséges rajzokkal ellátvák. Minden könyv ára külön 20 kr. p. — Ugyancsak a nevezett szerzőtől pár hónap mulva egy terjedelmesebb munka is megjelenik, illy czim alatt: „Hadolás és táborzati utasitvány (Taktik und Feldinstruktion) mind a három fegyvernem számára.“ — Hogy az eddig hadi szolgálatban volt és most is a magyar seregeknél alkalmazott haditisztek a nevezett munkák nyomán alárendeltjeiket könynyebben és czélszerübben beoktathassák, azért a szokatlan hadi műszavak a magyar példányokban németül is mellézáratni fognak.

— Gr. Szécsenyi István, közlekedési ügyért illeti a dicsőség a miatt, hogy a képviselők háza és a felsőház tanácskozási termei, olly meglepő csinnal, jó izléssel állitvák ki, s olly czélszerüen rendezvék el.

— Kérdés. Mik most nemzeti muzeumunk épületében a legnagyobb ritkaságok? — A volt kormányhivatalnokok, a volt pecsovicspártiak valódi vidámságot, belnyugalmat hirdető arcza, bátor, nyilt tekintete. — Az aggodalom nélküli főpap. — A rangjára gögös főispán. — A legujabb átalakulásnak szivéből örvendő gazdag és szegény, de azelőtt czimekben dús, földesúr. — Hogy szomorú képet csinálna az, kinek sok adóssága van.

— Kossuth Hirlapja előfizetőinek száma már a 4000-hez közeleg. E félévben 5 ezer előfizetője bizonyosan lesz; — bővebb világban 10 ezerrne is fölviheti. — Hány lapkiadó kacsint most e szép summára — communistikus szemekkel. Pedig meg van mondva, hogy ne kivánd a másét.

— A ministerelnök termeiben hetenként kétszer ád estélyt, mellyekben a nemzeti képviselők közül számosan vesznek részt, s mellyek müvelt társalgási élvek, izlés, és a haza minden körében követési mintául szolgálható magyaros szellem által tünnek ki.

— Politikai hitvallás. Párbeszéd egy gazdag ember s egy communista közt. — Mi ön, liberális? — Nem. — Servilis? Nem. — Talán republikánus? — Nem! — Tehát reactionárius? — Nem! — De csak választó ön? — Nem. — Az ördögbe, hát mi ön? — Én éhes vagyok. — Igy élczel egy német lap.

— A Radikállap 28. számában Pukolai értekezése illy czimü kérdésére: „kinek kell 12,500,000 ezüst forint?“ mint mondják, sokan, igen sokan, a nélkül hogy olvasták volna a czikket, mint önkénytes vállalkozók, jellentették magukat a tisztelt szerző urnál. Mikép elégittettek ki a concurrensek? — Erről hallgat a krónika.

— Egy óvilági táblabiró olvasván kedvelt ujságlapjában a legujabb franczia vérengzés történetét, igy kiálta fel: Mégis csak derék gyerek az a Káva Ignácz, hogy olly hamar elnyomta a lázadást.“ — Táblabiró ur Cavaignac-ot értette.

VIDÉKI TÁROGATÓ.

Csikszékből. — A hir rég eljött, hogy Gál Sándort, Klapka Györgyöt és Hajnik Károlyt a m. miniszterelnök azon megbizással küldötte harczfiakat termő székely földünkre, hogy a szeretett haza érdekében fegyverre szólitsanak: de eljutott hozzánk azon hir is, hogy némelly hibás nézetekből ezen követek a kolozsvári comitée által gyanusitattak, minek következtében kormányzói rendelet is küldetett minden székbe, hogy a nevezett urak müködéseikre figyelemmel legyenek — azonban pár nap mulva a küldöttségek hirlapilag tudatva pártfogásba ajánltattak. — Mint tudjuk, M.-Vásárhelytt a ministerelnöki felszólitás nagy lelkesedéssel fogadtatott ugy annyira, hogy hatezer számból álló nép hazánk védelmére és a ministerium iránti engedelmességre esküt tön. Udvarhelytt szintolly lelkesedés mutatkozik; a proclamatiók szétosztattak a nép között s az önkéntesek összeirattak: a kolozsvári comitée küldöttjei megjelenése az ügyet egyelőre gátolta, de csak hamar meggyőződtek, hogy a nevezett követek igaz uton járnak. Háromszékre megérkezve a küldöttek, több népgyülésen kijelenték a ministerelnöki felszólitás czélját, s nagy lelkesedés kiséré azt. Zágomba is meg volt hiva Gál Sándor: de mivel gubernatori rendelet által felszólitatott, hogy minden további müködéssel az emlitett ügyben hagyna fel, azért Zágomba csak irásbeli rövid nyilatkozatot külde, mellyben a népet inté, hogy

a rend korlátai közt az átalakulásrai törvényes határozatokat nyugalommal várja be : azonban buzditá, hogy a ministerelnöki felszólitást lelkesen fogadja : s irás által is igen nagy lelkesedésre talált. Mig Gál Sándor ekép müködék : Kolozsvártt kimondatott, s feszült figyelemmel várók az emlitett küldöttet. Csakhamar szeretett Sándor László főhadnagyunk társaságában a szeredai várba meg is érkezék — hol a szentimrei nemzetőrség örömriadások között fogadá kedves Gál Sándorunkat, ki is korszerüleg, de röviden és nyomatékosan szónokolt a néphez, mellyből a jelenlevők csak hamar felfogák, hogy a szabadság rohamának többé ellent állani nem lehet és hogy a közfalaknak le kell omlaniok, le a bureaucratiai rendszernek. A népgyülés napján több ezer ember jelent meg Somlyón a székház előtti téren, vig arczczal lehetett minden székely polgárt szemlélni, mert tudá, hogy kevés percz mulva jövendő szabadságát fogják hirdetni. A gyülés rendes elnökünk, a főkirálybiró által nyittaték meg, beszédét követé a ministerelnöki proclamátio felolvasása, a mi is lelkes részvéttel fogadtatott, ezután a szószékre lépett Gál Sándor s mint elszánt és semmitől nem rettegő hazafi, kitörő éljenzéssel fogadtatott. Megszólalt, s harczias székely hangja mindenkiben lángot gyulaszta: a hazáért élni-halni; a jelen átalakulási korszakot jeles beszédében fejté meg a népnek, s elmondá, hogy a ki illy időben rendet bont, csendet zavar, bármi érdekből, polgári bünt követ el. Czélt is ért, mert a nép helyesen felfogá a szabadság eszméjét. Beszéde végén éltette jó királyunkat, nádorunkat s magyar ministeriumunkat, mit ezer ajkak viszhangozának. Gál Sándor birja a nép bizodalmát, bizonyitja az, hogy őt pótló követnek választá székünk valóságos képviselőjévé pedig Szereda mezővárosunk, de mit ő terhes foglalatosságai miatt el nem fogadhatott. Adjon isten, székely közmondás szerint, neki sok irigyet kevés szánót. Megjegyezzük, hogy nagy uraink őt lenézve, szent ügy melletti küzdéseit nem pártolák s rá irigykedtek, nem vevén tekintetbe, hogy most mindenkiben csak a hazafi lélek s az ész méltánylandó.

Csikiből,

Több székely katona.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

— A párisi munkások és szegény népnek lapunk mult számában már emlitett véres lázadása történetéhez az ujabb hiteles adatok im e következők. — A lázadás, mint a vallomásokból kisül, idegen és reactionalis bujtogatók vesztegetése-izgatásából vette eredetét. — A fölkelttek száma 40,000 volt; az ellenök harczolt sorkatonaság- és nemzetőrségé 20,000-el több. A vérengzés, és a sokféle halálos kinzás mindkét részről iszonyu volt. Az elesettek száma 10—12 ezerre tétetik, a sebesülteké 15,000-re. A nem rég fiatal munkásokból felállitott mozgó nemzetőrség, mint hütelen pajtásaik ellen legiszonyubb dühhel vivtak a lázadók. A St. Antoine városrész legtovább tartotta magát, de végre Cavaignac hadvezér és teljes hatalmu dictator kartácsokkali fenyegetésére megadta magát. — Az elfogott lázadók száma 7—8 ezer, ugyannyi a megszökötteké is. Vidékről a párisiak segélyére mintegy 45—50,000 nemzetőr jött be, de a csatában az elkésettség miatt nem sok vett részt közülök. — A páris érsek egy torlaszról békére inté a fellázadtakat, de rálőttek, és a derék főpap két nap mulva kiadt. lelkét. — A rend helyreállitása után, melly olla tömérdek vérontásba került, Cavaignac mint dictator uj ministeriumot alakitott. Elfogultság-szenvedély, vagy inkább a régi statusok hibás szerkezete miatt a testvérek ezrenként gyilkolák l- egymást. Átok az önzőkre, s a mások vérén hizne szerető gonoszakra!

— Bécsben Nestroy, az aljas bohózatok szerzője: „Freiheit in Kraehwinkel“ czimü legujabb sör- és virsliizü posséjával még a Bécs felett is ragyogni kezdő szabadság tiszta napját is beakará mocskolni. Az illy kontárt a müvészet templomából Siberiába kellene deportálni.

— A Humorist azt ajánlja a bécsieknek, hogy ha a cholera hozzájuk is eltalálna jönni, — meggátlására emeljenek barikádokat.

— A frankfurti nemzeti gyülés János főherczeget, királyunk nagybátyját választá el a közös nagy Németország főkormányzójává. — Mi lesz már most a sok apró német királyból, — tudni nem lehet.

— Bukarestben a cholera dúl. A hospodárra sétakocsizás közben több felől rálőttek, de egy lövés sem talált. — Ministériumot is alakitottak.

— Oláhországban általános forradalom van. Csakhogy furcsa irányú. A szabadság zászlóját lobogtatják, s a török zultánt éltetik. —

— Ischlben szép compania van együtt. T. i. Apponyi György és Jósika M. excancellárok, Sedlniczki, volt bécsi főcensor, Colowrat, Wirkner és Pazziari.

A Budapesti Divatlapra és Nemzetőrre előfizetni lehet postán 6 fttal pp., helyben 5 pfttal. — A kiadó hivatalon kivül (szabadsajtó-utcza 466-ik sz. második emelet) Emich Gusztáv könyvárusnái is.

Eisenfels Rudolf nyomdája, 3 korona utcza 139. szám.

Kiadja és szerkeszti : VAHOT IMRE.

Budapest. **3. szám.** **Julius 16. 1848.**

TARTALOM : Hogyan kell a nemzetőrségnek gyakoroltatnia a fegyverben? Fekete S. — Hadi lant. Előre! Tompa. — A magyar nemzeti őrsereg kötelező szabályai. — Fővárosi tárogató. — Őrállás a nemzeti szinház körül. — Vidéki tárogató. — Külföldi szemle.

HADI ZÁSZLÓ.

Hogyan kell a nemzetőrségnek gyakoroltatnia a fegyverben?

Második óra.

Gyakorzat sorral és tizeddel (szakaszszal).

Beállás.

Mintegy tiz ember egy sorba állittatik, kik aztán könyökeikkel jobbra balra szomszédaik könyökeire való könnyüded érzéssel (Fühlung) zárakoznak.

Jobbra iga-zodj!

A fej annyira vettetik, hogy a bal váll el nem fordittatik. Az igazodás ellentétes szemmel a homlok és mell felé intéztetik. Testtel sohasem lehet igazodva lenni, ha az ember lábával nem áll függőlegesen az arczvonalon.

Előre igazodás végett.

Szárny tisztek in-dulj! negyedik lépésre megállanak. Erre jobbra vagy balra igazodj! A fej mindig az igazodás pont felé tartatik, a sor fokozatilag egy lépésnyi távsággal az uj arczba vonul. Az utolsó lépés vagy topp minden igazodásnál három kis toppra osztatik fel.

Erre következik a:

Fordulatok,
Járat,
Szurony támadás,
Nyugfogták,
Puskafogások,
Töltés és
Tüzelés gyakorzata,

utóbbinál a tüzelés előre- s hátravonulás közben is gyakoroztatik. Figyelmeztető.

Arczczal indulni! Indulj! Elővonulás közben tüzelni! Állj! Tüzelni! (A dobos perditőt (Wirbel)? ver.) Sor készülj! Czél! Tüz! Töltés után: igazodj! Indulj! Állj! Tüzelni! (Dobjel, minek sohasem szabad hiányzani.) Sor készülj stb.

Ha hátrálás közben kell tüzelni, a figyelmeztető ez:

Hátrálás közben tüzelni! Sor készülj! Czél! Tüz! Arczot fordíts! Jobbra át! Indulj! A helynek, hol egy második salvét akarunk véghez vinni, eléretése után: Állj! Arczot visszaállitani! Jobbra át! Tüzelni! Sor készülj! stb.

Szuronynyali támadás gyakorzata helyben.

Az adott üdvlövés (Salve után közvetlenül a tüz után a legharsányabb hangon vezényltetik: Indulj Indulj! Szuronyt szegezz! A dobos önmagától vág be ostromveréssel, mit a leghatósabban és legtüzesitöbben kell vernie. Állj! A dobos gyülekezöt ver. Ekkor hátrálunk, tüstént rendezzük magunkat vagy elöre vonulás közben, a mint ezt aztán a vezérlő élő szóval vagy dobjellel rendeli el.

Kanyarodások helyben.

Sor jobbra vagy balra! Kanyarodj! Indulj!

Minden kanyarodó részlet három részre osztatik: a forduló pontnáli szárnyra, középre és kanyarodó szárnyra. Az utóbbi szárnynál levő altiszt vezérli a mozgalmat. E részlet a kerületet képezi, megnyilik, s megnyitakozik, zárakoztatja a sort, ha válakozni akarna; a forduló pontnál (sarkpont) levő altiszt az állj-t! vezényli.— Az emberek mindig a kanyarodó szárny felé néznek. Ott marad a fej az állj!-nál is.

Járatra.
Csapat in-dulj!
Állj-ra.
Csapat állj!

Az arcz visszaállitására.

Balra vagy jobbra felkanyarodni! Balra vagy jobbra kanyarodj! Indulj! Állj! Ezután jobbra vagy balra igazodj! utóbbi után egyszer-mindenkorra jobbra nézz! vezényeltetik.

Ha egy jobbra eljárolt csapatból balra eljárol-tat akarunk csinálni.

Figyeltető! Balra átfordulva kanyarodni! Balra átkanyarodj! Indulj! Állj! kör képeztetik. — Olly állást kapunk, mintha jobbra át kanyarodtunk volna.

Az eleven érzékü emberekre nézve a kanyarodás és járolás valami olly egyszerü, hogy az arra való törvényeket némi elmélkedés mellett önmaguk fedezik föl.

Felosztás tizedbe.

Valamennyi ember nagyság szerint egy sorba osztatik. Ezen elintézést a legkorosbik altiszt vagy nemzetör vállalja el. Ő a sor emberei számát hárommal osztja. A legkisebb emberek a második sort, a közép nagyságuak a harmadik sort képezik. Erre következik a vezérszó: második és harmadik sor! Jobb fél! Indulj! Jobbra igazodj!

Állás tizedben.

Az első tag gyönge érzéssel könyökkel könyökre van zárkozva. Mindig jobbra néz. A második sor 2 és fél láb távságra áll az elsötöl, s a harmadik sor ugyanazon távságra, a második sor elötteseitöl (Vordermaenner). E sorok emberei mindig egyenest néznek ki, kivevén ünnepélyes elvonulásnál s csupán feltakarva kell lenniök. Az altisztek az első és harmadik sor szárnyain vannak.

Három ember egymás mögött helyezve, s felállitva, tagnak (Rotte) neveztetik. Három ember jobb félre vagy bal félre felállitva egymás mellett, rendnek neveztetik. Minden nemzetörnek tudnia kell: vajjon ő egyenes vagy egyenetlen tagja-é a jobb vagy bal szárnynak. Csak ez által hajtathatnak végre aztán az elindulások és bontakozások kettős rendben.

Erre fordulatok, aztán két utolsó sor nyita-kozz! A második sor négy fél olly nagy lépést teszen mint előre, lassan és némileg a földön csuszogva. A harmadik sor nyolcz illy lépést teszen. Nyitakozva most mind a három sor jobbra néz. Két utolsó sor zárkozz! A lépések teljes nagyságban tétetnek, a másodikból kettő, a harmadikból négy.

Nyitott sorokkal a puskafogások gyakoroztatnak.

Töltés és tüzelés.

A vezérszó ismertes. A tölts-re és készülj-re a második sor annyira ugrik jobbra oldal felé, hogy ez az előttesek között kényelmesen tölthessen és a puskát czélba helyezhesse. Az igazodj! ra, töltés végeztével, mit sohasem szabad feledni, minden helyére tér vissza. Az első sorban beosztott altisztek arczot csinálnak részleteik felé, hogy a helyes töltésre és tüzelésre vigyázzanak, a sebzettek vissza léphessenek, s az általok okozott hézagok betöltessenek. A harmadik sor tüzelésre karba veszi a puskát.

Egyes tüz.

Hosszasabb tüz harcznál alkalmaztatik fedező tárgyak mögött, millyenek: a torlaszok, köfalak, sövényzet, keritések.

Vezérszó: Egyenként tüzelni! — A tüzelést az első sor szárny emberei, azután a másodikéi kezdik meg, a többi nemzetörök követik.

Védelem lovasság ellenében.

Ha lovasság fenyeget bennünket, haladék nélkül vezényeltetik: Harmadik sor jobbra át! Gombolyokat (Klumpen) alakits! Kül- és bel kör (Ring) képeztetik. Az első kör nemzetőrei azonnal szuronyt szegeznek ollyképen, hogy most az egyszer a puskát fekirányosan ragadják le bal kézbe, a tusát jobb könyök hajlásába támasztják, s a szuronyhegyeket a legczélszerübben forditják az ellennek. A második kör készüljt! veszen, s azonnal tüzel, mihelyt bizonyossá tétetik

a találásról. Általános szabály: a lovat lovasa előtt szemügyre venni.

Arczjárat.

Már egészen tudva van. — Czélja ennek: a szuronynyali támadás, tüzelés az elővonulásban, vagy pedig egyszerüen csak földtér-nyerés, ha kedvező rá az alkalom.

Rendbeni járat.

Vezérszó: Rendenként jobbra — balra! Jobb fél! — bal! — Csapat indulj! minden kilép, az első sorhoz csatlakozunk, s az előre indnló tisztre takarkozunk.

Az arcz helyreállítása.

Az arczot helyreállitsd! Az előre induló tiszt visszakozik vagy helyreáll, a többiek követik. — Balra visszakozás után: jobbra nézz!

Kettős-rendekkeli járat.

Kettős-rendekben jobbra! Jobb fél. Mindnyájan fordulatot teszünk. Ezután megnyitakoznak az egyenetlen tagok emberei, hogy az egyenes tag emberei gyorsan állakozhassanak balra mellettök az első sor embere balra az első sor embere mellett, a második sor embere a második sor embere mellé, s igy tovább.

Csapat indulj! mindenki indul s megtartja a fenálló távságot.

Helyreállásra. Csapat állj! Erre arczot! Mind bal félre teszi a fordulatot, s most megállanak az egyenes tagok, az egyenetlen tagok ellenben oldalt nyernek jobbra.

Kettős rendekkel balra minden ellenkezőleg történik.

Huzódás.

Huzódni szoktunk arczczal, egyes, kettős rendenként, csapattal, tömeggel az ismeretes vezérszóra: Jobbra — balra huzakodj! de csak rövid darabföldre. Különben ezen igazodás után bontakozunk.

Kanyarodások és csapatjáratok.

A sornáli jegyzetek szerint. Vezérszó: Tizedenként jobbra — balra kanyarodni! Jobbra, balra kanyarodj! Állj! Csapat indulj!

Csapatjárat hátra felé.

A csapatot megforditani! Balra vagy jobbra át! fejenként. — Csapat indulj! Vagy: Tizedenként balra vagy jobbra megfordulva kanyarodni! Balra vagy jobbra átfordulva kanyarodj! Indulj! Állj! Csapat indulj!

Az arcz helyreállitása.

Vezérszó: Balra vagy jobbra felkanyarodni stb. jobbra vagy balra igazodj!

Fejlődések rendekkel.

1. Rendenként jobbra! jobb fél! Balra bontakozva indulj! Az első sor jobb szárnyembere megáll. A többi mind balra huzódik helyére. — Az altisztek a fejlődési szárnyaknál épen ugy tesznek.

2. Rendenként jobbra! Jobb fél! Jobbra bontakozni és az arczot helyreállitani! Indulj!

A jobb szárnyember visszakozik a nélkül hogy helyéről elvonuljon balra át-tal. A többiek mind, mint azt a vezérszó mondja, jobbra huzódnak és balra át-tal visszakoznak.

3. Rendenként jobbra! Jobb félre! Az első rend mögé fejlődni! Indulj!

Az első rend azonnal balra kanyarodik, s tagállásba megy, egyik ember a másik mögé át. A hatodik, nyolczadik lépés után vagy, mihelyt kivántatik, az előre fejlődő tiszt álljt! vezényel, s átveszi az igazodás vezérletét. — A többi rendek mind addig vonulnak előre egyenesen, a mig kivántatik, azután szinte kanyarúlnak, tagokba szakadnak, s az arczba jutnak.

4. Rendenként jobbra! Jobb félre! Az első rend mögött balra fejlődni s az arczot helyreállitani! Indulj!

Az első rend balra kanyarul, s balra át való fordulattal tagállásba jut (egyik ember a másik mögé). A többi rendek mind addig egyenesen mennek tova, mig nem a kanyarulás rende találja azokat, s azok balra át-tal uj arczba vonulhatnak.

E négyféle fölfutást (Auflaufung) minden vezérlőnek tudnia kell tökéletesen, különben nem lesz képes részletét egy már álló részlethez renddel kapcsolni.

Nem szükség emlitenünk, hogy e felfutások balra ugyanazon elvek szerint történnek. A vezérszó némi csekély változtatást szenved, mellyet mindenki önmaga képes lesz fölfedezni.

Gulák alakitása.

Lábhoz! — A puskákat gulákba rakd! — Ennek jól és pontosan be kell gyakoroztatnia. Ezen ügyességet el kell tanulnunk vagy mi legjobb, maga találja fel az ember azokat. — Két ember szerfölött könnyen rakhat össze egy gulát.

Ezután szanaszét,
azután belépés.

A tized a puskák mögé helyezkedik rendben és sorban.

Puskát ragadj! Ez minden tolongás és zajtétel nélkül történik, azután vállazunk és vállra veszszük a puskákat.

(Vége következik.)

(Németből). FEKETE S.

HADI LANT.

ELŐRE!

Kiütve a zászló . . . ! alája
Hazám hős lelkü gyermeki!
Kiütve a zászló . . . de most nem
Békés szellő lebegteti;
Hanem mintha megsértve volna,
Haragosan csattog lobog;
És rajta érkező csatáknak
Viharja ver vérszín habot!

Ti tudtok víni, győzni, halni,
Apáitok példájakint;
Megbánt az a ki jog- s hazáért
Véráldozatra nógat, int.
Hisz a héja is megverekszik
Rövid lakású fészkeért.
E földbe ősi nemzet-éltünk
Terepély fája vert gyökért.

Mi szép szabad hazában élni,
S meghalni érte bátoran!
A harcz hevétől izzó szíven,
A halál gyorsan átsuhan.
Nincs fájdalom . . . ! s a hős kebelnek
Végső, nyugott eszmélete:
Derült esthajnal, melly a pálya
Végén, aranylángot vete.

Sok édes gyermek él e honban,
De három annyi mostoha!
Kik rég szedik rá a Judás-pénzt
S eladták vón' innentova;
A kikben küzdő nemzetünkre
A tiz csapás nehezedett.
Mihez kaptok most? mit reméltek
Ti háládatlan gyermekek?

Kiütve a zászló . . . ! csatára!
Ti még jobban mint amazok;
Mert rajtatok vérrel lemosni
Olly sok szennyfolt van és mocsok!
Csak igy lesz minden elfeledve;
S e vérfördő után lehet,
Az irtózás rángalma nélkül
Szoritni véletek kezet.

A harczmező szent föld tinéktek,
Örüljetek: hogy alkalom
Nyilt éltetek olly sok büneért
Halhatni hősen, szabadon!
Csak igy lesz minden elfeledve, —
Sőt, hiven ápolt sírotok
Felett, a jó emlékezetnek
Szózatja is hangozni fog.

Kiütve a zászló . . . ! alája
Hazám hős lelkü gyermeki!
Ne engedjétek a magyar név
Hirét megszégyeniteni!
Hisz a héja is megverekszik
Rövid lakásu fészkeért.
Hagynátok e földet? hol ősi
Éltünknek fája vert gyökért!

TOMPA.

A MAGYAR NEMZETI ŐRSEREGNEK KÖTELEZŐ SZABÁLYAI. — KIADJA AZ ORSZÁGOS NEMZETŐSÉGI TANÁCS.

Illy czim alatt jelentek meg e napokban a várva várt nemzetőrségi rendszabályok, mellyek magukban foglalják az őrsereg alkotásának, szerkezetének rendszerét, a tisztségek s hivatalok kötelességeit és a szolgálat minden nemeire vonatkozó utasitásokat.

Fájdalommal kell tudatnunk nemzetőrtársainkkal, hogy e rendszabályok majd minden sorából észre lehet venni, hogy azokat nem mások, mint austriai szellemben kiképzett, kiszolgált katonatisztek készíték, kik hozzá levén szokva a régi haszonvehetlen, s egyszersmind l e g s z o l g a i b b katonai rendszerhez, most ugyanazt a s z a b a d magyar nemzetőrség nyakára akarnák tukmálni. Azonban hiszünk annyi erőt és függetlenségérzetet a magyar nemzetőrségben, hogy magukat rabszolgákká, gépül használt zsoldos katonai majmokká aljasittatni nem engedendik.

Már mindjárt az első fejezetben zavart és fonák eszmék állittatnak fel a nemzetőrség hivatásáról. Mondatik ugyan, hogy a nemzetőrség czélja és hivatása a hon védelme és a belbátorság fentartása; de ez olly átalános állitás, miszerint abból sem fehéret, sem feketét nem lehet kimagyarázni. Meg kell azt szigoruan, pontosan és részletesen határozni; mert lehetnek esetek, midőn a nemzetőrség a haza védelmére s a belbátorság fentartására nem tartozik magát eszközül használtatni, ha az legkevesebbé is a szabadság érdeke ellen történik. Ha például a franczia fegyveres erővel jönne országunkba a végett, hogy hazánkat még függetlenebbé tegye,

vagy ha valamelly szabad szellemü, de a monarchicus elvekkel ellenkező politicai clubbot kellene szétverni, — majd meglátnók, hogy mire menne ekkor a nemzetőrségi tanács honvédő és rendfentartó szabályaival.

Szerintünk a nemzetőrség legszentebb hivatása: a nemzet szabadsága fölött őrködni, s ezt ha kell, fegyveres erővel is védeni, s minél tágasb, szilárdabb alapra épiteni. Ezen szent hivatás szellemében müködtek a franczia nemzetőrök midőn a köztársaság kivivásaért olly hősileg harczoltak.

A rendet és bátorságot csak annyiban köteles a nemzetőr őrködése által fentartani, a mennyiben azt a haza, nemzet és szabadságunk ellenei háboritani merészlenék. Egyébiránt mi a nemzetőrségnek őrállások (strázsák) — őrjáratokkali terheltetését, — kivéve a háborus időt, — jogtalan- és czélirántalannak tartjuk. — Fogadjon minden város és helység fizetett rendőrkatonákat, s ezek strázsálják az álladalom, s a nagy részint nemzetőri szolgálatokat nem is tevő henye gazdagok és kéjenczek javait, vagyon- és személybátorságát.

Valamint a békés időben őrszolgálat, ugy az ünnepélyes szertartások alkalmávali diszelgés sem hivatása és kötelessége a nemzetőrnek. — Nem szabad polgárok-, hanem rabszolgákhoz illő a nagyurakat, csak azért mert fényes rangjuk van, fegyveres tisztelgéssel, s órákig tartó ácsorgással bálványozni. De még az ur isten sem kivánhatja azt a szabad magyar nemzetőrtől, hogy holmi vakbuzgó egyházi czeremóniák vakitó pompája emelésének tekintetéből, őrhadiasan öltözködve, s fegyverkezve jelenjék meg diszelegni. Szolgaság és sötétség eszközeivé soha ne engedjük magunkat aljasittatni.

Igen, de a rendszabályok készitői egészen más fogalmakat alkottak maguknak a nemzetőrség czélja- és kötelességeiről, s különösen a fegyelmi szabályok- és a büntetésmódok alkotásában világosan bebizonyiták azt, hogy a nemzetőr, és az eddig iszonyuan sanyargatott s baromként traktált austriai közkatona közt, semmi különbséget nem tesznek. A legkisebb hibáért 2 — vagy 6 napig terjedő közfogság a büntetés. Egy pár órai fogságról szó sincs! — Csoda, hogy még 50 botot, s vesszőzést 300 ember közt tizszer föl s tizszer le, nem jelöltek ki büntetésül. — 2—6 napig tartó fogság! hisz az csekélység, hisz annak kitöltésére elég ideje van még azon nemzetőrnek is, ki magát és családját napi munkájából tartja. — 2—6 napi fogság! már miért nem inkább számüzés Sibériába, hisz ez jobban megilletné a szabad magyar nemzetőrt.

De még ez mind nem elég! — A nemzetőr kötelességei közt, a rendszabályok szerint, az is áll, hogy ha a nemzetőr a hadi fegy ellen vétene, minden ellenmondás nélkül tartozik az elöljáróságtól kimondott fenyitéket elfogadni s megköszönni. — Megköszönni? Bot és vessző alatt nyögött bakancsosok és huszárok istene! nem lövelled le haragod villámát azon apró zsarnok fejére, ki egy szabad és müvelt polgár-vitézről fölteszi azt, hogy a kiállott büntetést a legszolgaibb módon megköszönje.! — Csoda, hogy még azt nem kivánják, hogy a büntetett nemzetőr atyai kegyes jótétökért kezet és lábat is csókoljon nekik.

Ezen bölcs és humanus szabályok egyik főfőkészitője és fogalmazója, mint halljuk, vitézlő és tudós Kállai Ferencz, rokkant kapitány volt, ki teljes életében pecsovics és szerencsétlen filozofus lévén, legkisebb baráti összeköttetésben sem áll a szabadság istenével, s azért akarná a szabad nemzetőrök nyakát is a szolgaság, a katonai despotismus jármába igázni. Igen csalatkozik ön, drága kapitány ur, ha azt hiszi, hogy e tekintetben czélt érend; — mi müvelt és szabadszellemü nemzetőrök legfölebb is szánakozó gúnymosollyal fitymáljuk önnek tehetlen zsarnoki berzenkedését.

Mi, a józan ész, örökigazság, korszerüség és humanitás elveinél fogva, ugy vagyunk meggyőződve, miszerint a müvelt és szabad polgár-nemzetőr, szolgálati mulasztások-, s egyéb apróbb hibákért legfölebb is pénzbeli büntetés alá eshetik. Valódi nagy vétkek elkövetéseért keményebb büntetés is sujthatja a nemzetőrt, — de nem külön hadi fenyitőhatalom, hanem polgári törvényszék, az illető hatóság utján. A nemzetőr nem zsoldos katona, s fegyverviselve sem szünik meg polgár lenni. — Azért hát hagyjanak fel önök holmi nemzetőri közfogházak- stockhauzokkal, mert elvégre majd még azokat szoritják bele, kik ez uj szabad világ kigunyolására a nemzetőri börtönt kigondolák.

A nemzetőrt, mint müvelt és szabad honpolgárt, nem holmi terroristikus rendszer, barbar katonai sanyargatás, — hanem egyedül erkölcsi becsérzete, hazafisága vezetheti kötelességei teljesitésére. És ha erkölcsi erő helyett, fisikai erőszakkal akarjátok a nemzetőrséget kormányozni, kötelességei teljesitésére szoritani, — akkor isten legyen irgalmas és kegyelmes a magyar nemzetőrségnek, de még inkább az e szent ügyet balfogások és ferde irány által már kezdetben meggyilkoló katonai despotismusnak.

Nemzetőrök! Szabad polgárok! — Ne fogadjunk el semmiféle rendszabályokat, mellyek alkotásába nekünk legkisebb befolyást sem engedtek, — mellyek csak a kortól elmaradt, kiszolgált katonák által hozattak, — s mellyek a nemzetgyülés által helyben nem hagyattak!

FŐVÁROSI TÁROGATÓ.

Országgyülési hirek. A képviselők háza e napokban a ház rendszabályai fölött tanácskozott. — E héten a megajánlott 200,000 katona és 42 millió forint kiállitása eszközeiről, módjáról fognak vitatkozni. — Örömmel vevé a ház azon bejelentést, miszerint koszorús költönk Vörösmarti Mihál, a bácsmegyei ráczalmási kerületből követül elválasztatott. — Madarász József jelenti lapjában, hogy ő Kosut irányában nem vonta vissza szavait, hanem csak kimagyarázta azt, mikép félreértetett. — A felsőház nem igen tart üléseket.

— A felsőház Veselényi Miklós lelkes felszólítására Kosut nevezetes honvédelmi inditványát közakarattal elfogadá.

— A toborzási zászlót önkénteseink ismét zeneszóval hordják körül városunkban, s szép számmal gyülekeznek alá.

— A budapesti nemzetőrség is fel van szólitva az iránt, hogy a szegedi táborba minél nagyobb számmal lemenni hazafiui kötelességöknek ismerje. — Eddig még nem nagy sikere mutatkozik a felhivásnak, miután a fővárosi nemzetőrök a nagyobb része helyhez kötött foglalkozásból él s tartja családját, — a mellett pedig a nagy többség németajku levén, a magyarság nem igen szereti magát e tömeg által absorbeálva látni. — Ha az osztályok, ugy mint az előtt ideiglenesen rendezve voltak, most is fenállanának, akkor már csak vetélkedésből is sokkal több volna a vállalkozó. Hisszük, hogy akkor az egyenlőségi osztály, a fekete sereg, radikál-körosztály, a gránátosok csapatja nem maradtak volna el, mig most, nem lehet csodálni, ha ismeretlen németekkel nincs kedve harczba indulni a magyarnak.

— Jönnek a székelyek! A nagyszebeni főhadi kormánynak jul. 4-ről 1848. kelt feljelentése folytán a hadügyministeriumhoz, a 2-ik székely ezredtől két zászlóalj, egy zászlóalj az elsőtől, — s két zászlóalj az oláhezredekből s egy osztály székely huszárság már a parancsot megkapta a szegedi táborba indulni. — Igy már még biztosabb lesz diadalunk.

— A Kunságon egy nemzetőr-századot azzal sikerült a szegedi táborbai lemenetelre buzditani, — hogy van Horvátországban egy gazdag rácz herczegnek egy nagy pinczéje, mellyből majd több ezer akó finom bort, s két kád aranyat és ezüstöt lehet zsákmányul elhozni. — Egyébiránt mi ezt csak tréfás anecdotnak hisszük, — miután a kunok harczrakész bátorsága országszerte ismeretes.

— Szentkirályi Mórt nem lehet látni a képviselők házában. Ő mint jászok és kunok főkapitánya, nagy munkával van elfoglalva. — Harczra lelkesitvén több ezer vitéz jászt és kunt, vezeti őket a szegedi táborba. Mint halljuk, a derék hazafi a Bánátban teljes hatalmu kir. biztossá neveztetik ki.

— Az alvidéki magyar táborban nemzetőreink reggel fegyverben gyakorolják magukat, azután sokan közülök pénzért aratni, kaszálni mennek. — Egyébiránt a magyar és illir tábor harczrakészülten áll szemközt egymással; s lapunk jövő számában már hihetőleg egy nagyobbszerü csatáról értesitendhetjük olvasóinkat.

— Az egyházi rend érdeme Magyarország történetében czim alatti pályamunkát bocsátott közre valami Pauer nevü vakbuzgó catholicus pap. — E könyvben a pápista papság érdemei, s fényes tettei szembetünő egyoldaluság- s részrehajlással adatnak elő. Igen jól tenné valamelly elfogulatlan iró, ha e könyv kiegészitéseül az igazság érdekében illy czimü könyvet bocsátana közre: „Az egyházi rend hibái és bünei; az Árpádok időszakától korunkig.“

— Van már magyar pénz! Jul. 8-kán érkezett meg Körmöczről Budára az első szállitvány; ezüst tallérok, forintok, huszasok. — Alakjuk régi latin feliratu pénzeinké, egyik oldalán a király képe, másikán a szüz Mária, mint Magyarhon védasszonya. A körülirás: V. Ferd. Magy. H. T. orsz. királya, Erd. N. Fejed.“ — Másik oldalán: Sz. Mária Ist. anyja magy. or. védője.“ — Hogy eddig soha sem volt pénze a magyarnak, oka az, mert az idegen pénzt nem volt kedve megtartani; — most már a magyar és magyar pénz közt sokkal szorosabb baráti ragaszkodás foglaland helyet.

— Nemzetgyülési képviselőink esténként nagyszámmal szoktak egybeseregleni a Kioszk nevü fagylaldában. — Közeleg a muszka; — szoknunk kell a jéghez.

— Az Országgyülési Emlék czimü politikai, történeti és szépirodalmi almanach, már e héten megjelenik. Összesen 20 iv diszes kiállitásban. Már a pesti rendkivüli nemzetgyülésről is van benne jellemző czikk Vahot Imrétől, mellyben párhuzam van vonva az utósó pozsonyi s az első pesti országgyülés közt. — Tartalmát rövididön közlendjük.

— Legujabb hir a csatamezőről. A lázadók alibunári táborukból Versecet megtámadák. Azonban a magyar hadsereg egy része győzelemmel veré őket vissza. A lázadók közül elesett 50—60 a mieink közül 2; sebesülve van három. Elfogatott 21 lázadó, kik közt a rablófőnök Sztanimirovics is hurokra került. Ezen felül a lázadóktól 2 ágyút és 2 zászlót vettek el a mieink.

ÖRÁLLÁS A NEMZETI SZINHÁZ KÖRÜL.

E hó végén Komlósi Ida jutalomjátékaul a „Nő, nem király“ czimü mulattató franczia vigjáték fog szinre kerülni. A müvészeti haladás- és szorgalomban magát annyira kitüntető, derék ifju szinésznő a közönség részvétét nagy mértékben megérdemli.

Julius 11. Mártha, vagy: a richmondi vásár. Vig opera 4 felvonásban. Zenéjét szerzé Flotow. Ford. Szerdahelyi. — Sok szép, jellemzetes helyekkel bir ezen dalmü, de az egésznek még sincs olly megkapó s átalános hatása, mint például Donizetti vagy Rossini vig operáinak, mikben a kellemes melódiákra olly sok gond van fordítva. — Az előadás sok tekintetben kielégitő volt. Hollósi Kornélia (Lady Harriet Durham) bájlóan hullámzó éneke mindenkit elragadott; kár hogy a tisztán ki nem adott szavak miatt é nekét még mindeddig érteni nem lehet. Csillag Róza (Nancy) mélyebb hangjait ollykor megtapsolák, azonban tompa felhangjaival s szegletes játékával nem épen kellemes benyomást tőn a közönségre. Ugy látszik sokkal több alkalmat nyujtanak a szinpadi kiképezhetésre Csillag Rózának, mint a szinte alt hangu, de amannál nagyobb tehetségü Szabó Emiliának. — Wolf (Lyonel) kedves lágy énekével, s természethü játékával jelesen képviselé az ábrándos, szerelemittas ifjut. Füredi (Plumkett haszonbérlő) minden tekintetben kielégitő volt, s előadását többszöri tetszésnyilatkozat kiséré. Énekesnőink e két énekestől megtanulhatnák már valahára: mint kell minden szót, minden szótagot tisztán, érthetően kiadni énekben. — A motólási jelenetben az emlitett négy egyén által szabatosan előadott gyönyörü négyes dalt közkivánatra ismételniök kellett. — Benza (lord Tristan) jelentéktelen szerepében nem tüntethette ki magát, mi vig operáknál a közönségre nézve nem kis veszteség. — Tömött tele ház.

— 12. Bánkbán. — Az előadásra nézve elég annyit mondanunk, hogy a főszereplők: Latkóczi-Lendvainé, Laborfalvi, Lendvai, Egresi, Fáncsi és Barta voltak. Középszámu közönség.

— 13. Nabucodonozor. Opera.

— 14. Szerelmes pap. Vigjáték és ballet. —

VIDÉKI TÁROGATÓ.

Zala-Egerszeg', julius 5-kén. Ma indult az illir-magyar háborura felkelt sereg járásunkból a határszélek felé. Ünnep volt e nap, nemzeti ünnep! Már kora-reggeltől fogva az elmenendők serege- és sokkal több rokon, barát, s ismerős csoportjától hemzsegett a piacz. Az érzékeny búcsuzás különféle jelenetei, az elszántság lelkes kitörései, dob-pergés, lobogó zászlók, különféle fegyverek és fövegek élénk mozgása, a szokatlan vegyületü moraj, lelkesitő zene, harczi ének stb. előttünk, a béke ölén született — s nőttek előtt valóban uj szint adának városunknak. — Hét órakor, a harangzugás közt vonulánk egyházunkba; hol hőseinkre a vallásos érintés hatalmas benyomást tön. Tizenegy órakor, a mikor a sorba állitott sereg, rendesen vonult a megyeház terére. Itt Horváth Vilmos ur, a zalai felkeltek vezére, lelkesülten szónokolt a sereghez s buzditó férfias beszédére tompa éljen következett. És legott indulási állásba vezéreltetik a sereg, felhangzik az „indulj“ és a léptek dobütéshez méretnek. Elnémul a dob és a kedves Hunyadi-induló vezet bennünk a városon keresztül. Hallgatag elérzékenyülés mindenütt. Némelly arczon az elválás keserü könyűi patakzának. A város végén felriadt a magyar lelket verdeső Rákóczi-induló, s a léptek észrevehetőleg erősebbek lönek. Elértük végre a városon kivül fekvő „Fehérkép“ nevü csárdát, hol utasainkra fuvarosok vártak, és hőseink lelkesülten ugráltak a tüstént rohanó kocsikra. Isten vezesse lépteiket. Ez egy nemzet hő óhajtása. ⊙.

Somogy, nyárhó 3-án. A bőszült illir lázadók izgatásai ellen megyénk, a k. biztos ur által a drávai örvonalhoz kért 6000 főből álló nemzeti örsereget szivesen megajánlá; s e sereg már elfoglalá a Dráva balpartját; hová a szomszéd 4 megyéből öszvesen kiállitandó 39 ezer bajtársaikat örömmel várja. Csányi k. biztos ur pár nap óta közöttünk van, a sorkatonák ezredeit az örvonalon rendezendő. Örseregünk lelkesülve van hazája védelmére, a költő szavai szerint: szabad halálra kész. Dráván tul még semmi beütési mozgalmat sem vevénk észre, — de a bódult illir pártosok nem szünnek meg a békeszerető horvát népet ellenünk folytonosan most is izgatni, s galádul ámitani. — Legközelébb kereskedő honfiaink Zágrábba utazván, a horvát földön háboru szerb-csapatok által — kik szabad rabolhatás neszével hozzájok béhivatvak — szekereik feldulattak, s vagyonaik elkoboztattak. — Tudjuk azt is, hogy a szentgyörgyvári kapitány — a ferdinándfalvai plebános — és többen mások ő felségének mult hó 10-én a horvát nemzethez intézett fejedelmi szózatát tartalmazó iratokat öszveszedetvén, megégetteték, — s azokat a magyar kormány koholmányának lenni hirdetik. BERZSENYI.

N. Várad julius elején. Az önkénytes seregbe állást itt hévvel karolák föl, csoportosan tódultak a toborzóvezér Stankovics György zászlója alá, kinek köszönhetni, hogy egy hét alatt szép számu önkénytesek 200-on felül inditattak Debreczenbe. Az elindulás meglepő, harczias vala. A nemzetőrsereg diszmenetben hangakiséret mel-

lett vonult végig városunk főutczáján a megyeház elibe, s rendezés után egy örmester több altiszt, és 24 köznemzetőr késérék a hazáért éltőket feláldozni kész fiatalokat Debreczenig. Az utban mindenüt jól fogadtattak, s több helyen magyar vendégszeretettel meg is vendégeltettek. — Különösen Debreczen városa kitett magáért, hol jó szállás, s rakott asztal várta a megérkezőket. — A segedelmezés sem késett a haza oltárára, mert az adakozások megtehetősen szaporodnak.

SZŐNYI JÓZSEF.

Székely földről a csik-sz.-györgyi és bánkfalvi nemzetőrségtől illy felszólítás érkezett Gál Sándorhoz : Tisztelt polgártársunk! Felszólítása következtében sietünk a csakhamar megalakult sz.-györgyi és bánkfalvi nemzetőrség összeirását illető helyrei juttatás végett t. polgártársunknak és atyánkfiának megküldeni. Gyakorlataink, mivel sorainkban minden negyedik egyén már gyakorlott katona, szép sikerrel folynak. Szabályaink, magyar vezérszavaink nincsenek, kérjük tehát e részben sziveskedjék rajtunk segitni; főkép az utósó erd. országgyülésen alkotott t.czikk hiányos levén, nincs mihez tartsuk magunkat. Különben a hazafiui tüz, mellyet t. polgárt. lelkes szavai minden csiki véreiben lángra lobbantottak, nemhogy lankadna, de az aggasztó hirek miatt naponta ujabb meg ujabb táplálatot kap. Nem hallgathatjuk azonban el azt, hogy fegyverünk nincs; sziveskedjék, tehát nekünk mentül előbb eszközleni és az illetőket meggyőzni, mikép azokat soha hivebb és jobb kezekbe nem fogják adni, mellyet mi a rend és csend fenntartására, vagy ha a sors ugy akarja, a magyar nemzetiség és szabadság megtartására, az egy és oszthatlan Magyarhon nagyságára és dicsőségének kivivására, öseink példájára, lelkesen fogjuk forgatni. — A csik-sz.-györgyi és bánkfalvi nemzetőrség nevében. Csik Sz.-György, jul. 27.

Pál Dávid százados, Márton János, Gál András főhadnagy.

Ezen két székely falunak körülbelől 3000 lélekből álló népessége, az összeirás szerint 587 önkéntes nemzetőrt állit ki, azon kivül van fegyveres székely katona mintegy 200, tehát összesen 787, csaknem fele fegyverben gyakorlott székely. — Ha minden székely helységek ezeknek példáját követik — lesz több mint 100ezer nemzetőr. — Hol van az a hatalom, melly ezen harczias nemzetet le tudná győzni?

Pétervárадról irják, miszerint Hrabovszki erélyesen működik a lázongások lecsendesitésében. Jellacsics Slavoniában mint bán és hadi parancsnok akarván intézkedni, őt e tekintetben Hrabovszki mindenkép gátolni fogja. Az illető katonai hatóságoknak meghagyta, hogy Jellacsics biztosának ne engedelmeskedjenek, mint szinte megparancsolá a karloviczi érseknek is, hogy befolyását a nép lecsendesitésére használja. Szerém, Verőcze, Pozsega megyéknek Eszék és Pozsega városoknak közgyülést tartatni parancsolt. — Komolyan felszólitja a bánt, hogy az elcsábitottakat kötelességeikre visszatériteni ügyekezzék, különben a nála levő haderőt használandja a féktelenségek elnyomására, mellynek következményeiről aztán egyedül a bán leend felelős.

Versecz táján nyugotra e hó 4-kén egész nap ágyudörgés hallatott, — s az égen tüz jelei látszottak. Azt vélik, Perlasz vagy Titel táján csata történt.

Temerinből jött s futár által hozott hir szerint, mint mondják, ütközet történt a ráczokkal. A lázongók megverettek, — s önkényteseinkből mintegy 10—12 esett el.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Parizsban a hires Chateaubriand költő meghalt 80 éves korában.

Bécsben a birodalmi gyülés f. hó 10-én tartotta első ülését. De mivel a követek nem valának teljes számmal az ülés más napra halasztatott. Számtalan tagok nem tudnak németül beszélni. Egy alelnök izraelita pap. Az uj ministérium még nincs megalakulva.

Nápolyban a nép különösen a calabriaiak teljes lázadásban vannak. A fölkeltek által már egy serge a királynak megveretett.

Oláhországi ujabb tudósitások nyomán Bukarestben katonák által intézett ellenforradalom ütött ki. A főnökök által lerészegitett katonák már már győzedelmet vőnek a népen, midőn egy nő, Iparesca Anna, pisztolylyal rohanva az árulókra, maga után voná a fellelkesitett népet, s a fölkelőket legyőzék. Az elfogott főnökök kivallák, hogy e merényre az orosz biztos Duhamel ingerlé őket. — Ugyancsak e hirek szerint 10 ezer orosz már átlépett a Pruthon, valamint török katonaság is megy Oláhországba, hogy a fejedelem visszaállitassék. — Itt és Moldvában a cholera dühöng.

RÜSSEL FANNI

Külföldi születésü hölgy, a franczia és angol nyelvben alapos oktatási s társalgási órákat szándékozik adni. Lakása Zöldfautcza 300 sz. alatt Rudicsféle ház 2-ik emeletében.

Eisenfels Rudolf nyomdája, 3 korona utcza 139. szám.

Kiadja és szerkeszti : VAHOT IMRE.

Budapest. **5. szám.** **Julius 30. 1848.**

TARTALOM : Hadi zászló. Hadi műszavak. Szemere Pál. — Hadi lant. Önkéntes dal. — Hősek csarnoka. Napoleonidák. Hadár. — Budapesti levelek. — Őrállás a nemzeti színház körül. — Fővárosi tárogató. — Vidéki tárogató. — Külföldi szemle.

HADI ZÁSZLÓ.

HADI MŰSZAVAK.

Verba ut nummi valent.

Gál Sándor katonai és nemzetőrségi beoktatási müveit, mint a maga nemében pályatörőket, meleg részvét- és méltánylattal fogadtuk. A szöveg fordítási nyelvére lehet ugyan elég észrevétel, mert sok benne a germanismus. Azonban sokkal lényegesebb ennél a műszavak magyarositása. A tiszta, folyó, kemény hangzásu vezély (commandó-szó), mellyet erős hanggal lehet kimondani, s a jelentős végtag, melly a fövetést, mozgást határozott keménységgel jelöli, végtelen becscsel bir. Buzditó hatásánál fogva sokszor egész sereggel fölér. Minél fogva megérdemli, hogy a legnagyobb figyelmet forditsuk reá.

A német nagy részint francziából vette vezélyszavait, miután nyelve kellemetlen, rosz hangzatú; igy például a rettentő hangzásu Rechts-richt-euch! — A magyar nyelv sokkal hajlékonyabb, folyékony lágyságot és erőt egyaránt képes kifejezni; egykor divatozott hadi műszavaink maradványai közül például a: Vigyázz! — Kardotránts! minden követelést kielégit. Azonban tetszhalálunk hosszas ideje alatt régibb hadi műszavaink elveszvén, most már egészen ujakat kell teremtenünk, vagy némelly meglevő régi szavainkat kellően alkalmaznunk.

Kis Károly Hadiműszótára vezélyszavakkal nem igen foglalkozik. A Nemzetőr 25-ik számában az őrsereg által használandó vezérszavak iránti czikk a metrum körül forog általánosságban; az eszme igen jó, kár hogy az iró — minthogy talán nem katona — uj szavakat nem ajánlott. Ugyanott, L—i huszárkapitánynak azon állitása, hogy Betlen Gábor és Rákóczi György saját eredeti magyar parancsszavakkal éltek, s ezeket a franczia is elfogadá, aligha való. Hát valljon miért nem emlékezik azokról a tarczali notárius, vagy Kemény János, ki alattuk mint vezér szolgált. Kétkedésem megczáfolását igen szivesen venném.

Ezek előrebocsátása után megkisértek néhány szót ajánlani, itt-ott Gál szavait is birálgatva.

Vez, ductus, nyelvt. pályamunk. gyök, vezér=general (már el van fogadva) vezély=commandószó, vezérszó; vezel=commandirt; vezérel=führt an; Vezény inkább értelmez detachirt commandót; ennek folytán vezényel valakit, annyi mint küldöttségbe rendel.

Indulj=marsch. Indulásra gyalogságnál két tagu szó szükséges, az első tag figyelmeztető,

a másodikra keményen hangjelölve a sereg valósággal elindul. Lovasságnál az egytagu D ú l j ! elég, a j á r j ! nagyon bágyadt. *)

F é l j o b b, f é l b a l! Rosz magyarság, noha illy szabadsággal, ha czélszerü, lehetne élni, de ez egészen német; azonban a német is rosz. Halb által a sereg értesitve van, hogy félig fog megfordulni, de jobbra-é vagy balra, csak az utóbbi sulyszó által, mikor már fordulni kell, innen azon eset, hogy néha a gyakorlott sereg is ellenkezően fordul. Előbb kell értesiteni jobbra vagy balra-é, azért hát :

J o b b f é l t! — b a l f é l t! = Halb rechts, halb links!

Gyakoroz = exercirt.

Gyakorzat = das Exerciren, hogy legyen saját műszavunk; a gyakorlat, genericum, gyakorzat, specificum.

R ó t a. Tájszótárban=Colonne. C s o p o r t= Compagnie. — C s a p a t=Abtheilung. — S z á z a d=Escadron. — O s z t a g=Unterabtheilung. — O s z t a g o l=Theilt ab. — S e r e g=Truppe. F ó t=Zug. Gál szerint tized, ujabban : szakasz. — Á l t a g=Stellung, személyre vonatkozólag; állás igen rosz, kivált a lovasságra nézve, például, Stellung zu Pferd — állás a lovon, ez képtelenség**). — A r c z c z a l t é r e z n i=mit der Front marschiren. Gálnak : arczczal járj! — igen kétértelmü. A r c z o l! Front. Meg van benne a jó előütés. Gál szerint : arcz! igen rövid. — T a g h o z. Hände, Gewähr in die Rotte. — F e l i m á r ó l=imáról fel helyett. — E s k ü r e mint felszólitás. — Eskühöz hangnyomatnak ugy sincs helye. — F e g y v e r b e=Gewähr heraus. Gál szerint : fegyvert ragadj. — T ü z e l n i, k é s z ü l j, r á, l ő j j. Értelme van buzditóbb, mint tüzelni készülj, czélt, tüz! — F e l c z é l o z z=felczélt helyett ***).

N a g y t ü z! f u t ó t ü z! — diszlövéshez, futótüzhöz helyett. — V e s s z ő t puskavessző helyett, melly igen hosszu. — S o r=Reihe. — R e n d=Glied. — H e l y t á l l j! tüzelésnél — chargirt — a tiszteket, másod- és utórendet illeti, kik e szóra czélszerü állást vesznek, buzditóbb s jobban megfelel az eszmének mint : k é s z ü l j. — T e r ü l, f e l t e r ü l — deploirt — b o n t a k o z z. — D a n d á r — bataillon stb.

Az előadottakból világos, hogy vezélyben az ige két módban fordul elő, u. m. parancsoló és határozatlan módban, véleményem szerint a határozatlan módban jobban hangzik, s minden nagyobb mozgásnál sikeresebben alkalmazható, mint a mássalhangzókkal terhelt parancsoló mód.

Ennyit előleg eszmecseréül.

SZEMERE PÁL,
ideigl. nyug. lovas százados.

*) Mi az ellenkezőt hisszük. Csakhogy a járj két utósó mássalhangzója miatt nehéz kiejtésü. Szerk.

**) Az áltag helyett jobb volna tán : állag. Szerk.

***) C z é l! még a legjobb, mi már el is van fogadva.

HADI LANT.

ÖNKÉNTES DAL.

Piros toll a kalapomnál,
Piros zászló kezemben;
Piros öröm a szivemben,
Piros lány az ölemben.

Mind, a magyar égen kelő
Piros hajnalt köszönti;
S a kivívott népszabadság
Boldogságát jelenti.

— De vértől leszen pirosabb
Toll, zászló, ha vész támad :
Az öröm — e l h a l v á n y o d i k,
A piros lány — e l s á p a d.

S a csatában kard tépi szét
Lengő piros zászlómat;
Gyilkos golyó a szivemet,
S szeretőmet a — b á n a t.

De sebaj! mátkám szivében
Megszelidül a bánat :
Édes emlék lesz halálom,
Mert megmentém hazámat.

S csatában egy élet, csak egy
Elvesztett percz, nem egyéb :
S egy perczet csak nem sajnálunk,
Nem sajnálunk a honért.

Dúl a rabló illircsorda,
Nemzetünk bősz ellene :
Fel! barátim, fel! kinek a
Szabadság az istene!!

LISZNYAI KÁLMÁN.

HŐSEK CSARNOKA.

NAPOLEONIDÁK.

Midön Napoleon a Vilnán át akart szállani, egy nappal előbb szemlét tartott az utósereget

képző gránátos örök felett. Szörnyü hideg volt, leghidegebb nap, mellyet a franczia sereg Oroszországban ért. Mindazáltal a régi örsereg kőfalként mozdulatlan állott, legkevésbé sem mutatva, hogy fázik. Napoleon igy szólita meg egy ősz gránátost, kinek barkója és szemöldei hosszu jeges zuzzal valának ellepve : „Hideg van, gránátos!“ — „Igen, sire, igazad van, itt hideg van, — felelt ez, de vezesd csak gránátosaidat az ellenséggel szemközt, hogy azt megpillanthassák, s akkor egy régi gránátos sem fog fázni, ha szinte az éjszaki földsarkon volna is a dicsmező, mert ott is égnének azok érted és Francziaországért meghalni.“

A oroszországi hadjárat alkalmával egy égő falun keresztül lovagolván, egy hollandi könnyü lovaskatonát látott, ki, néhány lépésnyire egy már-már leégett háztól, kávéfőző fazokat akart hosszu pózna kötni. Napoleon nem képzelve, mit akarhat a hollandi e mütéttel, megszólitá : Pajtás, mit csinálsz itt? Sire, felelt a katona, kávét akarok főzni. Napoleon jó izün kaczagott a kávéfőzés ezen uj módján, eszébe jutván, hogy bármelly párizsi család sem főz illy drága tüznél kávét.

Midőn az osztrovnai ütközet után a franczia hadsereg Vitebsk előtt az oroszok által feltartóztatva volt, Napoleon egy ágyutelephez lovagolt, hogy véletlen tüzeltessen az ellenségre, mi meg is történt, de feltünő siker nélkül; mire ő egy hozzá legközelebb álló tüzérhez fordulva mondá, hogy az ő lövése nem talált. Sire, szólt az ágyusz, minden lövésre teszek egy napoleonaranyat, hogy nem hibázok. Jó, felelt Napoleon, s az ágyuteleppel szemközt álló orosz tisztre mutatva kérdé : látod azon huszártisztet? Igen, Sire, felelt a tüzér. No, lássuk hát, ki nyeri meg a fogadást. A tüzér neki irányzá ágyuját, — lött, — de nem talált. Elvesztetted pajtás a fogadást, szóla Napoleon; ide az aranynyal! — Sire, monda az ágyusz, kettő vagy semmi! lelövöm ott azon orosz csatár egyenruhája gombját, — ugyancsak az orosz huszárezred egyik tagjára mutatva. Napoleon kezet adott. A tüzér megtöltötte ágyuját, rá czélzott emberére, lött, s a huszár leesett lováról. Kvittek vagyunk, Sire, szóla a tüzér hidegen. — Napoleon megveregeté vállát, zsebébe nyult, s néhány aranyat adott neki, barátságosan mondva : fogd, és igyál majd Moszkauban egészségemért.

A smolenszki ütközet alkalmával a Mürat alatt álló előcsapat első osztálya, Pruire tábornoktól vezérelve, felettébb szorongattatott az ellenségtől,

annyira, hogy igen sokan megfosztattak lovaiktól : azonban a csapatot helyéből nem lehete mozdítni, különben e mozdulat az egész hadirend és terv hátrányára lett volna, s Napoleon több izben ellovagolt az ezredek sorai közt, őket kitürésre tüzelve. Midőn a tizenhatodik vadász lovas ezredtől az elsőhez lovagolt, egy gyalogmaradt lengyel jön a császár felé, lova nyergét czepelve hátán. „Császár, igy szólitá meg Napoleont, nézd ott lovagol egy orosz kutya, ki Lizámat (lova neve) agyon lötte; — neked jó lovad van itt, s még több ólaidban, add át nekem ezt addig, mig azt a gazkölyköt kifizetem. — Napoleonnak megtetszett e bátor, nyilt beszéd, leugrott lováról, átadta azt a lengyelnek, s felült egy másik lóra azok közül, mellyek mindig kéznél valának. A lengyel lenyergelte a Napoleon paripáját, feltéve rá a maga nyergét, s utána iramodván az ellenségnek, ki az ő kedves Lizáját megölte, csak hamar diadalt nyert rajta. Mindez néhány pillanat müve volt, melly alatt Napoleon jó izün kaczagva maradt helyén. Néhány óra mulva megjelent a lengyel Napoleon lovával, mellyet szépen megvakarva, kefélve és nyergelve a császárnak át akart adni : de ez neki ajándékozta a paripát néhány darab aranynyal együtt, s egyszersmind altisztté nevezte ki. Később e lengyel még ugyanazon hadjárat alkalmával tisztté, s azután kapitánynyá lett.

Az orosz háboru alatt az egy brigádot képező 5-dik és 6-dik huszárezred ezredesei engesztelhetlen ellenségei valának egymásnak. Mindketten hibások voltak e tárgyban; egyik sem akart a másiknak engedni, ugy, hogy ezen viszálkodás gyakran kitörésekre adott alkalmat a két ezred huszárai közt is, s nem csoda, ha a Brigadezredesnek, miután többször hijában ügyekvék megbékitni a haragvókat, sok kedvetlenséget okozott e visszavonás. Ez följelenté e sajnos körülményt a császárnak, javasolván, hogy mindkét ezredes más lovasezredhez tétessék át, mi által minden további kellemetlenség el lenne háritva. Napoleon azt mondá, hogy ezen mód a jó egyetértés viszszaállitására egyáltalában szükségtelen, sőt ellenkezőleg illy eszköz inkább csak a köztüki ellenségeskedést növelné. Ő majd valamelly alkalommal más uton helyreállitandja a két tiszt közt a barátságot. — Kevés idő mulva bekövetkezett a Smolenszk melletti csata. Napoleon épen azon tájon levén, hol a mondott két huszárezred állott, mellyeknek vezérei annyira gyülölék egymást, megemlékezett viszálkodásukról, s maga elé hivatá mind kettőt. Uraim, igy szóla hozzájuk, ott (az ellenségnek egyik erős lovas osztályára mutatva) azon csapatok vissza karják önöket nyomni : de igérjék meg nekem önök, hogy a győzelmet semmi

áron nem csikartatják ki kezeikből. Mindkettő nagy lelkesedéssel megigéré, s ezredeikhez lovagolva, kiverték az ellenséget állomásából. A csata egyenetlen és a huszárokra nézve igen veszélyes volt, az ellenség háromszorta erősebb levén: azonban a két ezred vezéreinek, erőteljes munkálat után, bár sok fáradság és veszteséggel sikerült teljesiteni Napoleon kivánatát. Mindkét ezredes sokat köszönhetett egymásnak e munka után, s mind kettő annyit tett, hogy többé egyiknek sem jutott eszébe a gyülölködés. Mindenik megvallotta a másikról az igazat, s valamelly benső ösztöntől inditva egyszerre egymás nyakába borultak, hogy az elkövetett meltatlanságot jóvá tegyék, s kölcsönösen örök barátságot esküdjenek, átlátván, hogy most egyik sem élne a másik közremunkálása nélkül. Napoleon később tudakozódott a Brigadgenerálnál a két tisztről s egymáshozi viszonyukról, s megtudta, minő sikerdus lett terve, miután a megnyert csatán kivül még két derék embert ki is békéltetett, kik egymást félreismerék. Midőn ezt hallotta volna, kinyilatkoztatá Napoleon, hogy a két férfi ujonnan kötött barátsága rá nézve a legszebb elégtétel.

Brechtl százados az 5-dik tüzérezrednél elvesztő egyik lábszárát Vagramnál: de azért mindjárt felgyógyulása után részt vön a spanyolországi hadjáratban s mint zászlóalj-főnök 1812-ben elment az Oroszországba rendelt hadsereggel. Már a Moszkau felé tett uton sok tüzet kelle kiállani csapatának, s a smolenszki ütközetben még falábszára is ellövetett. E körülmény miatt kénytelen lön seregét elhagyni, hogy magának egy másik falábat készitessen. Mivel azonban lábát már az ütközet első napján elvesztette, az ágyutelep mestereinek pedig olly sok dolguk volt a szekerek és ágyuk kiigazitásával, hogy a legjobb akarat mellett sem valának képesek számára uj lábat csinálni, s ennél fogva ő a csatában többé semmi részt nem vehetett: e miatt a tiszt olly ingerült leve, hogy szünet nélkül szitkozódott, káromkodett és dühöngött. Egy kert mellett elfutó sövényre heverve szemlélé a csatát, mellynek szerencsés kimenetele neki sok gyönyört okozott. — Mingyárt csata után készitettek is neki egy uj lábat; hogy azonban többé hasonló tétovába ne jöhessen, még négy más tartalék-lábat gyártatott magának, mellyek mindenkor utána vitettek egy szekeren. A Beresináni átmenetel alkalmával parancsot kapott, hogy az épülendő hid fedezésére egy ágyutelepet állitson fel, — mit ő pontosan teljesitett, mind a mellett is, hogy az oroszok szünet nélkül tüzeltek rá. Napoleon önmaga is jelen volt, s buzditá az ágyuszokat. Alig adott tüzet egy izben a felállitott telep, már a százados leugrott lováról, s veleszületett tevékenységgel megnéze minden ágyut, — igazgatta azokat, s a sebesülteket vigasztalta. Napoleon épen néhány tiszttel az ágyuk mögött értekezett, midőn egy golyó elsodorva a százados lábát, őt földre teríté. Az alatt mig a császár lováról leugrék, hogy a földön fekvő tiszthez siessen, szóla kisérőihez: Szegény ördög, elveszté lábát! Azonban mihelyt helyrejött elesett tisztünk a kapott ütéstől, mingyárt fölállott, s igy szóla tréfásan a császárhoz, ki csak most vevé észre, hogy csupán falábát veszté el: Legyen nyugton császárom, van nekem illyen (a faláb darabjára mutatva) még tartalékban, s mihelyt az ütéstől okozott fájdalom szünni fog, ismét helyemen leszek. — Eredj, szóla aztán egy tüzérhez, hozz nekem azon szekérből egy más falábat, s egyszersmind megjelelé a számot, mellyiket hozza el. Napoleon a tiszt vállát veregetve igy szólott: Az ön falába megérdemli az első helyet a párizsi muzeumban, hogy az utóvilág a több bizonyitványok közt ebből is lássa, minő hősek harczoltak a francziák sorai közt. (Francziából).

HADÁR.

BUDAPESTI LEVELEK.

I.

Két tárgy van, mi jelenleg egész figyelmünket feszitve tartja: a nemzeti gyülés és az alvidéki lázongások. Engedd meg, hogy e kettőről irjak hozzád néhány sort az első levelemben.

Nem napok, nem hetek, de évek kellenek, hogy azon institutiók, mellyeknek létesitésére a marcziusi napok bennünket felhivtak, hazánk földében erős gyökeret verjenek. Jelen körülményeink közt arra sem jut idő, hogy amaz institutiókat elősorozzuk. Mielőtt posványos réteden elvetnéd a magot, előbb mocsáros vizét kell lecsapolnod. Én nem követelek sokat nemzeti gyülésünktől, de ha megtette azt a mit követelek, igen sokat tett. Számtalan embertől hallod, majd mindenütt olvasod, hogy e nemzeti gyülésnek egyedüli feladata — megmenteni a veszélyben forgó hazát. A kik ezt mondják, nem tudom mit akarnak mondani. Ha a haza megmentése alatt a köztünk duló háborgás tüzének eloltását, külviszonyaink kiegyenlitését, az összes nép érdekeinek meghatározását, elkülönzését értik: ugy a nemzeti gyülés, várakozásuknak teljességgel meg nem felelhet. Találjanak módot és eszközöket képviselőink, hogy legalább 80ezer ember, a legrövidebb idő (felteszem hat hónap) alatt hadi lábra állittassék, hogy a népnek bonyolult birtokviszonyai: contractualis földek, szőlők stb. s általában azok,

mellyeknek halasztása könnyen zavart idézhetne elő — czélszerüleg intéztessenek el; ha ezeket sikeresen végbevitték, jelen körülményeink közt eleget tettek. De ezek a mi embereink még most is azt gondolják, hogy Pozsony falai közt szivják a sürü levegőt, hosszu dictiókat kavaritanak, miért? hogy egymást lefőzzék és megczáfolják. Kosut inditványára megajánlották a 200ezer katonát és 42 millio forintot s azóta verificálnak és alakulnak; az angol és franczia tanácskozási modor felett napokon át eltüzeskednek; a születéssel vajudó pártok a válaszfeliratnál erősen demonstrálgattak, hogy elismertessenek. Mindez helyén volt a német National-Versammlungban, honnan a philosophálgatni szerető természet csak akkor alszik ki, mikor a szomjas föld a legvégső csepp sört is beitta, — helyén volna talán máskor nálunk is; de nem most, midőn a pártütők jó nemzetőreinket csak ugy metszegetik torkon, mint a mészárszékre vezetett bárányokat. Hiában! bennünk van azon keleti lassuság, az a „dolce far niente," melly tűrni készt mindaddig, mig fejünk fölött a háztető lángba nem borult. Győzelmet szeretnénk találni, de nem vérünk hullásával nyerni; ha küzdünk, nem a küzdelmen függ lelkünk minden erejével, hanem előre azon gyönyör élvezetébe merülünk, mellyért harczra szálltunk. Az öreg Palóczi már mindjárt ünnepet akart csapni, mihelyt a 200ezer katona s a 42 millio megajánltatott. Pedig azt mondani, hogy m e g l e s z, és azt mondani, hogy m e g v a n, kivált nálunk, nem mindegy.

Nemzeti gyülésünknek most nem lehet sok időt vesztegetnie tanácskozással. Minden elvesztett pillanat, egy-egy dőfés, melly a nemzetet gyöngiti. Kell, hogy a képviselők apostolokká váljanak, s tettre ébresszék az erős, de erejével még mindig szunyadozó népet.

A pártütők felől naponként ujabb hirek érkeznek hozzánk. Egyik megczáfolja a másikat. Titkos árulásról is beszélnek a sorkatonaság között; mondják, hogy az altisztek s közvitézek testestől mieink, de a főbbek halálosan gyülölnek bennünket, s megtámadásoknál olly távolságban szegezik ki az ágyukat, honnan a golyó már nem árthat az ellenségnek. Nem tudom, mennyi igaz van e szomoru kósza hirben; annyi való, hogy a sorkatonaságba helyzett bizalmunk homokra irt betü. Bennünket csak önmagunkból állitott erős hadsereg védhet meg, s mig e hadsereget elő nem teremtjük mind szomszédaink-, mind a köztünk létező idegen elemek irányában fájdalmas szerepet kell játszanunk. De hát milly lélekkel nézheti olly nyugodtan a haza, hogy érdekében gyermekei egymásután hullanak el az alvidéken? hogy elhullanak nemis becsületes, hozzánk illő ellenség fegyverei, hanem kenyerünkön táplált pártütők kezei által? A f. hó 15-ére kitüzött általános megtámadás elmaradt; azt mondják, nem lett volna tanácsos a megütközés. Hát mért nem lehetett előbb lerendelni azon katonákat, kiket most le fognak vinni iminnem-amonnan, kiknek helyét a nemzetőrség teljesen pótolta volna a csendesebb vidékeken? hát mért nem kel föl az alföld és mindazon megye, mellynek kebelében nem dul még a veszedelem, megtámadott testvérei védelmére? Nincs organicus egységünk, nincs nemzeti önérzetünk.

A fővárosi nemzetőrök közül önkénytesek indulnak lefelé néhány nap mulva. Hat hétre ajánlották fel magokat, vagy némellyek szerint a g y ő z e l e m i g. Képzelheted, hogy milly sokan állanak elő — kifogásokkal, elmondják, milly örömest mennének, ha feleségök, ha gyermekök, ha hivataluk, ha isten tudja mijök nem volna! szóval kimerithetlenek azon ha, ha, ha, ha-ban, mellynek következése az itthon maradás. Nemzetőrségünk — mint tudod — hazaszerte rendezetlen; nem törvényes hazafiui köteleségnek, hanem katonásdi játéknak vétetik az egész. Az erről szóló, különben igen ferde törvényczikk sehol sincs pontosan végrehajtva. Szegényebb népünk nagy része fegyvertelen bámul; pedig a törvény azt mondja, hogy ezek részére kell az állodalom fegyvereit kiszolgáltatni, a tehetősbek maguk lássák el magukat. Igy természetesen, nincs mit biznunk fegyvertelen, gyakorlatlan nemzetőrségünkbe, kivált ha még hozzá vesszük, hogy az alvidéken levő rendes katonaság, egészen ignorálja és magára hagyja őket. Vagy higyük, hogy a veszély láttára felgyult honszerelem csudát fog tenni?

Akarsz-e 30 milliót fizetni az eladósodott német helyett? akarsz-é katonát küldeni a szabadság harczosai ellen? Bizony hidd el, kurucz dolog, mikor valakit háromszáz esztendeig fojtogatnak és midőn felbocsátják, méregpoharat nyomnak kezébe, s ha ki nem üriti, felmondják a — n e u t r a l i t á s t!! ⊙

ŐRÁLLÁS A NEMZETI SZINHÁZ KÖRÜL.

Julius 22. S e v i l l a i b o r b é l y. Opera Rossinitól.

— 23. K é t P i s z t o l y.

— 24. H a m l e t. Szom. ját. Shakespearetől.

— 25. A l v a j á r ó. Opera Bellinitől.

— 26. Először adatott: A d r i e n n e, dramai költemény 5 felv. Irta Prechtler Otto; forditotta Fáncsi Lajos. — A mű meséje röviden ez: Henrik, az elméjében meggyöngült portugáli király, férfi mag nélkül levén kihalandó, trónörököst akar maga után kinevezni. Kettőről van szó a királyság elnyerésére nézve, II-dik Fülöp spanyol királyról, s Antonio nevü evorai herzegről.

E követelők azonban csak küldött követeik által dolgoznak; — amaz követén kivül még Fuegos jézsuita által is (Fáncsi), ki a portugáli udvarnál Cortreál gróf név alatt jelen meg, a herczeg pedig Löwen Richard máltai vitéz által (Lendvai.) Fuegos, a jezsuita, hogy kettős erőt fejthessen ki a portugáli koronának Fülöp számárai megszerzésében, magával visz egy leányt Henrik udvarába, ki szép és müvelt, s kit ő alacsony sorsból véve ki, az udvari és jézsuitai finom cselszövényekbe batanitott, — s ez Adrienne (Laborfalvi.) E két egyénnek kellene tehát mindent elkövetni, hogy Antonio ellen Fülöp győzhessen: azonban Adrienne belészeret az evorai herczeg követébe, Löwen Richardba; — át kezdi látni, minő gyalázatos eszköz ő Fuegos jézsuita kezében, megutálja tetteit, pályáját, önmagát, s elhatározza, hogy többé nem szolgál Fuegosnak. Azonban a szemes jézsuita megtudja Adrienne változását, mit ez különben is önmaga megvall, rettentő boszuval fenyegeti őt, ha kezdett müvét tovább nem viszi, s öt nem segiti Fülöp érdekében. A leány szerelme és a hatalmastóli félelem közt küzd és ingadozik; — de az első győz. Ez alatt Henrik király, — ki már azelőtt végrendeletet tett Fülöp javára, egy irományt ad át Celema korlátnoknak, mellynél fogva a korona, a Fülöp részére tett rendelkezés ellenére, Antoniónak biztosittatik; ez irományt azonban Fuegos, a király és korlátnok jelenlétében, használva amannak egy sötétebb perczét, megégeti, s Henrik meghalván, és végrendelete fölnyittatván, Fülöp neveztetik ki trónörökösül. De a tanácsülésben, mellyben e végrendelet fölbontatik, az elhalt király unokahuga, Katharina (Komlóssi Ida) egy tekercset nyujt Antonio követének, mellyről reménylhető, hogy a végrendelet erejét meg fogja változtatni. Fuegos most ez irományt akarja, bár mi áron, hatalmába keriteni, s mire nézve Adriennet megbizza; hogy Löwen Richardtól, ki iránti szerelmét már tudja, kérje el az iratot, fenyegetve a hölgyet, hogy másként Löwennek halnia kell. Adrienne remeg, aggódik; meg akarja menteni kedvesét. kéri töle az irományt: de ez megtagadja. Adrienne elbeszéli előtte helyzetét, hogy üldöztetik, hogy minden felől veszély környezi. Richard eltávozik, hogy az öröket kiállitsa védelemre: de a jézsuita mindent hall, előlép, s meggyilkolja Adriennet, azonban ő is a belépő Richardtól futtában lelövetik.— Azt lehete vélni előlegesen, hogy ezen elnevezés: drámai költemény olly müvet fog jelölni, melly nem vonja ugyan magát szorosan a dráma szabályai és korlátai közé: de másfelől magasabb költészeti erőt, szabadabb szárnyalást, s különösen merész, emelkedett világnézetet lélek-embervizsgálatot tüntetend föl: mint például Göthe Faustja vagy csak Hugo K. Világ szinjátéka is; azonban nem igy van. Jelen mü nem jár az emberi lélekmunkálat magasb terén, nem keres és ad elő életfilozofiai nézeteket, s azért bármikép neveztessék is az, nem több egyszerü drámánál, s mint illyen sem üti meg azon mértéket, mellyel a jobb darabokat szokás megitélni. Olly cselszövő ármányos egyén, mint Fuegos, neveztessék az jézsuitának vagy bárminek, akármelly intriguant franczia drámában föltalálthatik, — még pedig sokszor ügyesebb kidolgozással, mint jelen müben. Az Adrienne jelleme és sorsa nem volna rosz eszme. Olly nő ki a sötét vakbuzgó ármány kezében, öntudatra még nem eszmélve, vétkes cselszövény eszközeül használtatik, s azután, a mindenttehető szerelem által az érzelem nyomán fölvilágositva, uj, szebb pályát kezd, s ezen fölébredés s javulás miatt megbukik, — meg kell vallani, valódi drámai sőt tragikai személylyé válhatnék ügyes kezekben: de ez ügyes kezek, mint jelen müvön látszik, nem a Prechtler kezei. Az Adriennebe letett eszme nincs eléggé és jól földolgozva és kivive. Általán véve szerző személyei, mint sok más német dramatikusokéi, csak félig emberek. Akarnak, akarnak: de nem tesznek eleget akaratuk szerint. Fuegos mindenesetre legjobban rajzolt egyéniség; — s Fáncsi háládatosb szerepét sok ügyességgel is adá. Laborfalvi Róza és Lendvai csak ott tüntethetik ki magukat, hol az iró, mintegy önkéntelen, belesodortatott: az embert hivedben rajzolni.- A darab különben is olly lassan mászik, mintha fáradt erő vonszolná a czél felé, — s a szerelem alig alig mer föllángolni, mintha félne töle szerző: pedig drámában csak hadd égjenek, hadd dühöngjenek a szenvedélyek; — ez adja meg annak az erőt és sokképen a költészetet. Egyébiránt a müben sokszor meg vannak dicsérve a németek, s a nézők közül sokan dicsérték azt hazatértükben; tehát éljen, a meddig élhet! — A fordítás jó.

— 27. Borgia Lucretia. Opera Donizettitól. O.

FŐVÁROSI TÁROGATÓ.

Országgyülési hirek. F. hó 26-kán érdekes tárgyak kerültek szőnyegre. A pénzügyér előadá, hogy a lázongó ráczok által elboritott bánátba minélelőbb magyarok, különösen a székelyek közül számosan fognak telepittetni, kik is 6 évig minden adó alól föl lesznek mentve. Ez előadás nagy tetszéssel fogadtatott. Mi csak azt jegyezzük meg, hogy a moldvai csángó- és a bukovinai magyarokról sem kell megfeledkezni. Ugyanekkor egy képviselő által inditványoztatott, miszerint a horvátországi püspök, perjel és káptalan magyarhoni jószágai zár alá vétessenek,

nehogy azok jövedelmei a magyar ellen forditassanak. A cultus- és belügyér e részben felvilágositást adván, a képviselő visszavette inditványát, mellyet azonban Palóczi magáévá tett, azon hatalmas támokkal állván elő, hogy ha a zágrábi püspök nem tartana a lázadó horvátokkal, akkor jelen volna a mostani országgyülésen. Ez inditvány tárgyaltatása máskorra halasztatott. — Szóba hozták ez alkalommal az oláh-magyaroknak egyházi tekintetben leendő elválását a szerbektől, mi annak idejében szinte tárgyaltatni fog. — A tanácskozás különféle tárgyak összefoglalása által össze vissza volt kuszálva, ugy hogy elnöknek alig sikerült a rendreigazitás. 27. és 28-án nyilt ülés nem tartatott, hanem az osztályok külön müködtek, tanácskozván a hadügyérnek törvényjavallatáról a hadsereg kiállitására nézve, s a telepitések iránt, minek eredményét annak idején tudatni fogjuk olvasóinkkal. — Az Insbruckba menendő küldöttség e héten indul el.

— A belügyér hathatós rendeletet bocsátott számos megye és város elnökeihez, kiknek a legszigorubb felelet terhe alatt meghagyja, hogy irassák össze a fegyvereket, s még ezelőtt szólitsák fel a haza polgárait arra, hogy mindennemü fegyvereiket, miknek hadban hasznát vehetni, a haza védelmére ajánlják fel, stb. hatóság elnökének adják be. A nem mobilizált nemzetőrségnél csak annyi fegyver fog hagyatni, a mennyi a közrend fentartására szükséges. — E szerint a budapesti nemzetőröktől legalább is 5000 fegyver fog bejönni.

— A hadügyér a táborban levő katonákhoz, honvédekhez és nemzetőrséghez méltányló és buzditó iratot bocsátott. Igéri ebben a hadügyér, hogy mihelyt a szükségeseket elintézte, maga is közéjök fog sietni, hogy katonai kiképzettségöknek és férfiasságuknak szemtanuja lehessen. Befejezésül azt is nyilvánitja, miszerint magyar jellel fogja kitüntetni a jó igazságos király azokat, kik a vitézek közt legvitézebbül tarták fel koronája épségét.

— Szentkirályi Mór, a jászok és kunok főkapitánya, ki kerülete nemzetőreit a táborba vezérlé, Bács-, Torontál-, Csongrád- és Csanádmegyék teljes hatalmu királyi biztosává neveztetett ki a kir. helytartó és a kormány által.

— A szegedi táborba rendelt székelyek jul. 21-én már Kolozsváron vonultak át, s eddig már bizonynyal táborunkban vannak, hathatós részt veendők hadseregeink diadalmi dicsőségében.

— A volt pesti magyar gyalog polgári örsereg beolvadván a nemzetőrségbe, diszes drága zászlóját, födobosi botját s pecsétjét a nemz. muzeumnak ünnepélyes szertartással ajándékozá. Ugyanezen feloszlott örsereg, melly fővárosunkban első használá a magyar vezérszót, saját költségén 6 önkéntest állitott ki a haza védelmére.

— A murányvölgyi vasmüi egyesület a haza oltárára 200 mázsa vasat ajánlott ágyugolyó alakban.

A csatatérről kevés ujat irhatunk. Ugy látszik, a mult napokban nem igen fordultak elő nagyobb összeütközések. Uj Verbászról irják, hogy a magyar örsereg oda megérkezvén a rácok nagyon megrettentek: azonban a mieink békes magukviselete annyira fölvilágositá azokat, hogy már más nap a rácz templomon magyar lobogó lengett. St. Tamásnál a hely természeti erös fekvése miatt még mindig a sánczok közt van az ellenség. A verbászi börtönök tele vannak nyomoru kinézésü rácz foglyokkal. Itt vannak a többek közt az ismert adai pópa, ki felett hadi törvényszék itélend Szentkirályi elnöklete alatt, — továbbá a lázitó Sztojakovics. — Nagy Becskerekre f. hó 20-dik táján érkeztek meg a békési nemzetőrök, szám szerint 5000 gyalog s közel 400 lovas, soraik közt Szombathelyi alispánynyal, Bolcza és Venkheim grófi család három tagjával. Az érkezett lelkes faj határtalan örömmel fogadtatott. Az aradi 660-ból álló nemzetőrség is szinte Becskerekbe vonult be Gál László vezérlete alatt. — H. M. Vásárhelyről szinte 1256 gyalog nemzetőr indult el Szegeden át Ó Becsére. — Nógrádból, mint halljuk, 11 ezeren akarnak lemenni a lázadók ellen. — Aradon kitörő lelkesedéssel fogadták a Becskerekről visszatért önkéntes nemzetőröket. Meveik jegyzőkönyvbe irrattak, s ablakokból a nők virágfüzereket szórtak fejeinkre. A tüzérszázad pénzt szedett össze a Versecz alatt olly ügyesen müködött társainak, s egyszermind ezek családairól is gondoskodnak; mint szinte Arad városa is elhatárzá, hogy az ujabban Becskerekre inditott 200 főnyi nemzetőröknek fejenként egy pengő napi dijt, a netalán elesettek családainak pedig száz száz pengőt adand. — A futaki csata alkalmával — igy beszélik — egy magyar huszár ló nélkül s társaitól elmaradván, időtöltésből összeszedé a halt ráczoknál talált lőfegyvereket, s ezekkel egy kukoricza földre vonult. Más nap 20 szerb lovas léptetvén el a huszár tanyája meletti uton, ez a legjobb lovu szerbet lelövi, utána a többi fegyvert is az ellenségre sütögetvén. A vitéz lovasok nagy számu csapatot gyanitva dicsőségesen elfutottak; a huszár pedig jó kedvvel nyargalt vissza a lelövött szerb szép lovával társaihoz. — A krassómegyei bizottmány köznépfölkelést határozott a lázadók ellen.

— Folyó hó 20-án a pesti egyetem nagytermében tartott az első egyetemes tanitói gyülés, mellyre a magyar nevelési tár-

saság fölhivásának következtében hazánk minden felekezetü s szaku tanitóiból 250-nen gyülének össze, olly hazafi szándékkal: hogy ismereteik s tapasztalásaik nyomán hazánk- s a kor igényeinek megfelelő tanrendszert dolgozván ki, azt a közoktatási miniszternek tervezetként eleibe terjesszék. Elnöknek: Ney Ferecz k. o. képzőintézet igazgatója, másod elnöknek: Varga János n.-körösi tanár, s jegyzőnek Tavasy Lajos a pesti prot. tanoda igazgatója és Mayer Károly esztergomi tanár urak megválasztatván, a gyülés alakitottnak nyilvánitatott. Az első két közgyülésen azon általános elvek állapitattak meg, mellyekre a szakmunkálatok lettek épitendők, s mellyek szerint: a tanoda álladalmi intézet a tanszabadság teljes biztositéka mellett, és az álladalom minden tanodáiba ugyanazon tanrendszer hozatnék be. Ezek után szakosztályokra oszlott a közgyülés ugymint kisdedovó-, elemi- s képezdeire; ipartanodaira, középtanodaira és főtanodaira. Öt napi folytonos munka után a szakmunkálatok elkészülvén s elfogadtatván: határoztatott, hogy petitió kiséretében küldöttség által a közoktatási ministernek használat végett átnyujtassék.

Szelleme a gyülésnek korszerü, vitatkozásai elénkek valának, s azon reményben oszlott szét, hogy a jövő évben ismét összegyül. A jegyzőkönyv és napló nyomtatásban meg fog jelenni.

NÉMETI IMRE.

VIDÉKI TÁROGATÓ.

Pozsegamegyében julius 15-kén megjelent Jellasich. Mint irják, a nép fanatikus lelkesedéssel fogadta öt, zsiviókat orditozva neki. Másnap a város (Pozsega) piaczon tartott megyei gyülésre küldöttség által meghivatván, ott megjelent, s hoszszas beszédet tarta a népnek, melyben segitségre hivá föl a slavonitákat a nemzeti szabadság és függetlenség kivivására. A bán eltávoztával egy, Hrabovszkitól jött rendelet, mellyben a megyének törényeink kihirdétését meghagyja, az első alispány inditványára olvasatlanul elégettetett.

Sár-Bogárd, julius 9. A mult hóban néhány ifju ügybarát polgárait felhivá egy hirlap-olvasókör alakitására. A jó mag megtermette gyümölcsét; az olvasókör megalakult. Csekély számu bár, de erélyes tagok alakiták azt! Köszönetet kell szavaznom Zsigrai Antal urnak, ki olvasó szobát s egy csinos kertet ingyen adott át az olvasókörnek. Nemzetőr-kapitányunk Lymbek Dénes, hét évig szolgált katona, mint közvitéz állott be az önkénytes honvéd-sereghez, „jobban megelégszik – ugy mond – magával, hogy ha most, midőn karjára a honnak szüksége van, mint közvitéz a csatasikra száll, sem mintha nemzetőrkapitány lenne itthon!“ Szerettük öt, mert nemzetőrtársaink valódi testvére volt. A magyarok istene vezesse szerencsésen a csatába!!

SALLAI PÁL.

A Hajdukerületből hozzánk érkezett tudósitás szerint, a hajdu nemzetőrök, hadügyminiszterünk felszolitására f. hó 29-kén indultak az alvidékre, számszerint 2,200-an. Az elmenni köteleseket sorshuzás utján akarák kiválogatni: de az elszánt lelkesülés olly magasztos, hogy az önkényt ajánlkozók száma szükségtelenné teendi a sorshuzást. Ohajtandó, igy szól levelező, hogy ministeriumunk e harczias népnek hadi kiképeztetéséről kellőleg gondoskodjék, melly még most is büszkén hivatkozik a hisztoria emlékére, s ha egyszer hősi tüzéhez katonai kiképzés járuland: e nép meg fog víni a pokol kapuival is!

A volt Erdély országgyülése még csak f. hó 18-kán záratott be. — Fiumére 4000 pfr. hadi adót vetett ki Jelasics: azonban, mint irják, Fiume a parancsot megvetőleg félrevetette, állhatatosan akarván a magyarministerium rendeleteihez alkalmazkodni. A kikötő és kereskedés biztositására egy hajó van fölfegyverezve.

A zágrábi ujság szerint ugyancsak vernek bennünket a ráczok. Szerinte a mieink Sz.-Tamásnál, Alibunárnál megveretvén, a szerbek bevették Verseczet, Écskát, sőt Becskereket is, most Temesvár falai alatt állanak. Bizony sok hazudság egyszerre!

FELHIVÁS.

A 700 főből álló vitéz, és elszánt pesti önkéntes sereg a rácz tábor ellen indulóban van. A tehetségesb rész saját költségén szerelte fel, s készité el magát; de azon osztály, melly, egyebe nem levén, csak szivet és kart nyujthat áldozatul, miután a kormány részéről meztelen fegyvernél egyebet nem kaphat, a mellőzhetlenül szükséges szerek hiányában hü czéljában akadályozva van. Ez okból a vészbe dőlt hon szent szózatával kéretnek fel a budapestiek, hogy a saját kebelökből vállalkozott szegényebb sorsu önkénytesek kellő fölszerelésére, — kik a közhaza érdekei mellett az ő személy és vagyonbátorságuk oltalmára véröket felajánlák, — vagy készitményekkel — (köpeny, blouse, csákó bakkancs, töltéstok) vagy kész pénzzel járulni, polgári nemes és mellőzhetlen kötelességöknek ismerjék. Áldozataikat szivesek leendnek az ezt hirdető lapszerkesztők elfogadtatni nyugtatvány mellett, a Servita-kertben foglalkozó nemzetőrségi tér parancsnoksághoz nyugtatvány mellett beadni, s a lelkes segélyezők névjegyzékét adományaikkal együtt lapjaikban közölni. — Budapest, jul. 27-én 1848.

FÖLDVÁRI LAJOS, őrnagy.

Eisenfels Rudolf nyomdája, 3 korona utcza 139. szám.

Kiadja és szerkeszti : VAHOT IMRE.

Budapest. **6. szám.** **Aug. 6. 1848.**

TARTALOM : Hadi zászló. Szózat a nemzetőrség tiszti karához. Egy nemzetőri százados. — Hadi lant. Történet. Tompa. — Katonai dolgok. Egy magyar katonatiszt. — Hirlapi csatározó. — Fővárosi tárogató. — Vidéki tárogató. — Külföldi szemle.

HADI ZÁSZLÓ.

SZÓZAT A NEMZETŐRSÉG TISZTI KARÁHOZ.

Nemzetünk átalakulásának egyik főelőnye a nemzetőri institutió.

Alkotmányos ujra születésünknek jellemző testülete, egyszersmind hazánk- és szabadságunknak minden külhatalom elleni őre, a belbéke s alkotmányos rend fentartója; szóval nemzetiségünk s lételünk főbiztositéka. Tehát mindenben mindenünk.

Erősen hiszem, miszerint nincs értelmes polgár e honban ki ezeket komolyan megfontolva, át ne lássa : mi szép, nagy s dicső a nemzetőri testület hivatása. Át ne lássa egyszersmind : miként, hogy e testület dicső hivatásának kellőleg megfeleljen, szükséges : hogy nagy rendeltetésének eszméje, s kötelességének érzete az egész testület minden egyes tagját áthassa; az egész testületet kölcsönös rendithetlen bizalom lengje át, szóval, a testvériség szent ihlete ha valahol, itt egygyé olvassza a hon minden polgárait. Mert erőt csak egyesülés adhat, s a kölcsönös egyesülésen alapult erő vivandja ki nemzetiségünknek elleneink tiszteletét.

Minél alaposabb ezen állitásom, annál szomoritóbb azon körülmény : miszerint vannak honunknak vidékei, mellyek lakossága a népnevelés hiányosságánál fogva, nem hogy a nemzetőrségi institutió magasztos eszméjét felfogná, sőt az iránt ellenszenvvel viseltetik, a hon nagy kárával, s a belbéke nem kis veszélyeztetésével.

Tiszttársaim ! — polgári szent kötelességünk, becsületünk, mellyre édes honunk boldogsága, felvirágzása s alkotmányunk, s törvényeink oltalma bizatott, nemcsak igényli, de parancsolja : hogy mindent elkövessünk, miszerint e testületet, mellynek tisztjeivé választattunk, tehetségünk szerint azzá alakitsuk, minek nagy s dicső rendeltetésénél fogva lennie kell. Ezt nem annyira a felsőbb intézkedések, mint lelkes müködéseink s közremunkálásunk eszközölhetik.

Mert az intézkedések, bármi czélszerük általánosságban, az egyes vidékek helyzeti szükségeit kielégiteni nem képesek; itt a tisztek ügyességének s erélyességének kell pótolni a nevelés sőt az intézkedések itt-ott elkerülhetlen hiányosságát.

Csak ha megnyertük vezérletünkre bizott polgártársaink teljes bizalmát; ha bevezettük a törvény, alkotmányos jog, szabadság és magasztos hivatásuk ismeretébe, fogják testvéri szeretettel nyujtani jobbjaikat azoknak, kiket előbbi viszonyainknál fogva, ha nem ellenségöknek, elnyomóiknak tekintettek.

S csak ekkor fogjuk bizton vezethetni testvéreinket oda, hol honunkat netalán fenyegető veszély mutatkozik, s velök egyesülve megvédhetni a trónt, szabadságot s nemzetiségünk szent ügyét.

Tüzzük ki tehát mindenek előtt magunknak e nagy feladat megoldását, s kezdjünk e nagy munkához olly lelkesedéssel, millyet az ügy fontossága igényel.

E végre czélszerünek vélném : miszerint minden nemzetőri tiszt, századostól lefelé kötelezze magát, századja illyen egyéneit vasárnapok- s ünnepnapokként egybehíva oktatni s a szent ügynek soronként minden illy s ünnepnapokon délután, sőt télen által gyakrabban is, legalább 2 órát szentelni.

Ez uton ismertesse meg a volt jobbágyokból lett alattvalóival azon viszonyokat, mellyekbe honunk átalakultával egymás iránt helyeztettünk.

Tudassa meg velök : hogy e viszonyoknál fogva leomlott azon választó fal, melly e hon fiait eddigelé polgári tekintetben elkülönözte; s hogy egy az érdek, egy fejedelmünk, honunk s alkotmányunk iránti kötelességünk.

Mi alatt törvényadta szabadságait s jogait kellőleg megfejtené, töltse el a törvény iránti tisztelettel, s ennél fogva polgári s nemzetőri állásával egybekötött fegyelem ismeretével.

Szóval, kövessen el mindent, miszerint minden egyes alattvalójába egy bizalom- s szeretetteli testvért nyerjen magának, s lelkes őrt s védőt a trón- s alkotmánynak.

Polgártársak! érzitek velem együtt magasztos hivatástokat, s e feladat nagyságát; nyujtsátok jobbotokat, működjünk lelkesen e téren, s ha fényes siker követi fáradalminkat, min kétkedni nem lehet, büszkén állhatunk lelkes bajnoktársink élére, hogy megalázhassuk elleneinket, kik különben méltán mosolyoghatnának felületes katonásdi játékaink felett; s ha követeli a hon tőlünk reánk bizott fiait, a dicső magyar nemzethez méltó örökkel állhassunk ki a sikra, s méltánylást s tiszteletet igénylő bajnokokkal.

Hogy biztosok lehessünk e szent ügynek országszerte egyaránti előmozditása felől, nyisson minden egyes megye nemzetőri tisztikara aláirási ivet, melly által minden egyes tiszt kötelezze magát az oktatás teljesitésére; s közöltessék a „Közlöny„ utján az igy kötelezett tisztek névsora a közönséggel.

Igy megvetvén alapját egy erőteljes s lelkes nemzetőri testületnek, mi leszünk a kor hősei; s ha rég elhamvadtak izmaink, élni fog emlékünk késő maradékink szivében.

A honszeretet, s nemzetiség iránti buzgalom példánya lesz : az 1848-ik évben alakult magyar nemzetőrsereg tisztikara.

Egy nemzetőri százados.

HADI LANT.

TÖRTÉNET.

Magyarországon történt a dolog,
— Vagy ha még nem, de megtörténni fog, —
Az ellenség egy vármegyére üt,
Szörnyen pusztítva, dulva mindenütt.

A nemzetőrség számra olly keves,
És a mi több, még az sem fegyveres!
Fut, örjöng, sír az istenadta nép . . .
Hisz már a harmadik helység is ég!

Az alispán, a vett hirek nyomán,
Rendkivüli gyülést tart szaporán;
S most, hivatlan is ugy tolonganak
A megyeházhoz a tanácsurak.

„Tekintetes . . . vagy polgártársaim!
Nagy a veszély megyénk határain,
Mihez fogjunk most? rabság vagy halál
Mi ránk a jövő pillanatba vár!“

És a gyülés vitatkozik, zajog;
Nyelv akarmennyi, de kar nem mozog;
S egy elkiáltja magát hangosan :
Már a szomszéd helység is lángba' van!

Egyik egyet, a másik mást akar,
S ez irtóztató rémület, s zavar
Közt, mintha a mennyből húllt vón' oda,
Vágtatva jö egy ezred katona.

S a millyen hirtelen jött a segély :
Ép olly közel van immár a veszély;
És az ezredes szóval beüzen :
A ki csak bir, fegyverre hirtelen!

És „kardra, kardra!“ felrivalt a nép;
De egy rakás öreg ur közbe szólt :
Nem, nem! az ezredes urhoz elébb
Küldjünk t i s z t e l g ő d e p u t á c z i ó t!

TOMPA.

KATONAI DOLGOK.

Minden országban, mellynek hadrendszere van, állodalmi elvül tüzessék ki, hogy olly erősségi pontok, mellyeknek megtartásától a haza biztossága függ, állandó békeidőben is védelemállapotba helyeztessenek, de miután ez nálunk eddig elmulasztatott, nincs egyéb teendő, mint olly roppant hadsereget teremteni, mellyel képesek legyünk környező ellenségeinkkel a sikon is szembeszállani.

Tagadhatlan, hogy néhány ügyes hadvezérünk van, például : Hrabovszki, Gyulai, Haller, Mészáros, Melczer s a t. de mit ér, ha hadseregünk nincs!! az osztrák ármádába elvegyült magyar ezredek pedig tömve vannak idegen tisztekkel, kikhez, ha mindjárt, mint hadügyministerünk tervezte, magyarul megtanulnának is, igazat szólva, a haza bizalommal nem lehet. Bátor vagyok tehát e tárgyra a nemzeti gyülés figyelmét felhivni.

Elkerülhetlen legyen az, hogy még e hónapban minden magyar hadi tiszt, ki német, cseh, olasz és lengyel ezredekben szolgál, kicseréltessék *); azok pedig, kiket kicserélni nem lehet, t. i. kik mint közvitézek, — al- s főtisztek a vadászoknál, tüzéreknél, utász, hidász s a t. műtani testeknél szolgálnak, csere nélkül átvetessenek, s mind ezeknek, mind amazoknak ugy uti, mint ruházatváltoztatási költségeik, az ország által pótoltassanak.

Ennél alig lehet egy nemzetnek, melly hadseregét maga erszényéből tartja, igazságosabb kivánata fejedelméhez, s miért nem állott erre a kormány 1833-ik országgyülése alkalmával, azt nem nehéz kitalálni; de miért elégedtek meg a karok és rendek azzal a kopasz mentséggel, hogy a csere magának a magyarnak lenne legnagyobb kárára, mivel több magyar szolgál a német ezredekben, mint németeknél magyar, az csakugyan menthetetlen hiba volt.

Annyi bizonyos, hogy öregebb tisztjeink sokat nyertek volna a cserével, mert kevés ám a magyarok száma, kik stabális tisztségre, avagy tábornokságra feltudnak vergődni; — ezen polczra eddig többnyire csak magos születésü, vagy pártfogolt, vagy pénzes gazdag emberek (nemzetiségeket nem tekintve) emeltettek!!! a valódi érdem pedig nem igen tekintetett!!! — Mennyire szállt alá pedig idegen vezérek alatt a magyar fegyver disze, eléggé tudva van.

Hogy pedig a kormánytól emlegetett kár (??) szembetünő legyen, kimutatjuk itt az utóbbi 18 év lefolyta alatt magyar ezredekben szolgáló németek, és a németeknél levő magyar hadi tisztek középszámát.

A 15 magyar gyalog ezredeknél szolgál	370	
A 12 magyar huszár ezredeknél szolgál	240	
A 18 végvidéki gyalog ezredeknél szolgál	80	idegen tiszt.
Összesen	690	

*) A csere most legkevesebbe kerülne, mivel a hadseregnek nagyobb része Olaszhonban van.

Ellenben		
A 14 német, 13 lengyel, 8 cseh és 8 olasz sorezredeknél szolgál . . .	170	
A 8 vasas lovas ezredben szolgál	36	
A 6 dragonyos ezredben szolgál	24	
A 7 könnyü lovas (Chevauxlégers) ezredben szolgál	40	
A 4 lándzsás (Uhlaner) ezredben szolgál . . .	20	
A tiroli vadász ezredben, 12 vadász zászlóaljban *), és 5 tüzér ezredbe szolgál.	10	magyar szül. tiszt.
Összesen	300	

690 idegenből lehuzván 300 magyart, marad még 390 idegen tiszt, kiket a haza évenként táplál. — 250 activitásban levő tábornokokat, kik közt csak 30 magyar meg horvát van, ide nem számitva.

Ime! itt az emlegetett kár!!

Hazafiak! nem volna-é a mi nemzetünk arra megérve, hogy hadfiait maga oktassa, s vezérelje; — hiszen a magyarnak lelkét, geniuszát csak a magyar ismerheti, és uraim! csak töletek függ, hogy mindez négy hét alatt megtörténjék.

Sok hátratolt érdem emeli hozzátok szavait; legyetek méltányosak, adjatok tért fiaitoknak, hogy bebizonyithassák, miként a magyar fegyver dicsőségét nemcsak a történet lapjai, hanem az élők vitéz karjai is feltüntetik.

Egy magyar katonatiszt.

*) A magyarnak eddig ámbár sok jó puskásai vannak, vadász-serege nem is volt.

HIRLAPI CSATÁROZÓ.

„Népelem.“ Radikál lap. Szerkesztik : Madarász József és László, és Mérei Mór. Mióta a magyar időszaki sajtó működik, ennél roszabbul szerkesztett, hitványabb politikai lap nem merült még fel irodalmunk mezején. Valahányszor müvelt és józan ember veszi azt kezébe; kénytelen rajta megbotránkozni. Népelem nevének legkevesebbé sem felel meg, miután a nép érdekében még csak egy valamire való czikkecskét sem birt közleni, s demokratikus szinezete mindössze is abból áll, hogy lapjaink közt a legszurtosabb ruhában jelenik meg. Hát ugyan radikálsága miben áll? — Abban, hogy a ministeriumot, van rá ok vagy nincs, szüntelen gyanusitja, mocskolja. És ha még ezt elmésen, a tudományos készültség szembetünő jeleivel

tenné, — akkor legalább a legéretlenebb oppositiónak is örvendő reactionális párt élvezetet merithetne belőle. De igy, — irni egyre vizenyősen, józan, szilárd elvek és irói hivatás nélkül, irni egyre alapos készültség, minden logikai összefüggés, s éles átható értelem hijával, — irni zavarosan, hebehurgyán, — össze-vissza beszélni zöldeket, vadabbnál vadakat, s mindezt a legiszonyubb hibás nyelven; — már ehhez valóban roppant elmebeli gyöngeség s önmagát tulbecsülő elbizottság kivántatik. — Uram mentsd meg országunkat az illy kocza-politikusoktól, kik azt képzelik, hogy ha táblabirói qualitásukban egy pár czifra, de üres dictiót, a zöld asztal mellől, pergő nyelven, (de borzasztó magyarsággal) el birnak mondani, már eo ipso igények lehet irói tollat is emelni, s azzal kiirtó harczot vívni — a legértelmesebb honfiak, különösen pedig Kosut Lajos ellen. Nevetséges törekvés! Szunyogdal, trücsöki czirpelés az égrázó Zeüsz mennydörgése ellen! — Mi mint nemzeti irodalmunk becsületének hü őrei, azt tanácsoljuk a két Madarásznak: — előbb kezdjék maguk az ábécze-tanuláson, azután akarják tanitani a nemzetet; vegyenek előbb egy jó magyar nyelvtant, tanulják meg abból az irodalmilag müvelt magyar nyelv szabályait, és csak ekkor merjenek az irodalom szent oltárához közeliteni, melly megfertőztetést nem türhet. Olly iró, olly politikus, ki anyanyelvét, — a helyett, hogy ezt alaposan tudná, — a legbotrányosabb hibákkal sértegeti, csonkitja és gyilkolja, — nemcsak, hogy méltatlan arra, miszerint körébeni kellő képzettség-, hivatással biró, müvelt férfiunak neveztessék, de még csak arra sem tarthat igényt, hogy beszédeit a valódilag müvelt ember kihallgassa, s irka-firkáit elolvassa.

„Der ungarische Izraelit.“ Hogyan irástudók? — Hát ti német nyelven kivántok, követeltek a magyar nemzettől emancipátiót? — Nem jött-é már el az idő, a midőn a magyar zsidó magyar közlöny által is szólhatna hitfeleihez? Avagy ti nemcsak az életben, de az irodalomban is örökké németajkuak akartok maradni? Menjetek hát Frankfurtba, vagy Bécsbe, — s ott követeljétek szabadságtokat! 12.

FŐVÁROSI TÁROGATÓ.

Országgyülési hirek. August. 3-kán Gorove István inditványa következtében a képviselők háza határozá, hogy meleg rokonszenvét nyilvánitsa a német szövetség iránt, mihez Nyári Pálnak még ezen nyomós módositása csatoltatott, miszerint, ha Ausztria a német birodalom egysége ellen háboruba keverednék, Magyarország részéről soha legkisebb segélyre se számitson. Ez alkalommal Kosut Lajos pénzügyér igen jeles beszédet tartott a hazánk s Austria közti viszonyokra nézve, fölötte érdekesen elemezvén a bécsi reactionális párt különféle alkotó részeit, s élénk szinekkel festé azokat, kik magukat a camarilla vak eszközeiül engedik használtatni. E beszéd sok szemet felnyitand Bécsben, s talán eldöntő befolyással birand azon, hazánk sorsát mérlegező nagyfontosságu kérdésre, mellynek megoldása mai napon fog végbemenni Bécsben. És ezen kérdés az: hogy valljon Austria beolvadjon-é a nagy német birodalomba, vagy maradjon mint volt azelőtt, feje egy tarka, s töle mindinkább elszakadozó birodalomnak. A szabadelmü józan párt az első, a rectionális párt az utóbbi mellett küzd. Vajha az első nyerne diadalt. Akkor Austria ármányaitól örökre megszabadulnánk, s miután Jelasics ünnepélyesen nyilvánitá, hogy azon esetre, ha Austria beolvad a német birodalomba, meg fog hódolni a magyar kormánynak, — a belháboru vészfellegei is elvonulnának hazánk egéről. Holnap már megtudjuk: széna-é vagy szalma.

— A csatatérről semmi ujat s érdekeset nem lehet hallani. A római sánczok ostromát hihetőleg a bécsi catastroph kifejlődéseig halogatják. — Fővárosunkon folyvást vonul át rendes sorkatonaság, s mozgó nemzetőrség.

— A budapesti nemzetőrség közül többen jelenték magukat az iránt, hogy a szegedi táborba lemenni szándékoznak. Meglássuk, hányan lesznek, s különösen hány német lesz közöttük.

— Az evangelikusok generál conventjében botrányos jelenet adta elő magát. A radikál szellemü Tavasi Lajos tanár, férfias bátor szóval kelvén ki némelly, az evangelikusok közt is csak ugy, mint a katholikus atyafiak közt helyet foglaló hyerarchiai törekvések ellen, — szabad szólásaért egy némelly türelmetlen apró zsarnok által gorombán megtámadtatott. Erre Tavasi védni akará sértett személyét, de a szabad szó ellenei nem engedék öt szóhoz jutni. Szégyenljük magunkat, hogy a mostani uj világban, és mi több, protestansokról kell ezt irnunk, kik mindig azzal dicsekszenek, hogy ők a szabadság és felvilágosodás elvének képviselői. — Hát nem elég, hogy a lutheránusok országszerte kétszinü és panszláv gunynévvel illettetnek, ti még azt is elő akarjátok idézni, hogy szolgai szellemüeknek csufolják őket?! — Szégyen, gyalázat.

— Rácz István — hihetőleg restelvén azt, hogy gyülölt ellenségünk nevét viseli, — Rácz nevét Magyar-ra változtatta át.

— A hadügyminister figyelmezteté a közönséget, hogy ez a puskavevés körül nagyobb óvatossággal járjon el, s mivel most igen sok gyönge csövü s igy veszélyessé válható löszereket

árulnak, csak a hiteles bélyeggel ellátott fegyvereket vegyék.

— Az egyenlőségi klubb elhatározá, hogy az Olaszországban levő magyarezredek az ujonan felállitandó hadseregünkbe soroztassanak. Ennek végrehajtására hihetőleg már a brachium is elrendeltetett. — Ugyancsak az egyenlőségi klubb nevében Madarász és Nádaskai Lajos felhivják a magyar irókat, hogy a mostani sajtótörvények ellen petitiót adjanak az országgyüléshez. E felhivás ellen kinek sincs kifogása, hanem az inditványozók ellen bizonyára sok magyar irónak lesz kifogása.

— Gschwind polgártárs megkeresztelvén szivarait, hirdetésében a királyt gyöngének, Kosutot s az országgyülést erősnek nevezi el.

— Horvát Lázár „Morgenröthe-"je — (gr. Szécsenyiként „Morgenkröte") — megszünt élni. Most a Morgenröthe előfizetői kárpótlásul az Ungar czimü lapot kapják. Tehát a Honderü egykori szerkesztője, a német táborban, halálos ellensége keblén adá ki lelkét. — Szegény renegát!

— A táborba utazott Földváry őrnagy helyét ideiglenesen Sánta Péter, a IV. század erélyes századosa pótolja.

— Irodalmi ujdonságok. — „A magyar nemzeti muzeum." — Irta igazgatója, Kubinyi Ágoston. — Ezen munkácska a nemzet képviselőinek van ajánlva; a nemz. muzeum jelen állását körülményesen ismerteti; annak főbb hiányait napfényre hozza, s a reá forditandó javitásokat és szükséges költségeket pontosan kijelöli. E nagy fontosságu hazai intézetet hathatósan pártolni, a nemzeti képviselőknek egyik legszebb feladatuk. Azonban a muzeumi tisztviselők megválasztásában s egyebekben is reformot kell behozni. — Megjelent s Kiliánnál kapható: „A számkivetett titkos látásai. István Páltól." — — „Rákóczy discursusai" közli Császár Ferencz. — Az adós személye meg nem itélhető. Székfoglaló értekezés. Császár Ferencztől. — Érdekes olvasmányok.

Csatatéri hirek szerint minden felől gyülnek harczosaink az alvidéki táborba, s már jó számu haderő fekszik a ráczokkal szemközt, várva a perczet, mellyben az elszánt vitézséget megmutassa a buta ellenségnek. A lelkes jászkunok ágyukkal is el vannak látva. Az önkéntesek 10-dik zászlóalja mult hó 28-kán indult el Debreczenből, s mint magánuton tudjuk, már Szolnokon vannak, — sőt ezóta el is indultak. A Lenkei vezérlete alatt Galicziából honunkba átjött Würtemberg huszárszázad szinte mult hó 30-kán Nagy-Váradon volt, egy napon érkezetve a székelytestvérek 985 főből álló zászlóaljával. Mindkét csapatot a legszivesb magyar vendégszeretettel fogadá az érintett város; s mindkét csapat elszánt bátorsággal megy a haza védelmére élni-halni, — a mondott huszárok annál is inkább, mivel ügyök, mint tudjuk, a harczmezőn kitüntetendő magukviseletétől van felfüggesztve a hadügyminisztertől. — Pozsonból egy zászlóalj Swarzenberg-féle katonaság, s egy osztály tüzérség, 6 ágyuval szállitatott gőzhajókon az alvidékekre, s mint irják, még egy dsidás ezred is le fog utazni, szemökbe nézni a ráczoknak. — A hevesmegyei nemzetőrségből 3000 egyén jól felszerelve a megye fegyvertárából szinte utnak indult. Vezére e seregnek Lenkei Károly, bátyja a galicziai huszárkapitánynak, s a lelkes csapat nemhogy remegne az ellenségtől: de sőt inkább vakmerőnek mondatik. — Veszprémből szinte a mult hó végén indult le az önkénytesek 6-ik zászlóalja. A váczi kerületből pedig e napokban kelend utra egy 1000-ből álló nemzetőr csapat gr. Károli István vezérlete alatt. — Illy, és még több nem emlitett erővel aztán reméljük, hogy minél előbb elhatározó csapás fog tétetni a kegyetlen dühöngők ellenében. De hát miként is ne lelkesülnénk a haza védelmére, midőn a lapok szerint

Éjszakamerika Wiscontin tartományában eső Haraszti városából junius hó 12-kéről Haraszti Ágoston, külföldi hazánkfia levelet irt Magyarországba, mellyben jelenti, hogy miután meghallá, miszerint hazánk ellenségtől van megtámadva: ő mint nemzetőrségi őrnagy-vezér és számos amerikai polgártársa felajánlják honunknak fegyveres szolgálatukat, az első fölszólitásra készek levén kiindulni, s Magyarország szabadsága- s függetlenségeért bármi ellenséggel szembeszállani.

Galliczia. Brezán városában állomásozó Coburg-huszárezred egyik százada szinte hallva a haza veszélyét azon kérelemmel folyamodott alezredeséhez, hogy ez a magyar ministeriumot keresse meg az iránt, hogy az ezred Magyarországba rendeltetve, ők részt vehessenek a haza védelmében.

TÜSKEBOKOR.

Hasonszenvi gyógyszer az émelygés ellen.

Végy egy font éretlen elménczkedést, ugyan annyi rosz akaratot, öt annyi személyeskedést, 2 font gunyt, ugyan annyi szabadságba s egyenlőségbe burkolt communisticus elveket, s mindezekhez megkivántató elegendő üres szavakat, s ereszd fel ezt mind, ministerek elleni gyülölettel, s az ifjuság iránti hizelgéssel, s töltsd az egészet egy megboldogult novellairó lázas koponyájába, s rázd fel, s öntsd ritkán egy kis árkus papiros 3

oldalára, a negyedik oldalt fizettem meg kétszer, s fogadj zsidó gyerekeket, kik 3 krért árulják, kész a gyógyszer, per regulam : szeget szeggel.

— Egy kerület, mondják azért választott mészárost képviselőül, hogy legyen ki megbecsülje némelly követnek politikai súlyát.

— Gyufagyárosok petitiót készitnek, a hirlapszerkesztők és tulajdonosok ellen, oka, hogy a tulajdonosok által leszorittattak a piaczról, mert minden gyufaárus zsidó, hirlapot árul, a szerkesztők meg okai, hogy az ujonan feltalált fidibusok nem kelendők; mindenütt hirlapot használnak helyettök.

— Ha kivetni való pénzem volna, illyen hirdetést iktattatnék minden hirlapba : — az egyesült magyar hazában, olly ember kerestetik, ki a most cseperedni kezdő ellenzék egyik főnökének abbeli nyilatkozatát, hogy lesznek vitatások, mellyekbe bele szólni nem fog, — ingyen elhigyje.

— A ministerium azzal dicsekszik, hogy rendes jövedelmeiből még az önkéntesek kiállitását is fedezte, s valóban! annak egy része tökéletesen fölszerelve is van, csak — ruhájok s fegyverök hibázik — ; mint a czigány mondta : „házsam már egésen kísz; csak oldala s teteje hibázsik.“

— Bizony nem jól osztják ebbe a nemzetgyülésbe a szerepeket! egy nagyon szerepelni kivánó egyén, ugy van vele, mint némelly színész, ki azt hiszi, hogy ő az első szerepet igen jól tudná adni, s azért az igen alá rendelt szerepbe sehogy sem találja fel magát.

— Egy valaki igy jellemzette az alsó házat a jobb oldal, a jobb kéz, mellyet a ministerium a törvényjavaslatait a ház elibe adja s védi; — a közép a has, melly minden ministerialis törvényjavaslatot megemészt; a bal oldal a sziv, melly a hideg észre keveset ügyel; a szószék a gyomor, melly jót-roszat egyaránt bevesz, az elnöki szék a fő, melly ritkán van a szivvel egy értelemben.

— A felsőház hasonlit a hattyuhoz, melly maga énekli el halotti dalát.

OSTOROSI GREGOR.

VIDÉKI TÁROGATÓ.

Eger, julius 26-kán. Nemzetőrségünk két ezeret halad, ötszáz s néhány egyén önként ajánlkozott az illirek elleni táborozásra. Igy a megye által meghatározott 3,000 számhozi arányban Eger városa saját illetőségét százzal haladja, — méltó utódai a régi egri hősöknek. S most már f. hó 31-kén a hevesmegyei nemzetőrség Szolnokra s innét Kulára veendi utját. Vezérelje őket a nemzet nemtője! Roszalva kell emlitenünk egyházi személyzetünknek azon elvonultságát, miszerint — csekély kivétellel — a gyakorlatokat megvetve a nemzetőrség iránt semmi rokonszenvvel nem viseltetik. — A haza oltárára szép összegek adományoztattak, s megemlitést érdemelnek a növendék papok, kik egész olvasó egyleti pénztárukat 40 pftban felajánlották, Harmos kanonok 400 pft huszasokban s 100 db aranyat természetben; ellenben a megyebeli, Róthschild Neimajer János tbiró ur roppant vagyonából négy ezüst gyertyatartót 66 pgő ft, 15 kr érőt adott a haza oltárára.

LÁMECH.

Zala-Egerszeg, julius végén őrseregünk 310 gyalog egyénből áll, 22-ik juniusban tartatott a század zászlójának felszentelése és az őrsereg felesküvése. 5-dik juliusban indult ki városunkból az őrsereg az illirek ellen, fegyverekkel jól ellátva. Miután a vártéren az egész járás 400 főből álló nemzetőrsége összegyült. Letenyén és Kanizsán egyesült megyénk őrserege összesen 7000 ember s nagyobb része gyakorlott. Figyelmet érdemel a kapornaki járásból kiállitott fekete sereg; öltözete kék gatya, kék üng, pörge fekete kalap nemzetszin tollal; baloldalon balta, jobbkézben dárda. — Ha az illir mozgalmak két hét mulva meg nem szünnek, 7000 gyakorlott nemzetőr indul ismét megyénkből segitségül a Dráva partra, sőt ha szükség leend, még 10,000 álland ki a sikra. A vasmegyei nemzetőrök julius 19-én megyénken költöztek át Somogyba jól felfegyverkezve, és 2 ágyuval ellátva — számuk 4000. Dicséret Vasmegye tisztviselőinek kik a sereget vezették.

N. Ő.

Mező-Berény (Békésben). Itteni németajku testvéreink közt különös kitüntetést érdemel Ortl evang. lelkész, ki a honszerelmet, gyermekei s nejének elibe tévén — miután gyermekeit megáldotta — itteni nemzetőreink élire állott s jó kedvvel indult el az illirmagyar háborúba. Fenhangon mondta : „Szeretett hazámért örömest harczolok, s ha a sors ugy akarja, örömmel meg is halok, de ekkor ajánlom nőm és 5 gyermekem jó barátim pártfogásába.“ — Innét Mező-Berényből a német és tót ajku köznemzetőrök talán nem is igen mentek volna jó kedvvel, ha az illető lelkész urak hathatós szónoklataikkal jó előre nem buzditják hiveiket a haza védelmére. E részben a helybeli evang. tótajku (de tökéletes magyar érzésü) lelkész, Jeszenszki Károly urnak is a haza nevében köszönetet mondok. Ezen derék lelkész, átlátván hazája iránti tartozását, könnyen folyó népszerü beszédeivel, ingadozó tótajku hiveit már több izben jó utra téritě. *) — Különös lelkesedés szállta meg belsőn-

*) Bezzeg nem Hurbán ez! millyen különbség. pap, és pap között?!

ket akkor, midőn több faluból egyszerre érkezett, roppant számu nemzetőrök komoly harczias méltósággal vonultak által falunkon. E látványtól a m. berényi nemzetőrök is (de különösen a magyar ajkuak) áthatva, bátor elszántsággal csatlakoztak érkezett véreikhez. Isten vezérelje őket szent kötelességük teljesitésében.

SZENTKUTI.

A temesvári és szegedi óhitü lakosság közrebocsátott manifesztumaiban sajnálatát fejezve ki szerb rokonainak tévedése s közhazánk ellen intézett lázongásai felett, kinyilatkoztatja, hogy ez ármányszülte merényeket nyiltan kárhoztatja, s a hazafiui kötelességtől áthatva a haza és kormányunk iránt mindenkor hü maradand.

Mármaros megye megkérte a miniszteriomot, hogy Lenkei és Fiáth huszártisztek előléptetéséről gondoskodjék.

Debreczen városa Szeged példájára elhatározta, hogy a harctérre elmenendők netalán szükséget szenvedő családai a városson nem lakók birtokaira kivetendő adó utján, segedelmezést kapjanak.

A szászföldön követek választattak a nemzetgyülésre, leginkább ollyanok, kik már a befejezett erdélyi országgyülésen képviselők valának.

Péterváradt, Hrabovszki intézkedése nyomán szinte megválasztotta a nemzetgyülésre küldendő képviselőjét, Fésüs György hir ügyészt.

Varasd, mint irják, csaknem ostromállapotban van. Mindenről a parancsnok rendelkezik. A lakosoktól pénz zsaroltatik, s több egyén nem beszélhet egymással az utczán. A józanabb polgárok nagy része odahagyá a várost. — A horvát nép egyébiránt óhajtva várja a magyarokat. Egy horvát faluban a lelkész a magyarok ellen lázitó beszédet tartván, s hallgatóit a bán iránti engedelmességre intvén, a beszéd végeztével, a nép egyhangulag kiáltotta: éljen Kosut!

Kolozsvárról irják, hogy ott a bécsi bankjegyek hitele tökéletesen megsemmisült. A lotteria még sincs egészen kiküszöbölve.

Brassó vidéken mind inkább terjed a cholera.

A tata-tóvárosi nemzetőrségnek gr. Eszterházi Miklós 85 db. puskát és néhány kardot ajándékozott. E példát több főurak is követhetnék! —

Székváros on egy székely honfi három fiát ajánlotta fel önkénteseknek. Az édes anya önmaga igy szólott fiai távozásakor ezekhez: „Ugy lesztek székely apátoknak és a honnak méltó fiai, ha a haza elleneit legyőzitek.“ A három hősfi esküt tön le: nem térni előbb vissza a harczmezőről, még a haza elleoségei leverve nem lesznek. Eljenek!

Rajasics patriarcha, azt mondják, Blomberg ezredes elől Zimonyba, s onnan a szerbföldre futott.

A honti nemzetőrség azért küldetett vissza a miniszterium által, mert csak azon föltétel alatt indultak táborba, ha valamennyien insolidum elmennek, mi nem nagy bátorságnak jele. A miniszterium pedig olly sok ember fölfegyverzése s tartásáról egyszerre nem gondoskodhatott.

Belsö szolnokból, jul. 19. Örseregünk e napokban 10 szekeret tartóztatott le, mellyeken Gyula-Fejérvárról katonai szereket akartak szállitani Gallicziába. — Egy-egy szekér 40—45 mázsa terhet vitt, minden katonai kiséret nélkül. A szekerek Kolozsvárra kisértettek: hol a városházánál lerakattak. Ugyancsak Fehérvárról 95 mázsa löport szállitottak el a muszkaszélekre. Mindezek azt mutatják: hogy a bukott hatalom a legvégsőhez is képes folyamodni. — A szászok még most is egyre izgatnak a magyarság ellen. Nemzetgyülést tartának, mellyben 11 pontot határozták meg: hogy ennek elfogadása nélkül az uniótól visszalépnek. Ezen pontok közt van jelesen: hogy a törvényes nyelv nemcsak saját kebelükben, hanem a magyar megyék- és kormánynyal szemben is a német legyen; a cultusminister nevelési s vallásos ügyeikben semmi befolyást ne gyakorolhasson: az adóról magok rendelkezhessenek, a magyar ministerium mellett legyen egy külön osztályzat, melly a szász nemzet érdekeit képviselje s at. — Ezen pontok a Transilvánia legközelebbi 53, 54 és 55-dik számaiban közzé tétetvén, azzal fenyegettetik a magyar nemzet, hogy jaj lesz neki, ha ezeket el nem fogadja, mert némettel tele van a föld kereksége, de a magyar egyedül áll minden rokon és segély nélkül. — Ugyanazon lapban a magyar ministerium eddigi tetteire: hogy a rögtön itélőszéket kihirdettette, önkénteseket állitott fel s ezeket fizette, a státuspénzével rendelkezett s a horvátok ellen sereget küldött — halálos büntetés kivántatik. Szemere Bertalan kigunyoltatik s at. — Ennyire vérszemet kaptak ezek a mi jámbor szomszédaink, kikről a históriában semmi hősi tettet nem olvasunk! — Közelebbről Dézsen egy moldovai forradalmi főnököt fogtak el s vallattak ki. Az ember igen mivelt s mély tudományu. Mint beszédeiből s papirosaiból kitünt, a reactio halálos ellensége s a legszabadabb elmü republicanus. Minthogy az oláh bujtogatók közül némellyekkel találkozott s Kolozsvárra a kir. biztos elébe küldetett. Azonban hallva a közelebbi oláhforradalom sikeréről, sértett honának hasznára lehetni. M. L.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Bécsből küldöttség mennend Inspruckba a Császárhoz a birodalmi gyülésből egy fölirattal, mellyben egy kissé daczos hangon kéretik urunknak a fővárosba visszatérte. A császár hosszas távolléte miatt Bécsben sokképen ingerültek a kedélyek. E hó első napján egy placat volt a falakon fölragasztva, s mindenfelé árulva, mellyben a császár távozása szökésnek neveztetik, s kimondatik, hogy minden bajnak, mi egy idő óta Bécsben s a tartományokban, mint szinte Magyarországon történt, szülőoka egyedül a császár távozása s azon körülmény, miszerint ő felsége Inspruckban egy gaz papokból aristokráta népellenségekből, cselszövényes asszonyokból emelt chinai fallal van körülvéve. E baj következményének mondatik azon istentelenség is, mi ellenünk Horvátországban elkövettetik. Kimondja e falragasz azt is, hogy a jelenlegi állapotnál a respublica rendtelensége is jobb volna, s hogy az uralkodó mint a status első szolgája, tartozik a nép kivánatára visszatérni, — s ha ezt nem tenné: meg kell őt kérni hogy tegye le a koronát. — Néhány nap alatt alkalmasint nevezetes dolgok fognak történni Bécsben.

Olaszországi hirek szerint Radeczkinek Károly Alberten vett győzelme csakugyan valósul. Goitonál, mint mondják, az osztrák sergek bevették a sánczokat, minden ágyuval együtt. Károly Albert fut, s két millionyi pénztára a győzők kezébe esett.

Az orosz sergek visszavonultak Moldva- és Oláhországból. Szerencsés utat!

Irlandban, legujabb hir szerint, nagyszerü népfölkelés van, s az angolok mindenütt legyőzetnek az elkeseredett irlandiak által.

Épen most jelent meg

Országgyülési emlék.

Politikai, történeti és szépirodalmi ALMANACH 1848-ra. Az alsóházi terem rajzával. Szerkeszti és kiadja: **Vahot Imre.** Ára e 20, sürü nyomásu ivre terjedő, s diszes boritékba kötött könyvnek: 2 ft 30 kr p. p.

TARTALMA: **I. Politikai és történeti rész.** Az utósó pozsonyi országgyülés, Székely Józseftől. — Kossuth Lajos, mint országgyülési szónok, Vahot Imrétől. — Az utósó pozsonyi országgyülés legtöbb tagjának rövid jellemzése, Vahottól. — Hongyülési ékesszólás, Pásztor Dánieltől. Kazinczi Ferencz fogsága naplója. — Beszéd, Szemere Bertalantól. — Ónodi országgyülés 1707-ben, Hrabovszki Zsigmondtól. — Kölcsei Ferencz házi körében, Obernyiktól. — Az 1575-iki erdélyi országgyülés, Szilágyi Sándortól. — Megyerendszer-é vagy központositás? — Székelytől. — Dobos János, a reformátusok országgyülési papja Pozsonyban, Vahot Imrétől. — A mult dicsősége a jövő bölcsője. Közli Varga István. **A rendkivüli nemzetgyülés Budapesten. 1848. Vahot Imrétől.**

II. Szépirodalmi rész. Komoly és vig beszélyek: Az üstökös utja, Jókai Mórtól. — Nők országgyülése, Samarjaitól. — Etele, Kővári Lászlótól. — Népiskolai vizsgálat, Nagy Ignácztól. — Lyrai s elbeszélői verses költemények: A királyhoz, Garaitól. — Szónoki mellképek: Kossuth. Szemere Bertalan. Szentkirályi Mór. Kubinyi Ferencz. Pulszki Ferencz. Bónis Sámuel. Lónyai Gábor. Perczel Mór. Szentiványi Károly. Bezerédi István. Madarász László. Ifj. Pázmándi Diénes. Vukovics, Lisznyai Kálmántól. — Nemzeti dal, Medgyes Lajostól. — Bátori, Szatmári Páltól. — A szájhősök, Petőfitől. — Tüskebokor az országgyülésen, Lévai Józseftől. — A nép ügyében. Szeleseitől. — Ritkaságok Szemere Miklóstól. — Passio-dalok. Pap Endrétől. — László király koronáztatása. (Költői beszély) Garaitól. — Épen mint a kakas. Tompától. — Adelinához. Szonettkoszoru, Bangó Petőtől. — Pozsonyi vár romjain, Szilágyi Istvántól. — A magyar politikusokhoz, Petőfitől. — A rab halála, Vajda Jánostól. — XIX. század, Laukától — Politikai képek a kárpátokból. Tót Lőrincztől. Egy megyei követ urnak. T. — Hontalan hölgy, Lisznyaitól, — Balassa. (Költői beszély), Gál Józseftől. — Epigrammok, Vahot Sándortól. — Kossuth Lajosnak, Lévaitól. — A budai országgyülés, 1471. (Ballada), Tompától. — Föl! Petőfitől.

Előfizetőink, s a Magyar föld és népei uj folyamának előfizetői, kik pótlásul ez almanachot kapják, példányaikat mindenkor átvehetik tőlünk.

MŰMELLÉKLET. Divatkép. —

A Budapesti Divatlapra és Nemzetőrre előfizetni lehet postán 6 fttal pp., helyben 5 pfttal. — A kiadó hivatalon kivül (szabadsajtó-utcza 466-ik sz. második emelet) Emich Gusztáv könyvárusnál is.

Eisenfels Rudolf nyomdája, 3 korona utcza 139. szám.

Kiadja és szerkeszti : VAHOT IMRE.

Budapest. **7. szám.** **Aug. 13. 1848.**

TARTALOM : Hősek csarnoka : Vashington György. Fekete Soma. — Hadi lant. Régi krónikából. Gyulai. — Budapesti levelek. II. — Őrállás a nemzeti szinház körül. — Fővárosi tárogató. — Vidéki tárogató. — Külföldi szemle.

HŐSEK CSARNOKA.

VASHINGTON GYÖRGY.

Született febr. 22. 1732; meghalt dec. 15. 1799.

Az ó, miként az uj világban a kereskedelmi szellem vagy a népek hóditási vágya gyarmatok alapitására ösztönözte az embereket. A görögök a távoli tengerpartokra, mellyeket gyarmatvárosaikkal elárasztának, nemcsak mivelödésöket s nyelvöket, hanem a szabadság áldását is átszármasiták; minek következtében aztán minden görög gyarmat egy-egy uj, független államot képeze. Máskép tevének a rómaiak és carthagóiak: mert az ő messze áttelepitett polgáraik távolban is organicus tagjai maradtak az anyaállamnak; az ő gyarmataik Rómától s Carthagótól távol eső külvárosok maradának. Az ujkor államai egyikén sem jártak e két ösvénynek. Ha gyarmatokat telepitének, azokból politikai jogtalanság tartományait alapitának, mellyeket aztán az anyaország javára kizsákmányoltak; a kivándorlott polgárok jabbágyaikká levének egykori testvéreiknek.

Csak Anglia, melly az antik állam- és világszemlélet nagyszerüségéből jókora osztályrészt látszott örököltnek, ruházá át tengeren tuli gyarmatvárosaira azon saját szabadságának nem csekély részét, melly azt a középkor zavaraiból lassanként kiképezte. Ennek folytán a községek függetlensége belügyeikben elidegenithetlen örökségként telepedett meg Amerikában a bevándorlott brittekkel; igy lön érvényessé Anglia amerikai gyarmataiban már kezdettől fogva a germán államjog legfőbb elve : hogy a népnek csak akkor kell fizetnie adót, ha azt maga jó szántából vagy képviselői által szavazza meg. A gyarmatok a magasb politica minden viszonyában föltétlenül maradtak kötve N.-Britannia akaratához. Anglia háborui az övékéi levének; törvényei, bár hozásokra be nem folytak, uri parancsok valának számukra; kereskedelmök csak nyomoruan tengett azon keskeny és szük határok között, mellyeket az anyaország kegyelemből jelölt ki nekik *). Ez az első bevándorlottaknak természetinek látszhaték, kik magukat még mindig britteknek gondolák; gyermekeik, onokáik szivében azonban elszáradának lassanként a régi haza iránti szeretetnek gyökerei, mellyeknek messze a világtengeren tul kellett kihajtaniok, s ottan keresék tápláló földüket, hol

*) Nem szakasztott illyen volt-é Austria ármányos eljárása Magyarország irányában 300 esztendő óta?

F. S.

házaik emelkedének, családaik müvelödének és szaporodának. Amerika nem volt többé kiegészitő része Britanniának; hanem önálló országgá lön, mellynek szivverése saját organisaló törvényei szerint kezde dobogni.

S épen midön az uj nemzetiség csirája erősebb hajtással fejledezék, tóditotta egy visszautasithatlan sors az angolokat az Oczeánon túli zsenge államoknak vas nyomokkali eltaposására.

Már Cromwell korától fogva sulyosan nyomá a gyarmatokat azon h a j ó z á s i a c t a, melly azoknak semmi más kereskedést nem engede meg, mint csupán Angliába. Az éjszakamerikai kénytelenittetett tehát az anyaországba vinni nyers terményeit, s minden kidolgozott készitményeket ettől kelle vásárolnia. Ha Virginia az ő dohányát, Carolina rizsét, Georgia gyapotát egy más, bár magába valamelly angol gyarmatba akará vinni: tehát az árunak Anglián át kellett mennie, vagy tetemesebb vámot kellett fizetni, ha a kereskedő nem akarta inkább a csempészkedés titkos utját választani. A csempészkedés elnyomása első okot szolgáltatott a köz elégületlenségre az angol gyarmatokban.

Azonban ez időben az ujabb kor még nem láta egész gyarmatok elszakadását s olly példákon még nem tanulta meg, hogy még a leghatalmasabb anyaországra nézve is a bölcs mérséklet nemcsak erény, hanem a politicának szükségbeli kötelessége is. Amerika mind eddig gazdagitotta az angol kereskedelmet; most már azonban az angol állami pénztárt is közvetlenül tölteni kellett segélnie. Egy, april 5-kén 1764-ben keletkezett törvény, G r e n v i l l e minister müve, vámot vetett a britt müipar különféle készitményeinek bevitelére. Tehát a kiszabott kényszeritésért, hogy csak angol árut vegyen az amerikai, még pótlékot kelle fizetnie! S mig ez által a kész pénz elfolyásának tágas meder nyittatott, félreértett gondoskodásból megtiltatott a papirpénz forgalma a gyarmatokban; mi a belközlekedést minden segélyeszközétől megfosztá. Bostonnak polgárai, melly ekkor leggazdagabb kereskedő város volt Éjszakamerikában, az uj vámok nyomásától menekvülendők, elhatározták, mennyire csak lehetséges, lemondani az angol áruczikkek használatáról, melly példát valamennyi gyarmatállam önként követett. Igy az amerikaiakra mért teher egészen Anglia kereskedelmére s müiparára sulyosodott.

Mig ama féltékeny viszály szikrái, melly a feltörekvő fiak és szigoru apák között olly könnyen föléled, már nagy lánggóczczá gyuladtak, Angliából mind erősebben fujdogált át ama meggondolatlan huzószél, melly a tüzet mindig ujra szitá. 1775. évi mart. 23-kán Anglia olly törvényt bocsátott ki, melly a gyarmatokban uj b é l y e g d i j t állapitott meg. Mit eddig tekervényes utakon, a kereskedés terhelése által iparkodtak elérni, most már nyiltan és közvetlenül végrehajtatott: Éjszakamerikának önadóztatásával kellett megfizetni segitnie Anglia adóságait *). Hiába mondák a gyarmatok követei Londonban: hogy azon ország, mellyet ők vadonságból váltottak magukhoz, csak öket illeti sajátlag s nem tartozik elvállalni olly adózásokat, mellyek maguktól e lakosok által meg nem ajánltatnak. Hiába vitatták az ellenzék nagytudományu s ékes szólásu vezérei: Pitt, Rockingham, Barré, a parlamentben, hogy Amerika törvényszerüleg csak ugy adóztathatik meg, ha képviselői vannak jelen az országgyülésen. Hiába szólalt fel a sajtó, hijába az egész ország a gyarmatok megsértett joga mellett. A ministerek makacsul ragaszkodtak szándékukhoz illy indokolás mellett: „Amerika a mi ápolásunk által gyarapodott népességben, telepitésben, a mi szeretetünk által lön nagykoruvá, a mi fegyvereink által ótalmaztatott meg; Amerika kell, hogy segédvállakat nyujtson azon terhek hordozására, mellyeket az Amerika melletti háboru áraszt ránk.“ Azonban illyszerü okoskodások annál kevésbé hathattak az amerikai népre, minél kevésbé alapultak azok a viszonyok kellő méltánylatán. Mert korántsem Anglia atyáskodása, hanem legnagyobb részt vallási üldöztetési vágy és politikai zsarnokság idézék elő a gyarmatokat, telepitvényeket a világtenger nyugoti partjain; továbbá az anyaország szeretete csak az uralgás önkényüségeiben mutatkozott; azon háboruban pedig, melly 1754-től fogva az angolok és francziák közt kiütött Mississippi területének birtoka miatt, épen az amerikaiak tettek legnagyobb áldozatokat és saját erőfeszitésökkel vitták ki a diadalt. És e háboru s fényes kimenetele olly erőbeli bizodalmat önte a gyarmatokba, hogy csak a legostobább elvakultság várhatta tőlök az alávetettség békés türelmét.

Az éjszakamerikai gyarmatok ekkor tizenhárom tartományból állottak, mellyek éjszaktól délfelé határkoznak: Uj-Hampshire, Massachusetts, Uj-York, Connecticut, Rhode-Island, Pennsylvania, Uj-Jersey, Delaware, Maryland, Virginia, Éjszaki-Californiа, Déli-Carolina, Georgia. Mind e tartományok felfortyanással vették a parlament jogellenes rendszabályai felöli hireket. Virginia, mellynek népképviselői épen akkor general-assemblyre (köz országgyülés) voltak egybegyülekezve, legelőször tüzé ki az ellentállás zászlaját. Az assembly elhatározta, nyilvánosan kinyilatkoztatni, hogy beléegyezése nélkül senki sincs feljogositva adót vetni Virginiára s törvényeket bocsátani. E határozat mindenütt hő ótalmazókra talált.

*) Tout comme chez nous.

A szabadság fiai, miként az angol erőszak rendszabályainak legbuzgóbb ellenei nevezék magukat, valamennyi tartományban elterjeszték a törvényes ellentállás szellemét; mig sok városban — igy Boston-, Uj-York-, Philadelphiában — a szegényebb néposztályok durva önsegitség eszközeihez nyulának vagy Anglia bureaucratái elleni ádáz boszuérzet kitöréseire engedék ragadni magukat. Az uj bélyeg papirosok hajórakványai, mellyeket a ministerium küldött, mindenütt megsemmittettek vagy Európába visszaküldettek. S feltünvén az 1765. évi első november napja, azon nap, mellynek a bélyegacta életbeléptetését kelle látnia, nem volt törvényszék, melly itéletet hozni, nem volt révügyelő, melly egy hajót kievezni engedhetett volna, nem volt lelkész, ki egy nászt megáldhatott volna, mig nem az angol helytartók a bélyegtörvény ideiglenes bocsánatát megengedék.

E dologban azonban az amerikaiak, mint az ujkor legjózanabb népének tudományos iskolásai, teljességgel nem voltak hajlandók megnyugodni. Massachusetts tartomány országgyülése már juniusban elhatározta, hogy valamennyi gyarmatnak küldöttei által egy közgyülésre kell egybejöniök; s e határozatba mindnyájan beleegyezének. 1765. évi oct. 7-kén Uj-Yorkban összegyülekezett az ugynevezett general-congressus, közzé tette a gyarmatok jogainak egy nyilatkozatát s azok tartalmát három folyamodványba foglalá, mellyek a királyhoz s a két parlamentházhoz küldettek. Illy vihar ellenében, melly Amerikából miként maga Anglia valamennyi vidéke felöl felzugott, hajókájával a ministerium nem birt tovább evezni. Grenville megbukott, helyébe a derék Rockingham lépett. 1766-dik év első havaiban hosszu parlamenti küzdelem után, mellyben Pitt Vilmos, később Chatham gróffá nevezett státusférfiu lobogtatá leginkább hatalmas szónoklata diadalzászlaját, a bélyegacta ujra eltöröltetett. E közben azonban uj torzsalkodás csirája vettetett el; a parlament egy declaratory-actában kinyilatkoztatá feljogositását, mindenféle törvényeket, különösen az adót illetőleg rájok parancsolhatni az éjszakamerikaiakra. A gyarmatok elkeseredése illy követelés miatt olly hangosan és hevesen tört ki, mint soha azelőtt. Rockingham lelépett a kormányról; ezt Grafton herczeg és Chatham gróf ministeriuma, egy toriak- és whigekből alakult vegyes kormány követte. Az uj ministerek első rendszabályainak egyike, a declamatory-aktához képest egy billnek keresztülvitele volt, melly bizonyos áruczikkeknek, nevezetesen a theának a gyarmatokbai bevitelét vámmal rótta meg s egyszersmind azt rendelte, hogy jövőben minden gyarmatnak évenként bizonyos összeget kelljen fizetnie civillista nevezet alatt, mellyel Anglia jónaklátása szerint rendelkezhetnék. Ez utóbbi határozatnak nem volt más czélja, mint az angol helytartóknak s hivatalnokoknak az amerikaiaktól teljesen független állást biztositani.

Az alig lecsillapitott felindulás a gyarmatokban most már mindenütt fellángolt ujra, főkép Bostonban és Virginiában. Hiába ijesztgették őket Angliából a fenyegetés két élü fegyverével; hiába rakák meg Bostont hadiseregekkel. Az amerikaiak ismerték az angol állam-test Achillessarkát; eszélyes lemondással szoriták meg ujolag az angol áruk vételét, ugy hogy a vámbevétel mind a tizenhárom gyarmatból 1764-ben egész 30,000 font sterlingre szállott le. A parlament a vámokat ujolag megszüntette ugyan, kivéve a theára vetettet; ez azonban, mint félszeg rendszabály, melly az angol feljogositás elvét érintetlenül hagyá, nem engesztelhetémeg az elkeseredett amerikaikat.

A gyarmatok ellenrendszabályai annál erősebben zaboláztattak; a katonák és polgárok közti surlódások Bostonban még véres zendülési jelenetekre is kerültek.

A szakadás az anyaország és gyarmatok között mindinkább jelentékenyebb lön. Az anyaország utóbb mint előbb követeléseinél maradt; ezek ellenben mind szilárdabb öszmüködésre egyesülének. Igy állott be az 1773-dik év, mellyben két nevezetes esemény gyógyithatlanná tevé a sérvet. Franklin, ki mint gyarmatok küldöttje évek óta tartakozott angol földön, titkos eszközök segélye által britt hivatalnokoktól került levelek birtokába jött, mellyek a legveszélyesb terveket fedezék föl az amerikaiak ellen; ő e leveleket átszolgáltatá a massachusettsi tartománygyülésnek. Ekkor megismerék s átláták a legbékésebb szellemüek is, hogy a békés értekezlet ösvénye kivánatos sikerü czélra nem vezethet. Ha Franklinnak e sokfélekép félremagyarázott merénye a harcz közelebbi bonyolódalmát elökészitette, akkor az 1773. évi második esemény az ellenségeskedés tényleges megkezdésének tekintendő. A keletind. társaság Amerikába való theakereskedésére nézve tetemes vámkönnyebbséget eszközölt ki; mi annyit tett, mint az első önkényes cselekvényt, magát a vámterhet, egy másodikkal sulyosbitani, melly még fenyegetőbbnek látszék. Midőn most már az első, theával terhelt, hajó megjelent a bostoni kikötőben, a nép összegyülekezett a kikötő töltvényén, s kebléből fegyveresek nyomulának indusoknak öltözve a hajó párkányára, s az egész theakészletet, 18,000 font sterlingnyi értékü, tengerbe dobák. Más kikötőkben is senki sem bátorkodék megvásárolni az érkezett theaszállitványokat.

E történet jelentőségét igen jól fölfogák az angolok. A parlament azonnal elhatározta Britannia egész erejével nyomni el a zendülő gyarmatokat. A ministerium, mellynek élén ekkor North lord álla, a legélesebb rendszabályok összefüggő

sorzatát vitte keresztül, mellyek között legfőbb volt az, hogy 1774-ik évi junius elsőjétől fogva a bostoni kikötőnek be kell záratnia. Egyszersmind Gage tábornokot kiterjedt felhatalmazásokkal Massachusettsbe küldötték.

A Boston ellen merényelt csapás valamennyi amerikainak szivét találta. A haza és szabadság védelmére ujolag társulatok alakultak és azok terjedelmes hálóval szövék körül a tartományokat. Ki csak fegyverfogható volt, fölkészüle és gyakorzá magát. Csupán Massachusetts tartományban, mellynek fővárosa Boston, hol az angol sereg tábora volt, 12,000 honvéd — miliz — állott talpra marskészen; ezek minute-men-eknek nevezék magukat, mint olly férfiak, kik minden perczben készek sikra állni. 1774. évi sept. 4-kén valemennyi gyarmat küldötteiből egy generalcongressus gyült össze Philadelphiában. E congressus mindenféle kereskedelmet megszüntetett Anglia és Amerika között, tizenegy parlamenti actát törvénytelennek nyilatkoztatott, s kibocsátá a jogok hires nyilatkozványát (Declaration of rights), valódi catechismusát a polgári szabadságnak, miként az amerikaiak igénylék. De ennél még foganatosabb volt azon határozat, hogy minden kisérlet, valamelly amerikait foglyul vinni Angliába vagy más gyarmatokba, hogy ott törvény elé állitassék, ellentállásra jogosit fel. Egész Éjszakamerika hadi táborrá látszott átváltozni; csak Uj-Yorkban győzött hosszu ideig a szatócs szellem a hazaszeretet fölött.

Az Angol ministerium a mozgalmat még egyre olly veszélytelennek tartá, hogy csekély erőfeszitéssel volna elnyomható. A parlament, Wilkes, Burke és Chatam szónoklatának daczára is, kinyilatkoztatta, hogy Massachusetts tartomány lázadási állapotban van; mire 10,000 régi seregbeli ember tétetett hajóra a lázitók ránczba szedésére.

E hir végül lángoló kitörésbe hozta a harcz tüzét. Legelső okot szolgáltatott erre Gage angol tábornok. Ő ugyanis a loyalisok közleményei által — igy nevezték az angol pártiakat — végére járt annak, hogy Boston szomszédságában tetemes hadiszereket halmoztak össze, s néhány csoportat külde a tárházak feldulására. A vállolat czélja eléretett ugyan; hanem visszamenet közben Lexington mellett harczra került a dolog az amerikai honvédekkel, hol az angolok tetemes vereséget szenvedtek. Ez első nyilt fegyveres ütközet volt a brittek, és nagykoruakká lett fiaik között. A gyarmatok honvédelmi serge megmutata, hogy meg tud mérközni a harczjártas csoportokkal. Nem sokára egy amerikai sereg gyült össze a szomszéd tartományokból Boston falai alatt s az angol hadvezért bezára e városba.

A szenvedett bántalom érzetéhez járult most már azon büszke öntudat is, hogy a bántalmat el is birják háritani. A bátorság villámsugára villanyzott át minden keblet. A védelmi állapotból tüstént rohanati állapotba mentek át; Ficonderago Crown-Point, Skeensborough erődék (Festung), Canada kulcsai, gyors rohanással bevétettek s meghódittattak; még egy hadi korvetet is, melly Champlain taván horgonyzott, hatalmukba ejtettek. Szinte keveset nyertek a brittek, midőn a Hove és Clinton vezérlete alatt érkezett sergek segitségével az amerikaikait visszanyomák Bostontól s érzékeny veszteséget okoztak nekik Bunkershillnél; mert végtelenül jellentékenyebb volt az a honvédekre nézve, hogy ők a naponkénti viadalokban hadi gyakorzatot és önbizodalmat szerzettek magoknak.

Illy körülmények közt nyitá meg a generalcongressus 1765. évi majus 10-kén második gyülését Philadelphiában. Az ő feladata a legsulyosabb vala, mellyet valaha a kezdődő nemzet fő tanácsának meg kellett oldania. E feloldat lényege abban öszpontósult, hogy köz ellenszegülés rendeltessék és vezéreltessék, mig a szakadás, a függetlenség szava nem volt kimondva; abban, hogy az elsőt illetőleg a nemzet még a törvényesség keskeny, aláásott ösvényen lépdeljen, a nélkül hogy a fölkelni vágyó gyarmatok elcsüggesztessenek, a nélkül hogy a harczielőkészületek elmulasztassanak. És e csaknem elhárithatlanul közeledő hadat olly tartományoknak kelle viselniök, mellyek érdekekben, véleményekben, szerkezetben s czélzatokban gyakran messze elágazának egymástól, mellyeknek sergei csak saját jó akaratból tartoztak össze, mitsem tudtak a hadi fegyelemről és szófogadásról, kiknél pénz, fegyver, lőpor és mindenféle hadiszer hiányzott. Igaz ugyan hogy őket bátor lelkesedés s benső jogtudat gyüjték zászlók alá; ugyde a jogtudat megroggyan az áldozat terhe alatt, mellyet az kiván; a lelkesedés kora virágzata a pillanatnak, még gyorsabban hervad el a nélkülözések pörkölő nyára alatt *)

A congressus órómai állhatatossággal szegült ellene minden veszélynek. Legelső köteleségének tekintette a harcz vezérletét egy kézbe tenni le. Rövid tanakodás után feltalálák azon polgárt, ki elég méltó a szabadság harczáért küzdeni, s kinek neve előtt minden bizodalmatlanságnak el kelle enyészni, minden gyülöletnek el kelle némulnia. A congressus 1765. évi junius 15-kén egy szivvel lélekkel Vashington Györgyöt választotta el fővezérül (Vége következik.)

FEKETE S.

*) Szomoru hü képe hazánk jelen helyzetének. E kinos pályajáratban csikorognak jelenleg statusgépezetünk kerekei. Mert arról, hogy göröngyös, aláásott legyen pályánk s kenetlenek statusgépezetünk kerekei, arról eleve gondoskodtak és folyvást gondoskodnak judásféle jóakaróink, az atyáskodó camarillahősök. F. S.

HADI LANT.

RÉGI KRÓNIKÁBÓL.

Tábort ütött hős Rákóczi
Vitéz seregével,
Oda ballag hosszu botján
Gyergyóból egy székely.

Bajszát pödri s egykedvüen
Széttekint a téren,
Nincsen kard az oldalán, csak
Bátorság szemében.

„Hát kend komé — szól Rákóczi
Még kardot sem kötött?
Kend vagy bolond vagy tán gyáva
S ide tátogni jött.“

„Gyáva volt az apád lelke!
Kiált ő dühében, —
Vagy ugy . . . kend a fejedelem . . .
Megkövetem szépen.“

„Jól van . . . jól, de hát a fegyver?“
„Nem lesz baj belőle;
Hoz eleget az ellenség
S majd elveszem tőle.“

GYULAI.

BUDAPESTI LEVELEK.

II.

Körülnéztem a budai várban. Eszembe jutottak mind azon cselszövények, mellyeknek szálait e helyen tulajdon véreink gyártották tulajdon véreik ellen. Nem, barátom! ne bizd az istenre, hogy lesujtsa mennyköveivel azokat, kik arra méltók; sajátmagunkba, a népbe önté isten a villám erejét, mellyel kinyissuk a pokol kapuit szabadságunk ellenségeinek. E nemzet mindig nagylelküleg bánt még azokkal is, kik vérét alattomban, söt nyilván szitták-szopták. S mi lett következése? Az hogy idegen ördögökkel szövetkezett a magyar a magyar ellen s meg akarták gyilkolni e hosszu életre méltó nemzetet vakmerően a büntelenség reményében. Állj meg Buda utczáin. Embereket látsz, kik itt voltak ez előtt, itt vannak most is, s csak rájok kell tekintened, hogy benned minden érzés haragos lángokra lobbanjon. Olly önelégülten, olly fölemelt fővel járnak előtted, mintha Magyarország megmentése az ő dicsőségük volna. Közülök sokan alkalmazást nyertek az uj kormánynál is. Mit gondolsz az emberekről, kik egyenlő készséggel szolgálnak ördögnek vagy istennek, a mint a körülmények szele fú vitorlájukra? Milly szemmel mutatják most sötét arczaikat azok, kik részt vettek a nemzet rablánczainak kovácsolásában? Nincs ok, melly őket előttem a kárhoztatás alól fölmenthesse, még az sem, ha tudnám hogy egyik vagy másik azok közül sövény alatt küzdött az éhhalállal, mikor kezét a bukott kormánynak oda nyujtotta. S nézd el mit tesznek törvényhozóink, midőn már az ellenzék kezében volt a hatalom? A mult orsz. gyülés kimondja egy törv. czikkben, hogy az eddigi kormánytestületek minden hivatalnokai megtartják eddigi fizetésöket, mig alkalmazást nem nyernek. Én azt mondom, vétek lesz a nemzet ellen, a szabadság ellen, ha e törvényt mostanában el nem törlik. Ki büntetésre érdemes, annak elég jutalom, ha nem jutalmaztatik. Értsék meg ezt és szálljanak magukba azok, kiket politikai müszótárok pecsovics név alatt emleget. Az, hogy a jó egyetértés végett respectáljuk őket, csak uj terhes vád ellenökben.

Mult vasárnap a zöldbe rándultam ki; hogy a városi rekedt levegő után egy kissé fölujuljak. A zugligeten keresztül átvándoroltunk a svábhegyre; hiába keresztelték azt isten hegyének, mert rajta még mindig svábok uralkodnak, kik saját kényök szerint nyerekednek a mi rovásunkra s a mellett gorombaságuk napról-napra növekszik, miből [illegible]után gyakran olly zenebona kerekedik, minőnek ez alkalommal én is tanuja voltam. Természetesen svábok és magyarok veszekedtek. Én nem tudom ki kormányozza az itteni dolgokat, hanem bárki legyen, szeretném gyalogjába felvezetni és levezetni a sváb hegyen, mellynek ösvénye lánggá változtatja a csizmatalpat. Egyébiránt az alul elterülő pompás vidékre való lenézés elég kárpótlást nyujt fáradalmidért. Itt vannak azon égbe kiáltó versek, mellyeket Döbrentei holmi ‚pihenőkék'-be vésetett, hogy lássa mindenki, miként ő tekerte ki nyakát a kilencz muzának. A világ azt hazudja, hogy az ember vénségében eszére tér.

Meg vagyunk akadva a fővárosban ezekkel a német egy és két forintos vastag hazudságokkal. Tudod, hogy még az üdvesség is gyanus volna már, ha német kezeiből jönne, hát még ezek a bikkfa bankjegyek! Legjobb barátod is savanyu képet vág reád, mikor kezébe nyomod; néhol pedig el sem birod tukmálni. De bezzeg a mi jó pengő pénzünk megyen ám helyette Bécsbe; hogy ne, mikor már a főfizető hivatalnál is Budán csak 3 p. ftot válthatsz egyszerre ezüstöt, a többit illyen bikkfa pénzben adják. Magyar köriratu arany és ezüst pénzünk, valamint bankjegyeink még ekkorig nincsenek forgalomban. Pedig e szélveszes időkben idegen bankjegyet, különösen német bankjegyeket eláradni engedni köztünk, nem ke-

vesebb, mint javunknak koczkára tétele — semmiért. Uj bankókat kapunk régi bankókért.

Országgyülésünk müködéséről eleget beszélnek a hirlapok. A minoritás örökké interpellálja a ministereket, szavazatot sürget, aztán a majoritas leszavazza a minoritast. Ennyi az egész, kivevén azt, hogy Balog Kornélt ismét rajta érték a csaláson, mikor hamis jegygyel akart besurranni a követek közé. — Ifjuságunk olly nyugodt, mint egy alvó csecsemö. A forradalmi csarnok üresebb az elhagyott méhkasnál; pedig itt egykor egymás hátán izzadt az ember, orditván egész az elrekedésig s a nemes lelkü Grachusok után ökrök hurták haza felé a kiérdemlett borostyánkoszorukat. No mért nem veszed le a kalapot? Avagy olvasd meg csak a „magyar forradalom napjait", melly 12 füzetben, 12 világhirü legény arczképével jelenik meg s a 12-dik füzet után rögtön elkövetkezik az utolsó itélet! Ird föl faladra krétával e két szót: ‚marcziusi ifjuság' és tanuld meg a régi törvényt, melly szól a marcziusi nyulakról *). Irodalmunk — értem a charivarifélét és a napipolitikát — meglehetös élénk. A komolyabb oldal, söt még a szépirodalmi rész is háttérbe szorult egy időre. Lapjainknak külön példánybani árultatása nagy forgalmat idézett elö. Alig lépsz ötöt-hatot este felé, három-négy rongyházi fut elödbe kiabálva: tessék marczius, radikallap, charivari, dongó stb. Hogy ezek némellyikének csakugyan szüksége van illy hangos ajánlásra, jövö levelemben mutatom meg. Ökényteseink mult héten távoztak körünkből, hogy győzedelemmel térhessenek vissza. No de itt maradtak a derék nemzetörök, kik közül egy budai pápaszemes annyányi pecsovics minapában azt mondta, hogy ö magánál miveletlenebb emberrel soha sem fog egy zászló alatt szolgálni. Soll leben! ugy jól van a dolog, hiszen olly embert nem igen kaphatni a környéken. ⊙.

ÖRÁLLÁS A NEMZETI SZINHÁZ KÖRÜL.

Aug. 9-én adatott Tartuffe, vigj. Molieretöl. Farkas mint vendég Valére szerepében tett kisérletet. Farkas jó szinpadi alak, s szerepét igen jól tudá, ez nem kis érdem, föleg szinpadunkon, hol rendesen a darabok lankadtsága, sikeretlensége a szerep nemtudás miatti akadozó, folyamatlan elöadásokból szokott származni. Hibája azonban a mondott vendégnek a szokott provinczialis tüzeskedés és tulzás. Ö például a Marianeali koczódási jelenetet ugy adá, mintha tragoediban vagy legalább drámában játszott volna. A vigjátékban, mint a legkomolyabb darabokban, van harag, szenvedély, boszu stb. — azonban a szinész az illy indulatokat valódilag ugyan, de azért comicailag tartozik visszatükrözni. Ha nem látszik a szinész érezni e fölgerjedéseket, s nagy szavakat mond, dühöng: akkor kész a paródia; ha pedig azokat nagyon komolyakká teszi, vagy kinevettetik vagy dramai hatás áll elö, — a comikumnak e kettö közt kell maradnia. Ha Farkas szinpadunkon marad: később el fogja találni a kellö határokat.

— 10-kén Lammermoori Lucia, opera Donizettitöl. Reszler, ki ezelött mintegy évvel a nemzeti szinháztól Olaszországba távozott, elmenetelekor egy igazolási nyilatkozatot ada lapunkba. Most ugyanezen Reszler, visszatérve müutazásából, s hihetöleg félve, hogy az igazgatóság nem bocsátandja szinpadra, egy lapban azt vallja magáról, hogy azon, lapunkban közzé tett nyilatkozványt ö nem irta, hogy az tudta és akarata nélkül ment a Divatlap hasábjai közé. — Mi nem ugyanazért, mintha bárki fiától is félnénk, hanem csupán az igazság és méltányosság miatt kénytelenek vagyunk ujolag is elmondani, hogy azon nyilatkozványt Paksi Lajos ügyvéd és Reszler ur megbizottjától vettük a végett, hogy annak lapunkban helyet adjunk, — mit meg is tettünk. Reszler ur máskor vigyázzon, hogy olly valaminek ne irja alá nevét, mit késöbben, helyzete miatt, kénytelen leend désavouirozni. — Mi jelenlegi kisérletét illeti, azt épen nem lehet mondani sükerültnek. R. urnak hangjában most még azon kedvesség sincs meg, mi legelöször megragadta a közönséget. Játéka is, bár egy kissé bátrabb, de még mindig feszes és ügyetlen. Azonban egy próbától bármelly szereplöre sem lehet elhatározó itéletet hozni. Lehet, hogy akadnak darabok és szerepek, mellyekben R. urnak több alkalma lesz tehetségét s tett elömenetelét kimutatni. O.

*) Meg kell jegyezni, hogy a marcziusi ifjuság népgyülésekbeni föszereplöi közül, Degrét kivéve, egy sem ment le a táborba.

FÖVÁROSI TÁROGATÓ.

Országgyülési hirek. A mult hét nagyobbára a jelen zavaros körülmények közt roszkor szönyegre hozott növelési törvényjavallat tárgyalásával telt el. Legélesebb vitatkozást, valódi keserü harczot idézett elö azon kérdés: valljon az elemi iskolák hitfelekezetiek, vagy közösök legyenek-é? — A törvényjavaslat készitöje, a cultusminister 80-ad magával az első mellett volt; azonban a nagy többség a vallásbeli separatismus és vakbuzgóság chinai falait ideje korán lerontó közös iskolák felállitására szavazott. Jól tette.

— Az első magyar papirpénzből — bár soh' se lett volna rá szükségünk —

már sok elkészült, s rövid időn több millio forgalomba jö abból. — Mondják, hogy a bécsi camarilla Kosutot, mint bankócsinálót, a királyi fiscus által pörbe akarja fogni. Szerencséje Kosutnak, hogy nem a csizmatalpnak való bécsi uj bankókat utánozá.

— A miniszterelnök rendeletet bocsátott közre, melly szerint a mozgó nemzetőrség 10 hétig köteleztetik táborban maradni.

— Kis Miklós budai őrnagy lelkes felhivást intézett a fővárosi nemzetőrökhez, hogy t. i. minél többen szedkőzzenek össze, követendők öt az alvidéki táborba. — Kiáltó hang a pusztában.

— A pénzügyér hivatalos jelentése szerint aug. 6-ig a hazaoltárára ajándokul hoztak: 431,249 ftot, és kölcsönképen 458,722 p.ft.

— A rácz rablók két aranyra becsülik a magyar fejét; de a magyar egy batkát sem ad ám az ő fejökért. Van a magyarban valami, mi még elleneit is tiszteletre készteti.

— Az országgyülési emlék czimü almanachba egy óriási sajtóhiba csuszott be. Balog Kornél ugyanis a szabadszellemüek közé van sorozva. Jóságos ég! — bocsáss meg azon jámbor szedőnek, ki bár akaratlanul illy roppant vétket követett el a bélyegző jegy fölcserélésével.

A csatatérről naponként fontosabb hirek jönek. Ugy látszik, hogy a végbemenet apróbb csatázások egy nagyobbszerü s elhatárzó harcz előpostái, — s hirlik hogy Sz. Tamás megtámadása a napokban elkezdetik, vagy talán eddig végbe is ment. A mieink f. hó 5-kén a rácoktól elfoglalt Neusinát kisérték meg visszavenni, melly czélra Kis Ernő ezredes egy osztály Don Miguelféle gyalogsággal, s Hannover huszárokkal, nemzetőrség kiséretében megtámadván az erdőbe vonult lázadókat, azokat onnan kiüzé. Most az ellenséget csak üzni kellett volna a lovasokkal, hogy egészen tönkre tétessék: azonban a lovasság és ágyuk hátramaradván, a győztes csapatnak vissza kelle térnie. Eddig az irott tudósitások. Ujabban jött hiteles hir után azonban hozzáadhatjuk, hogy Kis Ernő Neusinát e csata folytán csakugyan bevette, s a rácz lázadókból több száz elesett, — számosan elfogatván. E hir különösen kiemeli a Don Miguelféle szabolcsi és szatmári fiakból álló sorkatonaság rettenthetlen, s szinte példátlan vitézségét. Az aradi tüzérség is ismét elnyerte itt az egri nevet. A Debreczenből jött önkéntesek eddig megérkeztek Kis Ernő csapatához, s ez erővel bizonyosan még többet fog tehetni a vitéz férfiu. — Fehértemplom mellett is szétveretett egy erdőben bujkáló szerb csapat Légai alezredes által, melly alkalommal a lázadók 10—12 halottat s egy zászlót vesztének s 14 elfogatott: de a mieink közül is két közvitéz, s egy jeles főhadnagy — Vrhovski maradtak a csatatéren. — A jászkunok 2500 főből álló seregen Ferencz-csatorna balpartján táborozik, s Szentkirályi a táborhoz közel egy házacskában munkálkodik, mellyhez nem messze függenek Alexievics és Stojácskó árulók. Ez utóbbinak vallomása szerint a szenttamási rácz tábor áll: 590 jól fegyverzett gránicsárból, 284 szerb, s 400 moholyi dsidás és kaszásokból, — ezenkivül ott van még 40 szerb, s 40 paraszt lovas s 38 csajkás; s végre 3500 paraszt puska-dsida-és kaszával, — s 15 ágyu. — A mi erőnk az alvidéken már annyi, hogy a siker biztos reményével lehet a megtámadáshoz fogni.

VIDÉKI TÁROGATÓ.

Rajasics, mint a Kosut lapjában látható, egy levelet irt Hrabovszkihoz, mellyben keservesen panaszkodik azon kegyetlenségekről, miket a magyarok a szerbek ellen elkövetnek, s elmondja, miszerint fél, hogy ezen háboru vallásháboruvá fajuland. — S még ők panaszkodnak kegyetlenségek miatt! — Végre a patriarcha Karlovicz megtámadásaért tesz szemrehányást. — A gyermek is el szokta panaszolni, hogy megverték: de a fenyités okát rendesen elhallgatja.

Esztergomban aug. 10-én virradatkor a várfokon ágyuk dördítettek riadót, mellyet a dobok pergése viszhangzott, s utczáink elevenekké lettek, t. i. a hadügyminister rögtön szüz Komárom vár őrzetére rendelte nemzetőrségünk első zászlóalját. Besze János ismert erélyü őrnagy, eleve hatóságunkkal együtt jól elrendelték az indulót, 4 órakor a városiak együtt mintegy 700-an a főpiaczra kiállván, tábori mise után zene és ágyuzás közt kiindultak, dunántul szekerekre ültek, s a falusi mintegy 500 nemzetőrökkel Mocson egyesülvén, a zászló alá esküttek, s igy áldásaink kiséretében eltávoztak 5 hétre, a mikor a zászlóalj másik fele fölváltandja öket. A közlegények kivált példa után legjobban szeretvén lelkesülni, helyesen volt, hogy a megye tiszteinek többjei, a papság néhánya, a város főpolgármestere, kapitánya, orvosok és többek a tanultabbak közül önként indulásra kiléptek. Csak is példát minden jóra, kivált a haza szeretetére! a magyar faj leglelkesebb, legvidámabb vala. Az asszonyok jelesen tüntették ki férjeik iránti tiszteletöket, öket érzékeny könyekkel kisérvén; ám más részt tudták haza és törvények iránti tartozásukat is, és minden zavar nélkül bucsuztak övéiktől, sőt sok nő az indóhelyig vitte a puskát és 5 napi eleséget. — A megye a távozókra nézve felfüggeszté a törvénykezést; s a honn maradtak részéről mindazon szegény mesterembernök számára, kik férjeik napi

munkája után nyerték kenyeröket, naponként 24 p. kr. ajánltatott. MAJER I.

Kassáról f. hó 4-kén indult el egy 900 főből álló önkéntes sereg az alvidékekre. E csapatnak, mint irják, több mint ötöd része izraelita.

A Királyhágón tul Mikes Kelemen és Betlen Gergely lovas, Macskási Antal pedig gyalog csapatot alakitanak ellenségeink ellen. Szándék van ezen kivül ugyanott magyar tüzérséget is felállitani.

Zágrábból irják, hogy a bán egy aug. 1-jéről szoló rendeletében megtiltja a magyar bankjegyeknek Horvát és Tótországbani elfogadását.

Orsováról panaszkodnak, hogy egy a szerb határokról jött sáskasereg mindent fölemésztett. — Rablók, cholera, és sáska! három szomoru csapás.

Verőczében azon hir szárnyalt a mult hóban, hogy Jelasics fegyveres erővel akará megakadályozni a megyének képviselő-választását.— Eszék városa e hirre azon kérdéssel járult a dárdai (Baranyamegye) örnagyhoz, hogy azon esetben számolhat-e segélyre, melly kérdésre a magyar érzelmü város, természetesen, igenlő feleletet kapott.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Bécsben tegnapra várták a császárt adott igérete szerint. Ferencz Károly f. hó 8-kán lett volna megérkezendő. — Az olaszországi győzelmek hirére a statuspapirok folyvást emelkednek.

Olaszországból jött legujabb hir szerint Radeczki elfoglalta Milanót f. hó 6-án.

A szardiniai király követet küldött Párizsba Franciaország közbejövetelét kérve Olaszországra nézve. Velencze is ugyanezt tevé.

Párizsból jött tudósitások szerint a miniszterium nem akar haderővel lépni fel Olaszországban Ausztria ellen. Azonban ki tudja: mi fog történni?! — Némellyek a beavatkozásról beszélnek.

Épen most jelent meg

Országgyülési emlék.

Politikai, történeti és szépirodalmi ALMANACH 1848-ra. Az alsóházi terem rajzával. Szerkeszti és kiadja: **Vahot Imre.** Ára e 20, sürü nyomásu ivre terjedő, s diszes boritékba kötött könyvnek: 2 ft 30 kr p. p.

TARTALMA: **I. Politikai és történeti rész.** Az utósó pozsonyi országgyülés, Székely Józseftől. — Kossuth Lajos, mint országgyülési szónok, Vahot Imrétől. — Az utósó pozsonyi országgyülés legtöbb tagjának rövid jellemzése, Vahottól. — Hongyülési ékesszólás, Pásztor Dánieltől. Kazinczi Ferencz fogsága naplója. — Beszéd, Szemere Bertalantól. — Ónodi országgyülés 1707-ben, Hrabovszki Zsigmondtól. — Kölcsei Ferencz házi körében, Obernyiktól. — Az 1575-iki erdélyi országgyülés, Szilágyi Sándortól. — Megyerendszer-é vagy központositás? — Székelytől. — Dobos János, a reformátusok országgyülési papja Pozsonyban, Vahot Imrétől. — A mult dicsősége a jövő bölcsője. Közli Varga István. **A rendkivüli nemzetgyülés Budapesten. 1848. Vahot Imrétől.**

II. Szépirodalmi rész. Komoly és vig beszélyek: Az üstökös utja, Jókai Mórtól. — Nők országgyülése, Samarjaitól. — Etele, Kővári Lászlótól. — Népiskolai vizsgálat, Nagy Ignácztól. — Lyrai s elbeszélői verses költemények: A királyhoz, Garaitól. — Szónoki mellképek: Kossuth. Szemere Bertalan. Szentkirályi Mór. Kubinyi Ferencz. Pulszki Ferencz. Bónis Sámuel. Lónyai Gábor. Perczel Mór. Szentiványi Károly. Bezerédi István. Madarász László. Ifj. Pázmándi Diénes. Vukovics, Lisznyai Kálmántól. — Nemzeti dal, Medgyes Lajostól. — Bátori, Szatmári Páltól. — A szájhősök, Petőfitől. — Tüskebokor az országgyülésen, Lévai Józseftől. — A nép ügyében. Szelesteitől. — Ritkaságok. Szemere Miklóstól. — Passio-dalok. Pap Endrétől. — László király koronáztatása. (Költői beszély) Garaitól. — Épen mint a kakas. Tompától. — Adelinához. Szonettkoszoru, Bangó Petőtől. — Pozsonyi vár romjain, Szilágyi Istvántól. — A magyar politikusokhoz, Petőfitől. — A rab halála, Vajda Jánostól. — XIX. század, Laukától — Politikai képek a kárpátokból. Tót Lőrincztől. Egy megyei követ urnak. T. — Hontalan hölgy, Lisznyaitól, — Balassa. (Költői beszély), Gál Józseftől. — Epigrammok, Vahot Sándortól. — Kossuth Lajosnak, Lévaitól. — A budai országgyülés, 1471. (Ballada), Tompától. — Föl! Petőfitől.

Előfizetőink, s a Magyar föld és népei uj folyamának előfizetői, kik pótlásul ez almanachot kapják, példányaikat mindenkor átvehetik tőlünk.

A Budapesti Divatlapra és Nemzetőrre előfizetni lehet postán 6 fttal pp., helyben 5 pfttal. — A kiadó hivatalon kivül (szabadsajtó-utcza 466-ik sz. második emelet) Emich Gusztáv könyvárusnál is.

Eisenfels Rudolf nyomdája, 3 korona utcza 139. szám.

Kiadja és szerkeszti : VAHOT IMRE.

Budapest. **8. szám.** **Aug. 20. 1848.**

TARTALOM : Hősek csarnoka : Vashington György. (Folytatás). Fekete Soma. — Hadi lant. Palócz-toborzó. Hirtelen Barna. — Őrállás a nemzeti szinház körül. — Fővárosi tárogató. — Vidéki tárogató. — Külföldi szemle.

HŐSEK CSARNOKA.

VASHINGTON GYÖRGY.

(Folytatás.)

Vashington már előbbi években többféle kitüntetést szerzett magának, s azon haza legjelesebb, legnemesebb barátjának bizonyitá magát, hol bölcsője állott.

Vashington János György elődöe, 1658-ban Virginiába vándorolt s igy egyike volt az első telepitőknek e valamennyi angol gyarmatok legrégibbekében. Lakása Westmoreland virginiai grófságban volt. Ott született 1732. évi febr. 24-kén Vashington György másod v. kisonokája, kit a sors arra jelölt ki, hogy alapitója legyen az amerikai szabadságnak s előképe a valódi, tiszta, tökéletes republikanusnak,

Már korán elveszté Ágoston nevü édes atyját. Ball Mária édes anyja szilárd kézzel és gyöngéd jósággal tudta vinni a számos tagu család nevelését. Miként annyi nagy s legjobb férfiu, kiket a történelem jegyzett föl az utókornak, ugy Vashington György is anyjának köszönt mindent, a mivé lett; azért korára visszasugárzott fiának dicsősége s a legnagyobb tiszteletek, mellyeket szabad ország adhat.

Amerika ez időben még nagyon kevés módot s eszközt nyujtott a tudományos kiképzésre és mivelödésre. Vashington saját szorgalmának köszönhete legtöbbet. Természeténél fogva komoly és tüzes, józan és tetterös levén, ifjukori szenvedélyeit bölcsen tudta zabolázni. Korán fejtette ki azon jellemszilárdságot, mellynek segitségével a háboru legfenyegetőbb veszélyeit le kellett győznie s az állami élet legveszélyesb szikláin erőt kelle vennie.

Mathematikához való vonzalma arra birta öt, hogy leginkább a mérnökséggel foglalkodjék, mi neki igen tekintélyes s egyszersmind nyereséges állomást szerze. Fairfax Lord, ki Györgynek Lőrincz nevü testvérével távoli sógorságban álla, fölmérette általa terjedelmes földbirtokait Potovmac folyó mentében. E munkásságában ügyessége s becsületessége által nagy hirnevet szerzett magának.

Akkor időben Virginia határai ki voltak téve a francziák és indusok gyakori berontásainak. A virginiaiak elhatározták: erőszakkal háritani el az erőszakot. A honvédsereg egybe hivatott; Vashington e seregnek örnagyul és tábornoki segédül alkalmaztatott. Bár ezen előléptetést rokonsági ajánlatok segélhették is elö : kétséget nem szenved azonban, hogy személyi érdeme

legtöbbet tön erre. Washington akkor 19 éves volt. Ifjuságától fogva nagy elöszeretetet mutatott a fegyverforgatás iránt, s mit már mint gyermek elárult volt a katonásdi játékokban, rendezési és vezérlési tehetségét bebizonyithatta a valóság véres mezején.

E közben kiütött Amerikában a régóta fenyegető háboru a francziák és angolok között, melly Európában ama hires hétéves háboruval jön össze. A francziák Canadából kezdték megrohanásukat, Ohio és Mississippi területének meghóditása által összeköttetést akarván kieszközölni amaz éjszaki tartomány, és Louisiana nevü déli birtokuk közt. A tetemes kárt szenvedett britt gyarmatok megfeszité minden erejöket, hogy a királyi sergekkel szövetkezve megtartsák a csatamezöt. Washington számos sanyarú és sulyos vállalatokban azon nyugodt ovatosságot és rettenthetlen vitézséget fejtette ki, mellynek a szabad állam jövendö hadvezérét kellett kitüntetnie. Csakhamar ezredessé neveztetett s valamennyi virginiai gyarmatsereg parancsárává lön. Mint illyen 1754-ben maj. 10-kén egy szerencsés rajtütést hajtott végre, s 3-dik juniusban a dicsöséges harczot állotta ki a nagy-réten (Great Meadows) egy tulnyomó franczia osztag ellen, melly kilencz órai küzdelem után szabad költözést kénytelenittetett adni minden hadi tisztelettel együtt. Washington nagy jelleme mindig a balszerencse nyomása közt tünt ki legfényesebben. A mint nagy-réten gyönge sergét megszabaditotta, mindenek elött dicsöen viselkedett a Monongahela folyó melletti ütközetben (jul. 9. 1755), midön Braddock britt tábornokon, kinél ekkor segédtiszti rangban volt, a francziák és indusok rajtütöttek. Következö évben az indusoknak Virginiába berontásai meggátlása tétetett sulyos kötelességeül, mellyet ö tehetsége szerint kitartással és nyomatékkal hajtott végre. Hadi pályafutását végül Duquesne eröde elfoglaltával koronázá meg, mit föképp tanácsadásainak köszöntek.

1758-ban a háboru megszünt e környéken az angolok és francziák között. Washington magánéletbe vonult vissza. Mountvernoni bájos mezei jószágán Potowmacnál ritka házi boldogságot élveze nemes neje, Dandridge Márta, John Parke Custis özvegye oldalánál, kivel 1759-ben lépett házasságra. Már olly fiatal éveiben Amerika legjelesebb hadfiának, hazája legjobb reményének neveztetve, csak ö maga nem látszott ismerni azon dicsöséget, melly büszke zászlóként lobogott nevének elötte. Ö minden óráját családja felöli gondoskodásra s a földmivelésseli munkásságra forditá. Nem örömest, de hü kötelesség teljesitéssel vált meg csendes házi müködésétöl, hogy mint küldött részt vegyen minden évben a virginiai gyarmatgyülés üléseiben. Igy élt tizenöt éven át békés szerencsében, midön Angliának a gyarmatok jogaiba avatkozásai ama hatalmas mozgalmat idézék elö, mellynek a világ a legszabadabb államintézmények legnagyobbszerü elöképét kell, hogy köszönje.

Washington szülöföldéröl Virginiából követül küldetett az 1774. és 75. évi general-congressusokra. Itt minden bizottmánynál, mellynek az ország védelmével kellett foglalkodnia, elnökké neveztetett. Ugyancsak a congressus által föparancsárrá jelöltetett ki, midön az események gyors menete egy komolyabb és merészebb ellentállás bonyolulatához vezeté.

Szerény ellentörekvéssel, melly a kimért kötelességek sulya által igazolá magát, fogadá el e fö, vészteljes hivatalt. Azt, hogy életet és szerencsejavakat koczkázott, semmi tekintetre sem méltatta. Készen levén minden áldozatra, azonnal kinyilatkoztatá a congressusnak, hogy semmi zsoldot nem fog elfogadni.

Az elsö végrehajtandó hadimunka, az angoloknak bostonbóli kiüzése volt. Mintegy 12 ezerre menö királyi katonaság tartá hatalmában e várost. Az amerikai hadvezérnek nehéz vállalatára nézve nem volt több, mint 15,000 ezer ember rendelkezésére, még legalább is 22,000 volt szükséges a városnak kellö bekeritésére. S bár az elöbbi háboru a francziák ellen nagy önbizalmat gerjesztett az amerikaiakban : mégis a sereg a legtarkábban volt összehányva zsoldosokból és honvédekből, fiatal katonákból, kik csak határozott időre állottak be, csak saját tartományuknak voltak hajlandók szolgálatot tenni, minden gyakorlat, fegyelem, hadiszer és hadipénztár nélkül. Minden egyes gyarmat ezredei önálló, független seregnek tekinték magukat, millyeket csak a jóakarat és hazaszeretet tartának össze, — gyönge szükségbeli hidak, mellyek megfelelnek ugyan a hirtelen kezdetnek, de könnyen szétrombolhatók a tartós szorultság hullámai által.

Illy álladék-részekből kellett harczias serget alakitnia Washingtonnak, illy eszközökkel ellent szegülnie régi katonák tetterejének s Anglia nagy hatalmának. S már megkezde gyökerezni az elégültlenség magva az amerikai táborban; majd a tisztek mondák törvénytelenül mellözötteknek magukat rangjokban; majd a katonák panaszkodtak löpor és élelmi szerek hiánya, és más gyarmatokbeli vezérek alá való rendeltségök miatt. Washington ritka belátással s ovatossággal győzte le mind e nehézséget. Minden ezredbe, minden dandárba, mennyire csak lehetett, csak ugyanazon tartománybeli katonákat iparkodott besorolni s öket szülöföldi, jól ismert vezérek alá helyezni. Azokat, kik az uj szabályhoz nem akartak alkalmazkodni, elbocsátá a seregtöl, azt tartva, hogy egy, bár kisded, de kötelességhez szokott

sereg alkalmasabb harczra, mint a legnagyobb tömeg szigoru engedelmesség nélkül. Ha sergei irányában az eszélyes kimélet helyes mértékét meg tudta tartani: más részt ügyesen le tudta csillapitani a bizalmatlanságot, mellyet sok tagja érzett s tanusitott a congressusnak a fővezér szükséges főhatalma irányában. Minden életbe léptetendő rendszabályt előbb a congressussal közlött; minden tett lépéséről levelei kimeritő számadást tevének. A congressus azonban csak nagyon korlátozott tulhatalommal birt egyes gyarmatok fölött. Vashingtonnak ezekkel önmagukkal kellett naponkénti viszonyba lépni, törvényhozó gyüléseikhez, népegyleteikhez, bizottmányaikhoz kellett folyamodnia, mindenütt szakadatlanul kellett szólongatnia, zaklatnia, eligazitásokat adnia. E végtelen fáradalmat csak ő birta meg teljesen, mint senki más nem birta volna meg, lelki nyugalma, pontossága, rendszeretete, mély belátása, tehát valódilag republicanusi tulajdonok által, mellyek szellemével születtek.

A gyarmatok alkotmánya s összefüggedésök gyönge köteléke ujabb-ujabb nehézségeket idézének elő minden rendszabálynál s minden vállalatnál; de még nagyobb volt a veszély, mihelyt nyilt csata forgott fen az ellennel. Minden balesemény elcsüggeszthetté az amerikaiakat s a városaik keblében még számos angol pártiaknak tulnyomóságot adhata; a sereg, ha tán megveretnék és elszélesztetnék, nem helyettesittetheték ujabbal, mig a britt flották mindig fris sergeket szállitának. Az angol fővezérek mindent koczkázhattak, az amerikaiakra nézve ellenben a hadijáteknáli betételtől a gyarmatok léte vagy nemléte függött. Azért kellett Vashingtonnak az ovatosságot fölébe emelnie a bátorságnak s mennyire csak lehetett, kerülnie a csatákat, mellyek a serget, az ország egyetlen reményét károsithaták; neki késkedő Fábius szerepe volt kijelölve, bölcs meggondoltsággal fárasztani ki az ellent, mignem ennek valamelly gyönge bibéje kikémlelletteték, s valamelly hibája gyors hasznavehetőségre kinálkozék.

Szeghetlenül (unverbrüchlich) illy elvek szerint járt el a szabadság fővezére. Alig kapta meg a parancsot, már uj sereg alakitása várt reá; mivel az ezredek szolgálatideje 1775-ben kitelék; s milly nehéz feladat volt ez, főkép olly országban, hol a hadikötelességet csak az teljesitette, kinek kedve telt a zsoldban vagy kalandok üzésében! — A sereg folyvást Boston előtt táborozott; a hir háromszorosan nagyitá számát; valamennyi gyarmat türelmetlenül várá a város megrohanását s az angol örsereg kiüzetését. Vashington mindaddig késedelmezett, mignem az ifju ezredeket jobban begyakorzá; ekkor 1776 évi martius elején megerödité a dorchesteri magasságokat, mellyek a tenger fölött uralkodának. Illymódon gátolván az ellenflotta közelitését, elzárá Howe angol tábornokot, ki jelenleg a visszahivott Gage general helyett vitte a parancsárságot Bostonben, minden segély kaphatástól, s igy birta öt rá a város odahagyására. Koczkázat és veszteség nélkül vivatott ki az első jelentékeny előny az angolok fölött. (Mart. 17. 1776). (Folyt. köv.)

FEKETE S.

HADI LANT.

PALÓCZ-TOBORZÓ.

Gyaáván eényi nem is eélet,
Ha nem alutt teé a veéred:
Noszi gyö le a szaphaároú, *)
Csapp feő magad jaó szaántábaú.

A katona fögyi angyoú,
Egy a többi eégi hadvoú;
Mer' haát ember eörzeés doúga,
Mee' az orszaág szen' jobbvoutya

Ha legeén vagy a toúpadon,
Leégy veleönk egy akaraton:
Szabad hazaánk vedeéseére,
Törj baátran az ellenseégre.

Eő ne buocsózz a vertustoú,
Mint csizmagya a keresztustoú,
Oúgyis hótyig eél az ember,
Vesszen a ki hónyi nem mer.

MÁSKÉP.

Gyáván élni nem is élet,
Ha nem aludttej a véred:
Nossza, jöjj le a szapháról,
Csapj fel magad jószántából.

A katona földi angyal,
Egy a többi égi haddal;
Mert hát emberörzés dolga,
Meg az ország szent jobbvolta.

Ha legény vagy a talpadon,
Légy velünk egy akaraton:
Szabad hazánk védésére,
Törj bátran az ellenségre.

El ne bucsúzz a virtustól,
Mint csizmadja a Krisztustól;
Ugyis holtig él az ember,
Vesszen a ki halni nem mer.

HIRTELEN BARNA.

*) Szapha: a kemencze felső párkánya, hol a palócz legszivesben heverész.

ÖRÁLLÁS A NEMZETI SZINHÁZ KÖRÜL.

EGY MAGYAR-FRANCZIA DRÁMA TÖRTÉNETE.

A mult hónapban „Öreg és fiatal orvos“ czim és franczia firma alatt adatott vigjátékra nézve ki kell nyilatkoztatnom, hogy az nem franczia vigjáték, hanem magyar, s hogy annak szerzője nem — mint a szini czédulán hirdetve volt, Bayard és Dumanoir, — hanem én, alólirt vagyok. Bizonyságom erre Obernyik Károly, kinek eredeti kéziratomat, melly még most is kezeim közt van, felolvasám, és Komáromi, ki a munkát hallgatás igérete alatt letisztázá. — Művem a nemz. szinház igazgatóságának még a forradalom előtt adám be, s az álorczás tréfának egyedül az volt a czélja, hogy bebizonyitsam, miként a magyar is tud olly müvet irni, mellyről elhigyjék azt, hogy franczia, azaz, a nagy közönség előtt mint ollyan eo ipso jeles. Mellékes czélom az volt, hogy valahára nyugodtan léphessek művemmel a szinpadra, azaz, hogy journalistikai működésem által szerzett elleneimnek ne legyen alkalmuk a felzudulásra, művem és személyem dühös megrohanására. — És én czélt értem. — Magyar-franczia darabomat, melly gyarlóságai mellett is, társalgási simaság, élénkség s kerekdedség tekintetében tán megüti a mértéket, — annak daczára, hogy több helyütt hosszas és fölösleges böbeszédei, (hihetőleg a franczia müvek iránti pietásból), minden kihagyás, rövidités nélkül adák; és művem a közönség által, melly nagyobbára vidékiekből állt, kedvezőleg fogadtatott, miután mulattató hatása nem hiányzott. — Részemről nem kis mulatságomra szolgált a közönség körében ülve hallanom franczianak tartott művem felett illyféle véleményeket: „Milly érdekes! — milly eleven! — milly könnyen folyó! — milly finom! — milly szabatos! — milly jól van bonyolitva! — Hiába, csak a franczia tud vigjátékot irni! — Mennyire hátra vannak tőlük a mi iróink stb.“ — Igy vélekedtek sokan körültem, nem tudván, hogy az én bőrömre itélgetnek, mig egy-két iró collegám, irányomban mintegy hizelgőleg emlité, hogy illy pehelykönnyü darabot mi magyar irók is tudnánk összeférczelni (persze, hogy tudnánk, gondolám magamban, sőt én már tudtam is). Az előitélet- és elfogultsággal igen jól esett egy kis általó tréfát üznöm, minek ugyan nagyobb hatása lett volna békes időben, de magamra nézve most is meg vagyok elégedve annak sikerével. — Titkomat csak a mü második előadása után akarám fölfedezni. Azonban, ugy látszik, a darab a játékrendkészitők által szándékosan mellőztetik. Okát sejtem. Kuthi Lajos barátom egy pár nappal a mü előadása után gunyosan emlité nekem, hogy azt beszélik, mintha az „Öreg és fiatal orvos“ czimü franczia vigjátékot én irtam volna. E szerint valaki elárulá titkomat, mit aztán többen is megtudtak. (Az Életképek recensiója is innen eredhetett). E kétséget gerjesztő körülmény okozá hihetőleg azt, hogy darabom, melly a közönséget csak olly jól mulattatá, mint bármelly más franczia vigjáték, még eddig nem ismételtetett. — De miután ez ügyben már hasonlólag nyilatkoztam az igazgatóság előtt, remélem, hogy magyar-franczia vigjátékom már csak a közönség előtti igazolásom tekintetéből is adatni fog. Az ellenkező méltatlan, s ármányos elnyomási szándékot árulna el, mit pedig már nem egyszer volt szerencsém tapasztalni a nemzeti szinház részéről.

VAHOT IMRE.

August. 11-kén Pókaiak, szomorujáték Szigligetitől.

— 12-én Dom Sebastian, opera Donizettitől. Schodelné és Reina hatásteljes énekei többször megtapsoltattak.

— 13-án Világ szinjátéka, drama 4 f. Hugo Károlytól. Farkas vidéki szinész, a bohócz szerepében lépett fel. E darabot már régebben kellett volna adni. Még csak most fordult meg először szinpadon a nemzetgyülés megnyitása óta; — s pedig közönségünk is rendesen jól szokta magát benne mulatni.

— 14-én Czár és ács, vig opera Lortzing Alberttől.

— 15-én először: Mária Magdolna, szomorujáték 3 felv. Irta Hebbel Fridrik. Forditotta Nagy Ignácz.

Olly jól esnék, a szinpadunkon először adatott darabokról mindenkor jót mondani: de bizony azt most még a legjámborabb kritika sem teheti. Jelen mü nem életre való. Már csak neve is olly távolról van ráillesztve, hogy a véges magyar ész alig képes beérni szerző ebbeli eszmelánczolatát. „Hol van hát e darabban a Mária Magdolna?“ ezt kérdé a játék végeztével egy ismerös, — s bizony, ki e kérdést hirtelen meg akarná fejteni, nem keveset válalna magára, mind a mellett is hogy fürkészésének és magyarázatának végre is alkalmasint kinevetés lenne következménye. Azt lehet vélni, hogy szerző nem tudva czimet adni jelen művének, — melly tétova az irón sokszor megesik, — e darabnak pedig különösen a világ hét bölcse sem tudna alkalmas nevet adni, — bele nyult a szótárba vagy bibliába, s hol azt kinyitotta, s ujja történetesen megállopodott; azon szót irta föl czimeül a drámának, mellyet azonban majdnem épen azon joggal lehetne nevezni Kukoriczа Jancsinak, vagy még inkább:

Kutba estem-nek. — Különösek ezek a német irók! Azt mondják a természettudósok, hogy az üstökös csillagnak teste csak bizonyos ködtömegből, valamelly hig alanyból áll, mellynek soliditása nincs, mellyben élet nem lakozik, s csak látszik egy külön világnak : de benne összefolyva, még pedig könnyü alkatrészekbe van összefolyva minden; s e mellett e hideg, élettelen ködtest iszonyu messzeségre terjeszkedik : — ime épen illyen a németek költészete. Lesz-é valaha belőle egy szép, nagyszerü s életteljes világ, azt megjósolni nehéz volna : annyi igaz, hogy minden productuma egy-egy darab az imént emlitett életnélküli ködtömegből. Ki a jelen darabot látta, az előtt nem szükség ez állitás valóságát bizonyitgatni. Szánandók a szinészek, kik illy darabra kénytelenek idejöket pazarolni! Vegyétek elő bármelly régebben megbukott darabunkat, — s akármellyik több élvezetet fog adni, mint e Mária-Magdolnátlan Mária Magdolna. Csak a jelen körülmények, — midőn olly szüken teremnek mindenütt a világon szinmüvek, — mentheti e darab szinrehozatalát. De ha már forditott és német darabokat kell adni : miért nem tesznek szinházunknál kisérletet például a formában tökélyes Galotti Emiliával, vagy Göthe Clavigójával és Stellájával?! Ezek különben is vagy már megvannak forditásban, vagy magyarra tételük nem kerülne sok fáradságba. — Az előadásban Szentpéteri és Lendvai-Latkócziné mindent elkövettek volna : de hiába! Illy müvön megtörik minden ügyekezet, minden teremtő erő.

— 16-án Machbet, nagy opera 4 szakaszban Verditől.

— 17-én Fösvény, vigjáték Molieretől.

FŐVÁROSI TÁROGATÓ.

Országgyülési hirek. A keddi ünnep után szerda csötörtök s még péntek is a hadügyi törvényjavaslat vitatásában telt el. Midőn e sorokat irjuk : eredmény még nincs. Azonban tudni kell, miszerint kettőről van kérdés : — a hadügyér javaslatáról, s a központi bizottmány módositásáról. Amaz szerint hadügyünk s katonaságunk megmaradna a régi német lábon, azon hozzáadással, hogy majd csendesebb időkben a hadsereget reformálni lehet; — emez szerint a magyar katonaság egyszerre magyar lábra állitatnék. — A vitatkozás folytán igen sok szónok beszélt : de igen kevés figyelemre méltólag.

A miniszterelnök egy rendeletet adott ki a Duna és Dráva közti törvényhatóságoknak, melly szerint, minthogy Jellasics, adott igérete ellenére, Varasd körül tetemes haderőt gyüjt, a nevezett helyen levő törvényhatóságok tartoznak kiállitani, minél nagyobb számmal, az önkéntesen ajánlkozó nemzetőröket, hogy a majd kinevezendő hadvezér alatt, ka kell, általános népfölkeléssel is, visszaverhessék a lázongókat.

— Némelly félénkek már megszeppentek, midőn pénzügyérünk a bécsi egy és két forintos vadbankóknak közpénztárakbani elfogadását eltiltá. Nem kell mindjárt megijedni; hiszen ebből még nem következik, hogy azok a forgalomban meg ne állhassanak. Sokan, mint halljuk, boszankodtak Kosutra e tilalomért. De hát nem a bécsi miniszterium adott-é erre okot? Vagy türjük azt, hogy Bécsben a mi bankjegyeinkre azt mondják : nichts nuttz, — mi pedig örömmel elfogadjuk a sok papirost, mellyből végtére majd gyermekeink sárkányt csinálnak. Egyébiránt ha valaki kezében csakugyan sok illy bécsi bankjegy torlódott volna össze : figyelmeztetjük, miszerint a pesti keresk. bank ezeket fölváltja 5 vagy 10 ftosokra, a fővárosi hatóság pedig magyar két forintosokra, melly mindkét rendbeli bárhol elfogadtatik. Nem kell tehát megijedni.

— A magyar bankjegyekről eszünkbe jut, hogy azokon nem látunk datumot. És igy azok soha sem fogunk elévülni. E tekintetben némileg hasonlók lesznek a fölserdült hajadonokhoz, kik minden évben 16 esztendősök.

— Melczer ezredes a hadügyérnél állodalmi titkár, ki Olaszországban legközelebb Terézia-keresztet nyert, a napokban indult el a Drávához, mint az ottani tábor vezére. Őt felettébb dicsérik.

— A Népelem ezt irja lapunkról f. hó 18-ki számában : „A Divatlap — — félálomban neki ment a Népelemnek, s ez látva a tévedést mosolyogva kerülte ki öt.“ — A Divatlap, midőn a Népelemről szólt, megrótta ennek darabos, érthetlen stilusát. Hogy ez nem volt tévedés, azt a nevezett lap hallgatólag, de tettleg bizonyitja, s lapunkat érdeklő sorait önmaga dicséretesen megczáfolja; mert egy idő óta a Népelem stilusa egészen más, s lehetőleg megjavult. Nem dicsekszünk ugyan magunknak azzal, hogy e javulás egyenesen megrovásunk következménye : azonban még is csakugyan megtörtént az, s mi ennek csak örülhetünk; mert irodalmunk érdekében is szeretjük, ha lapjaink minél jobbak, tökélyesebbek; — s bizony a stilus — a nyelv nem olly megvetendő, mint némelly emberek vélik. Ugy látszik, hogy a Népelem azóta javult e tekintetben, mióta a Reform szerkesztői ahoz hozzá járultak. Csak nem kell mindjárt az igazságos kritikán föllázadni, — főleg radikál embereknek, s békében meglehetünk egymás mellett!

— Kosut lovasai. Ezen firma alatt fog honunkban felállitatni — hallomás szerint — egy csapat lovasság rövid idő alatt. Szerencsésebb

czimet alig lehetett volna találni. E név büverőként fogja lóra termett hazánkfiait összegyüjteni, — forgószél- vagy örvényként ragadandja egy csapatba egy zászló alá — élni vagy halni Árpád és Hunyadi tüzes unokáit. E név ollyan lesz, mint a Constantintól álomban látott kereszt jelirata. Mi nem azt mondjuk, miszerint reméljük, hogy kevés idő alatt szép számmal fognak az illy czimet viselő harczfiak ajánlkozni, hanem attól tartunk, — ha ugyan tartani kell, — hogy kellő gondoskodás és ellátás mellett — az egész ország örege apraja e névért fog küzdeni, s számukra nem lesz elég ló, fegyver, sőt hely és ellenség sem.

— Figyelmeztetjük az olvasó közönséget legközelebb megjelent illy czimü munkára : Rejtelmes levelek, I. Rákóczi György korából, megfejtette és közli dr. Ötvös Ágoston. Kolozsvárt, 1848. E könyvben, több titkos jegyekkel irt levelek vannak megmagyarázva, s világot vetnek sok eddigelé rejtett körülményekre. Érdekes olvasmány minden hazánk történetét kedvelőnek.

A csatatérről következőket közölhettünk a Közlöny után. Járeknél az ellenség f. hó 10-én délelőtti 11 órakor a római sánczok közül több ezer emberrel s 6 ágyuval támadta meg a járeki őrséget, melly megrohanás azonban vitézül visszaveretett. A mieinkből egy ember nehéz sebet kapott, s az Este-gyalogságból tiz ember hiányzik, kik hihetőleg sebeik miatt elmaradtak. Egy ló ágyugolyó által megöletett. Az ellenség vesztesége nincs kitéve. A mieink vezére volt Castiglione ezredes. — Továbbá Ó-Verbásznál aug. 13-án reggeli négy órakor szinte megtámadtattak sergeink. Az ellenség 6 ágyuval szakadatlanul tüzelve nyomult előre, mi által előőreink egyelőre hátrálni kényszerültek. Azonban egy felől a Sándor gyalogság, más részen a Székelyek a lázadók ellen nyomulván, s önmaga a vezérlő Wollenhoffer örnagyvezér is a tüzérséggel ágyuztatván, csakhamar a lázadók tüzelése lankadni kezdett. A jászkun gyalog és lovas nemzetőrök is csatarendbe állottak, — s az ellenséget megtámadók után nyomultak. A mieink közül öten kaptak sebet, — egy ezek közül terhesen megsebesült. — Az ellenfél azonban nagyobb veszteséget szenvedett, mert igen gyorsan vonult vissza, — ágyui hamar elhallgattak, s a mieink, előre nyomulásuk közben, tört ágyuszekereket, szétszakadt s elvesztett fegyvereket, töltéseket s több vértócsákat találtak, Sebesülteit és halotait azonban szekereken gyorsan elvitte. Sergeink folytonosan egész Sz. Tamásig nyomultak, az itteni földeken levő kukoriczát lekaszálták, s aztán rendben viszszavonultak. A jelentés-tevő örnagyvezér kiemeli és megdicséri ez alkalommal a Sándor-és Székely gyalogságot, ugyszinte a jászkunokat, továbbá de Vitte és Balázs örnagyokat, Bakonyi ezredest, Fleischbaker Sándor-ezredi és Beke székely századosokat, Molnár főhadnagyot és Jonak tüzérhadnagyot.

VIDÉKI TÁROGATÓ.

Szeged, aug. 10. Vasárnap érkezett ide Földvári önkénytes csapatja Pestről, s hétfőn gőzösön Becsére sietett; e nap olly élénk volt minőre Szeged alig emlékszik. Nálunk ha a sereg egyenesen keresztül utazik, legalább kevés perczeit ölelő karok közt tölti. Városunkban kidobolják, hogy „katonák mennek keresztül“, s a tágas sétatérre özönnel sereglenek deli hölgyeink, étel-, bor-, gyümölcs-, szalona-, dohányteli kezekkel, órákig várják vendégeiket, s leirhatlan nyájassággal látják el őket; s ez igy volt kezdettől mai napig; de legkitöröbb örömmel fogadtattak szinte hétfőn a székelyek, és kedden a Gallicziából önkéntesen hazasietett Vürtemberg huszárok. Ezeket nem lehete elszállásolni, mert a felállitott sort ugy szólván ölelve támadta meg a nép, és örömrivalgás közt kapkodta őket szélyel. Ünnep volt minden háznál, hol székely szállásolt. Ezek kedden szállittattak le. A székelyeket elkisért nemzetőrség meg sem pihenve sietett a város másik felére, hol Lenkeit zene és éljen-üdvözletekkel fogadta, jelen levén lovasságunk is. Lenkei huszárjait a nép utczahosszant virágkoszorukkal hinté-el, kiknek a szabadságtéren Lenkei lelkesitő szózatot mondott, s egyszersmind kérte lakosságunkat, hogy huszárjai vendéglésében lennénk kimélők; „mert holnapután — ugymond — ellenség előtt lesznek, hova erő és józanság szükséges“ másnap ezek is végczéljukra inditattak; még elindulásuk perczében is hivták be az utczákról, és rakták tarsolyaikba a pogácsát. Van tehát oda lenn szép sereg, melly a szemtelen vadráczságnak kitálalja a fekete levest. És a sereg lelkesitő angyala Mészáros hadminiszter szinte tegnap jött s szemlét tartva a hevesieken, buzditó szavakkal vált meg tőlök. Minden tisztelkedéstől kérte a fölmentetést, s hajnalban a gőzös Becsére szállitotta. A táborból minden órában halljuk a barbar kegyetlenséget, mit véreinkkel a ráczok elkövetnek, mert minden fejért aranynyal fizettetnek a rácz bérgyilkosok, de azt is halljuk, hogy a kunok is irtják e gaz fajt, s Szentkirályi e napokban két pópát akasztatott fel, kiknek egyikénél Martzius tizenötödike több számai találtattak — — és isten haragja nem sujt agyon aztán Pálfi és Csernátoni! *) — Most jött be négyszáz rácz kocsi

*) Ne olly tüzesen tisztelt levelező ur! Az emlitett ráczok, meglehet, a legártatlanabb szándokból tartogaták maguknál a mondott lap számait; például pipára gyujtottak vele. Szerk.

mellyek a hevesieket leszállitandják, a pulya és kétségbeesett kocsisokat a hevesiek tréfálva ölelgetik, s ezek sápadtan tekingetnek jobbra-balra.

KIKIRICS.

Verbászi tábor, aug. közepén. — Ki nem hiszed, hogy a magyarban erő és akarat, járom tágultával, iszonyu hévvel lobbant ki, jöjj ide Sz. Tamás kettős tornyu templomával szemközti táborunkba s meg leszesz győződve, miszerint: „Él magyar, áll Buda még! Csak öt évi békét még a magyarnak! s e nemzet mosolygva néz keresztül az éjszaki óriás pöffeszkedésein. — Gyönyörben uszik a szem, látván e magyar haderőt. Itt van egy zászlóalj székely, itt vannak a jászkunok 2,500, a pestmegyeiek 4000-en, egy zászlóalj önkénytes; a bácskai, baranyai, hevesi, bihari nemzetőrök. Tegnap érkeztek a b. Lópreszti huszárok, mind derék válogatott férfiak, gyönyörü egyenruhában: — zöld nadrág, zöld dolmány vörös zsinórzattal bal vállra vetve s bőujju fehér ingekben, csákóikon sastollal. Itt a van Sándor gyalog ezred, a császár huszárok s több sorkatonai ezredek több helyeken szerte állomásozva ekkorig 12 ágyuval. A hecsei tábor azontul 10,000 főből állónak lenni mondatik 24 ágyuval. — Tegnap Mészáros minister vizsgálá meg táborunkat s bátoritott, mellyre szükség nem vala, s kitürésre intett, melly a veszteglés miatt némikép ingani kezd közöttünk. Ekkorig csak holmi előőrcsapati kisebb csaták keletkeztek, mellyek mindenkor a szerbek visszaveretésével történtek. Egy illy csatában esett el gr. Zichi Ferencz és két kun nemzetőr, kik egyikének fejét is magukkal vivék a vérszomjas szerbek. Ma hallottunk itt létünk alatt legelőször ágyuzást. Reggeli 5 órakor kezdődék s majd 6-ig tartott; ekkor a szerbek visszahuzódtak, a mi rendes szokásuk, ha a csatamezei dolgok komolyodni kezdenek. Foglyaink igen nagy számmal vannak s a rögtön itélő bíróság Horváth László ur elnöklete alatt, nyomatékosan müködik. Már 10 akasztatott fel a falu végén, közöttök igen gazdag és jelentékeny egyének, mint tegnapelőtt egy futaki ügyvéd; most pedig ki van kötve egy zentai lakos, olim táblabiró és egy zentai senátor ur, kiknek életeért nem mernék csak 3 huszast is koczkára tenni. E héten, a körülményekből itélve határzó csatához fogunk.

GÖMÖRI FRIGYES,
táborzó nemzetőr.

Ikervár, aug. 7. 1848. Martius 15-dike emlékét csak ugy vélvén az idők viharával daczolhatónak, ha azon polgári institutiók, mellyeknek az előbb czimzett nap ada létet szentül őriztetnek; e szempontból indulva ki, azon 5 ft 23 p.krnyi összegecskét, mellyet a mart. 15-kének emléket emelendő társulat felhivására összeszedtünk, önhez felküldjük azon utasitással, hogy azt kézbesitse a pesti önkéntesek fővezérének *). Mi a magunk önkénteseit emberül ellátjuk; és mi magunk is készen állunk: menni, ha karunkra szükség leend. — Az ikerv. közönség nevében M. J., káplán.

Az erdélyi oláh II. határőr ezred egyik zászlóalja, melly a lázadók ellen kiinditatott, Szegedre érvén, innen f. hó 13-án, mielőtt gőzhajón az alvidékekre levitethetett volna, jókor hajnalban visszatért hazájába. Hiába, sok a bujtogató.

Győrben, mint a Kosut lapjában közzé tett nyilatkozatból látjuk, Kovács Pál a Hazánk szerkesztője méltatlan üldözéseket volt kénytelen türni csupán azon általa közlött hirért, miszerint a győri nemzetőrségnek többsége nem akar zászló alá esküdni, nehogy mozgóvá tétessék, melly tény gyávaságnak, s haza elleni árulásnak mondatik. Kovács Pál e közlésért agyonütéssel fenyegettetett, népgyülés elé idéztetni rendeltetett s.t.b. Győrben, melly üldözések elől a szerkesztő, lapját megszüntetve, Pestre jött hogy ezentul egészen orvosi tudományának szentelje életét. Sajnos, midőn tapasztalni kell, mennyire nem akarják sokan felfogni a szabad sajtó eszméjét! s még sajnosabb, midőn e hibát egy magát müveltnek tartó város polgárai követik el.

A székelyek nem akarják, hogy náluk toborzás nyittassék. Igen, mert székely rokonink azt mondják, hogy ők toborzás nélkül is készek minden órán a hazáért élni-halni. Adjanak, igy mondanak, fegyvert s igérjék meg a megtisztitandó föld birhatását, s megmutatjuk, hogy egy hét mulva nem lesz Ráczország!

A Verbász melletti, emlitett csatában ott voltak már a Lópreszti huszárok is. A székelyek nagyon szerettek volna a sánczok közé törni, mert megunták már a tétlen életet. De hiába, a bátorság mellett az okosság számitó szavát is meg kell hallgatni. Egyébiránt magánhirből hallottuk, miszerint Bechtold azt igérte, hogy Sz. István ünnepét a sánczok közt akarja megülni. Ugyanezen csatában egy a földön futó de már fáradt ágyugólyót egy katona lábával föl a karán tartóztatni lába eltörött. Már ez aztán önmaga lövette meg magát az ágyuval. Egy megszökött sz. tamási ember azt beszéli, hogy a ráczok Sz. Tamást körülásván az árkokat löporral fölkészitek, hogy a magyarokat majdan légbe röpithessék. De ez nem valószinü.

Somogyból irják, miszerint csak fegyver legyen, Somogy Zala, Veszprém Vas és Baranya megyék nem sokára eléggé gyakorlott 50,000 embert állithatnak ki a sikra Jellasich ellen.

---

*) Kézhez fogjuk szolgáltatni. Szerk.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Bécsben a P. hirlap szerint egy német ember Latour miniszternek ajánlatot tett, hogy Kosutot kész meggyilkolni. Bizony illy fanatikus vagy istentelen egyének mindenkor találkoztak, s azért nem árt vigyázni.

Milánóból tudjuk, hogy Radeczki és Károly Albert közt 6-heti fegyverszünet köttetett. Azt mondják, hogy a szardiniai király azért sietett e fegyvernyugvással, hogy kikerülje a franczia beavatkozást. No lám!

Párizsi némelly lapok szerint Anglia Franczia országgal egyesülten fölajánlják az Olaszország és Ausztria közti közbenjárást, még pedig olly alapon, hogy például Ausztria mondjon le Lombardiáról, ez pedig vegye át bizonyos részét az osztrák adóságnak.

Olaszországi legujabb hir szerint Radeczki 28 milió pengőt követel Karlo Albertotól hadi költségek fejében. Radeczki jól oda liquidált.

Alulirt a tüzvészek megszüntetésére, minden fa nélkül csupán üreges födényekből alkotandó háztetőknek közhasználatba hozatalát részvény utján alakitandó társaság által czélozván elérhetni, e nagy hasznot igérő vállalathoz részvények gyüjtésére aláirási iveket osztott szét a hazában s azoknak adandó biztos alkalommal beküldetése a most bekövetkező augustusi pesti vásárra t. ifj. Rutkai József urhoz vala hirdetve; azonban, a tisztelt ur jelenlegi sulyos betegsége miatt, tisztelettel megkéretnek mind azok, kik illy aláirási iveket és az eddig befolyt részvénydijakat szivesek Pestre behozni, hogy azokat a váczi- és kishid-utczai sarkon levő s „Levél"-hez czimzett boltba Sárkány és Herman urak közös kereskedésébe méltóztassanak nyugtatvány vétele mellett beadni. — Kik részvényesek akarnak lenni, aláirhatnak e lapok szerkesztőségénél is. Pest, aug. 17-én 1848.

VAS IMRE, h. mérnök.

Épen most jelent meg

Országgyülési emlék.

Politikai, történeti és szépirodalmi ALMANACH 1848-ra. Az alsóházi terem rajzával. Szerkeszti és kiadja: **Vahot Imre.** Ára e 20, sürü nyomásu ivre terjedő, s diszes boritékba kötött könyvnek: 2 ft 30 kr p. p.

TARTALMA: **I. Politikai és történeti rész.** Az utósó pozsonyi országgyülés, Székely Józseftől. — Kossuth Lajos, mint országgyülési szónok, Vahot Imrétől. — Az utósó pozsonyi országgyülés legtöbb tagjának rövid jellemzése, Vahottól. — Hongyülési ékesszólás, Pásztor Dánieltől. - Kazinczi Ferencz fogsága naplója. — Beszéd, Szemere Bertalantól. — Ónodi országgyülés 1707-ben, Hrabovszki Zsigmondtól. — Kölcsei Ferencz házi körében, Obernyiktól. — Az 1575-iki erdélyi országgyülés, Szilágyi Sándortól. — Megyerendszer-é vagy központositás? — Székelytől. — Dobos János, a reformátusok országgyülési papja Pozsonyban, Vahot Imrétől. — A mult dicsősége a jövő bölcsője. Közli Varga István. **A rendkivüli nemzetgyülés Budapesten. 1848. Vahot Imrétől.**

II. Szépirodalmi rész. Komoly és vig beszélyek: Az üstökös utja, Jókai Mórtól. — Nők országgyülése, Samarjaitól. — Etele, Kővári Lászlótól. — Népiskolai vizsgálat, Nagy Ignácztól. — Lyrai s elbeszélői verses költemények: A királyhoz, Garaitól. — Szónoki mellképek: Kossuth. Szemere Bertalan. Szentkirályi Mór. Kubinyi Ferencz. Pulszki Ferencz. Bónis Sámuel. Lónyai Gábor. Perczel Mór. Szentiványi Károly. Bezerédi István. Madarász László. Ifj. Pázmándi Diénes. Vukovics, Lisznyai Kálmántól. — Nemzeti dal, Medgyes Lajostól. — Bátori, Szatmári Páltól. — A szájhősök, Petőfitől. — Tüskebokor az országgyülésen, Lévai Józseftől. — A nép ügyében. Szelesteitől. — Ritkaságok· Szemere Miklóstól. — Passio-dalok. Pap Endrétől. — László király koronáztatása. (Költői beszély) Garaitól. — Épen mint a kakas. Tompától. — Adelinához. Szonettkoszoru, Bangó Petőtől. — Pozsonyi vár romjain, Szilágyi Istvántól. — A magyar politikusokhoz, Petőfitől. — A rab halála, Vajda Jánostól. — XIX. század, Laukától — Politikai képek a kárpátokból. Tót Lőrincztől. Egy megyei követ urnak. T. — Hontalan hölgy, Lisznyaitól, — Balassa. (Költői beszély), Gál Józseftől. — Epigrammok, Vahot Sándortól. — Kossuth Lajosnak, Lévaitól. — A budai országgyülés, 1471. (Ballada), Tompától. — Föl! Petőfitől.

Előfizetőink, s a Magyar föld és népei uj folyamának előfizetői, kik pótlásul ez almanachot kapják, példányaikat mindenkor átvehetik tőlünk.

A Budapesti Divatlapra és Nemzetőrre előfizetni lehet postán 6 fttal pp., helyben 5 pfttal. — A kiadó hivatalon kivül (szabadsajtó-utcza 466-ik sz. második emelet) Emich Gusztáv könyvárusnál is.

Eisenfels Rudolf nyomdája, 3 korona utcza 139. szám.

Kiadja és szerkeszti : VAHOT IMRE.

Budapest. **9. szám.** **Aug. 27. 1848.**

TARTALOM : Hadi zászló : Izgassunk, a nemzetőrség érdekében. Több nemzetőr. — Hősek csarnoka : Washington György. (Folytatás). Fekete Soma. — Profil alakok. — Napoleonidák. — Őrállás a nemzeti szinház körül. — Fővárosi tárogató. — Vidéki tárogató. — Külföldi szemle.

HADI ZÁSZLÓ.

IZGASSUNK, A NEMZETŐRSÉG ÉRDEKÉBEN.

Alig van, vagy talán nincs is hazánkban intézkedés, melly körött annyi ügyetlenség s egyszersmind önkény fordult volna elő, mint a nemzetőrség felállitásánál és rendezésénél, nem különben ennek szolgálatra szoritásánál.

Most a sok közül csak egyet emlitünk.

A nemzetőr változtatja szállását s más zászlóaljal biró városrészbe megy lakni. — Néhány nap mulva altiszt jelen meg nála, hozván illy tartalmu rendeletet : „Ön mint a nemzetőrségi ez s ez zászlóalj ennyi s ennyi századának tagja tartozik fegyverrel és egyenruhában ide és ide menni.

A mult országgyülésen a nemzeti őrseregről hozott 22-ik törvényczikk világosan mondja, hogy „Tisztjeit kapitányig az őrsereg maga választja,“ már pedig midőn valaki illy önkénynyel egyik vagy másik századba, egyik vagy másik tiszt alá besoroztatik, akkor azon egyén e törvény jótékonyságában nem részesül, nem részesülhet.

Már pedig akarhatja-é az igazság, akarja-é a törvény, hogy a jog, melylyel a többség él, némelly egyénektől elvétessék? Nem, a törvény, igazság nem foszthat meg jogától senkit, hanem igenis akarják ezt azon emberek, kiknek minden parányi eljárásuk azt képzelteti, hogy ők valamelly délamerikai ültetvényes házában születtek, Metternich és Apponyi által tartattak keresztvizre, s Chinában jártak iskolába.

Az illetőknek, kik ott a rendeleteket osztogatják, ki kellett volna hirdettetni eleve, hogy a melly nemzetőrségi tag, lakása változtatásával, más zászlóalj alá kerül, bizonyos idő alatt tartozik nyilatkozni : mellyik századba akar soroztatni, — különben a felsőség fogja őt elrendezni.

Ne féljetek, nem lett volna rendetlenség, némelly században egy-két emberrel több, ez az egész : de a törvény teljesitetett volna.

Igen, csak igy lett volna elég téve a törvény világos akaratának, mit nem teljesiteni, s vakmeröen megszegni senkinek sem szabad és felelőséget követel.

De ezen urak mind ezzel nem gondolnak; ők tetszésök szerint sorozzák ide-oda a nemzetőröket, mintha ők Szuvarov hettmanjai, a nemzetőrök pedig egy csoport kozák vagy cserepár volnának. S ha a nemzetőr okoskodni, a törvényhez ragaszkodni akar, törvényszék elé idéztetik ezen jó uraktól, kik ott ülnek a magasban.

Pedig egyenesen öket kellene törvényszék elé állitani, s kemény feleletre vonni, miért sértik

meg a világos törvényt s miért kedvetlenitik el a nemzetőrt, kinek különben is sok dolgai miatt, nehéz csak egy pillanatot is ellopni magától, ügyeitől.

Hát arra mit mondjunk, hogy fegyveres megjelenés követeltetik a szolgálatoknál, pedig mind eddig fegyver még nem osztatott mindennek!

E szolgálatokra nézve is már egyszer elmondatott, s ismét elmondjuk, miszerint nem hisszük, hogy nemzetőrségnek hivatása volna, minden apró, izléstelen sőt aljas szolgálatokat tenni. A törvényhozás, midőn a szükséges rendőrségi intézkedésekről szól, nem lehet hinni, hogy kivánta volna, miszerint, a most önkényesen gyakorlott szokás szerint, a nemzetőr éjen át a korcsmákat, bordélyházakat járja, s az ott levő nem nevezhető személyeket elfogdosva a hatóságnak bevigye. Illy aljas szolgálatot a nemzetőrtől követelni nem lehet. A nemzetőrt a törvényhozás nem rendelte, nem rendelhette a város pandurjának, profószának, bakterének, melly utósóból jelenleg csak az hiányzik, hogy a nemzetőr, földre eresztve fegyverét, minden órát harsány torokkal elkiáltson a kényelmesen nyujtózó nyárspolgároknak.

Nem, ez nem lehet igy, nem fog igy lenni. Adjatok fegyvert; küldjetek örködni a nemzetgyülés ajtajaihoz, s egy-két középületeinkhez: de, becsületünkre, belőlünk ugyan pandurokat és baktereket nem fogtok gyártani.

Küldjetek, ha a közbátorságot vész fenyegeti, fegyverrel a lázongás lecsillapitására: de a zigzug-korcsmák járása által nem fogjuk magunkat megfertőztetni.

Aztán a törvény világos szavai szerint követeljük, hogy olly tiszteket, kiknek megválasztásába be nem folyhattunk, nyakunkra ne toljatok. Különben törvénysértők vagytok.

Mi ugyan elhatároztuk, mind addig mig ebban reform nem történik, minden lealázó és hitvány ránk parancsolt szolgálatot megtagadni, — ha szinte fölakasztanak is bennünket.

Éljen a rend, éljen a törvény, de le az önkénynyel, s le az apró zsarnokokkal!

Több nemzetőr.

HŐSEK CSARNOKA.

VASHINGTON GYÖRGY.

(Folytatás.)

A britt sereg azon hadihajón, mellyen a general testvére, Howe admiral parancsárkodék, Uj-Yorkba vitorlázott, e várost hatalmába keritendő. Itt az angolok 55,000 embernyi serget gyüjtöttek össze, mellynek ellenébe Vashington csak nagyon alárendelt hadi erőt tudott kiállitani. Ő azonban az ellen tulnyomóságának daczára is annak minden békeajánlatát vissautasitá, miután azok voltaképen királyi bocsánat ajánlatira szoritkozának. Ezredeit ő ugy állitá fel, hogy épen ugy készen állhattak a város védelmére, mint szükség esetében visszavonulásra. És valóban, midőn Sullivan tábornok aug. 27-kén a legjobb amerikai sergek egyik osztagával az Uj-York előtt fekvő Long-Island szigeten sulyos vereséget szenvedett, a fővezérnek, csüggedni látván táborát, nem maradt egyéb mentségi módja, mint önsorsára hagynia Uj-Yorkot.

E közben a congressus 1776 évi jul. 4-én kinyilatkoztatá az éjszakamerikai államok függetlenségét. A koczka eldobatott; visszatérés a szabadság utján nem volt többé lehetséges. Most élet-halálra menő háboru forgott fenn Nagy-Brittannia, s azon nép között, melly nemzet akart lenni, s a Themzénél lázadók nevével bélyegeztetett. S e harcz sikere egyedül Vashington s azon gyönge seregtől függött, melly minden év végével rendszerint önfeloszlási állapotban volt.

Vashington nem volt azon férfiu, ki még a legnyomasztóbb veszélyekben is gyáván s kislelküleg elcsüggedett volna. Ő mindent elkövetett azon hibának helyrehozására, melly főkép egyes alparancsárok hanyagságának s a lovasság teljes hiányzatának volt tulajdonitandó. Gyors elhatárzással rendezte ő el azon mesteri visszavonulatot, melly a legkitünőbb haditettek egyikeként dicsőitetett. Ő elmellőzött minden tömeges összeütközést, egyes pontok megrohanásával nyugtalanitá folyton az ellenfélt, s apró háboruban fárasztá és gyöngité a britteket. Habár az országban mindenfelé hangos szózatok emelkedtek is, mellyek őt gyarlósággal vádolák, mellyek harczok és győzelmek után kiáltozának: ő azzal nem törödött; ő a közjóért örömest koczkázá neve népszerüségét. Az itt-ott kivivott apró előnyök által ujolag megerősité sergei szellemét, mellyek utóbbi időben mindenütt elszéledve voltak, a hol csak ellen mutatkozék. Alighogy sikerült ellentállania az angoloknak, midőn uj szerencsétlenség jött közbe: Vashington nevü erőde York-Islandban 2,800 amerikaival az angolok hatalmába esvén. Ekkor Vashingtonnak egészen Delaware folyón tul kellett visszavonulnia, mig Howe diadalmas fölhivásokat bocsáta ki mindenfelé és minden amerikainak, ki 60 nap alatt hüséget eskünnék, bocsánatot igért. És most nagy számmal pártolának át a királyi ügy zászlójához; Vashington kitartása azonban rendithetlen maradt. Kivitte végül, hogy a congressus a sergét száznál több zászlóaljra emelni elhatározá (a határozatot azonban sohasem követte tökéletes végrehajtás!) mellyeknek egész háboru végeig kelle szolgálni-

ok; a fövezérre egyszersmind csaknem korlátlan hatalom ruháztatott fél esztendőre. Washington most átkelt Delawarén, rajtütött Trentonnél azon három hassiai ezredre, mellyeket Németország jó pénzért ágyubélletül adott volt el az angoloknak, s mintegy ezer embert elfogott közülök (dec. 25. 1776.), azután gyors éjeli vonulás által kikerülé Cornwallis britt tábornok tulerejét, Pricetonnél rajtütött egy angol osztagra (jan. 3. 1777.), s tetemes veszteséget okozott nekik. Igy midőn már egész világ elveszettnek hirdeté őt, a legkétségbeejtőbb helyzetből összeszedvén magát, az ellent hátrálásra kényszerité, Philadelphiát, a congressus lakhelyét, a közelgő veszélytől megszabaditá, s kevés idő folytában visszaadá népének az önbizodalmat, melly egyedüli biztossága volt a véggyözelemnek.

Az 1777. évi táborozás nagyobb részt ide s tova járolatok közt folyt le, minthogy Howe mindenkép ütközetre törekedék birni Washingtont. Végre, midőn Howe Philadelphia közelében partra szállott, az amerikai fövezérnek a fegyverek szerencséjét kellett megkisértenie, minthogy a közvélemény nem bocsátotta volna meg neki a congressus lakhelyének kardcsapás nélküli martalékul adását. Philadelphiának angol birtokba való kerülendését az amerikaiak valamennyi csapás között legroszabbiknak tekinték. Sept. 11-én Brandywine folyónál csatára került a dolog; és a brittek tulhatalma győzött. Az angolok Philadelphiába vonulának; a congressus már Yorktownbe menekült. Washington ezután nem sokára egy kedvező alkalmat kémlelt ki a megujitott ütközetre. Howe sergei egy részét Delaware folyón át küldé el s főhatalmával Germantownnél táborozott. Itt Washington oct. 4-kén reggel megtámadá őt. A terv helyesen volt készitve; a szerencse kedvezni látszék neki elejénte. Azonban a honvédsereg ingatag magaviselete a megtámadást nem segélyezvén kellő időben, továbbá egy, Green alatti seregosztagnak szerfölött heves elönyomulása, hozzájárulván a sürü ködtömeg, melly a mozgalmak öszhangzását gátolá, rendetlenséget idéztek elő a csatarendekben; a már csaknem kivivott győzelem ujra kicsikartatott Washington kezeiből. Ez ütközet october 4. 1777-ben történt. Ügyes visszavonulás után erős állást vön magának, melly az ellent minden további elömenetében hátráltatá. A congressus Washingtonnak és katonáinak a haza hálaját mondotta ki.

Európában bámulatos csodálattal vevék tudomásul, hogy egy összetoborzott ujonczsereg megmérközheték a brittek próbált sergeivel, hogy e sereg ama vereség után az előbbinél erősebb állásban tünt fel, s hogy valamennyi apróbb győzelem semmivel sem vezeté közelebb czélhoz az angol generált. Mindenek előtt Franciaországban az udvar és nép forditá szemeit Amerikára; itt gondolák feltaláltnak azon bibét, hol az olly sokáig győztes Anglia halálos döféssel találtathatnék. A francziaországi főnemességből egy ifju, Lafayette marquis, már Amerikába sietett, hogy nem annyira politikai czélokért, mint inkább a népszabadság viruló eszméjeért harczolhasson. Washington kifáradhatlan ellentállása hihetetlen nyomatékot adott az amerikai követek alkudozásainak Wersaillesben; egy szerencsés esemény pedig tökéletes elhatározást idézett elő. Bourgoyne angol tábornok, ki Canadából az ifju szabad államok területére rontott be, 6000 emberből álló sergével az amerikaiak által Gates és Arnold vezérlete alatt, fegyver letételére kényszerítetett. Ezen, october 13. 1777-ben a saratogai mezőkön véghezvitt hadi tett az egész világot áthangozá dicsőségével. Most már nem késedelmeztek Wersaillesben tovább; Franklin és Vergennes franczia minister még azon év december havában véd- és daczszövetséget kötének Franciaország és az Egyesült államok között. Most már hiába ajánlott a britt minister egyességet az amerikaiaknak, mellynek föltételei a függetlenség nyilatkozványa előtt bizonyosan minden gyarmatot kielégitett volna. A congressus minden ajánlatot visszautasitott, melly nem tökéletes elismeréséből keletkezék az uj szövetségi államnak.

A következő év első havai Washington sergeire nézve nagy nélkülözések között folytak le. Magát a fövezért is ármányos fondorlatok fenyegették, mellyeknél fogva a congressus egyik pártja őt a parancsnokságtól el akarta mozditani s Gates által kivánta őt helyettesiteni. Washington egyetlen lépést sem tön titkos ellenei fondorkodásainak megsemmisitésére; ő csupán renditthetlen becsületessége puszta sulyerejével győzte le azokat.

E közben Howe letette a britt sergek fölötti főparancsárságot. Ainton utóda azon félelmében, hogy a d'Estaing admiral vezérlete alatt közelitő franczia hajóhad által utja bevágathatnék, kényszeritve látta magát eltakarodni Philadelphiából; és visszavonulásában Monmouthnál jun. 22. 1778-ban megverte őt Washington. A teljes tönkre jutástól csak Lee tábornok szófogadatlansága s a közelgő sötétség menték meg az angolokat. E szerint a végsanyar után, melly valaha az amerikaikat az ütközet folyamában nyomorgatá, ujra földerült az ifju köztársaságra a szerencse pislogó koránya. Clinton Uj-Yorkba huzódék, s Howe minden eddigi győzelmeinek dicsősége egyszerre füstbe ment. Az év hátralevő részében semmi nevezetes vállalatok nem tétettek. Az angolok valódi dulási s rablási rendszert állitottak fel; megrohanván egyes partvárosokat, azokat porrá égeték, gyujtogattak és prédáltak. Minden egyes

kunyhók lángjai azonban annál izzóbban gyujták fel a szabadság elolthatlan tüzét. (Folyt. köv.).

FEKETE S.

PROFIL-ALAKOK.

K o s s u t h.

Véled egyek lettünk, ha te meghalsz, meghal a nemzet.
Vedd fel azért nyoszolyád, a haza sorsa kiált!

D e á k.

Sok sima gyerköczék tárczád közelébe jutottak,
Elmult essőnek rosz köpönyegjeiként —
Pályád szirtei közt az i g a z s á g bajnoka voltál:
Vigyázz e szent szó i betüjére uram!

E ö t v ö s.

Nem telik a papzsák, – igy szólunk példabeszédben,
Mért tömöd egyre te azt a haza kincseiből?

M é s z á r o s.

Átfordult a nép gázolt ügye j o b b r a, de vigyázz,
B a l r a ne forduljon, mert a veszélybe dölünk!

B a t t h y á n y.

Nézd e komoly képet, s képét lásd benne hazádnak,
S tiszteld a hazafit, kit hona sorsa epeszt!
Kart a vész ellen; pénzt a haderőre, igyen fog
Felvidorulni e hon, felvidorulni ez arcz.

K l a u z á l.

Én irok uj nótát, más meg szerkezze a kótát,
Hej Klauzál, Klauzál, még az ipar pauzál.

S z e m e r e.

Azt mondják önről, hogy stylusa szörnyü virágzó,
Hát a szabadságnak fája virágozik-é?

E g y e l l e n z é k i.

P a l ó c z i.

Hallottuk, bátyám bent ült a korelnöki székben
S szörnyen idézé a biblia szent szavait,
Tartsa meg a Jákób szent istene, mert ha ön elhal:
A szent könyvekből olly kegyesen ki czitál.

B e z e r é d i.

Üdvözlünk bajtárs, első önkéntes adózó,
A nép legkedvesb képviselője te vagy.
Bár mint jajgata is Széchényi, te czélba találtál;
A primae nonus rendszere hasra esett.

B ó n i s S a m u.

Sok követen lógg még ó rendszer régi kabátja;
Lessz dolgod jámbor, mig kikeféled a port.

N y á r i.

Ugy veszem észre, hogy ön magasabbra tör, azt nem ajánlom,
Lent a völgyek ölén nyilik a népszerüség.

T á n c s i c s.

Hát kend mit vétett, hogy róla ne szóljon az irás,
Kend a népszerüség embere, kend a biró.
Kendnek agyában az ész ábrándos méhei dongnak.
Megcsipi a népet, hogy ha kizúdul a raj.

B a l o g h K o r n é l.

Téged választott követül a csirizközi járás,
Enyves kézbe tevé a haza szent ügyeit.

M á s.

Légy üdvöz pajtás, pecsovicstőről csodahajtás,
Drága virág te Balog menj haza Györbe gyalog.

P e r c z e l.

Osztályfőnök uram közügyéri köcsögbe nyalintott,
Jól izlett a tej, tejfel után fanyalog.

M a d a r á s z L á s z l ó.

Apró ember ugyan, de azért még nagyra menendő,
Hat krajczár a só! — éljen a népszerüség!

S a l a m o n G y ö r g y.

Bátyám, azt hittük csodatévő viz a bodajki;
Ön megfürdött benn még se maradt követünk!

I r á n y i.

Önhez is egy pár szóm van drága Irányi barátom,
Nem kóser követ ön, mert nem e m a n t h i c i p á l.

E g y m i n i s z t e r i a l i s.

NAPOLENIDÁK.

Az austerliczi ütközet alkalmával Napoleon trombitaszót hallván egy mély utról, tüstént elküld egy segédtisztet, megtudni mit jelentsen ez. Milly nagy volt ezen tiszt bámulata, látván négy gyalog vitézt egy lovas vadásztól vezényeltetve, s ezek előtt egy alig 15 éves dobost, ki azokat rohamléptekben egy legalább is tizenkét embertől oltalmazott ágyu ellenébe vezette. A segédtiszt rögtön visszajött, hogy a látottakról a császárnak tudósitást adhasson. „Parancsolja ön tüstént ez eszeveszetteknek hogy vonuljanak vissza“ szóla Napoleon. A segédtiszt visszatért a hat vakmerőhöz, s felszólitá őket a császár nevében visszahuzodni. „Isten áldja meg a mi császárunkat, kiáltott egyik, — de ő most egy ágyut ragad el tőlünk, mintha csak zsebünkből lopná ki; lássa ön tiszt ur, hiszen csupán tizenkét ember van ott! Midőn ezen sajátságos felelet a császárnak hirül

vitetett, jó izűn nevetett rajta. „Valóban, igy szólott tisztjeihez, ez a bátorság szemtelensége volt.

Midőn Bonaparte mint első consul a becsületkard és puskák osztogatását életbe léptette : az csak előkészületi lépés volt a becsületrend megalapitására. Egy Aune Leo nevü gránátos altiszt, ki az első kiosztáskor kapott illy fegyvert, levelet irt a consulnak, mellyben megköszöné a kitüntetést. Bonaparte tüstént válaszolt neki, következő levelet küldvén az altisztnek : „Vitéz bajtársam! vettem ön levelét. Nem szükség, hogy ön előttem tetteiről beszéljen, mert tudom, hogy ön a derék Benezette halála óta a legvitézebb, gránátosaim közt, az egész seregben. Ön egy kardot kapott a száz közül, mennyit én a sereg emberei közt kiosztattam. Minden katona egyetért abban, hogy önnek első igénye volt illy fegyvert kapni. Legforróbb óhajtásom önt ismét látni, minélfogva a hadügyminiszter parancsot fog önhez küldeni, hogy Párizsba térjen ön". — Természetesen e levél kézről kézre járt a seregnél. Egy altiszt, kit az első consul, franciaország első tábornoka „Vitéz bajtársamnak" nevezett! — kellett-é több az egész hadsereg határtalan lelkesedésére?!

A marengói ütközet elkezdődék. A repülő golyók süvöltének, az ellenség ágyui ritkitani kezdék a katonák sorait. Patakokban folyt a vér. Egyszerre a franczia sereg balszárnya ingadozni kezd, s rend nélkül visszahuzódik. Akkor előugrat Napoleon mint Nubia sebhedt oroszlánya, keresztül ront a por-és füstfellegeken, egészen sorsára bizván magát, melly őt kisérővel együtt csodálatos módon megkiméli. A sorok ismét összeállanak, s az ő megjelenésére visszanyerik fenyegető állásukat. A nagy ember látása uj lángot önt a katonák vérereibe. Azonban Berthier tábornok jelenti ismét, hogy egy másik osztály engedni kezd az ellenség hatalmának. Bonaparte nyugodtan igy felel : „Tábornok, e jelentésnél egészen az ön hidegvériségére van szükségem. Ekkor visszanyeri lélekerejét, keresztül száguld a sorokon s lángesze kezeskedik a szerencsés sükerről. „Katonák, igy kiált mint valamelly ihletett profféta, jusson eszetekbe, hogy én a csatahelyen szoktam aludni." E szavak által ki van mondva a győzelemre vezető jelszó. A dobok elkezdik hangoztatni a rémes indulót, mellynek hangjainál járták be a a franczia zászlók Európát. Az ellenség csapatai áttöretnek. Mürat és Kellerman egymást mulják felül az elszánt bátorságban ; — ámde Desaix, a szerencsétlen Desaix, kit teleréssze illetett e győzelmi koszorunak, vihar-szárnyakon repül, hogy a futók tömegét összeszedje.

Hat ezer magyar gránátos kényszerült neki lerakni a fegyvert. De ah, a győzelem perczében éri el őt a halálos golyó! Végszavai ezek valának az ifju Lebrunhez : „Mondja meg ön az első consulnak, miszerint azon fájdalommal halok meg, hogy nem tehettem eleget hazámért. — Midőn Bonaparténak megvitték a haldakló végszavait, nagyon elfogódott, s igy kiáltott : „Miért nem lehet nekem sirni"! —

Az időben, midőn Napoleon a boulognei táborban mulatott, a verdüni fogságból két angol matróz elszökvén, szerencsésen Boulogneba értek, hol semmi más eszközük nem levén, csupán késökkel néhány darab fából, ugy a mint tudtak, egy sajkát állitottak össze, olly nagyot, millyet egy ember könnyen elvihetett volna a hátán, — s ők ezen gyönge hajócskában akarák megpróbálni az Angliába visszaevezést. Miután mindketten elvégezték munkájokat, a tengerre ereszkedtek, ügyekezvén egy a part körött kóválygó angol fregattot elérni. Azonban alig indultak el, mindjárt észrevevék őket a part-vámosok. Tüstént elfogattak s a kikötőbe hozattak. A császár azon bámulat után, mit illy merész vállalat hire a táborban szült, a két matrózot elő hozatta. „Valóban igaz az, kérdé a császár, hogy ti ezen eszközön a tengeren keresztül hazátokba akartatok menni?" „Ha ön azon kételkedik, Sire, lön a felelet, engedje meg nekünk a kisérletet, s meg fogja látni elmenetelünket." Ti derék vállalkozó emberek vagytok, szóla ekkor Napoleon, — én szeretem, én csodálom a bátorságot, bárhol találjam is azt föl. Ti szabadok vagytok, — sőt, mi több, én titeket egy angol hajóra foglak szállittani. Mondjátok meg Londonban, hogy én a derék embereket becsülöm, haszinte ellenségeim közül vannak is azok.

Egykor egy valamelly erős hely ostrománál Napoleon egy csapat gránátos közelében volt, melly leginkább ki vala téve az ellenség tüzelésének. Napoleon egy szorgos parancsot akart kiadni, minélfogva előszólitá Ragois századost, ki a csapatot vezérelte s egy a legvitézebbek közül volt a seregben, s parancsolá hogy irja, mit ő tollba fog mondani. Ragois igen jó harczos volt : de irni nem tudott. Ekkor előhivta Junotot. Junot elölépett, papirt tollat vőn, letérdelt a földre s irt, mit Napoleon elmondott, ki az alatt le sem szállott lováról. Midőn Junot épen elvégezte az irást, egy ágyugolyó repül oda, melly ő és a császár közt leesvén ugy vágódott a földbe, hogy a miatt egy csomó por hullott a papirra, mellyet Junót térden tartott. Junot nevetve föláll s magát a golyó előtt mélyen meghajtván, igy

szólott: „Minden iránt udvariasnak kell lenni, s én köszönöm e golyónak hogy megkimélt a fáradságtól, miszerint lehajoljak és beporozzam irásomat. Junot ezen vidor kedélye és hidegvérüsége nagyon megtetszett Napoleonnak.

ÖRÁLLÁS A NEMZETI SZINHÁZ KÖRÜL.

Auguszt 22-kén Mártha vagy a richmondi vásár, vig opera 4 felvonásban, Flotowtól. Ezen dalmü mind inkább kedvenczévé kezd válni a közönségnek, min csak örülni lehet, mert a játékrend ismét egy jövedelmező darabbal szaporodik. A szinház ez este tömve volt.

— 23-kán a hirdetett Lear király helyett Szentpéteri megbetegedése miatt Kalmár és tengész Czakótól, s Arthur szerepében Farkas mint vendég. Farkasnak talán ez volt legjobb estéje. Ő sok ügyességgel adá a nem könnyü szerepet, s némelly pontokban még a szigorubb követelőt is kielégité. Nem lehet itt emlitetlen hagyni, miszerint Farkas némelly mozdulataiban s hangejtéseiben Egressihez látszik hasonlitani, — s azt hiteti el a figyelmes nézővel, hogy ő ezen emlitett szinészünket ügyekszik utánozni. Ha igy van: ezt nem lehet helyeselni. A másokat utánzó rendesen több roszat, mint jót szokott elsajátitni a mintaul kitüzött egyén tulajdonaiból. A szinésznek nemhogy idegen sajátságokat kellene fölvenni: de rendesen önmagát is meg kell tagadnia szerepeiben. Mihelyt valaki Farkasban nem a költő által képzelt Arthurt látja, hanem látja az Arthurt személyesitő Egressi utánzóját, nagy részben vége van a csalódásnak. A játék alig tudhat megragadni, mert ez nem egyenesen, hanem, lehet mondani, harmadik kézből hat ránk, — nemhogy valami eredetit látnánk: de a másolatnak is csak másolatát kapjuk. — Ezt jó lesz megjegyezni soknak szinészeink közül, mert a majmolóknak száma itt is legio; ugy hogy száz közül alig akadunk egyre, ki valódi önállásu egyéniséggel birna, hanem mindenik ez vagy amaz jobb szinészünk halvány visszavert sugára. És ez igen nagy baj. Minden jó, sőt csak középszerü, de a mellett eredeti kifejlődést mutató szinész megbecsülhetlen a maga sphaerajában; s mindenesetre előttünk érdekesb és becsesebb, mint a legjobb, legügyesebb utánzó.

— 24-én Farsangi iskola, eredeti vigjáték Vahot Imrétől. Farkas, mint vendég, Zarándi Béla szerepét vivé. Szilágyi Lila Veronka szerepét látható kedvvel és ügyekezettel adá. Csak bátran előre. SZINÉRI.

FŐVÁROSI TÁROGATÓ.

Országgyülési hirek. E hó 21-ik és 22-ik napjain a képviselőház esti nyolcz órától szinte éjfélig tanácskozott az ujonczállitási törvényjavaslat fölött. Véghatározat azonban csak 23-kán történt. A 22-iki ülés végén a miniszterelnök egy kir. leiratot mutatott be, melly szerint ő felsége tudtára adja a képviselő háznak, hogy egészsége helyreállván az ország kormányát ismét maga akarja átvenni, minél fogva az István főhg nádorra ruházott teljeshatalmu helytartói jogot ezzel megszünteti. — Az aug. 23-kán befejezett katonaállitási törvényjavaslat szerint a képviselőház akarata abban öszpontosult, hogy a már fenálló sorkatonaság marad azon állapotban, mellyben jelenleg van. Az ujon állitandó katonákból elöször is az ezredek 3-ik zászlóalja egésziteik ki; negyedik zászlóalj helyett pedig két tartalék-osztály honvéd állitatik, még pedig magyar lábra. Szolgálati idő lesz 4 év. A helyettesités semmi szin alatt meg nem engedtetik. A testi büntetés Nyári Pál inditványára eltöröltetett. — A 24-ki lelkes és tanulságos ülésben a jövő 1849-ik évre szükségelt országos hitelnyitásról volt kérdés a pénzügyér törvényjavaslata szerint. A ház még azon ülésben határozatot hozván, elvégeztetett, hogy a pénzügyér hatalmaztassék föl 61 millió pft erejeig vagy kölcsönt venni vagy papirospénzt kibocsátani, olly móddal, hogy e kibocsátandó papirpénznek az ország javai és jövedelmei szolgálnak biztositékul.

— Honvédeink némelly fegyelmet nem tartó tetteiről többféle panasz van. Igy, a lapok szerint, a mult vasárnap Pozsonból érkezett 4-ik zászlóaljból egy honvéd a gőzhajón, nem tudni, mi okból, elsütvén puskáját, a golyó egy parton álló embert talált, — s élete mindeddig nagy veszélyben van. — Mi e tényt inkább szerencsétlenségnek és vigyázatlanságnak tartjuk: azonban több rendet, szigorubb fegyelmet fiatal harczosok!

— Nők kerestetnek. Táborunkban nagy szükség van markotányos nőkre. Hire jár, hogy 300 nő kerestetik e czélra, kik havi dijt kapnak az állodalomtól. S már találkoztak is többen, kik készek lemenni a csatahelyre. Jó volna a fizetésen kivül valami más dijt is tüzni ki: például a háboru bevégeztével mindenik vállalkozó nőnek egy-egy férjet, ki azzal nem bir. Csakhogy nem lehet a más börére alkudni.

— Mészáros hadi gőzösünk már ismét a Dunán van. Hogy ott van, annak jeleit is adja; mert e hó 19-én Nestin falut, hol egy csapat rácz rabló rakonczátlankodva az emlitett gőzösre is ágyuzni kezdett, felgyujtotta s a rablókat szétkergette.

— Pénzügyérünk a fehértemplomi

sokképen megkárosodott lakosok fölsegélésére, addig is, mig, a belügyminiszter rendelkezése nyomán, a szenvedett károk megbecsültetvén, mennyire lehet kárpótoltathatnának, 3000 pftot küldött a szegényebb sorsu károsultak bajai enyhitéseül. Szép, csakhogy a pénzsegély arra érdemesek kezeibe essék!

A felállitandó könnyü gyalog sereg vezérletét egy hazánkfia, ki Napoleon alatt mint szabad csapatbeli százados vitézkedett, fogja átvenni. Ezen sereghez fog csatlakozni azon 200 fönyi csapat is, melly hg. Voroniczki vezérlete alatt a napokban elindult a ráczok ellen. Lo Presti huszárai pedig alkalmasint a Kosut lovasaival olvadnak egybe. Lesznek tehát magyar lábon álló sergeink is, csak aztán a vitézek álljanak jó lábon, ollyanon t. i., melly gyors legyen a támadás és megrohanásban, de mozdulatlan szoborrá váljék, ha talán némellyek a vész elöl futni kezdenek! —

— Uj német hirlap. Folyó év oktober elsöjétöl kezdve Zerffi G. — a Pesther Zeitungban megjelent hirdetés szerint — egy uj német hirlapot fog megindituі e czim alatt: „Allgemeine Zeitung von und für Ungarn.“ Reméljük hogy Zerffi, ki legközelebb olly tüzes beszédet tartott az egyenlöségi társulat közgyülésén katonaságunk magyar lábra állitása tárgyában, meginditandó német lapjában csak a jó ügyért fog küzdeni.

— A Pestről lement ifju nemzetőrökről, kik a győzelemig vállalkoztak, részint lapokban részint ajkakról azon hir terjed, hogy az ellenség tüze elöl megfutottak, s némellyek ezen hirre gunyosan vonják félre szájukat, Ha a tudvalevő megtámadás, hol ezen állitólagos futás megesett, mindenfelöl megtörtént volna: akkor nemzetöreink visszavonulása igen sajnosan esnék. De midön tudjuk, hogy — miért, miért nem — az ellenség tüzének csak egy rész volt kitéve; — midön segély nemérkezte miatt a derék Bakonyi is visszavonulni kényszerült: akkor nem kivánhatjuk egy seregtöl sem, hogy a titokban tartott haditerv miatt magát halomra lövesse. Ha követelik, hogy ne kutassuk, miért maradt el a többi pontokon rendezett megtámadás, ti se kérdjétek: miért futottak el nemzetöreink. Egyébiránt a harcz nem gyermekjáték, és sok első izben kudarczot vallott seregből lett már ellenséget rettegtető vitéz nép.

— Bakonyi ezredes, ki a sz. tamási sánczokat vitéz seregével olly elszántan — bár eredmény nélkül — meghágta, Vollnhoffer vezérőrnagy helyére a Sz. Tamást ostromló tábor balszárnyának vezérletével van megbizva. A bátor höstöl diadalnál egyebet nem is várhatunk.

— Elternzeitung. E czim alatt jelent meg e napokban német nyelven Seltenreich Károly és Fischer József nevelési lapja, mellynek nyilvánitott s már az első számban is beváltott czélja; az ifjuság valódi hazafias iránya képezésének német ajku polgártársaink közötti terjesztése. A czél szent és dicső, s ha — miről a derék szerkesztök mint gyakorlati szakemberek érdemes nevei kezeskednek — annak kellöen meg is felelendnek, nem kétkedünk kimondani, hogy e legszükségesebb és hasznosabb szolgálattétel minden igaz és józan honfi hálaját, s a vállalat elösegélésében kötelességszerü részvétét igényelheti. Megjelen havonként 6. e. kros füzetkékben; fél évrei elöleges aláirás, de a füzet árának csak átvételkori kifizetése mellett, minden kül és belföldi könyvárudákban s magánál a föszerkesztönél is (Pest, bélautcza 249.) megrendelhető. —

— Adakozás a honvédelemre. Hetényből Bánatai Erzsébet polgárnő hat pár fejérruhát küldött be szerkesztő hivatalunkhoz, olly czéllal, hogy azt a hon védelmére fölkelt sereg számára átszolgáltassuk. Köszönet érte a lelkes honleánynak harczosaink nevében.

— Csatatéri hirek. A sz. tamási nem sikerült megtámadás után következő nap Tarason volt ütközet a ráczokkal. A mieink elüzék a megtámadókat s magát a lázongó helységet fölégették. A sz. tamási ütközet napján pedig Fejértemplomot kezdék ostromolni a szerbek, három helyen kilencz ágyuval lövetvén azt. Nagy eső levén alig lehete összeszedni embereinket, mialatt az ellenség folytonosan tüzelt, s a házakat felgyujtá és kirablá. A helybeli rácz lakosság nemhogy ótalmazta volna magát és a mieinket: de söt mihelyt az ellenség a városig nyomult, a magyarokra kezdett tüzelni. Igy a szerbek a város fele részét elfoglalák. Délután azonban már a mieink győztek s a rabló csoport a városból kiüzetett. Az ott lakó áruló ráczok közül sokat befogtak, sokat lelőttek embereink. — Este több katonaság érkezett, s igy a város bátorságba lön helyheztetve ujabb, netalán nagyobb erővel teendő megtámadás ellen. Az ellenség részéről 100-nál több esett el.

A Mészáros gőzös hadi munkálatáról a következőt irják: E hó 18-án érkezett az Palánkára, s onnan másnap lefelé a közel eső Nestin faluhoz ment. E helyen a ráczok már régen vakmerősködnek, minélfogva a baranyai tüzérek gróf Batthyáni Kázmér vezérlete alatt a Dunapartra vonultak s a hadi gőzössel együtt olly sükeresen kezdtek ágyuzni, hogy a helység csakhamar tüzbe borult. Erre a ráczok elfutottak. A falu, kivéve a magyar házakat, egészen elhamvasztatott. A gőzhajó mindössze 30, a baranyai tüzérek 103 lövést tettek dicséretes gyorsasággal és lélekjelenléttel. Részünkről egy veszteség sincs.

A neusinai csata legközelebb egy regényes jelenetet is idézett elő. Jelesül midön az egész helység lángmartalékká lön, a popaház romjai

közül hófehér öltözetben egy koszorus angyalfő merült fel, vitézeink elébe rohanván, szelid arczának bájhatásával megkegyelmezésért esedezett. Vertán Lajos aradi tüzér megis szánta volna a szép pópaleányt, s igyekezett is iránta engesztelődésre birni bajtársait, de egy don Miguel elkáromkodván magát illy lágyszivüség felett: „ki tudja — ugymond — hánynyal szaporithatná ellenségünk számát" s az esdeklő leányt egy irgalmatlan szuronydöféssel agyonszurta. — Rajasics, szent pátriárka! valld meg isten előtt, kinek lelkére kiált ez ártatlan vér?

A sz. tamási sikeretlen megtámadás eredményeit igy adják elő. A Sándor gyalogezredből 71 részint elhalt, részint keményen megsebesitetett, 11 elfogatott. A tüzérek közül 4 lövetett agyon, ugyancsak más négy halálos sebben fekszik. Ferdinandhuszár 4 halt meg, 3 megsebesült. Schwarzenberg huszárok közül 4 halott 11 sebesült. A Würtenberg derék századból egy meghalt, s ezen kivül a derék Fiát is halálosan megsebesült. Honvédeink közül meghalt 3, sebesülten fekszik 5. — Két ágyutelep szétlövetett. A pestmegyei nemzetőrség ellen mindenfelől panasz. Ezek, vagy némellyek szerint, ezeknek egy része megfutott, még csizmáikat, szüreiket és fegyvereiket is eldobálták. — Mondják, hogy bombáink nem jók voltak, s ágyuink kicsinyek. Bizony, bizony sok baj egyszerre. A nap hőse kétségkivül Bakonyi ezredes volt, ki ezredével fölhágott a sánczokra, s az ellenségben nagy pusztitást vitt végbe. Az ő emberei közül 12 egyén esett el, s sebet kapott 51, köztök négy tiszt. Bakonyi erélyének és müködésének, mint tudjuk, most már tágabb tér van nyitva, s tőle sok jót várhatunk.

VIDÉKI TÁROGATÓ.

A felső Megyékben, némely lapok szerint, ismét bujtogatások történnek. Abaujmegyében, mint mondják, irásban ingerlik a népet a nemesség kiirtására és a miniszterium iránti engedelmesség megtagadására. Borsodmegyében is hintegetnek lázitó eszméket illy irányban. Mikor szünik meg már az ármány játszani annyi ember boldogságával!!

A Királyhágón tul szivemelő példák buzditanak a veszélyben forgó haza iránti lelkesedésre. Egy alsó fehérmegyei lakos a többek közt, ki 8 gyermekkel birván 12 ezer ezüst forintot takargatott meg családának, ezen összeget kölcsönkép a haza oltárára ajánlotta fel. — Semesnyén egy apának három leánya, kiknek két fitestvére fegyvert fogott a hon védelmére felszólták apjukat, hogy ők is adhassanak valamit hazánk szükségeire. A lelkes apa 10 tallért adott leányai kezébe, mit ők azonnal az illető helyre el is küldöttek. Adjon az ég jó és derék férjeket az illy lelkes honleányoknak! — Csikszékben egy számos családdal biró székely, ki 42 évig viselt fegyvert, s most sertés-pásztorsággal tartja családát, meghallván hazánk veszélyeit, nem csak karjával igérkezett védelemre, hanem két bárányából az egyiket átadta segedelmezésül az adakozást gyüjtő bizottmánynak.

Zágrábban nagy tábori istentisztelet tartatott Radeczkinek győzelmei megünnepléseül.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Bécsben aug. 21-kén nagyszerü fáklyászenét akartak adni a császár tiszteletére, s számlálhatlan néptenger akart kimenni Schönbrunba, hogy tanuja legyen az ünnepélynek: azonban a munkás néposztály egy tiltakozást adott be a fáklyás zene ellen, mert miután az ő napibérök leebb szállitattott, azt követelék a munkások, hogy a fáklyás zenére teendő költség inkább adassék az ő kezökbe, különben készek a császár minden ablakait összezuzni. Igy a fáklyás zene elmaradt. Sőt az ingyen huzott napidij leszállitása annyira felingerlé a bécsi alsóbb rendü népet, hogy még az nap valóságos kravall ütött ki, melly azonban legujabb hirek szerint már elnyomatott. Azonban, mint mondják, a zavar alkalmával mintegy 7 egyén meghalt, 100 pedig megsebesült. — A Bécs-pozsonyi vasut 21-én nyittatott meg.

Olaszországban Radeczki egymás után foglalja el a nagy városokat.

Az ausztriai kormány nem akarja az olasz ügyekben a franczia közbenjárást elfogadni. Radeczki még Bécscsel sem sokat gondol.

Bécsben elterjedt hirek szerint Berlinben a democrata clubb szétoszlatása miatt legközelebb ismét forradalom keletkezett, s Berlin utczáin torlaszok emeltetnek.

A fest. akadémiát gyámolitó társulat részéről kijátszott 6 eredeti olajfestényeket a következő számok nyerték el: 505, 1359, 1287, 975, 863, 1333. — Ha három hónap beteltével nem jelentkeznék valamellyik nyerő, az illető nyeremény az akad. társulat javára fog fordittatni. Pesten aug. 15-kén 1848.

NEY FERENCZ.

A Budapesti Divatlapra és Nemzetőrre előfizetni lehet postán 6 fttal pp., helyben 5 pfttal. — A kiadó hivatalon kivül (szabadsajtó-utcza 466-ik sz. második emelet) Emich Gusztáv könyvárusnál is.

Eisenfels Rudolf nyomdája, 3 korona utcza 139. szám.

Kiadja és szerkeszti : VAHOT IMRE.

Budapest. **10. szám.** **Sept. 3. 1848.**

TARTALOM : Hősek csarnoka : Vashington György. (Folytatás). Fekete Soma. — Hadi lant : Hazám. Gyulai. — Budapesti levelek. III. — Fővárosi tárogató. — Vidéki tárogató. — Külföldi szemle.

HŐSEK CSARNOKA.

VASHINGTON GYÖRGY.

(Folytatás.)

Vashington vastürelme s nyugalma a szerencse hő mosolyánál sem olvadt fel. Midőn az amerikaiak uj szövetségesei arra izgatának, hogy had inditassék Canada szigetébe : — mert hön sovárogtak azon földtér ujra megszerzése után, mellyet egykor az indian vadonságtól váltottak magukhoz, s mellyet alig husz évvel előbb a brittek javára vesztettek el — Vashington diadalmas állami okok hatalmával szegült ellene e tervnek, melly fényes dicsőséget igért ugyan, de az ifju szabad államnak ugy éjszakon, miként már a nyugati határokon, veszedelmes szomszédokat szerzett volna, kiknek rövid idő mulva nehéz lidérczként kellett amerika nyugalmát nyomorgatniok. A terv megbukott.

A szövetség Franciaországgal csakhamar más veszélyt idézett elő. Azon hizelgő remény fejében, hogy a kivivott győzelem nem kiván többé erőmegfeszitéseket, a congressus és gyarmatok napról napra hanyagabbak lettek hadi kötelességök teljesitésében. Hiány volt katonában, zsoldban, élelmi szerekben. Miként minden táborzás kezdete mindig bajjal járt : ugy különösen a mostani évben még fenyegetőbb szükségek, bajok állottak elő, mellyeken valamennyi status- és hadvezér között csak Vashington erkölcsi ereje volt képes segiteni. Csak kettő közt volt választása : vagy elbocsátnia a sergeket, vagy erőszakosan venni el az országban azt, mire fentartásukat illetőleg szüksége volt. Nevének hatalma azonban le birta bilincselni a sereget, folytonos sürgetéseinek befolyása képes volt a bajt némileg enyhiteni. Ha csekély erejével nagy vállalatot nem merészelhete : mégis ovatos nyugalommal leste el a pillananot, hol valamelly gyönge oldalát érinthette meg az ellennek. Igy nyerte meg az angoloknak előre nyomult álláshelyeiket Stony Pointban Hudson folyó mellett és Paulushooknál.

Ha az 1779. év egészen sikerduzs tettek nélkül folyt le : e helyett a legközelebbi nyár hallatlan csapással látogatta meg az amerikaikat. Clinton a déli tartományokba indult, meghóditá Charlestownt, Déli-Carolina legnevezetesb városát, s az egész, Lincoln tábornok vezérlete alatti, amerikai déli serget fogolylyá tevé maj. 12. 1780. A szerencsétlenség elkerültetheték vala, ha Lincoln Vashington nézetét osztotta s követte volna, ki bár 160 német mérföld messzeségre volt a csatatértől, mégis éles és helyes tekintettel vette szemügyre a helyzetet. És csakhamar ezután

az éjszaki határ is veszélyezve látá magát Arnold árulása által, ki, mind eddig a köztársaság legmunkásabb s legszerencsésebb fővezéreinek egyike, boszuvágy, és bomlott viszonyok által a legalacsonyabb büntétre engedé ösztökélni magát. André örnagy s angol közbenjárónak elfogatása — kinek veszélyes szerepeért életével kellett lakolnia — mégis előidézte a megkisértett büntét még jókori fölfedezését.

1780. évi juliusban azonban uj franczia hadihajó kötött ki az amerikai tengerpartokon, melylyen Rochambeau parancsársága alatt 6000 emberből álló gyalogság érkezett. Hanem ugyanez időközben a britt hadihajó is olly jelentékes segédsergeket kapott egyszersmind, hogy elsőre nézve nagyobb eldöntő vállalatokra mégsem lehetett gondolni. Sőt egyes pontokon az amerikai államok serge tetemes vereséget is szenvede; csak egyetlen egy ütközetben nyertek az amerikaiak csekélyebb jelentőségü előnyöket.

Ez volt kimenete az 1780. évi táborozásoknak, mellyekre Vashington olly nagy reményeket épitett. Ennyi csapás után a sereg ügyefogyottsága nagyobb volt mint valaha. A pennsylváni sergek közt első januar éjjelén olly lázadás tört ki, melly a katonaság számos és igazságos sérelmei miatt alig látszék kárhozatosnak; s e példa gyors utánzásra bátoritá tel az uj-jerseyi seregeket. A pennsylvániak pártütését lecsillapitá ugyan a polgári hatóságok engedékenysége; hogy azonban a zendülés tovább ne harapodzék, Vashington a legnagyobb szigort találta szükségesnek az uj-jerseyi sergek irányában. A büntető példa, melylyet adnia kellett, azért korántsem zárá be szemeit a lázadás okai fölött. A szükség olly fokra hágott, hogy a sereg sokszor csaknem véginségre jutott, s attól lehetett tartani: hogy mit az angol fegyverek nem birtak kivinni, azt az éhség hajtaná végre. Az ország mindenfelé kimerittetett; az aratások kevés reményt nyujtának; erélyes segély sehol sem volt remélhető.

S illy körülményeknek közepette az angolok olly rohanati s megtámadási tervet fejtének ki, melly nagyszerüebb minden eddigi kisérletnél, az ország valamennyi tengerpartjait tartalmazá. Tengeri erejök megengedé nekik, ugyanazon időben cselekvőleg lépni fel Uj-York, Georgia, Virginia, a két Carolina államokban. Ekkor Virginiának, Vashington szülőföldének hatóságai sürgető kérelemmel fordulának a fővezérhez visszatérése-ért; ő azonban, ki mindig csak a nagy egészet tartá szeme előtt, még hona iránti igazságos előszeretetét is le tudta győzni. Épen olly keveset gondolt saját birtokaival is! Mert midőn Potowmaci jószágainak főfelügyelője az angoloknak, minthogy Vashington házait és földeit megkimélék, élelmi szereket szolgáltatott: a fővezér szigoruan megdorgálá őt s jövendőre eltiltotta őt minden illy gyáva engedékenységtől: „A köz jóért, monda ő, minden veszteséget örömest kell türnie az embernek, s türelemben és nélkülözésben minden polgárnak elszánt példaadással kell elölmennie!“

Hogy tetőzve legyen az inség, szinte ez időtájban belviszály keletkezett Uj-York környékében, melly polgári háboru kitörésével fenyegetődzött. E gyarmat éjszaki része Vermont név alatt külön államot akart képezni; mig Uj-York e különködést nem szenvedhette. Hiába kisértett meg a congressus közbenjárást; hol azonban bék és megoldás már lehetlennek látszék, Vashington erkölcsi befolyása elégséges volt, értekezödést létesitni a haza javára. Az ő szavára Uj-York hasonjogu testvéreül ismerte el Vermont uj szövetséges államot.

Midőn végül 1781-ben a franczia hadihajó gr. Grasse admiral által hatalmas segitséget kapott, mig a brittek többféle katona-szállitások által épen gyöngitették magokat, egyesült erőkkel határozák el Uj-York városának ostromoltatását, hol az angol sereg még mindig főtáborát ütötte fel. E tervet meghiusitotta 3000 hassiainak megérkezése, kik az angol sergekhez csatlakozának, s különösen azon körülmény, hogy a franczia hadihajónak nemsokára Nyugat-Indiába kellett visszavitorláznia. Vashington, jelenlétök rövid idejét mégis felhasználandó, csak egy seregrészletet hagyott szemlélésre és feltartóztatásra az éjszaki területeken, és gyors járatban indult Rochambeauval Virginiába, hol Lafayette már babérokat aratott Cornwallis lord ellen vivott csatájában. Mig Clinton tábornok Uj-Yorkban azon hitben volt, hogy az amerikaiak minden czélja e városra van irányozva, ezek Cornwallis lord sergére sejditetlenül rajta ütöttek, Gloucester és Yorktown városába berontottak, s az ottani hatályos rövid ostrom után az angolok kényszeritettek letenni fegyvereiket. A foglyok száma meghaladta a 7000-et. E fényes haditett, melly az amerikaiak mélyen sülyedt szerencséjét magasabbra emelé, mint az valaha felhatolt volt, oct. 19. 1781-ben ment véghez. A hadi hajó elvitorlázása nem engedett további vállolatokat ez évben.

A közvélemény Amerikában a háborut most ujra mintegy bevégzettnek hitte s erre annál biztossabban épite, minthogy az a hire járt, miszerint békealkudozások volnának készülöben. Ennek aztán az a következménye lön, hogy az uj sergek állitásában s a szükséges segédszerek megszerzésében ismeretes renyheség most már semmiféle hajszolás által nem volt munkásságra s tevékenységre rábirható. Vashington teljességgel nem osztá földiei veszélyes elbizottságát. Ő azt tartá,

hogy a szerencse tavaszában annál inkább gondoskodni kell a már csirázó vetemények apolásáról, hogy a kivivott előnyöket szakadatlanul folytatni kell, miszerint igy aztán minden viszonybeli fordulat készen találjon bennünket. Ostobaság hitelt adni a brittek közleményeinek, kétség kivül csak további hadi előkészület biztosithatja a békét, csak az amerikai fegyveres készületek ereje birhatja rá az angolokat igényeik felhagyására.

A sergek száma mind e sürgetős demonstratiók daczára sem egészittetett ki, sem a hátramaradt zsoldtartozékok kiállitására nem fordittatott gond. Azonban Washingtonnak csupán neve egy serget tön. 1782-nek egész lefolytában az angolok, tulhatalmuk daczára is, semmi uj vállalatot nem merészeltek. De az amerikai tábor keblében egy gonoszabb veszély fejtette ki magát. A tisztek és katonák a legszükségesebben is megfogytak; a congressus segédeszközök nélkül látszék lenni arra nézve, hogy a sergeknek igazságos zsoldigényei valaha kielégittessenek. Minél közelebb látszék a békére való kilátás, a sereg annál kevésbé volt hajlandó hinni, hogy most, hol az nélkülözhetőnek gondoltathaték, be lehetne várni a seregre adósitott öszvegek kifizetését. A sergek egyetlen segitségöket Washingtonban gondolák feltalálni. Az ő előnyük kivánatossá tette, hogy a fővezér béke idejében is kezeiben tartsa meg a legfőbb hatalmat. A tisztek nagy része titkos gyüléseket tarta s végül megegyezének benne, egy tekintélyes ezredes tolmácsolása által kinálni meg Washingtont az egyeduralommal, akár király névvel, akár más czim alatt. Washington válasza azon ajánlatra, mellyet minden szerencsés katonának nagyravágyása a történelem kezdetétől fogva mind mai napig legfőbb czélul tekint, mellynek még különben megedzett erény is nehezen állhatott ellene, kevés fővonalban rajzolja a fenséges republikanust. Ő maj. 22. 1784-ben következő levelet ira amaz ezredesnek:

„Bámulva és megrémülve olvasám meg azt egész figyelemmel, mit ön kézbesitett nekem. Bizonyossá teszem önt, hogy egész háboruban egy esemény sem okozott olly nagy fájdalmat szivemnek, mint hozzám intézett közleménye, mellyből világosan látom, hogy a seregben olly érzületeket táplálnak, mellyek undort gerjesztenek bennem s legszigorubb megdorgálásomat érdemlik. Most az egyszer az, mit ön nekem kinyilvánitott, keblemben zárva fog maradni, hacsak e dolog további illetése nem kényszerit annak közzé tételére.

Fel nem foghatom, mikép bátorithatta fel önt magaviseletem, olly javaslattal jönie elömbe, melly meggyőződésem szerint hazámat legnagyobb boldogtalansággal fenyegeti, melly azt valaha érhetné. Ha teljesen nem csalatkozom enmagamban, nincs ember egész Amerikában, ki előtt ön tervei gyülöletesbek lehetnének, mint épen előttem.

Érzületeimnek igazságot szolgáltatandó, ki kell egyszersmind nyilatkoztatnom, hogy nálamnál senki sem ohajtja őszintébben, miszerint a seregnek teljes mértékben igazság szolgáltassék; s a mennyire hatalmam és befolyásom alkotmányos uton kiterjed, mindent elkövetek, mi erőmtől telik, és semmi alkalmat nem szalasztok el használatlanul, hogy mindnyájokat arra segéljem, mi önöket illeti. Azért esdekelve kérem önt, ha hazáját szereti még ön, ha saját szerencséje s utódainak jóléte szivén fekszik önnek, s ha még legcsekélyebb tisztelettel viselkedik irántam: üzze ki szivéből e gondolatokat, s ne nyilvánitson ön efféle érzületeket soha más valaki irányában, sem maga szántából, sem mások megbizásából.“

Illy levelet, fájdalom! a történelem nem sokat jegyezhetett föl évkönyveibe! S csak illy férfiunak is sikerülhetett puszta szavával lecsillapithatni azon fölingerült tömeg követeléseit, mellynek fegyveres kézzel volt hatalma kiviní jogát a késlelkedő gyarlóság, vagy felejthetlen hálátlanság ellenében; holott pedig a haza szabaditóinak szegénységök- és nélkülözéseikért mitsem ajánlhatott egyebet, mint hideg türelmet és sápadt reményeket, — olly reményeket, hogy a veszélymentes nép igazságossága megteendi azt, mire azt a kényszerítő szükség rá nem birta volt! De a sergeknek Washingtonba vetett bizodalma nem játszotta ki azokat. A congressus és egyes államok tekintetbe vették az ő zaklatásait s végül elfogadták, mit ő jogosnak és méltányosnak javaslott.

Ezután nem sokára hire érkezett a párisi békekötésnek. 1783. évi april 19-kén, nyolcz évvel azon nap után, hol Lexington mellett legelőször folyt vér Amerika önállóságaért, hivatalosan adatott tudtára a seregnek: hogy Anglia az Éjszakmerika egyesült államait elismerte. E pillanattól fogva olly köztársaság lépett a világ szinpadára, melly tán arra van rendeltetve, hogy gyors haladással hozza közelebbre megoldáshoz a történet legnagyobb rejtvényes feladatának egyikét, mintsem azt 18 század birta.

Washington bucsut vön a seregtől s hivatalát a congressus kezeibe adá vissza, miután a haza jólétére nézve utósó tanácsadásait osztotta volna. Ő négy oszlopon kivánta felállitani a szabadság uj államépületét, ezek: az államoknak egy erős központi hatalom alatti feloldhatlan egysége; a köztársaság valamennyi elvállalt kötelezettségének szentül megtartása; közbátorsági rendszabályok jövő megtámadások elháritására; a külön érdekek egysége sazoknak az egész haza érdekébe beolvadása.

A köztársaság jövendő szerkezetéhez való bevezetéseket, az állam belviszonyainak elintézését s rendezetét más fejekre gondolá bizni, melylyek, miként szerénysége sejté, képesebbek volnának arra, mint ő maga. Körülsugározva a fővezérnek, a statusférfiunak és erényes polgárnak minden dicsőségétől, nem volt forróbb vágya, mint hogy élte hátralevő napjait mount-vernoni magányában mezei csendben tölthesse. Ott akará a férfiu, ki a királyi hatalmat visszautasitá magától, mivelni földeit, kezelni jószágait és a háboru által megfogyatkozott birtokát takarékos gazdálkodással helyreállitani. Statusjutalmakat, melylyekkel többször kinálták meg, nem fogadott el. Egyetlen egyszer nem utasithatott vissza egy földsajáti ajándékot; ezt Virginia szülőföldje adta volt neki, midőn a bennhajózás szabályozására s a sivár földek megmérésére és mivelésére tervet nyujta be, mellyhez Amerika azóta szüntelen hü maradt. Az adományt azonban csak olly feltétel alatt fogadta el, hogy az minden rövidség nélkül köz tanodák javára forditassék. A Vashington-collegium Rockbridge grófságban s Éjszakamerika első főtanodája neki köszönik létöket. Több évet csöndes munkásságban töltött el. Jószágain javitott gazdasági rendszert hozott be, kerteket alkota, fákat ültete, virágokat nevele s családa és derék barátai körében a legjobb házi örömeket élvezé. „Valahára — igy szól egyik Lafayettehez irt levele — mint békes polgár, Potowmac partjainál, ujra saját szőlőgerézdeim és figefáim árnyékában élek; megválva a tábori zajtól s menekedve a köz élet foglalkodásaitól, azon csöndes örömek közt élem napjaimat, mellyekről a dicsszomjas katona semmit sem tud; sem azon statusférfiu, ki sanyaru napokon s álmatlan éjeken át tervek készitésével vesződik, mellyeknek hazája jólétét kellene előmozditniok, mig azok tán más népeket végromlásra juttatnak, mintha e földgömbnek nem volna elegendő tére mindnyájunk számára; sem az udvaroncz, ki szakadatlanul fejdelme arczára figyel, azon reményben, hogy tán egy kegyelmes mosolyt lessen el töle. Én nem csak minden köz foglalkodástól visszavonultam; sőt saját bensőmbe is visszavonulok s képesnek érzem magam, szivbeli örömmel járdalni a magánutakon s az élet csöndes ösvényein. Senkinek sem leszek irigye s mindenki iránt szives jóindulattal fogok viselkedni; ez legyen földi pályám szabálya; s igy csöndesen kivánok leevezni az élet folyóján, mignem atyáim porainál elnyugszom.“

Ez ohajtása nem teljesülhetett a nemes férfiunak. Hazájának sokkal nagyobb szüksége volt rája, mint hogy öt a háziasság rejtett életében hagyhatta volna. Az államok gyönge egyesitési kötelékei már szakadással fenyegetődztek; a congressus már csaknem árnyékkép volt; a legfelsőbb szövetségi hatóság gyarlósága erőtlenségének a külföld elkerülhetlen tiszteletlenségét kelle előidéznie az egész szövetség ellenében. Vashington régóta aggalmas lélekkel kiséré e mostoha viszonyok fejleményét. Annál kevesbé tagadhatta meg szolgálatát a haza felszólitására, miután Virginia 1787. évi májusban öt követül választá valamennyi állam gyülésére Philadelphiában, mellynek a szövetséget uj alapokon kelle megszilárditania. E gyülés egy szivvel lélekkel elnökévé s vezejetővé nevezé öt tanácskozásainak, mellyekből 17 sept. 1787-ben az éjszakamerikai egyesült államok alkotmánya keletkezett, — olly alkotmány, mellynek számos független, belső önhatározás legterjedelmesb szabadságával biró, köztársaságokat nyomatékos központi hatalom statusává kelle átolvasztania, s melly alkotmány e valamennyi feladat legnehezbikét ugy oldotta meg, hogy az hat évtized biztositékát s a legdicsőbb eredmények kezességét szerezhette meg magának.

(Vége következik.)

FEKETE SOMA.

HADI LANT.

HAZÁM.

Sokszor valál már életedben
Veszendő, drága szép hazám!
Tatár nyuzott és német gyilkolt,
S haldoklál fényes rabigán.
Mi lesz majd sorsod a jövőben!...
Sötét titok még, nem tudom,
De oh! ha most reád tekintek,
Könyüket érzek arczomon.

Nem gyáva bú e könnyek anyja,
Haragom sirja azokat;
Beszélünk hangos büszke szóval
S hazánk még csak névben szabad.
Nem csüggedés e könnyek anyja,
Rajtok tettnek villáma ég;
Versengünk puszta semmiségen,
S mindig sötétb, sötétb az ég.

Hah mennyi guny ... milly keserü guny!
Öröm zeng más helytt mindenütt,
S a vértől megszentelt mezőkre
Szabadság fényes napja süt.
Nekünk e hang tán síri dal lesz,
S e szent sugár tán búcsufény,
Véres felhőben elhunyó nap
Halottak gyászos mezején.

Inkább halál, mint gyáva élet! . . .
Igen . . . vesszünk, ha veszni kell;
De küzdjünk, míg csak egy magyar lesz
És vérezzünk dicsöen el.
Lesz legalább a történetben
Rólunk egy szép emlékezet:
Egy büszke nép élt meggyalázva,
S olly dicsön halt, mint született.

GYULAI.

BUDAPESTI LEVELEK.

III.

Politizálunk nyakra főre. Ifja véne, kicsinye nagyja e hazának, bel- és külviszonyainkat forgatja elméjében s megadja a dolog végét férfiasan, vitézül — szapora szóval. Láthatsz itt elég falusi góbét, ki az előtt ‚paterna rura bobus exercebat s most mint ministerialis pennahegyező, uton utfélen harczot ví a kormány védelmére. Lapjainkban ezrenként forgatják füzfakardjukat az álnevüség köpenyébe burkolt embriók s szokrateszi pofával predikálják, hogy ezt s ezt, igy meg amugy kellett volna! Mit nyerünk hát végtére ezen megdühödött politizálással? ha mindenki külön véleményt hirdet; ha mindenki tanitani akar, tanulni senki; ha mindenki buzditani akar, s buzgóan cselekedni senki; ha mindig csak firkálunk s a mit le nem firkálhattunk, imitt-amott nagy hosszan elperoráljuk . . .? Nyerhetjük, hogy táblabiró nemzetnek sülünk, hogy egység hiányában fog sikeretlenné válni minden intézkedésünk s legis legvégül, hogy mindegyikünk legokosabb akarván lenni, bábel tornya alá temetend bennünket saját ostobaságunk. Ezen eszmék támadnak fejedben, ha a fagylaldákban — kivált a német szinház előtt — körültekintesz, ha ujságainkat kezedbe veszed, ha a redoutteremi gőzfürdöt meglátogatod. Akár egész könyvet irhatnék a tudatlanság, nyegleség és önismeretlenségről, könyvet, mellynek minden lapja élöpéldákkal lenne illustrálva. Azonban térjünk a hirlapokra, mellyeknek, mint előbbi levelemben említém, nagy szükségök van czégérre, hogy elkeljenek.

Martius óta, mikor a világrenditő események, ugyszólván könnyedén, emberi erők tulfeszitése nélkül merültek fel közöttünk, sok törpe állott lábujhegyére s azt gondolta, hogy feje már a csillagos eget éri. Az egerek táborba készültek az elefánt ellen; a galambok nyulat akartak ragadni körmeik közé; Szathmári Pál politikai lap kiadásához gyürközött; Mészáros Károly lisztes parókát nyomott fejére s Athenaeumot nyitott és hogy oda üssek a hova nézek — Lauka meginditotta a magyar Charivarit. Ha nekem egyetlen egy talpraesett ötletet mutattok a Dongóban — pedig már ez csak nem tulzott követelés egy charivaritól — rögtön praenumerálok rá két esztendöre. Ha irányát ki birjátok találni, azonfelül minden mázolatát rámába foglaltatom. Ez hibát nem ostoroz, ez föl nem ráz mindennapi komolyságodból, ez csak ott van a többi közt, mintha nemis volna. Azt gondolja, hogy valami deréket mond, mikor szavára elpirulunk; hogy templomot épit az erkölcsnek, mikor juvenali pápaszemeket téve orrára, elmondja két-három helyről is ismert verseit, mint a millyen az a XIX-ik század és többek. Adjon isten jó vásárt. *) A Népelem már nevében ott hordja alapitói szellemét. Mióta két társát Szaturnus-módon elnyelte, biztositva van élete, azaz, jelenleg csak hat szerkesztő sürög mellette. Csak aztán a sok szakács el ne sózza a levest. Annyi való, hogy e lap mind kiállitás, mind nyelvezet tekintetében emelkedett, mióta 6 szerkesztője van; legalább nem irnak benne m á n-t ‚már‘ helyett s nem hirdetik arasznyi hézagok, hogy nincs mivel megtölteni a hasábot. Egyébiránt tartalma még most is ugyanazon olcsó anyagból készül s az egésznek szinezete valami határozatlan. Marczius 15-e él és uralkodik és nagy kelendőségnek örvend. Azt mondják a zseni kétféle; az egyik teremt önállólag, a másik a meglevőt csépli. Hogy ez utósó osztályba tartozni sokkal könnyebb s hogy a világnak minden középszerüsége oda tartozik, világos. A Marczius tüzes ajakkal beszél, az igaz; de mit ér, ha e hangok, nem arra intenek: merre, mikép, mikor induljunk, hanem, hogy tévedtünk, vétkeztünk, nagyokat vétkeztünk! ? . . . . . Hadd szóljak már a többiekről is. A Hivatalos közlöny egy aszkórban sinlődő nagy beteg. Ebből ugyan sem nem tanulsz, sem nem gyönyörködöl. Belföldi tudósitásai szakmányban irott s

*) Véleményünk szerint ez nem egészen méltányos itélet. Az alsóházi jobb- és baloldalra, vagy is az ismert: Törpüljön el az illyen minoritas — szóra rajzolt gunykép olly talpra esett, minöt idegen lapokban is alig találunk. Egyébiránt a charivariféle irodalomnak, már nevénél fogva is, nem lehet bizonyos iránya. Ez előfog mindent, miben némi hibát, félszegséget, tulzást, hamis pathoszt stb. lehet találni, s azt tépi, csipi, ostorozza. Hanem e téren mi még, ugy is mint irók, ugy is mint közönség, ujonczok vagyunk. A magyar nehezen türi, ha abból mit ő szépnek, jónak tart, gunyt üznek. És ez, meg kell vallani, szép tulajdon: ámde a gunynak csak az lehet tárgya, mellynek másfelől szép oldalai is vannak. Lukián az isteneket satirizálta ki, s Aristophanes gyakran magát a souveraint — a népet. Csakhogy a mi népünk nem az athénei nép, — sőt lehet mondani, az uj világ nem a régi, s a müvészet érdekében olly jóizletü és türelmes nem is leend soha. Szerk.

kiczirkalmazott, röfös tirádák, a nélkül, hogy többet bizhatnál hozzá, mint bármelly más lapbeli tudósításokhoz. Külföldje összefüggéstelen töredékhalmaz. Ha Kosut lapja még külföldön is bir egy-két eredeti közlöt tartani, nem látjuk át, miért ne birna a kormány Hisz foliántjait különben is ráparancsolja a hatóságokra, s igy nem könnyen veszthet. — Kosut lapja az, mellyhez a közönség legmelegebben fordul. Megérdemli, mert mindent megtesz — és sikeresen — hogy érdekessé váljék, Bajza szerkeszti nem Gyurmán A. — A P. Hirlap már csakugy töltyög elébb tovább a kormány taligája után; ugy látszik bele unt az életbe s nyugodalmat ohajt. A Nemzeti többé nem ujság, mióta börét levetette. Szép dolog az állandóság. A B. P. hiradó lerogyott épületéből felmaradt szemetdomb a Figyelmező nem érdemli meg, hogy magyarkéz illesse. Ő azt mondja, hogy a nép már természet szerint gonosz, roszakaratu, gyanakodó; hogy a ministerelnök reactionarius; hogy Radeczki a nagy, a dicső vezér hálát érdemel tőlünk stb. Az jó, hogy nem más, hanem Vida Károly figyelmez illy formán. Vidéki lapokra van nagy szükségünk. Felvidékünk érdekei igen megkivánnak egy közlönyt, például Miskolczon; hiányát naponkint érezhetik az ott lakók. Dunántul Győrött, alvidéken Aradon mindenesetre az első szükségek közé tartozik egy jó vidéki lap. Mint megannyi csatornák, mellyek által a népet önérzetre ébreszthetnök. Zavaraink csillapultával alkalmasint lesznek ez ügy mellett apostolok.

Mult vasárnap tartatott Budán a rettenetes parádé István király tiszteletére. Mint mindig illy alkalmakkor, elkeserité lelkemet annak látása, hogy az emberi ravaszság még a vallásba is beszötte hállóját a szegény nép vakságban tartására. Barátom, Pekingben Chinában sem láthatsz több hókuszpókuszt, mint mennyivel itt czifra süvegü papok, aranypalástos urak, zászlósok, dobosok, trombitások stb. egy kis valamit a templomba hoztak. Azt mondják, István király keze volt. Hogy az volt-é, csak Mercur mondhatná meg, az a feleséges prépost, ki azt 10 esztendeig tartotta magánál s csak sz. jóbi apátur korában hirdette ki. A mohácsi vész után Raguzába vitetett által a szent jobb kéz s onnan Mária Terézia 1771-ben hozatta Budára. Ad vocem Buda! Bizony csak a régi vén Buda ez; burgervilág, melly a miniszteri ármádiának ide-tova nyakára nő. Egy becsületes vendéglő nincs az egész városban, éhen is majd elvesznek azok a szegény ‚beamterek.' Hát ha majd a tél oda szoritja őket; minden élv, minden kényelem nélkül mit fognak ott csinálni. Budán megélhettek a régi dikasteriumok borotvált pecsovicsai; de felelős ministeriumbeli magyar ember, isten engem, hátat fordit. Azért, ős Buda gyermeke föl szaporán!' tegyetek valamit önjavatokra; mert hiszen pénzbe megy a játék. Egyébiránt a mint láttam, itt még a nemzetőröket a főörtanyán ugy megriktájozzák a fekete-sárga zászló mellett, jobban se kell, megriktájozza pedig Lippe hadnagy és más hasonlók. Pedig igen könnyü volna a nemzetőrök számára másutt állitni őrtanyát. Óh, de ezek a régi emberek! és ezek az türedelmesek!

Országgyülésünk folyvást tüzesen müködik. Néhányunk mindig azt mondta: oszoljanak szélyel minél előbb. Most ugy látszik naponként közelgetnek a czélhoz; a mint a jelekből gyanithatni, néhány nap mulva egymást szélyelverik. ⊙

FŐVÁROSI TÁROGATÓ.

Országgyülési hirek. A képviselők háza a legközelebbi napokban folytonosan az országos pénzügyi tárgygyal, jelesül az adó tárgyával volt elfoglalva. E tárgyalás folytán Klauzál ipar- és kereskedelmi ügyér törvényjavaslatot adott be a vámviszonyok elrendezésére nézve. Továbbá ugyancsak az adó tárgyában, Bezerédi István inditványára, elhatároztatott hogy a király civillistája (évpénze) mint szinte a nádor fizetése is megadóztassanak. A miniszterek fizetése kerülvén szőnyegre, a miniszterelnöknek havonként 2,000 pftnyi asztalpénz határoztaték fizetni. — A felső házban a képviselőktől átküldött ujonczállitási és papirpénz-kibocsátási törvényjavaslat elfogadtatott.

— Belügyérünk a mult napokban több nagyfontosságu rendeleteket adott ki. Igy egy f. hó 29-én kelt s a megyék főispányaihoz, kerületek főkapitányaihoz, székek főtiszteihez és városokhoz küldött körlevélben megparancsolja a két ház által megajánlott hadsereg összeirásának megkezdését, a hatóságokhoz küldött utasító rendelet tartalma szerint. Más két rendeletben kir. biztosokat nevez ki a belügyér a közbéke és rend fentartása s a bujtogatások elnyomása és ha szükség, büntetése végett. Ezen rendkivüli hatalommal felruházott biztosok: Böti Ödön, biharmegyei főispán és Mihály Gábor. Az első Szentkirályi Mór helyébe az ország alsó részeiben nevezetesen: Bács, Torontál, Csongrád, és Csanád megyékben, az utóbbi pedig a szinte lázadásoktól fenyegetett éjszakkeletti részekben, jelesül Marmaros, Ugocsa, Bereg, Ung, Szatmár, Középszolnok, Kővár és Krasznamegyékben s ezenfelül még a II-dik oláh ezredben fog királyi biztosi minőségben müködni.

— A Ludovicea megnyittatik. A hadügyérségtől legközelebb a Ludovicea felszerelése végett kézmüveseinkhez közzé tett felszólitásból hitelesen tudhatjuk, miszerint e régóta hasztalanul heverő s jobb időket várt katonane-

velő intézet még ez év november havában szándokoltatik megnyittattni, ollyképen hogy a tanfolyam kezdetével benne már 50 tanuló egyén alkalmas helyet és tanitást nyerhessen. A magyarok istene meg fogja áldani s dus sikerrel koronázandja a kezdők fáradságát.

— Hadügyérünk, ki, mint tudjuk, az alvidékekre utazott, a többek közt a pétervári erősséget is megtekinté. Oda vezető utában, ugy mondják, a ráczok fölöttébb fenték rá a fogukat, s szerették volna öt hatalmukba keriteni. Azonban a kiséretében levő huszárok kézzel foghatólag megmuttaták a zsákmány után esengőknek, hogy most az egyszer nem kapnak k á p l á r t sem, nemhogy hadügyminisztert. Mészáros szerencsésen elérte Pétervárát: de a leselkedő ráczok nem mindnyájan tértek oda vissza, honnan elindultak.

— Batthyáni és Deákhoz a napokban Kosut is felhivatott Bécsbe. Remélni lehet, hogy e három férfiu rövid időn jó eredménynyel fog bennünket megörvendeztetni. Batthyáninak, mint hallók, fáklyás zene is adatott Bécsben.

— Magyar dolgok külföldön. Épen most olvassuk Kosut hirlapjából, miszerint Szalai László, ki követi minőségben utazott Frankfurtba, mult hó 26-kán a birodalmi kormányzótól mint Magyarország követe hivatalosan elfogadtatott. A német birodalom viszont követet küldend Magyarországba Budapestre, kit is a fökormányzó nem sokára ki fog jelölni. — Érdekes még azt is tudni, miszerint a frankfurti gyülésen egy követ azt inditványozta, hogy mivel Magyarországot a horvátok fenyegetik, s az ausztriai kormány nemhogy segitné a magyarokat, de söt inkább gátolni akarja az ország önállóságát; — a német központi hatalom ne csak az ausztriai kormánynyal lépjen alkudozásba Magyarország javára, hanem a magyarokat a horvátok ellen tanáccsal és tettel is segitse. Ez inditvány, mellyet a gyülés tetszéssel fogadott, tárgyaltatni fog.

— A csatatéren semmi nagyobbszerü esemény. Vukovárt 1400 határőr szállotta meg a broodi ezredből s Jelasics egy proclamaczióban kimondja, hogy a szerémség a bánnak tartozik hódolni, ki ennek elleneszegül, agyonlövik. Eszék nem akarja befogadni a bán katonáit. — Az aug. 19-én Fehértemplomnál történt ostromharcz eredményét igy adják elő: A táborbeli ellenségből elesett 100, a helybeli ráczok közül 190 és igy összesen 290. Részünkről veszteség: fehértemplomi lakos 42, temesmegyei nemzetőr és határőr 6 — összesen 48. — Legközelebb a sziregi sánczoknál ismét összecsapás volt a Sz. tamásról kitört rablókkal. Ezeknek száma mintegy 600-ra mehetett: azonban visszaverettek a támadók, mintegy 20 esvén el közülök. Moldowabányára, hol a gaz szerbek csaknem az egész várost fölégették, két század honvéd készült lemenni. — Torontál megyében Hajdusicza helységet szinte megtámadták a rablók s öt ágyujokkal a megyei nemzetőrséget elkergetvén, a helységet fölgyujtották.

Legujabb. Tegnap september 2-án a képviselők házában mindenekelőtt Kosut pénzügyér lépett a szószékbe, s fájdalmas érzettel adá elő, miszerint a bácskai táborban ismét uj csapás ért bennünket. A ráczok kitörvén sánczaikból, éjszakának idején a 10,000, nagyobbára magyar nép által lakott Temerint és Jareket fáklyákkal felgyujtották s végkép elpusztiták. Váratlanul meglepetett katonaságunk s nemzetőrségünk viszszavonulásra vezéreltetett, a lakosság rémitő jajgatás, sirás közt vivé el szekereken megmenthetett vagyonkáját. E sulyos veszteség leginkább a császárhuszárok ezredese Máté gondatlanságának tulajdonitható. Lent levő hadügyérünk rögtön elmozditá öt hivatalából, s hadi tanács elébe állitá. — Böti Ödön mint kir. biztos magával hozván e szomoru hirt, hadseregünk állására nézve több körülményekről akarván a képviselőket felvilágositani, a ház titkos bizottmánnyá alakult. — Ugyanekkor inditványozá Kosut, mikép a ház Horvátországra nézve eldöntőleg határozzon. Ugy látszik, ő azon véleményben van, hogy ha az emlitett kis tartomány hazánktól csakugyan elakar válni, ám bocsássuk öt szabad szárnyakra. E fontos ügy szinte bizottmányilag fog tárgyaltatni.

VIDÉKI TÁROGATÓ.

A zágrábi püspök azon okból mivel hogy a határőrök egy részének sorában a nadrágoknak még szörnyü hija van, 1000 nadrágot kész ajándékozni azok számára. Miért is ne? hiszen kitelik a nadrágok költsége a püspök Magyarországon levő javaiból!

Szebenben, mint irja egy erdélyi szász lap, nagy Tedeum tartatott Radeczki olaszországi győzelmei megünnepléseül, melly alkalommal este a város ki is volt világitva. Szegény szászok!

Ó-Becse, nyárutó 23. 1848. Folyó hó 19-nek hajnalán Damjanics örnagy vezérlete alatt a honvédek harmadik zászlóalja, egy divisio Ferdinand huszár s három rongy ágyu kiséretében Turia ostromlására indultunk. E város már a csajkások kerületéhez tartozik. A terv az volt, hogy seregeink Sz. Tamás, Turia és Földvár alatt egyszerre támadják meg a sánczokat. Különösen Turiát egy részről Kolovrát ezredesnek, más felől nekünk kellett a terv szerint ostrom alá vennünk. S e terv részünkről már alapjában meglön csonkitva, mert akkor értünk a város alá, midön már Kolovrát azt a másik oldalról rég javában tüzelte.

S ekkor is, nemhogy a hidat lerakva rögtön a megtámadáshoz láttunk volna, hanem szépen megállapodtunk, s egy pár ágyulövéssel tudtul adva az ellenségnek ottlétünket vitézül hallgattuk, mint tüzeli Kolovrát a várost. Ekkor még a ráczok figyelme egészen oda volt forditva, s ha minden késedelem nélkül intézzük, a megrohanást, a győzelem napnál világosabb. De mi jóformán akkor kezdtük az ágyuzást, mikor már Kolovrát visszavonult a másik oldalon. S ekkor az ellenség egész ereje felénk fordult. Az ostron kezdetével eztán Damjanics a honvédi zászlóalj első századát Zikó kapitánynyal plenkirozni küldte a városba, a nélkül hogy e maroknyi csoport tájékozni birta volna magát, merre tartson, vagy milly erővel találkozhatik majd az ellenség részéről. A városnak két sáncza van. Az egyik s egyszersmind a kisebb a szőlők szélén nyulik. A nagyobb pedig mingyárt a Ferencz-csatornáján túl. A plenkirozók az innensőbe, azaz, a kisebbe vették magokat szerencsésen, s részint innét, részint a szőlőkből tüzeltek a ráczokra. A mi zászlóaljunk a szőlők alatt, olly részen volt elhelyezve, a melly az ellenség ágyuinak épen czélpontja volt. S mi több, három óráig veszteglénk egy helyben folytonosan, pedig olly esetben, minő a fentebbi, a parancsnokoknak kötelességök a sereg állását az ellenség fordulataihoz képest minduntalan változtatni. Velünk ez nem történt. S csak annak köszönhetjük, hogy heverésztünk, miként zászlóaljunk derekasan meg nem lőn dézmálva. Egy halt meg csupán közülünk, s ez Andredics nevü iparos volt; s kettő megsebesült. E közben számos kocsi indult ki a városból Sz. Tamás felé, segitségért. A huszárok, kik az ut közelében álltak, le akarták ezeket foglalni, de parancs által lőnek visszatartva. Ez alatt Földvárról is érkezett segély az ellenségnek, s ez most vérszemet kapva, két oldalról kezdett ránk tüzelni. Parancsnokunk ekkor visszavonta seregét, a nélkül, hogy a sánczban maradt plenkirozók menekülését bevárta volna. Ezek a legkikerülhetlenebb veszélynek voltak ez által kitéve, mert a ráczok figyelme egészen rájok fordult, a mi visszavonulásunkkal; s ha a huszárság minden parancs nélkül odavágtatva, utat nem nyit nekik a szabadulásra, egy lábig elvesznek mind. De igy szerencsésen megmenekültek, bár iszonyu golyózápor között. Részünkről csupán az emlitettem egy ember esett el. Az ellenség részéről is többen hullottak el plenkirozó csapatunk s meglehet ágyugolyóink által. Ugyanez nap Sz. Tamásnál seregeink megverettek. Az ütközet kemény volt s mindkét részről dühös elszántsággal vivatott. A csatavesztést, mint mondják, a Jászok és Kunoknak róhatni fel, kik ostromközben megfutottak. Legjelesebben viselte magát a Sándorféle gyalog ezred, melly utósó perczig helyt állt. Száz ember esett el közüle, s ezenfelül hét tiszt, köztök a derék Fiáth; s százötven megsebesült. E napon csak Kis Ernő huszárezredes győzött egyedül, (mint mindig) ki Becskerekről elindulva maroknyi seregével, utközben Tarast, Kumándot s több ellenséges helyet bevett s fölgyujtott és egész Földvárig nyomult. Kis Ernő a ráczok félelme. Még eddig egyetlen egy csatát sem vesztett. Bár több erő engedtetnék neki rendelkezése alá; s bizton hiszem, rövid idő mulva a sánczok hatalmunkban lennének. — Csatoljanak bennünket is Kis ezredeshez, s akkor meg fogjuk mutatni, mennyire felelünk meg föladatunknak.

SZATMÁRI PÁL.
budapesti önkénytes.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

B é c s b e n különbféle s furcsa hirek szóratnak szét hazánkról. Legközelebb egy nyomott lapot árulgattak, mellyen a többek közt ezek állottak: V é r e s h a r c z ! P e s t n e k o s t r o m l á s a ! H a l l a t l a n k e g y e t l e n s é g e k. M a g y a r o r s z á g e l v e s z e t t ! Ezen lapból egy óra alatt tizezer példány kelt el, természetesen, mert a hazudságokért a többség örömestebb fizet mint a való hirekért. E mondott lapban elbeszéltetik, miszerint Magyarország egész dühhel harczolván Horvátországgal, tizenkét ezer rácz mindenfelé kegyetlenül rabolva, gyilkolva és égetve nyomul Budapest felé. Továbbá, hogy a Karpátokról gallicziai parasztok rohannak elő. A magyar miniszterium semmit sem tesz, — s azzal rekeszti be, hogy a m a g y a r o k m e n t h e t l e n ü l e l v e s z t e k, h a a b é c s i c a b i n e t t e l t o v á b b i s e l l e n s é g e s k e d n e k. — Tudjuk, honnan fú a szél! —

M i l a n ó i tudósitások szerint részint az ujabb felkelők részint a Károly Albert táborából elszéledt vitézek katonai csapatokká alakulnak. Igy Sodrionál 6000 önkéntes áll, Lecco vidékén 8000, Mazzini, egy iró 5000-rel. Radeczki 20,000 fönyi sereget küldött ezek ellen.

O l a s z o r s z á g i hirek szerint Károly Albert ujabban erősiti seregét, elhatározva magát, mint mondják, még koronáját is koczkáztatni Olaszország függetlenségeért. Seregének számát 60,000-re teszik.

A Budapesti Divatlapra és Nemzetőrre előfizetni lehet postán 6 fttal pp., helyben 5 pfttal. — A kiadó hivatalon kivül (szabadsajtó-utcza 466-ik sz. második emelet) Emich Gusztáv könyvárusnál is.

Eisenfels Rudolf nyomdája, 3 korona utcza 139. szám.

Kiadja és szerkeszti : VAHOT IMRE.

Budapest. **11. szám.** **Sept. 10. 1848.**

TARTALOM : Hősek csarnoka : Vashington György. (Vége). Fekete Soma. — Hadi lant : Rákóczi kardja. Székely József. — Fővárosi tárogató. — Vidéki tárogató. — Külföldi szemle.

HŐSEK CSARNOKA.

VASHINGTON GYÖRGY.

(Vége).

Alighogy elfogadtatott az alkotmány minden államban, elnöke levén kinevezendő az uj szövetségi kormánynak, tehát valamennyi választó szavazata kivétel nélkül Vashingtonra esett. Bár milly nehezére esett is elhagynia szeretett Mount-vernoni lakhelyét, ő mégsem késlelkedék, mert az összes haza egyedül töle várt munkásságot. (april, 1789.) Kormányzásának annál nagyobb nehézségek állottak utjába, minthogy a semmi központi hatalomhoz nem szokott államok csak lassanként s csak ovatos kimélettel voltak képesek megtanulni az álarendeltséget a felsöbb politica valamennyi viszonyában. Uj kormánybölcseségi pályákat kellett keresni; s Vashington becsületes belátása fel is találta azokat. A közhitel megszilárdittatott, a tanodai ügy rendeztetett, a szövetség bel fejleménye törvények által szabályoztatott, erélyes honvédelmi rendszer hozatott, s idegen hatalmakkal kereskedelmi szerződések köttettek.

Midőn az elnöknek törvényesen négy évre határozott hivatala vége felé jára, az egyetemes választás ujra Vashingtont találta. Ezuttal még nagyobb ellentörekvéssel engedett a köz ohajtásnak; e közben azonban a körülmények olly aggasztók lettek, hogy jelenleg kevésbé utasithatta vissza mint valaha kivánatait s az ország legnevezetesb status férfiainak unszolását. Az indusok ellen viselt hosszas háboru jelentékes eszközöket vett igénybe. Kemény pártok keletkeztek az országban, mellyek a nemzetet két nagy ellentáborra látszának választani. Sötét fergetegek vonulának elö kelet felöl, hol a franczia forradalom szélvészei végtelen háborukat árasztának egész Európára. Vashington, Anglia és Franciaország fegyverei közé helyezve, elhatározottan azon utat választá, melly azóta szeghetlen irányát képezi az amerikai politikának azon elvből indulva ki, hogy minden államnak elidegenithetlen joga van tetszése szerint alakitani kormányt s annak formáit, s hogy e kormány jogszerüsége fölött semmiféle idegen hatalomnak nincs joga határozni s annak saját ügyeibe beavatkozni,*)

*) Vashingtonnak ezen, örök igazságon alapuló nézete tönkre silányitja egészen a bécsi statusbölcsek, millyenek Doblhoff et comp., világszellem-féle ámi-

alkotmányos öszhangzásban a tanácscsal, elismerte a franczia köztársaságot, azonban eltökélé egyszersmind a legszigorubb semlegességet tartani fön a háboruskodó hatalmasságok között. S ki hitte volna, hogy illy politika, melly az Egyesült-államokra nézve a legtermészetiebb és leghasznosabb volt, Amerika minden pontján a leghevesebb ellenkezéseket idézné elö! Ez órától fogva a nemzet két nagy pártra oszlott, t. i. a democrataira, s az ugynevezett szövetségipártra, ez whig — amaz torinak is nevezve, teljes felforgatásával azon értelemnek, melly Anglában mindkét névnek tulajdonittatik. Genet franczia követ megtette a magáét, hogy a feszültség és meghasonlás mind magasabb fokra hágjon. Mindjárt democratai egyleteket alapita a szövetségi kormány megbuktatására, s mindenkép iparkodott bevonni Amerikát a franczia köztársaságnak Anglia elleni háborujába. Az elkeseredés annyira ment, hogy végre még az elnök fejét is veszedelemre tette ki. Vashington erös lelkét azonban semmi kedélyhábor, semmi ármányos megrohanás, még népszerüségének fenyegetö vesztesége sem rendithetè meg, s nem téritheté el azon uttól, mellyet a hazára nézve helyesnek és jónak látott. Ö a pártgyülölség közepett épen olly egykedvü maradt, mint a millyen volt az istenitö népszeretet legviharzóbb kitörései között.

Szilárdul ragaszkodva a szemlegességhez, olly kereskedelmi szerzödvényt kötött Angliával, melly minden eddigi tévedést, hibát kiegyenlìteni igére, s aláirta azt, miután az a tanács által elfogadtatott. Az ugynevezet néppárt felindulása még magasabbra hágott. Mindenütt gyülések tartattak, mellyek a szerzödvényt még mielött az elfogadtatott s kihirdettetett volna, angol érdekek elötti megalázásnak, a haza gyalázatának kiáltották; s midön láták, hogy Vashington mind e mellett is nem hagyá elriasztani magát annak aláirásától, a rágalom mérges epéje dusabban öntetett mint valaha azon férfiura, kinek élete minden polgári erény gazdag tankönyveként fekvék nyiltan egész világ szeme elött. Vashington öntudata érzelmeiben háboritlanul hagyá hangozni ellenei szózatát; mert egykor, monda, igazgatásom s kormányzásom bizonyitványai fognak itélni fölöttem s nem a pártdüh szózata.

Ez idöben Randolph álladalmi titkár, s egyszersmind külügyi minister benyujtá lemondását. Egy angoloktól elfogott levél bizonyitani látszék azon vádat, hogy ö Fauchet uj franczia követtel sokkal bizodalmasabb összeköttetésben állott, mint sem amerikai statusférfiúnak illett volna. Randolph önigazolási iratot bocsátott közre a maga ügyében, mig azonban ö e munkáján dolgozott, olly irományok visszatartóztatásáról panaszkodott, mellyek ügye védelmezésére szolgálhatának. Vashingtonnak erre tett válasza egyetlen a maga nemében: „Én parancsot adtam, megengedni önnek valamennyi irományom átnézhetését, és felhatalmazom önt, minden bizodalmas levelemnek, sőt minden szónak, mellyet valaha önhöz vagy más valakihez intéztem, közzétételére.“ Hol találtatnék napjainkban olly statusférfiu, ki olly biztos volna önmagában, olly tiszta öntudatu s olly tökéletes becsületességü volna, hogy azon bátorkodhatnék egész létét és cselekvését, munkássága legbensöbbjét, minden szavát és gondolatját koczkára tenni olly embernek, kit nehéz gyanu miatt magas polczáról épen most buktatott le! Sha Vashington életéből csupán ez egy vonalt birnók, az elegendö volna arra, hogy a legteljesebb világban fessük fönséges képét.

Nem sokára jött alkalom is, hol az elnöknek az ellen, mi köz népkivánatul nyilatkozék, jelleme szilárdságát kellett bebizonyitania. A képviselök háza elégületlen levén az angol szerzödvénynyel, elhatározta minden, e szerzödvényre vonatkozó levelek s irományok elömutatását kivánni a kormánytól. Azonban bármilly nagy szavazattöbbség adott is szokatlan nyomatékot e kivánatnak: ö mégis vonakodott engedelmeskedni, mert az alkotmány csak az elnök és senatus megegyezö akaratjának hagyá szabadon a statusszerzödvények bevégzését, s ö a legszigorubb törvényhüséget legelsö kötelességnek tartá! A követek boszankodását lassanként le tudta csillapitani, s Vashington vezérlete alatt az alkotmány diadalmasan és szilárdabban fejlödék ki a vészböl, melly azt alapjaiban megrenditéssel fenyegeté.

Azon szabályok, mellyeket Vashington nyolcz évi müködése közben mint elnök követe, szeghetlen törvényeivé lettek mind azoknak, kik öt a szövetségi államok legnagyobb méltóságában követték; mert ha az alkotmány bármelly pontjában valamelly értelmezést, magyarázatot látszék kivánni, azóta mindig azt kérdezék: mikép cselekedett Vashington ez esetben? S a felelet mindig el is oszlatta a kétséget.

Még azon házi rend is, mellyet ö mint elnök léptetett életbe, szabálylyá lön utódainál. Nehéz feladat volt állása külméltóságát öszhangzatba hozni a köztársasági életnek minden formalitástól idegenkedö szokásaival és egyszerüségével. Az elnök házában, melly minden polgárnak nyitva álla,

politikájának kártyaházát. A ti éhes politikátoknak, jó urak, ott Bécsben! mindig és örökké falánkság, buta erőszak, az ugynevezett auri sacra fames és népek spoliatiója voltak vezérelvei. Ez világtörténeti tény.

F. S.

az udvari kényszerüség végképi eltörlése nem vezethetett azonban pallérozatlan erkölcsök megszokásához való közeledésre. A belföldinek sohsem volt szabad felednie, hogy ő köztársasága legfőbb hivatalnokával, a külföldinek sohsem volt szabad felednie, hogy egy nagy álladalom fejével közlekedék. Bizonyos óra volt kitüzve mindenkinek s minden kivánatnak; közszolgálatbeli ügyekben szabad bemenet volt minden időtájban. Ő illedelmes, kellemes vendégszeretetet gyakorlott a hivatalnokok, követek s minden nekie ajánlott irányában; ő azonban meghivást soha sem fogadott el. Egy délután hetenként ismerősök és barátok közepetti társas vidámságnak volt szentelve. Az elnöknéli fogadtatás nem volt más, mint a legegyszerüebb magán embernél.

Midőn Washington második hivatalpályája végére sietett, barátai minden kérelmének daczára is hajthatlanul elhatározta lelépni a nyilvánélet szinpadáról. S Washington példája olly nagy hatást gyakorolt, hogy töle fogva semmi más elnök nem bátorkodott négy évi másod hivatalviselés után ujra kijelöltül lépni fel; s a mit a törvény sehol sem rendelt, hogy elnöki hivatalt háromszor egymás után nem viselhet, az Washington példaadása által betüjévé lőn az alkotmánynak.

1797. évi mart. 4-én Washington a congressusba ment, az elnökséget Adam utódjának kezeibe leteendő. Büszke négy fogatu statushintóban, miként a kormány fejét illeté, kocsizott a gyülésépületbe; és egyes egyedül s gyalog tért vissza onnan, örvendező szemekkel, boldogitva azon gondolat által, hogy ez időtől fogva megengedtetik neki, önmagának élhetni. Sovárogva sovárgott szeretett mount-vernoni jószágára, az általa ültetett lugosok, általa termékenyitett szántóföldek, azon csendes kertek után, hol éltének legvidámabb napjait éldelé. Hazájába mentében azonban az egyszerü polgár iránt valamennyi helységbeli nép még nagyobb tiszteletet mutatott, mint a millyet tanusitott különben az elnök irányában. Mount-Vernonban régi szeretettel ujolag a munkának és gazdálkodásnak adta át magát.

E mezei nyugalom boldogsága azonban csakhamar ujolag megzavartatott. Bizonyos viszálkodások, mellyek a franczia köztársaság directoriumával kitörtek, s mellyek háboru kiütésére látszának vezetni, kényszeriték az amerikaiakat uj harczi készületekre. Kire esheték a fővezéri választás, midőn veszély közelge, mint Washingtonra! 1798. évi julius 3-kán kineveztetését a senatus megerősité. Most sem vonult vissza hazája követelései elől. A kor terhe meggyöngité ugyan testét, szelleme azonban törhetetlen maradt. Azon tiszteletparancsoló állás, mellyet Amerika hirtelen határozottsággal elfoglala, megmutatá a franczia-knak, hogy nem számolhatának komoly harcz nélküli győzelemre a tengereken tul; s miként Washington megjóslá: Franczia-ország késznek mutatkozott az alkudozásokra, mihelyt föl kelle hagynia a reménynyel, hogy háborui fenyegetésekkel buktassa meg a kormánypártot Amerikában.

Azon egyezkedést azonban, melly mindkét állam között ujra helyreállitá a barátságos viszonyt, Washington nem élte meg. 1799. évi dec. 12-én kilovaglás alkalmával meghülést okozott magának; két nap mulva a kór torokgyuladássá fajult; minek következtében ugyanazon hó 15-kén jobb létre szenderült esteli 10 és 11 óra közt.

Nem szükség mondanunk, hogy Washington halála iszonyu mély fájdalommal tölté el az egész nemzet szivét. A halál éjével mindenki számára elérkezik az igazság napja. A sir fölött bánkódva némul el a legádázabb gyülölség szózata is. A congressus egy napra felfüggeszté üléseit, midőn a szomoru hir Philadelphiába érkezett. Amerika szabad polgárai 30 napon át gyászt viselének a honnak atyjaért. Márvány emlék emeltetett számára, igazi dicsőség kétségtelen jeléül, mert azt a legbüszkébb republikánusok önkéntes hódolata alapitá. A congressus nevében az elnök legszivesebb részvétet tolmácsoló levelet irt Washington nejének, s ez irat nemzeti jelentőségét méltányolandók, ki kell emelnünk, hogy azóta az Egyesült-Álladalmakban egy özvegynő fájdalma soha sem tiszteltetett meg többé illy mértékben.

Washington minden időváltozás közben igazi férfiu, hü republikánus nagy elöképe maradt az amerikai polgár előtt. Jellemében azon sajátságok valának kialakitva, mellyek a tetierős, elszánt akaratot nyugodt, helyes mérséklettel közvetitik. Ő megvetéssel nézett szemébe a halálnak csatatéren; polgári életben még nagyobb kitünőséggel birt, mellynél fogva ő a leghevesebb párttámadások előtt egy tapodtat sem tágitott a jog teréről. Becsszomja annyiban öszpontosult: a legnagyobb tiszteletet a nemesnek és jónak ösvényén nyerni meg, mellyre őt öntudatlan természeti hajlama utasitá, mellyen komoly önhatározottsága mindenkor szilárdul tartá. A dicsőséget szerette; de nem mint czélt, hanem mint örvendetes bizonyságát annak, hogy a helyes czélt nem tévesztette el, ő a meggondolásban hideg, a kivitelben tüzes, balszerencse közt állhatatos, még állhatatosabb a szerencse közt, tanácsadói választásában éleselmü, a jó tanács követésében hiuság nélküli, önzéstelen, irigységet nem ismerő, őszinte, becsületes lelkü, kötelesség-teljesitő, önmagán uralkodó, mások irányában kegyes és kiméletes, minden gög nélküli, az öntudat szerény büszkeségét soha sem szókban, hanem tettben mutató, valódi emberbarát, a szegényeknek felsegélője, a barátoknak testvére, mint polgár ugy ember egyaránt jeles, min-

denek előtt azonban a szabadsághoz lelkestül hozzáesküdve : illyen volt Vashington. A szenvedélyeket, mellyek magát a legjobb embert is legyőzik, haragot és nyugtalanságot, idegenkedést szerfölötti gyors kitöréseikben épen olly gyorsan zabolázni tudta ujolag. A történet képét olly világos szinekben festi előttünk, hogy a szemeket csaknem elfárasztja; kedélye és szelleme harmoniája olly tökéletes volt, hogy hangzatai csaknem egyetlen tónussá olvadnak össze.

Azért is Vashington nem a szenvedélyes elbeszélés a regényeskedő történetnek hőse; hanem érczszobor a komoly emlékezet templomában, felállitva szerető tiszteletül, nem kedélyes édelgésül vagy ábrándos istenitésül. A mult idő évkönyveiben, mellyek legnagyobb statusnevezetességekül olly férfiakat neveznek, kiknek egyike vagy másika ritkán költözött el az élet küzdelmeiből az emberiség, vagy saját erénye ellen elkövetett bünök nélkül, a mi évkönyveinkben van egy férfiu, mint Vashington, egyetlen jelenség, mellyet bámulva csodálunk. Hiszen egyetlen érdekes vétek sem találtatik e férfiuban! ő nem pusztitott el városokat, nem fojtott meg népeket, nem szegett meg hütlenül kötéseket; milly unodalmas! még egy tragicai gyilkossággal sem terhelte lelkiismeretét, hogy az, az ő halálos ágyán alkalmat nyujtott volna neki egy bánatteljes drámához.

Vashington sajátlagos alapitója volt a világ első igazi köztársaságának. A mit nekünk rege alakban a legrégibb republikánusi bajnokok egyszerüségéről s dicső szerénységéről beszélnek, az mind feltaláltattk ő benne, megvilágitva az igazság napfényétől; a mik azonban amazok csak lehettek a durvaság s a legközönségesebb erkölcsszigor korában, mellynek még nem kellett küzdenie egy mecsevészitő mivelődés ellen, az volt Vashington azon napokban, hol a szellemek finombitása minden néposztályt áthatott, s a társasélet ezerféle szükségei minden áldozatot megnehezitének. Igy ő példányát adá az antik erénynek ujkori mivelődés benső egyesületében. Az ő nevére az ábrándozó lelkesedése nem fog hevülni, ki azonban e nevet, mint legdicsőbbet tiszteli, hogy hazája iránt igazi, jó tettet gyakoroljon s a közboldogságban találja fel legjobb szerencséjét, az fel fogja fogni Vashington nagyságát és szeretni fogja a bajnokot, kit tisztelnie kell.

Bauernfels után

FEKETE SOMA.

HADI LANT.

RÁKÓCZI KARDJA.

Kard van a kezemben,
Rákóczinak kardja,
Mint egy alvó isten
Nyugszik a szabadság
Lehellete rajta.

Ezek a vérfoltok,
Ezek az ütések . . .
A magyar nemzetnek
Gyászos életéből
Szent emlékezések!

Akkor a lángérzés
Gunyja volt a népnek . . .
Gyom, a zöld vetésben,
Mellyet a zsarnoknak
Kezei kitéptek.

De az elhagyott kert
Nem vesztett ékében.
Az eszme megérett
Viruló lombbá nőtt
Az idő méhében.

S a zsarnok fejére
Mint egy tüzzápor hull
A gondolat, mellyet
Kiszaggatott a nép
Nehéz lánczaibul.

Itt van a szabadság
Viruló rózsája!
Vértől piros, — mellyet
Romlott testen vágott
A bajnok szablyája.

Gondolod: harmat reng
A rózsa levelén?
A kardon egy könycsepp,
A másik ott reszket
Az unoka szemén.

Harczba veled! el a
Csatába még egyszer,
Hadd vegyüljön e csepp
Vagy az ellenség — vagy
Szivemnek vérével!

SZÉKELY JÓZSEF

HIRLAPI CSATÁROZÓ.

Petőfi Sándor, miután már olly sok hitvány költőt feldicsőitett kobzával, verset irt Vörösmartihoz, mellyben letépni erőködik a legnagyobb magyar költő babérját s meggyalázni becsületét azért, mert ez mint törvényhozó a hadsereg kiállitására nézve nem a vak légyként mindennek neki rohanó Madarászokkal, hanem Kosut becsületes és eszélyes inditványára a többséggel szavazott. Én mellőzve a hála és pietás kérdését, mellőzve különösen azon tiszteletet, mellyel Petőfi az értte olly sokat tett nagy költőnek tartozik, — egyszerüen csak azt jegyzem meg, miként Vörösmarti a képviselő, ha mindjárt bünt követne is el, — mit ugyan akarva soha sem fog tenni, Vörösmartinak, a költőnek babérját ez által soha nem téphetné szét, és ha mindjárt valóban bünt követne is el, — még akkor sem illenék Petőfinek az ő irányában bakó szerepét elvállalni. Vörösmarti Kossuth Hirlapja 58. számában szokott szelid, emberszerető hangulatával válaszol Petőfi meggyalázásra törekvő versére, politikai eljárásának okait higgadtan, alaposan taglalja. Végül a szerény költő igy fejezi be védelmét: „Petőfi elmondta rólam véleményét, én most mondom el. Ő engem vétkes politikusnak tart, én őt igen gyarlónak s könnyelmünek. Vádja sulyosabb mint az enyém. Az idő itélni fog felettünk. — S hogy én is verset mondjak egy jó tanácscsal végzem szavaimat:

Légy buzgó, de szerény; birónak még te kicsiny vagy,
Élj, küzdj és munkálj s várd el itéletedet.

Én részemről, ha verset tudnék irni, illyforma epigrammal válaszoltam volna Petőfi versére: „Sándor öcsém, te minden versedben szabadságunk elnyomói, ellenségünk vérét szomjazod; te keservesen panaszkodál, hogy nem akkor születtél, midőn alkalma volt a magyarnak dicskoszorut szerezni a harczmezőn. Ime most nyakunkon a háboru, minden ép karra szüksége van a hazának, — te katona voltál, gyermeked nincs, — s roppant kardod, mellyel a marcziusi napokban annyira csörömpöltél, még is hüvelyében rozsdásodik. No de azért édes öcsém, nem irigylem költői babérodat!“ Egy önkéntes. *)

— Az Ungar, czimü lap mint értesülve vagyunk, octobertől kezdve „Allgemeine Zeitung von und für Ungarn“ czim alatt fog megjelenni, Zerffi Gusztáv szerkesztése mellett. Kivánjuk, hogy e lap a magyar érdeket eszélyesen, s becsületesen pártolja, mi csak ugy remélhető, ha az ügyestollu Zerffi a Madarász-féle ábrándos, zavaros politikától bucsut vesz, s a józan többség szellemében müködendik. — Mint halljuk, Klein H. az Ungar eddigi szerkesztője, 20,000 forintért adá át lapját. Nem rosz gschaeft olly időben, midőn lapkiváltságra nincs szükség.

*) Mi ismervén Perőfinek e részbeni gondolkozását, ő azt tartja, hogy a ráczok elleni csatázás nem szabadságháboru, s ezért nem akar abban részt venni. Szerk.

NEMZETI SZINHÁZ.

Sept. 6. Egy színész élete. Franczia drama. Moliere szerepében Hegedüs, a vidéki primo amarosok fejdelme lépett fel. Miután némelly jó baráti azt hireszteltték felőle, hogy ő igen nagy tehetség s csak a fővárosi színészek ármányos irigysége (?) nem engedé eddig talentumának teljes fénybeni ragyoghatását a nemzeti szinpadon; különös figyelemmel kisértük előadását. — Hegedüsnek mai szerepléséből itélve, bizton elmondhatjuk, mikép ő szép természeti tehetséggel van megáldva. Organuma ugyan nem eléggé terjelmes, de tiszta és kellemes; termete kisded, de szabályos. A helyes felfogás, a szerep szellemébei behatás sem hiányzik nála; e mellett mélyebb érzelem és szenvedély kifejezésében sok erőt tud kifejteni. Van azonban egy lényeges dolog, mi hiányzik játékán, s ez a tiszta müvészeti öntudat, müvészi önmérséklet. Hegedüs igen könnyen engedi magát az álpathos lángörvényébe sodortatni, s modoros előadását számos nyelvhibával tetézi. És ez leginkább a folytonos vidéki vándorpályázásnak tulajdonitható, melly ösvényen főleg az erejöket tulbecsülő, a hivatlan közönség tapsai által elkényeztetett egyéniségek olly könnyen eltévednek. Hegedüs olly sok szinészi képességgel bir, hogy e nagy hibáját egy évi gyakorlat a fővárosi szinpadon megjavithatná. A közönség jól, mondhatni igen kedvezőleg fogadá a vendéget. — Ez alkalommal Komlósi Ida (Armande) és Fáncsi (Melchior) jeles előadásuk által különösen kitünteték magukat.

— 7. Richelieu első párbaja. Franczia vigj. Latkóczi-Lendvainé a czimszerepben lépvén föl, igen kedves tünemény volt, s eleitől végig jól mulattatá a közönséget. Szatmáriné is hiven személyesité az együgyü, csacska bárónét. — Felvonások közt Campilli és Erhard-Kurz a kettős tánczban nagy tetszést arattak; az utóbbi koszorukat is kapott. — A német torztánczot Tót Samu és Sári Fanni nagy ügyességgel s comicai hatással lejték. — Végül az oláhtáncz több férfi tánczos által előadva, egyszerüsége- s népies sajátságainál fogva leginkább kielégitett bennünket. A tánczosok közt legeredetibb vala a génialis Tót Samu lejtelme.

— 8. Fra Diavolo. Opera.

SZINÉRI.

FŐVÁROSI TÁROGATÓ.

A Bécsbe ment küldöttséget tegnap estére vártuk haza. — Nyilvános ülések sept. 6-tól fogva nem tartattak. — Az európai hatalmasságokhoz s a magyar néphez intézendő nyilatkozvány (manifestum) készitése : Giczi Kálmán, Nyári Pál, Kemény Dénes, Kosut Lajos és Pázmándi Dénesre bizatott.

— A pénzügyminister által az 5 pengő forintos magyar bankjegyek is forgásba tétettek már. Ellenben Jelasics kártyából gyárt pénzt : — valódi spieleri fogás.

— Széchenyi István, közlekedési minister nagy betegségbe esvén, falusi jószágára vonult, e miatt sok álhirt koholnak felőle ellenei, sőt némellyek már nyilvánosan is nem vonakodnak gunyolódni azon hazafi ellen, ki, ha ujabb időkben politikai eljárása miatt sokakat elidegenitett is magától, de legalább nagyszerü multjáért, mint hazánk első reformatora, legmélyebb tiszteletet, — és most, mint szerencsétlen szenvedő, kegyeletes részvétet érdemel minden jó hazafitól.

— Azon magyar birtokosokra nézve, kik jelenleg külföldön mulatnak, kivéve a hivatalban levőket, rögtön törvényt kellene hozni, hogy miután a haza veszélyben van, s ez állapot minden polgárnak honlétét, s közremunkálását igényli, — kötelesek haza jőni, különben vagyonukat elvesztik.

— Horvátországból a Közlöny azon érdekes tudósitást közli, miszerint augustus utósó napjaiban egy horvát küldöttség volt Bécsben az exbán ellen panaszt emelni, mind ő felségénél, mind Ferencz Károly főherczeg és Zsófia főherczegasszonynál. Utóbbiaknak, saját kivánatukra, a küldöttség egy emlékiratot adott át. Ő felsége biztositotta a küldöttséget, miszerint az ügy nem sokára jobb fordulatot veend. Latour azonban folyvást küldözget hadi szereket Horvátországba. Aug. 30-kán is 16 darab ágyu ment oda Graetzből. Jelasics, mint Latour tábornoka, f. hó 14-én szándékozik a háborut Magyarország ellen megkezdeni, 11 zászlóalj határőrrel, mellyek közt 4 begyakorlott, 7 pedig ujoncz.

— Az egyenlőségi klubb elhatározá, hogy ő az ausztriai státusadósságot nem jogja fizetni. De hát ki is akarná azt közülünk fizetni ?

— Kiss Ernő és Bakonyi ezredesek, a csatatéren kitüntetett hadi érdemeikért, tábornoki hivatalt nyertek.

— Bene Ferenczet, a jeles orvost és tanárt, pályája félszázados ünnepén a fővárosi orvosok, és orvosi kar érdemméltányló oklevéllel tisztelék meg.

— A perlaszi táborban a rá-

czoktól elfoglalt álgyuk mind austriai gyártmányok, császári királyi bélyegüek. — Most már népünk is tudja, hogy a ráczok királyunk nevében harczolnak ellenünk, — a táborból visszaérkezett nemzetőrök sokfélekép elterjeszték köztük ez igazságot, — s népünkben ez által republikánus érzelmek gerjesztettek.

— A Máriási-gyalogezredről azt hirlik, hogy midőn Gallicziából honunkba átléptek, hazafiui örömükben frakkjaik leppentyüjét mind levagdosák. — A képviselők házában hány követ szólalt fel az iránt, hogy a magyar katona többé frakkot ne viseljen, mig maguk a felszólalók örökké, most már a tanácskozási teremben is, fecskefarkat viselnek.

— B. Hrabovszki, Magyarország főhadi kormányzója, a napokban Budára érkezett.

— B. Lederer, a volt budai főhadikormányzó pedig Zágrábban van s Jelasicscsal pajtáskodik.

— Jelasicsnak világrengető táborában mindössze 9000 rendes katonája van, a többi mind jött-ment gyülevész népből áll. Ezekkel ugyan bajos lesz magyarhont meghóditani.

— A váczi táborban egy önkéntes semmikép nem akarván engedelmeskedni a felsőbbségnek, midőn vasra verték, azzal fenyegetőzött, hogy majd ha csatába mennek a ráczokhoz fog állani, s a magyarokon boszut áll. A lázadó felett hadi tanács itélt, s közakarattal halálos büntetés mondatott ki rá. A bünös már főbe is lövetett. Kemény eljárás, de fegyelem nélkül háborus időben nem lehet boldogulni.

VIDÉKI TÁROGATÓ.

Esztergom, sept. 5-én a nagy hazafi, Széchényi István, ki ma délután két kocsin városunkba érkezett, mi czélból nem tudni, mert ő maga sem látszott tisztán tudni, még is a gőzhajót kereste, a kikötő előtti fasorok közt sétált orvosa és kamarása kiséretében, és másokkal is sok szót váltván, s borzadok kimondani! elmeháborodásának nyilt jeleit adá, — mintegy 5 óra tájban egyszerre neki fut a gőzhajó-kiszállónak, emberei utána futnak de utól nem érik, és egyenesen a Dunába rohant, szerencsére kiszabaditatott, és orvosi ápolásban részesült, erőre kapván a szomszéd érseki kertbe vezettetett szabad légre, s hazánk borus ege fölötti küzdelmeit árulta el, és térdre omolván érzékenyen fölsóhajtott : „Édes hazám!“ — — Este kocsin Budapestnek vette utját. Városunk a legkeserübb részvétbe omlott. Fohászaink öszhangzó ima, áldás vala a tett emberének fölépüléséért. MAJER.

N. Becskerek, sept. 3-ikán. A perlaszi nagyszerü győzelem kiegészitéseül még a következőket közöljük :

Az ellenségtől öszvesen 10 ágyu vétetett el, mellyek a nagybecskereki főtéren állitvák fel. Tegnap d. u. még több sebesültet hoztak be részünkről, körülbelől négy veszett, köztük, mint már emlitők Szemere örnagy s Krauze alhadnagy a Mihályezredből, kinek egy kartácsgolyó nyakcsigáját sérté meg, az elesettek száma nem több hétnél, ellenben a csata helyén az ellenségnek 260-nál több halottja találtatott, köztük serviánusok is. Gyalogságunk a legvitézebbül viselte magát; a Mihályezredbeliekkel harczolt 2 század bihari örsereg is az elsők közt. A főbb tisztek hősies elszántsággal vezették a sereget, s nem kérdezék mennyi az ellen száma, hanem azt, hogy hol van; különösen kitüntették magukat Vetter alezredes, Kiss kapitány, s a lelkes Voronecczky herczeg. A magyar vitézség e csatában bebizonyitá történeti nevezetességét. Mert midőn seregünk alig állott 1400 főből, e számban csekély, de bátor had, az ellenség 7000 főnyi táborát, nehány órai véres harcz után egészen tönkre tette.

E dus sikert Kiss Ernő kiszámitott rendeleteinek lehet köszönni. Maga mindig ott volt, hol az ágyugolyók legsürübben hullottak. A megrémült ellenség nyakra főre futott, s nagy része Titelnél a Tiszán átkelt; a Hannover-huszárok távol levén fellállitva, a kocsikra kapott lázadókat kézre nem kerithették.

A győzelem után Kiss Ernő ünnepies bemenetet tartott Perlaszra; a német lakosság a helybeli lelkésztől vezetve fehér zászlóval jött elibe; ráczot, csak egyet is, az egész helységben találni nem lehetett. A lázadók vezérének szállásán 30 mázsa lőpor s nagy mennyiségü töltések találtattak.

Az ezredes — apróbb csapatokat hagyván hátra — tegnap este visszatért N. Becskerekre, hol tovább szövendi hadi terveit a lázadók ellen.

Az Oest. Zeit-nak irják Fiuméből, aug. 31-ről. A bán által Bunyevácz alispányhoz küldött futár közvetlen megérkezése után, mintegy 1000 határőr és szerezsán bejött, és Horvátország királya nevében elfoglalá városunkat, a laktanyákra és őrhelyekre vonulván. A nemzetőrség feloszlott. Erdődi kormányzó s több hivatalnok tisztében maradt. Bunyevácz, Fiumeváros és kerület lakosihoz nyilatkozatot intézett. Ebben mondja, hogy kedves honunk viszonyai és a ti veszélyezett biztosságtok inditá őt arra, hogy nem ellenségképen, hanem mint igaz barátuk, testvérök jöjjön. Teljes személy és vagyonbiztosságot igér. Institutióikat is teljes eröben fentartja. Biztositja az olasz nyelv használatában. A király és a három ország bánja nevében, ki — ugymond — szerető atyátok, szabadságtok ótalmazója, érdekeitek, a kereskedés és tengerészet előmozditója leend, — felhivja Fiumét szokott üzleteinek folytatására, nyugalomra, rendre és engedelmességre az általa megerősitett municip. hatóságnak. Végül ragaszkodásra intvén a király és bán iránt, az egész horvát-slavon nemzet nevében üdvözletet mond. Aláirva Bunyevácz József, Zágrábbmegye alispánya.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

A Bécsbe ment küldöttségből Kossuth Hirlapjának tegnapi száma ezeket közli :

Bécs sept. 8-án. Egy kissé többet irok a szokattnál — de halljuk édes hazámfiai ! — a vész nagy. Ki tudja irok-e még többet innen, vagy sem?

A magyar küldöttség 9-án estve felé megérkezett. Az napon, mellyen Esterházi mind a felségnél mind a ministerelnöknél beadta lemondását, minthogy a jelen körülményekben eljárása hatástalan.

A küldöttség megjelenése a várost felvillanyozta. Irányunkban a rokonszenv váratlanul felébredt, s szájról szájra jár a hir, miként az osztrák miniszterium tanácsa szerint a magyar alkotmányosság ellen elnyomó hatalom emelkedik.

Ma reggel már falragaszok valának olvashatók, söt mindenütt vehetők érdekünkben.

Tegnap délelőtt a magyar küldöttség a volt cancellariai épületben tanácskozmányt tartott, mellyben az alsó ház elnökének, mint a küldöttség vezérének előadásában történt megállapodás.

A beszéd eleje hazánknak Austriávali régibb viszonyait tárgyalja; továbbá jelen helyzetünk s viszonyunkat hiven előadván, igy folytattatik :

A reactiónak ezen törekvési vészbe dönthetik a mindég hü magyar nemzetet, de okvetetlen vészbe fogja dönteni Felségednek trónját is.

A magyar törvényhozás Felségednek felszólitására a haza védelme végett, már két hónappal ezelőtt összegyült. Joggal követeli a nemzet, hogy Felséged a törvényhozást nagy munkájában, kir. méltóságának egész sulyával támogassa azon törekvésében, melly törekvés a haza megmentesére levén irányozva, Felséged királyi trónjának sértelen épségbeni fentartásával ugyanazonos.

Ennek következtében a magyar nemzet nevében kérjük Felségedet :

Méltóztassék sikeresen rendelkezni, hogy az ellenség előtt jelenleg nem álló magyar hadseregek minden halogatás nélkül rögtön Magyarországba bevonuljanak, s a ministerium rendelkezése szerint honvédelmi kötelességöket vitézül és hiven teljesitsék.

Parancsolja meg felséged királyi kegyelme elvesztésének és a törvényes büntetésnek sulya alatt, hogy mindennemü hadsereg, melly Magyarországban van, a pártütők ellen, bárkinek nevét és zászlóját bitorolják is, — a magyar törvény fentartásának, és az ország védelmének kötelességét pontosan teljesitse.

A magyar nemzetnek elhatározott szándoka a horvát és magyar nemzet között fenforgó nemzetiségi és beligazgatási kérdéseket még jelen országgyülésen, az egyenlőség, testvériség, szabadság és közös alkotmányosság alapján megoldani és kiegyenliteni. Horvátország jelenleg katonai zsarnokság alatt van, és ez által Horvátország polgárai megakadályoztatnak törvényes kivánataiknak a törvényhozás elébe leendő juttatásától. Tegyen azért felséged sikeres rendelkezéseket, hogy a horvát nemzet eme zsarnokság alól felszabaditva, szabadon nyilatkozhassék. A pártütőleg elfoglalt slavoniai megyék és Fiume pedig azonnal visszadassanak.

A magyar nemzet nem kételkedik, hogy Felséged körében egy öszveesküvés létezik, melly Felséged minden népeinek ifju szabadságát, és magadnak felségednek öseitől öröklött trónját koczkáztatva, reactionális törekvéseiben czélul nyomorult önhasznát tüzte ki. Méltóztassék Felséged, mindezeket királyi magas köréből eltávolitani, s a büntetendőket megbüntettetni.

Kivánja a magyar nemzet, méltóztassék Felségednek a magyar országgyülés által már felterjesztett törvényeket királyi jóváhagyásával szentesiteni, s a nemzet körébe Budapestre azonnal lejönni, és a törvényhozásnak, s az alkotmányos királynak müködéseit királyi jelenletével ön magas személyében gyámolitani és vezérelni.

Felséges Ur! a magyar nemzet életének jelen perczei annyira fontosak, hogy e hü nemzet igéretek és halogatások veszélyének magát ki nem teheti. Alattvalói hüséggel kérjük azért Felségedet, hogy kivánatainkat rögtön teljesiteni, különösen pedig Magyarországba haladék nélkül megjelenni annál inkább méltóztassék, minnél bizonyosabb az, hogy ezen kérésünk teljesitése nélkül Felségednek hü nemzetében a bizodalom szent kapcsa megingattatva, a törvényes eszközök sikeres használatában elzsibbasztott magyar ministerium a belbékét s rendet helyre nem állithatja, és a nemzet olly térre szoritatnék, mellyet magának nem választott, de mellyet elhagyatva fejedelme által önfentartása kötelességének érzetéből követni lesz kénytelen.

Felségednek gyors elhatározásától függ ezen

megmérhetlen veszélyek elháritása. Járuljon Felséged királyi hatalmának mérlegbe vetésével a a haza megmentéséhez, és a magyar nemzet tántorithatlan hüséggel fogja Felségednek trónját támogatni. —“

Ez előadást a Felség egyenes kivánatára, hogy az adandó válaszban megállapodhassék, Deák min. ur kezéhez juttatta.

A küldöttség jónak találta, hogy még szinre se legyen eljárásában semmi, minek a netalán következő siker-hiányt a rosz akarat a magyar nemzet nyakába kanyarithassa.

A fejedelemhez ma déli 12 órakor megy a küldöttség. A következés bizonytalan. — De hiszem, hogy a jog és igazság terén álló magyar nemzet nem remeg, mint azt is hiszem, hogy a bünrovást a sors rövid időn lerövja. Isten velünk!

V.

Bécsből különböző hirek érkeznek időnkint a franczia-angol olaszügyet illető közbenjárásról. Egyik hir azt állitja, hogy az osztrák kormány elfogadta a nevezett intervencziót, — a másik szerint a Bécsben levő franczia követ már utilevelét is kivette, — s hivatalában pakolnak az elmenetelre. Ugyan ezen tudósitás azt is tudni akarja, hogy a franczia sereg Savoyenbe és Sardiniába már benyomultak, s minden órán Anconánál fognak teremni. — Rövid időn megtudandjuk: béke lesz-é vagy egy nagyszerü háboru.

Évnegyedes előfizetés.

Hetenként kétszer megjelenő lapunk következő uj évnegyedi folyamára, september elejétől december végeig, előfizetni lehet postán 3 f. 30 kral p. p. helyben 3 f. — Évnegyedes előfizetőink a ministerek, lapunk mellett megjelent arczképeit, valamint a diadalkoszoruzott Kis Ernő hadvezér arczképét is megkapják.

Megjelent s minden könyvárusnál kapható:

Országgyülési emlék

Politikai, történeti és szépirodalmi almanach 1848-ra. Kiadta és szerkeszté: Vahot Imre. Az alsóházi terem rajzával s diszes boritékba füzve ára 2 f. 30 kr. p. p.

A miniszterium tagjainak arczképe, melly a lap mellett jelent meg, nagy formátumban kapható 1 p. ftért, szerkesztő hivatalunkon kivül Emich- és Treichlingernél.

A Budapesti Divatlapra és Nem etőrre előfizetni lehet postán 6 fttal pp., helyben 5 pfttal. — A kiadó hivatalon kivül (szabadsajtó-utcza 466-ik sz. második emelet) Emich Gusztáv könyvárusnál is.

Eisenfels Rudolf nyomdája, 3 korona utcza 139. szám.

Kiadja és szerkeszti : VAHOT IMRE.

Budapest. **12. szám.** **Sept. 17. 1848.**

TARTALOM : Hösek csarnoka : Rákóczi Ferencz discursusa az austriai házról. — Hadi lant : Nemzetör dala. Jeszenői Dánó. — Jellemvonások egy nép életéből. Obernyik. — Fővárosi tárogató.

HŐSEK CSARNOKA.

AZ AUSZTRIAI HÁZRÓL. *)

Minémü intricata materiája legyen az magyar nemzetnek az austriai házzal, ha ki arról gondolkodik és elmélkedik igaz magyar szivből, lehetetlen, hogy a haja szála föl ne borzadjon, mert az austriai ház nemcsak sok okokból az örökös királyságot még a leányágra is praetendálja, de a jus regiumot, az melly szabados uralkodást teszen, ezen praetensiójában formálván, nemcsak az elöljáró elmélkedésemben föltett okokbul, de más contractusok miatt, az kiket az austriai házzal ineáltak a magyar királyok : de ennél mind nagyobb az, hogy olly természet szerint való ellensége az austriai ház a magyar nemzetnek, hogy hacsak az ur isten az természetnek folyását meg nem változtatja, lehetlen, hogy az austriai ház között, és a magyar nemzet között lehessen jó harmonia valaha, az minthogy az austriai ház legföképen most azon lészen, hogy régi föltett czélját végbe vihesse és subjugálja fegyverrel az országot, hogy jure armorum alája vetvén az országot, minden törvényét annihilálja, semmivé tegye, és kedve szerint avval disponálhasson; ha pedig fogja látni, hogy költségtelensége miatt a hadakozást nem fogja győzhetni, igen is módot keres, hogy valamelly fortélyos pacificatióra menjen, sőt azt sem mondom, hogy az szombati békesség punctumaira ollyankor reá ne lépjen, csakhogy egyszer birodalma alá vehesse az országot : de már az experientia megmutatta, hogy utat módot mindenképen keres, hogy a diplomáitól, igéreteitől elmehessen. Bár a magyar urak által egész senatus dirigáltassék is, valljon titok-é, hogy corrumpálta azelőtt is a magyar urakat, a kik az ország törvényétől szemtelenül elmentek, és a német királynak hizelkedtek, hiszen a mi időnkben már voltak ollyan urak, a kik kérdetlenül projectizálták, az egyházi nemesség hogy lehessen jobbágyá, mi módon szaporithatja az adót a német udvar stb. — A német uraknak kedvezvén, minden módon fáradtak szivesen, hogy a német urak jószágokat szerezhessenek Magyarországban, kiturván az igaz possessorokat stb.; — sőt azok, kik az előtt Tököly és más támadó urakkal voltak együtt az ország törvénye és igazsági mellett fegyverben, ugyanazok féltekben és hasznokért legnagyobb

*) A Császár által kiadott „Rákóczy Ferencz discursusai“ czimü munkából érdekes- és korszerünek tartottuk Rákóczy ez elmélkedéseit lapunkban ismertetés végett közleni. SZ.

árulói voltak hazánk szabadságinak. S gondolja-e valaki, vagy biztathatja-é magát, hogy bátorságban legyen? de soha nem adhat ollyan hitet az austriai ház, hogy rést ne találjon benne, és megboszulja azokon az urakon, a kik ő neki szemébe tüntek, kiről elég példánk van: talán ahoz biznék valaki, hogy az országnak fönálló hada volna, de az ollyan had nem soká volna, mert a mi nemzetünk röstelni fogja megfizetni, és a németnél maga fog instálni, hogy a had elbocsáttassék, és a német király igenis ajánlani fogja magát, hogy ő fog maga tartani hadat, az pedig csak arra való lesz, hogy a fegyvert kivehesse a magyar kezéből egyszer. Ezeket mind igy practikálta eddig az austriai ház, és mégis merné a magyar az austriai ház királysága alá adni magát? soha bizony, meg se gondolja a magyar, hogy nemzeti szabadságában élhessen az austriai ház alatt, sőt ha felvonná a csehországi plundrát a magyar, és jobbágyságra is adná magát, még is kitöltené boszuját rajta, és kiirtaná a magyar nemzetet; az, minthogy füleimmel hallottam nem egyszer, sem kétszer sok derék ministerek discursusit, lehetetlen, hogy az austriai ház, sőt az egész keresztyénség megnyughassék, ha a magyar nemzetet (azokat értvén, a kik csupa tiszta magyarok, és nem a tótos magyart) egészen ki nem irtják, és nem dissipálják. Én a mint gyermekségemtől fogvást practicáltam az austriai ház udvarát, és ha a discursusok eszembe jutnak, mellyeket hallottam, nem látom módját, hogy az austriai ház királysága alá adhassa magát a magyar nemzet. Hic aut vincendum, aut moriendum, vagy a német fegyver debelláljon, és megemészszen, vagy mi fegyverrel, mint a belgiai confederatus status, isten segitségével az austriai házat kényszeritsük, hogy minden praetensioit tegye le.

Vékony elmém szerint egy mediumra vetettem gondolatomat, mi módon lehetne, hogy az austriai háznak contentuma lenne (ha igaz keresztyénség van benne), és az ország is állandó csendességben maradhatna. Minekutánna az ország Curiam Regiam et militarem, Statum Politicum etc. a felül irt mód szerint rendbe hozná, és in effectum venné, tehát keresne módot benne, hogy magát incorporáltatná a római Imperiumban, hogy Magyarország is egyik membrumja volna az Imperiumnak, valamint másféle országok, v. g. a Bavaria, Saxonia etc., és más republicák, illyen conditióval, hogy valaki római császár, az eo ipso magyarországi titulussal élhet, sőt csak Magyarországot protegálja az egész Imperiummal: az ország is pro recognitione adna valamelly nevezetes summát a császárnak esztendőnként, és tartoznék haddal segiteni az Imperiumot szükségnek idein; reciproce az Imperium is tartozzék hasonlót cselekedni. Ez pedig ugy lehetne meg, ha az ország az electorokhoz és más statusokhoz embereit küldözné, legfőképen a mogéntiai electorhoz, a ki az Imperium főkarczellariusa, és ő általa szoktak az illyen dolgok folyni, és declaráltatná, demonstráltatná ügyét, és legfőképen azt, hogy az austriai háznak nincsen igaz jussa az örökös királysághoz; és mutatnák meg azt, hogy szabad királyi választása van az országnak, és hogy már lehetetlen, hogy királyt választhassanak magoknak az austriai házból, mert száma nélkül hitek megszegésével megcsalták a magyarokat, és jobbágyá akarták tenni az országot, azért is sokszor kénytelenittetett fegyvert fogni in defensam sui, és ex desperatione a törökhöz folyamodni, mellyből micsoda kára és vérontása lőn az egész keresztyénségnek, azt az Imperium is jól tudja. — Hogy azért az illyen dolog többször is meg ne essék, és az egész keresztyénségnek is antemuraléja levén Magyarország méltó, hogy protegálja illy igaz jussában az országot az Imperium. — Az austriai ház is már férfi maradék nélkül levén, egy halál micsoda veszedelmet szerezhetne és alkalmatlanságot az egész keresztyénségnek a magyar királyságért való competentiáért. Mert az, mint az emberi elmék szoktak lenni, quot homines, tot sententiae, ollyankor török, tatár, lengyel, német és másféle factiok nagy zürzavart tehetnének az Imperiumban is. Az austriai ház is contentus lehetne, mert hihető consequentia, valameddig az austriai ház formidabilis lesz, addig más házból nehezen lesz római császár, és valamikor arra jut dolga, hogy a római császárságból kiessék, akkor az több országait is nehezen fogja birni. — Lám Styriát és a felső Austriát absolute et de plano magok által hagyja regnálni, magoknak levén Camarájok, Bellicumjok, Intimumjok, etc. sine omni dependentia a Dicasteriis Viennensisbus, miért tehát kellene azt ellenzeni Magyarországnak? A históriákból kilátszik, hogy János király is I-ső Ferdinanddal az Imperium elébe akarta adni. Más okokkal és exemplumokkal lehetne ezen projectumot stabiliálni, de én nem igyekezvén hosszu vetekedő discursusokat formálni, hanem ex columbina simplicitate az jó szándékomat kiterjesztettem, annak discussióját hagyom élesebb elmékre. Adna isten olly módot, hogy csendességben, és valami jó állandó formalitásban vehetné magát szegény hazánk. De az austriai ház alatt soha meg nem maradhat, mert igaz ez a példabeszéd: extremae dementiae est sperare clementem, quem iratum armatumque suscipias. És igy ha már egyszer fegyvert vont a magyar nemzet, csak oltatalmazza magát isten irgalmában és az igaz ügyében bizván, ád isten békességet is ezután. Spes nunquam major affulget pacis, quam cum serio bellum geritur.

A HADAKOZÁSRÓL.

Már alkalmasint tudhatja a magyar nemzet a szomszédságban lakó nemzetek hadakozó természetét és szokásit. A török ellen csendesen, jól összekapcsolt rendben, puskával regulariter az első impetusát föl kell venni, és a rendet meg kell tartani valameddig meg nem indul és magát nem confundálja, és midőn már egyszer megszalad igazán, akkor is a regulált had meg ne bontsa rendit, hanem a könyü had persequálja, és a regularis sustineálja, mert sokszor csalárdsággal szokott élni a török nemzet hadakozásában. A török ellen, hacsak alig lehet is, télben inkább, mintsem nyárban kell offensive lenni; ez a vitéz Zrinyi Miklós opinioja.

A lengyel hadakozásától nem igen lehet tartani, mert az nem bántja a magyart sok okra nézve.

A muszka az árthatna ugyan, sok hada levén, abból adhatna a németnek segitséget, de ha ő szerencséjében elő kezd menni, a török belé garázdálkodik, és igy arra sem lehet igen nagy reflexio. Hanem az austriai ház a maga hadaival hihető, hogy minden tehetségeivel rajta leszen, hogy subjugálhassa a magyart. Mostani circumstantiákra az én opinium szerint igy hadakozni kellene a német ellen: a hadakat olly formában és számban vevén, a mint felül meg van irva. Tehát a könyü lovas hadat is, a jászokon, kunokon és hajdu városokon kivül, ugy hiszem, tizenöt ezer emberre rá számlálhatni, u. m. Dunántul valókat öt ezeret, Dunán innen ötöt, és Tiszántul valókat öt ezeret. És igy legelőször a Tiszántul való hadakat, Hajduvárosokat, kunokat és jászokat egy corpusban vevén, azokat vagy ötszáz comandirozott dragonnyal és nyolczszáz regulált gyalogggal, egy kis mezei könyü artilleriával igenesen a ráczok ellen a bácskaságnak küldeném ugy, hogy a bácskai ráczot vagy meghóditaná, vagy dissipálná és ne engedné összegyülni; *) azon corpussal egy hidnak kellene lenni, hogy valahol akarna által mehetne a Tiszán, és hol innen, hol tul egész Aradig azon rácz földet infestálná.

Dunántul is csak ollyan könyü corpust öt ezer katonából, ezer regulált gyalogból és vagy nyolczszáz commandirozott dragonyból állót kellene hagyni. Hasonlóképen ötezer katonából és valamelly commandirozott lovas és gyalog regulált hadból kellene egy corpust formálni, a ki az ellenség tábora körül volna, és azt csipdezné, csapdozná és minden módon impediálná lármáskodással, csatázással.

Egy formalis ármádát kellene az erdélyi német ellen erigálni, az melly állana 6000 dragonyosból és tizenkét ezer gyalogból, ahoz való proportionata artilleriával. Ezen ármáda bizvást offensive mehetne. Várad körül végházakat kellene erigálni, az melly helyek jól besánczoltatnának, hogy formalis obsidio nélkül az ellenség hozzá nem juthatna, azon helyekre annyi had szaporodnék, hogy a marosi rácztul és az aradi némettül nem félne, ha pedig máshonnét menne német, a hadak a Magyarország részéről is reá érkezhetnének pro succursu. Lehetnének pedig Várad körül végházaknak való helyek ezek: Varsány, Papmező, Telegd, Szent Jób, Pocsaji, Beregujfalu; ezenkivül maradna föl 14 ezer dragony és 18 ezer gyalog, melly egy szép ármádát formál. Ehez is proportionata artilleria levén, ezzel mindenkor olly helyütt kellene operálni, hogy distractiót csinálna a német ármádának. Ezen magyar ármádának soha olly közel nem kellene menni az ellenséghez, hogy kénytelenitessék megverekedni vele, hanem ha v. g. a német ármáda Kassa felé nyomulna, akkor azon magyar ármáda igenesen vagy Bécs tájékára tul a Dunán, vagy innen Austriába és Morvában operálna, és bár csak a bécsi ministerek czifra várait rontaná is, vagy lármát és lamentatiot okozna Bécsben infallibiliter revocáltatnék a német ármáda az országból. Illyen distractiókkal lehetne a németet nagy kárba hozni. Télben soha a magyar hadak quártélyban nem szállanának, hanem a corpusok együtt volnának, ugy hogy télben mikor a német eloszlanék, operálni kellene a magyaroknak, mert a téli hadakozást épen nem győzheti a német nemzet. A magyar pedig csak jó gondviselése legyen, ruházatában és tartásában, semmit sem gondol a téllel. Már ezen ármádákból extrához kellene a Gendarmeriát, a melly egy corpusban volna a vice király mellett, ugy hogy a Guarnizonokat is azokból kellene formálni.

A regularis lovas és gyalog had pedig legjobban telnék ki az alább irt vármegyékből, u. m. Ugocsa, Bereg, Zemplén, Ung, Szepes, Árva, Sáros, Liptó, Thurócz, Nyitra, Pozson, Bars, Gömör; Dunán tul pedig: Moson, Vas és Sopron vármegyékből. A többi vármegyék mezei hadakra fordittatván.

*) Lám már akkor is baj volt a ráczczal. SZ.

HADI LANT.

ÖNKÉNTES NEMZETŐR DALA.

I.

Harczmező a dicsőség mezeje,
Ott terem a vitézek kenyere.
A borostyánok is ott virulnak,
Bátrak homlokára koszorunak.

E mezőre hiv hazám engemet,
Megyek, — learatom ott részemet;
Vagy a sarló ha tán engem talál,
Meghalok, — hisz dicső ott a halál! —

Hej galambom ékes szép violám,
Nem terem itt szegfü, sem tulipán;
Hanem a vérvirág terem itten,
Azt hozok, ha megsegit az isten.

Jó barátim, már isten hozzátok,
Töletek is mostan már megválok;
Ha majd délnek mennek tán a szelek,
Köszönteni el ne felejtsetek. —

II.

Jer még egyszer galambom karomba,
Már elmék a bajai táborba;
A bajai táborból csatára,
Szabadságom, és hazám oltalmára.

Ne sirj, könyed ne hullajtsd kedvesem,
Akkor sirass, hogy ha tán elesem;
A ki nem megy, gyáva az, s nem férfi,
Ha hazája a karját felkéri.

Eleink is régenten igy tettek,
A hazáért szivesen felkeltek,
Hát mi késő unokák ne mennénk?
A szégyentől hiszen elsüllyednénk.

A magyarnak harcz volt mestersége,
Bizonyság rá számos ellensége.
A vadrácz ezt talán nem tudta;
De fogadom az égre megtudja.

Már a zászlót lengetik a szelek,
Pereg a dob, már én is elmegyek;
Vedd hát csókom, nyujtsd ide fegyverem,
S istenhozzád azután kedvesem.

JESZENŐI DÁNÓ.

JELLEMVONÁSOK EGY NÉP ÉLETÉBŐL.

Egy pár vonást fogok bemutatni a következő sorokban egy régi, dicső nép életéből. Ugy hiszem, hogy jelen körülményeink közt, az illyes példák olvasása nemcsak tanulságos : de sokképen lelkesitő is leend. Nem egyes nagy férfiakat látunk itt, — illyenek még az elfajult, erkölcsi erőben elsülyedt népeknél sem hiányoznak mindenkor, — hanem látunk egy egész népet, melly parányi phisikai erővel, csupán moralis hatalma érzetében, üldözve, szorongatva, óriás magasságra emelkedik előttünk. E nép az athénei nép volt; azon nép, melly elszántan vivott a szabadságért, s összetöré a persa zsarnokhatalmat. Azon nép, melly, mint jelenleg a franczia, ostora volt az egyesek vagy aristokraczia önkényének. Illy jellemvonások csak olly nép tulajdona lehetett, s illy jellemvonások nem kevesbé dicsők és halhatlanok, mint a tölök ránkmaradt philosophok és költök müvei. — Az alább láthatók a görög történetnek azon idéjeből vannak véve, midőn Xerxes persakirály beütve Gréciába ennek nagy hajóserege az összes görög hajóhad által megveretvén, még egy roppant fegyveres erő állott a szárazon, meghóditandó a görög szabad statusokat, s a forrás, mellyben ezen történeti tények elöszámláltatnak, Bulwernek illy czimü munkája : „Athens its rise and fall," a mint következik :

— — Mardonius persa vezér, Sándort a maczedoni királyt küldte Athenbe követül, czélja levén kibékülni az ellennel, mellyet legyözni nem volt elég erős. Jól ismerve az athéneiek vitézségét, ugy vélekedék Mardonius hogy ha ezen államot elszakaszthatja a görög szövetségtől s rábirhatja az athénieket hogy erejöket az övével egyesi.sék : akkor Grécia többi államain könynyen diadalt vehetend. Szárazon különben is biztosnak hitte harczi szerencséjét, — a tengeren ha görögország megfosztatik ereje virágától : mellyik hajóhad állhatand neki ellent? ! —

A maczedoni király megérkezett Athenbe : azonban e nép jól tudva, minő gyanuteljes és szorongó félelmet fog a persa követség gerjeszteni a többi szövetségeseknél, mind addig halasztotta a kért kihallgatást, mig elég idő volt, hogy Spartába követség küldessék s onnan megbizottak jövén, ezek jelen legyenek a hihallgató népgyülésen.

Maczedoni Sándor igy beszélt az atheneiekhez :

— Athéni férfiak, Mardonius tudtotokra adja általam királyának következő akaratát : Minden az atheniektől okozott sérelmet, ezt mondja ő, elengedek. Visszaállitom az állam földterületét, sőt olly birtokokat csatolok ahoz, minőket az athénei nép kivánni fog — törvényei szabad élvezhetését megengedem. Ha velem szövetkeznek : fölépitem elégetett templomaikat.

Ekkor Sándor folytatólag bőven elbeszélte ezen követség lehető jó következményeit, a persák nagy hatalmát s egy illy szövetség szükségét. „Fogadjátok el fontos ajánlatimat, igy fejezé be, mert minden görögök közt egyedül ti rátok terjeszti ki a király kegyelmét, ohajtva a veleteki szövetséget"! —

Midőn Sándor véget ért, a spartai követ az atheniekhez, nem pedig a macedoni királyhoz

intézőleg, igy beszélt: „Sparta azért küldött minket hogy kérjünk titeket: ne kövessetek Grécia nézve hátrányos utat, s ne fogadjatok el föltételeket az idegen zsarnoktól. Ezen, már magában is galád cselekvény különösen becstelenség és hálatlanság lenne tőletek; — miután ezen, egész görögföldet érdeklő, háboru miattatok vevé származását. Milly megbocsáthatlan volna ha az atheneiek, kik azelőtt mások szabadságait is kiküzdötték, most Grécia elnyomásának szerzőiként lépnének föl! Mi szánakozunk szerencsétlen helyzetetökön, mert hiszen ti meg vagytok fosztva két évre földeitek termésétől, — házaitok romban hevernek, vagyonotok semmivé téve. Mi tehát spartaiak és a több szövetségesek magunkhoz fogadjuk nőiteket s mind azokat, kik gyöngék a hadviselésre, mind addig mig a háboru tart. Ne engedjétek magatokat a maczedoni követ javaslataitól félrevezettetni. Ez eljárás jól illik ő hozzá, ki önmaga is zsarnok levén, elő akarja segitni a zsarnok müvét: — de ti, ha eszetek van, nem fogtok ráhallgatni, jól tudhatván hogy igazságot és jószándékot nem lehet az idegen zsarnoknál találni.

Az atheneiektől a spartaiaknak és persáknak adott választ, mellynek lényeges tartalmát Herodot kétségkivül hiven megtartotta, e magas és lovagias szellemü nép legdicsőbb emlékei közé lehet sorozni.

— Jól tudjuk mi, — igy hangzott a felelet, hihetőleg Aristides feje és szája után, — jól tudjuk mi, hogy a persahatalom sokkal nagyobb a mienknél. Mi nem szorultunk eziránt illy fenhangu erősitésekre. Azonban a szabadság megőrzése érdekében tehetségünk szerint ellent fogunk állani e hatalomnak. Ne is kisértsétek meg rávenni bennünket hogy az idegennel szövetkezzünk. Vigyétek meg Mardoniusnak a következő feleletet: — Mindaddig mig ott azon nap — a szónok a fénylő égitestre mutatva — a most szokott pályát futja, — mind addig szigoruan ellene leszünk a Xerxesseli frigykötésnek, — mindaddig, bizva ótalmában isteneinknek és hőseinknek, kiknek oltárait és templomait ő felégette, — mindaddig küzdendünk vele csatában és boszuért. És te őrizkedjél máskor illy ajánlatokat hozni az atheieknek, — s ne ösztönözz bennünket a haszon alapján megbecsteleniteni, mert nem ohajtanánk, hogy te, vendégünk és barátunk levén, valami sérelmet szenvedj az athéni nép dühétől.

Mi titeket illet spartaiak, az emberi természetből következik, hogy ti tartotok a persávali szövetség-kötésünktől: — azonban e félelem felettébb illetlen, jól tudvátok: minő szellem lelkesit minket, s ismervétek tetteinket. Nincs olly kincstömeg, nincs olly földterület, bármilly szép lenne is az, melly megvesztegethetné az atheneieket, föltételekbe bocsátkozni a persával Grécia lenyügözésére. S ha illy hajlammal volnánk is: sok és fontos okok tartóztatnának attól vissza: — először is és főleg a mi fölégetett s romba döntött templomaink, késztetvék bennünket nem frigyre, hanem boszuállásra. Továbbá az egész görög faj egy testvér s egy nyelven beszél, szokásai, oltárai, istenei közösök — tehát alacsonyság volna, ha egyedül az athéneiek volnának árulók. S végül tudjátok meg, ha még eddig nem tudtátok, hogy még egyetlenegy athenei fönmarad, addig Athén nem szövetkezik Xerxessel.

Köszönjük rólunki gondoskodástokat, — családaink eltartása iránti ajánlatotokat, — mert hiszen mi szegények és nyomorban vagyunk. Mindazáltal, mennyire lehet, aként akarjuk szenvedni szerencsétlenségünket, hogy teher rajtatok ne legyünk. Gondoskodjatok egyedül hogy sergeiteket állitsátok ki a csatatérre. Az ellenség nyakunkon leend, mihelyt megtudandja hogy visszavetettük ajánlatait. Mielőtt ő Attikába jöne: szálljunk mi eléje Beocziába!

Az erre bekövetkezett plataeai nagyszerü ütközet előtt a különböző görög statusok sergeinek csatarendbei elhelyezése alkalmával vita keletkezett az athéneiek és tegeabeliek közt. Ez utóbbiak régi hagyományos igénynél fogva a balszárnyon állást követelék, (a jobb szárny egyértelmüleg a spartaiaké levén) s ez igénynél fogva bizonyos elsőbbségi jogot tulajdonitottak magoknak az athéneiek fölött.

— Mi nem vitatkozni, hanem harczolni jövénk ide, szólának az athéneiek, (vagy Aristides az ő nevökben) s nem illik hozzánk illy elválasztó perczben a csatarendbeni hely felett feleselni. Tegyetek oda minket, oh spartaiak, hova legjobbnak látjátok, — mindegy akár hová; mi meg fogjuk védni ügyünket és jó hirünket. Parancsoljatok, — s mi engedelmeskedünk.

A spartai főnökök hallva e nagylelkü feletetet, mindnyájan az athéneiek részére hajoltak, minélfogva ezek elfoglalák a jobb szárnyat.

(Angolból) OBERNYIK.

ÖRÁLLÁS A NEMZETI SZINHÁZ KÖRÜL.

Sept. Kean vagy Könnyelmüség és lángész, szinjáték Dumastól.

— 10-én a régi jó Peleskei notarius vétetett elő. A notarius szerepét Szilágyi Sándor adá, látható kedvvel és ügyekezettel. Hogy azonban e szerepben Megyeri még mindig kipótolhatlan, az magában értődik.

— 11-én Benyovszki eredeti op. Dopplertől Szerdahelyi javára. A legujabb politikai mozgalmak miatt a szokottnál kevesebb nézö jelent meg; pedig mind a jutalmazott mind az előadás többet érdemelt volna.

— 12-én Pajzán ifju, vigjáték Kotzebuetól. E darabot már ezelőtt néhány évvel meguná közönségünk, s mióta a franczia finomabb s bohóczosságtól ment vigjátékokban szinházunk repertoireje nem szükölködik, alig lehet megfogni, mi ok indithatja az igazgatóságot a nyugalomra tett Pajzán ifju elővételére. Azonban mi azt gyanitjuk, hogy talán ez előadásra a közönség ingyen bocsátatott be; másképen ugyan vakmerö remény volt volna csak egy pár nézöre is számitani. Vagy talán épen még valami dijt kaptak a szinházi pénztárból az olly elszánt kemény nyaku fraterek, kik fejöket ráveték, hogy ezen koczebuei ócska silányságot és ostobaságot végig nézzék? — Már igy más.

— 13-kán Borgia Lucretia opera Donizettitől. Grünstein Emilia a pozsonyi szinház volt tagja Orsini szerepében, mint vendég lépett fel. Véleményünk szerint vendégek fölléptetésénél kettös czél lehet. Vagy valamelly kitünö müvész vagy müvésznö — millyen például Alboni — mutattatik be a közönségnek élvezetül, s a szinház tagjainak példányul, s talán a pénztárnak gyarapodásaul; — vagy pedig, hogy a netalán tetszést nyerendett alkalmas egyénnel azon szakbeli és szükségelt szereplök száma szaporittassék s a szinházhoz fiatal, reményt igérö vagy már talán kiképzett tagok szereztessenek. Ugy hisszük, e logikának állania kell, s ezen combinátzión kivül vagy ellen minden vendégszereplés szükségtelen, haszontalan, sőt nem ritkán káros az intézetre nézve. Mi az első czélt illeti, ki Grünstein Emiliát müvésznőnek állitaná, azt talán önmaga a tisztelt egyén is roszakarójának vallja. Ö ha még nem csupán kezdö: alig örvendhet magának. Hangja bár nem egészen rosz is: de kellö iskola hijával van, előadása bátortalan, s annálfogva nem biztos. — A második czélra nézve jól tudhatjuk, hogy alig van egy-két opera, mellyben alt hangu énekesnö volna szükséges, — és e hangra is két egyén van szinházunknál, — mire nézve uj tag megszerzése csak haszontalanul terhelné a bizonyosan nem sok áldozatot tehetö szinházi pénztárt. Ott van Szabó Emilia, ki nagy mértékben birja közönségünk részvétét, — ott van Csillag Róza is: mi szükség tehát egy-két szerep miatt illy gyönge tehetségeket fölléptetni? Még egyszer mondjuk: a szinház-igazgatóság legyen óvatos a vendégszereplöseknél; ne tévessze szem elöl ennek czélját és okszerüségét; ne bocsásson mindenkit a szinpadra, ki száját föl tudja tátni, s ne kiváltképen olly szakban, mellyben szinházunk kellőleg el van látva alkalmas egyénekkel.

— 14-én Eleven halt házaspár, és özvegy férje vigjátékok, tánczokkal. O.

FÖVÁROSI TÁROGATÓ.

Ministerelnöki felhivás Zala-, Somogy-, Veszprém-, Sopron-, Komárom-, Fehér-, Györ-, Vasmegyékhez, Györ-, Székesfehérvár-, Komárom-, Pécsvárosokhoz.

Azon vész, melly a magyarhazára és különösen a magyar nemzetre az alkotmányos szabadság ujabb kivivása óta perczről perczre nehezedék, ime egész erejében kitört. A drávai vonalt az ellenség három helyen nyiltan megtámadván, hazánknak a Duna-Dráva közti részeit fegyveres erövel elfoglalni, azon földet, — mellyért öseinknek annyi vére omlott, tölünk, hü maradékoktól, jogtalanul eltulajdonitani, s a magyar nemzetet szolgává alázni törekszik. Azon kötelességnél fogva tehát, melly, mint e hazának miniserelnökét, engemet a honhoz, a nemzethez csatol, felszólitani sieteke közönséget, miszerint a lakosságot a haza szentszeretetére s a századok óta fenállott alkotmányos szabadság nemes érzetére emlékeztetve s buzditva, azonnal tömeges felkelést rendelni, minden fegyverfogható embert kiállitani, ott, honnan az elöre nyomuló ellenség részéről a veszély leginkább fenyeget, öszpontositani, az igy felkelő sereget alkalmas vezető egyénekkel, élelemmel és szükséges védeszközökkel ellátni, s azzal az ellenséget, mig elölről a rendes hadsereg által megtámadtatik, minden oldalról nyugtalanitani, pusztitani, az ellenségtől elzárni, egy szóval: mindent elkövetni szoros, egyszersmind hazafiui szép kötelességének tartsa, mi a felbőszült s bennünket igazságtalanul megtámadott ellenségnek visszaverésére, visszatartására s megalázására szolgálhat, — és mi azt, hogy a magyar nemzet, megsértett jogait fegyverrel is kivivni, megóvni még mindig elég erös, elég hatalmas, a müvelt világ előtt bebizonyithatja.

Pest, sep. 13. 1848.

Gr. Batthyány Lajos.

Gróf Teleky vezérőrnagy folyó hó 12-én kelt hivatalos tudositása szerint, folyó hó 11-röl reggel hat órakor báró Jellachich a varasdi hidnál 20,000 emberrel Muraközbe áttört, és miután Perlaknál és Légrádnál is átmenti kisérleteket tett, seregeink az ellenségnek sokkal nagyobb ereje miatt visszavonultak és Nagykanizsa mellett öszpontositattak.

Gr. Batthyány Lajos.

— Országgyülési hirek. A sept. 14-i ülésben a ministerelnök némelly hadi és financziális ügyekben kérdőre vonatván, röviden válaszolt, s Balog János és Bartos képviselők bizalmatlanságukat jelenték ki a ministerelnök iránt s Kosut Lajost kivánák a haza megmentésére szükséges hatalommal felruházni. Kosut azonban figyelmezteté a házat, hogy várja be a ma estveli gyülést, a midőn a ministerelnökhöz Bécsből megérkezik a válasz : valljon a király Jelasicsot visszaparancsolta-é vagy nem.

Estve azonban nem tartatott ülés, miután a futár nem érkezett meg Bécsből.

Másnap sept. 15-én reggeli 8 órától délig tanácskozmány volt. Délben 12 órakor nyilt ülés tartatott, mellyben Kosut Lajos az urbért vesztett földesurak kármentesitése tárgyában igen jeles tervet adott elő, melly szerint a kármentesitendők részint statuskötelezvényeket, részint készpénzt is fognak rögtön kapni a statustól. A jól kigondolt terv nagy örömmel fogadtatott, s átalán véve Kosutnak megjelenése, föllépése, beszédbevégzése most mindenkor rendkivüli lelkesedéssel fogadtatik, — ugy hogy bizvást lehet mondani, miként a nagy hazafi most áll népszerüsége tetőpontján. Minden, mit ő mond, szentirásnak tekintetik. — A ház a ministerelnök hadi intézkedését helyesléssel fogadá, s miután a várak ügyében egymást érte a sok aggodalmas interpellatio, — a bordézma és kir. haszonvételek eltörlesztéséről szóló törvényjavaslat elfogadtatott.

Ugyancsak sept. 15-én estveli 8 órától egész éjeli 2 óráig tartatott ülés. — Kosut még a déli ülésben inditványozá, hogy a magyar országgyülés küldjön az austriai országgyüléshez, illetőleg néphez követeket, kik a magyar nemzet iránt uki rokonszenvét nyilvánitván, a reactio fenyegető veszélyeire figyelmeztessék őket, s mind a két nép alkotmányos szabadságá megőrzésére kellőleg és közösen intézkedjenek. Most estve ezen inditvány következtében a küldöttségbe 12 tag választatott meg szavazás utján, kik tegnap indultak Bécsbe. — Ezután Battyáni ministerelnök a legleverőbb hirt közlé a házzal. — Csányi kir. biztosnak hozzá intézett hivatalos levelét olvastatá fel, mellyből kiviláglott, hogy gr. Teleki Ádám főparancsnok, saját nyilatkozata szerint, Jelasics ellen nem akar harczolni, hogy ő a magyar ministeriumot nem ismeri el törvényesnek, sőt azzal fenyegeti a kir. biztost, hogy ha visszavonulásra kényszeritett seregének élelmi szereket nem fog szolgáltatni, — Jelasics táborához fog szegődni. E gaz árulásra, e haza iránti átkozott hütlenségre, mellynek már olly sok förtelmes példáját mutatja fel a magyar história, — fájdalmas boszankodásban tört ki a képviselők hazafiui érzelme. A ministerelnök a veszély tetőpontján jónak látá inditványozni, hogy

István nádor szólitassék fel a ház által, miszerint e nehéz körülmények közt a had vezérletét ő maga vállalja el. Ez iránt rögtön küldöttség ment ő fenségéhez, ki azt válaszolá, hogy a had vezérletét elvállalni, hazafiui kötelességének ismeri, olly föltétel alatt, ha a nemzet tovább is a törvényes uton marad, — és kéri a házat, hogy a hadhoz szükséges eszközök kiállitásában öt mielőbb gyámolitsa. E válasz rendkivüli örömmel fogadtatott, — mig némelly komoly hazafi ajkán keserü gunymosolyt lehete látni a vizben fuldoklók szalmaszálhozi kapkodása felett. — A ház a segédeszközökről tanácskozván eloszlott.

— Hadi készületek. Fővárosunk e napokban a legelevenebb harczias készületek szinhelyévé lön. — A toborzási vig zenét a táborbai szállás komoly indulója váltá fel, s a mi csak régi és uj magyar katona volt Budapesten, egy csapat Budán hagyott magyar tüzért hivéve, mind táborba ment a pártütő Jelasics hadserege ellen. Ezen elvonulások meglepő s élekemelő látványt nyujtának. Különösen

— A borsodi önkéntesek, 1200-an mult csötörtökön érkeztek fővárosunkba. Elül ment a sereg előcsapata; ez után a tábori zenekar bizar veres öltönyben; ugy jöttek a főtisztek lovon, s utánuk legszebb rendben léptetett a sereg, jól fölfegyverkezve, s nagyobbára nemzetőri egyenruhában s vászon zubonyban. Mind harczra termett erős, bátor fiak. Tömérdek szekér kisérte őket, megrakva mindenféle tábori élelmi szerekkel, még tábori gyógyszertáruk is volt, mintegy 50 asszonyszemély is jött velök, nagyobbára mint markotányosnők. A hősies kinézésü borsodiak látása egészen átvillanyozá a fővárosiakat. Ők egy napi pihenés után a Dráva felé indultak el Jelasics ellen.

— A Hunyadi-ezred, melly fővárosunkban alakult, s mellybe a rendes katonaság, különösön a budai gránátosok közül a legnagyobb lelkesevéssel léptek át, tegnapelőtt indult táborba — a néptömeg lelkesitő éljenzései kiséretében. Ezen, nagy részint gyakorlott és óriási termetü katonákból álló ezred ugy fog küzdeni a harcztéren mint hajdan Hunyadi Mátyás győzhetlen fekete serege.

— A Würtenberg-huszárok két százada 34 ágyut födözve, indultak ki Pestről, — tüzéreink mind magyarok.

— Azon bécsi szabad csapat, melly önkéntesen vállalkozott a magyar szabadságért harczolásra Bécsből mult csütörtökön érkezett fővárosunkba. E 400 s néhány főből álló csapatban magyarok is vannak, de nagyobb része német, mi nyilvános tanubizonyság arra nézve, hogy a camarillának szőtt ármányát maguk a bécsi németek is

minden erővel megbuktatni törekszenek s kezet fogva velünk, a közös szabadság kivivásának érdekében véröket is készek kiontani. E szabad csapat kilépvén a gőzhajóról, igen nagy lelkesedéssel fogadtatott, s a magyar és német birodalom szineit viselő zászlói alatt a szabadság terére vonult, hol Rottenbiller polgármester s többek által rokonérzelmek közt üdvözöltettek, mi részökről is lelkes nyilatkozatokkal viszonoztatott. A csapat toborzó vezére, Seredi honfitársunk köszönetet érdemel hazafiui fáradozásaért. — A pesti polgárságra nézve tanulságos irányadóul szolgált e szabad sereg körünkbeni megjelenése. Ők Pest város önkénteseivel szinte a táborba mennek.

— A váczi tábor nagyobb része is hadba mozdittatott már; az ott maradt sereg pedig folyvást szaporodik.

— A magyar testőrsereg, 4 horvátot kivéve, beadá leköszönését, s minden órán várjuk őket Bécsből — tisztekül magyar hadseregeinkhez.

— Országszertei toborzás van a ministerelnök által elrendelve.

— „A magyar király — generálja, Jelasics által — saját népe, saját országa ellen visel háborut. Ez már még is szörnyüség!“ — E véleményt most már nem csak a képviselők házában de a nép ajkairól is széltiben lehet hallani, — és a magyar monarchiomania mindinkább veszteni kezdi bübájos hatalmát.

— Nincs mit félni Jelasicstól. Sok kishitüt és gyávát iszonyu pani félelem fogott el azon hir hallatára, hogy Jelasics országunk mesgyéit hadseregével átlépte. Pedig hiszen Jelasics maga, mint már többször bebizonyitá, ügyetlen és szerencsétlen hadvezér, mintegy 20,000-ből álló hadseregének csak harmadrésze áll gyakorlott határőrökből, a többi élhetetlen, nyomorult gyülevész nép, mellyet egy-két álgyu- és huszár századdal szét lehet verni. — Aztán ha igy nem állna is a dolog, miért félnél te bátor, vitéz nemzetem; hisz Austria ismét kihuz a sárból, ismét megmentend tégedet. —

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Bésben a mi küldöttségünk ismét megtermette gyümölcsét. Folyó hó 10-én az Odeonban a szabadszellemü clubbok, mintegy 12 ezer ember számmal, tanácskozást tartottak leginkább a magyar-horvát ügy érdekében. Az egész gyülekezet határozottan a magyarok mellett nyilatkozott, kijelentve hogy mindent kész elkövetni szabadságunkért. — Ez alatt a miniszterek és camarilla elleni ingerültség nöttön nött, a Jellasichhoz küldött császári levél felnyitá a még szunyadók szemeit is, 12-én falragaszok letépettek és lábbal tapostattak. Ugyanaz nap formalis kravall ütött ki, melly következő nap ismét meg ujulván, a miniszterium lemondott, s a világszellemes Dobblhoff megszökött. A zsidópiaczon összetodult iszonyu néptömeg „vesszent“ ordita a camarillára. A nemzetőrség nem akará a népet bántani. A bécsi hirlapok hangulata egészen a mi részünkre változott át.

Bécsben most egyszerre három nemzetnek toborzanak, t. i. a magyarok, horvátok részére s az olaszok ellen. —

Milano. Radeczky a 85 éves marsall megházasodott, legnagyobb ellensége, az olasz fajból vevén nőt. Neve: Meregalli Giovannina. Ebből még valami drámai kifejlődés következhetik.

PAPI NŐTLENSÉG.

irta BESZE JÁNOS, Esztergomban. 1848. 14 nyom. velin iv, ára 1 ft 40 kr. p. p. Kapható Esztergomban Beimelnél, Komáromban Szieglernél, Pesten a szerzőnél, bálvány utcza 175. szám.

Évnegyedes előfizetés.

Hetenként kétszer megjelenő lapunk következő uj évnegyedi folyamára, september elejétől december végeig, előfizetni lehet postán 3 f. 30 kral p. p. helyben 3 f. — Évnegyedes előfizetőink a ministerek, lapunk mellett megjelent arczképeit, valamint a diadalkoszoruzott Kis Ernő ezredes arczképét is megkapják.

Megjelent s minden könyvárusnál kapható:

Országgyülési emlék

Politikai, történeti és szépirodalmi almanach 1848-ra. Kiadta és szerkeszté: Vahot Imre. Az alsóházi terem rajzával s diszes boritékba füzve ára 2 f. 30 kr. p. p.

A Budapesti Divatlapra és Nemzetőrre előfizetni lehet postán 6 fttal pp., helyben 5 pfttal. — A kiadó hivatalon kivül (szabadsajtó-utcza 466-ik sz. második emelet) Emich Gusztáv könyvárusnál is.

Eisenfels Rudolf nyomdája, 3 korona utcza 139. szám.

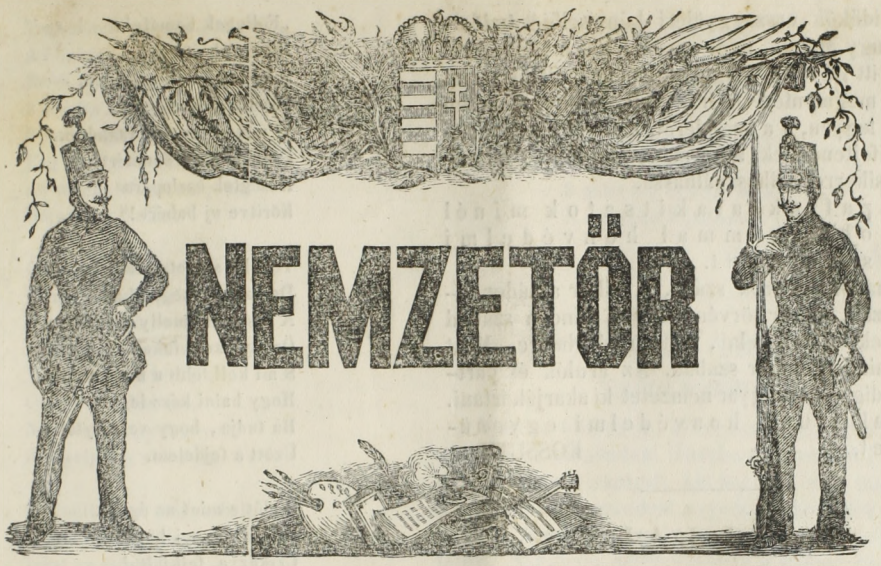

Kiadja és szerkeszti : VAHOT IMRE.

Budapest. **13. szám.** **Sept. 24. 1848.**

TARTALOM : Felszólitás minden becsületes magyarhoz, a ki erőt érez magában, a haza megmentésére közre dolgozni. Kosut. — Hadi lant : 1741 és 1848-nak september 11-ke. Sujánszky Antal. — Hősök csarnoka : Napoleonidák. — Fővárosi tárogató.

FELSZÓLITÁS

MINDEN BECSÜLETES MAGYARHOZ, A KI ERŐT ÉREZ MAGÁBAN, A HAZA MEGMENTÉSÉRE KÖZRE DOLGOZNI.

A mióta a közéletben részt veszek, mindig azt hirdetem, hogy a politikai életet társadalmi uton is elő kell mozditani.

Éveken keresztül adtam e meggyőződésemnek életet, s a nemzetet hivom fel tanuságul, miként ezen társadalmi közredolgozásnak nem csekély sikere volt.

Soha még nagyobb szükségünk nem volt arra, hogy e szerint cselekedjünk, mint épen most.

Országgyülésnek, hatóságoknak, kormánybiztosoknak, tisztviselőknek minden működése a haza megmentésére csonka, és kevés sikerü lesz : ha azt a hon becsületes polgárai társaságokban egyesülve elő nem mozditják.

A társadalmi ut az, mellyen minden ember, a ki tenni akar, talál kört és tért a cselekvésre.

Most éjjel nappal azon kell lennünk, hogy a népet az ocsmány árulásról, melly a nemzeten elkövettetett, felvilágositsuk, és azon kell lennünk, hogy minél több ember fegyverbe álljon, a haza megmentésére.

Ha ezt nem tesszük, a magyar nemzet elvész; ha tesszük, szabaddá, boldoggá lesz.

Én tehát a haza szent nevében szólitok fel minden embert, a ki hazáját szereti, a kiben a magyar becsületnek egy szikrája él : alakitson városonként, vidékekként társaságokat, a haza védelmének előmozditására.

Legyen ezen társaságoknak neve — „Honvédelmi egyesület“; alakitsanak magoknak kevés tagokból álló választmányt, s működjenek minden erővel arra, hogy a nép kellőleg értesitve legyen, minő gyalázatosan elárulták hazánkat, s minő szolgaság, sőt kiirtás vár a nemzetre, ha az árulás czélját éri; — lelkesitsenek minél több embert fegyverfogásra, szóval — iparkodjanak egyesületi, társadalmi uton, a nemzetet a haza megmentésére fellelkesiteni, és tegyenek meg mindent, a mit vidéki körülményeik szerint a haza védelmének előmozditására czélszerünek látnak.

Mivel pedig a siker végett szükséges, hogy ezen egyesületek azon irányról folytonosan tudósitva legyenek, mellyet itt az országgyülés, a kormány, s az itteni hazafiak, kik a körülményeket itt a központon legjobban ismerik, követni szükségesnek látnak : annálfogva felkérem mind azon hazafiakat, kik illy egyesületek alakitására magokat felajánlják, legyenek szivesek vagy engem,

vagy vidékök országgyülési képviselőjét tudósítani, s ugy magok, mint egyesületök működéséről minket itt folyvást világosságban tartani, miszerint a haza megmentésére irányzott törekvéseinkben egység legyen, s a segéderöt, mellyet az egyesületek kifejtendenek, a kormány is a lehető legnagyobb sikerrel felhasználhassa.

Hazafiak! alakitsatok minél nagyobb számmal honvédelmi egyesületeket.

A nádor táborba szállt, s mikor a nádor táborba száll, akkor törvény szerint minden szabad embernek fel kell kelni, a haza védelmére. Most pedig minden ember szabad. Az árulók és pártütök pedig — a magyar nemzetet ki akarják irtani.

Alakitsunk honvédelmi egyesületeket. — KOSSUTH.

HADI LANT.

1741 ÉS 1848-NAK SEPTEMBER 11-KE.

Pozsonyban gyászlepellel
Boritott trónhelyen,
E hon királyi hölgye
Tanácsba megjelen.
A rendek hódolattal
Köszöntik a dicsöt,
Szerelmök lánghevével
Körülkarolva öt.

Az arcz szelid vonásin
Epesztő gond lebeg,
Mert mint közelb vonulnak
A harczi föllegek.
S ki látja gyöngyszeméből
Könyüit ömleni,
Lehetlen kinfulánkot
Szivén nem érzeni.

E föld az üldözöttnek
Csak egy reményt mutat,
Ha ostromolt jogáért
Hazánk fegyvert ragad;
S harczolni bátran érte
Élet- halálra kész,
Mig koronás fejéről
El nem vonult a vész.

S megnyitva bájos ajkit,
Segélyért esdekel,
Szaván tüzlángra gyulad
A legfagyosb kebel,
S mond: „hadban és tanácsban
Kitünő férfiak!
A vésztől ösi trónom
Bástyái inganak.

„Föllegek homályin
Hüségtek átragyog,
S ha bennetek csalódom —
Földönfutó vagyok.
Ti mind fegyvert ragadtok
Családom s trónomért,
Hüségtek oszlopára
Köritve uj babért!“ . . .

Tovább szeretne szólni,
De hangja megszakad
A könytül, melly szemében
Özönvizként fakad.
S mi kell több a magyarnak,
Hogy halni kész legyen?
Ha tudja, hogy veszélytől
Üzött a fejdelem.

S elötte mint az égnek
Villáma annyi kard
Czikázva, felkiáltni
Hallotta a magyart:
„Haljunk meg e királyi
Hölgyért mindannyian,
Öt védve, mig karunknak
Egy csöpnyi vére van!

S mit ott a lelkesültség
Varázshatalma szült,
A harczmezön vitézül
Kivíva teljesült:
A jogbitor királyok
Hat ellentáborát
Lesujtva egy csapással,
Kiküzdik ösjogát.

Megnyerve a szabadság,
Örvend az ösi nép,
Kit annyi század óta
A búnak ölyve tép.
A jog, vezetni sorsát
Hazánknak, a miénk,
Ez egyszer szebb jövönek
Diszarcza int felénk.

De vannak, kik veszélyül
E kincset ismerik,
S az ármány műhelyében
A lánczokat verik,
Mellyekkel ök nyakunkba
Szoritva uj igát,
Megfojtsák önkezével
A nemzetet s hazát.

Tervöknél még gazabbat
Az ördög sem kohol,
Mióta pártütésért
Elnyelte a pokol.
S ha van, kit isten átka
Fog egyszer sujtani,
Az mennyköveli sulyával
Rájuk fog omlani.

Ők szennyes érdekökből
Mint éhes vérebek
Most ellenünk uszitják
A testvér-népeket.
Vésztervükön kitüzik
Czégérül a királyt,
Nevében, hogy jogossá
Szenteljék a viszályt. . . .

S kihült tán a magyarban
A gyönge fejdelem
Iránt az átöröklött
Hüségi érzelem ?
Gyilkolni tán kezében
Hős kardja tündököl ? . . .
Ő Bécsbe a királyhoz
Könyörgni méne föl :

Hogy tartaná meg egyszer
Az eskü szent szavát,
S lejöve, eltiporná
A pártosok hadát ;
S megmentené gyalázat
Szenyjétől hirnevét,
Mellyel gazok boritják
Hótiszta életét.

S a szentül hiv magyarnak
Mit mond a fejdelem ? . . .
Mert, hogy beteg személye,
Budára nem megyen.
S a törvényt, melly szivünknek
Vérével irva van,
Előbb megfontolandja
Nyugodt óráiban."

Mi furcsa? — védni késik
E zaklatott hazát,
A hős karu magyartól
Megmentetett család.
S utóda Máriának
Kit e hon fölkene,
Az ármány mühelyéből
Hadat küld ellene.

. . . . . .

Élet halál a koczkán,
Választni kell csatát,
S daczára a királynak
Megóvni e hazát.
S miénk lesz, istenemre,
Miénk a győzelem !
S hálát fog egykor adni
A megcsalt fejdelem.

SUJÁNSZKY ANTAL.

HŐSEK CSARNOKA.

NAPOLEONIDÁK.

Mortier tábornok, ki az oroszországbóli visszavonulás alkalmával Moszkauba maradt, midőn a császárhoz visszajött, két foglyot hoza magával: Vinczingerode ezredest segédével Nariskin gróffal együtt. Mind két fogoly rögtön a császár elé állitatott. Napoleon megpillantván a német születésü ezredest, nem tartóztathatá magát a benső fájdalom és boszu kitörésétől : „Kicsoda ön ? igy szóla. Ön nem ismer hazát, ön mindenkor személyes ellenem volt. Midőn Ausztria ellen viseltem háborut, ön az osztrák seregben volt, — s Ausztria szövetségesemmé levén, orosz szolgálatba lépett. S pedig ön a rajnai szövetséges státusokban született, következőleg az én alattvalóm, s jogom van, önt hadi törvényszék elé állitani." Ekkor a hadi segédhez fordulván ezt mondá : „Önt, Nariskin gróf, nem vádolhatom. Ön orosz születés, ön kötelességét teljesité ; hanem mondja meg ön, mikép alázhatta meg magát egy, a legelső orosz családból született férfi annyira, hogy idegen zsoldos segéde legyen? Az ön helyzetében sokkal diszesb lett volna orosz ezredes hadsegédének lenni.

Napoleon nagy ellene volt a párviadalnak, s ritkán talált nála bocsánatot, ha megtudta, hogy hogy párbaj történt. 1808-dik évben a császár Burgosba menvén, mindjárt megérkeztével hirét veszi, hogy a király két lovászmestere, Franczeschi és Filangieri tábornokok párbajt vittak, s az első agyon löveték. A császár nagyon megboszankodott, s tüstént magához hivatja Filangierit. „Mit tett ön, szólott felettébb ingerülten, — párbaj, mindig csak párbaj ! — Én azt egyáltalában nem szenvedhetem el, — meg kell büntetnem. Ön tudja, hogy szivemből gyülölöm azt." — „Sire, állitson törvényszék elé, ha ugy akarja, de hallgasson meg," könyörgött a bünös. „Mit tudhatna ön felhozni védelmére, — ön vezuvfejü —. Most egy uj hadjárat kezdetén, mit tett ön ? ön két alkalmas tiszttől fosztotta meg a sereget : — Franczeschitől,

kit megölt, s önmagától, ki tovább nem maradhat szolgálatban. Távozzék, menjen mint fogoly Turin várába, s ott várja el parancsomat. El! e pillanatban induljon.

Más alkalommal két altiszt a 46-dik és 50-dik sorezredből 1805-ben az auszterliczi ütközet után, midőn a franczíák Bécset elfoglalák s a császár Schönbrunnban tartotta hadiszállását, összevesztek egy nőszemély végett. Mindenik kizáró jogot tartván a leányhoz, karddal akarák a vitát eldönteni, s Schönbrunnhoz nem messze tüzeték ki a párbaj helye. — Már a küzdők tüzes csatát kezdtek, midőn Napoleon néhány tábornok kiséretében, figyelmessé tétetve a zaj által, hirtelen a vivók közé veti magát. „Mit csináltok itt?“ rivall a császár. A két altiszt kezéből rögtön kihull a fegyver, s mindkettő kegyelemért esedezik. Napoleon elbeszélteti magának a vita alapokát, s történetesen a kiséretébeni tábornokok közül egy ráismer a két altisztre; — mindkettő vitézül harczolt Marengonál és Auszterlicznél, s a becsület rendjele volt szánva számukra. A császár ekkor igy szólott hozzájok: „Fiaim, a nőnek szeszélyei vannak, a szerencsének is, s minthogy mindketten Marengo és Auszterlicz vitézei vagytok: nem szükség, hogy ezt előttetek bizonyítgassam. Térjetek vissza ezredeitekhez, legyetek ezutánra egymás barátai és jó harczosok.“ — A két altiszt később csakugyan megkapta a becsületrend-keresztet s a jénai ütközet után alszázadossá lőn mindegyik.

Midőn a császár 1804-ben őszszel a boulognei tábort megtekintette, s mindenki azt hivé, hogy Anglia ellen akar menni hajósereggel, a tábor végszélén egy, a parton felállított telep tüzérére találván kérdé tőle: ‚mit tart a császárról?‘ A tüzér igy válaszolt: „ezen átkozott — ha ide jön, mindig talpon kell lenni. Mig itt van, nincs pillanatni pihenésünk; ugy hiszem dühödésig haragszik ezen kutya angolokra, kik bennünket mindig megpaskolnak, mi természetesen nem nagy dicsőség.“ ‚Ön tehát sokat ad a dicsőségre?‘ kérdé a császár. Ekkor az ágyusz keményen szeme közé nézett s felele: „Kételkedik ön rajta?“ ‚Nem kételkedem, szólott ismét Napoleon, azonban a pénzre is csak ad ön valamit.‘ „Ön engem sérteni akar, — ön kém, felelt a tüzér haragosan.“ ‚Nem, derék férfi, nem akarom önt sérteni, hanem fogadom, hogy ha egy napoleonaranyat adok önnek, ön tüstént inni fog egészségemért.‘ A tüzér, ki a császárt valóságosan angol kémnek tartá, nagyot kiáltott a legközelebbi őrhelyre s meg akarta ragadni Napoleont. Ekkor ez fölbontván felső öltönyét megismerteté magát. Rettent zavarodással tévedése miatt, a tüzér Napoleon lábaihoz esett. A császár kegyesen fölemelé s igy szóla hozzá: „Kelj fel, derék ember, te kötelességedet teljesitéd, — azonban még is erősen hiszem, hogy meghazudtolod szavaidat, mert szivesen elfogadod ez aranypénzt s iszol az átkozott — — egészségeért, — no nem igaz?“ — S a császár vidáman tovább ment.

Napoleon örömest adott a bünösnek kegyelmet: s midőn a bocsánatot meg kelle tagadnia, mindenkor mélyen meghatotta a fájdalom. Egy igen gazdag nő Caen mellett várába királyi sergeket fogadott be, kik az utakat elállották s a postakocsikat kirabolták. Még saját leánya is részt vett e rablásokban férfiruhában öltözve. Végre az egész banda, katonaság és csendőrök által, elfogatott, s az emlitett nőt is leányával együtt halálra ítélték. Az asszony, hogy az ítélet végrehajtását késleltethesse, terhesnek adá ki magát, melly idő alatt mindent megtön, hogy kegyelmet nyerhessen — de hiába. Végre azon gondolatra jött, hogy két, 10 és 11 éves leánykáit, orvosa és nőtestvére kiséretében Németországba küldje, hogy azok a császárnál személyesen bocsánatért könyörögjenek. Épen azon nap érkeztek Schönbrunba, midőn Napoleon a vagrami tábor megtekintésére utazott. Midőn végre a császár visszatért: a gyermekek gyászba öltözve, lábaihoz veték magukat s kiáltának: „Sire, kegyelem, kegyelem! adja vissza ön anyánkat! A császár kegyesen fölemelve őket, átveszi a kérelemlevelet, mély figyelemmel egészen elolvassa, részvevőleg kikérdezi az orvost, hosszan néz a gyermekekre — határozatlanul küzd — de épen azon pillanatban midőn már könyezete azt hivé, hogy kegyelmet fog mondani, szól: „Nem tehetem,“ — s elsiet, könyekkel szemeiben.

Az Ulm mellett történt ütközet napján Napoleon meglátogatá a tábori kórházat, hol egy ágyuszt talált a könnyü tüzérteleptől, kinek egyik lábszárát az ellenség ágyugolyója elsodorta, s ki mind a mellett egész erejéből kiáltozá: „Éljen a császár!“ — melly körülmény természetesen egész figyelmét magára voná. A császár oda ment a sebesülthez s kérdé tőle: „Nincs egyéb mondani valód?“ — ‚Nem, sire, felelt a tüzér, kivéve azt, hogy négy ellenséges ágyut löttem le a vonótalpról, s hogy azon örömömben, miszerint azokat semmivé tettem, szivesen feledem, hogy nem soká végem lesz. A császár, ellágyulva e nagy lelkesedésen, leveszi saját becsületrend-keresztét, hogy a tüzérnek ajándékozza, följegyzi szülei nevét, s igy szól: „Ha hogy meggyógyulandsz: igérem, hogy helyed lesz a rokkantak épületében.“ Felettébb köszönöm, sire, felelt a beteg, csakhogy az érvágás igen erős volt, — nyugdijam bizonyosan nem

sokba kerülend önnek; jól látom, hogy el kell innen pakolnom. No de ha igy lesz is, azért é l j e n a c s á s z á r! — A szegény harczfi jól számitott; — nem élte tul lába elvágását.

FŐVÁROSI TÁROGATÓ.

N y i l a t k o z a t. Félreértések és a jelen zavaros időkben annyira napirenden levő egyáltalában nem alapos gyanusitások megelőzése végett, mi, a gróf T e l e k i v e z é r ő r n a g y f ő p a r a n c s n o k s á g a a l a t t á l l ó t i s z t e k, szükségesnek találjuk, az ő eddigi állása és eljárása felett, a nyilvános lapokban a következő nyilatkozatot közzé tenni:

Vezérőrnagy, gr. Teleki ur, főhadiszállására, Budapestről nagyszerü republicánusi mozgalmak és minden törvényes rend megszüntéről hirek érkeztek. A dolgok ezen állapotában, egy haditanács képződött, melly oda nyilatkozott: hogy egy ideig a horvátokkal semminemü harczba ne bocsátkozzanak, mert különösebben a trón jogait kellett szemök előtt tartaniok. Ennek következtében, K e s z t h e l y i g visszavonulás határoztatott. Itt az ö s s z e s t i s z t i k a r összegyülekezett, s ezek azt határozták: hogy miután az ország törvényes állapota még mindig fen van, ők, letett esküjökhez hiven, a h o r v á t o k k a l i m i n d e n h a r c z o t e l f o g a d n i, é s a t r ó n, a m a g y a r k i r á l y s á g j o g a i é r t é p e n o l l y h ö s i l e g h a r c z o l n i a k a r n a k, mint ezt társaik Olaszországban megmutatták. — Ez alkalommal, minthogy a jelen zavaros időkben talán némellyek a kötelesség utját nehezebben ismerik ki, mindenkinek szabadon hagyatott, az illetőre nézve talán nem kellemes helyzetből magát visszavonhatni, mert ezen határozat pillanatától kezdve a l e g c s e k é l y e b b i n g a d o z á s, a k i r á l y, h a z a é s a b a j t á r s s á g e l l e n e l k ö v e t e t t á r u l á s n a k f o g t e k i n t e t n i.

Előbb azonban, az összes tiszti testület megbizásából, örnagy gr. B u b n a, százados B á r c z a y s kapitány b. W i e d e r s p e r g, ő excell., b. J e l a s i c s tábornagy urhoz küldettek, előtte azt nyilatkoztatni: hogy ha ő, ő fölségének határozott, világos parancsolatát, a magyarhonbai beütésre, elő nem mutathatja, minden, ellene felállitott csapatok el vannak határozva, magokat a leghősiesebben védelmezni. Jelasics b. ez alkalommal egyuttal felhivatott: meggondolni és figyelembe venni a következményeket, mik ezen összeütközésből a hadsereget illetőleg eredhetnek. Ő excel. e z e n n y i l a t k o z a t o t, m e l l y i r á s b a n i s, a t i s z t e k t ő l a l á i r v a, n e k i á t a d a t o t t, f i g y e l e m b e n e m v e t t e: é s i g y m i k é s z e n á l l u n k a k i r á l y é s t ö r v é n y e s s z a b a d s á g é r t i h a r c z r a. — A d r á v a m e l l é k i h a d i s e r e g t i s z t i k a r a.

— A k é p v i s e l ő h á z sept. 21-én tartott ülésében Tót Lőrincz komári követ élénk és megható szinekkel festé az elégett Komárom város borzasztó helyzetét. Előadása szerint mintegy 1000 ház lett hamuvá, mellyek nagyobbára belülről is a lángok martalékivá lönek, ugy, hogy most ollyanok is, kik az előtt ezerekkel birtak, rongyos ruhában kérnek kenyeret a városházánál. A gyujtogatás gyanujával mindenki a bécsi camarilla gaz eszközeit terheli, kik azért, mert az idegen katonák a várba be nem eresztettek, boszujokat ezereken töltötték. A szerencsétlenség körülményes előadása után a nevezett követ kéré a házat, hogy az iszonyu kárt vallott komáromi lakosoknak a ház országos segélyt nyujtson, mit a ház közakarattal el is határozott, 300,000 pft kölcsönt rendelvén a szerencsétlenek számára, s e mellett a háztelkek kisajátitásáról is gondoskodni fog. — Ugyancsak Tót Lőrincz kapcsolatosan inditványozá, hogy miután a nagyfontosságu komáromi vár jelenleg idegen s áruló kezekben van, a parancsnokság rögtön jó szellemü hazafira ruháztassék át. A ház ezt is elfogadá és sükeritésével a ministerelnököt bizá meg.

— J e l a s i c s f ő c z é l j a: Magyarhont szláv országgá alakitani át, s elvégre is az uralkodói főhatalmat saját kezével megragadni. Kitetszik ez azon nyilatkozataiból, mellyek szerint az austriai császárt és István főhget kutyába sem veszi, sőt a legszemtelenebb gunyczimmel illeti őket, dölfös elbizottsággal állitváu, hogy majd csinál ő császárt ollyant, a minő neki tetszik. Hiába nevezi hát öt a beteges király „mein lieber bán"-jának, ő most mint sokan alaposan tudják, Zsófia herczegnőt ámitja, hogy majd fia számára biztositja koronát, — pedig elvégre is más fejére tenné azt. Csakhogy illy fenhéjázó álmak valósitásához kissé ügyesebb és jellemesebb hadvezér kivántatik mint a bán, s nem olly hadsereg, mint az övé, mellyet semmi magasztosabb eszme nem lelkesit, s melly nagyobbára kiéhezett, kikodult nyomorékokból áll, kik ha teli tömik magukat a jó magyar kenyér- és borból, e szokatlan életrend-változtatásnál fogva még inkább tehetlenek és kórságosak lesznek. Jelasics katonáinak zsoldot nem ad, hanem zsarolás- s rablásból táplálja őket.

— F r a n c z i a k ö v e t M a g y a r o r s z á g o n. Pascal-Duprat, franczia népképviselő, a „Revue indépendante" hajdani főszerkesztője, a franczia kormány által különös diplomaticai missióval Pestre küldetett. — Legyen üdvöz körünkben a leghatalmasabb, s legszabadabb franczia nemzet küldöttje. Éljen a magyar és franczia szövetség! Ők a mi legtermészetesebb frigyeseink.

— A hadügyministerium által közhirré tétetett, hogy a német ezredeknél szolgáló magyar tisztek, kik a magyar ezredekbe átlépni kivánnak, folyamodásaikat a legrövidebb uton egyenesen hozzá nyujtsák be.

— A pesti önkéntes csapatból, mellynek főparancsnoka Földvári, már mintegy 400-an jöttek haza. — Táborból eltávozásuk okául azt adják, hogy a parancsnok durván bánt velök, hogy rend nem volt közöttük és ütközetbe nem vitték őket; — e szerint nem lehettek többé „önkéntesek a győzelemig!"

— Buda körülsáncolása a fehérvári országut felé szépen halad előre. Az ikervárosnak minden rendü és rangu lakói naponként 4—500-zan vesznek részt a honvédelmi munkában.

— Csak hiába, a törvényes formák közt kell maradnunk —, különben elveszünk, szóla egy táblabiró-féle képviselő szomszédjához: — „no igy legalább formaliter elveszünk", — jegyzé meg az utóbbi.

— Minő fogalom a nagy emberekről! Minap egy budai gránátost, ki a Hunyadicsapatba jött át, csodálva magasztaltak óriási termete miatt. — A gránátos egyet pödöritvén bajszán igy szólalt meg a sok dicséretre: Hja uraim — most már gyenge vagyok — 8 évig ettem a komisz kenyeret —; akkor láttak volna az urak, midőn katonának álltam, — ollyan erős voltam én akkor, hogy még Kosutot is földhöz vágtam volna!"

— Nemzetőrségi szolgálat alól ministerelnöki rendelet következtében fölmentesittetnek: a ministerek, álladalmi s ministeri titkárok, királyi, kerületi, váltó és más törvényszékek elnökei, muzeum és könyvtár igazgató, lelkészek minden vallásfelekezeti különbség nélkül, szerzetesek, falusi iskolamesterek, elaggott, nyugdijazott haditisztek, megyei fő- és alispánok, kerületek főkapitányai, városok polgármesterei és főbirái, a vizek szabályozásánál, lánczhidnál, vasutaknál, birtok-felmérésnél működő mérnökök, a kisebb gazdatisztek, postaállomásokon kün hivataloskodó expeditorok, vagy ezek nélküli postamesterek, az ércz- és sóbányákban, és olvasztókban dolgozó munkások. — Ezeken kivül föl kellett volna még menteni a nemzetőrség sok haszontalan örnagyát, sőt minden nemzetőrt, melly institutionak nálunk, ugy látszik, eddigelé hasznos sikere nincs. Magyar nemzetőr = bakter és drabant. Semmi egyéb. Nemzetőreinktől várni a haza megmentését, a legnagyobb oktalanság.

— Bécsből több panszláv bujtogató küldetett hazánkba olly czélból, hogy a telső megyék tótajku lakosait felláziták. A ministerelnök erre nézve rendeli, hogy az illető hatóságok röglönitélő bíróságokat állitsanak, mellyek a kézre került lázitókat kötéllel büntessék, mindenkinek, ki egy bujtogatót kézre kerit, 50 pft biztositatik.

— Az osztrák országgyüléshez Bécsbe ment magyar küldöttség visszaérkezvén, tegnap előtt a képviselőházban előadá, miszerint az osztrák országgyülés többsége nem fogadá el őket, okul adván azt, hogy ez szabályellenes dolog volna. Kosut ezen bánásmódot egy rokonszenvét nyilvánitani akaró nemzet irányában durvának s gyalázatosnak bélyegzé s csak azon örvend, hogy az osztrák nép, melly küldöttségünket a legnagyobb lelkesedéssel fogadá, maga sem tekinti a bécsi országgyülés többségét saját elemének, mert tudva van, miként az a szláv elemet képviseli, melly most az egész osztrák birodalmat tóttá akarja átvarázsolni. A szónok ez alkalommal igen épületes leczkét adott az osztrák dynastiának, melly szemlátomást ássa maga magának a sirt.

— Felvidéki tót megyéinkbe az érintett bujtogatókon kivül egy fanaticus panszláv lelkész vezérlete alatt föllegyverzett szláv tömegek is berontottak, kiket a békes magyar-tót nép önmaga is képes leend megfenyiteni.

— A Zrinyi-csapat Perczel Mór vezérlete alatt tegnapelőtt főlesküdvén zászlajára, délben a fővárosiak szerencsekivánatai közt Fehérvárfelé indult. A bécsiek is e csapatba sorozatván, tisztjeik közt németek is vannak.

— A fővárosunkon átvonuló hadicsapatok a rendetlen beszállásolás ellen már a legkeservesebb panaszokat emelék. Az illető elöljáróság e tekintetben szigoru megrovást érdemel. Mit mondjon a szegény magyar hadfi, ha még az ország szivében is mostohán fogadtatik. Bizony, bizony a pestvárosi önkénteseket, kiknek száma sehogy nem akar szaporodni, — a vidéki magyar városok és helységek sokkal szivesebben látandják hajlokaik alatt.

— A Pesten tanyázó idegen tüzérek tisztikara is kinyilatkoztatá, hogy Jelasics ellen nem fog harczolni; közvitézeik is igy gondolkodnak. Miért táplálunk hát kebelünkben ellenséget, ki azonban a magyar zsoldot szivesen elveszi tőlünk.

— Debeliács és Erneszthéza lakói földönfutókká lettek, miután a rácz rablók felgyujták házaikat s mindenöket elpusztiták. Az első hely magyar, az utóbbi német volt. A borzasztó inségre jutottak közül számosan állottak a torontáli önkéntesek közé, vérrel torlandók meg a rablók égbekiáltó vétkeit.

— Kosut szivvillanyozó szavakkal szólitja fel a külföldön levő magyar katonaságot, hogy a hon megmentésére siesse-

senek vissza hazájokba. E felhivás külön is több száz példányban ki van nyomatva, s hisszük, hogy a felhivottak kezeibe jutand az és megteendi hatását.

— Áldozó oltár. September 20-káig összesen bejött ajándokul: 592,209 ft és kölcsönképen 759,224 ft p.p.

— Felszólitás a hon lelkes leányaihoz. A dunántuli kerületben összesereglett vitéz honfiak a veszély-környezte hon mentésére életöket hozák áldozatul. Ne késsetek ti is e hon melegkeblü leányai, a haza mentése körül gyöngéd résztvétetekkel segédkezeket nyujtani, a hazáért vérző honfiak ápolására felállitandó tábori kórház felszerelését elősegiteni, igy a megkivántató fehérnemüekkel, u. m. ingek-, lepedök-, vászon-, szalmazsákok-, tépés- és pólyákból álló adakozásaitokkal mielöbb hozzájárulni. Csekonics Leona bárónö (kecskeméti utcza, saját ház) és Nádosy Istvánné (3 korona utcza, saját ház) az érintett tárgyakat minden időben a haza nevében köszönettel átveendik. Pesten, sept. 20-án. — Sauer Ignácz, ország főorvosa.

— A budai sánczolást illetöleg meg kell jegyeznünk, hogy e munka körül, nagyobb rendet kellene tartani, s az egészet biztosb irányadás és felosztással kezelni. E mellett nagyobb erővel kellene hozzá látni: a tehetősebb fővárosiak, főleg a házbirtokosok napszámosokat is fogadhatnának, kik aztán keztyü nélkül markolnák meg az ásót és csákányt. — Illy komoly dolognál a theatralis affectatio, s erö s kitartás nélküli fitogtató hazafiaskodás nem sokat ér. — Fogadjunk tehát dologhoz szokott napszámosokat s fizessük öket; ezenkivül maga a fizető is dolgozhatik, ha kedve van hozzá. — Az czélszerü intézkedés, hogy most már a nemzetőrök századonként rendeltetnek ki a sánczolásra.

— Jelasics hadserge hir szerint már Lepsényig nyomult előre. A mi hadsergünk Keszthely, Fehérvár- és Veszprémben van. A találkozás s megütközés órája tehát közeleg, vagy már ütött is.

— Győrmegyében mintegy 20,000 ember áll készen fölkelésre, s 7000 mint nemzetőr fog mobilizáltatni. Veszprémben 10,000 nemzetőr állt ki a sikra, Zalában és Fehérben is kétségkivül nem kevesebb. — Átalán véve a dunántuli nép jó szellemet tanusit, s mint halljuk, a császár és király iránti bizalmuk egészen megcsökkent.

— Jelasics ágyuit kettős fogatu forspontos lovak huzzák, milly könnyü lesz azokat illy fölszerelés mellett töle elszedni. Lovassága mindössze 400 shercsánból s 150, megyei pandurokból csinált huszárból áll; az utóbbiakat a zágrábi püspök és káptalan állitá ki. Kosut szerint, annak idejében — majd ezekkel is számolunk.

— Az Agramer Zeitung. — Jelasics ezen szemtelen, piszkos organuma — iszonyukat hazudik a kedves bán hadjárásának dicsöségeiről. A többi közt azt kürtöli, hogy a magyar nép mindenütt csodálkozással, söt éljenekkel fogadja, öt, a merre csak megy, s barátságosan czimborál embereivel, hogy roppant hadsergének menetvonala két egész mérföldnyire terjed; — és hogy — a mi legderekabb — az anyák mindenfelé csak Jelasics neve emlegetésével ijesztgetik gyermekeiket. Ez ugyan derék bók ö excellenciájának.

— Sz.-Tamás még mai napig sincs elfoglalva: pedig annyi erővel, mint a mennyi a mi részünkről ott öszpontositva van, már a komáromi várat is be lehetett volna venni. A mint késedelmezö hadügyér Jelasics betörését meghallá, sz. Tamást tüstént meg kellett volna támadnia, s a győzelem után serge egy részével sietnie Jelasics elibe.

— Magyarországi Crouy nemzetségnek története, nemzedékrendе és okleveltára" czim alatt Érdi János (Luczenbacher) muzeumi ör igen érdekes munkát adott ki, mellyben részint hiteles oklevelek, részint alapos történelmi nyomozás által világosan bebizonyittatik, miszerint az utolsó Árpád, III. Endre király, az eddigi közvélemény ellenére, nem halt ki férfisarjadék nélkül, söt két fiut hagyott hátra maga után, kik az idegen udvarok cselszövényei miatt távolittattak el jogos birtokuk a magyar tróntól, s kénytelenittettek menedéket keresni Franczіaországban. Ezen Árpádfiak egyenes férfiágából származott a Crouy nemzetség, melly a legujabb időkben Franczіaországból Magyarhonba költözött, s itt telepedett meg. E nagy fontosságu történeti adat alapos kideritése által Érdi ur ismét egy szép koszorut füzött tudományos érdemeinek koszorujába. — Ha most nálunk valami nagy pietás és rokonszenv volna a királyság iránt, még furcsa kis dolog történhetnék az Árpád királyok véréből származott Crouy-fiak valamellyikével.

— Ujházi László, Sárosmegye derék főispánja, szabad vadász-csapat alakitásával foglalkozik. Az ösz apának már három fia áll harczmezön; — róla tehát méltán ellehet mondani, hogy mindenét feláldozza a szeretett honnak!

— A porosz herczeg nevü gyalog sorezred második zászlóalja is megérkezett már fővárosunkba, — de tisztek nélkül, kik meghallván az első zászlóalj nemzeti átalakulását, utközben elillantak zászlójuk alól.

— A tiszavidéki lakosság is mozogni kezd már Jelasics ellen; — no hiszen, ha mint

mondani szokták, kiárad a Tisza, — nem isztok ti horvátok többé a Száva vizéből.

— Az ujonczok összeirása a vidéken több helyt dühös ellenszegülésre talált a népnél, miután a reactió gaz czimborái balutra téveszték őket. Arad és Tordamegyékben fegyveres erőt is használtak már az ellenszegülők irányában, különösen Aradban az oláhok közt a legnagyobb vérengzés volt e dolog miatt. Lelkészek, tisztviselők, — világositsátok fel a népet, most fog kitünni: ki köztetek a valódi hazafi.

— A király nevében Bécsből levelet küldtek nádorunkhoz, mellyben az áll, hogy az osztrák ministérium alkudozni akarna a magyarral. Ezen levél a ház előtt is felolvastatott. Nyári helyes inditványára kijelenté a ház, hogy fegyveres erő mellett semmi alkudozásba nem bocsátkozunk; hanem ha majd fegyverrel végeztünk, — számolni fogunk.

— István nádorunk a drávai táborból tegnap Bécsbe utazott.

— Kis Ernő, győzelem-koszoruzott derék hadvezérünk, tegnap utazván át fővárosunkon a drávai táborba, — nagyszerü fáklyás zenével s szónoklatokkal tiszteltetett meg.

— Kosut Lajos is a drávai táborba utazott.

ŐRÁLLÁS A NEMZETI SZINHÁZ KÖRÜL.

Sept. 17-kén. A rab szinmü Szigligetitől. Szücs Zsigmond, mint vendég, Kövesdi szerepében lépett föl. Szücs Zsigmond egy azok közül, kikről nem sok mondani való van. Szerepét elmondja, mint sok más; — nem ront: de megjelenése semmi feltünést nem okoz. Egyébiránt a Kövesdiféle szerepek egyáltalában nem arra valók, hogy azokban még nagyszerü talentom is meglephesse a nézőt. — Ha valaki, mint vendég, tehetséget hoz ide: válasszon ennek kitüntetésére alkalmas darabot és szerepet.

18-kán Dom Sebastian, opera Donizettitől.

19-én III. Richard király szomorujáték Shakspearetől.

20-kán A Kunok eredeti opera Császár Györgytől, másodszor. E második előadásra ismét szép közönség gyült össze, tanujeleül annak, hogy e mü, ha nem remek is, jó darabig fentartandja magát szinpadunkon.

— 21-kén A bácsi vagy a szerelmes család vigjáték Benedixtől. A betegségéből felgyógyult Szentpéteri a bácsi szerepében édes-keserüen emlékeztetett bennünket: mennyi élvezettől valánk megfosztva gyöngélkedése miatt.

— 22-kén Párizsi naplopó vigjáték Bayard és Vanderbuch után. — Komlóssi Ida Józsi szerepét adá, kedélyes bensőséggel s vidám pajkossággal. Ő általában szerencsés a férfiak személyesitésében, mi pedig, tapasztalat szerint, igen kevés szinésznőnek sikerül, még a legjobbak közül is.

SZINÉRI.

Évnegyedes előfizetés.

Hetenként kétszer megjelenő lapunk következő uj évnegyedi folyamára, september elejétől december végéig, előfizetni lehet postán 3 f. 30 kral p. p. helyben 3 f. — Évnegyedes előfizetőink a ministerek, lapunk mellett megjelent arczképeit, valamint a diadalkoszoruzott Kis Ernő ezredes arczképét is megkapják.

Könyvhirdetés.

Most jelent meg s könyvárusainknál kapható:

GYAKORLATI Ó ÉS UJ

GÖRÖG NYELVTAN

összehasonlitva mintegy 70 nyelvvel.

Tanodák használatául irta TÉLFI JÁNOS egyetemi h. tanár. Első rész első füzet.

Ára 30 kr. p. p.

PAPI NŐTLENSÉG.

Irta BESZE JÁNOS, Esztergomban. 1848. 14 nyom. velin iv, ára 1 ft 40 kr. p. p. Kapható Esztergomban Beimelnél, Komáromban Szieglernél, Pesten a szerzőnél, bálvány utcza 175. szám.

Megjelent s minden könyvárusnál kapható:

Országgyülési emlék

Politikai, történeti és szépirodalmi almanach 1848-ra. Kiadta és szerkeszté: Vahot Imre. Az alsóházi terem rajzával s diszes boritékba füzve ára 2 f. 30 kr. p. p.

A Budapesti Divatlapra és Nemzetőrre előfizetni lehet postán 6 fttal pp., helyben 5 pfttal. — A kiadó hivatalon kivül (szabadsajtó-utcza 466-ik sz. második emelet) Emich Gusztáv könyvárusnál is.

Eisenfels Rudolf nyomdája, 3 korona utcza 139. szám.

Kiadja és szerkeszti : VAHOT IMRE.

Budapest. **14. szám.** **Oct. 1. 1848.**

TARTALOM : Hadi zászló : Mit kellene most tenni nemzetőrségünkkel ? — Hadi lant : A jász őrsereg tábori tánczdala. Kiss Endre. — II. Fridrik burkus király titkos emlékirata, mellyet Fridrik Vilmosnak, öcscsének számára irt. Warga István. — Tárcza : Fővárosi tárogató.

HADI ZÁSZLÓ.

MIT KELLENE MOST TENNI NEMZETŐRSÉGÜNKKEL ?

Körülbelől féléve már, hogy a magyar nemzetőrség kiállittatván, fegyverbe gyakoroltatik s különféle fegyverekkel nagyobbára ellátva van.

És ez intézkedésnek, ugy látszik, még sincs meg azon sikere, azon nagyszerü eredménye, mellyet attól várni mindenki feljogositva volt.

A nemzetőrség egy része a háboruskodás miatt több helytt mozgóvá tétetett; de a csatamezőn nem sok dicsőséget arattak. Miért is elhatároztatott, hogy a nemzetőrök önkényteseket állitsanak maguk helyett a táborba.

Mi azt, hogy a nemzetőrség a harczban csak ollyan győri insurgensi szerepet játszott, nem az ő gyávaságuk- tehetlenségöknek, hanem annak tulajdonitjuk, mert részint az árulás, részint a vezéri ügyetlenség miatt nem használtatott fel erejök ugy a mint kellett volna.

Becsületes, ügyes s az emberekkel bánni tudó vezérek alatt, az erőteljes magyar nemzetőrséggel a legszebb diadalokat lehetne kivivni.

Ámde a mostani nemzetőrségi parancsnokok, e veszélyes időben is a lehető legnagyobb tespedésben engedik vesztegelni ezen, már meglehetősen organizált nemzeti erőt.

Véleményünk szerint most minden megyének a legalkalmasabb helyen öszpontositnia kellene nemzetőrségét, ha egyszerre nem is mind, de legalább felében, hogy igy mindenfelé compact erő állana az országunkba több részről beütött ellenség s a felbujtogatott idegenajku nép irányában.

Ezen, megyénként öszpontositott nemzetőrségi seregek kölcsönös közlekedésben állnának egymással, s ha valamelly megyének segélyre volna szüksége, a szomszéd megyék tüstént gyámolitanák.

A táborokban azalatt folytonos fegyvergyakorlatok tartatnának, hogy a sereg minél nagyobb készültséggel léphetne ellenség elibe.

A tehetősebb nemzetőrök e táborozásban önmaguk gondoskodnának élelmökről, a szegényebbeket az adakozásra lelkesitett városi s falusi községek tartanák termesztményeikkel, s igy a statusra sem háromolnék uj teher.

Budapest alatt a Rákoson természetesen a legnagyobb nemzetőri tábor gyülne össze, mellynek élelmezését egy részben a gazdag főváros bizony magára vállalhatná.

Fel hát országos nemzetőrségi hadi tanács, — fel kényelemhez szokott örnagy urak, — fel fel

nemzetőrség! — Illyenkor tespednetek, aludnotok nem szabad. ⊙.

HADI LANT.

A JÁSZ ÖRSEREG TÁBORI TÁNCZDALA.

Uczczu, uczczu igaz hát
Hogy megveszett rácz s horvát,
Gyere pajtás fogj kaszát
Vágjuk ketté a nyakát.

Te meg Rózsám jer, jer, jer
Bucsutánczunk járjuk el,
Ha a rablő le nem lő
Lakzink lesz a legelső.

Az induló közelget,
Húzz hát more húzz egyet;
Vérem szörnyen felpezsgett,
Hadd ugorjam még egyet.

Illyen ollyan amollyan!
Mért nem vagyunk már ottan;
Hadd vágnék mint a fübül
Vastag rendet ráczfőbül.

Ne sirj aztán kis babám,
Ha látod, hogy sir anyám,
Bátor leszek happ, happ, happ,
Ha te nem sirsz még bátrabb.

Három a táncz hohohó!
Hallik már az induló:
Adj egy csókot, nesze csók!
Kedves rózsám, minden jót!

KISS ENDRE.

II. FRIDRIK BURKUS KIRÁLY*) TITKOS EMLÉKIRATA.

(Mellyet Fridrik Vilmosnak, öcscsének számára irt).

(Egy az illető korabeli kéziratból forditva.)

HÁZUNK EREDETÉRŐL.

Az ős zordon és zavaros időkben a barbar népek között különös neme támadt a felsőbb uralomnak. Különböző tartományok helytartói az igát lerázták, s mihelyt elég hatalmasak voltak magukat uraik ellenében megrenditőknek mutatni: azonnal valamellyes jogbirtokba jutottak, vagy jobban mondva az egyszerü térdre borulás szertartása által sajátszerü birtokra tettek szert. E bátrak számában sokan vannak, kik nagyobb monarchiák alapját rakták meg. És ha pontosabban számot vetünk, minden császár, király és független fejedelem ezeknek köszönheti álladalmainak birtokát. Mi minden esetre ezek közé tartozunk. Elpirulsz e fölött? Megbocsátom, de ne légy gyermekes, és tudd meg egyszer mindenkorra, miként, hogy ha valaki valamelly országot, ha lehet elfoglal, csak akkor nincs igazsága, ha azt ismét visszaadni kénytelen.

Őseink elseje, ki a tartományban, mellyet tisztartott, felsőbb uralmi jogra vergődött, Hohenzollerni Thassiló volt; utódjainak 13-ika Burggraf volt Nürnbergben, 25-dike Churfürst Brandenburgban, és 37-ke porosz király.

Házunknak ugy, mint másokénak megvannak a maga Achillesei, Ciceroi, Nestorai, megvannak szép szellemei, meg heréi, meg tudós asszonyai, meg mostohái, és a mi legbizonyosabb, megvannak kéjhölgyei is.

Nagyobbult is jogainak gyakrabbi alkalmazása által, miket csak szerencsés és hatalmas emberek képesek érvényesiteni, mi örökösödési egyezményeinkből, vérviszonyinkból, és oltalmi igazainkból világosan kitetszik. Thassilo korától kezdve egész a nagy Churfürstig, mindig csak csirádzásban voltunk, s ámbár 50 fejedelem volt hozzánk fogható, mégis igazán szólva, mindig csak kis sarjadéka voltunk a német nagy álladalmi testnek.

Fridrik Vilmos, a nagy, emelt ki bennünket a középszerüségből, és végre 1701-ben (mi nem olly rég volt) nagy apámmal a hiuság a koronát vetette fel. És ez voltaképen azon időpont, mellytől fogva házunk állandó alkotmányát leszármaztathatjuk; mert azóta viszünk királyi szerepet, s állunk a föld minden hatalmasságával egy rangban.

Ha eldődeink érdemein át akarunk tekinteni, igen könnyen átlátjuk, kiknek nem köszöni házunk öregbedését. Fejedelmink legtöbbje roszul viselte magát, de a szerencse, s egyes vak események voltak ránk nézve kedvezők. Sőt megmutatandom, hogy királyi fejékünk legelőbb is egy igen üres és hiu főt fedett volt, melly még ezen kivül pupos törzsökre is vala helyezve.

Jól látom kedves öcsém, hogy származásunk ügyével zavarba hoztalak. Vannak ugyan, kik azt állitják, hogy ezen Hohenzollern gróf valami igen nagy házból származék, tettleg azonban senki sem vala olly kevessé rátartó mint ő. Egyébiránt elég az hozzá, hogy mi tisztes nemes családból származunk. Addig is hát csak erre támaszkodjunk.

*) Burkusország történetében a nevezetesebb fejedelmek egyike, s az európai viszonyokban is jelentékeny személy, kiről M. Terézia a legbensőbb ellenszenvvel szokta mondani, hogy a legtekervényesb utakon jár s még is leghamarább szokott czélt érni.

AZ ORSZÁG FEKVÉSÉRŐL.

Ez oldalról nem igen vagyok szerencsés, miről egy pillanat a földabroszra meggyőzhet. Tartományim egymástól annyira el vannak szórva, hogy kölcsönösen kezet szoritniok lehetetlen. Nagyobb folyó, melly tartományimon átmenne, nincs; némellyek mellettök kigyódzanak el, s csak némelly csekélyebbek metszik át.

TARTOMÁNYIM TERMÉKENYSÉGÉRŐL.

Tartományim egy része miveletlenül hever, más része erdőkből, folyamokból és mocsárokból áll, harmadika pedig, melly miveltetik, sem bort sem olajt, sem epret nem termeszt. Minden gyümölcs és kerti vetemény csak nagy szorgalom után tenyészik s keves jut belőle tökéletességre. Alig van birtokomban néhány vidék, melly jó buzájáról és rozsáról valamennyire ismeretes.

A LAKOSOK ERKÖLCSEIRŐL.

Erről semmi bizonyost sem mondhatok, mert országom sok részből összeállitott test. Minden, mit biztosan mondhatok, ez: alattvalóim általában jó indulatu és edzett emberek, nem nyalánkok, de jó ivók, otthon zsarnokok, szolgálatomban rabszolgák, izetlen szerelmesek, zsémbes férjek, közönségesen csendesek, mit én azonban inkább a velök született mamlaszságnak tulajdonitok, jobb jogtudósok mint bölcsek, még kevesbé szónokok, legkevesbé pedig jó költők. Ruházatukban igen jó erkölcsüek, egy kis czoffal, irtózatos nagy kalappal és csizmával, melly a kardkötőig felnyulik, egy kis pálczával kézben, rövid felöltővel, és hatalmas hosszu mellénnyel minden ruházati igényeiket kielégitik.

A nők nagy részben vaskosak és kövérek, szokatlanul barátságosak, a háztartáshoz ragaszkodók, s férjeikhez most még meglehetősen hivek.

Mi a hajadon hölgyeket illeti, ezek a mai divat szabadalmával háboritatlanul dicsekednek. Annyira távol vagyok attól, hogy e fölött fenakadjak, hogy naplómban inkább magam mentettem ki gyarlóságukat. Szükséges, hogy e szegény teremtmények számára némelly kényelmek biztositassanak, nehogy rejtezködve veszély nélkül önmaguk csillapitsák a viszketeget, mi az országnak nem kis kárára szolgálna. Igen is, hogy még inkább neki bátorodjanak, szerelmük gyümölcseit ezredeimnél különös pártfogásomban részesitem, és hahogy illy szerelemzálog eredetét valami tisztemtől veszi, soron kivül s kellő idő előtt is zászlótartóvá vagy tiszttè is tétetem.

A VALLÁSRÓL.

Álladalomban a vallás elkerülhetlenül szükséges. Bolondság volna ez alapelvet megtámadni, és azon uralkodó igen otromba dolgot követ el, ki alattvalóinak, hogy az ellen vétsenek, megengedi. De azon uralkodó sem sok eszélylyel bir, kinek magának vallása van. Jegyezd meg ezt magadnak, semmi sem zsarnokoskodik annyira sziven és szellemen, mint épen a vallás, minthogy ez sem szenvedelmeinkkel, sem a nagy státus-szándokokkal, mellyek monarchában nem hiányozhatnak, meg nem egyeztethető. — Ha az embert istent fél, vagy jobban mondva, a pokoltól tart, valóságos megtestesült kapuczinussá kell válnia. Ha arra kerül a dolog, hogy az ember a kinálkozó pillanatot hasznára forditsa, mellyben valamelly szomszéd tartományt hódithatna meg, már az ütközet előtt az ördögöknek egész serege áll szemünk elibe ellenünk, annak védelmére. A nélkül is elég gyengék vagyunk illyesmit igazságtalanságnak tartani, s vétségünk után a büntetést azonnal magunkra kiméreni. — Szövetségre akarunk valamelly szomszéd hatalmassággal lépni, s eszünkbe jut, hogy keresztények vagyunk, azonnal minden elveszett. Háboruban ez által szinte csak csuffá leszünk. Ez olly mesterség, mellyben a legkisebb lélekismeret, aggodalom mindent elront. Valójában, valljon micsoda becsületes ember foglalatoskodnék azzal, hahogy semmi jog sem volna, mellyre támaszkodhatnék, hogy bizonyos szabályokat határozzon meg, mellyek szerint büntetlenül lehessen fosztani, gyujtogatni és öldökleni? Ezzel azonban korán sem akarom, hogy az istentelenségnek és istentagadásnak tárt kapu nyittassék, hanem csak azt mondani, hogy minden embernek mindenkor rangjához illőleg kell gondolkoznia. Mind azon pápák, kik természetes józan észszel birnak, egyszersmind olly valláselvek szerint cselekvének, mellyek magasbra emelkedésünkkel leginkább összhangzottak.

A bolondság legmagasb foka volna, hahogy valamelly fejedelem illy nyomorúságos kicsinységekhez akarná magát kötni, mellyek csak a' köznép számára kokoltattak. Ezen kivül a' minden vallás irányábani teljes közönbösség, legbiztosb eszköz a rajongó szellem felismerésére. Hidd meg édes öcsém, ezen szent anyának is szintugy megvan a maga makacssága, mint más bármellyiknek. Iparkodjál tehát e pontban bölcselettel gondolkodni. És meglátod idővel, hogy tartományidban e fölött soh' sem lesz fontosságra vergődő vita, mert az eféle pártok mindig csak az uralkodóknak, vagy ministereiknek gyengeségére támaszkodnak.

Még egy fontos észtevételem van e helyen,

hogy t. i. elődink e tekintetben igen okosan viselték magukat. Bele avatkoztak egy vallásjavitási vállalatba, de ollyanba, melly nekiek nemcsak apostoli tekintélyt szerzett, hanem erszényüket is bőven megtöltötte. Ez csak mégis kétség kivül a legokosabb változtatás, melly valaha e tárgyban tétetett. Minthogy ma már e részben semmit sem nyerhetni s azonkivül őseink nyomdokit követni ma már veszélyes is lehetne, tehát nyugodjunk meg a minden felekezet egyenlő eltürésében. Tartsd meg ez elvet hüségesen, s mindig ugy beszélj mint én: igen, az én országomban imádkozzék kiki a mint tetszik, és a mennyit bír. Mert mihelyt ez elvet habár csak színre is elmellőzöd, uralkodásodnak azonnal vége. És lásd miért. Az én országomban sokféle vallásfelekezet van, némelly tartományokban a reformatusok vannak minden tisztes hivataloknak birtokában. Másokban a lutheranusok birnak ez előnnyel; vannak ismét ollyanok, mellyekben a catholicusok olly hathatós tulsulylyal birnak, hogy oda maga a király sem küldhet több mint egy vagy legfölebb egy vagy két protestans hivatalnokot. Mi a zsidókat illeti, ezek nagyon szegény ördögök, kik tulajdonképpen roszabb hirben állnak, mint millyet érdemlenek, adót eleget kell fizetniök, és mégis csak valóságos tökfilkókat csalnak meg, okos embert ugyan nem.

(Folytattatik).

Közli WARGA ISTVÁN.

ŐRÁLLÁS A NEMZETI SZINHÁZ KÖRÜL.

Sept. 23-kán K é t a l a k u, vigjáték Holbeintól.

— 24-én P a j k o s j u r i s t a, vigjáték Koczebue után. A vasárnapi közönség jól mulatta magát e krajczáros komédiának való bohózaton; a nemzeti szinház pedig nagy hálára kötelezi maga iránt boldogult Koczebue szellemét, hogy darabjait még most is adatásra méltatja.

— 25-én Hubenainé javára E r n a n i, opera Verditől. Szép közönség.

— 26-kán C h a r l o t t e k a p i t á n y, vigj. Bayard és Dumanoir után, tánczokkal.

— 27-én S a i n t G e o r g e s l o v a g, szinjáték Malafille és Roger de Beauvoir után. Lendvai hosszas betegsége után a czimszerepben lépett föl, s a közönség megjelenését zajos tapsokkal fogadá.

— 28-án V e s z e d e l m e s n a g y n é n e, vigjáték Albinitől. A megtörtént forradalmi véres esemény következtében igen csekély közönség.

— 29-én A z ö r d ö g n a p l ó j a, vaudeville Arago és Vernontól. — Ezen repertoriumból látni lehet, hogy szinpadunk idegen darabokkal még soha nem volt annyira elözönölve mint jelenleg. Vagy talán épen ezen kor az, mellyben megvetve saját erőnket, idegen isteneknek kell áldoznunk?

FŐVÁROSI TÁROGATÓ.

G r ó f L a m b e r g k i r. b i z t o s m e g g y i l k o l t á s a. — Mult csütörtökön délután 2 óra tájban fővárosunk utczáin a nép nagy lárma közt futkosni kezdett, a boltok bezárattak, a dobosok riadót vertek, a nemzetőrök mindenfelöl fegyverrel gyülöngtek, — s a fölkerekedett nép ajkairól illy hirkoholmányokat lehete hallani: gróf Lamberg a kir. biztos 10,000 katonával megérkezett, — Budavár kapuit bezáratá, — a hidat már fölszedték előle stb. Mindez azonban nem volt való. A nagy zaj s ingerültség más miatt támadt. Gróf Lamberg tábornok s kir. biztos csakugyan megérkezett Budára, s a mint kocsin Pestre akarna átjöni, az ellene dühödésig fölingerelt nép, melly már az előtt is kereste Budán, a hidon valaki figyelmeztetése következtében ráismert, öt megtámadá, s miután kocsijából kiugorva nem tagadta, hogy ő a királyi biztos, számos kard- szurony- és kaszaszurás által megfosztatott életétől, s tömérdek sebbel elhalmazott holt tetemeit a pesti nagy kaszárnyába vitték. A nép kielégitett boszuszomjának az alkalommal felmerült képeit, toll nem képes eléggé eleven szinekkel festeni. Néhányan vérbe mártott fegyvereiket kéjittasan hordozák körül zajló népcsoportok kiséretében. A meggyilkoltnak széttépett ruhadarabjait szuronyok- s lándsákon vitték mindenfelé mintegy diadalmi jelül. A vértettet elkövetett fővárosi népet a camarillának szabadságunk elnyomása ellen legujabban intézett ármányos lépései ingerelték fel annyira; különösen pedig Jelasics és Hurbán rablócsordájának nyakunkra küldetése, a tömérdek gaz árulás, — a ráczok iszonyu pusztitása, gyilkolása; — István főherczegnek nádori hivataláról lemondása, — az austriai commisariusoknak már századok óta gyülöletes neve, s több effélék, mik az annyira jámbornak tartott fővárosi népet is a legvégsőre izgaták fel. — A csend és rend fentartására a nemzetőrök szép számmal állottak ki. Estve a város illuminálva volt. Némellyek azt állitják, hogy ezen dolog szennyfoltja leend a magyar történetnek; — mi azt hisszük, hogy a szennyfolt az alkotmányunkat megsemmisiteni akaró camarilla történetét bélyegzendi.

— A k é p v i s e l ő k h á z a a vértett napján estve tanácskozmányt tartván, a kir. biztos meggyilkoltatása felett jegyzőkönyvileg roszalását fejezé ki; s az elnök előadá, miszerint hozzá a

meggyilkoltnak következő irományai adattak be többek által. 1) Egy, a király nevével ellátott handbillet, mellyben gróf Lamberg, mint kir. biztos Magyarország katonai kormányzását teljes hatalommal átvenni felhatalmaztatik. 2) Egy, Jelasicshoz intézett level, mellyben ennek azon felhatalmazás tudtára adatik. 3) Egy kir. manifestum, melly az országgyülésnek decemb. 1-jéig leendő felfüggesztését parancsolja. 4) Két level Battyáni ministerelnökhez, mellyek az elnök által feltöretlenül elküldettek a fehérvári táborba, hol akkor a ministerelnök tartózkodott. 5) Egy decretum, mellyben Majlát György országbiró Magyarország kir. helytartójává neveztetik ki ideiglenesen. Majlát megtudván, hogy ezen kinevezést magában foglaló iromány az elnöknél van, ez előtt nyilvánitá, hogy ő soha semmiféle alkotmány-ellenes hivatalt nem fogadna el; s igy ezt sem vállalta volna el. — A meggyilkoltnál talált 75 p.forint is átadatott az elnöknek; magával hozott holmije pedig Budán letartóztattatott. — Tudnunk kell azt is, hogy a nemzet képviselői még a gyilkolás előtt nyilatkozatot bocsátottak közre, mellyben gróf Lamberg kiküldetése törvénytelennek mondatik, s megparancsoltatik mind a népnek, mind a katonaságnak, hogy neki ne engedelmeskedjenek.

Jellachichtól elfogot levelek. — A képviselők sep. 27-ik ülésében Jellachich két levele, egyik Latour bécsi hadministerhez, másik b. Kulmer Ferenczhez; egy harmadik pedig, mi szinte felvilágosítást vet az árulásra, Roedin őrnagy magánlevele, szinte Latour bécsi hadministerhez olvastatott fel. Az árulás ezen okleveleit néhány somogyi derék kanász ügyessége juttatta birtokunkba, kik Jellachich katonáit megtámadván, az említett leveleket tőlük szerencsésen elvették.

I. Cs. kir. hadügyminister és tábornagy a Maria Therezia katonai és több rendek vitézének, valós. b. t. tan. és kamarás gr. Baillet Latour Tivadar urnak.

Főszálláshely: Kiliti, a Balatonnál. sep. 23. 1848.

A minő háladatos vagyok excellentiádnak kegyes gondoskodásáért, mellynél fogva a szükséges pénzmennyiséget kézbesittetni méltóztatott, épen olly alázatossággal vagyok kénytelen excellentiádat ismételve újabb mennyiségért megkérni. Jelenleg Austria közügyeiért munkálkodó seregeimmel Magyarországban vagyok; vérző szív nélkül nem terhelhetem az egy részben ártatlan népet jobban, mint egy illy nevezetes sereg átvonulása által már terhelve van, de a szükséges pénz nélkül egy lépést sem tehetek tovább, mert valamint a népnek, úgy a katonaságnak hangulatát is meg kell tartanom, mit azonban pénz és az élelmi szerek árának rögtöni és pontos megfizetése nélkül nem tehetek. A szükséges pénz mennyiségét jelenleg tudatnom lehetlen, mert ezt seregem naponkénti szaporodása és a slavoniai sereg eddigi meg nem érkezte miatt magam sem tudom.

Előleges számitás szerint azonban a tiszta ellátási szükség october havára legalább 200 ezer p. ft, a termeszményekkeli ellátás pedig 400,000 pengő ftra, s igy összesen 600,000 p.ftra rúghat, és én bátor vagyok excellentiádat alázatosan kérni, méltóztassék ezen összeget legfelebb a jövő hónap 1-sö napjáig rendelkezésem alá bocsátani, mivel Austria jó ügyeért megkezdett működésemnél a cs. kir. hadügyministerium segélyére számolhatok, és számolni jogosítva vagyok, s mivel excellentiád által nem hagyathatom el, különben ez, ezen ország, a sereg, s az egész austriai monarchiára a legborzasztóbb következéseket vonhatná.

Mihelyt seregeim egyesülnek, nem mulasztandom el a szükséges mennyiséget utólagosan tudatni. Jellachich.

II. B. Kulmer Ferencz urnak. Bécsben.

A vadembernél a karinthiai úton.

Főszálláshely: Kiliti, sept. 23. 1848. Kedves barátom! Jól tudod, milly nehézségekbe kerül egy sereget rögtönözni. A magyarok által rajtunk elkövetett igaztalanság, s azon törekvés, hogy a monarchiát fentartsuk, hozta a határőrvidékiek tömegét Fehérvár kapui elé. A magyarok mindent fanatizálnak, s a magyar seregeket, sajnos! olly annyira fanatizálták, hogy reményünk, melly szerint azt hittük, miként a sorkatonaság nem fog ellenünk harczolni, nem teljesedett. Nem tagadhatom, hogy borzadok a gondolattól, a huszárokra ágyút irányoztatni; ez által talán örökös szakadás okoztatnék a seregben; ha tehát szándékoznak a manifestumot kibocsátani, történjék ez minélelőbb, hogy késő ne legyen. Azt hiszem, hogy Bécsben csak erős elhatározásba kerül, s a jó ügy győzni fog. Édes barátom! csaknem bizonyossá tevének, hogy mihelyt seregeink Magyarországba jönek, a rendes aerarialis ellátásban részesülendenek. Azon reménységgel biztatnak, hogy szellemei erővel fognak istápolni; hidfogatot (Brückenequipage), 12 fontos lovas üteget is reméltem kapni, most már csaknem késő; az országban kenyeret csak kevés helytt lehet kapni, s ezt is igen nagy nehézséggel; ott, hol a katona illetőségét pontosan meg nem kapja, nehéz fegyelmet tartani. — Nem hiheted, mennyit kell kiállanom, de örömmel teszem, meggyőződésemből, és a jó ügyért. Tegnapelőtt Beöthy-Szapáry kiséretében zöld, veres és fejér lobogóval ellátott Kisfaludy nevü gőzösön István főherczeg Szemesre jött; fel akartam keresni, de nem engedték meg, épen nem engedték meg. A főherczeg becsületszót becsületszóra halmozott, de

az emberek azt hitték, hogy a gép még is erősebb a becsületszónál, s hogy daczára a főherczeg kétségbeesésének, magokkal vihettek volna. Elég az hozzá, hogy nem bocsátottak a főherczeghez, s igy az értekezésből semmi sem lön, de különben sem lett volna az értekezésnek eredménye, mert habár a nádor isten tudja mit igért volna is, nem feküvék benne alkotmányos garantia, az országgyülés vagy a ministerium mindent desavouirozhatott volna; de egyébiránt is minek az az alkudozás, az nekem nincs természetemben; 3—4 nap alatt megtörtént a véres elhatározás! Va benissimo! Pest és Fejérvár között nagy tömegek öszpontosulnak, ez ugyan nem sokat tesz, de, mint mondám, fenmarad a keserü feladat: a császári seregekre löni. A magyar ezredek az országba jönek, a németek kimennek, és a még itt levők nem tudják magokat miként viselni, kínos állapotban vannak. Ránt assanak ebből ki, s minden meg van nyerve. Tehát édes barátom! Aranyat! s mi még több: határozott nyilatkozatot. Élj boldogúl, régi barátod Jellachich s. k.

Apropos. Add ezen czikket egy bécsi lapba. Mellyikbe? választásodra bizzuk.

III. Rodein örnagy Gróf Latour bécsi hadministerhez irt magánlevelének másolata.

A Siófoki táborból, sept. 23. Jó, kegyes nagybátyám! Táborkarunk főnöke Zeisberg tábornok kegyesen megengedé, hogy ezen levelet kézbeadás végett neki átadhassam, melly alkalmat örömmel használok, hogy némelly híreket közölhessek. Mostanig egy kardcsapás nélkül nyomultunk előre, s nem csalódom azt állitván, hogy Pestre is ellentállás nélkül fogunk bemenni, hatalmunk tekintélyes (imposant), és a democraticus párt iránt a népben semmi sympathia nincs; seregeink vitéz vezérünkért lelkesülnek, mi szerencsések vagyunk, hogy magunkat ismét becsületes katonának érezni szabad, s reméljük, hogy a többi ezredek is hozzánk csatlakoznak, miután istenemre mondom, az ügy, melly mellett felkeltünk, szent és igaz; én csak attól félek, hogy azon demagog-convent Pesten eloszlik, hogy mi az embereket nem találandjuk meg, s akkor a béke ismét csak egy pillanatra lesz helyreállítva, mert Kossuth és társai nem fognak felhagyni szándékukkal, mig meg nem semmisittetnek. Eddig mindenütt a legnagyobb készséggel fogadtatánk. Julia anyjánál van Tabon, a búcsú mindkettőnknek nehéz volt, mind a mellett hiszem, hogy az elválás, ha dolgaink igy folynak, nem leend hosszú, miután Julia mihelyt a tábori életnek vége lesz, rögtön hozzám akar jöni. Egyébiránt mindketten örülünk, hogy pillanatra a lengyel garnisontól, mellyet a' magyar ministerium számunkra rendelt, megszabadúltunk. El-

menetelünk előtt néhány nappal vevény mellett irtam neked, és Boxbergnek, melly levélhez Júlia egy, neked szóló billetet csatolt, hol arra kér, hogy csillagkereszt-rendjét átküldeni, s egy előre előlegezni méltóztassál, mig alkalma nyílik adósságáért eleget tenni. Miután a különben olly pontos Boxbergtől 3 levelemre nem nyertem választ, azt kell feltennem, hogy a levelek elvesztek. Jelenleg a kivülről történtekről mit sem tudunk, mert sem leveleket, sem hirlapokat nem kapunk, talán lehetnél olly kegyes Boxberg által néhány eseményekről tudósítani. Kegyességedbe ajánlott kézcsókolásom mellett mély tisztelettel vagyok stb. Rodein örnagy.

— A közlött levelken kivül még 300 került kézre, mellyek szinte kinyomatnak, s mint a camarillai árulás bizonyságlevelei az európai nemzetekhez küldendő manifestumokhoz fognak csatoltatni.

— Kosut Lajos a meglepő fordulatot vett körülmények miatt a ház által visszahivatott körutjából, mellyet azonban ismét folytat, a derék magyar városok Csongrád, Szentes és H. m. Vásárhely felé vevén utját.

— Az országos honvédelmi választmány mindent megtesz a legjobb pontok megvédésére. Budavára jó kezekben van, a derék Mack tüzértiszt rendelkezése alatt 24 fontos álgyuk várják az ellenséget. — Komárom vára is megtisztult a schwarcz-gelb elemtől, miután Merz parancsnok elhagyá az erősséget, s most az egész hatalom Majtényi alezredes kezében van. A Thurszky-gyalogság magyar zászló alá eskettetett; ezt tenni szabadkozó idegen tiszteik elbocsátattak, a magyarok pedig letartóztattak. — Jelenleg összesen 4000 jó szellemü sorkatona, honvéd s nemzetőr van bent a komáromi várban. A Duna partjain Pesttől fölfelé sok álgyu van kiszegezve.

— A pesti nemzetőrség egy része táborba szállittatott; a honmaradt nemzetőrök Budapest minden rendü lakóival együtt a legjobb szellem által lelkesitvék, s készek a fővárost utósó csepp vérig megvédeni. Maga a főváros fölkelendő lakossága képes Jelasics csapatait tönkre tenni.

— Dunántuli táborunk főereje jelenleg Velenczénél van öszpontositva. — Jelasics főhadiszállását Fehérvártt üté fel. — A mieink által most mindenfelől körül van keritve. Közeleg győzelmünk órája. — Táborunk mindinkább erősödik. A napokban Pestről és Pesten át ismét nagyszámu s lelkes hadfiak vonultak oda; a többi közt a Zrinyi-csapat utóserege, a Földvári alatt volt pesti önkéntesek, a Bécsből érkezett academiai legio egy része, a porosz herczeg nevet viselő gyalog sorezred második zászlóalja és az aldunai táborból érkezett 900 marcziális székely. Ezen kivül kisebb

nagyobb szabad csapatok folyvást sietnek a diadal koszoruiba részesülni.

— A képviselők körében vadász-csapat alakult; a Zsófia herczegnő által Jelasics táborába küldött, de Pesten lefoglalt igen jó fegyvereket ők használják —, nemde megelőzők, s nők iránt udvariasak a mi képviselőink?

— Lamberg kivégeztetése után mintegy 100 fegyveres ember nyomult be a képviselők házába, s miután arra figyelmeztettek, hogy a tanácskozó teremben fegyveres erővel benyomulni nem szabad, egy nemzetőr ekként szólalt fel: Én a nép nevében hivatalosan jelentem, hogy mi az árulóval végeztünk, most már a ház is tegye meg a magáét." — Ezzel a teremből, hol még akkor a gyülés nem is kezdetett meg a fegyveresek kivonultak.

— A képviselőház Kosut inditványára tegnap előtt elhatározá felhivni a városi hatóságot, hogy Lamberg meggyilkoltatása ügyében vizsgálatot rendeljen. Ez ellen Irinyi József határozottan kikelt, de a többség által az inditvány elfogadtatott. Furcsa volna, ha az inquisitióból az sülne ki, hogy az egész dolog félreértésből történt.

— Jelentékeny hadi fogoly. A dunántuli harczmezőn Jelasicsnak egyik legfogasabb alvezére, seregeinek fő- fő- kiállitója és rendezője a mieink által elfogatván, Budára küldetett, s most a várban mint hadi fogoly szoros őrizet alatt van.

— István főherczeg — igy ir Kosut lapja — kihez a magyar olly szép reményeket kötött, hogy hazánkat vész pillanatában nemtőként megmentendi, ki legközelebb azért utazott Bécsbe, hogy családa körében megkisértse még egyszer felvilágositani az illetőket, a magyar ügy törvényességéről, miután e kisérlete meghiusult, nádori hivataláról leköszönt, s elhagyva Bécs falait, Schaumburgba, magánbirtokába vonult.

— A váczi vasutvonalon — az nap, midőn a kir. biztos megöletett, igen sokan szökni akartak Pestről kincses ládáikkal; azonban felsőbb parancs következtében a vonalt néhány napig nem volt szabad megindítani. Jó leczke a gyávák és fukaroknak, kik még illy időben is inkább hitvány aranyaik, mint hazájuk megmentésére gondolnak.

— A magyar szent koronáról némellyek azon álhirt terjeszgetvén, hogy az Bécsbe vitetett, — erre egy valaki azt jegyzé meg: „no most már a camarillának köszönettel is tartozunk, mert ő Magyarországot erőnek erejével respublikává akarja tenni."

— A komáromi várból 50 ágyu van kiszegezve azok illő elfogadására, kiknek netalán ellenségképen tetszenék a Dunán Bécsfelől lesétálni.

— Budapest lelkes hölgyei! A rágalmazók azon hirt kezdik felőletek, különösen a magyar ajkuakról terjesztgetni, miszerint közületek sokan szökni készülnek a fővárosból. Illy időben elhagyni házi tüzhelyeiteket, férjeiteket, rokonitokat! Milly gyáva kislelküség, milly hütlenség, milly lelketlen volna ez tőletek. Ezzel csak azt bizonyitnátok be, hogy sem hazátokat, sem férjeiteket soha nem szerettétek. — Czáfoljátok hát meg e rágalmat ittmaradástokkal. A veszély legnagyobb pillanatában rátok is szükség van itt. Ti is árthattok az ellenségnek, s használhattok tieiteknek. Különösen, miután a dunántuli csatamezőn megsebesülteket Budapestre hozzák gyógyitás végett, legszebb honleányi kötelességet teljesitenétek, ha itt a fővárosban „harczban megsebesülteket ápoló nőegyletet" alakitanátok.

— Tudósitás a csatamezőről. A tegnapelőtt estve Velenczéről fővárosunkba érkezett futár a következő hadi értesitést hozá: „A Jelasicshoz áttért vasas németek megtámadák a mieinket, különösen a Wasa gyalog sorezredet; de ezek vitézül ellentálltak, s visszaverték a nehez lovasságot, kik közül 70 át jött a mi táborunkba. Moga pesti tábornok igen jól viseli magát. — Magyar tüzéreink fölségesen lőnek. Midőn a futár elindult (délután 2 órakor) a csata javában tartott; mind két részről erősen folyt az álgyuzás. Elszánt seregeink, derekasan müködnek. Seregélyről 300 horvát sok darab marhát elakarván hajtani, 35 Würtemberg-huszár által megtámadtattak, s bár az utóbbiakra igen erősen tüzeltek, ezek szétverték őket, s az elhajtandó jószágot visszafoglalák. Huszárjaink közül 3 sebesült meg.

— Battyáni Kázmér jelenti, hogy miután Baranyában népfölkelés rendeltetett, Perczel Antal vezérlete alatt Pécsen alul mintegy 200ezer töltést s egyéb munitiót foglaltak el az ellenségtől; azon kivül több horvát elfogatott.

— Verseczet a rácz pártütők (1800-an) megtámadák, de ujolag visszaverettek.

— A pestmegyei fölkelt nép K. Sz. Miklósnál üté fel hatalmas táborát.

— Legujabb a harctérről. Pest, sept. 29. Estvéli 9 órakor. E pillanatban érkezém meg a táborból. Megütköztünk! igen, megütköztünk s igy minden igaz honfi, de különösen a sok hátrálás által már is egész a szenvedélyességig türelmetlennélett harczfiak kivánatának elégtétel adatott, s szétoszlattatott egyszersmind azon bizalmatlanság, melly a honfi keblét egy némelly tiszt iránt eltölté. Már korán reggel hallatszottak távolról előőreink egyes lövései, az ellenség balszárnya Lovasberény felé akart előnyomulni, de ottan ágyúink, s ha jól láttam, Ernst és Wasa csatáraitól illően fogadva, s végre huszáraink ál-

tal nyugtalanitva visszaveretett. — Azalatt egy osztály szerezsán a középben, az Ivánka őrnagy vezérlete alatt álló honvédektől elfoglalt hegyláncznak szemközt elvonuló dombok tetején mutatkozott, a hol szinte a már előre jól elrendezett, de fájdalom, nem elég munitióval ellátott csatárok (egy század honti és budai önkénytesek) által többször s tetemes vesztességgel visszaveretett.

Végre az ellen balszárnya nyomult elő a pákozdi szőllőhegyek megől, jöttét ágyúdurrogással jelentvén, de itt is ágyuink által roppant pusztitás után a szölök közzé kénytelenittetett visszavonulni. Minekutána ágyui végkép elnémultak, a mieink pedig vagy egyfélóráig folyvást működtek, az egész tér megtisztitatott. Mintegy 3 órakor — a midőn a csatatért elhagyám — csend lön, s a mi táborunk több ezer, zeneszó mellett jövő nemzetőr s huszárok által erősitetett. A táborban általánosan a közvitéztől egész a fővezérségig a legjobb hangulat, a legnagyobb lelkesültség uralkodig. Ez ütközet egyébiránt alkalmasint csak előjátéka volt a holnap (30-kán) történendő főcsatának. (Kossuth lapja).

KISS ERNŐ EZREDESHEZ.

I.

Hát hát egyet mondok, kettő lesz belőle
Bár csak a te neved valahogy megnőne :
Azaz, a „Kis“ nevet növesszük meg „Nagyra“
Mivelhogy mindenkép érdemes vagy arra;
Sőt arra is van már többnél több érdemed,
Hogy kalaplevéve dicsérjük Nagy neved.

II.

Magunk bátorsága, ellenség félelme!
Tebenned hibát az irigység sem lelne ;
Hacsak azt nem, hogy hát mindenhatóságot
Nem tudott szerezni vitéz elszántságod ;
De ezért is próbáld, zörgesd meg az eget
Hátha még ebből is juttatnának neked.
Hej akkor lennénk ki, akkor ám igazán
Akkor lenne áldás a szép magyar hazán ;
Node semmi, hiszen ugy is jó az isten,
Lehetetlen, hogy ő minket ne segitsen :
Elég már az is, hogy téged nekünk adott,
Hátha még megadná érni azt a napot :
Mellyen az ellenség térted fejet hajtva
Mondja a magyarra, hogy ki nem fog rajta
Sem ördög sem pokol, sem más semmiféle,
Mert örökké való az ő vitézsége.
Már a mi illeti ezen nap mivoltját
Tudom azt az egyet te is megcsókolnád ;
Meg ne halj hát addig se te, se más magyar,
Tegyen ki magáért az isten, ha akar!

HIRTELEN BARNA.

Évnegyedes előfizetés.

Hetenként kétszer megjelenő lapunk következő uj évnegyedi folyamára, september elejétől december végeig, előfizetni lehet postán 3 f. 30 kral p.p. helyben 3 f. — Évnegyedes előfizetőink a volt ministerek, lapunk mellett megjelent arczképeit, valamint a diadalkoszoruzott Kis Ernő ezredes arczképét is megkapják.

A budapesti s különösen a tiszáninneni honszerető hölgyeket fölkérem a tiszánineni mozgó nemzetörsereg számára tépet és ócska vászondarabok adására, s Pesten az uriutczában levő Gchwindt dohánykereskedésében átadására. Pesten sept. 30-án 1848.

Dr. SZABÓ LAJOS
főorvos.

Könyvhirdetés.

Most jelent meg s könyvárusainknál kapható :

GYAKORLATI Ó ÉS UJ

GÖRÖG NYELVTAN

összehasonlitva mintegy 70 nyelvvel.

Tanodák használataul irta TÉLFI JÁNOS egyetetemi h. tanár. Első rész első füzet.

Ára 30 kr. p. p.

PAPI NŐTLENSÉG.

Irta BESZE JÁNOS, Esztergomban. 1848. 14 nyom. velin iv, ára 1 ft 40 kr. p. p. Kapható Esztergomban Beimelnél, Komáromban Szieglernél, Pesten a szerzőnél, bálvány utcza 175. szám.

Megjelent s minden könyvárusnál kapható :

Országgyülési emlék

Politikai, történeti és szépirodalmi almanach 1848-ra. Kiadta és szerkeszté : Vahot Imre. Az alsóházi terem rajzával s diszes boritékba füzve ára 2 f. 30 kr. p. p.

MŰMELLÉKLET. Kiss Ernő, a rácz lázadókon mindannyiszor fényes győzelmet vett, hazafias szellemü, derék hadvezérünk arczképe. R. Barabás. Ny. Walzel.

A Budapesti Divatlapra és Nemzetőrre előfizetni lehet postán 6 fttal pp., helyben 5 pfttal. — A kiadó hivatalon kivül (szabadsajtó-utcza 466-ik sz. második emelet) Emich Gusztáv könyvárusnál is.

Eisenfels Rudolf nyomdája, 3 korona utcza 139. szám.

Kiadja és szerkeszti : VAHOT IMRE.

Budapest. 15. szám. Oct. 12. 1848.

TARTALOM : Hadi zászló : II. Fridrik burkus király titkos emlékirata, mellyet Fridrik Vilmosnak, öcscsének számára irt. Warga István. (Folyt.). — Hadi lant : Ne higyj magyar! Várfoki. — Fővárosi tárogató. — Vidéki tárogató.

II. FRIDRIK BURKUS KIRÁLY TITKOS EMLÉKIRATA.

A VALLÁSRÓL.

(Folytatás.)

Lehettek eleink a IX. században a császár kedveért kereszténvekké, a XV-ben a czélból, hogy a papi jószágokat elkobozhassák, lutheránusokká, és végre a XVI-ban a Klewe-féle örökösödés miatt, hogy magukat a hollandusok előtt kedvesekké tegyék, reformátusokká: ugyan miért nem lehetnénk mi, hogy országunkban a békét állandóan fentarthassuk, minden felekezet irányában közömbösek?

Apámnak egy hasonlithatlan terve volt, mellyet azonban ki nem vitt. Megbizá t. i. Lano elnököt egy kis vallási értekezés irásával, mellynek tartalma és czélja az lenne, valljon miként lehetne e három felekezetet egyesiteni, s belőlök egyet készitteni. Az elnök elkezdett benne a pápa ellen patvarkodni, szent Józsefet kappannak csufolta. szent Rochus kutyájának a fülét csipkedte és sz. Antal mangaliczáját farkon fogva ránczigálta. Nem hitt semmi szüz Zsuzsánnát, Bernát és Domokos szenteket nem egyebeknek tartotta, mint cselszövő udvaronczoknak, sőt falesi sz. Ferencztől még a szent czimet is megtagadta. A 11,000 szüzre egy batkával sem adott többet, mint Loyola minden szenteire és vértanuira. Mi a hittitkokat illeti, ezek iránt ugy nyilatkozék, hogy ezek teljes megmagyarázásában az ember soh'se vakmerősködjék, mindazáltal iparkodni kell azokból helyes értelmet kihozni, és nem szorosan a betühez ragaszkodni. A lutheránusokra különösen számitott. Véleménye volt, hogy a catholicusoknak a római szék iránt kissé hütleneknek kellene lenniök, ellenben a lutheránusoknak az olly igen szörszálhasogató vitatkozásokkal felhagyniok. Azt állitá, hogy e két felekezetet igen könnyü lenne egymáshoz közel hozni, ha csak nehány különböző magyarázattól kölcsönösen elállnának. Ellenben több fáradságba kerülne a kálvinistákat rábirni a hozzájárulásra, minthogy több megrögzött joggal birnak a lutheránusok. Azonban erre is jó könnyitő szert javasolt. Mi is abban álla : Ne válasszon az ember az urvacsora alkalmakor istenen kivül semmi meghittet. A képtiszteletet jeles csaléteknek állitotta a köznép számára, s azon véleményben volt, miként minden parasztnak meg kell a maga szentjének lenni. Azonban a barátoknak általános elüzetését tanácslotta, mint ellenségeknek, kiket kérlelhetetlen sarcz alá kell vetni.

A többi papnak feleség helyett gazdasszonyt javasolt adatni. És e pont nagy lármát gerjesztett. Mert az asszonyok sértetteknek érzék magukat, s ezt vélék, hogy az nagy templomrablás, minthogy azen módon egyenesen a titkokba lőn tekintve. Ha ezen értekezés csak valamennyire is megnyerte volna a közhelyeslést, bizonyosan semmi erő sem lett volna kímélve a kitüzött tervek kivitelére.

Én e dologban igy viselem magamat. Gondom van rá, hogy minden irodalmi müben, melly tartományunkon lát világot, minden vallásjavitó tüzetesen megvetéssel illettessék, és semmi alkalom se mellőztessék el a római udvar s a papság kevély szándokainak leleplezésére. És lassanként rászoktatom alattvalóimat épen ugy gondolkodni, mint én gondolkodom, hogy idővel minden balitéletből kibontakozzanak. Minthogy azonban vallási szertartásnak csakugyan lenni kell, (mig csak élek) mindig gondoskodom, hogy valamelly hathatós szónok predikátor legyen. Ezt én eleinte külszinre üldözőbe, lassanként pedig védelmem alá veszem, s tanitóházát különös pártfogásomban részesitem. És ezen tanitóház, hogy igazat mondjak, már készen is van. Voltaire már az előszót megirta, mellyben kimutatja, mennyire szükséges mindattól elállni, mi eddig a vallásról iratott, minthogy majd semmi pontban sem történhetik egyesség. Ő minden felekezet szerzőjét olly kiméletlel jellemzi, melly a meztelen valósággal határos. Teljes világosságba állitá a pápák püspökök és papok titkos történetét, mi munkáját valami igen eleven szinnet önti el, melly különben olly tömött és elragadó stylben van irva, hogy az olvasónak alig hágy időt a gondolkozásra. S innen van ő, valamint a szónoki müvészetben legjártasabb szónok a legnyiltabb őszinteség szinét tudja magára venni akkor is midőn a legkétségesebb állitásokat tárgyalja. Alambert és Maupertius az egészet teljesen felkészitette, s olly pontossággal dolgozta ki, hogy az ember kisértetbe jő azt hinni, mintha előbb önmagukat akarták volna arról meggyőzni, miről, hogy másokat győzzenek meg, vala feladatuk. Rousseau már négy éve dolgozik minden ellenvetésnek eleje vételében.

Már előre is tetszem magamnak, melly kedvtelve esnek majd nekem némelly urak, kik az ellenmondásokban nem bátortalanok. Több mint 50 következtetés minden kétes pontból, és legalább 30 féle magyarázata egy-egy helynek fekszik már itt készen a használatra. Ma már egyenesen oda jutottunk, hol épen nem nehéz megmutatni, hogy mind az, mi már e tárgyban iratott és mondatott, valóságos rege; mennyiben t. i. valaha földi paradicsom létezett, — és hogy az istenségnek valóságos lealacsonitása ama hit, miszerint a korhely léhütöt a maga képére, és egy rosz életü aszszonyszemélyt legtökélyesb teremtményévé alkotott légyen.

Argeus marquis és Tonmay ur is dolgozott már egy vallászsinat összeállitása körül, mellyben az elnöki szék nekem van szánva, a nélkül azonban, hogy engem a szent lélek csak egy szikrával is bővebben világositana fel, mint másokat. Minden vallásból egy-egy pap s minden tartományból négy-négy követ járulna ehez, közöttük kettő a nemes- kettő a polgárrendből. A többi papoknak és barátoknak egész csordája ki lenne zárva, mint kik a dologban érdeklettek. És, hogy e gyülekezetben a szent lélek erőteljesen elnökölni látszék, abban közakarattal történék megállapodás, hogy minden őszintén és józan ész szerint intéztessék el.

AZ IGAZSÁGRÓL.

Mi jobbágyainknak igazsággal szintugy tartozunk, mint ők nekünk hódolattal. Ez már kétségtelen dolog, csak attól kell őrizkednünk, hogy általa ne vezettessünk. Itt soha meg ne feledkezzél édes öcsém a szerencsétlen Stuart Károlyról, kit ez igazság pallos alá juttatott.

Velem, mi engem illet, sokkal több büszkeség született, hogy sem országomban valamelly rendet türnék, melly engem korlátozna. És bizonyosan ez volt egyedüli oka annak, hogy uj törvénykönyvet szereztettem. Jól tudom én, hogy abban az igazságot igen furcsa köntösbe öltöztetém, de tartottam éles szemétől, igen jól ismervén azon benyomást, mellyet a népre gyakorol, s arról sem feledkezém meg, hogy ügyes fejedelmek, mind a mellett, hogy büszkeségöket teljesen kielégitik, még tiszteletet is képesek maguknak kivívni.

Alattvalóimnak legnagyobb része abban a hiszemben vala, mintha engem ama tisztátlan köd, melly a rabulisticának állandóan utána vonul, érzékenyen megilletett volna. De megvallom, hogy e szemponttól igen távol voltam, s még most is sajnálom azon aprolékos hasznokat, mellyeket az nekem okozott. Mert a törvénykezés és papirbélyeg-ügyben ujon behozott rendszer jövedelmemet legalább két száz ezer tallérral csökkentette. Ne engedjük tehát édes öcsém, hogy e szó: igazság, bennünket megvakitson! Ez csupán üres szó, melly sokféle dologra vonatkozik, s melly sokféle meg- és elmagyarázást megszenved. Azon értelemben, mellyben én veszem, az igazság nem más mint az isten képmása. Ugyan ki képes a tökélynek illy magas fokát elérni? Nem okosabban cselekszik-é hát az ember, ha illy esztelen szándéklól, illyesmit elérhetni, végképen eláll? — Menj át a világnak minden országán és vizsgálódjál valljon akadsz-é csak kettőre is, mellyekben az igazságos ugyanazon módon kezelik; aztán vizsgáld az indo-

kokat, mellyek az embereket vezérlik, és lásd valljon öszhangzók-é? Ugyan mi rendkivüli van hát benne, ha minden ember, hogy a maga módja szerint legyen igazságos a maga módja szerint cselekszik?

Midön országomban a törvénykezési hivatalokat átvizsgáltam, egész seregére akadék a törvénytudóknak mindnyája becsületes ember, de nagy vala rájok a gyanu, valljon valósággal is ollyanok-é? Minden törvényszéknek megvala a maga fölebbviteli helye, megvala nekem is az enyim, mert kifogás tétetheték még a legfőbb udvari itélőszék végitélete ellen is. Ez engem épen nem bántott, minthogy puszta üres szokás volt. De midön a törvényszékek szaporodtát szigorubban átvizsgáltam, mennyire elcsudálkozám, midön azt találtam, hogy egy század óta öszves alattvalóimnak egy tizedrésze ide szegődött kenyérre, s midön tovább füztem a számitást, valljon illy kezelés mellett mennyibe kerül e legiónak tartása, menynyire elborzadtam bele midön azt találtam, hogy az ország összes jövedelmének tizedrészét ezek emésztik fel.

De mi engem leginkább nyugtalanita, az azon biztos és bizonyos lepés, mellyet a jogtudósok menni szoktak, a szabadság szelleme, melly az ő elveiktől elválaszthatatlan, — és az ügyesség hasznok elérésében, és elleneik teljes megrontásában. Átgondolám továbbá a szigoruságot és a franczia s angol parlamentek nyilatkozmányait. És midön ezek felett gyakrabban álmélkodám, néha még királyi trónom fölött is támadt keblemben aggodalom. Illyetén meggondolásoknak közepette elhatározám magamban e hatalomnak alapját aláásni. És miután az egészet lassan-lassan, mennyire csak koronként lehetett, körülnyirbáltam, végre azon lábra állitottam, mellyen azt érdekemben állani ohajtottam.

Talán csodálkozol kedves öcsém, miként lehet az, hogy épen egyedül kiskoru s olly emberek, kik a király szentséges személyéről csak a legmélyebb hódolattal szólanak, szoktak elébe törvényeket szabni. Azonban épen itt van oka annak is, hogy ugyanazoknak a hatalom elibe gátokat rakni sem esik nehezükre. Senki sem veheti őket az erőszakoskodás gyanujába, mert mindig a legnagyobb illedelemmel szólnak, és a köznépet épen azon rábeszélési modor, mellyet annak hasznára és a mi becsületünk tiszteletére látszanak használni, leginkább elragadja.

Gyakran elgondoltam én azon előnyöket is, mellyekre társaságok, és igy egész nemzetek is támaszkodnak, és mellyek azok törvényeinek biztositéka gyanánt szereztetnek meg állodalmakban. Magam is azon véleményben vagyok, hogy a király sokkal nagyobb biztosságban birja koronáját, ha ezt onnan nyerte, s fentartásának biztositékát

ottan találja. De egyszersmind jó elvekkel biró férfiu legyen, ki nyugodtan tudja nézni, ha tettei vizsgáltatnak. Kiben büszkeség van, annak illy korlátoltságtól egészen fel kell magát szabaditnia. Mi engem illet, én ha korlátolt lettem volna, soha semmit sem birtam volna kivinni, igazságos király nevét talán kiérdemlettem volna, de vitéznek soha senki sem nevezett volna.

(Folytattatik).

Közli WARGA ISTVÁN.

HADI LANT.

NE HIGYJ MAGYAR!

Öszhó 3-án 1848.

Ne higyj magyar! csalóka szép reménynek,
Melly kába tétlenségbe fogva tart;
Ne higyj a tünde fényü eredménynek,
Lidércztüz az — : közelg az örvénypart.
Elszánva légy a nagyszerü tusára;
Tett az, mi most védhet menthet hazát;
Multadban a jövő győzhetlen vára:
Saját erőd a leghivebb barát.
S ki mást beszél, mind azt nézd ellenednek,
Ne higyj: csupán saját jó fegyverednek!

Ne higyj magyar! az eskü szép szavának,
Ó mert csalattatásod hallatlan!
Orozva ki vészt készit e hazának,
Csak ugy igér, ha megszorulva van.
És mintha részegült fővel dadogná:
Igéret, eskü — puszta csába hang;
És mintha gyáva gyermekhad csacsogná:
Játékszerül használja a bitang.
Dőrék, kik czifra szóra lelkesednek — :
Ne higyj: csupán saját jó fegyverednek!

Ne higyj magyar! midön a becsülettel
Kinál meg ellenséged zálogul; —
Arczán irigység sárgasága fészkel,
Lelkére árulási éj borul.
Csak jelre vár a czinkosok merénye:
S pehely gyanánt repül a becsület.
Csak alkalomra les bakói fénye:
S pehely gyanánt fúná el életed.
Azért legelső pontja ős hitednek:
Ne higyj: csupán saját jó fegyverednek!

Ne higyj, ne higyj az átkozott kigyónak,
Ezernyi cselszövénynyel fon körül;
Az ördögöt választja meg birónak
Közötted s közte, s veszteden örül.

Száz karral szór a camarilla-ármány
Házadra s rád pallost és lángokat, —
Üldözve mérgez, mint mirigyes járvány,
S frigytársakul hí gyilkos latrokat.
S bár ajakán szent imaszók lebegnek
Ne higyj : csupán saját jó fegyveredenek !

Ne higyj, ne bizzál idegen segélyben,
Számodra üdv csak kebledben terem ;
Nincs menedék, csak bátorság- s erélyben — :
Kül biztatás álnok farkasverem.
Nézd a magyarnak ozmánnali harczát :
Ott van Velencze, német- s frank hona,
Igéret és mosoly kendözi arczát ;
És végre még is mind mind megcsala.
Azért, ha híve vagy ős nemzetednek,
Ne higyj : csupán saját jó fegyveredenek !

S ne higyj, ne higyj egy-egy kis győzelemnek :
Hálót vet ezzel a gaz pártütő.
Minden nyomon uj ellenid teremnek,
S fő ellened, ha késel, az idő.
Gyorsan tipord fejét a lázadásnak,
S ha győzesz : állj talpon minduntalan ;
Milano is kezdetben a vivásnak
Dicső mezője volt, — s most veszve van.
S ne higyj, ha békülést súg, tenszivednek, —
Ne higyj : csupán boszuló fegyveredenek !

VÁRFOKI.

HADI ANECDOTÁK, JELLEMVONÁSOK.

Jelasics emberei által 3 huszárunk elfogatott; a nagy marsall népszerüvé akarván magát tenni a magyar katonaság előtt, illy szavakkal bocsátá öket szabadon : „Menjetek fiaim vissza ezredetekhez, én nektek megkegyelmezek.“ — A három huszár szó nélkül megforditá a kantárszárát s az egyik ezt dummogá maga előtt : „de hiszen a ki istened van, kerülj csak elömbe a csatapiaczon, még az apád lelkinek sem kigyelmezek én !“

— Egy szabolcsi önkéntes Pestre érkezvén, nem győzte eléggé bámulni a főváros szépségeit, s a mint a nagy Dunát és Budavárát megpillantá, igy kiáltott fel : Én csak egy évre csaptam fel katonának; de már is annyit láttam és tapasztaltam, hogy 1 év helyett, ugysegéljen, 3-ig fogom szolgálni a hazát.

— A sept. 29-iki csata alkalmával a borsodi önkéntesektől veres ruhás czigánybandájuk jó tova állott, de azért az ágyuzást ök is jó közelről hallották. Másnap e nagy fergeteg után a banda egyik tagja igy szólt a parancsnokhoz : „Csókolom kezsit lábát, nagyságos óbester ur, a mi bandánk tovább már nem maradhat; mi nekünk, törik sakad, hazsa kell mennünk. Mert a tegnapi háborukor minden ágyu csak felénk volt irányozva, — ebben azs átkozott veres ruhában azs ellensig egy-egy generálisnak nizsett bennünket, — azután ugy hullott ránk a sok ágyugolyóbis, mint a zsáporeső. — Mi hát hazsa megyünk.“ — Azonban a parancsnok nem engedé a retirálást, s a veres ruhás generálisok most már valahol Bécs vidéke körül üldözik Jelasics megszökött táborát.

— Szinte a sept. 29-diki ütközetben történt, hogy egy osztrák tüzér a mi tüzéreink közé lött, kik történetesen egy ezredbeliek valának az ellenséges irányzóval. — A mint az ágyugolyó a mieink lábához bágyadtan leesett igy szólt egyik tüzérünk : „Ah Hanzi pajtás, te vagy az! — ejnye beh roszul löttél; — no majd megtanitalak én, hogy kell löni!“ s a lábukhoz esett golyóval megtöltvén ágyuját, olly jeles irányzással küldé vissza a barátságos ajándokot, hogy Hanzi pajtás ágyujának egyik kereke általa egészen összezuzatott. Lám Hanzi, miért nem tartottál a magyarral.

— A fővárosi fölkelés alkalmával egy pesti nő látván, hogy férje nem akar a nagy tömeggel a táborba kelni, ennek fegyverét kezébe ragadá s már a fölkeltekhez akart csatlakozni. A félő és féltékeny férj neje után szaladt s elvevé tőle a fegyvert, mondván : Isten neki már csak elmegyek, — itthon ugy is mindennap csatatüzbe kell mennem, ott a táborban pedig legalább ollykor fegyvernyugvásom is leszen.“

— A mint Jelasics Győrbe bevonult, az nap estve, mint hirlik, ő excellenciája tiszteletére a szinházban teljes kivilágitás mellett, a „Szökött katona“ adatott.

— Jelasics futás közben estve felé a távolból valami nagy fehér sereget látott feltünni. Mi lehet az? kérdé a gyors futárrá átváltozott marsall. — „Azok ott bizonyára vasasok, vagy dragonyosok, — mert mind fehér egyenruhát visel; — jegyzé meg az öreg Hartlieb tábornok.“ — Ugy van, ugy van! — szóla örömhevülten Jelasics — Bécsből segitség érkezett számunkra. Menjünk, lovagoljunk a derék vitézek elibe. Mindinkább sötétedett, s minél közelebb értek az üdvözlendő sereghez, ez annál inkább fehéredett. — A mint Jelasics és czimborái a vitéz sereget már megközeliték, csodálkozással és megszégyenülve vevék észre, hogy vasas németek és dragonyosok helyett, — egy ökör-csorda tiszteletére jöttek.

FŐVÁROSI TÁROGATÓ.

Borúra derü! —

Egy idő óta közlött hireink, képzeljük, mennyi aggodalmat szültek, főleg gyöngédebb érzelmü

hölgyeinkben. Nem csoda! — A vészharang szüntelen kongása, még az erősebb idegzetüekre is rémitő hatással van. — Most már istennek hála, ugy fordultak dolgaink, hogy a vészharang kongatása helyett, ismét a diadalmi öröm tárogatóját fúhatjuk meg. Bár örökké igy tehetnénk.

Lapunk utósó számában emlitve volt, hogy azon iratok, mellyekben Jelasics haramiavezérnek, Magyarhon kir. biztosává, helytartójává s valami Récsei nevü homályos embernek ministerelnökké lett kineveztetése, s alkotmányos szabadságunk megsemmisitése foglaltatik, — csak mint magántudósitás vétetett a ház által. Azonban még ugyan az napon a ház elnökéhez hivatalosan is megérkeztek a gyalázatos okiratok, s ez iránt estve (oct. 8.) ülés tartatott. Leirhatlan azon boszus ingerültség, mellyet ezen botrányos udvari gazság, ezen ostoba szemtelenség, a döglő félben levő camarillának ezen utósó kétségbeesett lépése, minden, nem mondom hazafi, de csak legkisebb emberi érzéssel biró kebelben is elöidézett. A dynastia iránti kegyelet utósó szikráját is kioltá ez, a birkatürelem- és a hálátlanok iránti hüségről elhirhedett magyar nemzet szivéből. Mindenki szánakozással emlité a beteg tehetlen király nevét, mellyet ördögi környezői már olly gyakran a leggyalázatosabb czélok kivivására palástul használni nem vonakodtak. És mindenkit megnyugtatott a háznak azon határozata, hogy mindazok, kik Jelasics és Récsei parancsainak engedelmeskednének, hazaárulókként fognak tekintetni és büntettetni. E határozatot Kosut remek tolla szerkeszté, ki általán véve, mint mindig ugy ez ügyben is dicsöen, a legnagyobb veszélyben is kellő nyugodtsággal biró nagy férfiuként viselé magát, s elragadó szónoklata villámaival a camarilla ezen legmerészebb gaz kisérletét is tönkre tette.

Gyülés után a Vilmos-huszárok tisztikarát, s a lengyel küldöttséget, kik a legnagyobb részvéttel kisérék az érdekes tanácskozást, több képviselő a casinoi vendéglőben szives lakomával tisztelé meg.

Oct. 9-én minden tekintetben gyönyörü örömnapra virradtunk. A legszebb őszi nap mosolygó képe, — ehhez mindenfelől a legjobb diadalmi hirek —, általános öröm — mindenütt derült arcz — legjobb hangulat — a jó ügy győzelmének kéjmámora. Mindez kétszeresen ünnepivé tette nálunk a mult vasárnapot.

Midőn 10 óra után a kép iselők tömött teremébe léptem, akkor jött Kosut Lajos tüzéri egyenruhájában, roppant éljenzések közepett. Belépését egy kis tréfás körülmény kiséré. Kosut s á r g a zsebkendőt hozott magával, s véletlenségből f e k e t e kerek kalapjába veté azt; ekkor valaki az egyesült schwarz-gelb szinre figyelmeztetvén öt, sárga kendőjét mosolyogva a földre dobá, mit általános taps és nevetés követett. — A szószék körül az ellenségtől elfoglalt 3 zászló, mint győzelmi trophaeumok, valának kitüzve. — Az elnök jelenté, mikép a Baranyába betört R o t t tábora, 7,500 emberével, 12 álgyujával és minden hadi készületeivel körülkerittetett, lefegyverkeztetett s elfogatott. E győzelmet a Perczel Mór és Görgei ezredesek, s leginkább Gáspár huszár kapitány által vezérlett magyar hadseregnek lehet köszönni. Hivatalosan értesittetett az elnök arról is, hogy az elfogott 2 generál s 50 tiszt, egy körbe állva a fekete sárga szineket eldobták, szavukat adván, hogy illy szin alatt többé nem fognak harczolni. (Hiszi a kurta!). És miután az egész sereg, kivevén a tiszteket nyilvánitá, hogy Magyarország ellen csak kényszeritve jött, s esküt tön, hogy ellenünk, kiket ezután is testvérekül tekint, soha nem harczoland, Perczel ezredes azokat hazájokba inditá vissza. Mindez a ház által nagy öröm- és tetszéssel fogadtatott. A győzelem egyik főtényezője Gáspár huszár k a p i t á n y jelen levén az ölésben, a háznak bemutattatott, s tapsviharral üdvözöltetett; Kosut pedig a honvédelmi bizottmány s a ház jóváhagyása reményében, ugy üdvözli Gáspárt, mint ö r n a g y o t, melly lélekemelő jelenet a ház által a legnagyobb helyesléssel fogadtatott. — Öröm és felmagasztaltság sugárzott minden arczon. — Az elnök jelenté továbbá, hogy B é c s b e n gróf L a t o u r h a d ü g y m i n i s t e r t, a magyarok halálos ellenségé, a camarilla egyik fö- főtámoszlopát, f e l a k a s z t o t t á k. E dolog a Magyarország iránti rokonszenvből s a magyarok és austriaiak javára kiütött bécsi forradalomban következőleg történt:

„B é c s, oct. 6-án délután 5 órakor. Tegnapról mára éjszaka némellyek rá birták azon olasz és német ajku gránátosokat, kik, összesen négy zászlóalj, parancsot vőnek, hogy ma reggel Magyarországba menjenek az uj császári biztos Jelasics tábornok rendelkezése alá, rá birták mondom, hogy a parancsnak ellenszegüljenek. Korán reggel, a mint a sereg már felállitva volt, nyilvánitá, hogy Magyarország ellen nem harczol — s nem megy. A főparancsnokság elrendelé, hogy lovassággal escortiroztassanak a nem engedelmeskedők. Meg lön. Tenger néptömeg csoportosult és éljenezte a vonakodó katonaságot. A mint a táborhidhoz érkeztek, a wiedeni nemzetőrök és az academiai legio már a hidakat lerombolta, és igy a Morvából oda érkezett nagyszámu katonaságnak el lön az ide jöhetési ut zárva. A hidak felállittatni parancsoltattak. Hidászok jelentek meg, a népre álgyuztak, végtelen sok áldozat esett, de a hid még sem rakathatott meg. A nép győzött, a pionirok nagy veszteséggel emberben és álgyukban megadta

magát. A nép örömrivalgás közt hordta ide s tova Bredy bécsi brigadiros holt testét. Schlik és Frank generálisok el vannak fogva.

Délben a nemzetőrök schwarzgelb része az István templomba vonult, és midőn a győztes wiedeni osztály nemzetőrök arra vonultak, löttek ezekre, és borzasztó egymásra tüzelés kerekedett, még az ablakokból is történtek a wiedeniekre lődözések. Erre a nép betódult a házakba, és a sárfeketékre halált esküdt.

Délután a táborhidon hiába dolgozott pionirok a Grábenen átrontva üzőbe vétettek a diákok által, és két álgyuval biró egy bataliont száz diák borzasztóan üzött. Az álgyukat elvették tőlök. Sok lemészároltatott.

Déltől fogva 4 óráig kereste a nép Latourt haditanács épületében, végre egy kályhafütőben megleltek, agyonverték és a Hofra kihurczolták, és borzasztó ujjongás között egy lámpásra a középen felakasztották. A nép borzalomig dühös. A jelszó: „hoch Ungarn!“

Most a fegyvertár töretett fel, és a fegyverek mindenkinek kiosztattak. — A kapuk 12 óra óta elzárvák, a város telt torlaszokkal. Többre ez van felfüggesztve: „Ungarns Freiheit ist aller Freiheit.“

A katonaság közt, melly a várost körül veszi, nyilvános zendülés van, a német nyelvüek nem engedelmeskednek.

Az éjjel mégis a város ostromlását várjuk.

A Grabenen délután a bombászkar álgyuval rukkolt fel, és álgyuzott a népre, de a nép ezeket is lefegyverezte, sokat tömlöczbe hurczoltak; a nép itt is győzött. A tüzérség nagy veszteséggel üzetett szét.

A nép dühe leirhatlan.

A magyarok iránti rokonszenv erős. Az ügy, ugymondják, a szabadság ügye — közös.

Jelasich itt semmi sympathiával sem bir, sőt iszonyu ellene a gyülölség.“

Ezen tudósitás szinte lelkesedéssel fogadtatott a ház által, s a derék bécsi rokonokat a legtisztább szivből megéljeneztük.

Ugyanezen ülésben a honvédelmi bizottmány elnökévé Kosut Lajos neveztetett ki, olly hatáskörrel, hogy az egyes tagok teendőit ő jelölje ki. És ez most Magyarországnak egy érzelmü, egy akaratu, bátor, derék kormánya.

Végül az elnök kijelenti, hogy ő a képviselők egy részével bizonyos időre a táborba megy; s Kosut inditványára határoztatott, hogy mihelyt Jelasics legyőzve lesz, az érettünk olly szép áldozatot hozott bécsi barátinkat fegyveres erővel is segitendjük.

Másnap hiába vártuk a bécsi postát, nem érkezett meg; azonban az ottani folytonos forradalomról sokféle hir jött fővárosunkba, mikből a nép győzelmét a reactio felett már bizonyosnak lehet mondani. Ha majd a bécsi lapok megérkeznek, hiteles tudósitásokkal szolgálunk.

A képviselők vadászcsapata a derék Vilmos huszárokkal együtt, kik magyar zászló- s nemzeti kokárdákkal cserélték fel a sárga-feketét, hétfőn indultak el a táborba gőzösön.

Kedden (october 10) a képviselők háza ismét ülést tartott, mellyben Almási Pál alelnök jelenti, miszerint Récsei Ádám lemondott ministerelnöki törvénytelen hivataláról, s ez a király által elfogadtatott. Ezen értesités a Récsei Ádám pörbefogatása végett a ház által kiküldött vádló bizottmányhoz utasittatván, Kosut honvédelmi elnök a bécsi országgyülés több határozatát olvastatá fel. Ezekből kitetszik, miként a bécsi országgyülés a most az igazságos ügyért vivó néppel tart, a Bécs ellen küldött katonaság bejöhetését minden módon akadályozá, uj ministeriumot alakit, s a Bécsből pereputtyástul megszökött császári királyi udvar számüzetését akarja elhatározni. — Mi annyit tesz, hogy Bécs a zsarnokságot, a camarilla jármát végképen lerázván nyakáról, hamarabb mint gondolnók, respublikát fog kikiáltani.

Ugyanez ülésben Kosut, honvédelmi elnök inditványára, határoztatott, hogy 1) a külföldön levő magyar katonaság haza hivassék, s ezt a honvédelmi bizottmány eszközölje. 2) Az austriai tartományokban tartózkodó magyarok, az ott megtelepülteket és hivatalban lévőket kivéve, 15 nap alatt, s a más országokban lévők 30 nap alatt hazájukba visszatérni kötelesek, különben a törvény büntető sulyát el nem kerülendik. 3) A Szegeden volt több száz ártatlan foglyok iránt, kik tegnap hozattak fővárosunkba, a honvédelmi bizottmány a szabadság alapján fog intézkedni.

Még egy fontos határozat hozatott ez ülésben; az t. i. hogy miután István osztrák főherczeg házáját a legnagyobb veszély idején hűtlenül elhagyá s nádori hivataláról lemondott, s ez által a nemzetnek benne öszpontositott közbizodalma s reményei meghiusultak, — közte és a nemzet közt minden viszony megszakadt, s a megürült nádori hivatalról, s az ahhoz csatolt javadalmakról annak idején intézkedni fog a nemzet.

Jelasics rabló csordája a sok viszontagság közepett eddigelé 17,000-re olvadt le. Ő a napokban Mosony székvárosában, Óvárott vala, s miután Pozsonyba a hid felszedetett előle, s a lelkes pozsonyiak nyilváníták, hogy semmi áron nem adandják fel városukat, átkelt a Lajtán; elhagyá a magyar határt s hihetőleg a cseh, morva katonákkal

egyesül. Azonban vitéz seregeink mindenütt nyomában vannak, fővezérünk Móga, Jelasics királyi biztossá lett kineveztetését a legnagyobb boszankodással vevé, s elhatározá a pártütöt seregével együtt végkép kiirtani.

— Perczel és Görgei ezredesek győztes serege a Mógáéval egyesülendnek. A fővárosunkon átvonult, lelkes gömöri és zempléni önkéntesek szinte e táborhoz csatlakoztak.

— Hadseregünk összes ereje, a fölkeltekkel együtt 180 ezerre megy, és ezen nagy szám napról napra szaporodik.

— A táborban levő sorkatonaság fizetése a honvédekével egyenlősitetett. Tehát 5 kr helyett 8.

— A fővárosi nemzetőrség az eddig olly méltatlanul kizárt zsidókat, immár keblébe fogadá. Kövesse a vidék is e jó példát.

— A lengyelek 10,000-re menő fegyveres erőt igértek a magyarnak.

— Kosut, honvédelmi elnök, a nemzeti képviselet határzata következtében rendeletet bocsátott ki, mellynél fogva a magyarországi s ehhez kapcsolt tartományok várparancsnokai s a várakban létező katonaságnak meghagyatik, hogy 7 nap alatt mulhatlanul tüzze ki a magyarországi háromszinü lobogót, a honvédelmi bizottmány minden parancsának engedelmeskedjék. Az ellenszegülök mint hazaárulók tekintetnek és fognak büntettetni.

— Az osztrák reactio egyik legbélyegzettebb eszköze, Mayerhoffer 2000 emberrel tört be hazánkba az aldunai vidéken. — Erre nézve a honvédelmi bizottmány erélyes intézkedéseket tenni el nem mulasztá.

— Miután Jelasics hazánkból nagy ügygyel bajjal kivonult, s ugy látszik most már Bécs szabadsága ellen akar harczolni; a képviselök háza elhatározá az osztrák országgyülést hivatalosan tudósitani, miszerint vitéz seregeinket a legnagyobb készséggel ajánljuk fel Bécs védelmére, még pedig olly kikötéssel, hogy seregeinket a magunk költségén tartjuk, s az osztrák országgyülés parancsára, mindenkor köteles az, honunkba visszavonulni.

— Vidos vasmegyei és zalai hadseregével Nugent horvátjait Kanizsa és Légrád körül visszaveré, és számosan estek el közülök.

— Rott 7000 főből álló hada lefegyverkeztetvén, mint halljuk, a fegyvereket katonáink potom pénzért prédáltak. E gondatlanságot nem lehet eléggé roszalani, miután tudva van, hogy sok védtelen vidék a legérezhetöbb fegyverhiányt szenvedi. Nem jobb lett volna-é ezen 7000 fegyvert a székely atyafiaknak elküldeni, hogy azokkal urbán oláh lázadását megfenyitsék.

— Népünk szivéből annyira kihalt az esküszegéssel azonositott királyság iránti pietás, hogy vannak sok helyek, hol, ha a pap a királyért imádkozik, a nép boszankodva hagyja el az egyházat. Illy nép megérett a köztársaság üdvös malasztjainak élvezésére!

VIDÉKI TÁROGATÓ.

Kosut Szegeden.

Hazánk megváltója másfélnap mulatott körünkben; elfogadtatását roppant esőszakadásban több mint husz ezer ember ünneplé. Városunk lovas nemzetőrei elébe mentek, a többi számra hét ezer gyalog a szabadságterén fogadá. Vérszin posztóval boritott szószékre lépvén, velötfagyasztó színben mutatá fel elárult hazánk képét, majd elragadó örömét fejezé ki a szegediek lelkesedésen, s odaveté Szegedet kihivólag honunk minden fene ármányai elébe mint megtörhetlen sziklát, még azon esetre is ha Budapest elesnék. Hölgyeink virágfüzérrel hinték utját és szószéket, s midön Kosut ezt gyöngéden megköszönné s ez, és hasonló szavakat intézne hozzájok: „Ha valami nagy boldogságot hirdetnék — de midön azért jöttem, hogy gyermekeiteket, férjeiteket, kedveseiteket elvigyem . . s ti mégis virággal boritotok . . akkor kétkednem nem szabad férjeitek, kedveseitek, fiaitok lelkességén . . a nök kendöt dobogtatva kiálták: „odadjuk mindenünket.“ — Megemlité Kosut, hogy többen lélekszorongva tépelödtek nemzetünk már már megszámlált napjai fölött, midön ö még megakarta tudni mit mondanak erre az ösök legtisztább faju unokái, a szöke tisza partjain, s eljött zászlójával, és látnoki ihlettséggel hirdetheti ujra a felhasadó boldogság hajnalát, mellynek nyomán a szabadság napja tör elő isteni pompájában. „Megirhatom é Budapestre — kiáltá Kosut, hogy Szeged légvégső embereig kész a hazára kovácsolandó bilincset megtörni, s hogy a nemzet szabadságának ha bár körömnyileg is megsértését illethető alkunak ellentmond, ellent akkor is, ha egész hon meghajolna is?“ „Meg, mi ellentmondunk“ kiálta az ezerek egyesült hangja. — „Én illy, szinte megdöbbentő nagyság előtt meghajlok — folytatá — mert tudom, hogy illy nép a ránk szakadó égboltot karjaival is feltartaná, s szent hazám te mentve leendsz . . . és most esküdjetek.“ . . .

Kosut kirántott kardját égnek tartá, a nép kalaplevéve, ujait égre emelve Kosut elöszavaira igy esküdött: „A mindenható istenre, ki védi az igazságot és a hitszegő árulót megbünteti; esküszünk: hogy hazánk szabadságából egy hajszálnyit utolsó csepp vérünkig elraboltatni nem engedünk; — esküszünk: hogy hazánkat védeni fogjuk, mig lesz közülünk egy, ki karját fölemelheti. A magyarok istene ugy segéljen és áldjon meg bennünket.“

Az eskü után fölemelé zászlóját, ezt azért hoztam, hogy alája seregeljenek, a megvérzett tiszaparti oroszlánok, de átadom nektek, s ezennel Szeged zászlója alá esküszöm, én is. Végre az öreg Simeon bibliai szavai után lelépett, ezer áldás, és eskü hangjai közt, hagyván a népben lelkesedést és dühöt.

Estve fáklyás zenével tisztelők meg, sokan lelkesült hölgyeink közül is tartván a fáklyát, hol polgármesterunk jeles szónoklatban tükrözé Szeged érzelmeit és határozottságát, s midön esküdött, hogy zászlónkat ő lobogtatja az ellen szemébe, s ki ezt nem tenné fajiziglen megátkozná, s mi vezérlete alatt ez eskü megtartására szent örömmel felkiáltanánk; Kosut ujra hozzánk jött, szavaiban vigaszt és lelkesitő malasztot hinte szivünkbe.

Másnap a tömeges fölkelés elrendeltetett, s ötszáz lovas azonnal indul Kis hadvezér alsó táborába, a többi ébren várja a riadó perczeit.

Az itteni sorkatonaság lerepegetvén zsinorjait, tömegben átment a' nemzet harczosai közé.

Kosut meglátogatá a kórházokat és a várbeli hétszáz olasz foglyot, kik megváltóként fogadák, többen letérdeltek szabadságukat reméllvén, s váltott olasz szónoklat után elhagyá a várat, az olaszok még e honapbani eltávoztatását rendelvén Pest felé.

Városunk e nagyszerü ünnepélyét tarkává és zsibongóvá tették az ide szállitott ujonczok százai, kik között számos német, oláh, sőt rácz atyánkfiai.

Ma reggel indult Kosut Pestre, tőle irányt, bizalmat, s erélyt vett kebleinkben hagyván a lelkesedést, melly Jelasics és Rajasics veszett csordáira rettentő vészt zudít.

HAVI MIHÁLY.

Esztergomban szent buzgalom lángol hazánk igazságos ügye mellett. Különösen kitünteti magát Andrássy Mihály első alispán hazafiúi érzete, jó tapintata, erélye által. Éljen! ... vármegyénkben ugy mint városunkban a legjobb nemzeti szellem uralkodik, a ministerialis rendeletek a legpontosabban teljesitetnek, s ezt sokban annak köszönhetni, hogy közönségünk belátván a közmondás igaz voltát „sok szakács elsózza a levest“ a perorálgatással nem vesződik, hanem eszélyes alispányunkat teljhatalommal felruházta, ki a bizottmányi gyüléseken fölterjesztvén terveit, közhatározatokkal támogattatik. A vita fontos perczeinkben veszélyes lenne. Egyétértés minden erőnek feltétele és varázsa. Igy a megye és város két izben szolgált önkénytesekkel, a megye 240-t jól felszerelve Komárom vár őrzetére küldött, ma october 4-kén szállit ugyan oda 400 újonczot, vagy 2000 nemzetőrünk is ott virraszt; éber nemzetőrségünk 4 ágyut fogott itt el társzekérben szalma és hordók közé burkoltat, s azt a ministeriumnak átszolgáltatta, sept. 29-ki gyülésben határoztatott, hogy a törvénytelenül kinevezett királyi biztosnak nem engedelmeskedünk. Tegnap délután bizottmányi gyülésen az általános népfölkelés elhatároztatott, két futár azonnal a táborba indult, s mihelyt a szükség megtudatik, megyénk népe azonnal talpon lesz. Az itteni érseki képezde ötvenkét növendéke, mind ép legény, lelkesen szólliták fel hazafiúságban vezetőiket, tanáraikat, hogy őket a haza védelmére is vezessék, s ki birna ellent állni a legnemesebb elszánásnak, ők a népfelkelésnél fognak használtatni. Hölgyeink is felfogták rendeltetésöket Nedeczky Katalin nőnevelő intézete hetek előtt már vérző honvédeink számára 5 font tépetet külde, s Nedeczky Károlyné pedig nyomtatásban illy fölszóllitást nyilvánitott: „Tisztelt polgártársnők! Édes hazánkat és nemzetünket ostrom alá vette az ármány, a fölbőszült lázadó szerbek és pártütő horvátokkal véres harczra keltek bajnok fiai a honnak, vitézségök nem engedendi, hogy a magyart kipusztitsák; az isten is velünk lesz, mert a törvényes igazság is mellettünk harczol; — ám még a honnak vitéz fiai véröket ontják védelmünkben, a mi szoros honleányi kötelességünk ápolni a sebesülteket, részvéttel enyhiteni kinjaikat, s igy a lelkesedést és honszerelmet közössé magasztalni; azért alólirott felszólitatván édes örömest vállaltam magamra azon tisztet, hogy Esztergom lelkes asszonyait és leányait felkérjem, miszerint a harczban sebesültek ápolásukra szükséges tépetet, pólyát és kopott gyolcs rongyokat fölajánlani sziveskedjenek; s miután a gyors áldozat kétszeres értékü, azért oct. 1-sö napján teendem az első szállitást, s azután a többit. Tehát egész bizodalommal és honszeretettel kérem fel t. polgártársnöimet, hogy vért ontott bajnokaink számokra tépetet vagy gyolcs rongyokat hozzám mielőbb küldeni szíveskedjenek. A legkisebb ajánlatot is a hon hálája és ég áldása követendi! Esztergomban, sept. 21. 1848. Nedeczky Károlyné.“ Éljen! igy kell környékünkbe lelket önteni. A lelkes honleány első szállitmánya félmázsánál sulyosabb volt. — S tudván azt, hogy a hazafiuságot legkivált a vallásos ihlettség magasztalja, és igazságos törekvéseinket legkivált az égáldása vezetheti diadalhoz, az egyháziak isten szolgálatoknál nyilvános imákkal is sikert könyörögnek és áldást hazánk szent ügyére, mi a népet hathatósan emeli, szivben tettben egyesiti. Igy, igy honfiak! egyesitsük magunkat istenben, szeretetben, mindegyütt harczoljuk apáink vérén szerzett hazánkért és szabadságunkért, ezt a természet törvénye, isten törvénye parancsolja; e hazán kivül nincsen számunkra hely! MAJER.

Eisenfels Rudolf nyomdája, 3 korona utcza 139. szám.

Kiadja és szerkeszti : VAHOT IMRE.

Budapest. **16. szám.** **Oct. 19. 1848.**

TARTALOM : Hadi zászló : II. Fridrik burkus király titkos emlékirata, mellyet Fridrik Vilmosnak, öcscsének számára irt. Warga István. (Folyt.). — Hadi lant : Varró leányhoz. Sárosi Gyula. — Nemzeti színház. — Fővárosi tárogató. — Vidéki tárogató.

II. FRIDRIK, BURKUS KIRÁLY TITKOS EMLÉKIRATA.

A STÁTUSMESTERSÉGRŐL.

(Folytatás.)

Miután az emberek abban megegyeztek volt, hogy a csalárdság gyalázatos és büntetést érdemlő cselekedet, idővel egy kifejezést találtak ki, melly a dolgot meglehetősen mérséklé; — és ez a statusmesterség nevezet, mellyet arra választottak. E nevezet kétségkivül csak a fejedelmek kedvéért lön feltalálva, mert már udvariasabban nem nevezhettek bennünket csalóknak. Azonban legyen akármint, én itt őszintén megmondom mit tartok a státusmesterségről. E szó alatt azt értem : mindig azon kell lennünk, hogy másokat rászedjünk. Ezen eszköz által legelőbb jut az ember ezen előnyhez, hogy magát másokkal mindig egyenlőségben tarthatja. Mert meglehet győződve, hogy a föld valamennyi hatalmassága, ugyanazon pályát futják.

Ezt föltéve épen ne szégyeld magadat, ha egyenesen azon szándékkal kötsz is valakivel valami szövetséget, hogy ebből a hasznot csak magad huzd. Valahogy azon otromba hibába ne essél, hogy illyes szövetségeket előbb felbonts, hogy sem azok saját érdekidre nézve hasznosak lenni megszünnének; és erősen ragaszkodjál ez alaptörvényhez : miszerint arra, hogy szomszédinkat kizsákmányolhassuk, a legbiztosb eszköz, kivenni őket az állapotból, hogy ártalmunkra lehessenek.

Őszintén szólva, csak a státusmesterség az, mi országokat alapit és fentart. Azért nagyon szükséges azt a maga legszorosb és legtágabb értelmében helyesen felfogni, és megérteni. — Ennek következtében osztályozzuk azt statuseszélyre és magáneszélyre. Az első csak a status nagy előnyeivel foglalatoskodik, a másiknak tárgya a fejedelem magán haszna.

A) MAGÁNESZÉLYRŐL.

Fejedelem soha se mutassa magát máskép, mint csupán csak jó oldaláról. Ez olly dolog, mellyet feltétlenül komolyan kell követnünk. — Midőn még korona-örökös voltam, a katonasággal keveset törődtem. Annál többet a bor- és szerelemmel. A mint királylyá lettem, ugy léptem fel, mint katona, bölcsész és költő egyszersmind. Szalmán háltam, komisz kenyeret ettem seregeim szeme láttára, igen keveset ittam alattvalóim előtt, és a nőnem iránt hidegséget szinleltem. Utaztomban nem hordok magammal őrsereget, s utazok éjjel nappal. Kiséretem

nem számos, de válogatott, kocsim igen egyszerü de annál kéjelmesebben függ a rugók szíjain, és olly jól alszom benne, mint ágyamban. Az életmód fényüzésére keveset adok. Egy szolga, egy szakács és egy czukrász teszen minden szolgálatot személyem számára. Ebédemet mindig magam rendelem meg s ehez jól értek. Minthogy tartományimat részletesen jól ismerem, mindig abból kérek legelőbb, mit legnevezetesebbet termesztenek, legyen az vad, vagy hus.

Ha valahova érek, közönségesen fáradtnak tetszem, és a népnek viselt öltönyben, és fésületlen fővel mutatom magamat. Az efféle jelentéktelen apróságok gyakran erős benyomást tesznek. Minden emberrel szóba ereszkedem, csak pappal és baráttal nem. S minthogy ezen urak megszokták velünk illő távolságban beszélni, tehát csak ablakon át hallgatom őket, kiket egy udvari ifjoncz fogad és csap nekik bókot az ajtónál.

Minden beszédemnek azon szint tudom adni, mintha soha sem foglalatoskodnám egyébbel, mint népem boldogitásával. Mindenféle alkalmas kérdést intézek nemesekhez és kézmüvesekhez egész a legcsekélyebb körülménybe ereszkedvén velök, mellyekkel engem e jó emberek derekasan elmulatnak.

Emlékezhetel még rá, mit egy valaki monda nekem, hogy mégis véghetetlen jószivünek kell lennem, mivel még most is mindig fárasztom magamat, holott már egy hosszu terhes háborut állottam ki. És emlékszel rá még, ki engem olly szivből szánt volt, midőn kopott ruhámat és szegényes ebédemet látta. A szegény bohó nem tudta, hogy a kopott külköntös alatt aranyos drága ruha volt rajtam, és azt vélte, hogy lehetetlen embernek jól laknia, hacsak egész sódar, és borjufertály mellé nem ültetik.

Ha hadszemlét tartok, előbb nagy figyelemmel átolvasom a szemlélendő ezred tiszteinek és hivatalnokainak névsorát, s emlékezetemben tartok vagy négyet azon század nevével együtt, mellynél szolgálnak. Gondosan értesitetem magamat a legcsekélyebb visszaélésekről is, mellyek a főtisztek által becsusznak, s minden panaszkodni kivánó katonának szabad bejövetelt engedek.

Ha a hadszemle órája üt, kilépek palotámból. Azonnal körül fog a köznép s nem engedem, hogy ezt szétüzzék, sőt beszédbe eredek azzal, ki hozzám legközelebb esik, vagy ki leginkább talpra esett feleleteket ad kérdésimre.

Ha az ezredhez érek, csendességben gyakoroltatom azt, s minden főtiszttel váltok egy pár szót. Ha pedig azokhoz jutok, kiknek neveit emlékezetembe vettem, nevükön szólitom, még a hadnagyokat s zászlótartókat is. Mi nekem különös tekintélyt biztosit nemcsak emlékező, — hanem áttekintő tehetség dolgában is.

Hiszen magad láttad kedves öcsém velem együtt, midőn azon fömestert nyilvánosan megszégyenitettem, ki a maga századának rendkivül rövid ingeket szabatott, s annyira vittem a dolgot, hogy némelly legény elég vakmerő volt ingét a nadrágból kihuzni.

Ha valamelly ezred hadi gyakorlata roszul ütött ki, akkor azt igy büntetem. Megparancsolom, hogy gyakorlatit a többinél huzamosabban tartsa vagy 14 nappal, tisztjeit pedig nem hivom meg ebédemre. Ha pedig gyakorlata jól ütött ki, főtisztjei, sőt hadnagyai is vendégemül hivatnak meg. És minthogy a hadi szemlét igy mindig személyesen tartom, seregeimet tökéletesen megismérem, s ha valamelly tiszt netalán tett kérdésemre pontosan és ügyesen felelt, tárczámba rovom nevét, hogy adandó alkalommal használt vehessem.

Eddig a világ azt gondolta, hogy én csupa alattvalóim iránti szeretetből utazom be olly gyakran tartományimat. Maradjon meg csak hitében, noha azon indok semmi befolyással sincs utazásimra. Azért teszem én ezeket, mert kényteleniteve érzem magamat. Oka ez. Országom kormányformája zsarnoki, tehát a kormányteher egyedül birtokosán fekszik. Ha hát tartományomat gyakran személyesen be nem járkálnám, megbizottim helyettesimmé válnának, lassanként önálláshoz szokván, az engedelmességből kivetkezvén, még idővel függetlenségre is törekednének. Azonkivül, minthogy parancsim csak hatalmasak és ki nem mértek lehetnek, könnyen megesnék, hogy kik azokat személyem helyett kihirdetik és végrehajtják, maguk is ezen hanghoz szoknának és zsarnokoskodni kezdenének. De igy ide s tova utazásom alkalmával azonnal lehetségessé válik minden visszaélést elfojtani s mindenkit, kiben illyesmire hajlam támadna, kellő kötelességében megtartani. Hozzá járul még, hogy ez által alattvalóimat azon vélekedésben erősitem meg, mintha csupán azért jöttem volna, hogy panaszaikat meghallgassam, és sérelmeiket orvosoljam.

a) A SZÉPTUDOMÁNYOKBAN.

Minden lehetségest elkövetek, hogy a széptudományokban hirnévre juthassak, és ebben szerencsésebb vagyok, mint Richelieu bibornok, mert hála az égnek engem már is szerzőnek tartanak. De, köztünk legyen mondva, a kiváncsi fők még is veszedelmes holmik, és a költők hiuságuk miatt kiállhatatlanok. Ismérek költőt, ki elég vakmerő lenne egész országomat árul kivánni, ha csak kettőt is legszebb költeményeiből sajátimmá vallani engedné.

Minthogy e mesterséget a trónhoz sokkal illőbb üzletek között üzöm, nem is lépek fel mindaddig, mig valami különösen jelessel nem állha-

tok elé; s hogy ezt könnyüvé tegyem, tartok magam körül udvaromban jeles föket, mellyek gondolatimat szépen rendezzék. Magad is láttad, milly megelőző szivességgel fogadtam utolsó utamban Alambert. Minden nap velem ebédelt, s én öt folytonosan dicsértem. Még megis ütközék azon tulságos figyelmen, mellyel e tudós iránt viseltetém. De talán nem tudod, hogy e világtudós, ki ma Párisnak valóságos orakuluma, ugyanott semmiről sem beszél annyit, mint az én erényeimről és tehetségeimről, s nyiltan az egész világ előtt hirdeti, hogy én igazi vitéz talentummal s nagy királyhoz illő minden sajátsággal birok. Egyébiránt ámbár nem nagy öröm, ha az ember lekenyerezettek szájából hallja magát elmésen és ajtatosan dicsértetni; még is, hogy igazat mondjak, a dicséretek iránt egészen hideg és érzéketlen lenni nem tudok. Igaz, hogy magam is érzem, miként tetteim olly igen sok és nagy magasztalást nem érdemlenek, de még is Alambert valahányszor mellettem ül, nyájas bánásmódjánál fogva soha száját sem tátja fel a nélkül, hogy nekem valami szépet s leköteleztöt ne mondana. Már Voltaire nem illy kedélyalkotásu volt, azért üztem el magam mellől. Ez által Mupertnisnél nagy érdemet szerzék magamnak. Azonban tulajdonképen féltem töle, mert kételkedtem, valljon képes leszek-é vele mindig illy mértékben jót tehetni, azonban azt már eleve tudtam, hogy néhány tallér megkiméléséve néhány ezer szószurást vonok magamra; s végre miután a dolgot jól megfontoltam, s Academiámnak véleményét kértem ki, ennek kijelentése az lön, hogy két heves főnek ugyanazon helyen együtt élnie lehetetlen.

Majd el is felejtém veled azt is tudatni, hogy én szerencsétlenségeim között is gondoskodám, hogy az elméncz föknek évdijaik pontosan kijárjanak; minthogy különben ezen világbölcsek a háborut utálatos bolondságnak kiáltanák ki, ha általa erszényük érdeke találna szenvedni.

b) KICSINSÉGEKBEN.

Van-e kedved könnyü szerével az egész világnak tetszeni, im itt az egész titok. Engedd meg minden alattvalódnak, hogy hozzád szabadon irhasson, és veled szabadon beszélhessen. S ha ezt teszik, válaszolj nekik vagy beszélj velük. De jól vigyázz az irásmódra, mellyet illy alkalmakkal követni kell. Im példány:

„Ha az, miről ön tudósit, igaz, ugy készséggel igazságot fogok szolgáltatni. De biztosan számoljon ön készségemre akkor is, ha rágalmat s hazudságot kell büntetnem.“

Ha valaki hozzád panaszra jö, figyelemmel hallgasd ki, legalább figyelmet mutató arczczal. A válasz azonban mindig rövid és szabatos legyen. Két illy levél vagy válasz sok boszuságnak és panasznak veszi elejét; s nemcsak saját tartományinkban, hanem idegen udvarok előtt is igazságszereteten és nyájas leereszkedésen alapuló tekintélyt szerzendesz, mi a királyok valódi szerencséjével azonos.

Emlékszem, hogy a franczíák engem, midön 1757-ben az országba berontottak, két illy levél miatt, mellyre véletlenül akadtak, a legloyalisabb és legigazságosb királynak neveztek.

(Vége következik.)

Közli WARGA ISTVÁN.

HADI LANT.

VARRÓ LEÁNYHOZ.

Szerelemnek van rózsája
S a rózsát tövis strázsálja.
A te tüd illy tövis talán,
Gyönyörü kis varróleány,
Mellyel szivem táján nekem
Betüket varrtál ingemen? —

Annyi, való, hogy e betük
Szivemet égetik gyakran
S betüidben nem tudhatom
Minő isten csodája van?
Nem tudom, de gyanakszom rád
Hogy a tüt is bennök hagyád.

De semmi baj: honvéd vagyok,
Kinek a szúrást türni kell.
Megyek csatába, — harczolok
Honért s szived szerelmivel.
De mig a hös bucsút veszen,
Neked még egy dolgod leszen.

Varrj nekem egy f e h é r zászlót
Hűségednek hókezével.
Rá ezer reményvirágot
Örök tavasz z ö l d szinével;
Ha véremet kionthatom
P i r o s r ó l én gondoskodom.

Aztán varrj egy szemfödelet
Ékest, mint a hös alvása,
Hímezzen arra gyöngyöket
Szemeid könyhullatása.
S rövid emlékezetemre
Tüzz egy csókot keresztemre.

SÁROSI GYULA.

HADI ANECDOTÁK, JELLEMVONÁSOK.

— Jelasics, Győrött egy csinos leánynyal találkozván, kérdé ettől : hogy tetszik neki horvát hadserege ? — Hát csak azt sajnálom — felelt a kaczkias hölgy — hogy nincs hatalmamban vagy 2000 huszárt ide varázsolni, kik önnek egész csőcselék-seregét szétvernék, s pokolba küldenék.

— Egy borsodi önkéntes, ki puskaport még soha nem szagolt, valahányszor egy ágyulövés hallatszott, mindannyiszor nyaktekercsként megcsavarta a fejét. — Mi bajod fiam ? — kérdé tőle a dolgot észrevett tiszt. — „Hát csak restellem kissé azt az erős mormogást.“

— Jelasics felszólitá a már anecdotáink közt emlitett 3 fogoly huszárt, hogy álljanak be az ő huszárjai közé. A mint ezen nyomorékokat egyik délczeg huszárunk végig nézé, igy szólalt meg : „De hiszen a ki lelke van, ha mindjárt generálissukká tennének, még sem állanék be ezen hitvány gyezsepógyes nép közé.“

— A tót marsall parduczbört viselvén nyerge alatt, — egy fehérvári ur megjegyzé, hogy Jelasics honfoglaló párduczos Árpádnak akar látszatni, — mire egy másik azon észrevételt tevé, miként Jelasics nem annyira „párduczos Árpád“, mint inkább „árpás párducz“. — (Kivált a mennyiben csordájával árpát is ragadozott.)

— Egy valaki pedig Jelasics urat — levelezéseiből s magas szerelmi kalandjából itélve — jeles Sophistá-nak nevezé.

— A mellett a szemfényvesztés mesterségét is igen jól érti ő ebcellentiája. Midőn a rá nézve olly szerencsétlen pákózdi csatából Fehérvárra visszavonult, hogy seregén a holtak miatti csorba ne tünjék föl, — a városon keresztül vonult horvátok egy részét, visszafordittá, a várost velök megkerülteté' s ismét ugyanazon embereket vezetteté át a városon. — Szinpadon is igy szoktak tenni a keves számu katonák sokszorozásával.

— Midőn seregeink a megszökött marsall után Győr felé gyorsan nyomultak előre, csatáraink közül a fáradság miatt sokan hátramaradtak. Egy jól gyalogló tiszt visszapillantván az elmaradt csapatokra igy kiálta fel : ó csak az az átkozott lustaság ne volna meg a magyarban, igy duplamarsban egyáltalán nem lehet velök boldogulni. — „Igen de uram — szóla a tiszthez egy próbált bakakáplár — van ám jó oldala is annak a magyar lustaságnak, mert legalább az ellenség elől futni, retirálni is restellünk.“

— Egy huszár megunván a sok haszontalan fegyverszünetet és üzekedést, igy kiálta fel : Hej csak az a Kosut volna a mi vezérünk, ezóta már nemcsak Jelasicsot, de még a császárt is elfogtuk volna, s — most már a holdvilág elfoglalásához készülnénk.“

ÖRÁLLÁS A NEMZETI SZINHÁZ KÖRÜL.

October 14. Szentpéteri javára, először : Egy táblabiró a marcziusi napokban. Eredeti vigj. 3 felv. Irta Szigeti, a Jegygyürü szerzője. — A marcziusi nagy napok, tehát félév óta szabadságunk uj korától még eddig semmi eredeti ujdonság nem tünvén fel szinpadunkon, a közönség várva várta és mohón kapta a censuramentes, napi érdekü szellemi tápot, — és bármi sületlen is e legelső, jó izün elnyelé azt. Ez nagyon természetes. — Nem emlékszem, hogy valaki drámairóink közül illy ismert, elkoptatott tárgyat olly keves ujjáalakitó szinezettel használt volna fel valaha, mint millyen Szigeti e müvének anyagául szolgál. A főcselekvény nem egyéb, mint az : hogy egy nemes urfi szerelmi viszonyban van egy polgárleánynyal, ki mind a mellett, hogy szerző által igen ártatlannak, és szemérmesnek mutattatik be, — kedvesét, Ákost meglátogatni, szüntelen nyakán ülni nem pirul. E viszonyt a gögös anya ellenzi, pedig maga sem előkelő vérből származott. A fiu és leány véghetlenül lamentál; a gögös asszony testvére, egy jámbor kálvinista papnak elpanaszolják bajukat, ki aztán mindent elkövet az ifju pár boldogságának eszközlésére. De hiába, semmire sem bir menni makacs növérével. Ekkor történetesen beköszönt a marczius 15-ki nap, melly a gögös asszony rangkórságát és földesurnői gazdagságát tönkre silányitja. Minél fogva, minden psychologiai fokozatosság mellőzésével, egyszerre kivetközik rosz természetéből, s megegyez abban, hogy fia a gazdag polgárhölgyet nőül vegye. — Van még e darabnak egy más része is, melly amazzal semmi összefüggésben nincs, s a mü egységét egészen koczkáztatja. Nyakasi táblabiró ugyan is 32 éves hü szolgálatáért a pecsovics kormánytól consiliariusi czimet vár, s ezt, mint élte legfőbb kivánságát, épen martius 15-kén nyeri meg, midőn a a nagyságos czim többé már bakfittyet sem ér. A táblabiró és a kalvinista pap ellentétes characterei meglehetősen rajzolvák, s az első sok tekintetben valódi comikus alak; de mit használ ez, ha az egészben nincs érdekes cselekvény, nincs egység, nincsenek változatos, ügyesen szött helyzetek. Legnagyobb hatása volt az egészben a czifra táblabirói phrasisoknak, a szabadságot s egyenlőséget dicsőitő sententiáknak, miket a jó lelkü falusi pap predikációképen a szinpadról elmond. Sze-

gény dráma az, mellynek sükerét leginkább politikai dictiók és nagy szavak, határozzák el. A tartalom ürességét illyesmivel csak az értetlen sokaság előtt lehet elpalástolni. — Az előadás a sikerültebbek közé tartozik. Fáncsi (Nyakasi táblabiró), Szentpéteri (ref. lelkész), Szatmáriné (Pátkainé), kitünő jelességgel müködtek. — Bartha (öreg házi szolga) kis szerepéből eredeti játéka által sokat csinált. Miskolczi Julia (szobaleány) élénk előadása is méltánylatot érdemel. — László és Komlósi Ida hitvány, nyafka szerepeikből mitsem birtak csinálni. Telepi a zsidót minden comikai él nélkül adá. Szerdahelyi sokkal jobban képezé a borbélyt. — A szép számu, s nagyobbára vidékiekből állt közönség széles jó kedvében volt; szerzőt leginkább a hazafiui phrázisokért, és Szentpéterit szabad szellemü papolásaért, többször kihivák.

— 16. A táblabiró ismételtetett.

— 17. A Kunok. Opera, Császártól.

— 18. Fiesco. Szom.ját. Schillertől. — Jó előadás. — Illy szellemü müveket kell most szinpadunkra hozni egymás után. SZINÉRI.

FŐVÁROSI TÁROGATÓ.

— A Rót hada fölötti győzelminkről, egy részrehajlatlan tiszttől, mint ki az egész hadi munkálatban személyesen részt vett, a következő részletes tudósitást kaptuk. — Midőn Tácznál Rót tábornoknak 6 óra idő adatott meggondolni: valljon megadja-é magát, s letéteti-é seregével a fegyvert vagy nem? — ez elhibázott időengedéssel épen ugy jártunk, mint a fehérvári fegyvernyugvással. — Rót uram is, a helyett, hogy gondolkodott volna, Jelasics példáját követve, szépen elillant orrunk elől, minek az lőn a következése, hogy 3 napig a legnagyobb megerőtetéssel folyvást formális hajtóvadászatot kellett utána tartanunk. Görgei a lovassággal előre küldetett, és a mi gyalog csapataink Perczel Mór vezetése alatt a fölkelt néptömeggel együtt, minden hadszabályi rend nélkül egy roppant széles vonalt képezve nyomult előre, ugy hogy ha az ellenség visszafordul, mindenütt áttörhetett volna vékony sorainkon, mik a hajtóvadászat magyaros tempója szerint vették üzőbe a nyul és róka képében megfutamlott ellenséget. Tüskön bokron, erdőn berken egyaránt keresztül kellett gázolnunk, s e rendetlen nyomulásban Görgei előcsapatától annyira elmaradtunk, hogy a derék vezér valóban a legnagyobb veszélynek vala kitéve ez által. Midőn harmadik napon sok baj és nyomoruság közt Ozorára vergődtünk, megéreztük valahára a hálóba keritett vad szagát, mellynek azonban még mai napig is üthetnők a nyomát, ha a tolnai nemzetőrség Csapó Vilmos vezérlete alatt, utját nem állja s föl nem szedi előtte a hidat. Igy az ellenség különösen Görgei ezredes, Gáspár százados és Csapó őrnagy ügyessége és szoritása által minden felől körülkeritttetvén, e mellett az éhség- és fáradságnak miatta is egészen elkényszeredvén, Rót generál gonosz makacssága daczára is, megadta magát és letette fegyvereit, mellyeket a fölkelt népség, az illetők gondatlansága miatt nagyobbára szétkapkodott. — Ennyiből áll a nagy diadal története, mellyet leginkább a szerencsés körülményeknek, a szerényebb vezérek gondos előrelátásának, a népfölkelésnek nem, pedig a győzelem babérját egyedül saját fejökre felerőszakolni akaró némelly szájhősöknek lehet köszünni.

— Táborunkban tömérdek visszaélés s alakoskodás történik. A többi közt Zicsi Ödön elfogatását leginkább Eskulencz hadnagynak lehet köszönni, s a dicsőség koszorujával mégis Vásárhelyit tetézék, mert a kivégzett gróf holmijét ő hozá el Kálózdról, sőt még lovát kocsiját még mai napig is tulajdonaként használja. Mi több Eskulencz, ki pedig Abánál is kitüntte magát, sőt meg is sebesült, még most is csak hadnagy, Vásárhelyi pedig már kapitány. Hja a sváda, a külsőség igen sokat tesz. — A hadvezérségre minden tekintetben kitünő hivatással biró Görgei Arthurt, társa, egy nagyhirü, de csak emberből lett magyar hadvezér érdemei jutalmául főbelövetéssel fenyegette, mert Görgei vitéz bajnoktársát elkövetett hibáira volt bátor figyelmeztetni. Ugyancsak ezen nagyhirü magyar hadvezér a Hunyadi csapat egyik tisztjét mint megalázott foglyot fegyver közt kisérteté maga elébe, azért, mert magas parancsára egy pár óra alatt nem volt képes az egész, mintegy 2000 emberből álló zászlóalj tagjainak nevét, születéshelyét összeirni, mit szabály szerint nem is a segédtiszt kötelessége elvégezni, hanem az örmestereké. — Sokat lehetne még illy visszaélések- s baklövésekről irnom, de nehogy e vészes időkben szakadásra adjak okot, tanácsosabbnak tartom egy ideig a hallgatást. Hanem azért a történeti igazság tribunálja előtt mindenesetre számolnunk kell."

Vajha ezen értesitést a honvédelmi bizottmány kellő figyelemre méltatná, s ugy intézkednék, hogy illy botrányos eljárásoknak hadseregünknél eleje vétetnék.

— Mi egyáltalában megfeledkeztünk arról, hogy kell a nemzetet hadi győzelem által felbuzditani; pedig a Rót hada lefegyverkeztetése után a legszebb alkalom nyilt erre. Hajdan a dicső római nép, ugy szintén a mi Hunyadi Mátyás királyunk, a kivivott diadalt hazájuk fővárosában fényesen megünnepelték. Róma és Buda több illy lélekemelő ünnepnek vala tanuja. — Bár a Rót horváthada fölötti győzelmünk nem valami nagy-

szerü, de azért a nép buzditása végett fővárosunkban még is meglehetett volna azt ünnepelni. Különösen a megalázott ellenség foglyait, — a főtiszteket sem véve ki, — a tölök elvett fegyverek-, ágyuk-, zászlókkal együtt győztes seregeinknek a fővárosba kellett volna diadalmi diszmenettel bekisérniök, mind mostani körülmények közt mondhatlan harczias lelkesedést öntött volna a népbe. — No de talán még szebb alkalom is nyilhatik triumphusokat ünnepelni.

— Fővárosunk, mióta Jelasics hada eltávozott közelünkből, nyugodtabb arczkifejezést vált, de azért a közdolgok s háborunk folyása feletti figyelem az ingerültségig meg van feszitve. Utczáinkon csoportosan lesik különösen a Bécsből hozott hireket, a majd minden szegleten árult cziczomás placatokat boldog és boldogtalan mohón veszi, — és az okoskodások, combinátiók, s főleg a hadvezéri tervek lánczolata véghetetlen. Itt most minden ember generáliskodik, — s roppant tüzzel intézkedik a tölünk 30 mértföldnyire eső magyar tábor sorsa felett. A tüzről pattant ujonczok, önkéntesek folyvást nagy számmal vonulnak át fővárosunkon. — Szóval, addig-addig készülünk, mig egyszer csak azt veszik észre elleneink, hogy ugyancsak erős, és megdönthetetlen magyar lábon állunk.

— A magyar tüzérek összes száma : 1661, kik 74 ágyu mellett tesznek szolgálatot.

— Rövid időn mennyire kifejlődött nálunk a harczias szellem, tanusitja az, hogy most már az apró gyermekek is bár játékból, s utánzásból, mindenütt fegyverben gyakorolják magukat. A kora megszokás pedig vérré válik. — Mult vasárnap is, egy, többnyire 4—5 éves gyermekekből álló század, katonásan öltözve, s kis fegyverekkel ellátva, nemzeti zászló alatt, dob- és muzsikaszó mellett, a legszebb rendben vonulgatott át fővárosunk utczáin, s a liliputi-honvédeket a népsokaság mindenfelé megéljenezte.

— A honárulókat mindinkább sujtani kezdi az igazság büntető karja. — Rudics, volt bács főispán, elfogatott s kisülvén rá, hogy a rácz lázadásnak részese, hihetőleg kötéllel fog kivégeztetni, mi tán eddig már meg is történt. — Haulikot, az akasztófát már rég megérdemlett zágrábi püspököt is honárulás vétke terhelvén, az országos honvédelmi bizottmány ő püspöksége Magyarországon létező minden egyházi javainak zár alá vételét elhatározta, s már foganatba is vette.

— Bizonyos Simonics nevü ember, ki magát generálnak nevezi, Galliczióból Sárosmegyébe fegyveres erővel betörvén, a honvédelmi bizottmány által az illető megyék főnökeinek meghagyatott, hogy e rabló csoportot népfölkelések által megsemmisitsék; s különösen minden rabló fejére 20 pf. a Simonicséra 100 pft jutalom tétetett ki. — Mint mondják, Latour felakasztatása hirére már visszavonultak.

— A radikálkörben mult vasárnap vendégeltetett meg azon nyolcz nádor-huszár, kik káplárjuk Balla András lelkes felszólitására, ezredöket elhagyva kötelességöknek ismerék a vész idején hazájuk segitségére sietni, s kik Prágából a legnagyobb akadályok hősies legyőzése közt, nagy ügygyel bajjal, vergődtek át szeretett hazájukba, s ez által jó példát mutattak többi társaiknak is, kiknek nagy része már utban van hazánk felé. — Balla tizedes, hazafiui érdemének jutalmául a Hunyadi lovasokhoz hadnagygyá neveztetett ki, a vele jött altizedes pedig örmesterré, s egy irástudó a közlegények közül, tizedessé. — A többi közvitéz is mind a Hunyadi-lovasok közé áll; ezeket legalább közvitézi fizetésök megkettőztetésével kellene jutalmazni. — Ezen derék huszárok nevei : Balla Endre, Rozsnyai Pál, Benke Sándor, Básti Péter, Tót Sándor, Rabatin András, Bóta Mátyás, Márton György. A két elsőt kivéve, mind jász és kun fiak.

— Tausenau, a bécsi demokrata-clubb elnöke, fővárosunkba érkezvén, a muzeum terére népgyülést hivott össze, s a magyar és osztrák nép viszonyait radikál és republikánus szellemben taglalván, a két nemzetet hathatós ékes-szólásával egyetértésre szólitá fel. Kosutot is meglátogatá, s a fővárosiak által a legnagyobb szivesség- s kitüntetéssel fogadtatott.

— Azok a vitéz scherezsánok, kikkel Jelasics uram annyira hetvenkedett, ugyancsak hullatják nálunk a veres köpenyt. A többi közt Óváron tul 12 kecskeméti lovas önkéntes 14 serezsánra bukkanván, 9-et közülök levágott, a többi megszaladt. A mieink közül egy esett el.

— „Köztársasági lap" is jelenik meg már fővárosunkban, jeléül annak, hogy mindinkább közeledünk a valódi czél felé.

— Török-Becsét a ráczok elégették. — F. hó 9-én Verbász körül jókora tüzes csatánk volt a sz. Tamásról kirohant ráczokkal, kik felett székely huszáraink igen szép győzelmet vivtak ki. — Alvidéki táborunkat a kiküldött kormánybiztosok ugyancsak tisztogatják a schwarzgelbektől.

— A ráczok veres sapkáikkal akartak félelmet önteni a magyarokba, s ime most 9-dik honvédzászlóaljunk, kik valamennyien veres sapkát viselnek, — vitéz tetteik által a legnagyobb rettegéssel töltik el az egész rácz hadat.

— Temesvár is, ugy mint Arad, ostromállapotba helyeztetett a Latour parancsának engedelmeskedett várparancsnok által. — Azonban a dolgok fordulata következtében a gaz schwarzgelbek hihetőleg felhagytak már ijesztgetéseikkel. — Temesvárra az ujonan kinevezett várparancsnok

már lement. Az aradi várparancsnok Latour felakasztatásának leverő hirét vévén, tanácsot kért Hrabovszki budai főhadikormányzótól: hogy mi tévő legyen? mire ez figyelmezteté: mikép tüzze ki rögtön a magyar nemzeti zászlót, — különben felakasztják.

— István osztriai főherczeg, Magyarország volt nádora, mint mondják, levágott nagy fekete bajuszát örökemlékül nemzeti muzeumunknak ajándékozá.

— Bécs környékén — kivéve egy herczegasszonyt — még eddig senki sem hódolt meg és vetette magát alá Jelasicsnak.

— A sok hirdetés és falragasztványok közt rövid időn alkalmasint illy jelentést is olvasható lesz: „A pragmatica sanctio e zavaros időkben valahol eltévedvén, a becsületes megtaláló kéreték az Budán, az országháznál átadni. A becsületes megtalátó jutalma: akasztófa!“

Az igazságügyi ministerium.

— Az osztrák canonierok seregestül mennek már át honvéd-tüzéreinkhez. Ezek közt legalább jó tüzet kapnak.

— A képviselőház egyhangulag elhatározta, miszerint a Jelasics ellen indult egész magyar tábornak azonnal magyar zászlók, magyar rózsák, s egyéb hadi jelvek adassanak .... azok, kik a tisztek közül ezt elfogadni vonakodnának, tüstént adják be lemondásukat, megesküdvén előbb, hogy a' magyar alkotmány ellen harczolni nem fognak. Ugyanezen határozat az országban lévő minden katonatisztre kiterjesztetik akképen, hogy a magyar alkotmányra az esküt azonnal letegyék, még a nyugalmazott tisztek is, kik ellenkező esetben nyugdijukat elvesztik.

— Jelasicsot üldöző hadseregünk Austriába már belépett; azonban tegnapelőtt ismét visszavonult az idegen földről. — Ennek okául azt hirlik, mert az austriai országgyülés Jelasicsnak tudtára adá, hogy őt mint ellenségét tekinti, s ha el nem hagyja Austriát, őt az osztrák nemzet a magyar hadsereggel egyesülve megtámadandja. A' Bécsben levő franczia követ pedig azt nyivánitá, hogy mihelyt Bécset ostromolják, ő visszatér honába, s a franczia nemzet részéről közbenjárást sürgetend. Mindez Jelasicsot iszonyu zavarba hozá, s ijedséggel tölté el, — úgy hogy az Austriából kivonulást megigérte, sőt némellyek szerint seregét elhagyva, — ördög tudja: merre, hová szökött.

— Már két nap óta beszélik, hogy Ferdinand császár és király, testvérének fia, a 17 éves Ferencz József részére lemondott trónjáról. — A népek felmondanak, — a' koronás fők lemondanak. Igy változik minden az ég alatt. —

Gróf Batthányi Lajostól, volt ministerelnöktől, Kossuth lapja tegnapi számában, egy barátjához irt levelet közöl, mellyben az ellene legujabban emelt vádakat, gyanusitásokat a tiszta hazafiui öntudat fegyverével férfiasan, s tényekkel czáfolja meg.

— A képviselők oct. 17-kén d. u. 4 órakor tartott ülésében több rendbeli jelentés közöltetett a házzal. Batthyány Kázmér Pécsről oct. 14-kéről jelenti, hogy a ház rendelete szerint azon slavoniai foglyokat, kiknek haza bocsátása az ország kárára nem válik, mintán a pécsi püspökkel nekik isteni tiszteletet tartatott, a dolgok mibenlétéről felvilágosította és a magyar alkotmányra megeskette — haza bocsátotta.

A bécsi országgyülés oct. 12-kén a' magyar országgyülés segitségigérését a' legnagyobb tetszéssel és felkiáltással elfogadta! Jelasicsot mint a civilisatio és szabadság ellenségét tekinti, s a magyar sereggel kezet fogva megsemmisítése iránt mindent elkövet.

Auersperg tábornok, Moga vezérünk azon felszólitására, hogy viselné magát semlegesen, ha a magyar sereg austriai földre lép, azt felelte, hogy azt türni nem fogja.

Urbánt, mint rabló főnököt a honvédelmi választmány proscribálta és fejére jutalmat tett; Hurbán, Hodzsa és rablótársaiéra szinte.

Szintay kormánybiztos Munkács várát a nemzetőrséggel elfoglalta, s a határszéli utakat nemzetőrökkel ugy megrakta, hogy ellenséges betüléstől nem egy könnyen tarthatni.

Leopoldvárát Jeszenák főispán és kormánybiztos biztosítá az országnak; az oláh katonaságot, melly az alkotmányra vonakodott az esküt letenni, Váczra küldé, hol a hitletétel és engedetlen tisztek megbüntetése iránt az intézkedések már megtétetvék.

Falk ezredes Ó-Becsénél mintegy 3000 főből álló rácz sereget megvert; Kollár Ernő pedig Török-Becsénél verte meg a ráczokat.

A székely katonaság az alvidéken több 100 ft. értékü zsákmányt nyervén a ráczoktól, azt nem tartotta meg magának, hanem a haza oltárára tette.

Blomberg, Berger s más efféle czinkosok megfenyitésére öt vármegyének parancsolt a honvédelmi bizottmány fölkelést.

Lajthai taborunk után tegnap 24 ágyú indult Pestről. Végre

Kossuth Lajos, a honvédelmi bizottmány elnöke, tegnap indult a lajthai táborba, hogy ott a körülményekhez képest gyorsabban és erélyesebben intézkedhessék. Utközben a Duna körül népfölkelést rendez, mint már rendezett a Tisza körül, s igy nem maga, hanem táborral megy a táborba. Reményljük, hogy a Duna a népfölkelés dolgában nem kisebb lelkesedést fejtend ki a Tiszánál. (K. L.)

Nevezetes külföldi hirek. — Berlinben ismét nagy forradalom ütött ki, s hir szerint — a királyt felakasztották. Vigasztalódjatok Latour és Zicsi, — a legnagyobb ur is collegátok már.

— Bécsben folyvást nagy dolgok történnek. Az osztrák földmivelő nép, a stajerek, tiroliak, a brünni, salzburgi és graeczi nemzetőrök s önkéntes csapatok, roppant számmal tódulnak bécsi rokonaik védelmére. — Stiriában ideiglenes kormányt neveztek ki. Ne neked szeretett János főherczeg! — Schönbrun és Bécs közt egy titkos föld alatti utat, s ugyanott épen ugy, mint nálunk a Neugebaeudében, tömérdek hadi munitiót, s Ditrichstein palotájában 40 mázsa kartácsot födöztek fel s foglaltak el. — Most már csak az egy Krausz (Metternich iskolájából) mer még ministerkedni, mig ott nem hagyja a foga fehérét. — Récsey az aulában fogva tartatik, s irásban adott vallomása a Jelasics táborában s az udvarnál hallottak- és látottakról, igen mulatságos. Ministerelnökösködéseért, melly hihetőleg fejébe fog kerülni, jól megfizettette magát. — Az aula bizottmánya Wirkner, Kulmer, Paziazzi, Erb és Pipicz, országos latrok elfogatására is lépéseket tett már. — A horvátok már gránátokat is röpitettek Bécs külvárosaiba, mellyek azonban kárt nem tettek. — A bécsi fegyveres nép vágyva vágyott e rablócsordával megütközni, de az ovakodók (azaz a félénkek) minden áron visszatartóztatni ügyekeztek őket a kirohanástól. — A megszökött udvar, a merre csak átvonult, mindenütt 5—6000 katonával kisértette magát. Látni lehet, mennyire bizik kedves népei szeretetében. — A bécsiek elenség dolgában olly bőven ellátvák, hogy az ostromot hónapokig kibirják állani. — A csaszári seregek hadi pénztára a bécsi nép kezére került. — Jelasics f. hó 13-án futárt küldött az osztrák országgyüléshez, az álnok haramiavezér kinyilatkoztatván általa, hogy ő semmi egyebet nem akar, mint a szabad institutiókat védelmezni, minél fogva minden törvényes hatalomnak segilségét ajánlja fel. Ezen hirt a kamara roppant kaczajjal fogadá. — Borrosch egy, a népek gyülését alakitandó s a császárhoz intézendő adresset fogadtatott el a kamarában. Szinte ezen gyülésre Magyarország, Erdély, Horvátország és a Lombard-velenczei királyság küldene követeket, tartatnék pedig Bécsben. Csakhogy mi már többé soha nem akarunk alkudozni a camarillával.

— Csehországban legujabb hirek szerint a németség közt igen nagy lázadás ütött ki, ugy hogy Windischgraez Bécsből kért segélyt, — a bécsi soldatesca pedig töle várt segedelmet. Gyönyörü kis bonyolódás ez, az osztrák monarchia összeroskadásában.

— Olaszországban a magyar és horvát katonaság közt tökéletes lázadás ütött ki. Haza, haza, vitéz rokonok!

— Az Aulában fogva tartott exministerelnök Récsey vallomásnak első pontja :

1) October 3-kán hivattam a staatskanzelléiban tartott ministeri tanácsba, hol, Krauszt kivéve, valamennyi minister jelen volt; miután két nappal előtt a lemondott Eszterházy helyét elfoglalni vonakodtam, minthogy Batthyány nem akará ellenjegyezni, ugyszinte az ajánlott hadügyi tárczát is. A ministeri tanácsban megjelenvén, tudtomra adatott, miszerint ő felsége magyarország ministerelnökévé nevezett ki, mire ő felsége föl is van jogositva, mig b. Vay egy uj ministerium alakitásával megbizatik, hogy az ügyek menete meg ne akadjon. Én azonnal kinyilatkoztatám, hogy semmi esetre nem engedem magamat továbbra ez ügyre használtatni (zu diesem geschaefte verwenden!) Mihelyt azonban a manifestum kellemetlenségét megértém, azonnal elmozditásomért folyamodtam. Kinyilatkoztatám, hogy a manifestum aláirásával hazámbeli számüzetetésemet irám alá (Tehát tudta báró ur, hogy honárulást követ el, és keze még sem száradt el, midőn elköveté?) Ámde a hosszas katonai szolgálatban az ember megszokja az engedelmességet. (Saját hazája, saját vére ellen is? Lám az olasz és német közlegényeknek világosabb fogalma volt a katonai engedelem határairól.) A manifestum ellenjegyzése után rögtön benyujtám elbocsáttatási folyamodásomat, mit ő felsége azon feltétel alatt kegyelmes volt megadni, miszerint az ügyeket Vay megérkeztéig tovább vigyem. Erre s midőn a manifestum ellen tett kedvetlen nyilatkozatokat meghallám, nemcsak elbocsátatásomért folyamodtam, de ő felségét egyszersmind a manifestum visszavételére kértem. Egyébiránt kijelentem, hogy egy udvari párttal sem értek egyet (tehát több udvari párt is van?). Károly Ferencz főherczeggel, sem Sophia főherczegnével semmi összeköttetésben nem voltam és ez alkalommal nem is láttam őket. A Staatsrathhal érintkezésben nem vagyok. Azon folyamodást, mellyben ő felségét a manifestum visszavételére kértem másolatban a pesti parlamentnek megküldém. Jelasicsnak közellétét csak történetesen tudtam meg. s csupán önhajlamomból látogatám őt meg, (szép excusatio!) minthogy őt már 1827 óta jól ismerem (s mégis hajlomat érzett iránta!), csak 10 perczig voltam nála. (Elég az olly jó régi ismerősöknek. (K. H.)

A Budapesti Divatlapra és Nemzetőrre előfizetni lehet postán 6 fttal pp., helyben 5 pfttal. — A kiadó hivatalon kivül (szabadsajtó-utcza 466-ik sz. második emelet) Emich Gusztáv könyvárusnál is.

Eisenfels Rudolf nyomdája, 3 korona utcza 139. szám.

Kiadja és szerkeszti : VAHOT IMRE.

Budapest. **17. szám.** **Oct. 26. 1848.**

TARTALOM : Hadi zászló. II. Fridrik burkus király titkos emlékirata, mellyet Fridrik Vilmosnak, öcscsének számára irt. Warga István. (Folyt.). — Hadi lant : Ujonczdal. Közli M. I. — Jelasics utilevele. Nemzeti szinház. — Fővárosi tárogató. — Vidéki tárogató.

II. FRIDRIK, BURKUS KIRÁLY TITKOS EMLÉKIRATA.

c) RUHÁZATBAN.

(Vége.)

Ha nagy apám még husz esztendővel tovább él, mindnyájan elveszünk. — Egyetlen egy születésnapja az egész országot fölemésztette volna. Én soh'sem viselek más ruhát, mint egyenruhámat. A katona azt gondolja, hogy ezt rende iránti tiszteletből teszem, pedig korán sincs rá más okom, mint példaadás a gazdálkodásra.

Igen okosan hozta be apám a kék diszöltönyt. Ha az ember nem gazdag, s még is takarosan akar öltözködni, minden más ruha-fényüzést kerüljön.

d) KEDVTÖLTÉSBEN.

Az ur isten senkit sem kimél. Ha ostorcsapásait elölrül valamikép kikerüljük, hátulról kerül nekünk. Hidd meg ezt, és ne légy hiu vele szembe szállani. Én ámbár a fölött, hogy engem is megjátszott, nem panaszkodom, még sem tanácslom, hogy példámat kövesd. Idővel nagy következései lehetnének. Mert kormányzóid és katona tisztjeid lassanként megszoknák inkább gyönyöreik kielégitését, mint szolgálatod becsületét eszközleni. S végre olly alakot öltene egész sereged, minő most nemes Henriked ezrede.

A vadászatban nagy kedvet leltem volna, ha ettől ükapád vadászmestereinek számadásai el nem rettentettek volna. De apám is százszor mondta, miként Európában csak két király elég gazdag, hogy szarvas vadászatban gyönyörködjék, és miként koronás főhöz nem illő mulatság falusi ficzkók módjára vadászni.

A természettől elég gyengéd hajlamokat örököltem. Szeretem a jó asztalt, a bort, a kávét és a jó papramorgót. Azonban alattvalóim a világ legmértékletesb fejedelmének tartanak. Ha nyilvánosan ebédelek, német szakács föz, ha pedig szobámban : franczia szakács veti meg minden mesterségét, hogy izlésemet gyönyörhödtesse. S azt is megvallom, hogy illyenkor közel álló ágyam óv meg minden hibától, ha netalán kelleténél többet hörpentettem. Hadd beszéljenek a bölcsészek az érzékiség megérdemli, hogy naponként egy pár órát neki áldozzunk, mert köztünk legyen mondva, mi haszna volna e nélkül létünknek?

A kártyajátékban is tudnék élvezetet találni, de meg nem szokhatom, hogy a vesztésnél közömbös legyek. Azon kivül a játék a lélek tükre s ugyancsak nem szeretném, ha mások az enyimet benne látnák.

A szinház legkellemesben tölti időmet, mindenek fölött azonban a zene. Csak az kár, hogy a jó opera olly sokba kerül. Különösen kedves élvezet jó éneket és zenét hallgatni, csak annyiba ne telnék! Sok fáradtságomba került, s még sem boldogultam, a világgal elhitetni, hogy az időtöltésnek e neme, nemcsak hasznos, hanem szükséges is. Jelesül agg tábornokaimmal sehogy sem birtam elhitetni, hogy egy jeles énekesnő vagy kitünő zenész, szintolly méltánynyal és joggal érdemli meg ugyanazon díjat, mellyet ők huznak, millyennel ők.

E pontban kárommal mutatom be neked édes öcsém az embert ugy, a mint van. Hidd meg, hogy az mindig szenvedélyének játékszere marad; hogy csupán csak önszeretet az, mi öt hirhajhászatra ösztönzi, és hogy erényei általában önzésen, és büszkeségen alapulnak.

Akarod, hogy vitéznek tartsanak : birj a bünök elkövetésében ügyességgel; akarod, hogy bölcsnek tartsanak : birj a képmutatásban mesterséggel.

B) A STATUSESZÉLYRŐL.

A statuseszély három alapszabályra oszlik.

1-sö Magadat fentartani, és a körülményekhez képest gyarapitani.

2-ik Minden szövetséget önérdekedben kötni.

3-ik Magadat a legmostohább körülményekben is félelemmel párosult tiszteletben tartatni.

I. Alapszabály. A mint trónra jutottam, áttekintettem apám hátrahagyott kincstárát. Az ő takarékossága képessé tett messzeható terveket kovácsolhatni. Kevés idő mulva szemlét tarték hadseregem fölött, derekasnak találtam. A szemle után ismét kincstáramba mentem, s annyi pénzt vevék elő, mennyi egész hadseregem számának megkettőztetésére megkivánták. Miután seregemet megkettőztettem, természetes volt, hogy egyedül megtartásával birtokomnak meg nem elégedhetém. Azért elhatározám a legelőbb felmerülő alkalomból kövér hasznot huzni. Az alatt szorgalmasan gyakorlám katonáimat, s minden tehetségem oda fordítám, hogy hadi gyakorlatim egész Európa figyelmét magukra vonják. Különféle változásokat hozék be, hogy e mesterségben ügyességet és okosságot mutassak. Elkábitám fejét minden hatalmasságnak, s végre czélt érék. Az egész világ elveszettnek képzelé magát, ha fejét karját és lábát nem burkus modorban tanulá forgatni. S tiszteim és katonáim még egyszer annyira tarták magukat, a mint tapasztalák, hogy mindenütt őket utánozzák.

És minekutána seregeim, tökélyben minden más seregeket felülhaladtak, figyelmemet minden igénynek kipuhatolására fordítám, mellyet valamelly tartományra tarthaték. És itt négy főtárgy mutatkozék, u. m. Silézia, Lengyel-, Burkusország hollandi Geldern és svéd Pomerania. Siléziánál állapodám meg, mert itt a körülmények is legkedvezőbbek valának. A többekre nézve tervem kivitelét az időre biztam, hogy t. i. azoknál is teljesülhessen szándékom igényimet érvényesithetni.

Szónokim és könyvszerzőim ezen igényeket jól indokolva a világ elébe terjesztették. Magyarország királynéja is közlötte ezt nemzetével, és e jogkérdés tüzzel s vassal végezteték be. Hogy azonban az itt összeható körülményeket felismerhesd, lásd miként merülének föl azok önként nekem kedvezőleg.

Francziaország elakarta Austriától ragadni a császárságot, de én erősen akadályoztam. Francziaország egy olasz státust követele az infans számára, én örültem rajta, mert ez máskép nem töténhetik, mint a magyar királyné kárával.

Francziaország tehát elhatározá egész Bécs kapujáig szállani, és épen ez volt mire én olly nagyon várék, hogy Sileziát annál könnyebben hatalmamba kerithessem.

Azért kedves öcsém azon légy, hogy pénzed mindig legyen. Aztán várj időt és körülményeket, s bizonyos lehetsz, hogy nemcsak megtartod birtokaidat, hanem szaporitod is. Vannak státustudákosak, kik azt állitják, hogy ha valamelly status bizonyos fokára jutott a magasságnak, tovább terjesztéséről gondoskodni sem szabad, minthogy a mostani egyensuly minden hatalomnak megszabta a maga határát. Megengedem, hogy a büszkeség, mellyet XIV. Lajos mutatott, Francziaországnak sokába került, és igen elevenen emlékszem azon sok nyugtalanságról, mellyet nekem az enyim okozott. De azt is tudom, hogy Francziaország igen nem kedvező körülményei között is koronával ajándékoza meg most, és még is minden elfoglalt tartományát, megtartotta. És épen most láttad, hogy én is legfenyegetőbb zivatar között sem vesztek semmit is. Tehát minden annak kitartásától és bátorságától függ, ki valamit hatalmába akar keriteni.

Ezekből elképzelheted kedves öcsém, menynyire érdekükben van királyoknak és országoknak, hogy ollykor a státusmesterség ösvényiről eltérjenek. Csupán csak a csudálatos tehet valakit rettentővé és juttathat nagy névhez. Az egyensuly szót aligha járomba nem fogta a világ, minthogy azt gondolja, hogy az állandó birtokot képes biztositani. Az tulajdonképen csak üres szó, mert egész Európa összesen egy családot képez, melly merő hűtlen testvérekből, és rosz akaratu atyafiakból van összeszerkezve.

II. Alapszabály. Szövetségeket saját érdekedben kötni, nem csekély statusszabály, mellyet semmi hatalmasságnak sem szabad elhanyagolnia,

s ebből önként következik, hogy ezeket azonnal fel kell bontani, mihelyt magadra nézve károsaknak találod.

Magyarország királynéja ellen viselt első háborumban Prágától a franciákat elmartam, mert e műtételnél nyertem meg egész Sziléziát. Aligha illy dus megjutalmazásban részesültem volna, habár Paris kapujáig üztem volna is őket. Néhány nap mulva ujra megerősitém velök a frigyet, mert kedvem kerekedett Csehországot elfoglalni, és jónak láttam e hatalmat szükség esetére fentartani. Később e nemzetet egészen elhagytam, hogy egy másikkal szövetkezhessem, melly sokkal több haszonnal kecsegtetett. Ha valaha Burkusország tartós szerencséhez jut, akkor majd lesz alkalma magának a hűség és állhatatosság tekintélyét is megszerezni, a mi csak nagy hatalmasságokhoz, vagy igen jelentéktelen apró fejedelmekhez illik.

Azt mondám egy helyütt, hogy ez a szó statusmesterség annyit tesz mint csalárdság. És ez szent igazság. Azonban még is mindig találsz férfiakra, kik a becsületességből bizonyos rendszereket alkotnak. Azért követeiddel tetethetsz mindent. Voltak nekem követim, kik hogy kiesmerhessenek, házfedeleken mászkáltak, és kik hogy bizonyos titkok megtudásához juthassanak, egy királynak zsebeit is kikutatták. Azokkal tarts leginkább, kik a hosszadalmas, kétértelmü, és elcsavarható beszédmódban jártasok. Még akkor sem hibázsz, ha tudományos lakatost és orvost is tartasz szolgálatodban. Illy emberek gyakran nagy hasznodra lehetnek. Tapasztalásból tudom, mennyi hasznot huzhatni ezek ügyes szolgálatából.

III. Alapszabály. Szomszéd előtt rettenetesnek és tiszteltnek lenni a statuseszély legmagasb foka. E czélhoz két ut vezet. Az első a természeti erő, hathatós fentartási eszköz; másik okos használata annak a mivel birunk. Mi még az első utra nem jutottunk el, azért el nem mulasztám magamat a másikon tartani.

Némelly hatalmasságok azt képzelik, hogy minden követségnek fényben uszónak kell lenni. Azonban Richelieu úr ez által Bécsben a franczi-áknak nem a legjobb szolgálatot tevé, mert az osztrákok azt gondolák, hogy a nagy követnek egész nemzete mind csupa pézsma macskából áll, millyet az ő személyében ismertek.

Én azt tartom, hogy a nagy követ fontos és nyomatékos kifejezései által, mellyeket urának szájába szokott adni, sokkal valódibb tiszteletet gerjeszt maga iránt, mint holmi drága edények és csecsebecsék kirakolásával. Azért nem tartok én nagy követeket, hanem csak követeket.

De nem is olly igen könnyü a nagyköveti hivatalokat betölteni, mert ezekre magas rangu férfiak kivántatnak, kik egyszersmind gazdagok is legyenek s a statusmesterséget alaposan értsék, midőn a követben a legutóbbi sajátság is elegendő. Ha ezt a tervet követed, évenkint nagy öszvegeket takaritasz meg s ügyeidet mind a mellett jól fogod ellátni. Vannak azonban esetek, mellyekben az embernek magát egész fényben kell mutatnia, illyenek: frigybontás valamelly hatalmassággal, frigykötés, házassági ünnepély. De az illyenkor hivataloskodó nagy követet mind csak rendkivülinek kell tekinteni.

Hogy magadnak szomszédidnál tekintélyt szerezz, minden tettednek annyi fényt és fontosságot adj, mennyit csak adni lehet; és vigyázz; nehogy országodban valaki tetteidről máskép mint magasztalólag irjon.

Ne kérdezősködjél tudatlanságot árulva el. — parancsolj, és követelj. Ha megbántanak, halaszd a boszuállást addig, mig az idő megérkezik, hogy magadnak teljes elégtételt szerezhetsz, és a visszatorlási jogról semmit se tarts, általa becsületed korán sem szenved, azonban gonosz lenne alattvalóidra nézve, ha az őket gyakran találhatná.

A lényeges pontok ezek: Ugy viseld magad, hogy minden szomszédod hinni legyen kénytelen, miként te minden tárgyra nézve tisztában vagy s miként téged csudálkozásra semmi sem bir. Iparkodjál, hogy veszedelmes embernek tartsanak, ki más utat nem ismér, mint melly a legtisztesb álláshoz vezet; és úgy mutasd magad, mintha készebb lennél egy pár országot elveszteni, mint arra jutni, hogy a később nemzedék hősnek ne tartson. Mert minthogy illy gondolkozás móddal csak valódi hősök birnak, másokat bámulásra ragad ez, és legtöbb embert kizsákmányol; — és itt van tulajdonképen alapja a mesterségnek, hogy nagy fejedelemnek tekintessél.

Ha idegen jő udvarodhoz, tetézd el udvariassággal, s iparkodjál hogy mindig körülted legyen. Ez a legjobb eszköz uralkodási modorodnak eltitkolására. Ha katona ember, gyakoroltasd előtte őrseregedet, de saját parancsnokságod alatt. Ha elmés ember vagy iró, ki már valamelly munkájáról ismeretes, ugy intézkedjél, hogy azt asztalodon vegye észre. — Ha kereskedő, kegyesen hallgasd minden szavát, s tedd neki a szépet, sőt beszéld rá, hogy országodban telepedjék meg.

Közli WARGA ISTVÁN.

HADI LANT.

UJONCZ DAL.

Most nyilik a szelid rózsa bimbója,
Ki van tüzve édes hazám zászlója,
Sok szép ifju fölesküszik alája,
Ezt kivánja most a magyar hazája.

Én magam is katonának beállok,
Igy legalább megsiratnak a lyányok,
Hivni fognak ezerednél vitéznek,
Nem sokára kapitánynak neveznek.

Aczél dárdát csináltatok magamnak,
Szép czimerét rá vágatom hazámnak,
Rózsafából készittetem a nyelét
Szeretőmnek rá metszetem a nevét.

Hűs hajnalon kel a vitéz utazni,
Hajnal gyöngye szok ollyankor mosdózni.
Nyilt rózsákról szedi a fris harmatot.
Illatcsókot ád szüzeknek tuczatot.

Veres, fehér és zöld szinek összvesen,
Ékesítik a Magyarhont diszesen,
Illy szinekből készitsd rózsám ruhádat,
Ha szereted tiszta szivből hazádat.

Hazám szinű selyem zászlók lobognak,
De a lyányok körülöttünk zokoknak,
Ne sirjatok hű szerető leányok,
Drágább legyen kedvesteknél hazátok.

Ne szomorkodj, ne keseregj magyar szűz,
Mert szeretőd homlokára babért fűz,
Vitéz legényt illet csak a zöld babér,
Katonának nincsen ennél drágább bér.

Közlegényből lesz a hadnagy, kapitány,
Aczél patkó lova lábán szikrát hány,
Illy dicső a magyar finak élete,
De van is ám lyányok előtt kelete.

Ne siránkozz, vigan légy itt lyánsereg,
Hol vitézi dal zengedez s kard csereg,
Nem sokára visszamegyünk felétek,
Addig is az isten legyen veletek.

Közli M. I.

JELASICS UTLEVELE. *)

A vitéz kalandor személyrajza.

Neve: Jelasics Herosztrat, a kedves rebellis. E név a szabadság bordélyházának függőczímere, a zsarnokság szégyenkönyvének átokigéje, s az ön népét öldöklő magyar királynak halálitélete, már is vérbetükkel van beirva a magyarok történetkönyvébe.

*) Ezen elmés czikk több példányban köröztetett már a fővárosban. Mi vidéki olvasóink kedveért közöljük azt. SZ.

Kora: Mivel a gazember nem születik hanem válik azzá, éveinek számát nem tudhatni; annyi azonban bizonyos, hogy szökőévben született, s eléggé érett gyümölcse az akasztófának.

Állapotja: Valóságos bán, mert azt hogy azzá lett, a király két ízben, magyar és horvátország örökre, sőt eddig már ő maga is ezerszer megbánta, miatta egész bánságban bánat uralkodik, de ő azt nembánja csak vele Zsófia leereszkedőleg bánjék.

Jelleme: Megfoghatatlan, nem azért mivel nincs, hanem mert úgy tud szaladni, hogy őt megfogni nem lehet; megfogni pedig nem lehet azért, mert ő utólérhetlen, legalább a mi táborunk, miután egy ízben elszalasztá, utól nem érendi soha. Egyébiránt neki könnyü: mert a gaz arra vitetik a merre a szél fú.

Termete: Alacsony, s mind addig kicsin lesz, míg a bécsiek, mint Latourt, meg nem nyújtják.

Homloka: Mivel gyakran falnak ment, egy kissé behorpadt; de csak igy állhat meg rajta a boros tyán, mellyet ő csakugyan megérdemelt, miután sok bort megivott életében.

Fülei: Elég kitünők arra, hogy egy Osztrák herczegasszonytól kapjón fülbevalókat.

Szemei: Rövidlátásuak, úgy hogy tovább nem igen hatnak a kancsó fenekénél, sőt a világ itélete szerint kalandorunk egészen szemtelen.

Orra: Hosszú, azért lehet őt olly könnyen orránál fogva vezetni, egyébiránt ha a nagyorr jó ajánlás, úgy csak örülhet Zsófia, mert Jelasics a magyaroktól is orrot kapott.

Szája: Rémitő nagy. Ha foga bele nem törik, elnyelte volna egész Magyarországot.

Nyaka: Rendkivüli voltáról annyira ismeretes, hogy csak a kötélverőknél számithat nyakravalóra.

Kezei: Piszkosak, kivált mióta táborba szállott, de meglátjátok mi szépen megmossa azokat, mihelyt észreveszi, hogy a kamarilla gaz terveit nem valósithatja.

Lábai: Futárnak valók. Azok gyorsaságát a bosnyákok már régóta, de a magyarok csak azóta ismerik, mióta Pákozdnál megugrattuk.

Különös ismertető jelei: Több sebei vannak; egyet akkor kapott, mikor öt Zsófi szivén találta, egy másikat akkor, mikor leveleit a somogyi kanászok kezünkre kerítették — s ez neki most is fáj, még is legelevenebb az, mellyet akkor kapott, midőn a magyar katonák kézzel foghatólag megmutatták, hogy hazájok ellen harczolni nem fognak. Aztán emberünk annyira szeplős, hogy a merre csak megy, mindenütt szeplőt hagy maga után. Sirva bizonyitják ezt a fehérvári hölgyek. —

Kisérete: *a)* A népnek mindenünnen utána küldött sürü átka, dögérző varjusereg képében.

b) Számos elhullott szerezsán részeg lelke, vörös köpenyegben.

c) Mészárszékre hurczolt mintegy 40 ezer darab illyr marha, mellyek mielőtt bejöttek a Kamarillától szarvat kaptak, de mielőtt kimehettek volna, l ó v á l e t t e k.

d) Öt tagból álló t á b o r i b a n d a, mellynek mindenike g e n e r á l b a s s-t játszik, s nem tudják, hogy ez alatt Latour a főkarmester Bécsben már a k ö t é l t á n c z o t járja. Ezen vándormuzsikusok közül három s z e r e n c s é t l e n flótás (Róth, Philippovics, Fligelli) Budán a r á c z ü r m ö s t iszsza, de mint mondják, nagyon szomoru nekik a magyar nóta.

P o d g y á s z a: Csupán egy i s z á k b ó l áll (Wadsack) miért is hősünk közönségesen i s z á k o s n a k neveztetik.

U t a z á s i c z é l j a: Budára jött volna szüretelni, de miután előtte mindent leszüreteltek, most mint fentebb előadtuk, s e b e s e n vágtat Bécs felé, ottan Auerspergel és Windischgraetztzel szövetkezendő a végett, hogy elébb az udvarnak hült helyét, aztán Latour és Bredy collegáikat, egy lámpafa világitásánál, magok miheztartása végett megtekinthessék. Onnan — ha kapczájok szorul — kötelen fognak leereszkedni egyenesen a — pokolba. Kelt Mártonvásáron az octoberi fegyverszünetnek előnapján.

V a l a m e n n y i t á b o r n a g y o k s. k.
K o r m á n y b i z t o s o k s. k.
V a d á s z r u h á b a n b a k o t l ö t t
k é p v i s e l ő k s. k.

FŐVÁROSI TÁROGATÓ.

A császár-király herczeg W i n d i s c h g r a e t z e t, a csehországi zsarnokot, Prága bombardirozóját tábornagygyá, s kivevén az olaszországi tábort, minden hadsereg főparancsnokává, azaz: Jelasicscsá nevezé ki, és felhatalmazta: hogy a népeket ollyan eszközökkel zabolázza meg, a millyen eszközöket ő, a város-lövő, alkalmazni czélszerünek vél.

Prágából már megindult Windischgraetz Bécs felé, s utközben a sajtószabadságot felfüggeszté, a nemzetőröket lefegyverzé erőhatalommal, s ekképen a régi rendet, azaz, a szolgaságot visszaállitani törekszik.

El van határozva Bécset erővel bevenni, ha igy nem lehet, éhséggel veszi be. Ha sükerül ez, akkor Pestre jövend, Magyarország elnyomására.

A király neve alatt october 16-ról 1848, Olmützben kelt egy felhivás a népekhez. Ebből világos, hogy a király szivét a camarilla a néptől tökéletesen elcsábitotta, ha ez irat szabad akaratának kifolyása. Cseh, Morva, Stayer, Gácsországból összevonta minden katonáit, és a nép gyermekei a népek leigázására fordittatnak. A rendet akarják vissza állitani, azaz a s z o l g a s á g o t. A törvényességet, azaz: a v a k engedelmességet. A nyugalmat, azaz, a rettegést és halálcsendet. És a fegyveres erő, ha diadalmaskodik, a szabadság hivei lakolni fognak, a zsarnokság nyomán a sirok dombjai emelkednek. Bécsen kezdik a mütételt. Azaz, ott akarják kezdeni. De a feladat ott nehéz, — az ellenség a Duna bal partjára vonul, — ravasz természetü, talán végre is Magyarországot támadja meg előbb.

Az uralkodó ház rabja a camarillának. A katonai revolutio feltámadt a népek szabadsága ellen. A katonai revolutio irtózatosan kegyetlen.

Eljött a végharcz ideje.

A katonai zsarnok hatalom a király nevében hadat üzent a népeknek, a szabadságnak, az emberi és polgári jogoknak.

A nyilvános hadüzenet több levelekben és rendeletekben foglaltatik.

— Ezen utósó camarillai merény következtében Windischgraetz Bécs körül Auersperg és Jelasics zsoldosaival egyesité a Prágából magával hozott hadsereget, a Bécsbe vezető utakat mindenfelől elzárá, hogy a nagy városba élelmi szereket ne lehessen vinni, s a magyar tábor és a bécsiek közt minden közlekedés megszünjék. Jelasics főfővezérsége Windischgraetz kineveztetése által meg van semmisitve, s igy most már a kalandor exbán és exfővezér erkölcsileg is tönkre van téve. Bécs alá vitt horvátseregét a többi osztrák sereg közt osztak el. Ezen, a szabadság elnyomására fordítandó sereg áll mintegy 50,000 rend. katonából. A cseheh és morvák, mint kikben legtöbb bizalmuk van az első sorokban helyezvék el, mig az olasz és német katonák, mint a kikben nem biznak, hátul a födözetet képezik. Ebből még azon eredeti komédia fejlődhetik ki, hogy az első csata alkalmával, a szolgalelkü cseh és morva katonákat elül a bécsi és magyar szabadságbajnokok támadandják meg, hátulról pedig a szabadszellemü olasz és német katonaság tüzelend rájuk.

— Hogy áll már most a mi seregünk e katonai despotismusra törő ellenség irányában? — Lajtai táborunk szabadságért lelkesülő bajnokai égnek a vágytól mielőbb megütközni a szolgaság gépeivel, s midőn e sorokat irjuk, talán már teljesült is hő ohajtásuk, s a szabadság nemtője diadalkoszorut nyujtott nekik. — Kosut több ezer nemzetőrt, honvédet, rendes katonát, fölkelt népet és sok ágyut vitt magával táborunkba, melly ez, s különösen roppant hatásu szónoklata által még inkább föllelkesült, s a jó ügyért utolsó csepp vérig harczolni kész. E táborban a mi erőnk 40,000 jól fegyverzett s nagyobbára gyakorlott, s általán véve elszánt csatárból áll, melly erő ügyes vezérlet alatt

10ezernyi szolgacsoportot is képes megsemmisiteni. — A Bécsből kimozditott fegyveres sereg 20,000-re tétetik, melly Windischgraetz hada ellen a mienkkel egyesült irányban dolgozik. A Bécsben maradt roppant fegyveres erő magában is képes a várost megvédeni. — Budapest e nagyszerü dráma kifejlődését a távolból feszült figyelemmel várja, — s a szabadsághösök segélyére sikra szállni, minden pillanatban készen áll.

— Perczel Mór ezredes és Gáspár huszárőrnagy vitéz seregei a horvátok által elfoglalt Muraközt diadalmasan megtisztiták az ellenséges gaztól. E csatában az ellenség részéről 300 ember veszté életét, s 1000-nél több elfogatott. — A szétszórt seregek Varasdra vonultak, hol igen erősitik magukat.

— Kosut Lajos kormányelnökünk dunai utjában mindenfelé leirhatlan lelkesedéssel fogadtatott. Vácz, Esztergom, Komárom, Győr vetélkedtek a nagy hazafi iránti tisztelet lehető legélénkebb kifejezésében. Megérkezését e városokban ágyu- és harangzugás hirdeté; utját gyöngéd honleány-kezek boriták el az üdvözlet örömvirágaival; s diadalmi koszorukkal tetézék páratlan polgári érdemeit. A nép ezerenként tolakodott látni és hallani a magyar szabadság legelső hősét, mig az ellenség vérét szomjazó önkéntes csatárok nagy számmal szegődtek harczrahivó zászlói alá. — Mellyik koronás fő iránt nyilvánul most igy a nép szeretete és tisztelete? — Utazhattok már ti akárhová, a f ö l e m e l k e d e t t uralkodó nép legfölebb is gunyos megvetéssel fogadja l e e r e s z k e d é s t ö k e t, s még a megfizetett koldus sem kiált nektek csak egy árva „éljen"t is.

— Majtényi ezredes, a komáromi vár megmentése s biztositása körül hazafiuilag kitüntetvén magát, érdemei jutalmaul a honvédelmi bizottmány által tábornokká neveztetett ki. — Felviradt már valahára a magyar hadfiaknak is, kik az osztrák járom alatt, bármilly katonai érdemekkel birtak is, — legföljebb kapitányságig, vagy ritka esetben, obersteségig birták fölvinni a magyarokat halotti lepelként elboritott sárga-fekete szin miatt.

— Az eszéki váron is magyar lobogók lengedeznek már. E vidék lakóira jótékony befolyással volt a hazánkból elbocsátott horvát foglyok átvonulása, kik nem győzték a magyarok nagylelkűségét magasztalni, s miután ugyan ők horvát rokonaikat felvilágositandják arról, hogy nem a szabadságukat velök megosztani kész magyar nemzet, hanem az ámitó pan Jelasics és a camarilla az ő ellenségök; — bizvást remélhetjük, hogy rövid időn egész Horvátország barátságos rokonszenvvel fog velünk a szabadság ügyében kezet szoritani. És igy Jelasics, hadjárásával épen az ellenkezőt érte el.

— Ámde a temesvári és aradi várak pártütő parancsnokai még mindig kutyálkodnak. — Különösen az első nemcsak a temesvári, hanem a környékbeli magyar, német nemzetőrségét is lefegyvereztetté, sőt a néptől még a kaszákat, és vasvillákat is beszedette; a Temesvártt fogva tartott rácz rabokat szabadon bocsátá s fegyverekkel látta el, — s mi legiszonyubb gazsága —, a megye által kiállitott magyar ujonczok egy részét a lengyel cserepárok közé sorozá. — Az aradi várparancsnok még most is ágyuztatja a várost, de ennek bátor lakói nem tágitanak, sőt, miután mindenfelől segitség érkezék részökre, reményök van az ellenséges várat mihamarabb elfoglalni, s a vén parancsnokkal és Blomberg urammal számot vetni. — Török Gábor, ki a várban több ideig fogva tartatott, most már szabadon bocsáttaték. — Az „Arad" czimü lapnak azon gyanusitása, mintha Bohus főispán az ellenségnek élelmi szereket szállittatott volna a várba, alaptalan; sőt hiteles forrásból tudjuk, miként Bohus főispán erélyesen működik a jó ügy mellett, s hazafiui kötelességének mindenben emberül megfelel.

— Magyar huszáraink isteni fiuk! — A Vilmos-huszárok közül ismét 47-en törtek át Galliczából M. Szigetre — védeni a hazát. — De a mi valódi csodával határos, Olaszországból Milano mellől egy őrmester hazafiui buzditására 18 huszárunk hagyá el a városon kivüli őrhelyet, s járatlan utakon, a legnagyobb veszélyek és nyomoruságok közepett, imádott honukba vergődtek, s most már közös ellenségünk előtt állanak. Illy jellemvonásokat aranybetükkel kell a magyar történet könyvébe följegyeznünk.

— A horvát foglyokat Budapestről Egerbe tették át. — A Szegedről Pestre hozott olasz foglyok pedig szabadon járnak köztünk, s az erősebbek honvédeink közé álltak. Megszabaditójuk, Kosut tiszteletére hálajelül egy igen szép mozaikkeresztet készitettek, mellyet Kosut a nemz. muzeumnak ajándékozott.

— A bécsi hölgyek demokrata-klubbja folyamodványt adott be az osztrák országgyüléshez az iránt, hogy ez a szabadság érdekében általános népfölkelést rendezzen. — Nálunk a hölgyek illy dolgokba nem avatkoznak, — ők más utakon eszközölnek felkelést.

— A cholera ostromállapotba helyezé fővárosunkat. — Görcsös bombáival leginkább sepri az örökké politizáló, de semmit nem tevő szájhősöket, — s a titkon működő schwarzgelbeket.

LEGUJABB HIREK. Ó-Becse és Törökbecse körül 5,000 rácz lázadót ismét szétverték vitéz seregeink, mit leginkább C s u h a ezredesnek lehet köszönni.

— Az Uj-Aradon tanyázott dsidásokat megtámadák a magyarok s közülök 57-et leöltek, a többi Temesvár felé megfutamlott. — F. hó 22-én

az aradi várparancsnok több mint 400 ágyu lövést tett a városra, mi sok épületet megrongált. Mondják, hogy a lelkes aradiak, ágyukat kapván Pestről, és fegyveres segély érkezvén részökre minden felöl, most már okvetlenül hatalmukba keritik a várat — s Bergert és Blomberget felakasztják.

— Olaszországban levő magyar katonaságunk s a horvátok közt véres összeütközés történt. — A mieink megverték a horvátokat s nemzeti kokárdát tüztek csákóikra.

Az agyagfalvi réten tartott székely nemzeti gyülésből. October 16-kán 1848. „A kormánybiztos Berzenczei László által kihirdetett, s a királyi kormányszék útólagos jóváhagyása mellett, kikiáltás utján elnökletem alatt mai napon Udvarhelyszékben, a székely nemzetre nézve emlékezetes agyagfalvi réten tartott székely nemzeti gyülés kezdetéről, s e napi nevezetesebb eredményeiről, — addigis mig annak bévégeztével az egésznek folyamáról szerkezendő jegyzőkönyvet béküldhetném, sietek a belügy-miniseriumat a következendőkben örömmel tudósitni:

Miután t. i. az ezen gyülésre meghivott székelység, — ide értve a még eddig rendes katonákat és azok tisztjeit is — ezek, s papjaik vezérlete alatt Csik, Háromszék, Udvarhely s csekélyebb számmal Maros és Aranyos székekből october 15-én szép rendben s némileg felfegyverkezve egybe sereglettek, s mainap délelőtti 10 órakor az ülés az érintett réten megnyittatott; mindenekelőtt: a felség és magyar alkotmányhozi hivség és engedelmességhitletétele; — mi a 60 ezeret felülmuló sokaság által — ideértve a fegyverben megjelent rendes katonaságot, és annak tisztjeit is — legkevésbbé sem gyanusitható készséggel le is tétetvén, végeztetett: hogy e hitet a katonaság külön is letegye. (Ezt követöleg inditványba tételték és határozattá is válék, egy, a szász és oláh nemzethezi proclamatio föltétele; mellynek során, annak előleges nyilvánitása mellett: miként a székely nemzet a magyar királyhoz és magyar alkotmányhoz hivséggel és engedelmességgel, a magyar haza bármi felekezetü lakosaihoz testvéri vonzalommal viseltetik, s mindenkinek jogait tiszteletben tartja; a szász és oláh nemzet szólittasanak föl, az illető törvényhatóságok utján: a felség és alkotmány — ugy a székely és magyar nemzet iránti hason-érzelmek tanusitására; nyilvánosan kifejezve azt: miként az ellenségeskedést hasonlóval torlandja vissza.) — Ezután határozatilag kimondatott: miként az öszves székelység — az idei 22-dik törvényczikk alapján — nemzeti honvéddé alakuland; s addigis mig a székely katonáknak is illyekké lehető átalakitása valósággal megtörténhetnék: e katonaságnak a hazai főhadi vezérségtöli *) minden függése megszünik, és annak kormánya ideiglen, — addig t. i. mig a' magyar ministerium annak egy fő parancsnokot rendelne (mire megis fog kéretni,) átruháztatik kir. biztos Vay Miklós vezérlete alatt, a székely székekben müködő kir. biztosok és székelyhuszár ezredes Zsombori Sándorra; melly határozat nyomán, az előlemlitett végzéshez képest, az ottan jelenlévő csiki és háromszéki katonaság, és annak tiszti elöljárósága, a felség és magyar alkotmány iránti hűségre, a magyar ministeriumtóli függésre, s a hazai főhadi kormány által ezután netalán teendő rendeletek iránti engedelmesség megtagadására külön is meghiteltetett. Végre kir. biztos Vay Miklós az erdélyi részekből minden idegen katonaság eltávolitása **) ugy a gyulafejérvári várnak s honbeli minden más erősségeknek biztos székely örizetteli ellátása eszközletére, fölszólitandónak határoztatott.

Nem mellőzhetem itten örömmel megemliteni azt is: miként az érintett kérdések feletti vitatkozás közben: a székely katonaság fő parancsnokai egyen-egyen az agyagfalvi térre emelt szószékre lépve, az egybesereglett sokaság előtt egy szivvel-lélekkel nyilvánitották a magyar király iránti hivségöket, s csak a magyar ministeriumtúli ezutáni függésöket; — s valamint a székely katonaság, ugy általában az öszves székelység is, az uj alkotmány és kormányrendszer erősbülése iránti szives ohajtását, s annak és a hazának védelmérei mindenkori készségét leirhatlan magasztos lelkesedéssel fejezte ki: s másképen is láthatók voltak e szép nép hazája s nemzete iránti szeretetének jelei, s typussa eredeti harcziasságának, mit csak öröm s büszkeséggel tekintheténk. — ***) G. Miko Imre."

Közli Kemény Dénes,
álladalmi titkár.

---

*) Értve van a szebeni hadivezérség. K. D.

**) Általánosabban kifejezve: kigyókat nem táplálunk tovább keblünkben. Meg kell mentenünk honunkat, minden idegen szellemü katonaerőtül, melly hazánk érdekének nem megnyerhető, — haszinte hazai volna is. — K. D.

***) Jog- és rend-méltánylás, a népek nemzetté élemedésének jele. Ez jelöli ki más nemzetek fölött az északamerikai köztársaság lakosait, kik bármelly nagy tömegekben rendöri, sőt tiszti fölügyelet nélkül tudnak tanácskozni. — Reményre-derülten várjuk e szép alakban nyilvánkozott nemzeterő közvetitésétül, a nemzetiségünk kiirtására, s alkotmányos szabadságunk fölforgatására összeesküdt rendzavarók és pártütők valóságos megzabolázását.

Kemény Dénes.

VIDÉKI TÁROGATÓ.

Esztergom, oct. 19. Kossuth villámokkal jár! Ő a Tisza partján már megfordult, és esküt tett az alföldi magyar, hogy szabadságát utolsó csepp vérig védendi; s most fölfelé a Dunának forditja a kormányrudat, s tegnap esti 6 órakor legelőbb is Esztergomban száll partra, és talpon várja őt a hajdanda székvárosi nép, és sz. István várában öröm tüzeket szórtak az ágyuk, lobogtak a nemzeti zászlók, a Duna parton vagy másfél ezernyi nemzetőr állt sorban fegyverben tábori zenével, melly soroknak előcsapatúl a felfegyverzett ötvenkét képezdei növendék szolgált, legelől pedig a lovas őrség szaguldozott, az így egyberögtönzött fegyveres népet Besze őrnagy vezénylé, s a tömérdek nép sor, és szám nélkül szabad folyást engede érzelmeinek, és éljen éljent vált; hölgyeink koszorúkat és virágot hintének, a lelkesedés fönnen hirdette, hogy Kossuth példáját, érzelmeit osztja Esztergom, melly lelkesedés még magosb fokra hágott, midőn a nemzet szónoka hallatta magát válaszolólag első alispányunk és főpolgármesterünk üdvözletére; igen ő villámokkal jár, szava átvillányozza a népet, s az ég tornyosodott fellegeit megzörgeti örömében, és lön szörnyü villámlás és menydörgés, s alig ért magas vendégünk szállására a fürdő-vendéglőbe, lett nagy illuminatio, az égen rendkivüli s egymást czikázva váltó villámok tündöklöttek, Dunán túl Muzslán a' menykő gyujtott nagy kazal villárt, s a városban égtek a szivek s ezeknek képviselői az ablakcsillárok. Azután K. tanácskozmányt tartott, mi alatt a káptalan által üdvözölteték, kiket imára és honszerelem, egyetértés terjesztésére hivott fel, mi az egyház részéről megis igértetett; másnap ismét csak munka asztalhoz ült a fáradhatlan, itt a fegyveres tömegre számitva, miután Esztergom vmegye elismerése szerint eddig példásan tanusitá rokonszenvét a haza ügye iránt, miután jelenleg is vagy három ezer fia áll fegyverben határán kivül; — majd jobbra-balra futárokat irányzott, s ma 9 órakor Komáromnak ereszté vitorláit áldásunk kiséretében, mellyet ágyuink Isten hegyig szórtak utána (párkányi domb, melly a gőzöst eltakarja). Kosutot követi 1,500 budapesti jól fegyverzett nemzetőr, kik nekünk szomszédaiknak barátságos látogatást kivántak tenni, s ők szépen házonként elosztattak, borsos gulyás hussal jól tartattak, s a mi elindulásra készen álló 800 nemzetőreinkkel fraternisálván délben szinte Komáromnak, s onnan fel a táborba indultak, még a mieink szekereken vitték magukkal a szabadság és jogtapodás boszu lángját. Tehát Kosut Bécsig vagy is ellenségeink nyomába Jelasics sátráig vezetendi seregeinket, s pár hét alatt fordul a koczka, s mi bizunk az igazságos magyarok Istenében, hogy vitézeink megszégyenitendik az ármány ördögeit, s kivivandják a magyar vitézség becsületes régi nevét, kivivandják az alkotmányos szabadságot és télre a nyugalmat, mellyben mi ugyan nem tánczolni, hanem harczra, munkára készülni akarunk, hogy a békét biztosabban élvezhessük.

MAJER ISTVÁN.

Bácsból. October 22-én I. Bizony a bécsi gaz camarillának zsivány-rablókból összealkotott szent-tamási tábora vékony lábon áll; — szünetlenül versenygenek egymás között a határőrök, szerezánok, s ottani szerbek. — A mult napokban hosszas ágyu-dörgések, s puska lövések valának onnét kihallhatók; mi legfeljebb is czéllövési gyakorlatnak hittük, azonban — mint később egy kiszökött magyartól megtudók — az egy nagyszerü kravall volt, — a szerezánok, s határőrök a szenttamási lakosokat lefegyvereztették, és most ők uralkodnak. — Sok szerezán és határőr már kiszökött Szenttamásból. — Nem győzik az éhséget, sóban a legnagyobb fogyatkozást szenvedik, miért erejök meggyengülvén, halál-sárgán néznek ki. — Alkalmasint ezekkel is ugy járunk mint Jelasics rablófőnökkel, miszerint ezeknek is egyszer hült helyöket találandjuk. . . .

*.

Kassa, őszhó végén. Kassa polgárai s honleányai, kivevén a megszentelhetetlen conservativ spiesburgereket, mind előkészitvék azon magasztos harczra, mit a nemzetiség ügyében a reactio s mephiticus camarilla bitang csordái ellen küzdenie kell! — Tüzér-iskolája nagy előmenetelt tett. — Nemzetőrei jól begyakorolvák, — ihlettettek. Utczáink Cserhát friss legével táplált lelkes daliáktól hemzseg. — A Sárosba betört rablófőnök, Simonics városi-hatóságunkhoz is irt: hogy részökre élelmiszerekről gondoskodjunk; de Kassa lelkes polgárainak bátor és erélyes válaszára, ugy szinte Szepes- Sárosmegyék hazafias határzatára, visszavonultak a gyáva bérszolgák. — Megszabadultunk hát mi is a kutyafejü tatároktól! — Csak bátorság, kedves haza! bátorság. Mentve vagyunk. — Hölgyeink versenyezve varrják a honvéd-fehérneműeket, készitik a tépeteket. — Városunk derék bajnokai, Farkassányi Samu és polgármesterünk Dezsőfi, hathatósan mozognak. Áldja meg őket a magyarok istene!

DÚL BÉNI.

A Budapesti Divatlapra és Nemzetőrre előfizetni lehet postán 6 fttal pp., helyben 5 pfttal. — A kiadó hivatalon kivül (szabadsajtó-utcza 466-ik sz. második emelet) Emich Gusztáv könyvárusnál is.

Eisenfels Rudolf nyomdája, 3 korona utcza 139. szám.

Kiadja és szerkeszti : VAHOT IMRE.

Budapest. **18. szám.** **Nov. 2. 1848.**

TARTALOM : Töredékek De Lamennais „Egy hivő szavai“ („Paroles d'un Croyant“) czimü munkájából. Közl F..... — Hadi lant : Vészdal. Sárosi. — A felvilágositott magyar nép jelen hangulata. N. L. — Nemzeti szinház. — Fővárosi tárogató. — Vidéki tárogató.

TÖREDÉKEK

DE LAMENNAIS „EGY HIVŐ SZAVAI“ („PAROLES D'UN CROYANT“) CZIMÜ MUNKÁJÁBÓL.

I.

Atyának, fiunak, szent lélek nevében. Amen!

Dicsőség istennek a magasban és béke a földön és kedvesség az embereknek!

Kinek fülei vannak hallásra, hallja meg és kinek szemei vannak, nyissa fel és lásson, mert az idők közel vannak.

Az atya megmutatta fiát, meg igéjét és az ige testté lön és közöttünk lakék és a világra jött, és a világ nem ismerte meg azt.

A fiu megigérte, elküldeni a szent lelket, a vigasztalót, a lelket, ki az atyától és fiutól származik, s kiben itt a földön az ő viszonos szeretetök egyesül. Ő eljövend s megujitja a föld ábrázatát, s az ollyan lesz mint egy második teremtés munkája.

Már 1800 esztendő folyt le, hogy az ige az isteni magvat elveté s azt a szent lélek megtermékenyité; az emberek virágzani láták azt, megkóstolták gyümölcseit, gyümölcseit az életfájának, melly ott ujolag ültettetett szegény lakhelyökbe.

Mondom nektek, hogy nagy öröm volt az emberek között, midőn a világosságot megjelenni láták, s mindnyájan mennyei tüztől érzék áthatottaknak magukat.

Most azonban a föld ujra elsötétült és meghidegült. Atyáink hanyatlani láták a napot; midőn a nap leáldozott, megrázkodék az egész emberi nem.

Az éjben egy ismeretlen valami tünt föl, minek nem volt neve.

Éjnek fiai, estve sötét van; de a hajnal közelget, viradni kezd.

II.

Nyissátok meg füleiteket s mondjátok meg nekem, honnan jö e zordon, tompa és csodás moraj, mellyet minden felöl hallani?

Tegyétek földre kezetöket s mondjátok meg nekem, miért reng a föld.

Valami mozgalom van a világban; e mozgalomban isten keze munkál.

Nem teljes várakozásban van-e mindenki? Van-e sziv, melly ne dobogna?

Ember magzatja, hágj fel a magasságokra és mondd, mit látsz?

Az ég láthatárán egy fakó felleget s körös-körött veres fényt, mint tüzgyuladás viszfényét.

Ember magzatja, mit látsz még?

Hullámait látom föltámadni a tengernek s or-

mait mozogni a hegyeknek. A folyamokat látom megváltoztatni folyásukat s inogni a partokat s omlásukkal eltölteni a völgyek mélyeit.

Minden rengésben, minden mozgásban van, minden uj alakot ölt magára.

Ember magzatja, mit látasz még?

Porforgatagok a távolban, mellyek mindenfelé röpülnek s összeütköznek és összekeverednek s zavarodnak. Átvonulnak a városokra, s ha azokon átvonultak, csak a sikok látszanak még.

Látom föllázadni a népeket és sápadozni a királyokat diademájok alatt. Háboru van közöttök, háboru élet-halálra. Egy, két trónt szétzuzva látok és a népek szerte szórják darabjait a földön. Harczolni látok egy népet, miként Mihály arkangyal harczola a sátánnal; az ő csapásai rettentőek, a nép azonban meztelen, ellensége pedig vastag fegyverzékbe van öltözve.

Isten! a nép elesik, meg van sebesitve halálosan! Nem! ő nincs megsebesitve. Mária, a boldogságos szűz anya palástjába burkolja öt, rá mosolyog s egy időre elviszi öt a csatatérről.

Egy más népet fáradatlanul látok küzdeni, pillanatról pillanatra uj erőket veszen, és szivén a Krisztus jelvét hordozza.

Harmadik népet látok, mellyre hat király tette lábait és valahányszor mozdula e nép, mindannyiszor hat gyilok ereszkedék torkába.

Egy távoli épületen, magasan a levegőben egy keresztet látok, mellyet alig különböztetek meg; mert fekete fátyollal van bevonva.

Embermagzata, mit látasz még?

Keletet látom magában háborogni, és kelet összeroskadni látja régi palotáit, porrá oszlani régi templomait és fölemeli szemeit, mintha más nagyságot s más istent keresne.

Nyugot felé egy nőt látok, szeme büszke, homloka derült, erős kezével könnyü barázdát vág és mindenütt, hol szántóvasa megfordult, emberi nemzetségeket látok keletkezni, kik öt segélyül hivják imádságaikban, s öt áldják az ő énekeikben.

Éjszak felé embereket látok, kiknek fejökben csak némi maradék meleg foglaltatik még, melly öket részegiti; de az ur keresztjével illeti öket és szivök ujra dobogni kezd.

Délszak felé népeket látok ismeretlen átok alatt földhöz sujtatva, sulyos járom nyomja le öket, görhedve járnak, de az ur keresztjével illeti öket s ők ujra fölkelnek.

Embermagzata, mit látasz még?

Látom a sátánt futásnak eredni és a Krisztus, környezve angyalaitól, uralkodni jö a világra.

III.

Én pedig lelkemben a régi időkbe merültem és a föld szép és gazdag és termékeny volt, és lakosai boldogul élnek vala, minthogy ők testvérekként éltek.

És látám a kigyót, melly közéjök lopódzott, hatalmas pillantását néhányokra irányzá és lelkök megzavarodék és ők közelitének s a kigyó füleikbe susogott s midőn hallották a kigyó szavát, fölkelének és mondának: mi királyok vagyunk.

És a nap elveszté az ő fényét és a föld halottszint ölte magára mint lepedő, mellybe halottakat gyöngyölnek, és tompa morgás hallék, hosszu panasz és mindenki reszketett az ő szivében.

Valóban, valóban, mondom nektek, ollyankép volt mint az napon, midőn a tengerek és folyók partjaikon keresztül törének és a vizözön roppant hullámai eláradának. És a rebegés kunyhóból kunyhóba lopódzék, mert akkor még nem voltak paloták és e rettegés titkos dolgokat monda mindenkinek, mellyek öt elborzaszták. És ők mondottanak: mi királyok vagyunk, kardot vőnek és nyomban követék a rettegést kunyhóról kunyhóra. És hallatlan titkos dolgok történnek vala, voltak lánczok és könyek és vér. A megrettent emberek felkiáltának: a gyilkos ujra megjelent a földön! — ez volt minden, — mert a rettegés megdermeszté az ő lelkeiket s karjaikat megfosztá mozgékonyságuktól. És ők békókra hagyák verni magukat, magukat és feleségeiket és gyermekeiket, és a kik mondottanak: mi királyok vagyunk, egy nagy poklot ásának és bezárák abba az egész emberi nemet, miként állatokat istállóba zárnak. És a zivatar hajtá a felhőket és a mennyboltozat dörgött, és én egy szózatot hallék, melly monda: A kigyó másodszor diadalmaskodott, de nem örökre!

Ezután még csak zavart szózatokat és kaczajokat, zokogásokat és átkozódásokat hallék és meggyőződém, hogy a sátán országának kell létesülnie isten országa előtt és én sirék és reméllék.

Mert az arczulat, mellyet láték, azon igazság: hogy a sátán országa beteljesedett és az isten országa szinte be fog teljesedni. És a kik mondának: mi királyok vagyunk, annak idejében a kigyóval fognak bezáratni a pokolba és az emberinem ki fog jöni abból s ugy érzendi magát, mintha ujjá született, mintha a halálból életre lépett volna át. Amen!

IV.

Ti egy atyának vagytok fiai és egy anya táplált titeket, miért nem szeretitek hát egymást, mint testvérek s miért viselkedtek egymás iránt, mint ellenfelek?

Ki az ő testvérét nem szereti, az hétszerte átkozott, és a ki az ő testvérét ellenségessé teszi, az hetvenhétszerte átkozott.

Azért átkozottak a királyok és fejedelmek és mind azok, kiket a világ nagyoknek nevez, ők

testvéreiket nem szerették és ugy bántak velök, mint ellenségeikkel.

Szeressétek egymást és nem fogjátok félni sem a nagyokat, sem a fejdelmeket, sem a királyokat.

Ők csak azért erősek irányotokban, mivel nem egyeztek meg egymással, mivel nem szeretitek egymást testvérekként.

Ne mondjátok: hogy ez meg ez ama nép, nemzet közöl való, én pedig más népbeli vagyok, mert valamennyi népeknek a földön ugyan azon atyjok volt, ki Ádám, és ugyanazon atyjok van az égben, ki maga az isten!

Ha egy tagot ütünk, szenved az egész test, ti mindnyájan egy test vagytok, nem lehet egyet elnyomni közöletek a nélkül, hogy mindnyájan el ne nyomassanak.

Ha valamelly farkas egy nyájnak esik, nem mindnyáját nyeldeli el egyszerre, csak egy juhot kaparit meg és nyel el, azután, midön ujra megéhezik, egy másikat kaparit meg és fölfalja, és ugy a legutolsóig, mert falánksága ujra visszatér.

Ne legyetek ollyanok, mint a juhok mellyek, ha a farkas egyet elragadozott közülök, egy pillanatra megrettennek, s aztán ujra legelni kezdenek, azt gondolva, hogy a farkas tán megelégszik az első vagy második ragadmánynyal, és miért törödjem én azokkal, mellyeket elnyel, mi bajom nekem avval, nekem! hiszen nekem annál több legelőm marad.

Igazán mondom nektek: kik igy gondolkoznak, megértek arra, hogy azon állat táplálékává váljanak, melly hussal és vérrel csillapitja éhét.

V.

Ha valamelly embert tömlöczre vagy halálra láttok hurczoltatni, ne mondjátok nagy elhamarkodva: hogy az ott gonosz ember, ki büntétet követett el az embereken; mert az tán becsületes ember, ki szolgálni akart az embereknek és a ki e tetteért embertársai elnyomói által büntettetett.

Ha láttok népet lánczokkal terheltet és hóhérnak kiadottat, ne mondjátok nagy elhamarkodva: hogy e nép rakoczátlan nép, melly a föld békéjét háborgatni akarná.

Mert az tán mártyr nép, melly az emberek üdveért vérzik el.

1800 esztendő előtt ama kornak papjai és királyai napkelet egyik városában, miután elvesszőzték, egy izgatót keresztre feszitének, kit ők gonosztevőnek nevezének.

Ennek halála napján nagy ijedtség volt a pokolban és nagy öröm a mennyek országában.

Mert az igazságszeretőnek vére megváltotta a a világot.

VI.

Miért találják fel az állatok az ő táplálékukat mindenik a maga módja szerint? mert közöttök egyik sem ragadozza el másiktól a táplálékot, s mindenik megelégszik avval, mire szüksége van.

Ha valamelly köpüben egy méh azt akarná mondani: minden méz, mi itt letéve van, enyém, és ha a közös munka gyümölcseivel kénye szerint akarna bánni, mi lenne a többi méhekből?

A föld egy nagy méhkas, s az emberek méhek benne.

Minden méhnek joga van egy részнyi mézhez, melly az ő élte fentartására kivántatik, s ha vannak az emberek között ollyanok, kik fogyatkozást szenvednek a szükségesben, ez azért van, mert az igazságszeretet és kegyesség eltávozott az ő körükből.

Az igazságosság az élet és a kegyesség szinte az élet, még pedig sokkal édesebb és gazdagabb élet.

Voltak hamis próféták, kik rá beszélnek némelly embereket, hogy minden más emberek érettök születtek e világra, és a mit ezek hittek, hitték mások is a hamis próféták szavára.

Midön e hazugság szava elhatalmazott és erőt vett, az angyalok sirának az égben, mert ők előre látták, hogy sok erőszaktétel és sok gonoszság és sok szenvedés fogják elárasztani a földet. Az emberek egyenlők egymás között, és csupán az istenért vannak e földön, s ki ennek némileg ellenmond, az káromkodik.

Ki közöttetek legnagyobb akar lenni, az szolgátok kell hogy legyen és ki első kiván lenni köztetek, az mindnyájatok szolgája legyen.

Isten parancsa a szeretetnek parancsa és a szeretet nem emelkedik föl mások fölött, hanem másokért áldozza fel magát.

Ki szivében azt mondaná: én nem vagyok ollyan, mint a többi emberek, hanem a többi emberek azért adattak nekem, hogy én parancsoljak nekik és hogy kényem s kedvem szerint rendelkezzem mindnyájokkal és mindenökkel, a ki igy beszélne: az a sátán fia.

És a sátán fejdelme e világnak, ő fejdelme mind azoknak, kik igy cselekszenek és gondolkoznak, és a kik igy cselekszenek és gondolkoznak, azok a sátán tanácslatára tették a világ uraivá magukat.

Azonban az ő országuk csak ideiglenes, és mi közelgetünk ez idő végéhez.

Nagy csatát fognak víni és az igazságosság és szeretet angyalai azokért fognak viaskodni, kik azért fegyverzék föl magukat, hogy az emberek közt ujra felépitsék a jogosság és szeretet országát.

És sokan el fognak hullni a csatában és az ő

nevök fenmaradand a földön, mint isten dicsőségének sugára.

Azért a kik szenvedtek, vegyetek bátorságot, erősitsétek meg szivetöket, mert holnap bekövetkezik a mérközés napja, az nap, mellyen mindenki örömmel kell, hogy áldozza fel életét az ő testvéreiért; és a nap, melly erre következik, a szabaditás napja leszen.

XII.

Vala pedig sötét éjszaka; csillagtalan ég borongott a föld felett, mint fekete márványfödél a sir felett.

Semmi sem háboritá az éj csöndét, mintegy különös nesz hasonló a madárszárny halk suttogásához, mi koronként hallatszék a vidék és városok fölött.

És a sötétség mind vastagabbá lön és mindenki összeszorulni érzé szivét és borzadály csergedezék erein keresztül.

És egy fekete posztóval behuzott s vörhönyeges lámpával világitott teremben hét férfi ül vala, biborba öltözötten és koronával fedett fővel, hét vas széken. És a terem közepén csontokból rakott trón emelkedék, és a trón lábainál zsámolyul feldöntött feszület fetrenge és a trón előtt ébenfa asztal álla és az asztalan piros és habzó vérrel tölt edény és egy emberkoponya. És a hét koronás férfi merengeni és szomorkodni látszék és mély szemgödreikből szemök koronként fakó tüzszikrákat sziporkáztat vala.

És egyik fölálla közülök, tátongó léptekkel járula a trónhoz és lábát a feszületre tevé.

E pillanatban reszketni kezdének az ő tagjai és ájulás látszék környezni öt. A többiek mozdulatlanul nézének reá, ők nem mocczanának, homlokukon ismeretlen valami lebbene el és olly mosoly, melly nem vala emberi, fintoritá ajkaikat. És az, a kit ájulása látszott környezni, megragadá a vérrel tölt edényt és tölte abból a koponyába és ivék.

És ezen ital erősiteni látszék öt.

És midőn fölemelé fejét, mint tompa hörgés hangzék torkából e kiáltás :

Átkozott legyen a Jézus Krisztus, ki a földre visszahozta a szabadságot.

És a többi hat koronás férfi mind fölkele és mindnyájan kiálták a szavakat : Átkozott legyen a Jézus Krisztus, ki a földre visszahozta a szabadságot.

Ezután ujra leülnek vala hét vas székökre, és szóla az első : Testvérek, mit tegyünk a szabadság elfojtására, mert a mi országunknak vége, ha az ő országa elkezdődik; ügyünk közös : javasoljon mindenki, mi neki legjobbnak látszik.

Én részemről következőt tanácsolok : mielőtt Krisztus megjelenék, ki mert felállani ellenünk? Az ő vallása tett tönkre minket, töröljük el e földről a Jézus Krisztus religióját!

És mindnyájan felelének és mondának : az igaz, töröljük el a Jézus religióját!

És a második járula a trónhoz, fogá a koponyát, vért tölte belé, ivék és szóla :

Nemcsak a religiót kell eltörülnünk, hanem a tudományt és gondolkodást is; mert a tudomány megismerésre törekszik, mi nem jó reánk nézve, ha tudja azt ember, és a gondolkodás mindig kész ellene szegülni a hatalomnak.

És mindnyájan felelének és mondának : Ugy van, töröljük el a tudományt és gondolkodást.

És a harmadik hasonlóan tesz vala a két elsőhez és szóla :

Ha mi az embereket ujolag állatiságba fogtuk sülyeszteni az által, hogy elveszszük tölök a religiót, tudományt és gondolkodást, bizonyosan sokat tettünk, de még fennmarad valami tennivalónk.

Az állatnak ösztenei veszedelmes vonzalmai vannak; egy népnek se legyen szabad hallania más nép szózatát, különben egyik nép, midőn a másik nép panaszkodik és háborogni kezd, bátorságot vehetne magának a másik utánozására. Egy hang se hasson be hozzánk kivülről!

Mindnyájan felelének és mondának : Egy hang se hasson be hozzánk kivülről.

És a negyedik szóla : n e k ü n k megvannak a m i érdekeink és a népeknek meg van az ő érdekök, melly a mienkkel merőben ellenkezik; ha a népek szövetkezni találnának érdeköknek ellenünkbeni védelmezésére, hogyan álljunk nekik ellent?

Hogy uralkodhassunk, különválasztást kell eszközölnünk. Találjunk fel minden tartomány, minden város, minden falu számára olly érdeket, melly a többi falvak, többi városok, többi tartományok érdekével ellentétben van.

Illy módon mindnyájan gyülölni fogják egymást és nem fog eszökbe jutni, hogy ellenünk szövetkezzenek.

És mindnyájan felelének és mondának : Igaz, különitsünk, hogy uralkodhassunk, mert egyetértés halált hoz fejünkre.

És az ötödik kétszer tölté meg a koponyát és kétszer ürité azt és szól vala :

Én helyeslem mindez eszközöket, jók azok, de nem elegendők; ám tegyétek az embereket állatokká, de rettegtessétek ezen állatokat, töltsétek el borzadással kérlelhetlen igazságosság, és kegyetlen büntetések által, ha nem akarjátok, hogy előbb utóbb elnyeljenek benneteket az emberek. A bakó első szolgája a jó fejdelemnek.

És mindnyájan felelének és mondának : Igaz, a bakó első szolgája a jó fejdelemnek.

És a hatodik szóla: Én megismerem a rögtöni, borzasztó és elkerülhetlen büntetések hasznát, de vannak edzett és kétségbeesett lelkek, kik daczolnak a büntetésekkel; ha könnyü szerével akartok uralkodni az embereken, puhitsátok el őket bujaság által, az erény nem használ nekünk, az csak az erőt edzi; mentsük ki azt megromlottság által.

És mindnyájan felelének és mondának: Igaz mentsük ki a lélek- és tetterő és a bátorságot megromlottság által.

És a hetedik ivék mint a többiek a koponyából, és lábát a feszületre téve ekként nyilatkozék:

Semmi Krisztus többé, harcz legyen élethalálra, örök harcz közötte és köztünk.

De mikép idegenitsük el tőle a népeket? ez hiábavaló merénylet. Mi tevők legyünk? Hallgassatok meg engem: Nekünk Jézus Krisztus papjait kincsekkel és méltóságokkal és hatalommal kell részünkre hóditanunk.

És ők meg fogják parancsolni a népnek Jézus szent nevében, hogy alája vessék magukat mindennek, bármit cselekszünk, bármit parancsolunk.

És a nép hinni fog nekik és szót fogadni a lelkiismeret hatalmánál fogva és a mi hatalmunk szilárdabb lesz mint valaha.

És mindnyájan felelének és mondának: Igaz, hóditsuk részünkre a Jézus Krisztus papjait.

És a lámpa hirtelen elalszik vala, melly a teremet világitá és a férfiak elszéledének a sötétben.

És egy igazlelkühöz, ki e pillanatban viraszta és imádkozik a kereszt előtt, e szavak mondattak: napom közelg, imádkozzál és ne félj semmitől.

(Folytattatik).

F. . . . .

HADI LANT.

VÉSZDAL.

Páris felett a nép „legyen“ szavára
Világrázólag megdördült az ég.
Rádült a ház a bourbon koronára,
Mennyköt fogott a vén királyi szék
S a csattanás, melly országokra szólt,
Világszabadság vészdörgése volt.

Lenyilt az égből marczius virága
Hozván nekünk is új életmagot,
És a tavasz teremtő ifjusága
Felhitt egünkre minden csillagot.
S ezer reménynek hirdetője lőn,
S zöldülni kezde szivben és mezőn.

De — mert az őstermészet templomába
Viharral együtt jár a kikelet —
Betört a vész e víradó hazába
S vérfelleget gyüjt hajnalunk felett.
Vérfelleget, melly nappá válni fog:
Mert a magyar vér mennybe párolog.

Dicső fajunkat irtó fegyverével
Dühöng az á r m á n y irgalmatlanul;
Gazságot üz a felség szent nevével,
S mig vakmerőn a koczkatárba nyúl
Nem reszket ő, a vérszomjas hiúz
Hogy önmagának b a r n a s o r s o t húz.

A fajgyülölet üszkét lángra szitá
Fölszakgatá e nemzet nyers sebét;
Magát a poklot ellenünk uszitá
S a népszabadság minden vérebét.
Kigyó övedzi a szent koronát
Melly csontjainkon edzi vad fogát.

Óh nép, te bosszu véres tengere,
Lánczhíd alá igáz-e földi kéz?
Bár sujtson a villámok ezere
Tenger szemeddel nyilt egekbe nézz!
De benned, a mig dul a fergeteg,
Saját képét isten se lássa meg. !

Zászlóidon csak szine leng a vérnek
De most szivednek forró vére kell;
Hah! mert a t ü r ö m p e r c z e k véget érnek
S a vészmadár utolsót énekel.
Kit szent haragnak tüzpalástja fed
Hatalmas isten, hol van mennyköved?

Fegyverre nép! oszsz lánghalált a vasból
Melly már ügyedtől büveröt kapott.
Vagy arra vársz, hogy isten a magasból
Ágyugolyódnak küldje a napot?
Fegyverre nép! sorsod kezedben áll
Ütött az óra: élet vagy halál! —

SÁROSI.

A FELVILÁGOSITOTT MAGYAR NÉP JELEN HANGULATA.

J. A. város ujabb kormányi rendeletnél fogva a reá eső ujonczok egész számát rögtön kiállitani köteleztetvén, miután az előbbi toborzás alkalmával a lakosság lelkesebb része már különben is felcsapott, — az erélyes két jegyző — nehogy a törvény szigoru alkalmazása a népben ellenszenvet költsön, mindjárt az nap szombaton tanácsülést tartat, hol inditványukra végzés által felhivatik a k. lelkész: hogy a következő vasárnapi istenitisztelet alkalmával a néphez e tárgyban lelkesitő

beszédet tartson. — A főjegyző azonnal kiadja a végzést, s a lelkésznek megküldi. — Az öreg lelkész még ebédnél lévén, az elolvasott végzésre összevont szemöldökkel ezt mondja„ Nem szeretem az illyen commissiokat", — a két ifju segéd lelkész azonban ezt a legnagyobb örömmel fogadván : „No tehát megbizom önt a holnapi predikáczióval" mond az öreg lelkész fiatal segédjének. — Mire más nap a tüzlelkü segédlelkészek egyike az első, másik a második mise után lelkesnél lelkesebb beszédeket tartván; — alig tüzetett ki délután a toborzási zászló tömegestül tódult alá a hazája vészes helyzetéről felvilágositott, s szabadságért mindig halni kész magyar lakosság, ugy hogy a beállottak száma a kivántat még az nap jóval meghaladta. —

Népjegyzők és lelkészek! s ti mindnyájan, kik a néppel közvetlen érintkezésbe vagytok a szabadság szent nevében kövessétek e szép példát, s világositsátok fel a Metternich féle átkos rendszer által sötétségben nevelt, s igy gyakran saját érdekét is felfogni nem tudó, szegény elárult népet. —

Ugyancsak a nevezett városban a főjegyző m. hó első napjai egyikén bemenvén a tanácsteremben, azonnal szemébe ötlött a falon lévő üres hely, hol az előtt István exnádor képe függött, — körülnézi magát, meglepetve látja : hogy az illő helyére a kályha mögé van becsülettel félretéve ; — de még nagyobb volt meglepetése, midőn a képet megtekintve, annak hátuljára vastag betükkel e szavakat látja felirva : „István nádor volt, de megszökött ; — szégyen, gyalázat". — Ezt érdemes birák uraimék még a képviselőház határozata előtt már bátran kimondák. —

Ugyanott a nép a mise alatt énekelni szokott ezen versben :

„Tartsd meg országunkat, szép m. hazánkat

Vezéreljed jóra a mi k i r á l y u n k a t" helyett k o r m á n y u n k a t énekli. — Ime a monarchiához ragaszkodásáról elhiresedett nép romlatlan szive, s természeti eszével sokkal jobban átlátja már az elnyomatására koholt ármányokat, hogysem őt a cs. k. manifestumokat gyártó camarilla többé vakeszközöl használhatná. N. L.

HAJDAN ÉS MOST.

Hajdan jutalmazák az árulást
Melly hütlenül eladta e hazát.
S a vérig üldözött honszerelem
Nyert gúnyoshidegen —
Fejére mártirkoronát.

Most is csak igy van ; és csupán azon
Kit változáson ment a dolog át :
Hogy koszorut nyer a honszeretet,
S az árulás felett —
Kötélből fonnak koronát.

SZATMÁRI PÁL.

FŐVÁROSI TÁROGATÓ.

H i r e k a c s a t a t é r r ő l. A képviselők házában tett tegnapelőtti hivatalos jelentés szerint, **hadseregünk** mult hó 28-án Schwechat és Fischamentig s igy Bécstől másfél állomásnyira, mindenütt **gyöztes csatázással nyomult előre!** Jó ügyünk mindinkább közelit a teljes diadalhoz.

— B é c s s z a b a d s á g b a j n o k a i is már többször fényes sikerrel támadták meg Windischgraetz zsoldosait ; az utóbbiak részéről mindig kétszer annyi marad a csatamezőn. A jobb szellemü katonaság még mindig seregestül hagyja el a zsarnok zászlóit, s gyakran kemény harczolás s életveszély közt megy át a bécsiekhez.

— A b é c s i n e m z e t ő r ö k parancsnoka, intézkedéseket tőn, hogy azon esetre, ha a schwarzgelbek a Windischgraetz által Bécs lakóihoz intézett proclamatiónak hódolni akarnának, a Burg és sz. István temploma levegőbe fog röpittetni. Tudni kell, hogy Windisgraetz gyalázatos proclamatiójában nem kiván egyebet Bécstől, mint a nemzetőrök és nép lefegyverzését, az akademiai legio feloszlatását, az aula bezáratását, a szabadsajtó felfüggesztését, s az általa kijelölendő egyének (t. i. a szabadság legjelesebb embereinek) kiadatását. — Bécs e kivánatokra ágyuival és kartácscsal felelt.

— I v á n k a i s m é t e l f o g a t o t t ! A mint Kosut a lajtai táborba ért, Moga hadvezérünk épen akkor kapott Windischgraecztől egy felszólitást, mellyben ez amattól azt kivánja, hogy a magyar hadsereget bocsássa az ő rendelkezése alá, — különben hadi törvény elibe áliitandja őt. Móga erre kinyilatkoztatá, hogy nem adja meg magát. Kosut pedig, mint kormányelnök a kormány biztosokkal együtt tüstént nyilatkozványt küldött Windischgraetzhez, mellyben részletesen előadván a kamarilla gazságait, felszólitja őt, miszerint Jelasicsot és hadát fegyverkeztesse le, s Bécs ostromával hagyjon fel, különben hadseregünk a bécsiek segitségére sietend. E nyilatkozványt Ivánka ezredes vivé át Windischgraetznek, ki elolvasván azt, röviden, de eléggé oktalanul azt mondá, hogy pártütőkkel nem fog alkuba bocsátkozni. Erre Ivánka társával együtt visszabocsáttatott, s a mint bekötött szemmel a horvátok táborán átvezettetnék, —

itt fogolyként letartóztattatott. Ezen, a nemzeti jogokat és müveltséget halálosan sértő bánásmóddal már másodszor becstelenité meg magát Pan Jelasics. — Némellyek szerint, Windischgraetz parancsára, Ivánka már szabadon bocsáttatott.

— Bécsi amazonok. Bécsben még a hölgyek közül is sokan fegyvert fogtak a szabadság védelmére, s a barricádok épitésében is részt vesznek ők.

— Kosut a magyar hadseregben tetöpontra emelé a harczias lelkesedést, az ingadozó tiszteket határozott hazafiuságra buzditá, a javithatlan schwarz-gelbektől egészen megtisztitá a tábort. — Ő délczeg paripáján villámként jár a megihletett sereg előtt; a huszárok már generalissimusnak is kikiáltották.

— Simonics generál Gallicziából hozott rablócsoportjával, (mintegy 10,000 emberrel) már egészen benyomult Trencsénbe. A felső megyékben általános népfölkelés rendeztetett s ágyuk is küldettek ellene. — Mint igen comikus eseményt emlitik azt, miszerint Simonicsnak Windischgraetzhez, s ennek amahhoz intézett levele a mieink által egy időben fogatván el, a levelekből kisült, hogy mindketten segélyt kérnek egymástól, azaz, mindkettő kutyául meg van szoritva.

— Böjti Ödön és Bernát József kormánybiztosok az aldunai magyar tábort egészen magyar lábra álliták, azaz, a schwarzgelb-betegségből gyökeresen kigyógyiták.

— Bakonyi ezredes, a sz. tamási hős vezérőrnagygyá, és Mack, százados, a magyar tüzérség Prometheusa, őrnagygyá neveztettek ki a honvédelmi bizottmány által.

— Az aradi várparancsnok szükében levén a tüzéreknek, szerzetesekkel sütteté el az álgyukat. A tisztelendő páterek is hihetően ugy tettek, mint a győri dominicanusok, kik, miután a francziákra löni kényszerittettek, behunyták szemeiket, a magasra irányzott puskával levegőbe löttek, s azt gondolva, hogy a francziákat mind lepuskázták, a nagy füst közt ezt énekelték: Requiescant in pace!

— A hajdu-lovasság egy része a napokban fővárosunkon vonult át. Ezek ám a tenyeres talpas legények, ezek az igazi vasgyurók. — Teringettét, tiz horvátból sem telnék ki egy illy jól megtermett vitéz.

— Ismét 1500 horvát fogoly hozatott a fővárosba. Azokat, kik Egerbe kisértettek el, a jószivü gyöngyösi nép nagyon megszánta, s uj borral vendégelte meg.

— Lengyel és tiroli honfiak, kik szabadságharczunkban részt akarnak venni, nagy számmal mutatkoztak itt e napokban.

— Az ide hozott honvéd-ujoncz ok széles jó kedve rendkivüli, harczvágya leirhatatlan. Csapataik ének, ujjongás és bachanti szökdelések közt lepik el utczáinkat. Illy szellemü népet a félvilág sem volna képes legyőzni.

— Az agyagfalvi népgyülésen 35,000 székely lőfegyverrel, s 40,000 lándsával volt ellátva. A mint meghallák, hogy Urbán Marosvásárhelyre akar beütni, valamennyien elakartak indulni az oláh és szász lázadók kiirtására. Azonban a köztük alakult székely hadi tanács mintegy előcsapatul csak 12,000-et küldött Vásárhelyre. — Radnót felé gr. Lázár parancsnok és Gál Sándor őrnagy vezérlete alatt indult el egy székely csapat, melly vitézül szétveré a nagyszámu oláh lázadókat, kik közül 160 elesett, igen sok megsebesült. — N. Enyed és Torda közt gr. Betlen Gergely százados, most már őrnagy 90 (mondd: kilenczven) Mátyás-huszárral, 8000 (mondd: nyolczezer) oláhot támadott meg, s a nagy tömeget rövid idő alatt egészen szétüzék, 200-at közülök lemészároltak, mig derék vitézeink csak egy holtat s egy sebesültet számitanak. — Mondják, hogy a tüzbe jött székely atyafiak, a medgyesi szászokat is irgalmatlanul megtánczoltaták. Ugy kell a gazoknak, a mit kerestek megtalálták.

— A cholera ellen mindenféle óv- és gyógyszereket hirdetnek a charlatánok. — Ne higyjetek nekik! Legbiztosabb óvszer e betegség ellen — az elpuhitott testnek megedzése. És ezt kétfélekép lehet elérni, — a szabad ég alatti táborozás vagy hideg viz által. E tekintetben Scheibel kis keresztutczai gőzfürdőjét nem lehet eléggé ajánlanunk. Ki most ez intézetet gyakrabban meglátogatja, s itt izzadás- és hideg vizzel tisztitja, erősiti testét — az nem félhet a cholerától.

Legujabb a csatatérről. Kosut Lajosnak a képviselők tegnapi ülésében felolvasott hivatalos jelentése szerint, Windischgraetz mult hó 31-kén támadá meg a mi Austriába nyomult seregünket Mannszvörthnél; a mieink rövid idő alatt elfoglalák s felgyujták e helyet, s a legyőzött ellenség visszavonult. Az ütközet ismét megujittatván, reggeli 8 órától délutáni 4-ig tartott, mind két részről erős tüzeléssel. A mieink minden támadásnál vitézül viselték magukat; de miután Bécsből, honnan a csatát igen jól lehete látni, nem érkezett a várt segély, előbbi positiójukat elfoglalák, s a ránk nézve diadalmas ütközetnek vége szakadt. Részünkről a holtak száma 40-re, a sebesülteké 200-ra tétetik. Az ellen vesztesége sokkal nagyobb. — Még ujonczaink legnagyobb része is vitézül állta ki a kemény tüzet, de a komáromi fölkelt nép feltartóztathatlanul megszaladt. A had vezetői közt Görgei ezredes, s Guyon százados leginkább kitünteték magukat. — Maga Kosut is e csata rendezése-s vezetésében nagy részt vett, s most már hervadhatlanul polgári keszoruját a harczmezőn szerzett érdemóirágok is diszesitik.

A KAMARILLA KOSUT LÁBAINÁL.

(Képmagyarázat. Halottak emléke ünnepén).

Lapunk mai számához mümellékletül egy korszerü allegoriai kép van csatolva, melly jelenünk arczát hiven tükrözi.

És ez: nemzetünk eldöntő háboruja a bécsi, most már olmützi kamarilla sárga-fekete höseivel, — vagy is a világszabadság egyik legfontosabb kiirtó harcza a zsarnokság és sötétség százfejü hydrája ellen.

És e harcz kimenetelét jóslói tehetség nélkül is előre lehet látni. Ugy állnak a dolgok, hogy a szabadság igaz ügyének okvetlen győznie kell. Itt-ott rövid időre elfojthatják annak kitört lángjait, de az általánosan elharapózott szent tüzet, mellyből az igazság napja teljes fényben ragyogand elő, többé a poklok minden szörnyei sem képesek eloltani.

Az igazság e napjának verőfényén szörnyü itélet vár a sötét rejtekeikből kihuzatandó zsarnokok- és árulókra.

A bünöket megtorló számolás munkája immár nálunk is megkezdetett, sőt a büntető birőság kérlelhetlenül sujtoló karával már Bécs falai alatt áll, hol a kamarilla kigyófészkében 3 századon át kovácsolták számunkra a rabbilincseket, s mérgezék meg ördögi kárörömmel nemzetünk boldogságát.

E kigyófészek a magyar és austriai népek szabadságbajnokai által — mint képünkön is látni lehet — hatalmasan megbolygattatott.

A sötétség és zsarnokság sárgafekete szörnyei a nemzetek fegyveres örei, s a fölkelt nép által elszánt vitézséggel üldöztetve, halálos ijedtséggel, egészen megzavarodva s ész nélkül rohannak most szét bünös fészkökből: — egyenesen a poklok kapuja felé tartva, hol Belzebub hivei dühös étvágygyal várnak reájok.

Nézzétek a megbolygatott kamarilla-fészek undok szörnyeit, nézzétek a leggyalázatosabb reactiónak irigység és halál szinét viselő sárgafekete rémalakjait, — mint küzdenek a kétségbeesés s halál végvonaglásival, — mint hevernek a porban leghatalmasabb ellenök, megdöntőjük lábainál.

De lássuk csak képünkön e pokolra küldött hadnak egyes tagjait közelebbről.

A kinjában és dühében nyelveit öltögető kamarillai sárkánynak jobb szárnya alatt három sötét alak tünik fel. A hosszu orru czopfos, ha nem csalatkozunk, Metternich, vagy is még mindig az ő szellemében müködő osztrák ministerium; a szerb sapkát viselő nagy bajuszu: Pan Jelasics, — s a kis ember, a homunculus, kit karjaikon vésznek, egy csörgősapkás és koronás báb, ki emlitett két szolgája gyilkos törének lett áldozata.

A sárkány balszárnya alatt, egy orosz szellemmel satuzált Rajasics-féle rácz pap látható, kezében kereszt helyett öldöklő dárdát tartva, melylyet az áruló leginkább saját faja szivébe döfött. Alatta a halál egy kigyóhaju herczegasszonyt visz a hátán, ki most gonosz ármányai, udvari cselszövényei miatt lakol. Ugyanez oldalon egy boros palaczkkal áldozó főpap is kikandikál a napfényt nem türő éji madár szárnyai alól, fölötte egy harpya röpül s alatta a halál, ki orosz kancsukával egy megnyergelt reactionalis szamarat tánczoltat a más világra. Ezek mögött leghátul 3 akasztófára került honáruló függve hirdetik hazájuk függetlenségét.

A sárkány körmei közt egy felfordult exminister s egy hasra esett jezsuita kinlódik. A főszereplők közt a kamarilla apróbb statistái, kiséröi, a kigyók, rókák, baglyok, denevérek és dögfaló hollók sürüen elszórva tünnek föl.

E poklokra küldött szörnyek fölött — a büntető igazság itélőszékében, a nép és szabadság legnagyobb embere, a kamarilla rettentő ostora, Kosut Lajos ül, a nemes önérzet és diadal nyugodt arczkifejezésével, balkezében a magyar nemzet megmentett szabadságlevelét, — mellyet a hitszegő árulás széttépni akart, — és jobb kezében a boszuló igazság cherubi lángkardját tartva. Körülte a népfelkeléssel födözött magyar fegyveres erő szórja a halál üldöző villámait.

És a haza megmentőinek fejei fölött két geniusz a szabadság és dicsőség hervadhatlan diadalmi koszoruját lebegteti.

A jó ügy bajnokai mindenfelől győzelmi hadjelekkel környezvék, — szép nemzeti három szinünk derüt hirdető szivárványként emelkedik az elvonuló sárgafekete vész és boru felett.

Legfölül a harcz véres zászlói közt büszkén virit országunk czimere; — ámde a szent koronát elsodorta róla az idő és az igazság viharja.

Minden hiteles könyvárusnál kapható:

Országgyülési emlék.

Politikai, történeti és szépirodalmi almanach 1848. évre. — Az alsóházi terem rajzával. Kiadta és szerkeszté Vahot Imre. Bolti ára 2 f. 30 kr p.p.

☞ Ki magánál a kiadónál veszi meg ez almanachot, 30 pgő krral olcsóbban kapja azt, mint könyvárusnál.

Ugyanott kapható Kiss Ernő hadvezér arczképe, kisebb s nagyobb alakban.

A Budapesti Divatlapra és Nemzetőrre előfizetni lehet postán 6 fttal pp., helyben 5 pfttal. — A kiadó hivatalon kivül (szabadsajtó-utcza 466-ik sz. második emelet) Emich Gusztáv könyvárusnál is.

Eisenfels Rudolf nyomdája, 3 korona utcza 139. szám.

Kiadja és szerkeszti : VAHOT IMRE.

Budapest. **19. szám.** **Nov. 8. 1848.**

TARTALOM : Hadi zászló: Vashington beszéde katonáihoz. Közli Eekete Soma. — Töredékek: De Lamennais „Egy hivő szavai“ („Paroles d'un Croyant“) czimü munkájából. Közli F..... — Isö Honvédzászlóalj dala. Székács Tábori füszer és csatamezei virágok V. I. — Fővárosi tárogató. — Hirdetések.

HADI ZÁSZLÓ.

VASHINGTON BESZÉDE KATONÁIHOZ.

(Tartatott maj. 4. 1777.)

Barátim! Nem egyedül Amerika szabadsága függ ma kitünö vitézségtektől; olly ügy forog itt fenn, melly bizonyosan drágább nektek a szabadságnál, drágább még az életnél is! Saját becsületetök forog ma fenn! — Gondoljatok csak azon piritó szégyenre, mellyet ti polgártársaitok szemei, s a világnak rátok vetett pillantásai elött vallanátok, ha e táborozás olly fényes haditett nélkül végzödnék, melly egész világ elött tanúsítja, hogy vitézi bátorságtok épen olly rendithetlen, mint ügyetök igazságos volta! Ezt rátok nézve mondom. — Mi pedig engem illet, barátim, én nem élném túl a csatavesztést, mellyet azon aggalomnak, mintha ti véretöket akarnátok kiméleni, kellene tulajdonitanom. A dicsöséget, mellyre születtetek, meg akarák homályositani; becsületes halállal ügyekezzetek hát letörleni azon mocskokat, mellyeket, bár igaztalanul, reátok tudtak hárítani; higyjétek, hogy ez az egyetlen ut, melly diadal-, élet- és becsülethez vezethet titeket!

LAFAYETTE BESZÉDE A NEMZETŐRSÉG ÜGYÉBEN.

(Tartatott a nemzeti gyülésben nov. 18. 1790.)

Urak! A párizsi nemzetörség, azon szilárd meggyözödésnél fogva, miszerint egy szabad nép képviselöinek részéröl semmi nemü bátorság nem lehet elérhetetlen, kötelesnek érzi magát elöterjeszteni önöknek olly igazságokat, mellyek önök hazafiságát bizonynyal nem kerülték el, mellyek azonban sürgetös kényszerüségöknél fogva, önöknek egész figyelmét megkivánják. Önök elhatározták, hogy az ország valamennyi polgárai a forradalom katonái legyenek, és Párizs lakosai elöbb teljesitették szivök esküjét, mint azt kimondotta ajkok. Fáradozásaikat már szerencsésebb süker koronázta, mielött önök a köz ohajtásnak törvényes szentesitést szavaztak volna. Igen, urak, mi mindnyájan a hazának fegyvereinket, a törvénynek hódolatunkat, az égnek pedig szabadságunkat ajánlottuk fel.; hanem e fegyvereket, e hódolatot és e szabadságot önöknek kell vezérelniök. Valamennyi kötelességeink között egyetlen egy sincs meghatározva pontosan, és — bármilly tiszta legyen a mi készségünk, bármilly fáradhatlan legyen buzgalmunk, mégis valamelly kötelesség hüséges teljesitésére legelsö föltétel, hogy azon kötély pontosan ismertessék. Bizonytalanságunk-

nak csupán a nemzetőrség rendeztetése vethet véget. Itt az idő, mellyben a hadi és polgári intézménynek egyesittetnie kell a monarchiai alkotmány talpköveivel. Itt az idő, mellyben minden polgárt szent vetélkedésnek kell lelkesitnie, hol a társadalom minden tagjainak tudnia kell, milly szolgálatra legyen kellemes szentelnie magát, és gyalázatos, kivonnia magát, hogy a közönbös- és rosz gondolkozásuak ne örüljenek tovább is lomha nyugalomban a hazafiság jótéteményének, mellyet ők kigunyolnak, kisebbitenek. Minden körülmény e rendeztetési munka siettetésére kalauzolja önöket, s önmaguk be fogják látni, hogy azt semminek sem szabad hátráltatnia. Engedjék meg, figyelmezhetnem önöket, hogy tán épen ez intézkedéstől függ a rend visszaállitása, melly nélkül önök és a mi fáradozásaink sükeretlenek lennének. Polgártársak, fájdalommal kell bevallanunk, hogy a köz jövedelmek rendetlenül folynak be, hogy a köz kincstár teljes kimerültségben van, s hogy a nemzet nem gyámolittatik szükségei szerint a nemzet részéről! Katonák, őszinte megvalljuk önöknek, mi nem tudjuk: minemü, körü s terjedelmü legyen azon ótalom, mellyel a nemzetőrség a közös adóbeli kötelességnek tartozik, s mikép biztosithatjuk a nemzetgyülés rendeleteinek fontos végrehajtását, és mikép kényszerithessük engedelmességre mind azon polgárokat, kik azoknak ellentállanak! Polgártársak és katonák! mi jól tudjuk, hogy a fegyverek, mellyeket nekünk az alkotmány nyujt, a törvénynek fegyverei, hogy bűntét volna, azon fegyvereket az alkotmány elleni védelemre használni, tudjuk hogy a szabadság maga a törvény és a törvény maga a szabdság, hogy mindnyájan kötelezetünk adóbeli tartozások fizetésére, s hogy mindnyájunk java, boldogsága az állodalom hitelétől függ. Siessenek azért önök, urak, életbe léptetni polgári és hadi becsületünket a köz jólétnek védelmeért s a magán jólétnek feláldozásaért. E hazafiui igazságok minden bizonynyal azon intézménynek lesznek talpkövei, mellyet azoktól várunk; bocsássanak meg hát önök, ha e pillanatban, midőn rendeleteik bölcseségét előre látjuk, a türelmetlenség hajt bennünket azoknak siettetését ohajtani! Mi egyáltalában nem kételkedünk három millió bajtársaink öszhangzó érzületében, s biztositjuk egyszersmind önöket, hogy a nemzetőrség, melly becsületének tartja hódolni az alkotmánynak, nagyon távol van mindazon békétlen követelésektől, azon, előjogok és méltóságos hivatalok utáni, hiú és gyermekes törekvéstől, mellyek nem férnek meg a polgárok egyenlőségével. Köszönet önöknek, hogy megszünt minden rangkülönbség, s hogy érdemeink sohsem lesznek czimek. A legjobb polgár a legvitézebb harczos lesz egyszersmind, s a szolgálhatási szerencse, e tekintetben, illy általánosan hason érzületeknél, föl fog érni a parancsolhatási dicsőséggel. A haza mindig különös kötelezettségekkel, tartozásokkal adósa azon polgárnak, ki önként lemond a jövedelmező üzletekről, az atyai hajlékról, édes gyermekei czirógatásiról s a barátság vigyasztaló kellemetességeiről csak azért, hogy idegen éghajlat alatt víhasson és — halhasson. Vajha az állodalom valamennyi polgár iránt háladatosnak bizonyithatná magát pénz- vagy hivatalbeli kárpótlások által! Mi azonban, kik amaz olly becsületteljes kötelességeket teljesitjük hazánk irányában, csakhamar feledünk némelly fáradalmas sanyarú órákat házi boldogságunk békés éldeletében. Mindenütt és minden pillanatban környez bennünket a szabadság, magok a fegverek, mellyeket hordozunk, emlékeztetnek bennünket a szabadság kecsére s azon kötelességekre, mellyeket az elénkbe szab. A szabadság kamattal térit meg nekünk minden feláldozásokat, mellyeket az szükségesekké tön! E valóban franczia érzület, melly képesekké tesz bennünket, egy szabad harczos önérzetét összekötni a törvényeknek alája vetett polgár katonai kötelességeivel, kezöktől csak azon törvények följegyzését igényli még, mellyek alá a polgárnak vettetnie kell, s a mellynek szeretetére és tiszteletére önöknek esküszünk.

FEKETE SOMA.

TÖREDÉKEK

DE LAMENNAIS „EGY HIVŐ SZAVAI“ („PAROLES D'UN CROYANT“) CZIMÜ MUNKÁJÁBÓL.

(Folytatás.)

XIII.

És barna, sürü fellegen által láték, mint mikor az ember szürkületkor a földre néz, kopár, puszta, zuzos sikot.

És közepén szikla emelkedék, mellyről feketés viz csorga le, és csak a leeső vizek tompa és gyönge moraja vala mint zaj, hallható.

És a sikon kigyódzó örvények, a sziklánál érének össze, és a sziklánál mindenik ösvény végén kő álla, valami nedves és zölddel — mellyet nem tudok megnevezni —, bevonva; olly vala az, mint a nyának nyúlkája.

És im, az ösvények egyikén sejték valami árnyékot, melly halkan mozogott, és lassan lassan a mint az árnyék közelebb jött, nem embert, de majd olly valamit, mint az ember, pillanték meg.

És szive helyén az ember formájú alaknak vérfolt vala.

És leüle a nedves és zöld köre, és tagjai

reszketének, és fejét lehajtván, körülfoná magát karjaival, mintha a tünedező melegséget akarná visszatartóztatni.

És a hat ösvényekről is jövének lassan lassan hat árnyékok a szikla tövéhez.

És mindenik reszketve és karjaival magát körülfonva üle a nedves és zöld köre.

És ott ülének hallgatva és egy leirhatlan félelem sulya alatt meggörbedve.

És hallgatásuk sokáig tarta, én nem tudom meddig: mert nap sohasem kel azon sik fölött; nincs ott sem estve, sem reggel; csak a lehulló feketés vizcsöppek mérséklik ott az egyenlő, sötét, nehez, örök időt.

És olly rettenetes vala látni, hogy ha az isten engem meg nem erősitett volna, ki nem állhatom azon látványt.

És vonagló borzadály után felemelé egyik árnyék fejét, és megszólamlék, mint a szél rikácsoló, vékony hangja, melly csontvázon zúg által.

És a szikla ezen szót csapá vissza füleimbe:

Győzött a Krisztus, átkozott legyen!

És a más hat árnyékok megreszketének, és mindnyájan fölemelék fejöket, és ugyan azoo káromlás jöve ki mellökből:

Győzött a Krisztus átkozott legyen!

És legott erős reszketés szállá meg öket, a felhő megsürüdék, és egy pillanatig megállt a fekete viz folyása.

És a hét árnyékok titkos félelmüknek súlya alatt ismét meggörbedének, és lön második, az elsőbbnél hosszabb hallgatás.

Akkor egy az árnyékok közül a nélkül, hogy a köről felkelne, mozdulatlan és meghajolva monda a többinek:

Oda vagyunk; mi sükere lett tanakodásainknak?

És a második monda: a hit és tudomány szét-tördelé a népek bilincseit; a hit és tudomány megszabaditá a világot.

És a harmadik monda: mi meg akaránk oszlatni az embereket, és nyomásunk egyesité öket ellenünk.

És a negyedik monda: vért ontottunk, és a vér fejünkre szállott.

És az ötödik: romlottságot vetettünk, és az bennünk csirádzott ki és megemésztette tetemeinket.

És a hatodik: mi hivők, hogy a szabadságot elölhetjük, és annak lehellete hatalmunkat gyökerestől kiszáritá.

Akkor a hetedik árnyék:

A Krisztus győzött, átkozott legyen:

És mindnyájan egyezüleg mondának:

Győzött a Krisztus, átkozott legyen!

És látám mint nyulék ki egy kéz; ujjait azon fekete vizbe mártá, mellynek lehulló csöppjei mérséklék az örökidőt, megbélyegzék a hét árnyékok homlokát, és az örökre lön.

XVIII.

Nektek egy atyátok van, a ki az isten, és egy uratok, a ki a Krisztus.

Ha tehát nektek azokról, a kiknek e földön nagy hatalmuk van azt mondják: ezek a ti uraitok, ne higyjetek. Ha igazságosok, akkor a ti szolgáitok; ha nem, zsarnokaitok.

Mindenek egyenlőn születnek, senki sem hozza magával, midőn világra jön, az uralkodási jogot.

Láték a bölcsőben egy sikoltozó és lucskos gyermeket, és körüle öszek állának, a kik mondák: u r a m, és letérdelének, és imádák. És akkor megértém az emberek inségét.

A bün tette a fejedelmeket: mert a helyett hogy szeretnék, és mint atyafiak egymást segitnék, elkezdék az emberek egymást sanyargatni.

Akkor választának közülök egyet vagy többeket, a kiket legigazságosabbaknak tartottak, hogy a jókat védjék a gonoszok ellen, és hogy a gyenge békében élhessen.

És a hatalom, mellyet gyakorlának, igazságos hatalom vala, mert isten hatalma vala, ki akarja, hogy az igazság uralkodjék, és a nép hatalma a melly öket választotta.

És ezért engedelmeskedék nekik mindenki lelkiösméretesen.

De csakhamar találkoztak, a kik magoktól akartak uralkodni, mintha magasb természetüek volnának, mint atyafiaik.

És ezeknek hatalma nem törvényszerü, mert a sátán hatalma, és az ő uraságuk a kevélységnek és telhetlenségnek uraság a.

És azért, ha nem lehet félni, hogy nagyobb rosz származik belőle, lélekben mindennek ellenök lehet és kell szegülniök.

Az örök jog mérlegében többet nyom a ti akaratotok mint a királyok akaratja, mert a népek, a kik a királyokat teszik, és a királyok vannak a népért, és nem a nép a királyokért.

A mennyei atya nem azért formálta gyermekei tagjait, hogy láncz csiszolja el, és nem azért a lelkeket, hogy rabságban enyészszenek el.

Ő az embereket családokban egyesitette, és minden családok testvérek; ő az embereket nemzetekké egyesitette, és minden nemzetek testvérek, és a ki a családokat a családoktól a nemzeteket a nemzetektől elválasztja, megosztja a mit isten egyesitett: az sátáni munkát tesz.

És a mi a családokat a családokkal, a nemzeteket a nemzetekkel egyesiti, az először az isten törvénye, az igazságosság és aztán a szabadság törvénye, melly szinte isten törvénye.

Mert micsoda egyesület lehetne az emberek közt szabadság nélkül? Ugy volnának egyesülve

mint van a ló a lovaggal, mint van a korbács a rab bőrével egyesülve.

Ha azért jön valaki a ki ezt mondja: ti az enyémek vagytok, mondjátok: nem mi az istené vagyunk, a ki a mi atyánk, és a Kristusé, a ki a mi egyetlen egy urunk.

(Folytattatik.)

Iső HONVÉD-ZÁSZLÓALJ DALA.

Fel vigan csengjen a pohár!
Ki tudja holnap mi sors vár?
Tán körülünk a zord halál
A csatában sivítva jár?

Üssük össze a hazáért!
Igyék ki velünk egyetért,
Éljen a mi jó örnagyunk,
Vele élünk vele halunk.

Nem honvéd az, silány ember!
Ki a honért küzdni nem mer,
Kinek első ágyuszóra
Inába száll bátorsága.

Nem honvéd az, fűzfavitéz:
Ki ellenére háttal néz,
Anyámasszony katonája,
A ki remeg a csatában.

Ős apáink hajdanában
Hont szereztek százcsatában;
S hol fegyvereik villogtak
Ugy folyt a vér mint a patak.

Hont szereztek ősapáink,
Megvédették unokáik,
Verje meg a honnak átka
Ki eladja mostanában.

Átélt e hon nyolcz századot:
Látott derűt, borús napot,
Most is megvédi istene,
S a honfiak vitézsége.

Rajta tehát honfitársak!
Mutassuk meg a világnak:
Nem fajult el ősi vérünk,
Nem üres szó harczi hírünk.

Első a mi zászlóaljunk,
Szép nevére gúnyt nem hozunk:
Elsők leszünk a csatában,
Elsők ha kell a halálban.

Honvéd vigyázz! zászlódra nézz,
Mint vihar zúg a harczi vész,
Honvéd vigyázz! honvéd vigyázz!
Zászlód s neved meg ne gyalázd.

Czélt! az ellen melle a czél,
Hova golyónk sivítva kél,
Honvéd vigyázz! honvéd vigyázz!
Esküd neved meg ne gyalázd.

Főczél a hon szent érdeke,
Megesküvénk védelmére,
Honvéd vigyázz! honvéd vigyázz!
Hogy e szent czélt el ne hibázd.

SZÉKÁCS PAL.

TÁBORI FŰSZER
és
CSATAMEZEI VIRÁGOK.

— A tábori életnek és csatázásnak épen úgy megvannak a maga örömei, mulatságai, comikus jelenetei,mint bajai és szenvedései.Sőt e két ellentét egymás irányában sokkal élénkebb s nagyobbszerü képekben fejlődik ott ki mint a társas állapot egyéb viszonyai közt. Az élet és halál, az öröm és fájdalom virágai sokkal teljesebben tünnek fel, erősebb szinekben viritanak ott, mint akárhol egyebütt. Jelen táborozásunk csatamezejéről sok halottias rozmaringot, czipruságot, elhullott borostyánleveleket, s egyéb gyászvirágot hordott el hozzánk a komor hirek bús szele; — szedjünk hát e táborozás csatamezejéről felviditó fűszert s mosolygó rózsákat is, melly a magyar vitézség, életrevalóság, és pajzán elmésség, más részről főleg az ujoncz csatárok gyarlóságainak derült képeivel oszlassa el olvasóink homlokáról az aggodalom és komorság sötét redöit. És ez lapunknak állandó rovata leend.

* * *

— A magyarok istene alkotásának nincs olly remek mive, mint a magyar huszár. Ezt már ők a régibb időkben is bebizonyiták, s jelen szabadság harczunk rövid ideje alatt is bámulandó hőstetteik, jellemvonásaik, és elszánt vitézségök számos példájával igazolják. — Ráczok elleni táborunkban a Ferdinand-huszárok közt van különösen egy Orban nevü káplár, ki a mult hónapban történt törökbecsei ütközet alkalmával a vezér életének megmentése által olly dicsően tüntette ki magát, s ezért 15 arany jutalmat s arany érdempénzt kapott az országtól. — Nem rég egy, az említett táborból Pestre jött tábori orvos beszélé Orbán káplárról, hogy ő a ráczok félelme, ostora s, óri-

ási termetü külsejére nézve is egy második Toldi Miklós. A huszárok közt talán egy sincs, ki annyi ráczot és serviánust vágott és lött volna le, mint ő. És azon eredeti szokása van vitéz huszárunknak, hogy az általa megölt ráczok füleit levágja s társolyra teszi, s mindig magával hordozza. Most már rácz fülekből egész collectiója van. A tábori orvos megakarván győződni e dolog valódiságáról, kéré Orbánt, hogy mutatná meg neki tarsolya tartalmát, és csakugyan majdnem tele tömve találta azt kisebb nagyobb sárga rácz fülekkel; s midőn vitézünket kérdené, hogy mi czélból gyüjti azokat rakásra „Hát csak azért gyüjtöm — felelt az — mert ha tarsolyom tele leszrácz-füllel, akkor aztán az országnak ajándékozom.“

Ugyancsak tőle kérdé a tábori orvos: mikép mentette meg vezérét a haláltól? — Hát mester-vágással!“ — válaszolt ő —. ‚De mi az a mester-vágás!‘ „Az uram furcsa dolog, huszár tempó; kardomat visszásan suhintom meg, s a gégénél kezdve úgy vágom el az ellenség nyakát, hogy egy kicsit fel is ugorjék. — Ha az ellenségnek a nyakacsigájánál vágom el a fejét, — ezt csak akkor teszem, mikor már kiháradt a karom, — s ezt mi huszárosan parasztvágásnak nevezzük.

— A milly kegyetlen a magyar katona harcztéren az ellenség iránt, épen olly jó szivü és nemes lelkü a magukat védeni nem tudó lealázott hadi foglyok irányában; — mig más vad és gyáva népek, mint például a rácz és oláh, a legdühösebb kegyetlenségeket vészik végbe a mi védtelen foglyainkon. — Miután Rót hada elfogaték, a horvát foglyokat a szabolcsi önkénytesek is kisérvén hazájukba, egy ezek közül a pihenési állomásnál elővevé kobakját, s ebből kis üvegébe reggelire pálinkát töltött. — A szép sárga szeszesitalra isszonyu szivfájdalommal tekintgettek az elcsigázott horvátok; észre vevén ezt a mi önkéntesünk, megesett rajtuk a szive, s a hozzá legközelebb állt kérődző horváthoz igy szólt: Ej ördök bujjék a hasadba, szeretnél úgy-e egy kis pálinkát inni? — Ne no igyál! — A horvát alig merte hinni, hogy az ellenség részéről illy nagy grácziában részesüljön, s félve, levett kalappal nyelé le a neki olly kedves italt. Ekkor a többi fogoly még keservesebb pofát vágva pillantgatott a másodszor megtöltött üvegcsére. A szánakozó szivü önkéntes némi gúnytréfás szavak közt ezen adagot is egy másik horvát boldogitására áldozá fel. — Tölt harmadszor, s bár isszonyuan káromkodik, de ekkor sem állhatja meg, hogy egy horvát fogollyal, kit a bájitalért majd hogy ki nem tört a hideg, meg ne oszsza pálinkáját. —

Tölt negyedszer is, de a kobak már üres, észrevevén, hogy a bőkezüsége miatt magát fosztá meg a reggelitől, egész egykedvüséggel igy szólalt meg: „Ejnye a ki lelke van, most látom, hogy hogy magamnak semmi sem maradt! — Se baj no, majd ád az isten!“ —

— Az agyagfalvi népgyülésen a magas szószékre egy székely atyafi föllépvén, az oláhok és szászok kiirtására vonatkozó hosszas beszédét a roppant sokaság megunta, s nem akará tovább hallgatni. — Csak egy rövid szót még atyafiak!— monda a szónok — Mindjárt megpróbálom, győzünk-e vagy nem? — Ide nézzetek! — S a mint ezt kimondá, a mintegy 6 ölnyi magasságu emelvényről leugrott, s minden sérülés nélkül, mint a macska talpra esett. — „Győzünk, győzünk!“ kiálta most a sokaság roppant hahotával.

— Midőn a Ceccopieri olasz katonaság Austriából a végett szökött át hazánkba, hogy a mi hadseregünkhöz csatlakozzék, egy illy csapat, éjjel a határon egy, szinte olasz őr által feltartóztattatott. — Hald verdá? — — „Dezsertör!“ — Pazssirt! (Ők t. i. a német nyelv olaszos kiejtéséről ismertek egymásra).

— Ejnye, ejnye fiam, Ferkó, mért futottatok meg olly eszeveszetten? — kérdé az öreg komárommegyei gazda — az Austriából lóhalálában haza ugrott nemzetőr-fiát. — „Miért futottunk meg! Hát lett vóna csak kend ott, — ollyan ágyugolyóbisok estek közénk, mint egy akós hordó; — osztég meg nem is ollyanok voltak azok, mint a becsületes ágyugolyóbis szokott lenni, — hanem, mint kapitány urunk mondá, — ispiritus megvitriol is volt bennök! — „Könyörülő isten! Még is jó tettétek hát, hogy haza szaladtatok.“

— Az oláhokat és szászokat pusztitó székely atyafiak közt piros csizmás ezred alakul! — Hogy hogy? — Hát csak úgy, hogy a feldúlt oláh faluk viskóiban a megfutamlott oláhság ott hagyja mindenét, s a székely atyafi mindazt elfoglalván, a mi keze ügyére esik, kopott bocskorát a szép oláh menyecskék honn hagyott piros csizmáival cseréli föl. —

— No most már Windischgraetz Pestre is besétál ám — szóla a 30-diki ütközet után egy gyönge idegzetü nemzetőr. — „Mink is ott leszünk! — jegyzé meg egy, hozzá közel állt huszár —! Különben ha ugy lenne is, nem a világ! — Sokszor elfoglalták már Pest-Budát, de azért áll még Magyarország, s állni is fog, még a világ, világ!“

V. I.

(Folytattatik).

FŐVÁROSI TÁROGATÓ.

— Mi ujság Bécsről? E kérdés ül most nálunk minden arczon, e kérdés hangzik minden ajakról, s minden fül e kérdésre vár feleletet. Mind a mellett a kiváncsiak vágya már napok óta ki nem elégittetik, mert az ostromállapotban lévő nagy német városból hiteles tudósitásokat, sem hivatalos közlés, sem hirlapok, sem levelek által nem veszünk, s ezáltal az egész civilizált világgali közlekedésünk meg van szakitva. Most csak egy kis szük téren láthatjuk nyiltan a nagyszerü európai események szinpadát; — mi történik valódilag a szinfalak mögötti roppant téren, azt nem tudhatjuk. Hogy nagy és rendkivüli dolgok mennek ott végbe, azt gyanitani lehet. — A hozzánk mind a mellett is sürüen szállongó bécsi és külföldi hirek, egy két stájer és csak sárga fekete lapból s a Bécsből menekültek beszédei után terjednek el. — Egyiknek sem lehet hitelt adni, mert schwarzgelb lapok a zsarnokság bérszolgái lévén, ennek érdekében egyoldalu, s ámitó tudósitásokat közölnek, s a veszély torkából menekültek is, a véres dráma kifejlődése előtt szökvén meg, félszegen, tökéletlenül értesitnek; — sőt az illy menekültek közt, Windischgraetz kémei is lehetnek, kik rettegtetésünkre mindenféle nagyitott s álhireket terjesztgetnek. Ez utóbbiakat ajánljuk rendőrségünk figyelmébe. És miután tudva van, hogy a Pesther Zeitungot a camarilla más meghamasitva is nyomatá, hogy t. i. a magyarok tökéletes legyözetését hirdethesse, s ezáltal a segélyt nyujtani akaró népek bátorságát lehangolhassa, a schwarzgelb lapok tudositásaira legkevesebbet sem épithetünk. Ezekhez képest mi a fővárosunkban Bécsről elterjedt hirek nagyobb részét alaptalannak, sőt sok tekintetben kiszámitott amitásnak, rettegtetésnek tartjuk. Illyenek például ezek: — Bécs 3 nap alatt egészen meghódolt Windischgraetznek s most már teljesen hatalmában van, (ha ez igaz volna, akkor már a zsarnok hódító hivatalos lapja nagy lármával hirdetné ezt a „rebellis“ magyaroknak!) — Illyen az: hogy Windischgraetz az aula és akademiai legio legtöbb tagját elfogatá, s őket a fegyveres munkásokkal együtt, felosztva a horvát seregekbe sorozá; — hogy a bécsi polgárság nagyobb része örömmel fogadá a rabló és gyilkoló ellenséget, melly állitólag 80,000 före tétetik (ugyan ki számlálta meg a tudósitók közül). — Hogy Jelacsics már a Burgban lakik, és serezánok által őrizteti magát, — hogy Windischgraetz, miután Bécscsel végzett (?) seregei nagy részét Magyarország ellen meginditá, s előcsapatai már Pozson és Sopron körül czirkálnak. — Mi ezen mendemondák helyett azt hisszük, miként Bécs még mai napig sincs Windischgraetznek teljesen hatalmában, még egy ideig nem fogja azt leigázni, — végképen pedig soha, továbbá azt hiszszük; hogy Bécs polgárságának legnagyobb része iszonnyal és gyülölettel fordul el barbar megtámadóitól;—hogy az academiai legio s a fegyveres munkások még nincsenek megsemmisitve, — hogy az ostromlók közül a csatában háromszor annyi esett el, mint az ostromlottak részéről, — és végre: hogy Windischgraetznek legföljebb 60,000 rendes katonája lehet, melly erővel azért nem fordulhat ellenünk, mert az Bécs tökéletes elnyomására is kevés, egy olly ország meghóditására pedig mint a mienk, semmi. Mi meg vagyunk győződve, mikép hadseregünk vezérei s a honvédelmi bizottmány is e hitben vannak; de azért tudva azt, hogy Windischgraetzen kivül még sok más ellenségünk is van, kiknek száma mindinkább növekedik, — nem teszik össze kezeiket, hanem megfeszitett erővel követnek el mindent hadi erőnk szaporitására, kellő elhelyezésére, s átalán véve ugy intézkednek, hogy a mindenfelől ránk tört elleneinket mindenfelé győzelmesen verhessük vissza. — Csak azt az egyet nem helyeseljük, hogy a honvédelmi bizottmány s az országgyülés, egy idő óta sokkal hallgatagabb mint az előtt, midőn pedig épen most volna ideje az ellenkező által buzditani, folytonos jó kedvben tartani a nemzetet. — A villámháritóul ugynevezett honvédelmi bizottmányt is ideje volna már igaz nevén nevezendő kormánnyá átalakitani. —

— A székelyek megkezdék már a kiirtó háborut. Az erdélyi lapokat már két hét óta nem kapjuk. Sejtők, hogy ez onnan van, mert a királyhágon túl nagy dolgok történnek. De hogy vóltaképen mi történik ott, azt csak egy, Erdélyből Pestre most megérkezett székely ifjutól tudtuk meg, ki maga is szereplő részt vévén az ott előadatni kezdett nagyszerü dráma egyik felvonásában, a többi közt a következő érdekes ujdonságokat beszélte. — Az agyagfalvi népgyülésből három felé elágazva 60,000 fegyveres székely indult el a pártütő oláhok és szászokkali számolásra, olly elhatározással, hogy a halátlan, barbar fajt, mint veszélyes rákfenét, ki fogja irtani, s földjeiket, mellyeknek birására nem érdemesek, maguk részére foglalandják el. — Az igazságos büntetés nagy munkája, mult hó végén kezdetett meg. Atilla hős utódai, a jó ügy zászlója alatt az oláhság roppant számu csoportjaival mindenütt vitézül ütköztek meg. A gaz lázadókat százanként, ezerenként öldösték le, részint megszalasztották, több falvaikat, városukat végkép elpusztiták, földjeiket elfoglalták. A lázadás főfészke, Balázsfalva ellen olly szándékkal indultak el, mikép azt ugy elpusztitják, hogy még csak

nyoma se maradjon. Az emlékoszlopot már el is készitek, mellyre ezt irták fel : Itt volt Balázsfalva. A fölingerlett székely oroszlán szivében nincs semmi kegy és irgalom a lázadók iránt. Hasztalan küldöznek azok elébök békekövetéket, — ök, ismerve az ellen álnokságát, nem alkudoznak, hanem isten büntető ostoraként győzelmesen nyomulnak előre. Eddig talán már a magukat protestansoknak és müvelteknek nevezni nem pirult czudar szász lázadókkal is végeztek; — még az oláhok- és szászokkal szövetkezett magyarokat sem kimélik. — Erdély völgyei most egy-egy koporsóúl szolgálnak a kiirtottak holt testeinek számára. Az elesett áldozatok vértengerét lehetlen iszonyodás nélkül tekintenünk, mert abba ártatlanok vére is vegyült; de ha elgondoljuk, hogy az istentelen bujtogatók által elámitott lázadók kezdék ellenünk a kiirtó háborút, az önvédelem- és önfentartás szent kötelességének teljesitését nem lehet kárhoztatnunk, de söt azt kellene roszalanunk, ha a legnagyobb méltatlanság és hálatlansággal megsebzett oroszlán gyáván türte volna azt, hogy a hitvány kigyó- és rókafaj által agyonmarassék. A fekéllyel együtt szokszor ép hust és csontot is ki kell metszeni, csakhogy az egész test megmentessék a gonosztól.

— Örömünnep a radikál körben. Örömünnep, illy vészes időben? — Hát miért ne? Busuljanak a koronavesztett királyok, és essék kétségbe az átkozott kamarilla; de mi ugyan nem busúlunk, nem esünk kétségbe, söt minél nagyobb a veszély, annál derültebb kedéllyel nézendünk elébe; mert hiszen tudva van, hogy a legnagyobb vihar után legszebb idő szokott következni. — Illy bölcs goadolkozással birnak a radikál körnek azon tagjai, kik Lenkei alezredest, a haza védelmére külföldről legelőször haza sietett Würtemberg-huszárok volt századosat, hazafiui elismerésök jeléül barátságos lakomával tisztelték meg. Ünnepünk hősét Gál József barátunk lelkes és elmés toaszttal üdvözölvén, a derék főtiszt — Gál szerint Magyarország első huszárja — magasztos hazafiui érzelemmel köszönte meg a kitüntetést, s egyszersmind érdekes életpályája nevezetesebb pontjait igen kedélyes előadással, gazdag eszmeáradat- és tárgyismerettel, s velőkig ható huszáros modorban beszélte el. Mindenekelőtt kegyelettel emlékezett meg édes atyjáról, kinek legtöbb hálával tartozik a tekintetben, kogy a hazafiságot, s a nemzetiség érzetét már korán szivébe oltá. Papnak akarták öt nevelni, de e pályához nem volt semmi hajlama, miután tapasztalá, hogy ez uton még legkönnyebben lehet a pokolba eljutni. Követve valódi hivatását, katonává lett, s mint-hogy a bécsi katonanevelő intézetben magyar dolmányt viselt, gonosz német tanitói mindenkép üldözék. A mint e pályára kiképezte magát, a sors ugy akará, hogy 30 évig legyen távol mintegy számüzetve honától. Hosszas rabságában, sok szenvedés közt győződött meg arról, miszerint az idegen éghajlat alá átültetett növény soha nem fejlődhetik ki teljesen, s virulása bágyadt, szomoru; és csak akkor virulhat, akkor éled föl velódilag, ha ismét hona földén nyer tápot ennek egyedül éltető levegőjéből. Beszélte, hogy hű hazafisága, szabad gondolkozása miatt ezredénél sok méltatlan üldözés- s mellőzésnek volt kitéve. Magasztos kéjérzettel emlité, miként honábai visszajövetele egészen uj életet adott neki, s a szerencse választott fiává tette öt. A hon boldogságának támadó napjával tünt fel az ő szerencse csillaga is, (mellyre épen ugy, mint a haza, sok szenvedése, nélkülözése után, méltán érdemes is.) Ő igen érdekes vallomást tön gyöngéd szerelmi viszonyáról is, melly közte és egy lengyel hölgy közt külföldön létekor köttetett. Bizonyos aristokratiai tekintet 4 évig választófalat vont közöttük, s szerelmök csak sziveik néma egyetértésében határzódott. Most, midön huszárjaival haza jött, Szigeten azon örömtudósitást vevé, miként kedvese kezét örökre megnyeré. — Mostani szabadság- harczunkban már két izben állta ki a legerősebb álgyutüzet, és semmi baja nem történt, s csak azt sajnálja, hogy eddig még nem volt alkalma a vele hazajött huszárszázadnak kitüntetnie magukat, mert ök bebizonyitották volna, hogy a maga nemében mindenek valódi művész. — Befejezésül a legderültebb szinekkel festé a magyar nemzet bizonyos győzelmét, mert szerinte harczra termettebb nép a mienknél egész világon nem létezik. Ő kétségen kivülinek tartja azt, hogy Windischgraetz, ha Magyarországba betör, seregével együtt itt találandja temetőjét. Szerinte a magyar nemzet vitézsége által még hazánk egykori nagy kiterjedésü határait is visszafoglalandja, s a köztársaságokká alakulandó német birodalommal s a lengyelekkel kezet fogva, megtörendi az éjszaki óriás zsarnoki hatalmát is! — Ezen, csak vázlatban előadott dicső szónoklat, a vitézség s hazafiuság egyik példányának ajkairól, villámként hatotta át az egész társaságot, s bizalmat, bátorságot öntött még a kishitüek lelkébe is. A föllelkesitett körtagok nem győzték eléggé magasztalni a derék főtiszt müvelt szellemét, szeretetreméltó férfias egyéniségét. Lángra lobbanván a felgyujtott isteni szikra, egymást érték a sziverősitő áldomások nemcsak az ünnep hőseért, de egész vitéz seregünkért, a körünkben jelen volt székely katonatisztek- s többekért, kik a hazának e nehéz napokban hű szolgálatot tesznek. — Tekintve az illy társas összejövetelek rendkivül buzditó hatását, mi azt inditványozzuk, miszerint hazánk

casinói, clubbjai, társulatai, épen e vészes időkben hetenkint legalább egyszer honvédelmi lakomákat tartsanak, hogy az itt kifejtett folytonos lelki éberség, vidám hangulat, kölcsönös lelkesités, s összetartás által — jó ügyünk diadala még inkább elömozditassék. — Azért hát éljenek a honvédelmi lakomák, — addig is mig Lenkei eredeti kifejezése szerint elleneink fölött egy átalános disznótort tarthatnánk. —

— Görgei Artúr, mint Pozsony körül lévő hadseregünk fővezére, a sok tekintetben hiányos és demoralizált sereg reorganisatióján munkálódik. Ezen elhatározott jellemü, szigorú hadvezértől minden tekintetben csak jót és dicsőt várhatunk. — Most miután Görgeinek nincs szüksége ellenőrködésre, reméljük, hogy a kormánybiztosok és a dilettans — gavallér — katonák elhagyandják a tábort.

— Nemzeti képviselőink, mind a mellett is, hogy nagyobbára republikánus szellemüek, a magyar király-hoz czimzett vendéglőben alakitottak casinót.

— Simonics, Nagyszombatból elszökni akarván seregével, de a mieink által megveretett.

— Buda város képviselői a keblökben lakó zsidókat teljesen emancipálták. Vannak dolgok, mellyekben az öreg Buda bácsi tultesz Pest öcscse urán.

— A temesvári hongyilkoló bizottmány, katonaerőt küldött Krassómegye székvárosa, Lugos nemzetőrségének lefegyverzésére, és miután ez sikerült, most már áz oláhságot hódítja a sárga-fekete zászló alá. — A várból az uhlánok őrizete alatt kiküldött magyar katonaság vak töltéssel, és levegőbe lő a népre. Éljen a magyar katonaság, — nincs párja az egész világon. —

— A tyroli csapat mult vasárnap szentelé föl zászlaját s esküdött az alá a nemz. muzeum terén. Ezen derék erős fiak, egyforma sajátos nemzeti öltönyeikben, csinos vadászfegyvereikkel és csinos fegyveres markotányosnőikkel festői tekintetet nyujtottak. Zászlójukon koszorú és magyar szinü szalag diszlett. Most már táborunkban vannak.

— A Chlopiczkiféle lengyel veres sapka is sürüen virit városunkban, s a jó szomszéd közelgő vérboszujának előjeleit hirdetgeti.

— Magyarország püspöki kara erélyes hazafiui nyilatkozatot küldött Ferdinand királyhoz, mellyben öt főpapjaink komolyan intik szent esküje megtartására. Az egész nyilatkozat kivívott szabadságunk fentartásának érdekében emeltetik. Fogarasi püspök vitte azt el Olmützbe.

— Weselényi Miklós kinyilatkoztatja Kosut Hirlapjában, hogy ő a reactióval nem tart, s szánakozását fejezé ki a „Marczius 15“ke tölött, melly öt e bünnel vádolá, s még a mi lapunkat is kárhoztatja, hogy a Marczius nyomán a vádat megemlitettük felőle. Mi jobban szerettük volna, ha a báró úr Ferenczi kormánybiztos vádjait a maga érdekében megczáfolta volna.

— Kosutot minden órán várjuk a táborból.

— Szigligetinek „II. Rákóczi fogsága“ czimü drámája igen nagy hatással adaték szinpadunkon. Nagyon megérdemli, hogy felőle jövő alkalommal bővebben szóljunk. — E lap szerkesztője is most végzé be „Camarilla“ czimü allegoriai drámáját, melly jelenünk képét tükrözi, s czélja: a közlelkesedés lángját még inkább gerjeszteni.

— Vörösmarti gyönyörü szabadságdalt irt a magyarok ellen föllázadt hálátlan honosaink ellen. Csak jó zene kellene hozzá, s második marseilles-i válhatnék belőle. —

Diadalmi hirek. — Az országos honvédelmi bizottmányhoz báró Jeszenák János nyitramegyei főispán és kormánybiztos, Galgóczról f. hó 6-kán kelt következő örvendetes tudósitást küldött: hogy Simonics serege megveretett, és 4 ágyuja elfoglaltatott seregünk által.

— B. Vai Miklós teljhatalmu biztos pedig arról értesité a honvédelmi bizottmányt, hogy Urbánt a vitéz székely tábor háromszor megujitott tüzcsatában megverte annyira, hogy Urban nagy veszteséggel visszavonulni kénytelenittetett.

Hirdetés.

A pesti kisdedovó — képezdében jelenleg két **egész-**, s négy **fél-segélydijas** növendékhely üresség ben levén, minden hatóság és község ezennel felszólitatik: hogy, ha valamely alkalmas ifjat a kisdedóvásbani kiképeztetés végett az intézetbe felküldeni szándékoznának, ez iránt alulirtat elölegesen tudósitni minélelőbb sziveskedjenek. Pesten, Octob. 25-én 1848.

NEY FERENCZ,
Kisdedovó-képezdei igazgató

Nevelőnő kerestetik (1—2)

Tápió-Szelére, egy magyar házhoz. Kivántatik, hogy a német nyelvet tökéletesen birja, s kézi munkákban ügyes legyen. A föltételekről bővebben értekezhetni Héti Lajos ügyvéd urhoz, Tápió-Szelére intézendő levél által.

A Budapesti Divatlapra és Nemzetőrre előfizetni lehet postán 6 fttal pp., helyben 5 pfttal. — A kiadó hivatalon kivül (szabadsajtó-utcza 466-ik sz. második emelet) Emich Gusztáv könyvárusnál is.

Eisenfels Rudolf nyomdája, 3 korona utcza 139. szám.

Kiadja és szerkeszti : VAHOT IMRE.

Budapest. **20. szám.** **Nov. 17. 1848.**

TARTALOM : Töredékek: De Lamennais „Egy hivő szavai“ („Paroles d'un Croyant“) czimü munkájából. Közli D..... — Éjjeli előőrsön. Házi József. — Nemzeti szinház. — Tábori képek és csatamezei virágok V. I. — Fővárosi tárogató.

TÖREDÉKEK

DE LAMENNAIS „EGY HIVŐ SZAVAI“ („PAROLES D'UN CROYANT“) CZIMÜ MUNKÁJÁBÓL.

(Folytatás.)

XIX.

Meg ne csaljanak benneteket a hiu szavak. Sokan igyekeznek veletek elhitetni, hogy valójában szabadok vagytok, mivel ők a szabadság szót egy darab papirra irták, és az utczák szegletein kiraggatták.

A szabadság nem olly jelentmény, mellyet utczaszegleteken lehet olvasni. Éltető erő az, mellyet bennünk és körülünk érzünk, védlelke a házi tüzhelynek, kezese a társas jogoknak, és ezen jogok közt az első.

Őrizkedjetek azért azoktól, a kik azt mondják: szabadság, szabadság és a kik azt tetteik által semmisitik meg.

Ti választjátok-é, a kik rajtatok uralkodnak, a kik parancsolják, hogy ezt ne tegyétek; a kik javaitokat, iparotokat, munkáitokat megrójják? És ha nem ti választjátok, mint volnátok ti szabadok?

Rendelkezhettek-é gyermekeitek felett, mint nektek tetszik, bizhatjátok oktatásukat erkölcsi kiképzésöket arra, a kire akarjátok? és ha ezt nem tehetitek, mint volnátok szabadok?

Az égi madarak és a bogarak összegyülekeznek, hogy közönségesen végezzék, a mit senki közülök magánosan nem végezhet. Összegyülhettek-é, hogy a közügy felett tanakodjatok, jogaitokat oltalmazzátok, s bajotokban könnyebbülést nyerjetek? Ha ezt nem tehetitek, mint volnátok szabadok?

Mehettek-é egy helyről más helyre, ha meg nem engedik, éldelhetitek-é a föld gyümölcseit és munkátok keresményeit, márthatjátok-é ujjatokat a sóskutba, és bocsáthattok-é egy cseppet szegény edénytökbe, mellyben étketeket főzitek, a nélkül, hogy meg ne birságolnának, meg ne tömlöczöznének benneteket? És ha ezt nem tehetitek, mint volnátok szabadok?

Bizonyosak lehettek-é, mikor este lenyugosztok, hogy nem jövendnek el, mig alusztok, házátok legtitkosb szegleteit felkutatni, titeket családotok öléből elragadni, és tömlöczre hurczolni, mivel gyanakodnak rátok? Ha nem lehettek, mint volnátok szabadok?

A szabadság világitand fölöttetek, ha bátorság és kitürés által a szolgaságból kivivtátok magatokat.

A szabadság világitand fölöttetek, ha lelketekben ezt mondjátok: szabadok akarunk lenni,

ha, hogy azok legyetek, készek vagytok mindent feláldozni és eltürni.

A szabadság világitand fölöttetek, ha a kereszt előtt, mellyen a Krisztus meghalt, megesküsztök, hogy egyik a másikért kész meghalni.

XX.

A nép nem képes saját hasznát megismerni, jóléteért szüntelen gyámság alatt kell tartani. Nem igazság-é, hogy a kiknek eszök van, azok igazgassák azokat a kiknek nincs?

Igy szólnak azon tettetők, kik a nép ügyét akarják vinni, hogy a nép zsirjából hizzanak.

Ti nem vagytok képesek, azt mondják ők, saját hasznotokat megismerni, és azért nektek sohasem fogják megengedni, hogy a felett, a mi tietek, ugy rendelkezzetek, a mint nektek jobbnak tetszik; hanem akaratotok ellen ők fognak a felett rendelkezni, olly irányban, a mi nektek nem tetszik, a mi nektek ellenetökre van.

Ti nem vagytok képesek a kis közös jószágot igazgatni; nem tudjátok mi hasznos, mi káros nektek, nem ismeritek és nem pótolhatjátok szükségtöket: azért rovástokra küldnek ők jólfizetett embereket, a kik jószágaitokat igazgatják; nem hagyják azt tenni a mit akartok, kényszeritnek azt tenni, a mit nem akartok.

Ti nem tudjátok megitélni minő növelés hasznos gyermekeiteknek; és gyermekeitek iránti gyöngédségből őket az istentelenség és rosz erkölcsök mocsárába sülyesztik; nektek aztán be kell vele érni, hogy gyermekeitek növelés nélkül maradnak.

Ti nem tudjátok megitélni, hogy azon bérből, mellyet munkátokért adnak, ti és családotok kijöhettök-é, és kemény büntetés alatt megtiltják nektek az összebeszélést, hogy azon bér följebb emelését ne kérjétek, a miből ti, nőitek és gyermekeitek élnek.

Ha az, a mit ezen tettető, fukar csőcselék mond; igaz volna, akkor a barmoknál sokkal alább állnátok, mert a barom tudja mind, a mit, mint állitják, ti nem tudtok, és csak ösztön kell tudására.

Isten nem azért teremtett titeket, hogy más emberek nyája mellett éljetek. Azért teremtett titeket, hogy mint atyafiak társaságban, szabadon éljetek. Egy atyafi sem parancsolhat atyafiának. Az atyafiak kölcsönös szerződés által kötelezik le magukat és ezen szerződést és a törvényt tiszteletben kell tartani, és mindennek egyesülni, gátolandólag, hogy valaki meg ne sértse, mert az mindeneknek védelme, mindeneknek akaratja és üdve.

Legyetek férfiak; senki sem olly hatalmas, hogy titeket akaratotok ellen járom alá vessen, de nyakvasba juthattok, ha akarjátok.

Vannak olly ostoba állatok, mellyeket ólba zárnak, munkára táplálnak, hogy aztán mikor megkorosodtak, és megkövéredtek, husukat megegyék.

Vannak mások, mellyek a mezőn szabadon élnek, a kiket nem lehet szolgaság alá hajtani, kiket sem álnok hizelgések el nem kábitnak, sem fenyegetés és kemény bánásmód meg nem hóditnak.

Ezekhez hasonlók a bátor emberek; amazokhoz a gyávák.

XXI.

Értsétek meg jól, mint teszi az ember magát szabaddá.

Hogy szabadok legyetek, mindenek előtt az istent kell szeretnetek; mert ha istent szeretitek, akaratát teszitek; és az isten akarata igazság és könyörületesség, a melly nélkül nincs szabadság.

Ha valaki erővel vagy csalárdsággal elveszi a másét; ha valaki mást személyében támad meg; ha valaki mást gátol szabados dologban azt tehetni a mit akar, vagy kényszeriti azt tenni a mit nem akar, ha valaki más jogát megsérti, mi az? Igazságtalanság. Az igazságtalanság hát az, mi a szabadságot elrontja.

Ha minden csak magát szeretné, és csak magára gondolna a nélkül, hogy máson segitene, ugy a szegény, hogy megéljen, és övéit táplálhassa, gyakran kénytelen volna ellopni a másét; a gyenge el fogna nyomatni az erőstől, és az erős a még erősebbtől; az igazságtalanság fogna mindenütt uralkodni. A könyörületesség hát az a mi a szabadságot megőrzi.

Szeressétek az istent mindenek felett, és felebarátaitokat, mint magatokat, és a szolgaság elenyészik a földről.

De azok, a kiknek rokonaik szolgaságából hasznuk van, mindent elkövetnek, hogy azt meghoszabbitsák: arra ők a hazugságot és az erőszakot használják.

Ők azt mondják, hogy némellyek kényurasága és az örökös rabság isten szoros rendelete; és hogy zsarnokságukat megtarthassák, nem átalják a gondviselést káromolni.

Mondjátok nekik, hogy az ő istenök a sátán, a ki az emberi nemzet ellensége, és hogy a ti istenetek az, a ki a sátánt meggyőzte.

Akkor rátok zuditják poroszlóikat; számtalan tömlöczöket épitenek, hogy titeket bele zárjanak; tüzzel vassal üldöznek, kinoznak és locsolják véreteket mint a vizet.

Ha azért nem vagytok elszántak lankadás nélkül küzdeni, mindent elviselni a nélkül, hogy tágitnátok, soha el nem fáradni, soha nem engedni, akkor tartsátok meg lánczotokat és mondjatok le a szabadságról, mellyre nem vagytok méltók.

A szabadság, mint az isten országa, elszenvedi az erőszakot, és az erőszakosak elrabolják.

És az erőhatalom a mi titeket a szabadság birtokába helyhet, nem a haramiák és zsiványok rémséges erőhatalma, nem igazságtalanság, boszu és kegyetlenség; hanem erős, hajthatlan akarat, nyugalmas, nemes bátorság.

A legszentségesebb dolog is istentelenné, förtelmessé változik, ha gyámolitására bün fordittatik. A bün fia rabból lehet zsarnok, de soha sem szabad.

XXII.

Uram, kiáltunk hozzád inségünk mélységéből.

Mint az állatok, mellyek élelem hiánya miatt fiaikat nem táplálhatják.

Kiáltunk, uram, hozzád.

Mint a juh, mellynek bárányát elveszik.

Kiáltunk, uram, hozzád.

Mint a galamb, mellyet az ölyv megfog.

Kiáltunk, uram, hozzád.

Mint a zerge a tigris körmei közt.

Kiáltunk, uram, hozzád.

Mint a bika, melly megszakadt és vérzik.

Kiáltunk, uram, hozzád.

Mint a megsebesitett madár, mellyet a kutya kerget.

Kiáltunk, uram, hozzád.

Mint a fecske, a tenger felett röpülő, ki ellankadván leesik, és az hullámokon vergődik.

Kiáltunk, uram, hozzád.

Mint eltévedt utas a forró, vizetlen pusztaságon.

Kiáltunk, uram, hozzád.

Mint hajótörést szenvedett, terméketlen parton.

Kiáltunk, uram, hozzád.

Mint az, kinek éjjel, valami egyháznál galád kisértet toppan eleibe.

Kiáltunk, uram, hozzád.

Mint egy apa, kitől azon darab kenyeret ragadják el, mellyet éhező gyermekeinek visz.

Kiáltunk, uram, hozzád.

Mint azon fogoly, kit az igazságtalan hatalmas, penészes sötét tömlöczbe vetett.

Kiáltunk, uram, hozzád.

Mint azon rab, kit ura korbácsa szaggat.

Kiáltunk, uram, hozzád.

Mint az ártatlan, kit vérpadra visznek.

Kiáltunk, uram, hozzád.

Mint az izrael népe a szolgálatnak házában.

Kiáltunk, uram, hozzád.

Mint Jákób fiai, kiknek első szülöttjöket az Egyiptomi király a Nilusba fojtatta.

Kiáltunk, uram, hozzád.

Mint a tizenkét nemzetség, kiknek nyomóik a munkát naponként szaporitották, az élelmet pedig naponként kevesitették.

Kiáltunk, uram, hozzád.

Mint a föld minden nemzetei, mig a szabadulás hajnala fel nem tetszett.

Kiáltunk, uram, hozzád.

Mint a Krisztus a keresztfán mikor mondá: én istenem, én istenem miért hagyál el engemet?

Káltunk, hozzád, uram.

Oh atyánk! Te a te fiadat, a te Krisztusodat nem hagytad el, csak képleg és pillanatig; te nem fogod a Krisztus atyafiait sem örökre elhagyni. Az ő isteni vére, melly őket e világ fejedelminek rabságától megszabaditotta, megszabaditandja őket e világ fejedelme helytartóinak rabságából is. Nézd átfurt kezeiket és lábaikat, nyilt véknyaikat, véres sebekkel boritott fejeiket. A föld alatt, mellyet nekik osztály részül adál; nekik nagy sirt ástak, oda egymásra hányták, a követ megpecsétlék, mellyre csufságból nevedet metszették. És, uram ott fekszenek ők; de örökre nem fognak ott maradni. Még három nap, és az istengyalázó pecsét felpattan, és a kő is elpattan, és a kik aluszsznak, felébrednek, és a Krisztus országa, a melly igazság, és könyörületesség, és békesség, és öröm a szent lélekben, — el fog kezdődni. Ugy legyen.

(Folytattatik.)

HADI-LANT.

ÉJJELI ELŐŐRSÖN.

Mikor, mikor imádják már a népek
A szent szabadság édes istenét?
Mikor csókolják testvérek gyanánt, nem
Judás lélekkel egymást — szerteszét?

Meddig kell még gyilkolni a szabadság
Nevében, mint öldöklő tigrisek?
Ó emberség ragyogtasd már fölöttünk
Napod, szörnyük e vadon éjjelek!

A lélek szellemednek része, isten!
Te mindent látsz, s öt vaknak engeded;
Egy intés tőled és megismered, s a
Világ szabad lesz, mint teremtetett.

De mostan öljünk! hogy mint a korányból,
Vérből keljen ki szebb kor nappala;
S bár fájjon a sziv, szentebb a szabadság
Hogysem ne kelljen érte fájnia.

Az éj sötét; én fényes fegyveremmel
Őrt állok itt az ellenhez közel,
Ki észre sem veszi .... a szelleméjben
A legdrágább szó ekkép hangzik el.

„Állj meg, ki vagy?“ „Barát!“ „Jó, ugy mehetsz! De
Ha ellen volnál, halnod kellene;
Ki a szabadság ellensége, annak
Minden magyar halálos ellene.

De im kiviradt .... fölváltnak ... Viradj föl
Te is vakságnak átkos éjjele!
S mint engem más ör, a vakságot is más
Szelidebb nemtő váltsa föl vele!

HÍZLI JÓZSEF.

NEMZETI SZINHÁZ.

Nov. 4. Először: II. Rákóczi Ferencz fogsága. Eredeti drama 5 felv. Irta Szigligeti.

(Vége.)

Némellyek azt álliták előttünk, hogy e mű igy tökéletlenül van bevégezve. Mi pedig ugy vagyunk meggyőződve, miként Szigligeti soha egy drámáját sem végezte be illy derekasan, illy müvészileg. Ő most Rákóczit sok küzdései után dicsősége tetőpontjára emelve tünteté elönkbe, s ez egy tökéletes dramai egész, az egység minden kivánatainak pontosan megfelelő. — Most már ha Szigligeti Rákóczi életpályájának második részét, az az, szerencsecsillagának hanyatlását és elenyésztét is drámába foglalja, — ismét egy tökéletes drámai egészet állithat elibünk.

Szigligeti e müvében a drámai charakterizálásra nézve nagy haladást tanusitott. A kiváló egyéniségek élesebb jellemzése is teljesen sikerült most neki. És ez onnan van, mert nem a czifra cselekvény bonyolitásban, s üres phrásisokban, hanem a jellemzésben keresett most főerőt. Maradjon e téren, — s költői koszorujának virágai nem fognak elhervadni. — Szigligeti e müvében Rákóczi Ferencz, Zrinyi Ilona, Károly, hesseni fejdelem, gróf Bercsényi, Kolonits és pater Knittelius olly ép, velőteljes alakok, hogy a valódiság és müvészet közt különbséget alig tehető figyelmet szinte zavarba hozzák. — Azon kivül — a mi nagy szó — a mű minden jelenete érdekes és megható.

Mi csak Amália és Lehman alakját kivántuk volna erőteljesebb szinezetben látni, — és hibának tartjuk azt, hogy Rákóczi Ferencz, midőn anyja örökre elbucsúzik tőle, legalább egy titkos sugással, vagy egy néma jellel, nem adja tudtára neki, hogy ő nem az, a minek láttatnia kell. Igy minden legkisebb megnyugtatás nélkül megtörni az anya szivét, — boszantó és haszontalan kegyetlenség. Szerintünk az is hiba miként Amália már csak a jegyváltás után tudja meg, hogy kedvese Rákóczi jó hazafi, és nem olly üres arszlán, mint minőnek mutatta magát. Ellenkezik Amália magasztos lelkületével föltehetni róla azt, hogy ő egy hasztalan kéjvadászt kezével boldogitni képes lett volna. — Az sincs helyén, hogy nincs erősebben kitüntetve, miként Lehmann nem csupán barátsági indulatból, hanem a szabadság iránti ihletettségből áldozza fel magát. Mindezt érdekében áll szerzőnek kijavitani.

Egyébiránt a dictio erőteljes, szabatos. Az őrült Zrinyi Boldizsár boszura ösztönző csontvázalakja szerencsésen kigondolt epizód. — A tragikomikumnak chemiai vegyülete az egészben ügyes jártas kéz mive. P. Knittelius pompás jezsuita-alak. — A mű, különösen a charakterek jelessége könnyüvé tette az előadást. — Lendvai az egyideig szineskedő, de titkon nagy küzdés közt forró, később férfias eréllyel, s hősi elszántsággal fellépő Rákóczit, — Jókainé a magasztos lelkü honleányok példányképét, a megtörött szivü anyát, Zrinyi Ilonát, — Fáncsi, a rabság és őrültség kínjainak áldozatát rémitő kézben tükröző Zrinyit, — minden kivánatot kielégitő, müvészeti tökélylyel ábrázolák, s előadásuk megrenditő hatásra talált minden kebelben. — — Szentpéteri (P. Knittelius) classikus jezsuita volt; képmutató arczvonásai méltók lettek volna Hogarth ecsetére. Szilágyi Sándor (Kolonics) igen jól fogta fel szerepe szellemét, s a büszke, hideg nyugodtságu főpap jeles személyitőre talált benne. Komlósi Ida (Amália), Szigeti (Lehman), Bartha (Bercsényi) Udvarhelyi (Hesseni fejdelem) jól tölték be helyeiket. Szerdahelyi nem volt helyén. — Nagy közönség; — rendkivüli exaltatio. V. I.

— 5. Ismét II. „Rákóczi Ferencz fogsága.“

— 6. Kunok. Magyar opera.

— 7. II. Rákóczi Ferencz fogsága.

— 8. Nép és aristokratia. Francz. dráma.

— 9. Eskü. Olasz opera. — Füredi (Syrakusa grófja) és Steger (Viscando di Berevento) jelesen tünteték ki magukat. Schódelné (Elaiza) halalmas hangját és müvészi játékát most is nagyszerüen fejté ki e háládatos szerepben. — Szabó Emilia (Bianca), erős hajlékony althangja jó hatással volt a közönségre; azonban minden bensőség nélküli előadása, legkevesbbé sem biztos, szegletes tagjártatása — igen elárulá a gyakorlatlan kezdőt. — De hát nincs szinházunknál egyén, ki a talentumos kezdőket tanitaná, képezné?

— 10. Romeo és Julia. Szomorujáték Shakespearetől. — Egy idő óta az igazgatóság sokkal érdekesebb repertoriumot állit össze, mint az előtt; — csakhogy a müvek fajára nézve nincs meg a kellő arány. — Igy például a mult héten egy vigjáték sem adatott.

SZ.

TÁBORI KÉPEK

és

CSATAMEZEI VIRÁGOK.

— A schwechati ütközetben a ....i önkéntes nemzetőrökre sürüen hullván az ágyu- és puskagolyó, egy megijedt ujoncz, hogy kikerülje a veszélyt, jobbra-balra kapkodta a fejét. — ‚Vigyázz ócsém — szólt az önkéntesnek katonaviselt tizedese, — mert még valamelly golyóbisba bele találod ütni a fejedet.

— Az alvidéki táborban az éjjeli őrsről visszajött huszár egy szép kövér ürüt hozott a nyeregkápában. — „Már megint rabolt kend!“ — Szóla a felügyelő tiszt feddő hangon a megérkezett őrhöz. — Dehogy raboltam — vitéz hadnagy ur — dehogy raboltam!“ — ‚Hát mint jutott kend hozzá?‘ — „Hát csak ugy, hogy a mint a mezőn czirkáltunk, előmbe jött a gyapjas, — és én a jelszót kérdezém tőle, — s mivel nem tudott rá felelni —, mint ellenséget elfogtam és magammal hoztam öt.“

— Az alatt mig a székelyek az oláhok ellen táborozának, egy, majd nem minden férfi nélkül maradt székely falut megtámadtak az oláhok. Azonban a honn maradt székely asszonyok sem vették ám tréfára a dolgot, hanem lapátot, szénvonót, piszkafát és cséplőket ragadván kezeikbe, olly vitézül megszalasztották a gyáva dako-román férfiakat, hogy futás közben egy-kettő foga fehérét is ott hagyta. — Mikor a megfutamlottak haza értek, ugy beszélték el a dolgot, hogy a székely férfiak cselből nőruhába öltöztek át, — puskákkal lövödöztek rájuk, — s azért kellett hátrálniok.

— A perlaszi ostrom alkalmával egy uj magyar vagy is czigány-katonánknak épen akkor röpült balpofájába a golyó, midőn puskáját jobb pofájához szoritva, arra, ki öt megsebzé, löni akart. — A vitézs more kissé zavarba jött, s hirtelenében nem tudta mit csináljon: valljon a szemfogát kitört golyót köpje-é ki, vagy puskáját süsse el. — Azonban csakhamar összeszedte s az utóbbira határozta el magát, de csak miután lelőtte ellenségét, köpte ki vérrel megtelt szájából fogát és ennek harapófogóját — a golyóbist.

— Egy nagy hős, ki jobban tudott szájával, mint fegyverével vitézkedni, — a vendéglőben vele együtt étkezett társait mindig csufolta és faggatá a miatt: hogy miért nem mennek már a csatatérre, s mért poltronkodnak itthon a kályha mögött! — Egyik barátja a szájhősnek, ki mások szemében a szálkát is észrevette, mig magáéban a gerendát sem látta meg, — megboszankodva faggatódzásán, kérdé tőle, valljon hát ő maga, mért nem megy a harczba, mért nem megy elől jó példával. — ‚Volna csak alkalmam! — felelt a szájhős — majd megmutatnám én, ki a legény gáton.‘ Gyáva ember — jegyzé meg elmés barátja — hogyne volna most alkalom, mikor alig van csak egy kis alkalom is a harczolás elől menekülni!

— A Kosut Hirlapjában méltán megdicsértetett rácz születésü, de legtisztább magyar érzelmü Damianics honvéd-alezredesről már meg volt irva, hogy ő igy biztatá katonáit: „Fiaim! mindenik közületek rabol, öl annyi fegyveres ráczot, a mennyit lehet; s a rátok lövöldöző hitszegő ráczokéból Franyován 4 házat gyujt fel, értitek?“ — „Értjük, uram, gyujtunk tizet“ lőn a felelet. — E dologgnak még bunkója is van, mert a mint a biztatott katonák rablani és gyujtani indultak, egy huszár illy megjegyzést tőn Damianicsra: „Ez ám a derék ember, nem hiába, hogy rácz, hanem csak is egyedül ő tud ám a ráczokkal bánni!“

— A Csehországból hazánk védelmére visszajött huszárok közül egy igen jeles közvitézt, mind a mellett, hogy irni nem tudott, káplárra akarták megtenni. — „Nem fogadom el kérem alázatossággal“ — mondá az előléptetését jelentő tisztnek. — ‚Hát miért?‘ — „Mert inkább vagyok első közlegény, mint utólsó káplár!“ — Jó leczke ez sok, csupán emberből lett hetyke honvéd-tisztecskének!

— Jelasics, hir szerint levelet irt Bécsből Zágrábba, hogy a magyarok ellen egy ezred rettentő veres köpenyü serezánt állitsanak ki. — Mi pedig azt inditványozzuk, hogy ezen serezán ezred ellenében állitsunk ki egy bataillon bivalyt. Tudom isten, hogy e vitézül öklelődző bivaly-sereg minden strategikus szabályok nélkül is megszalasztja — a veres köpenyeget. S minthogy ezen serezsán-üldöző csapat vezérletéhez semmi ész nem kivántatik, — hivjuk meg főhadi vezérökül, Bunyik harambasát, annyival is inkább, mert ő is serezsán-ruhában szokott járni, s az ez által felingerlendő bivalyok közt a mi részünkre katonai revolutio ütne ki, s legelőször is vezéröket öklelnék agyon, — és csak ezután semmisitenék meg Jelasics győzhetlen veres köpönyegeseit.

V. I.

(Folytattatik).

EGY MAGYAR LEVELE BÉCSBŐL.

Egy jó barátunk szivességéből bizonyos, Bécsben lakó magyar ifjunak Pesten levő bátyjához nov. 3-ról irt leveléből a következőket közöljük.

„Már 3 hete, hogy az események nagy fordulata miatt rendkivüli izgatottságban élünk itt. Küzdöttünk a meddig lehete, october 26-tól kezdve

mostanig, mindig fegyben állottunk; s kisebb nagyobb előcsapati ütközetek történtek, és a külvárosokat a „Spinerinn am Kreutz“ felől sorra bombázták, mig nem végre a Leopoldváros és Landstrasze megadván magukat, innen a belvárosra ágyuztak, s 31-én délután a Burgkaput rohammal elfoglalák, és a város urává lőnek Windischgraetz barbar katonái. Czukor és más gyárakon kivül az udvari könyvtárépület gyult meg de nem égett be. — Hála isten, nekem semmi bajom nem történt, habár derekasan fütyöltek fejem felett a gránátok. Messiásként vártunk a magyartól segélyt, de csak hirét hallottuk, hogy visszaverettek. Most a külvárosok a belvárostól elzárvák; én szerencsétlenségemre a belváros bombardirozásánál is bent voltam s igy mai napig sem bocsátottak ki. Házi kutatások történnek, s mig azon egyéneket, kiket már rég megjegyzettek maguknak, meg nem kapják, ki nem nyitják a város kapuit. — A sz. István piaczán és a Grabenen a katonaság vig tanyáinak tüze perczeg, s a sz. István temploma tornyán egy óriási fekete-sárga zászló lobog. — Az utczákon alig látni egyebet katonáknál; ma már kezdik néhol-néhol a boltokat kinyitni. — Ujságot a Wiener-Zeitungon kivül nem kapunk olvasni; halálbüntetés alatt mindnyájunknak be kell adnunk fegyvereinket. A kávé és vendégházak 11 órakor bezáratnak, szóval az ostromállapot irtóztató kinjai alatt nyögünk, s ez mint mondják, még legalább is 6 hétig igy marad.

Az akademiai legio azon tagjaival, a szegény tanulókkal, kiket elfogtak, még nem tudhatni mi történik; — már a város bevétele előtt egy része vatermörderrel váltá fel a kardot, s a kalabrézert czilinder-kalappal. — Oda a dicsőség! Ha viszszatekintek a multba, — az egész csak egy nagyszerü szép álomkép gyanánt tünik előmbe. Halotti csend uralkodik az egész városban, honnan a tehetősbbek nagy részint vidékre vonultak. Milly vidor s harczias kinézése volt ezelőtt csak pár nappal is Bécsnek. Nők és férfiak tetőtül talpig fölfegyverezve, büszke önérzettel jártak fel s alá az utczákon, s most lelketlen fabábokként ögyelegnek a durva horvátok közt. — Ó édes bátyám, hogy nem engedi isten diadalmaskodni . . . . . de nem merek irni, mert majd nem kapja meg levelemet. — Windischgraetz főtábora Hetzendorfban van; Jelasics is alkalmasint vele lesz. Nagy készületek történnek, mint egy tiszttől megértém Magyarország meghóditására. A bécsi bombardirozás és vérfürdő még csak gyermekjáték volt a Pest ellen tervezetthez képest. *) — Mult hó 17-ke óta semmi posta nem jött s nem is ment. Ma kezdik a leveleket kiosztogatni és küldözgetni. Magyar ujságról most szó sincs, nem is tudom van-é még Bécsen kivül világ, vagy nincs. — Ó beh szeretném most kedves bátyámat látni, jöjjön fel egy pár napra bátyám — ha lehetséges. *)

Utánirat: A horvátok legnagyobb károkat tettek a Leopoldvárosban, — hol öltek és raboltak. A gloggnitzi vaspálya udvar is leégett. — Az országgyülés a király közelébe Kremsier kis városba van összehiva.

*) Csakhogy mig Windisgraetz serege Pestig hatolhatna, addig egy fél országgal kell megvivnia, mi kissé nagyobb feladat levén, mint Bécset meghóditani. — addig szépen kitavaszodik, s ekkor már 200ezer fegyveres magyar fog elibe állani. Szerk.

*) Van esze ön bátyjának, hogy a szabadság szép lombos fájáról a bécsi börtön kalitkájába nem fog most repülni. Szerk.

FŐVÁROSI TÁROGATÓ.

Pest, nov. 13. A képviselőház ma déli 12 órakor tartott ülésében a jegyzőkönyv felolvasása után jelenté az elnök, miszerint Perczel tábornoknak nov. 9-én csáktornyai főhadiszállásáról egy jelentése érkezett, melly is a ház előtt felolvastatik.

A jelentésben a következőkről tudósitatunk.

Perczel nehány napokkal ezelőtt, mikint az a ház tudomására van, biztositotta a határainkkal szomszédos stájer városokat, miszerint invasiót, hacsak erre ellenséges készületek nem kényszeritendik, tenni nem fog.

Azonban, miután Burics császári generál e részben tett irásbani ajánlatát megszegte s az időt csalárdul seregei szaporitására használta; továbbá, miután a Varasd környékén tanyázó 2 horvát s a fridaui császári sereg támadásra és irtásra tön a magyarok irányában készületeket, s a támadás napját f. hó 9-re határozták, jónak látta Perczel tábornok — a törzstisztek is közakarattal beleegyezvén — az ellenséges 3 sereget megelőzni s visszanyomását megkisérteni. Miután Csáktornyát kellő erővel biztositotta, megindult f. hó. 9-én éjfél után serege főrészével s 12 ágyuval.

Előcsapataink Bolozdrán megett találkoztak az ellenséges előcsapatokkal, s részint leöldösték őket, részint elfogták.

Az ellenség nagyszámu lovasokkal, gyalogsággal és 6 hatfontos ágyuval két igen fontos positiót állt el.

De kemény ágyuzás és gyalogságunk bátor előrehaladása sikerité az ellenséget diadalmasan visszariasztani. —

Friedaut a mieink szuronyszegezve fog-

lalták el, noha Friedauban az ellenségnek erős tüzérsége és nagyszámu lovassága állt.

A csata reggeli 6 órától 11-ig tartott, mikor is az ellen futásnak eredt.

Halottunk van 1, 3 nehéz és 11 könnyü sebet kapott. —

Az ellenség halottait — minthogy leginkább hegyek közt estek el — pontosan fölszámitni nem lehet, 50 — 60-ra bizonyosan tehetni; fogollyá 47 esett, kik közöl az olaszok és stájer vadászok azonnal mint önkéntesek magyar szolgálatba állottak. (Éljenek). 21 fogoly Pestre inditatott, a többi kórházban hever.

A tudósitásban dicsérettel emlitettnek meg ismét: Gáspár, ki az elödandárnak volt parancsnoka (éljen); Gaal, táborkari tiszt, ki a vezetésben ügyes tapintatot mutatott; Trangos és többen.

Vitéz huszárainknak felette nehezen esett, hogy csak kevés részt vehettek a hegyes vidék miatt a csatában, — annál is inkább, mivel az ellenség kartácsaiban szinte részesültek.

A hunyadiak, zrinyiek, szabolcsiak, s általában az egész sereg hazafi lelkesüléssel és vitézséggel harczolt.

Friedau sikos dombon fekszik, keskeny utak vezetnek föl a városba — s bátor vitézeink még sem rettentek vissza azt szuronyszegezve bevenni.

Az ellenség Grossontagra vonult vissza.

Vitézeiuk Friedau elfoglalásakor — noha az ablakokból sürü puskalövésekkel fogadtattak, a lakossággal a legnagyobb szelidséggel bántak, rablást el nem követtek, holott maga a császári sereg, midön már a mieink Friedauban voltak, annyira vetemült, hogy 70 gránátot dobatott a városra.

Csáktornyán P. tábornok a foglyokat megvendégelte, s egyet haza bocsátván, megizente, miszerint ha katonái után valahol kár okoztatott volna, ő kész megtériteni, miután ő nem Stájerország lakosai, hanem a zsarnokság ellen emelt fegyvert.

A jelentés felolvasása után elnök nyilvánitja, miszerint Perczel táborozásai a legszerencsésebbek levén, (Éljen) a ház neki köszönetét nyilvánitja, azon tisztekre nézve pedig, kik a tábornok jelentése folytán érintetnek, a honvédelmi bizottmányra bizatik, hogy elöléptetésükről gondoskodjék.

Ezután még a központi vasuttársaságnak kölcsön végett — egy folyamodási tárgya fordulván elö — az ülés eloszlott.

— A napokban fővárosunk igen élénk volt, mit részint a vásár, részint a katonai vándorlás okozott. Huszárok, honvédek, székely határörök, s mindenféle ujonczok nagy számmal vonultak itten át, tábori állomásaikra le s föl utazók. — Mindenfelé csak, a hazáért vívni és halni kész, lelkes magyar vitézeken akad meg a szem, s e harczias életben ujra feltámadva látjuk hősi korainknak már-már letünedezett csillagát.

— Kosut, kormányelnököt az általa megszabaditott szegedi olasz foglyok és barátaik fáklyás zenével tisztelék meg, mintegy jeléül annak, hogy hosszas szenvedéseik sötét éjele most már a szabadság szövétnekével van megvilágitva. — Ugyanök, Nyári Pált, mint a honvédelmi bizottmány fáradhatlan munkásságu tagját is, megtisztelék.

— Nemzetőségi ügy. Egy szabadságbarát mult hétfön a muzeum terén népgyülést hivott össze az iránt, hogy a nemzetőrségbe minden becsületes fegyverfogható polgárnak vagyon- és hitkülönbség nélküli besoroztatására nézve kérvény nyujtassék be a nemzeti gyüléshez. Igen méltányos kivánat; — reméljük, lesz is sikere.

— Versecz még mindig vitézül tartja magát. — A temesvári kamarillagép zsoldosai által legujabban is éjnek idején támadtatott meg, hogy igy könnyebben elfoglalhassák; azonban a derék nemzetörök és honvédek résen álltak, s az ellenséget hősileg visszaverték. — Különös, hogy most ugyanazon dsidások vivnak Versecz ellen, kik az előtt a magyarokkal együtt védték e várost.

— Az aradi várból már százszor is kiszoriták elleneinket, s akasztófára vitték Bergert — a hirkoholók; de a valóság ellenkezőt tanusit. Annyi azonban igaz, hogy már nem sokáig tarthatja magát a vén parancsnok.

— Olaszhonban lévő katonaságunk közül — a külföldi lapok szerint — többen Schweizba szöktek át, s innen Franciaországba menvén, a köztársaság fegyveres szolgálatára ajánlkoztak mind addig, mig alkalmunk nem lesz honuk védelmére haza sietni.

— A haza oltárára ajándék- és kölcsönképen eddig már 2 millio p.forint tétetett le. — Olly rövid idő alatt szép kis segitség. Leginkább a középsorsuak adakozásából gyült az bé; — a leggazdagabbak aránylag legkisebb részt vettek e segélyezésben.

— A Királyhágón tul most már Puchner is windischgraetzkedik. Leginkább oláhok és szászokból álló hadserege Marosvásárhelyt megtámadá s összelövödöztette. A város nagyobb része leégett. A székely hadsereg a város segitségére sietvén, nagy ütközetnek kellett lenni a császáriak és a magyarok közt, — de mellynek kimeneteléről még mitsem tudunk. — Kolozsvár védelmére Nagyváradról és Debreczenből, a kolozsváriak felhivása következtében szép számu erő küldetett. — Gál László, az ismert vitéz-szellemü aradi örnagy, gyakorlott csapatával s ágyuival Zarándmegyébe nyomult, s Halmágy-

nál megtámadván a lázadó oláhok roppant csoportját, közülök ezeret küldött a más világra.

— Ruzsa Sándor, a hires csongrádi szegény legény, miután Szeged városától amnestiát nyert, most egy, a haza védelmére kiállított lovas század élén vezérkedik, — s e minémüségében nem rég Becskereken vonult át a versecziek segélyére.

— Fegyvergyárunk már nagyban müködik, s a halált szóró lőszereket gyorsan készíti. — Selmeczen is van már fegyvergyárunk.

— Csapó Vilmost, a tolnai nemzetörök derék őrnagyát, ki Rót hada ellen Ozoránál olly jó szolgálatot tett a hazának, a szegszárdi nemzetőrség diadalüneppel tisztelé meg. Ez alkalommal Szegszárd lelkes hölgyei megkoszorúzták az érdemes bajnokot. — A honleányi érzelemnek milly szép, milly gyöngéd nyilatkozata ez! —

— Bem tábornok, kiről lapunk mult számában emlitve volt, hogy árulás gyanuja miatt egy ifju lengyel honfitársa által pisztolylövéssel megtámadtatott, — a Közlönyben érdekes életpályáját nyiltan ismertetve a magyar közönség előtt igazolja magát az ellene támasztott gyanusitások ellen, miknek mérges kutforrása, állitása szerint: orosz cselszövény.

— Lemberg, a nemzetörök és katonaság közt történt összeütközés következtében az osztrák kamarilla vérengző zsoldosai által bombáztatván, a város nagy része elégett. E harcznak mind két részről sok emberélet lett áldozata, mi a lengyeleket még inkább fölingerlé régi hóhéraik ellen.

— Bécsben még nincs halotti nyugalom! — mint azt sok hirlap parentáló hangon kürtölé. Sőt a napokban a nép ismét egész erővel feltámadt a katonai despotia ellen. A horvátok rablása és nőfertőzése idézte elő a harczot, s a német katonaság is megsokallván a horvátok baromiságát, sokan közülök a néphez állottak, s elszántan védelmezték őket. — Mellyik rész győzött, még nem lehet tudni, — Annyi azonban igaz, hogy Bécsből még könnyen Milano válhatik, honnét a kamarilla vérebeit már két izben verte ki a nép.

— Miért nem jön Windischgraetz Pestre? — Mert Radeczki azt üzente neki: küldjön segitségére tüstént 40 ezer embert, különben Austria elveszti Lombardiát. És W. Bécsből csakugyan küldött segélyt Radeczkinek.

— Domjanovics alezredes f. hó 9-én a Lagerdorfnál táborozó ellenséget megtámadta, szétverte s Lagerdorfot elfoglalta. Az ellenség közül 200, a mieink közül 6 esett el. E szép diadalt 3 század honvéd, 1 század székely, félszázad Würtemberg-huszár, s Rózsa Sándor lovasai vivták ki. Rózsa Sándor, a puszták hires fia, egy maga 12 ráczot ölt le. Két 1 fontos ágyu, egy lőszertaliga, nagy számu fegyverek, s mintegy 2,000 darab szarvas marha s juh, és 1 szerb zászló lettek zsákmányaink. A zászlót egy székely a szaladó ellenség közül — meglövén a zászlóst — ragadta ki.

Jótékonyság.

Bánatai Erzsébet honvédeink számára 3 lepedőt, s egy font tépetet küldött szerkesztői hivatalunkhoz, s mi a lelkes honleány küldeményét az illető helyen kézhez szolgáltattuk.

Pesten EMICH GUSZTÁV könyvkereskedésében kapható uj könyv:

„A magyar képezdék reformja,“

irta, s az oktatási ministernek benyujtotta

MAJER ISTVÁN

ára 40 kr pp.

Minden hiteles könyvárusnál kapható:

Országgyülési emlék.

Politikai, történeti és szépirodalmi almanach 1848. évre. — Az alsóházi terem rajzával. Kiadta és szerkeszté Vahot Imre. Bolti ára 2 f. 30 kr p.p.

☞ Ki magánál a kiadónál veszi meg ez almanachot, 30 pgő krral olcsóbban kapja azt, mint könyvárusnál.

— Szerkesztői értesités. Névtelen leveleket nem közölhetünk. A levelirók, ha nem is a közönséggel, legalább velünk tudassák neveiket.

— A „Honvéd“, és „Forradalmi képek“ czimü prózai munkák használhatók.

MŰMELLÉKLET. Pesti Divatkép.

A nagy koczkás kelméből készült, s valódi magyaros szabásu, rojtos és zsinóros köpeny a fővárosi hölgyek kedves viselete. — A férfiak általán véve még nemzetőri szolgálaton kivül is katonásan öltözködnek. A kék átillán és szürke nadrágon kivül, a veres béllésü, galléru és zsinórzatu szürke kerek-köpeny s a fekete pörge kalap — sokféle kiadásban — igen divatos.

A Budapesti Divatlapra és Nemzetőrre előfizetni lehet postán 6 fttal pp., helyben 5 pfttal. — A kiadó hivatalon kivül (szabadsajtó-utcza 466-ik sz. második emelet) Emich Gusztáv könyvárusnál is.

Eisenfels Rudolf nyomdája, 3 korona utcza 139. szám.

Kiadja és szerkeszti : VAHOT IMRE.

Budapest. **21. szám.** **Nov. 23. 1848.**

TARTALOM : Honleányokhoz. Sárosi. — Töredékek : De Lamennais „Egy hivő szavai“ („Paroles d'un Croyant“) czimü munkájából. Közli D..... — Tábori képek és csatamezei virágok V. I. — Nemzeti szinház. — Fővárosi tárogató.

HONLEÁNYOKHOZ.

E hon uj szabadságáért
Bajnokink csatára keltek,
S a dicsőség trombitája
Hirdeti, hogy mit miveltek.
Fáznak ők és dideregnek — ;
Fel leányi a hazának.
Tiszta inget, lábravalót
Varrjatok a katonának.

Könnyetekkel áztassátok
A vászonnak minden szálát
S minden szál eltávolitja
A csatázó hős halálát.
Szive ép, de inge rongyos, —
Fel leányi e hazának,
Uj vászonból tiszta inget
Varrjatok a katonának.

Minden öltés, mellyet tesztek
A hazához varr egy szivet,
S minden szivtől díj fejében
Nyertek egy-egy csudamívet.
Minden tűszurás döfés lesz
A veszett camarillának ;
Fel leányok, inget-inget
Varrjatok a katonának.

S ha sebet kap a ki hordja,
Hü kezeknek varrományát
A kifolyt vér áldni fogja
A hon áldozó leányát.
Tiszta szivre fehérnémü
Kell a mell takarójának ;
Fel leányok inget-inget
Varrjatok a katonának !

SÁROSI.

TÖREDÉKEK

DE LAMENNAIS „EGY HIVŐ SZAVAI“ („PAROLES D'UN CROYANT“) CZIMÜ MUNKÁJÁBÓL.

(Folytatás.)

XXIII.

Mindennek a mi e világban megesik, megelőző jele van.

Mikor a nap támadóban van, ezer szinekkel festi meg az eget, és kelet egész tüzben látszik.

Ha zivatar jő, tompa zugás hallatszik a parton és a fellegek kavarognak.

A szám nélküli különféle gondolatok, mellyek a lelki világ láthatárán szállongnak és vegyülnek, jelentik az értelem napja feljövetelét.

A fölrezzentett népek zavargó zugása, és belső mozgalma, előjele a zivatarnak, melly a reszkető népek felett csakhamar ki fog törni.

Legyetek készen, mert az idők közelegnek.

Nagy rémülés és jajgatás lesz azon napon, minőt az özönviz óta senki sem hallandott.

Orditandnak a királyok trónjaikon, mindkét kezeikkel törekszenek széltől elkapott koronájokat megtartani, és vele együtt elsepretnek.

Mezitelen rohannak ki a gazdagok és hatalmasok palotáikból, félvén, hogy annak romjai alá temettetnek.

Lesz, hogy ők az országuton kóvályognak, az elmenőktől néhány darab rongyot kérnek, hogy mezitelenségöket elfedezzék, egy kis fekete kenyeret, hogy éhségöket lecsillapitsák, és nem tudom, ha kapnak-é.

És lesznek emberek, kiket vérszomj foglal el, és kik a halált imádják, és imádás tárgyává teszik.

És a halál kinyujtandja csontkezét, hogy őket megáldja, és ezen áldás szivökre száll, és az megszünik dobogni.

És a tudósok megzavarodnak tudományukban, és az ollyannak tetszik nekik, mint egy kis fekete folt, ha az ismeret napja feljön.

És a mint feljebb hág, tüze megolvasztja a széltől összegomolygatott felhőket; és a felhő csak vékony köd lesz, mellyet egy lágy szellő enyészetre hajt.

Soha sem volt olly tiszta az ég, sohasem olly zöldellő és termékeny a föld.

És a gyönge szürkület helyett, mellyet mi napnak nevezünk, eleven, tiszta világosság sugárzik le a magasságból, mint az isten képének fényessége.

És az emberek ezen világosságnál nézdelik egymást, és fogják mondani: mi nem ismerők sem magunkat, sem másokat; mi nem tudók, mi az ember. Most tudjuk.

És mindenki fogja magát atyafiában szeretni; és magát szerencsésnek állitni, ha neki szolgálhat; és a szeretet miatt, melly mindeneket egyenlőkké tesz, sem kicsinyek, sem nagyok nem lesznek, és minden család egy család lesz, és minden nemzet egy nemzet.

És ez az értelme a titkos betüknek, mellyet a vak zsidók a megváltó keresztjén erősitettek meg.

XXXI.

Láték egy csuda magasságu bikkfát. Tetejétől, csak nem le tövéig, bámulatos nagy gallyakat eresztett, mellyek a földet körüskörül befedezék, elannyira, hogy kopár lőn; s egyetlen egy füszálacska sem tenyészheték miatta. Ezen óriás fa tövénél nőtt ki egy tölgy is, melly, miután néhány lábnyira növekedett, meghajolt, elfordult, aztán hátrafelé nyult, aztán ismét felemelkedett, és ismét elfordult; elvégre ugy nyujtá ki tar, lombatlan fejét a bikk vastag gallyai közt, csakhogy egy keves levegőhöz és egy keves világossághoz jusson.

És én gondolám magamban: igy nőnek a kicsinyek a nagyok árnyékában.

Ki gyülekezik e világ hatalmasai körül? ki közelit hozzájok? A szegény nem; őt tova üzik: az ő látása elfogná szemöket piszkolni. Gondosan távol tartják a szegényt szinök- és palotáiktól, megtiltják neki kerteikbe a bemenetelt, mellyek mindennek tárva állanak, csak neki nem, mert munkától elcsigázott testét rongyos köntös fedezi.

Ki gyülekezik hát a világ hatalmasai körül? A gazdagok, és hizelkedők, a kik gazdagok akarnak lenni, a szemtelen nők, titkos kivánságaiknak gyalázatos cselédjei; a bohóskodók, a bolondoskodók, a kik lelkiismeretöket elaltatják; és a hamis próféták, a kik megcsalják.

Ki még? Az erőszak és a csalárdság fiai, az elnyomás czimborái, a kegyetlen poroszlók, mindenek, a kik mondják: Adjátok nekünk martalékul a népet, és mi az ő aranyát szekrényetekbe, zsirját ereitekbe szivárogtatjuk.

Oda, a hol dög van, a keselyük gyülekeznek.

A kis madarak a fűbe fészkelnek, a ragadozó madarak magas fákra.

XXXII.

A korban midőn a levelek sárgulnak, tére visszacsendesen egy öreg egy csomó rőzsével hátán kunyhójához, melly egy kisded völgy torkolatánál vala.

És az oldalon a hol a völgy megnyilt, látszék néhány itt-ott elszórt fák közt, a nap hajló sugára, melly már leáldozott, az estfellegekkel játszadozni, és ezt számtalan szinekkel megvilágositani, mellyek lassan-lassan kialvának.

És az öreg, midőn kunyhójába ért, melly a mellette fekvő, s általa mivelgetett kisded majorsággal, egyetlen egy birtoka vala — leveté a hát rőzsét, leüle tüzelője füstjétől megfeketült lóczájára, és mély álmadozásokba merülve fejét mellére hajtá.

És időnként tört sohajtás jöve ki szorongó melléből, és töredezett szóval monda :

Nekem csak egy fiam volt, ők elvették tőlem ; csak egy hitvány tehenem, ők elvették kisded majorságom adójába.

És eztán gyöngült hanggal ismétlé : Fiam, fiam ; és köny szökött szemébe, de a köny nem csordulhatott ki.

A mint ő, illy buslakodva ült, beszóla valaki, mondván : Atyám isten áldása rajtad, és tieiden !

Az enyémeken ? monda az öreg, nincs senki, a ki enyém volna ; én egyes egyedül vagyok.

És fölemelvén szemeit, megláta az ajtónál, hosszu botra támaszkodva, egy zarándokot ; és tudván, hogy isten az, a ki a vendégeket küldi, monda neki :

Az isten áldása rajtad is. Jöjj be fiam ; mindene, a mie a szegénynek van, közös az a szegénynyel.

És tüzet gerjeszte a rőzséből, és a vándornak vacsorakészitéshez fogott.

De sehogy sem szabadulhata meg az őt nyomó gondolattól ; mindig szivén fekvék az.

És a zarándok, midőn megtudá, mi busitja olly keservesen, monda : Atyám az isten téged megkisértett az emberek keze által. De még nagyobb inség is van, mint a tied. Nem az elnyomottak, de az elnyomók szenvednek legkeményebben.

Az öreg fejet ráza, és nem felelt.

A zarándok monda tovább : a mit most nem hiszsz, legitt elfogod hinni.

És miután leültette, kezét szemeire tevé ; és az öreg olly álomba esék, a melly hasonlita azon kemény, zord, iszonyatos álomhoz, melly Ábrahámot akkor vevé elő, mikor az isten neki, maradékai jövendő balsorsát kijelentette.

És ugy tetszék neki, mintha valami nagy palotában egy ágy mellett volna, és ezen ágytól oldalvást egy korona vala, és ezen ágyban egy alvó férfiu fekvék, és a mi ezen férfiuban történt, látá az öreg, mint az ember nappal ébrente látja, mi történik szemünk előtt.

És im a férfiu, ki az arany nyoszolyában fekvék, halla, mint egy sokaság zavargó robaját, a melly kenyért kért. Olly vala a zaj, mint a haboké, mellyek zivatarkor a partban megtörnek. És a zivatar növekedék ; és a férfiu, ki alvék, látá mint emelkednek a hullámok pillanatonként feljebb, és már mint csapkodják a palota falait, és hallatlanul erőködött, hogy elfuthasson, és nem futhatott, és félelme mondhatatlan vala.

Mig ezt rémülve vizsgálta, az alatt az öreg, hirtelen más palotába vitetett. Az, a ki ott fekvék inkább holt, mint élő emberhez hasonlitott.

És álmában elvágott főket láta maga előtt ; és kinyitván szájokat, mondának ezen fők :

Mi érted áldoztuk fel magunkat, és ez a jutalom, mellyet töled nyerénk. Aludj ! aludj ! Mi nem aluszunk, mi virasztunk a boszu órájáig ; az közel van !

És a vér megfagya az aluvó férfiu ereiben, és monda magában : legalább csak koronámat hagyhatnám hátra ezen gyermeknek ; és meredt szemeit egy bölcsőre függeszté, mellyen a királyné koronája vala.

De, midőn magát megnyugtatni, és ezen gondolattal megvigasztalni kezdé, jöve egy más, arczvonásaiban hozzá hasonló férfiu, megragadá a gyermeket, és a kőfalhoz mázgolá.

És az öreg az elszörnyedés miatt ájuldozott.

És ugyanazon pillanatban két különböző helyre vitetett, és ezen két hely, bár el vala választva egymástól, ő rá nézve, csak egy helyet képezett.

És láta két férfiut, kiket mindenre nézve ugyanazon egy férfiunak lehete tartani, és megérté az öreg, hogy azok egy méhben hordoztatának.

És álmuk olly vala, mint az elitéltté, a kire ébredésekor a lenyakazás vár. Véres halotti lepelben burkolt árnyékok menének-el előttök, és azoknak mindenike elmentében megilleté őket, és tagjaik visszahuzódának, és rangatódzának, mintha a halál illetésétől akarnának elhúzódni.

Akkor szörnyedelmes mosolylyal egymásra nézének, és szemök szikrát vetett, és kezök vonagolva nyult egy tör markolata után.

És eztán láta az öreg egy halvány sovány férfiut. Nyoszolyájába orozkodék a gyanakodás, szemébe fecszendé mérgét, lassu hangon veszélyhozó szavakat mormogott, és lassan szeget vert hideg izzadságtól nedves koponyájába. És egy emberi alak, halvány mint a halotti lepel, közetite hozzá, és a nélkül, hogy szólna, mutata ujjával egy sötétkék jelre, a melly nyakán vala. És a nyoszolyában a hol feküvék, lefittyene álla a halvány férfiunak, és szája az ijedelem miatt kitátult, és szemei rettenetesen kimeredének.

És az öreg a rémülettől összeborzadva, egy nagyobb palotába vitetett.

És az, ki ott aluvék, nagy erőködéssel lélekzett. Egy fekete kisértet kuporodott mellére, és vicsorogva néze rá. És susogott fülébe, és szavai a férfiu lelkében képekké lőnek, mellyeket a kisértet hegyes ösztönével sürgeté és nyoma.

És ez látá magát számnélküli sokaságtól körül vétetni, a melly rettenetes zajt keltett :

Te nekünk szabadságot igértél, és szolgaságot adtál.

Te nekünk igérted, hogy törvények által igazgatsz, és a törvények csak szeszélyeid.

Te nekünk megigérted, hogy nőink, gyermekeink kenyerét megkiméled, és inségünket megkettőztetéd, hogy kincseid megszaporitsd.

Te nekünk dicsőséget igértél, és a népek utálatát és igazságos gyülöletét vontad ránk.

Szállj-le! szállj-le! és menj alunni az esküttörökkel, és zsarnokokkal!

És érzi, hogy a sokaság elvonszolta és lebuktatta, és az aranynyal tölt zsákokba kapaszkodék, és a zsákok kihasadának, és az arany kigurult, és a földre esett.

És ugy tetszék neki, mintha szegényül bolyongana a világban, és szomjusan, isten nevében italt kérne, és pocsolyával tölt pohárt nyujtnának neki, és mindenek futnának tőle, mindenek átkoznák, mivelhogy homloka az áruló bélyegével megsüttetett.

És az öreg undorodva forditá-el tőle pillanatát.

És más két palotában láta más két férfiakat, halálkinról álmodozókat. Mert, mondának ők, hol találunk menedéket. A föld meg van ásva lábaink alatt; a nemzetek utálnak bennünket; még a kis gyermekek is estve reggel imádkoznak istennek, hogy a földet tőlünk szabaditsa-meg.

És az egyik kemény fogságra, azaz, a test és lélek minden gyötrelmeire és éhhalálra kárhoztatta azon szerencsétleneket, kiket gyanuba vett, hogy e szót h a z a kimondák; és a másik miután javaikat elkobzotta, két fiatal lányt vettetett tömlöczbe, kik kötelességök szerint, megsebesitetett testvéreiket a kórházban ápolák.

És midőn ezen hóhérlásban kifáradának, követek jövének hozzájok.

És az egyik követ monda: Déli tartományaid széttörték a bilincset, és darabjaival elüzték tisztartóidat és katonáidat.

És a másik: Sasaid egy nagy folyóviz partján szerte szaggatvák; rongyait a habok viszik.

És a két királyok hengergének ágyukon.

És az öreg láta egy harmadikat: Ez az istent kivetette szivéből, és szivében, az isten helyett, vala egy féreg a melly azt szüntelen rágta; és ha a félelem élénkebb lön, tompa káromlásokat dadoga, és ajkai véres tajtékkal lőnek fedvék.

És ugy tetszék neki, mintha egy végetlen pusztaságon volna egyedül a féreggel, a melly őt többé el nem hagyá. És ezen pusztaság temető vala, temetője egy meggyilkolt népnek.

És hirtelen meginga a föld, a sirdombok megnyilának, a holtak feltámadának, és számtalanon kijövének; és ő sem megmotszanhatott, sem kiálthatott.

És mindnyájan ezen halottak, emberek, asszonyok, gyermekek, hallgatva rá nézének, és kevés időmulva, szint olly hallgatva vevék a sirköveket, és körül rakák.

Először csak térdéig, aztán melléig, aztán szája széléig, és ő erőkövde kinyujtá nyakát, hogy még egyszer lélekzhessen, és a rakat magasabb magasabb lőn, és midőn el vala végezve, teteje barna felhőben enyészék-el.

Az öreget elkezdé ereje hagyni, lelke a szörnyedelmekkel szerfölött meg vala terhelve.

És miután néhány puszta teremen átmenének, egy kisded szobába juta, és ott egy nyoszolyán, mellyet egy halvány mécs szegényen világita, megpillanta egy elélemedett embert. . . . . .

. . . . . .

És e vala az utósó látmány. És midőn az öreg felébrede, hálát ada a gondviselésnek azon osztályrészért, melly neki az élet bajaiból jutott.

És a zarándok monda: Reméllj és imádkozzál! az imádság mindent megnyer. Fiad nincs elveszve, szemeid meglátják őt, mielőtt elhunynának. Várd békében az isten napját.

És az öreg békében várá. —

TÁBORI KÉPEK

és

CSATAMEZEI VIRÁGOK.

Egy huszár négy, általa elfogott és lefegyverzett horvátot hajtván maga előtt, a mint ezt Somogymegye egyik falujának Jelasics által kipusztitott népe észrevevé, vasvilla és kaszára kapott, s a foglyokat agyon akará verni. — A huszár megboszankodva azon, hogy az ő fáradságának gyömölcsét illy könnyü szerivel akarják megsemmisiteni, — illy szavakkal riasztá vissza a felbőszült népet: „Megállj, a ki i -e van a parasztjának, ne merd az én jószágomat bántani, fogj magadnak horvátot, ha agyon akarod verni!“ —

Midőn Kosut a táborban volt, felhivá a katonaságot, hogy ha valakinek panasza, kérelme, vagy bármi bejelenteni valója volna, terjessze azt ő elibe, minden tartózkodás nélkül. Erre egy veterán huszár tüstént bejelenté magát, arra kérte Kosutot, hogy ha már nekik dupla fizetésök jár, hadd kapjanak a lovaik is dupla portiót. A kivánat teljesitve lőn. — „No lám — szóla az öreg huszár — mig a császárt szolgáltuk, se dupla lénung, se dupla portió nem járt, — s most mióta az országot szolgáljuk, s többé nincs király, minden meg van, a mint dukál!“ —

Veszprémmegye egyik helységében, hol a bakter a toronyból leste az ellenség jövetelét, — egyszerre csak félre kezdik verni a harangot, s a falu népe közt iszonyu lárma közt terjed el a hir, hogy már jön a horvát, itt az ellenség. A toronyból veres zászló tüzetvén ki, e jeladásra a szomszédfalvak népsége is mindenféle házi fegyverrel sikra száll. A százados csatarendbe állitja a puskás és lándsás nemzetőröket, s hátuk mögé a fölkelt népet helyezi födözetül. Egy rosz mozsaruk is volt, mellyet ünnepélyek alkalmával az ezer mesternek nevezett kántor szokott volt elsütögetni. A taraczkot tehát, a tüzérkedő kántor vonakodása daczára is, fegyveres kiséret mellett magukkal vivék, hogy legalább nagyszerü durrogatással ijeszszék el az ellenséget.

Igy indult el vagy 5 helység népe a horvátok ellen, kiknek száma a toronyőr állitása szerint, noha a ködös idő miatt alig lehetett őket kivenni, — mintegy 300 főre mehetett. — A vászonnép, s az öregek és apró gyermekek szivmetsző siránkozás közt váltak meg csatába indult hős atyjokfiaitól.

Midőn már vitéz seregünk nagy elszántsággal egy óranegyednyi messzeségre gyalogolna, — a százados, kinek szive, nem tudni, a csatavágy vagy félelem miatt-é, igen dobogott, megállitja őket; és tisztelt barátját, egy, rokonai látogatására körükbe érkezett pesti ügyvédet és nemzetőr tizedest, az összes nemzetőrség és fölkelt nép nevében arra kéri, hogy, miután ő a strategia szabályaihoz valamennyiöknél jobban ért, sziveskednék a fővezérséget magára vállalni.

Erre harsogó éljen tölté be a lég ürét, s a pesti ügyvéd és nemzetőr-káplár a benne öszpontosuló bizalmat érzékenyen és nagy minákkal megköszönvén, strategiai szabályok szerint intézendő hadi operátióját legelőször is azzal kezdé, miszerint az ellenség hollétének kikutatására a legválogatottabb 12 fegyveres nemzetőrt, s a kántort rettentő mozsarával együtt haladék nélkül elküldé.

A kántorra villámcsapásként hatott e parancsolat, — és ő egy ideig férfiasan ellene is szegült, állitván, hogy 24 embernek, s egy rosz mozsárnak annyi sok száz ellenség és ágyu ellen kiindulni, a legvakmerőbb életkoczkáztatás. Azonban a fővezér nem akart elállni mértanilag kiszámitott hadi tervétől, s miután kántor uram ellen a hátramaradás szerencséjében részesülő népség halálos fenyegetőzések közt kikelt, — mit volt mást tennie, kérlelhetlen fatumának megadta magát, hanem szivérősitőül ugyancsak meghajtá a kotyogót.

„No zsámfutter! — most már menjünk! — szóla a neki bátorodott kántor elhatározottan; — most már ha kell százat is lövök egymás után; hanem instálom fővezér urat, tessék mellém 4 embert rendelni, ki mozsaramat folyvást töltse, hogy minél szaporábban menjen a puffogatás!“ — Kivánata teljesitteték; és a kántor födözetével együtt portyászni indult.

A hátrahagyott sereg némán fülelt, hogy mikor kezdődik már a csetepaté. — Az elindult előcsapat is, meg-megállt, s majd felágaskodva, majd hasra fekve leskelődött, hogy hol hát az ellenség; — a kántor minden állomásnál kicsiholt és meggyujtá a koczaágyu elsütésére használandó zsidóbört, alias, taplót. Előttem tüz, mögöttem viz —, gondolá ő, s annyiban betüről-betüre igaza volt, a mennyiben keze közt az égő tapló pislogott, hátán pedig halálos verejték csurga le. Illy helyzetében ismét egy nagyot huzott a kulacson, mi annyira elkápráztatá szemét, hogy kis idő mulva a ködfátyolon át csakugyan valami ellenségformát kezde látni.

„Megálljunk barátim! — szóla a kántor! — Csitt! bukjatok le, — amott az ellenség ni!“ — És a megijedt nemzetőrök lebuktak, s egyszerre nekik is ugy tetszett, mintha ellenséget látnának, kik egymás mellett, épen ugy mint ők, a szántóföldön lebukva, s összekuczorodva várnak reájuk.

És kántor uram, bátorsága a jóféle somlyaitól tetőpontra hágván, igy kezde okoskodni: Itt mindenesetre legczélszerübb lesz megállapodni, azaz, az ellenséghez tovább nem közeledni, és a lehető legsürübben a légbe lövöldözni, mert erre az ellenség könnyen megijedhet, és futásnak eredhet; — ha pedig nem tenné ezt, akkor hátrahagyott vitézseregök meghallván a durrogást, segitségökre jö!

Még be sem végzé ez okoskodást, s a taraczk már is iszonyu durranással sült el keze alatt, s harczias buzditására a nemzetőrök is majd egyenként, majd egyszerre ugyancsak ropogtaták fegyvereiket, — közbe-közbe nagy harangként szólván bele a rosz mozsár hatalmas hangja.

E vitéz tüzelés egészen tüzbe hozá a menny és pokol ellen elszántan küzdő höseinket ugy, hogy akár késő estig sütögették volna fegyvereiket, — ha t. i. lőporuk el nem fogy.

„No most már mitévők legyünk? — szóla a kántor e hősi actus által egészen kipirulva — a puskapor elfogyott, segitségünk nem jö, — s az ellenség a mint látom, meg sem mozdul helyéből.

— De hátha megmozdul! — jegyzé meg egy nemzetőr.

— Sőt bizony isten már mozog is! — orditá a kántor, mire a nemzetőrök elhányván fegyvereiket — utczu neki, vesdd el magad! — olly gyorsan kezdtek futni, hogy pályanyertes agárral sem lehetett volna őket utólérni. Erre már kántor-uramnak is inába szállt a bátorság s ő sem mulasztá el nyomban követni az üdvös példát, a nélkül, hogy a falu dicsőséges ágyutelepét magával vinni eszébe jutott volna. — Tüzérsegédei is, a

nagy sietségben ott felejtették a czifra szűrt, egyet kivéve, ki sánta levén, nem tudott szaladni. —

S im a futó előcsapatnak milly nagy lön az ő meglepetése, midőn hátrahagyott seregök állásának helyére érvén, ennek csak hült helyét találák. Ez még inkább ijesztőleg hatott reájuk, s futásukat csak kettőzteté.

A mint a faluhoz értek, még nagyobb vala meglepetésük. A nagy és vitéz sereg, — melly az előcsapat sürü puffogatását inkább ellenséges tüzelésnek vélte, s e miatt ideje korán visszavonult, azaz, nyakra főre megszaladt, — most, választott fővezérök, a pesti ügyvéd strategikus terve szerint, a fehérnép- és gyermekekkel együtt a falu sánczolásán, vagy inkább körülárkolásán dolgozott, nehogy az ellenség könnyü módon elfoglalja, s elpusztitsa vagyonukat.

A kántor látván, hogy a nagy sereg, még az ő kis csapatánál is poltronabb, — még ki sem lihegte magát egészen, s rettentő szemrehányásokkal támadá meg az egész sánczoló sereget, hogy miért nem jöttek segitségökre, s miért tették ki őket a legnagyobb veszélynek?

Erre száz meg száz kérdéssel ostromolták a kántort, mik leginkább oda mentek ki: valljon jön-é, s közel van-é már az ellenség?

— A mi kemény tüzelésünk ugyan, eleinte roppant pusztitást tett köztük — szóla a kántor — s meg is szalasztotta őket; de aztán kifogyván löporunk, kénytelenek valánk visszavonulni; — s most már alkalmasint előre fognak nyomulni, s elfoglalják helységünket.

„Jézus Mária! oda vagyunk! — Siessünk a munkával!“ — kiáltozott a megrémült nép.

S a mint a sánczolást a legnagyobb kétségbeesés közt folytaták, — egyszerre csak, a csatamezőn hagyott mozsárral s néhány fegyverrel együtt közéjök döczög azon sánta vitéz, kit a kántor tüzér-segédül használtt a taraczknál.

A fővezér és a nép kiváncsian rohanák meg az előcsapat utó-maradványát, s ismét az ellenségről tudakozódtak.

— No ugyan ti megjártátok a bolondját! — szólt a sánta tüzér jóizü kaczagással, — hisz nincs ott még csak hire is az ellenségnek! A mit kántor uram, és a többi puskás urak a ködben és bortól káprázott szemökkel ellenségnek néztek, s a mitől lóhalálában futottak, nem volt egyéb — mint egy széltiben sok apró trágya-kupacz!

Kupacz-é?! — szólt az egész vitéz sereg száj- és szemmeresztve! — No ugyan mi megjártuk!

A sánczoláson dolgozott nép szégyen, boszankodás, nevetés s kölcsönös gunyfaggatódzás közt vonult hajlékaiba.

A kántor, mozsarával tanusitott vitézsége hirét erőnek erejével fenakarván tartani, ámitásnak nyilvánitá a sánta tüzér beszédét, s mindenekkel azt akarta elhitetni, hogy az ellenség a kupaczok mögött állt, s az ő tüzelése szalasztá meg a horvátokat.

A toronyőr, ki tévedésből annyira elbolondità a népséget, alig birt megmenekülni néhány feldühödt vitéznek körmei közül.

A strategia szabályai szerint müködött pesti ügyvéd és nemzetőr-tizedes pedig, másnap bucsut vevén szülőhelyétől és rokonitól, ezek egyike az elváláskor kérdé tőle: „No öcsém, mikor jössz ismét hozzánk?“ — — „Majd ha ismét vezérre lesz szükségök — a kupaczok ellen.“

V. I.

ŐRÁLLÁS A NEMZETI SZINHÁZ KÖRÜL.

Nov. 11. Linda. Olasz opera.

— 12. Egy táblabiró a marcziusi napokban.

— 13. II. Rákóczi F. fogsága.

— 14. Kunok. Magyar opera.

— 15. Macbeth. Olasz opera. Hogy Pesten vásár volt, ezt a repertorium is mutatja.

— 16. Mathild. Franczia dráma.

— 17. Házasság dobszónál. Franczia vigj. — Szatmáriné (Gervaise) elemében volt, és pompásan játszott. Farkas (Luignon), először adott okot arra, hogy vigjátékban megdicsérjük, s miért? mert komoly szerepe volt. Valahányszor e téren müködik helyén van, és a hivatást nem lehet tőle megtagadni; de mihelyt könnyüded, comikus szakmába vág, — hivatása körén túl lép és csak árt magának.

— 18. Martha. Opera. Flotowtól. Hollósi Korn., Farkas és Füredinek ez operábani jeles működése más ismeretes! Ők viszik, ők emelik az egész előadást. — Hanem kivülök az ujoncz Szabó Emilia is említést érdemel. Az ő előadása Nancy szerepében sokkal otthonosabb és biztosabb, mint egyébkor szokott lenni. A kezdőnek jó szándéku utmutatás, gyakorlásra alkalom kell, s ha tehetsége van, csakhamar kifejlődik az, és határozott irányt vesz magának.

— 19. Egy táblabiró a marcziusi napokban.

— 20. Lendvai javára: II. Rákóczi Ferercz fogsága. Mind a mellett is, hogy e művet már többször adák, annak jelessége, s a jutalmazott művész iránti meleg részvét megtölté a szinházat.

— 21. Eszter és Dávid. Ballettel.

FŐVÁROSI TÁROGATÓ.

A honvédelmi bizottmány rendezett és felelős kormánynyá alakittatik át, s a közügyéri tárczák a bizottmány tagjai közt fognak kiosztatni. Kosut, Szemere, Nyári, a közvéleménynek legnépszerübb jelöltjei. — Ha a többi nem is épen inyünk szerint neveztetnék ki, most, midön legnagyobb egyetértésre van szükség, ne csináljunk ebből pártkérdést, s most kormányférfiainkban inkább a szilárd hazafiui jellemet, mint a kitünő capacitást keressük. Ők pedig az alájuk rendelt hivatalnokok megválasztásánál az ügyességen kivül leginkább a moralis jellemet tekintsék. Mert, héj uraim, ugy vesszük mi észre, hogy a radicalismus köpenyébe burkolt egyének közt is elég gazember van, kik a haza veszélyes bonyolódott állapotát szennyes önérdekeik kielégitésére használják, a zavarosban halásznak, s kik nem tekintve azt, hogy közanyánk a haza, élet-halál közt küzködik, ennek különben is megfogyatkozott közvagyonát, a részint a hivataluk körébeni tétlenség által, részint roszlelkuségből lopják, rabolják. — És különösen arra figyelmeztetjük a kormányt, hogy holmi bélyegzett iparlovagokra pénzkezeléssel járó ügyeket soha ne bizzon; hanem válaszsza meg embereit, próbált becsületességü férfiakból, kik nemhogy lopnák a beteg hazát, hanem még utósó filléröket is feláldoznák annak felgyógyulásaért.

— Gr. Battyáni Kázmér f. hó 15-én a környék megtisztitása végett egy kis kirándulást tett az eszéki várból, s a mintegy 1000-re menő serviánusokat és határőröket egy órai kemény tüzelés után szétverte; rendes katonaságunk, honvédeink s nemzetőr-tüzéreink biztos irányu lövése számosat elejtvén közülök, mig a mi részünkről csak 3 sebesült és egy halt meg. A megfutamlott ellenséget a feneketlen sár miatt nem lehetett üldözni, — s győztes seregünk kénytelen volt egy elfoglalt szerb zászló- és ágyuval a várba visszatérni. A nemzet képviselői e diadalmi jeleket a derekasan vezérkedett Battyányi Kázmérnak ajándékozni elhatározák. Ő ez ütközetben sebet is kapott, melly azonban istennek hála, nem veszélyes.

— A kamarilla legujabb hálóvetés kisérlete. — A nemcsak gonosz, de egyszersmind ostoba kamarilla azt hiszi, hogy a magyar népet és katonaságot még sikerülhet elámitania, s hálóba keritenie. Legujabban is a király nevében több mindenféle proclamatiót, manifestumot intézett a magyar néphez és katonasághoz, mellyekben a honvédelmi bizottmány, és a nemzeti képviselők, tehát a törvényes hatalom és felsöbbség ellen lázitja, bujtogatja öket, nem gondolván meg, hogy ezen lépése által, a nép előtt még inkább meggyülölteti magát, s a jelen kormány és törvényhozó hatalom iránti bizalmat és tiszteletet még inkább erősiti. — Ezen kamarillai iratok legelőször is Sopronmegyéhez küldettek, melly tüstént a honvédelmi bizottmányhoz utasitá azokat. Az országgyülés nemhogy elnyomná ez ártatlan proclamatiók terjesztését, sőt inkább előmozditja azt, — természetesen hozzácsatolandván a kellő felvilágositást.

— Erdélyből csak szomoru hireket hallunk. A kamarilla zsoldosai már Kolozsvárt is elfoglalák. — A székelyek radnóti tábora a vezér árulása miatt szétoszlott.

— A honleányokhoz intézett szózat megtevé hatását. Budapest lelkes hölgyei versenyezve varrják az inget és lábbelit ujonczaink számára, miket honleányaink egyik vezércsillaga, Bohusné asszonyhoz kell beküldeni.

— A lengyel legio, melly szabadságharczunkban részt venni jött hozzánk, eddig már 600 főből áll. Ők a Károly-kaszárnyában naponként gyakorolják magukat, s minthogy mindenik egy-egy hős, bámulandó ügyességök van a fegyverforgatásban. Egyenruhájuk: fehér atilla veres zsinórzattal, kék nadrág és veres chlopiczki-föveg.

— A temesvári kamarilla-zsoldosok Lippát és Uj-Aradot két napi harcz után elfoglalák. A mi vitézeink derekasan viselték magukat, mig a tulnyomó erő visszavonulásra kényszerité öket. A mi halottaink száma igen csekély; mig a császáriak, s a fölkelt oláhok közül száznál több elesett. Legujabb hirek szerint Uj-Arad és Lippa a mieink által ismét visszafoglaltaték.

— Az alvidéki táborból a napokban a Sándor nevü gyalogezred, s a Ferdinand- és hannover-huszárok, mind meg annyi edzett hős, vonultak át fővárosunkon a feldunai táborba, honnan viszont az 1200 borsodi önkéntes távozott el, miután szolgálati idejök kitelt. Kár az illy gyakorlott vitézeket haza bocsátani, — az illetöknek mindent el kellene követni, hogy azoknak kedvök legyen tovább is táborozni.

— Battyáni Kázmér, legujabb hirek szerint Diakovárt elfoglalta s igy az egész Slavónia kezünkben van.

— Perczel Mór tábornok, Csáktornyáról Letenyére vonult vissza, hol seregét a mindinkább szaporodó drávamelléki ellenséges had irányában megerösiteni szándékozik.

— Kosut lapja a budapesti hirlapok olvasó közönségének statistikáját adván, e szerint a pesti postáról összesen 21,487 példány küldetik szét a fővárosi lapokból. — A mi lapunk postai példányainak száma hibásan van közölve, mert a Divatlapból nem 395, hanem 440 küldetik szét a pesti postán, helyben pedig 120 hordatik házakhoz. Annyi igaz, hogy a két divatlapnak összesen sincs annyi előfizetője, mint a mennyi a szépirodalmat háttérbe toló háborus idő előtt egynek-

egynek volt, ugy, hogy a jövő évben egynél több divatlap nem is tarthatja fen magát. No de lesznek még jobb idők is a magyar szépirodalomra nézve.

— A lembergi forradalomban 300 derék lengyelnő öletett le a brutális katonaság által. Egy nő maga 4 zsoldost lött le pisztolyaival. — A lengyel hölgyek hősies lelkülete példátlan a maga nemében.

— A terézvárosi követválasztás pár nap mulva végbemenend, s a jelöltek közt legtöbb szavazattal bir Molnár József, gombkötőmester. — A concurrensek sokan valának, különösen: Harsányi Pál, Császár Ferencz, Horárik, Stuller, Ney, Tót Gáspár, Pálfi Albert és Török János. E lap szerkesztője is megkisértette volna a versenyzést, de miután tudva volt, hogy a terézvárosi polgárság csak iparost akar választani — hihetőleg azon érdekből, hogy képviselőjük a czéhek eltörlése ellen dolgozzék, — föl sem lépett a versenyező pályára.

— Több uj magyar lap van ismét keletkezőben. A „Jövő“ programmja, mellynek felelős szerkesztője Ábrányi Emil, már közre is van bocsátva. Mi azt kivánjuk, hogy a Jövőnek jelene, azaz, közönsége is legyen.

— Szinpadi ujdonságok. A cselekvénydus forradalmi idő szinpadunkon is élénkséget kezd előidézni. — Legközelebb adatni fog itt Schiller Vilhelm Tellje, derék szinésznőnk Szatmáriné javára. — Azután Dobsa „Marczius 15-ike“ czimü vigjátéka, s ugy Obernyiknek a zsidók emancipatiójára vonatkozó szinmüve kerülend szinpadra. — E lap szerkesztőjének „Kamarilla“ czimü drámája is elfogadtatott, s minthogy korszerü, reméljük nem fognak késni előadásával.

— János herczeg, a német birodalmi Reichsverweser a frankfurtiak által elfogatott, s addig nem adják őt ki, mig cserébe Windischgraetzet nem kapják meg, ki Blumot, német birodalmi képviselőt a nemzeti jogok példátlan sértésével főbelöveté.

— Prágában a német és cseh forradalmi párt egyesülvén, az osztrák katonaságot le- s magát fölfegyverzé. — Most már Windischgraetz ujra mehet Prágát bombázni.

Eger, nov. közepén. Városunk egészen kivan forgatva régi alakjából. Az egykori szellem eltávozott! — az előbbi érsek által tervezett apácza kolostor, mellybe a sz. patriarcha öreg napjait sem kimélve, egynéhány novitiust már előre kiszemelt — dugába dölt, a templomban rabok, kolostorokban papnöveldékben honvédek tanyáznak, a növendék papság, káplánok s plébánusok nagy része, borzasztó! már a nőszülhetésről, mint megszokott eszméről széltire beszél, sőt sokan a honvédekhez is beállnak, az excommunicált Martiust a casinóban fenszóval olvassák, a honvédegyesület lelkes proclamatiókat, népgyüléseket tervez, szóval, az egész város az ujabb kor és szabadság eszméitől van átvillányozva. Hála a magyarok istenének, s utána Kosutnak, a szabadság ernyedetlen bajnokának! mulik a sötétség, s a nép is látni kezdi az ellenünk koholt pokoli ármányt, mellynek legalsóbb osztálya közt is uton utfélen hallhatni hason jellemző nyilatkozatot, minőt a napokban egy igen egyszerü nő elkeseredve könyező szemekkel tett előttem mondván: „hisz uram már a király isten után atyánk volna, de micsoda gaz hunczvut apa volna az ollyan, ki egyik gyermekének azt parancsolná, hogy öld meg a másikat.“ — Csak a kolostorok jezuitaszerü titkos czelláiban, s azon bizonyos felsőbbek körében, kik félnek elveszthetni azt, minek megszerzésiért lelkiismeretöket veték áruba —, jár még kisérteni ama gonosz szellem, mellyet az austriai ház demoralizaló politicája századokon keresztül ördögi mesterséggel nevelt, s melly oka: hogy — mi példátlan a történetben — e szegény nemzetnek jelen szabadság-harczaiban olly sok gaz honáruló fia találkozott, — a nemzet átka, s boszuló karja sujtsa őket kérlelhetlenül!

Egyébkint városunknak egészen harczias tekintete van, utczáinknak egész szokatlan elevenséget kölcsönöz, virgoncz honvédsereg vidám arczokkal, s pajzán negéd észrevételeivel; naponként gyakorlatok tartatnak, hol a legénység vetélkedik a főtisztekkel — a kártyaasztaloknál ferbli és makkaóban ala grossó; és ostromok vivatnak szinte gyakorlat végett — női szivek ellen! — a nemzetőrség, ha nem gyakoroltatik is — legalább gyakoroltathatnék; — ugy, hogy azon 60-on kivül, kik Orczi temetésén oda voltak tisztelgő lövést tenni, — a többi tán még a puskát se tudja, vagy legalább nem próbálta elsütni! — No de talán a napi szolgálattal vannak elfoglalva, mondhatná mentségül a szives olvasó? — nem, kérem csak lehetnének! hát mire való ama hátulsó ajtócska — a helyettesités, mellyet itt ugy értelmezik, hogy a napi szolgálatra kellő 40 nemzetőr nagyobb részt inasát, csőszét, kocsisát küldi maga helyett, melly aztán, mint ama 150, kiket az oláhok ellen küldtek nemzetőrség helyett, inkább egy nyomorult koldus csapatnak látszott, ugy, hogy aztán a lelkesbek is szégyenlették magokat velük menni! — De hát másutt jobban van talán? dehogy van! tisztelet az egyes lelkes kivételeknek, de a milly igaz, olly borzasztó azon hanyagság, mellyel ifju szabadságunk ezen megbecsülhetlen intézménye kezeltetik. Találdki. *)

*) A többit jövő számban. Szerk.

Eisenfels Rudolf nyomdája, 3 korona utcza 139. szám.

Kiadja és szerkeszti : VAHOT IMRE.

Budapest. **22. szám.** **Nov. 30. 1848.**

TARTALOM : Hadi zászló. Magyar vitézség példái. — A fejdelem. Lévai. — A pesti kis nemzetőrök. — Tábori képek és csatamezei virágok V. I. — Nemzeti szinház. — Fővárosi tárogató. — Vidéki tárogató. —

HADI ZÁSZLÓ.

MAGYAR VITÉZSÉG PÉLDÁI.

Schels János alezredes, a mult század utólján s a jelennek elején viselt osztrák birodalmi háboruskodás részleteit, egyes jeleneteit hiteles adatok nyomán összeszedvén, azokat „Kriegszenen als Beispiele des Felddienstes“ czimü könyvében világ elébe bocsátá. Mi ezen, főleg az apróbb hadakozás gyakorlati oldalára nézve igen tanulságos, s a nem-katonák előtt is érdekes olvasmányul szolgáló adatokból csupán azokat közlendjük, mellyek a magyar vitézség példáit tükrözik, hogy ezek követésre buzditsák fiatal szabadságunk harczosait, — s a nemzetünkben általánosan fölébredt hősies szellem lángjának nevelő tápanyagot nyujtsanak. Ezen uj rovatunk a multból; „Tábori képek és csatamezei virágok“ czimü rovatunk pedig egyedül a jelenből meritendi tárgyait.

---

1) A Landrecy mellett 1794-ben történt ütközet előtt Fábian István Blankenstein (most Vürtembarg) ezredbeli huszár, és egy társa a franczia ellenség puhatolására küldetvén ki, 7 franczia lovas által egy szoros uton körülvétettek. Fábián szerencsésen keresztül vágta magát, és szabad térre jutott. De a mint visszanézett, észrevevé, hogy pajtása fogva és lefegyverezve van, s az ellenség által elvezettetik. Erre gyorsan feléjök fordult, kicsalta őket a szabad térre, és mind a hetet olly elszánt bátorsággal támadta meg, hogy három közülök elesett, négy megsebesült, és noha ő maga öt sebet kapott, pajtását még is megszabaditá fogságából.

2) Szép József, nádor-huszár tizedes, 1809-ben, a varsói herczegség Missow nevü városa felé, 4 emberrel őrjáratra küldetett. Utközben egy parasztól megtudá, hogy e város az ellenség által bevétetett, és az ott szállásolt austriai őrség (1 tiszt- s 50 közvitéz) elfogatott. Szép káplár nem gondolva ezzel, folytatá utját, s ő és emberei olly nagy zaj- és robajjal törtek be a városba, hogy mindenfelé félelem és ijedtség terjedt el körültök. Mindjárt a beütésnél 10 foglyukat szerencsésen kiszabaditották, s egyesülve ezekkel az egész ellenséget kiüzték a városból, hol addig tartották magukat, mig segitség nem érkezett számukra, mi által Missow ismét az osztrák sereg hatalmába esett.

3) 1793-ban május 24-kén a famarsi tábort fedező franczia reduttokat a mieinknek rohammal kellett bevenniök Arthofer Antal közvitéz

az Eszterházi (most porosz herczeg) gyalog ezredben, mint önkéntes vállalkozó a buzaföldön át a franczia őrséghez csuszott, és ez előtt szökevénynek adta ki magát. Erre több társai, kik őt követék, előre bukkantak s az őrt minden zaj nélkül leszurták, s azután ugyanezt tették a lovasőrséggel is. A legközelebbi reduttokban rejtező francziák végre még is észrevették a dolgot, s puska- és kartácscsal erősen kezdtek reájuk tüzelni. E tüz közt a mieink egész a sánczokig nyomultak előre, s ostrommal elfoglalván ezeket, a franczia őrizetet szétverték, s kiket utólérhettek, leöldösték.

4) A Hollabrunn melletti heves csatában (1809. jul. 9.) gróf Klenau tábornok, néhány tiszt és közvitéz kiséretében, az ellenség állásának kipuhatolása végett előre lovagolt. Ezen gyönge csapatka egy, sokkal erősebb ellenséges lovas osztályra bukkant. Itt a gyors megtámadáson kivül nem volt más ut a szabadulásra. Gróf Klenau kis kiséretével az ellenség közé vágott. Csillag György, Kinmayer (most Koburg) huszárezredbeli tizedes a megtámadás pillanatában az ellenség részéről egy tisztet vön észre, ki tábornokát le akarta vágni. Ekkor villámgyorsasággal neki ugratott a tisztnek, s agyonvágván ezt, közülök még többet földrederitett, mi az ellenséget zavarba hozá, és futásra kényszerité, s a derék magyar tizedes nemcsak német tábornoka, de többi társai életét is megmenté.

5) Modrai, császárhuszár ezredbeli százados 1812. jul. 18-kán egy, Lubecz mellett állt orosz dragonyosőrség megrohanásánál, golyó által lováról földre terittetett. Az ellenséges őrs segélyére tüstént sokan siettek, és már szinte bizonyos volt, hogy a megsebzett százados egész csapatjával együtt elvész. Ekkor Márton Mihály és Kemetti Pál a legnagyobb elszántsággal az ellenség közé vágtak, halálos csapásaikat leginkább a vezénylő tisztekre irányzák, s iszonyu dulást vittek végbe, ezt látva, többi pajtásaik is neki bátorodtak, s a sokkal nagyobb számu ellenség tetemes veszteséggel visszaveretett.

6) Az 1809. jun. 14-diki győri ütközetben Baumann János, Józsefezredbeli huszár alól lova ellövetett. Ekkor több franczia lovas fogta őt körül; azonban a mi gyalog huszárunk egyet közülök lelőtt lováról, egyet levágott s 4 fogollyal, s ugyanannyi lóval tért vissza.

7) Máté János, szinte József ezredbeli huszár a Pordenone melletti ütközetben (april 15. 1809.) elvesztvén lovát, fogollyá tétetett. Azonban kedvező alkalommal elillant fogságából és szerencsére egy eltévedt lóra akadt, mellyre tüstént felveté magát és a harcz mezejére szállott. Nem levén kardja e helyett egy dorongott vett kezébe és olly vitézül verekedett ezzel, hogy egy dragonyost tüstént agyonütött, s ennek lovával, egy pajtását boldogitá, ki épen akkor veszté el a magáét.

8) Miklós Ferencz, Ferdinándhuszárezredbeli tizedes, 1809. april 22-kén 3 emberrel őrjáratra küldetett az ellenség állását és mozgásait megvizsgálni. Miután az ellenség előcsapatai közt egy erdőn keresztül szerencsésen átsurrant, egyszerre csak a mieink közül 40 határőrfoglyot vesz észre, kiket zászlójukkal együtt 15 franczia lovas kisért. A mi 4 huszárunk minden fontolgatás nélkül közéje vág a kiséretnek, s rövid ütközés után megszalasztja őket, s a 40 foglyot az elfoglalt zászlóval együtt vitézül megszabaditja.

9) Gusztáv, hesseni herczeg a Hessenhomburg, (most Sándor) huszárok ezredese 1812. oct. 9-én a Lichosielce melletti ütközetben, midőn ezredével az övénél sokkal nagyobb kozáksereget megtámadá, egy lándsaszurással lováról földre terittetett és körülvétetett. Márton László közhuszár utat tört magának ezredeséhez, hirtelen leugrott lováról, és a herczeget fölülteté arra. Ekkor a kozákok ellen addig védelmezte magát, mig egy uratlan lovat megpillantván, erre gyorsan fölveté magát, és ismét az ellenség közé csapott.

— 10) Sozelka József Ott- (most Radeczky) huszárezredbeli trombitás, az 1809-diki győri ütközetnél észrevevé, hogy Miklósi főhadnagy két franczia gránátos által hátulról megtámadtatik, s már-már veszendőben van. Ekkor a vitéz trombitás kardot ránt, a gránátosok közé csap, mindkettőt összeapritja, s a tiszt életét megmenti. — A vitéz közhuszárok igy szabaditák meg már sokszor, életök koczkáztatásával tisztjeiket, — kik hála fejében többnyire embertelenül durván bántak velök. (Folytattatik).

Közli egy honvéd.

HADI-LANT.

A FEJDELEM.

Zörgetnek a mennyország ajtaján,
Egy ember zörget régen, hasztalan. . .
Az uristen haraggal néz reá. . .
Elkárhozott ő a boldogtalan!

„Eredj innen te földnek ostora
— Hozzá illy szemrehányó hang dörög —
A mennyországra távolról se nézz,
Kiálts, majd meghallják az ördögök.“

És meny, mint a megvert, eb szótalan
Hordozva lelkén bűne terheit. . .
Reménye van, hogy tán megnyughatik,
Ha végre a sötét pokolba nyit.

Ott zörget a pokolnak ajtaján . . .
Rég zörget, de nem hallja senki sem ;
Még a pokolban sem talál helyet
Egy nagy király, egy földi fejdelem.

„Fuss messze innen földnek ostora,
Ha béjösz hozzánk szélyel szaggatunk,
Miattad, érted szenvedünk sokan,
Kik itt nem alvó tüzben hamvadunk.“

És megy, mint a megvert eb, szótalan
Hordozva lelkén bűne terheit. . .
Üzzétek el ég, föld, menny és pokol
A népek vérszopó fejdelmeit ! !

LÉVAI.

A PESTI KIS NEMZETŐRÖK.

E hónap közepe táján fővárosunkban egy, mindenkit meglepett tüneménynek valánk tanui. Ugyanis több pesti polgár, nagyobbára iparosok gyermekei, áthatva a harczias szellemtől, melly most minden igaz magyart annyira lelkesit, — néhány hónappal ezelőtt maguk köréből egy egész katonai csapatot állitottak ki, ügyes tanitójuk vezérlete alatt szorgalmasan gyakorlák magukat a fegyverben, s zászlójukat ünnepélyesen fölszentelék.

Sokan e dolgot csak puszta mulatságos gyermekjátéknak tarták. Egyszerre azonban fölkerekedik a 60 tagból álló gyermekkatonaság, — s csinos egyenruhába öltözve, fegyveresen, zászlóval, és zeneszó mellett, a legnagyobb rendben diszmenetet tart Kosut, kormányelnök laka felé. Itt megállapodnak, s egy közülök néhány társával fölmegy a nagy hazafihoz, s illy beszédet intéz hozzá egész hősi bátorsággal:

„Igen tisztelt kormányelnök ur! — Örömmel ragadjuk meg az alkalmat kisded nemzetőri seregünket, melly pestvárosi gyermekek összeállásából eredett, bemutatni. Juliusban kezdtük fegyvergyakorlásainkat, Markovics Mátyás ur türelmes és ügyes oktatása alatt; sept. 10-kén tartottuk zászlószentelésünket Bayer Mártonné zászlóanyánk jelenlétében, és Szántófi Antal józsefvárosi plébános, szeretett nemzetőri igazgatónk szentelé föl, illy szavakkal adván át kincsünket: „Kedves nagyreményü gyermekeim! — Ime átnyujtom nektek e háromszinü lobogót, mint a bátorság, ártatlanság és reménység jelképét, mellyre most ugyan még meg nem esküdhettek, de igérjétek meg, hogy azt hiven őrizve, soha el nem hagyandjátok, és szeretett jó szüléiteket tisztelve nekik engedelmeskedni, az iskolában szót fogadva szépen tanulni, szünnapokon pedig magatokat a fegyverben szorgalmasan gyakorolni fogjátok, hogy néhány év mulva elöljáróitoknak hódoló, s a hazának derék honvédei lehessetek.“ — És megigértük. Igéretünket tisztelt igazgatónk és örnagyunk Aul József szives ápolása és buzditásainak folytán eddig megtartottuk, ámbár gyakorlásokra messze a város szélére kellett mennünk.

És jöttünk most nagy hazafi! megmutatni, hogy, mint magyar fiukhoz illik, a kard csörgésétől nem félünk, hogy fegyvereinket bátran töltve, azok durranásitól nem rettegünk. Minél fogva reméljük, hogy a mesterinasok oktatójának azon évek előtti nyilatkozata, melly szerint az elkorcsosodott magyar nemzetnek nem elpuhitó, hanem spartai növelésre van szüksége, hogy a régi szittya vitézekhez hasonló legyen, — nem sokára teljesülend, ha felebbvalói pártolásra akadni szerencsénk lehetne.

Nagyérdemü kormányelnök ur! Kisded csapatunkat magyar vezénylet, harczias szellem, katonai fegyelem és kitartó rend jellemzi, melly tulajdonok érzetében bátorkodtunk tiszteletünket tenni, s midőn mély hódolattal magunkat kegyes figyelmébe ajánlanók, kivánjuk, hogy a haza boldogitására még igen soká éljen! — “ —

Erre a kormányelnök lejövén szállásáról szemlét tartott a tisztelgő kis nemzetőrök felett, s elkiséré őket a Józsefpiaczra, hol villámgyorsasággal megtöltvén fegyvereiket, olly egyszerre durranó lövéssel üdvözlék őt, miflyent a nagy nemzetőrök nem volnának képesek exequálni. Azután több mindenféle katonai evolutiót csináltak, s átalán véve olly ügyesen, bátran és katonásan viselték magukat, hogy Kosut csodálkozását fejezé ki e fölött, s további szorgalmas gyakorlatra s honszerelemre buzditván a kis hősöket, megigéré nekik, miként csapatjukat, mint rendes gyermekkatonai iskolát, pártolása alá veendi.

Közülök egy öt éves gyermekvitéz azt nyilvánitá, hogy ha nagy katonáink Jelasicscsal végeznek, ők majd a horvát gyermekek megveretését veszik magukra.

Kosut Lajosné az egész kis zászlóaljat a napokban fogja megvendégelni.

Szülők és nevelők! Innen és túl a szép magyar vidéken! Buzditsátok gyermekeiteket a pesti kis vitézek szép példájának követésére. Ha a gyermek jókor megszokja a fegyverforgatást, ifju korában már mint bátor edzett hős állhat ki a csata mezejére a haza szabadságát védeni. De különben is a testi erő kifejtésére a legjótékonyabb befolyása van a korán megszokott fegyvergyakorlatnak.

SZERELMES UJONCZ.

Szeress rózsám engemet
Eszem a kis szentedet,
Adj egy csókot orczámra
Mennyországnak virága!

Hidd el, babám, kivüled
Ollyan nékem az élet,
Mintha volna pusztaság
S én benne száraz virág.

Hidd el, babám te véled
Bus szivem ugy feléled,
Mintha sötét éjfélben
Csillag gyul meg az égen.

‚Minő hang az, melly ott szól,
Tán bus galamb turbékol'? . .
A trombitának hangja . . . .
Ne sirj szivem galambja!

Ellen van a határon —
S én nézem azt potyáron,
Hogy bántja szép hazámat
És kedves kis babámat?!

BODOLAI JÓZSEF.

TÁBORI KÉPEK

és

CSATAMEZEI VIRÁGOK.

— A fehérmegyei ütközet alkalmával Jelasicshoz nyargalt segéde, s kérdé tőle: mit parancsol excellentiád, merre menjünk a sereg derekával? — mire a marsall nagy hetykén igy válaszolt: „Hát nem tudja ön, hogy én és seregem mindig arra szoktunk menni, a merre az ellenség ágyui legerősebben dörögnek! "— —, Az ellenség ágyui j o b b felöl dörögnek' — jegyzé meg a segéd. — „E szerint — szóla a retirádák hires férfia — b a l r a fogunk menni!"

— A fölkelt kaszás nép közül a táborban egy ripők igen jóizüen pofázta szalonnás reggelijét. Egy pajzán huszár megpillantván a szép fehér czipót és szalonnát, nem állhatta meg, hogy meg ne szólitsa a ripököt: „Ejnye öcsém a ki foganásod van, beh nem is tudod még, hogy kell katonásan enni a szalonnát!" — ‚Hogy kell hát no vitéz uram, mutassa meg!' — „Ide vele!" — szóla a huszár, s az átadott szalonnát fanyársra szurá, tüzre tartá, s a fehér czipóra csurogtatá. — Mikor már a szalonnát a czipóval együtt apródonként fölemészté, igy szólott a folyton bámészkodó ripökhöz: „No látod öcsém, igy eszik a szalonnát katonásan!" —

— R ó z s a S á n d o r, ki azelőtt az alföld leghiresebb betyárja, szegény legénye volt, s kit évek lefolyása alatt a legnagyobb erőmegfeszités daczára is nem sikerült kézrekeriteni; most Szegedvárosától bünbocsánatot kapván, egy század lovas betyárral az alvidéki táborban vitézkedik. — És hogy ő csakugyan höslelkü férfiu, s a maga nemében rendkivüli egyéniség, — azt a lagerdorfi ütközetben, hol egy maga 12 ráczot ölt meg, fényesen tanusitá. — Ezen derék bajnok főnöke, elöljárója, Damjanics alezredes, minap a radikál körben sokat beszélt felöle, melly jellemzést a közönség elébe hozni, igen érdekesnek találtam. — Rózsa Sándor külsőre nem sokat mutat, testalkatásra nézve szikár, de erős izmain kitartóság s rugékonyság ömlik el, és arczán a bátorság és férfias elhatározottság lelke ül. — Ő keveset beszél, de annál többet tesz; — hiu dicsvágy nem gyötri őt, — dicsekedés, kérkedés nem sajátja, mint szokott lenni a haszontalan szájhősöknek. Mértékletes, józan élete a legszigorúbb erkölcsbirónak is példányul szolgálhat; részegen soha nem lehet őt látni, sőt e gyöngeséget annyira gyülöli, kivált társaiban, hogy nem régiben is egyik czimboráját föbelövéssel fenyegeté, ha még egyszer leiszsza magát és garázdálkodik. — Hivalkodást, nagyravágyást nem ismer, — mit az is tanusit, hogy, bár most csapatjának ugyszólván hadvezére, századosa, egyszerü betyáros köntösét czifra fényes egyenruhával nem cserélte föl. — Hősies bátorsága, fegyverforgatási ügyessége, s elszánt vitézsége páratlan. — Midőn a harcz tüzében van, lova kantárát szabadon bocsátja, s lába nyomásaival igazgatja azt, mig két keze bámulatos gyorsasággal forgatja a fegyvert, jobbja karddal vagy fokossal, bal keze pisztolylyal dolgozván. Neki a harczolás könnyü játék, valódi mulatság. — A gulyák és nyájak elhajtásában is csodálandó ügyességgel bir. Hogy ne! Hisz sok éven át ez volt főmestersége. Ha akkor, midőn a marhát hajtja, sasszemeivel ellenséget pillant meg háta mögött, embereivel hirtelen megfordul, szétveri üldözőit, s ismét villámgyorsasággal jelenik meg elfoglalt jószága körül. — Rózsa Sándor hősies bátorsága nemes szivs magyar nagylelkűséggel párosul. Ennek bizonyságait adá a lagerdorfi ütközetben, hol több kegyelemért esdő rácznak életet ajándékozott, s a siránkozó asszonyoknak halál helyett pénzt osztogatott. — Gyönyörü egy jellem, fölséges egyéniség, minőt csak magyar anya szülhetett, minő csak a romlatlan erkölcsü magyar nép köréből válhatott ki. Arabia sivatagjai sem hordanak keblükön vi-

tézebb s nemesebb szivü lovagot. És a puszták ezen dicső fiát, ki most a haza szabadságáért oroszlány módjára harczol, zsiványnak keresztelé a bitang előitélet. Hát ugyan nem nagyobb zsiványok-é nálánál azon tekintetes birák, nagyságos királyi tanácsosok, ministerek s a felséges királyok, kik nyiltan és titkon egyaránt lopják, rabolják, nyuzzák, gyilkolják a szegény népeket!! — Bizony mondom nektek, a mi vad Rózsánknak tövisei sem lehetnek ezek a szelid képü farizäusok, ezek az alávaló zsebmetszők és néphóhérok! — Azért hát tisztelet becsület a puszták magyar fiának, ha mindjárt zsiványnak csufolta is öt a rosz világ.

Egy huszár portyázás közben vasas németet fogott az osztrák határszélen. Foglyát leszállitá lováról, azt a magáéhoz köté, s öt magát, nyakára kötőféket hurkolva, vezeté táborunkba. Meglátván ezt egyik tisztje, nevetve szóla hozzá: „Mi az ördög! — Hát kend kötőféken hozza a németet?“ — ‚Nem k ö t ő f é k az, kapitány uram, hanem v i t é z k ö t é s.‘

Ugyanezen huszártól az általa elfogott erős lovat elvették, s ágyu elébe fogták. A huszárnak igen fájt, hogy harácsától minden kárpótlás nélkül megfosztják. Prédalova miatt sokáig perelt, főtisztjeinél sorra panaszkodott; de miután látá, hogy semmiképen nem boldogul —, itt van a mi kis királyunk, Kosut Lajos —, gondolá magában, majd ad ez nekem igazságot. — S valóban panaszra ment Kosuthoz, előadá a dolog sorát, s a kormányelnök kárpótlásul 100 pengő forintott adott neki.

V. I.

ÖRÁLLÁS A NEMZETI SZINHÁZ KÖRÜL.

Nov. 22. E s k ü. Opera.

— 23. S c o t t n e m e s. Franczia vigj. László comikus előadása igen jól mulattatá a közönséget csakhogy véleményünk szerint nem kellene épen olly ügyetlennek és puhának, s más részről olly Gasperl-szerünek ábrázolni az erőteljes scott ifjut. — Farkas (Károly király) illy szerepekben legotthonosabb.

— 24. B e n y o v s z k i. Magyar opera. A közönség közt sok Chlopiczky-sapkást is lehete észrevenni a lengyel legióból, kikben a siberiai foglyok látása bus érzelmeket költött, mig más részről az operába szött szép lengyel dallamok lelkesitőleg hatottak reájuk. — A jeles előadást csak Virányi Johanna distonáló éneke zavará.

— 25. Szatmáriné javára: T e l l V i l m o s. Drama 5 felv. Irta Schiller. Ford. Gondol Dániel. — Mindig örülünk, valahányszor illy, a szabadság tiszta szellemét lehelő, korszerü müvek hozatnak szinpadunkra. — Ez által mintegy folytonosan villanyoztatik, és hitében megerösittetik a közönség. A halhatlan emlékü Schiller a schweiczi nép szabadsághösének történeténél érdekesebb tárgyat soha nem vett költői tolla alá; de nézetem szerint, egy müve sincs, melly olly gyöngén, olly kevéssé drámailag volna kidolgozva, mint épen ez. Hiányzik ebben mindenek előtt a cselekvény egysége, s igy egy organicus egész helyett, szaggatott, kellően össze nem függő részek, — mint egy nagy lélek vihara által szétdarabolt képtöredékek — állanak előttünk. Schiller a Tell Vilmos történetére vonatkozó legapróbb adatból is nagy dolgot akart csinálni, — s gazdag fantáziája, mint a megáradt patak kiöntvén, hullámaival a főtárgyat majdnem egészen elboritá, s igy lön, hogy egy kerekded nagy egész helyett, sok apró drámai töredéket alkotott müvéből. A hibás szerkezet, a rosz oeconomia miatt alig lehet e drámát a maga eredeti valóságában szinre hozni, s a tetemes röviditések által még inkább veszt, — ha nem is egyéb, legalább költői tömöttségéből, s e mellett a jellemalakulás motivumainak rugói is háttérbe szorulnak igy. — E mü jellemeinek rajzolásában is több gyenséget, mint erőt tanusitott szerző, s a maga érzelgős, és homályos sejtelmekkel impregnált német egyénisége ködfátyolként vonul át majd minden egyes alakján. — Tell Vilmos, a bérczek szabad és höslelkü fia, nem olly félakaratu, vajszivü és birkatürelmü ember volt, mint a minőnek itt feltüntetve van. Tell Vilmost minden tekintetben erősszivü, vasakaratu, elleneivel bátran daczoló, legvészesebb körülményei közt is rendithetlen jellemü férfiunak kellett volna festenie, — nem pedig illy ábrándozó, jámbor, idyllikus pásztornak, s hálósapkás familien-faternek, ki barátjait, a népet, semmi nagyra és dicsőre nem tudja lelkesiteni, — ki a zsarnok Gessner lábai előtt egy ájuldozó betegként görnyedez, midőn nálánál sokkal erősebb lelkü fia fejéről az almát le kell lönie. — S valamint Tell Vilmos nem hü képe e drámában egy schweiczi szabadsághösnek, ugy Gessler is gyönge képviselője a zsarnokságnak. Igaz, a nép mukkanni sem mer előtte, de uri környezői csak ugy paczkáznak vele, mintha egy bolondnak tartott gyávával volna dolguk. — Attinghausen Werner sokat beszél, de semmit sem tesz a nép érdekében, s magasztos visiok közt egy groszvaterstuhlban kiadja lelkét. — Rudenz Ulrich, sokkal szivtelenebb- és dölyfösebb aristokratának van a mü elején feltüntetve, hogysem később olly meleg

keblü népbarát válhatnék belőle. — Brunek Bertha derék honleány volna, ha a silány Ulrich urfira nem pazarolná szerelmét. Tell neje-, Hedwignek kellene olly jeles schweiczi nőnek lennie, mint a millyen Stauffacher neje, Gertrud, vagy Armgart asszony. E két női jellem, valamint Stauffacher Werner, Fürst Walther, Rösselmann, Melchthal és Ruodi jellemei sokkal épebbek a többinél. — Az utósó felvonás egészen fölösleges.

Az emlitett hiányok ellenére is a mü nemes iránya, egyes költői szépségei-, az emberiség és szabadság érdekében emelt éles szózatainál fogva nagyobb hatással van most közönségünkre, mint Schillernek akármelly, ennél sokkal jobb drámája is; — mert egy huron pendül a kor mostani viszonyaival. — A fordítás Gondoltól, jó.

Mi az előadást illeti, Lendvai Tell Vilmos szerepét ugy fogta fel, mint azt a költő alkotá, s épen azért nem állott hatalmában az iránt a közönség részvétének hévmérőjét a legmagasabb fokra emelnie. Adott volna a költő Tellben erőteljesebb alakot, s a müvész ahhoz alkalmazandó magát, mig igy több helyen bágyadt halvány szinekkel kellett a nagy hőst ábrázolnia. Lendvai azon küzdést, midőn fia fejéről az almát le kell lőnie, fölötte elevenen s meghatólag fejezé ki; de azért ez érzelgős jelenettel nem tudtunk megbarátkozni, és sokkal jobban szerettük Lendvait azon jelenetben, midőn fogságából megszabadulásának képét olly megkapó hü előadással, s férfias erélylyel festi. — Jeles játékát a közönség többszöri kihivással jutalmazá. — Fáncsi (Gessler) jól adá a zsarnokot, hanem midőn lovon jött a szinpadra, nyugtalan paripája kissé megzavará müvészi nyugalmát. — Szigeti (Melchthal) az apján elkövetett kegyetlenség fölötti fájdalmat sok bensőséggel adá, de tüzpathosa nem maradt mindig a kellő korlátok közt. — Szilágyi S. a becsületes Werner szerepében minden kivánatot kielégitőleg játszott. Farkas (Rudenz Ulrich) igen helyén volt, mig szerelme és hazafisága miatt érzelegnie nem kellett. Ehhez nem ért. — A jutalmazott Szatmáriné kicsiny, de hatályos szerepét erélyesen szavalá. Komlósi Ida (Brunek Bertha) valódi lelkes honleány volt. Latkócziné (Hedwig) jelentőség nélküli szerepében nem tüntethette ki magát. Miskolczi Julia (Gertrud) szerepe sokkal háládatosabb volt, s nem is rontá azt el. Ötvös Borcsa Tell fiát igen jól személyesité. — A mü csinos, izletes kiállitásaért, igazgatóság és rendezőség egyaránt dicséretet érdemel. V. I.

— 26. Tell Vilmos. Dráma.

— 27. Nép és aristocratia.

FŐVÁROSI TÁROGATO.

— A lengyel legio egy részének zászlószentelési ünnepélye, folyó hó 26-án ment végbe a muzeum terén. Az oszlopzaton portfikus lépcsőzetén oltár volt felállitva, melly a fegyveres pesti kis nemzetőrök által környeztetett. Vasárnap és gyönyörü idő lévén, — hisz isten is mosolygó tetszéssel pillant alá a népek testvéri egyesülésére! — tömérdek néző tolongott a forradalom óta történeti nevezetességü helyen. Eleinte a lépcsőzetre, honnan az egész ünnepélyt legjobban lehete látni, csak a jegyek által meghivottak mehettek föl; azonban észrevevén a nép ezen aristokratiai megkülönböztetést, a hitvány őröket félretaszitá, s tömeges rohammal elfoglalta a magasabb nézőhelyet. — 10 óra után érkezett meg, a lelkesitő Rákóczi-induló zenéje mellett, fegyveresen katonai rendben, roppant néptömeg kiséretében s éljenzései közt, — Visocky őrnagyuk vezérlete alatt a mintegy 300 főből állott lengyel csapat, mellynek egy szakasza lengyeles szabásu fehér felöltönyt, a nagyobb rész pedig szürke köpenyt s veres lengyel sapkát viselt. S miután az oltár előtt megálltak, megjelent a zászlóanya is, Rutkai Józsefné, Kosut Lajos lelkes nővére, kocsija lengyel lovas tisztek, s magyar nemzetőrségi őrnagyok által kisértetvén. Ekkor a magyar és lengyel felirásu, és szinü zászló az ünneplő csapat tisztelgése közt, belvárosi plébános Sámuel Alajos által fölszenteltetett s megáldatott, mit aztán a szokásos szegezési szertartás követett. Itt első volt a zászlóanya, ki a „nemes lengyel nemzet nevében“ verte be a szöget; őt követé azon tiszteletre méltó, derék magyar nő, ki — mint Cornelia Rómának a Grachusokat —, nekünk Kosut Lajost szülé; jelszava volt: „Szabadság és testvériség legyen a lengyel és magyar között győzelemben és halálban!“ A szentelő pap illy jelmondatot választa: „Örök legyen a frigy a magyarok és lengyelek közt!“ Ezeken kivül számosan vertek még be szegeket, magyar, lengyel és német nyelven kikiáltott jelmondatokkal, mellyek leginkább a magyar és lengyel szabadságot, szövetséget és Kosut Lajost élteték a nép viszhangoztató szavával. — A zászló átadatván a csapatnak, a zászlóanya lelkes szavakat intéze hozzájuk, mit ők kitörő éljenzéssel vagy inkább „nyeg zsie!“ kiáltásokkal fogadtak. Ezután Sámuel plébános ur rövid, de velős és szabadszellemü beszédet intézett a csapathoz; Visocky őrnagyuk pedig nemzeti nyelvökön szóla hozzájok; végül egy lengyel tiszt hosszasb német szónoklatot tarta a jelen volt közönséghez. — Mindezek után Kosciusko bátor unokái lengyel vezényszó és Rákóczi indulójának harczra hivó zengése mellett, dicső ünnepéllyel

fölszentelt zászlójukkal együtt elhagyák a muzeum terét, s végig vonulván a város főbb utczáin, még a kormányelnöknél tisztelegtek, s lépteiket a meghatott nép áldásai kisérték. — Másnap ez ünnepély után Aradra indultak el a magyarral együtt kivivni szabadságharczunk diadalmi babérját. — Tudva levő dolog, hogy a lengyel czimer a fehér sas tündököl; mig az osztrák czimeren fekete sas sötétlik. Már csak a szine is mutatja, milly különbség létezik e kettő között. A lengyel fehér sas, mint a szabadság és tiszta hazafiság jelképe, a zsarnokság fellegein, villámain keresztül utat törvén magának szárnyaival, — bátran és büszkén emelkedik föl isten dicső napjához, a magas egekbe. Ellenben az osztrák kamarilla fekete sasa lent a sötétség mély völgyében, a szolgaság barlangjában, a ragadozó természetének áldozatul esett halotti tetemeken rágódik, s leginkább a magyar és lengyel vérben fürészti pokoli körmeit. — Adja isten, hogy a most Magyarhonba, mintegy menhelyére röpült lengyel fehér sas, a mennyek magasából a legszerencsésebb sikerrel csapjon le a fekete sasra, s egyesülve a magyar oroszlánnal, széttépjék megsemmisitsék a kétfejü szörnymadarat, hogy később aztán az orosz jeges medvét is vitézül legyőzhessék, s a „Finis Poloniae“ ismert mondat helyett „Finis Despotiae“ hangozzék világszerte!

— Harczosaink vándorlása. Gyakorlott katonáink és ujonczaink nagyobb része a pozsonyi tábor felé huzódik. — Gyönyörü volt látni e napokban, a mint két osztály edzett császár-huszár az alvidéki táborból fővárosunkon átvonult. E délczeg bajnokok mindenike nemzeti kokárdát, csákójukon magyar szinü tollakat, virág bokrétákat viseltek. Észrevévén azt, hogy a fővárosi nép gyönyörrel legelteti rajtuk szemeit, többen közülök megugratták, tánczoltatták paripáikat, s bámulatos ügyességgel forgaták halálos kardjaikat.

— Hadi készületeink a legnagyobb gyorsasággal és erélylyel folynak. A honvéd-ujonczok fölszerelése óriásilag halad, mert ez ügy vezetésének élén munkás, buzgó férfiak állanak. A fegyvergyár megkapván több ideig letartóztatott gépeit, most már miuden akadály nélkül müködhetik. S a fővárosba érkező ujonczok elszállásolása- s tisztaságára is sokkal nagyobb gond fordittatik mint azelőtt.

— Szepesmegye derék hölgyei a 19-ik honvéd zászlóalj számára 607 darab inget, 560 gatyát, 74 lepedőt, 16 szalmazsákot, 28 darab párnahajat s 19 röf vásznat ajándékoztak. — Fővárosi hölgyeink is buzgó szorgalommal varrják honvédeink számára a fehérnemüt.

— Az első magyar utászkarnak egyik zászlóalja Budapesten, a másik Pozsonyban alakul.

— Besze János képviselő inditványára az alsóház Blum frankfurti képviselőnek meggyilkoltatása fölötti indignátióját ünnepélyesen kifejezé. — Hadseregünk pedig majd ágyuszóval fejezendi ki indignatióját.

— A fővárosunkban lefegyverzett oláh határőrök, mint halljuk, haza bocsátattak; hanem, észrevevén az illetők, hogy ezen nagylelküség veszélyes következésü lehet ránk nézve, Jászberényben ismét letartóztaták őket.

— Láng Ignácz, pestvárosi kapitány, azon oknál fogva, mert a rendet fővárosunkban a megkivántató segédeszközök hijával fentartani képtelen, lemondott hivataláról. — Neki igaza van; mert a fővárosi rendőrség organizátiója sok ezer forintba kerül; ha az kellően rendezve volna, nem kellene a nemzetőröket rendőri szolgálatokkal terhelni, s ez által a nemzetőrségi institutiót polgárainkkal végképen meggyülöltetni.

— Az Urbán által elfoglalt Kolozsvárt igen sokan elhagyták, s csak N. Váradon egy pár ezer erdélyi menekülő tartózkodik jelenleg, kik egyhangulag oda nyilatkoznak: mikép Kolozsvár gyalázatos feladását, a reactionális szellemü erdélyi főnemességnek, s a királyi és kormánybiztosok, s a hadvezérek bünének lehet tulajdonitani. — Berzenczei kormánybiztos is sok váddal terheltetik általuk.

— Bunyik, kinek igaz neve bojnyik, nagy te deumot tartatott Fiumében Bécs legyőzetésének hirére. Csakhogy a magyar tengerpart lakói gyülölik a camarilla horvát gépeit, s még mindig igaz rokonszenvvel viseltetnek a magyarok iránt.

— Az örnagyi czimre annyian vágyakoznak most, mint egykor a t.birósága; és valóban épen olly könnyü ahhoz jutni, mint egykor a táblabirói titulushoz; ugy hogy a megbukottnak hitt táblabiróság az örnagyi czimben ismét egészen föléledt. — Szép dolog is az a vastag ezüst paszománt; szegény Kölcsei, ha te most élnél, nem volna okod visszavonni ezen mondásodat: „Csak hiába, sujtásos nemzet vagyunk mi!“

— A honvédelmi bizottmány több pesti nemzetőr nevében egy levelet kapott, mellyben azok aggodalmukat fejezik ki az iránt, hogy a fővárosi nemzetőrséget ellenség elibe akarják vinni. — Mire válaszoltatott nekik: hogy ne aggódjanak, mert a világ minden kincseért sem viszik őket ellenség elibe. Dehogy viszik, dehogy!

— Egressi Gábor kormánybiztosról irja a Marczius, hogy midőn Csongrádban a néphez nagy tüzzel szónokolt, illy megjegyzést tőn egy polgártárs szomszédjához: „Vigyázzon kend bátya, most mindjárt ebbe a puntumban meg fog halni, — háromszor hallám már öt illy tüzesen beszélni Pesten (t. i. a szinpadon), s mindannyiszor meghalt beszéde után!“

— 70 cholerás volt mult héten fővárosunkban, s 42 halt meg közülök. Ebből lehet látni, milly derekasan, milly jó sikerrel müködik nálunk az orvosokból álló cholera-bizottmány.

— Galliczából több száz Koburg-huszár érkezett haza gyalog és fegyvertelenül. Miután határozottan kinyilatkoztaták, hogy magyar testvéreik ellen harczolni nem fognak, a vén Hartmann generál haza bocsátá öket. Itthon pedig elég ló és fegyver terem számukra.

— A pesti nemzetörség tüzérei tegnapelőtt nagy gyakorlatot tartottak a városligeti mögött, s ügyességet tanusitának.

— Ismét egy áruló! — A Görgei táborában levő Wasa gyalogok ezredese-, a magyar születésü Mühlbergnek terve volt a legközelebbi kedvező alkalommal, az ellenséghez átmenni, s embereit is annak kezébe szolgáltatni. Azonban gonosz terve egy szepesi ifju által jókor felfödöztetett, s árulót bizonynyal példásan fogja büntetni a szigoru hadvezér.

— A beregi nemzetörök egy igen derék százada a napokban érkezett meg fővárosunkba, s Perczel táborába küldetett.

— A Gallicziában maradt Koburg-huszár ezred hiányzó legénységét Hammerstein generál, mint hirlik, polyákokkal akarja pótolni. — No igy a haza bocsátott Koburg-huszárok csak hamar visszaszerzendik elszedett lovaikat és fegyvereiket.

— Bécsben a munkások fellázadtak, nagy csapatokba gyülekeztek össze illy felkiáltásokkal: Kenyeret vagy halált! A katonaság az utóbbinak megadására sokkal hajlandóbb. — Még vagy 50ezer fegyvert nem birtak beszedni a bécsi néptől.

— Kremzierben megnyittatott az austriai országgyülés; a pecsovics követek mind megjelentek, a baloldali képviselők közül csak keves vala látható, s a császár atyai szeretetének s igéreteinek ömlengéseit mind szó nélkül hallgaták.

— Berlinben még mindig nagy harcz foly a nép és katonaság közt. — Az egész Poroszhon forrongásban van.

(1—2)

Figyelmeztetés az első magyar tisza-gözhajózási társaság ügyében.

A társaság „Debreczen“ nevü gőzhajója, Marc és társa, londoni gyárosok — t. cz. részvényes urakkal adandó alkalommal tudatandó — törvénytelen következései miatt elháritott nehézségek után, legközelebb mult october hónapban Galaczra szerencsésen megérkezvén, és a társasági megbizottnak rendeltetése helyére leendő szállitás végett átadatván, már Orsova alá hozatott, ezen utban az átvevő bizottmány által 80 ló erejü angol jó gépezetéhez aránylag kitünő gyorsaságúnak és általában véve kielégitőnek találtatott. Nehogy a társaság ezen helyzetében, midőn a hajónak átvételével czélját csaknem elérte, a már befolyni kellett részvény-részlegek be nem fizetése miatt a társaság magára vállalt kötelesség, haladék nélküli teljesitésében akadályoztassék, a t. cz. részvényes urak felszóllitatnak, miként a már rég kiirt 4 részvény-részleteket, vagy is: minden 100 frt tevő részvénytől 70 ezüst forintot — a mennyiben hátramaradásban vannak — reánk jövő 1849-dik évi január 15-dik napjáig Pesten, Vodiáner és fia irodájában délutáni 4 órától 6 óráig; Debreczenben, Rickl I. Anselmnél; Miskolczon, Fazekas Lászlónál és Lichtenstein Józsefnél; Szegeden, Vodiáner és fia irodájában; Szatmárnémetiben, Veiss Jánosnál, hol az alapszabályokat is átvehetik, mulhatatlanul befizettessék; ellenkező esetben, az alapszabályok 7-ik §. értelmében, a késedelmes fizetőknek ideiglenes részvény-jegyei hirlapok utjáni hirdetés által megsemmisittetnek, a befizetett részvény-részlegek pedig, a társaság vagyonához fognak csatoltatni.

Kelt Pesten, november 16-án 1848.

A választmány által.

ELŐLEGES FIGYELMEZTETÉS.

Addig is, mig lapunk jövőjéről bövebben szólanánk, a jövő félévi folyamra az alább olvasható föltételek mellett ezennel előfizetést nyitunk.

A Budapesti Divatlapra és Nemzetörre előfizetni lehet postán 6 fttal pp., helyben 5 pfttal. — A kiadó hivatalon kivül (szabadsajtó-utcza 466-ik sz. második emelet) Emich Gusztáv könyvárusnál is.

Eisenfels Rudolf nyomdája, 3 korona utcza 139. szám.

Kiadja és szerkeszti : VAHOT IMRE.

Budapest. **23. szám.** **Dec. 7. 1848.**

TARTALOM : Szabadságharczi dal. — Beöti Zsigmond. — Töredékek : De Lamennais „Egy hivő szavai" („Parole les d'un Croyant") Czimü munkájából. D..... — Magyar vitézség példái. — Tábori képek és csatamezei virágok. V. I. — Őrállás a nemzeti szinház körül. — Fővárosi tárogató.

SZABADSÁGHARCZI DAL.

Fegyvert a kézbe, honfiak !
Hazánkra vész szakadt;
Fejünkön a kény zsoldosa
Irtó kést villogat.
Szakadjon bármi vész reánk,
S üljön halál a zsold vasán :
Ugy segéljen a magyarok
Istene,
A mint vivunk szolgaságnak
Ellene.

Fegyvert a kézbe, honfiak !
Üldöznek, oh, magyar,
Egy ős hibádért, hogy fajod
Rab lenni nem akar.
Üldözzön bár egész pokol :
Nem rettegünk kigyóitól,
S ugy segéljen a magyarok
Istene,
A mint vivunk szolgaságnak
Ellene.

Fegyvert a kézbe, honfiak!
A törvényt védni kell;
A törvényt, melly közös jogot
Hirdet az betüivel.
Ott van megirva lételünk,
Nélküle lenni megszününk;
De ugy áldjon a magyarok
Istene,
A mint vivunk szolgaságnak
Ellene.

Fegyvert a kézbe, honfiak !
Szabadság harcza ez;
E nélkül nincs egy nemzet is,
E nélkül sirba vesz.
Áldás a vérre, melly fakadt
Szentelt szabadságharcz miatt;
S ugy is áldjon a magyarok
Istene,
A mint vivunk szolgaságnak
Ellene.

Fegyvert a kézbe, honfiak !
Leszünk vagy nem leszünk ;
Szabadságért az isten is
Együtt harczol velünk.
Az ősök árnya int felénk :
A harcz szent része a miénk;
S ugy is áldjon a magyarok
Istene,
A mint vivunk szolgaságnak
Ellene.

Fegyvert a kézbe, honfiak !
Legyünk, de szabadok;
A föld előbb lesz semmivé,
Mint e nép veszni fog.
S habár, ki sorsot osztana,
Nincsen számára rokona :
Tüzoszlopként jár előtte
Istene,
A midőn viv szolgaságnak
Ellene.

BEÖTHI ZSIGMOND.

TÖREDÉKEK

DE LAMENNAIS „EGY HIVŐ SZAVAI“ („PAROLES D'UN CROYANT“) CZIMÜ MUNKÁJÁBÓL.

(Folytatás.)

XXXIV.

Ha a nemzetek elnyomói csak magokra volnának hagyva, gyámolitás nélkül, idegen segedelem nélkül, mit tehetnének ők a nemzetek ellen?

Ha ők, hogy a nemzeteket szolgaság alatt tartsák, egyedül azoktól segittetnének, kiknek ezen szolgaságból hasznuk van, mi volna ezen kicsiny szám egész népek ellenében?

És az, isten bölcsesége, ki a dolgokat ugy rendelte, hogy az emberek a zsarnokságnak mindig ellene állhatnak; és a zsarnokság lehetetlen volna, ha az emberek az isten bölcseségét megértenék.

De midőn szivök más gondolatokra fordult, a világ uralkodói, az isten bölcsességének, — mellyet az emberek többé nem értének, e világ fejedelménck, a sátánnak bölcseségét, — tevék ellenébe.

A sátán tudniillik, a ki a nemzetek elnyomóinak királya, ördögi ravaszságot lehellt beléjök, hogy hatalmukat megerősitse.

Mondá nekik: ezt tegyétek. Vegyétek-el minden családból az erős ifju embereket, és adjatok nekik fegyvert, gyakoroljátok és tanitsátok be a fegyverforgatásra, és ők harczolnak értetek atyáik és testvéreik ellen, mert én elhitetem velök, hogy az dicsőséges dolog legyen.

Én két bálványt fogok nekik alkotni, mellynek becsület és hüség a neve, és egy törvényt, a mit vak engedelmességnek hivnak.

És ők ezen bálványisteneket imádják, és ezen törvény alá vakon vetik magokat, mert én lelköket megzavarom; és ti többé nem félhettek.

És a nemzetek elnyomói megtevék a mit a sátán nekik mondott, és a sátán is teljesité, a mit a nemzetek elnyomóinak igért.

És lön, hogy a nép fiai karjokat a nép ellen felemelik, testvéreiket öldöklik, atyáikat lánczra füzik, söt azon méhről is elfeledkeznek, melly őket hordozá.

Ha mondák nekik: mindenre a mi csak szent, gondoljátok meg annak igazságtalanságát és utálatosságát, a mit nektek parancsolnak, felelének: mi nem gondolkozunk, mi csak engedelmeskedünk.

És ha mondák nekik: hát már csakugyan nem szeretitek atyátokat, anyátokat, testvéreiteket, hugaitokat? felelének: mi nem szeretünk, mi engedelmeskedünk.

És ha az isten oltárait mutaták nekik, a ki az embert teremtette, és a Krisztuséit, a ki megszabaditotta, kiáltának: azok a haza istenei; de a mi isteneink a haza urainak istenei a hüség és becsület.

Valóban mondom az első asszony elcsábitásától a kigyó által, nem volt ennél rettenetesebb csábitás.

De végéhez közelget. Ha a gonosz lélek, a jó lelkeket megigézi, az csak keves időig tart. Mint rettenetes álmon által esnek, és felébredéskor áldják az istent, a ki őket ezen gyötrelemtől megszabaditotta.

Még nehány nap, és azok a kik az elnyomókért harczolának, az elnyomattakért fognak harczolni, azok a kik vivtak, hogy atyáikat, anyáikat, testvéreiket, hugaikat, rablánczra füzzék, azért fognak vivni, hogy azokat megszabaditsák.

És a sátán poklokra fog szállni, a nemzetek uralkodóival.

XXXV.

Ifju vitéz hová mégysz?

Megyek harczolni az istenért, és a haza oltáraért.

Isten áldja meg fegyvered ifju vitéz!

Ifju vitéz hová mégysz?

Megyek harczolni az igazságért, a népek szent ügyeért, az emberi nemzetség szentséges jogaiért.

Isten áldja meg fegyvered ifju vitéz!

Ifju vitéz hová mégysz?

Megyek harczolni, hogy testvéreimet az elnyomástól megszabaditsam, bilincseiket, és a világ bilincseit széttörjem.

Isten áldja meg fegyvered ifju vitéz!

Ifju vitéz hová mégysz?

Megyek harczolni az igazságtalan emberek ellen, azokért a kiket földhez csaptak, és lábaikkal tapodtak; az urak ellen, a szolgákért; a zsarnokok el en, a szabadságért.

Isten áldja meg fegyvered ifju vitéz!

Ifju vitéz hová mégysz?

Megyek harczolni, hogy többé mind valamenynyi, néhány martaléka ne legyen, hogy a meghajlott föket ismét felemeljem, az ingó térdeket támogassam.

Isten áldja meg fegyvered ifju vitéz!

Ifju vitéz hová mégysz?

Megyek harczolni, hogy az atyák ne átkozzák többé azon napot, mellyen nekik mondák: fiu született; sem az anyák azon napot, mellyen szülöttjöket először melljökhez szoriták.

Isten áldja meg fegyvered ifju vitéz!

Ifju vitéz hová mégysz?

Megyek harczolni, hogy a fitestvér többé ne buslakodjék, ha hugát elvirulni látja, hasonlólag a virághoz, mellynek a föld táplálékot nem ad; hogy a húg többé sirva ne pillantson fitestvérére, a ki elválik töle, és soha többé vissza nem tér.

Isten áldja meg fegyvered ifju vitéz!

Ifju vitéz hová mégysz?

Megyek harczolni, hogy minden békében éldelhesse munkája gyümölcsét; hogy a szegény kis gyermekek könnyeit felszárazszam, a kik kenyeret kérnek, és a kiknek azt felelik: nincs kenyér; a mi volt is elvették.

Isten áldja meg fegyvered ifju vitéz!

Ifju vitéz hová mégysz?

Megyek harczolni, a szegényért, hogy többé osztályrészétől a közös örökségben meg ne fosztassék.

Isten áldja meg fegyvered ifju vitéz!

Ifju vitéz hová mégysz?

Megyek harczolni, hogy az éhséget a kunyhókból elüzzem, hogy a családokba a bövséget, bátorságot és örömet visszavigyem.

Isten áldja meg fegyvered ifju vitéz!

Ifju vitéz hová mégysz?

Megyek harczolni, hogy azoknak, kiket a fejedelmek sötét tömlöczökre hányták, a szabad levegöt, mellyet nem szivhatának, és a világosságot, melly után szemök sovárg, — visszaadjam.

Isten áldja meg fegyvered ifju vitéz!

Ifju vitéz hová mégysz?

Megyek harczolni, hogy azon sorompókat ledöntsem, mellyek a népeket elválasztják, és akadályozzák, hogy egymást mint ugyanazon atya fiai öleljék, kik arra rendeltetvék, hogy egyenlő szeretetben egyesülve éljenek.

Isten áldja meg fegyvered ifju vitéz!

Ifju bajnok hová mégysz?

Megyek harczolni, hogy a gondolatot, a beszédet és a lelkiismeretet az emberek zsarnokságától megszabaditsam.

Isten áldja meg fegyvered ifju bajnok!

Ifju bajnok hová mégysz?

Megyek harczolni az örök törvényekért, mellyek onnan felülről jönek; az igazságért, melly a jogokat oltalmazza; a könyörületességért, melly a kerülhetlen bajokat édesiti.

Isten áldja meg fegyvered ifju vitéz!

Ifju vitéz hová mégysz?

Megyek harczolni, hogy az égben mindeneknek istenök, és a földön egy hazájok legyen.

Isten áldja, hétszer áldja meg fegyvered ifju vitéz!

XXXVII.

Sok türelemre van szükségtek, és olly bátorságra a melly nem csökken, mert egy napon nem fogtok győzni.

A szabadság az a kenyér, mellyet a népeknek arczájok verejtékével kell keresniök.

Sokan hévvel fognak hozzá, és elijesztetnek, mielött az aratás ideje eljöne.

Ezek azon renyhe, lomha emberekhez hasonlitnak, a kik azon a munkától, hogy a dudvát földjeikből kigyomlálják irtóznak, vetnek és nem aratnak, mert a jó magot elhagyták nyomni.

Mondom nektek, mind untalan nagy éhség leend ezen országban.

Hasonlitnak még azon esztelen emberekhez, kik lakóházokat fedelezetig felépitették, de befedni elmulasztják, mert még egy kevéssel több fáradságtól félnek.

Az esök és a szelek megérkeznek, és a ház összeomlik, és azok a kik épitették, hirtelen omladékai alá temettetnek.

És ha reményeitek nem hétszer, de hetvenhétszer csalatkoznának is meg, még sem veszitsetek reményt.

Ha az ember bizik a reményben, mindig győz az igaz ügy, és az boldog, a ki mind végig vár.

Ne mondjátok: az még is sok, olly jókért szenvedni, mellyek késő gyümölcsöznek.

Ha ezen jók későn gyümölcsöznek is, ha ti kevés ideig éldelhetitek is, vagy ha épen nem éldelhetnétek is, akkor éldelendik gyermekeitek, és gyermekeitek gyermekei.

Nekik csak a lesz, a mit nekik hagytok, vigyázzatok, valljon nekik bilincset és seprüt és éhséget akartok-e örökül hagyni.

Az a ki kérdi, mennyit ér az igazság, megszentségteleniti az igazságot szivében; és az, a ki számolgatja, mennyibe kerül a szabadság, lemond szivében a szabadságról.

A szabadság és igazság azon mértékkel méretnek nektek, mellyben ti azokat mértétek. Tanuljátok hát becsöket ismerni.

Ha van valami nagy a földön, ez egy nép szilárd eltökéltsége, a ki az isten szeme láttára, a nélkül, hogy egy pillanatig is lankadna, a jog kivivásaért, melly az istentől van, kiáll; a ki sem sebeit, sem nyugtalan napjait, sem álomtalan éjeit nem számolja, sem nem mondja: mi ez? Az igazság és szabadság még egész más áldozatokra is méltó.

Érné e népet balsors, szerencsétlenség, árulás, adná el valami Judás. Még sem csüggesztené el semmi.

Mert mondom nektek, ha az mint a Krisztus sirba szállana is, abból mint a Krisztus harmadnapra feltámadna, mint meggyőzője a halálnak, és e világ fejedelminek, és e világ fejedelme helytartóinak.

(Folytattatik.)

D . . . . . i.

MAGYAR VITÉZSÉG PÉLDÁI.

11) A le Cateau melletti osztrák tábor 1793-ban april. 26-án a francziák által megtámadtatván, ezek huszáraink által visszaverettek. Az ütközet Hernyák Mihál és Esztergam Lőrincz Ferdinand-huszárezredbeli közvitézek a franczia tüzérség futását észrevevén, még 10 huszárt vettek magukhoz, s gyorsan utánuk nyomultak, 19 tüzért levágtak, a többit egy alezredessel együtt elfogták, és 7 ágyut, 2 vetágyut s 13 puskaporos szekeret 88 vonólóval együtt elfoglaltak.

12) Szalló Mihál székelyhuszár-ezredbeli őrmester, 1793-ban october 26-án Wanzenau mellett megsebesült és az ellentől körülvett századosát megmenté. — Midőn a főosztály az ellenséges álgyukra bukkant, Szalló a tüzérek közé rohant, s kardjával olly pusztitást tett köztük, hogy álgyuik elsütését egészen megakadályozá. Ez alkalommal gróf Lázár hadnagyot is megmenté, kinek élete már a legnagyobb veszélyben forgott, s ráadásul egy közvitézt is megszabaditott, ki alól a ló ellövetett.

13) Nováki Mihál Gyulai (most Este) gyalogezredbeli tizedes 1793-ban nov. 26-án a gundershofeni ütközet alkalmával az első székely gyalog-zászlóalj közelében állott. A franczia lovasság épen ekkor foglalá el az emlitett zászlóaljhoz tartozó álgyut és szertárt. Nováki a maga és a székelyek ezredéből hirtelen összegyüjtött néhány embert az ellenség lovasai közé nyomult, az ágyut és szekeret visszafoglalá, s e mellett egy, az ellenség kezére került főhadnagyot s két közvitézt is megszabaditott.

14) 1809-ben majus 8-án a franczia lovasság tulnyomó ereje San Danielnél visszavonulásra kényszerité az osztrák sereget. Az ellenség gyorsan előre nyomult, és egy fél ágyutelepet utolérve, annak tüzéreit levagdalták részint elfogták. De a kocsisoknak még elég idejök volt a fogatokkal elszaladni. — Az ellenség a heves csata pillanatában nem is gondolt az elfoglalt 3 ágyu elvitelére. Csakhamar ezután az ütközet leebb vonult és amaz álgyuk a csatapiaczon magukra hagyatva állottak. Csontos Imre tizedes, és Tót János, Németh István és Bally Pál közvitézek az 5-dik számu huszárezredből észrevevén ezt, leugrottak lovaikról, az álgyukhoz siettek, s erősen kezdtek tüzelni azokból az ellen lovasságára. Ez szinte tüzelt reájuk, s az álgyukat ismét elakará foglalni. De a derék huszárok jól találó, erős tüzelése meggátolá előrenyomulásukat, sőt azt eszközlé, hogy az egész franczia lovassági vonal több mint 600 lépésnyire visszavonult. E müködés által 2 egész óráig tartották fen magukat, mig végre a megszaladt előfogatok visszahozattak, s a megmentett ágyuk általok visszavitettek.

Ugyan az nap a Piave mellett szerencsétlen harcza volt az osztrák seregnek. Balszárnyuk kénytelen volt visszavonulni és fél ágyutelepet az üldöző ellennek zsákmányul hátrahagyni. — A csata már jó távolra vonult ezen ágyuktól, mellyeket tüzéreik az utósó pillanatban feldöntöttek, hogy az ellen legalább egy ideig ne használhassa, — midőn Ramosta László és Imre Károly, József-huszár ezredbeli közvitézek, kiknek lovai épen akkor lelövettek, több hasonsorsu pajtásukat előnyomulásra birták, a feldöntött ágyukat fel álliták, és olly erősen tüzeltek azokból az ellenségre, hogy ez ismét visszavonult, és idő nyeretett az ágyuk megmentésére.

15) Horvát hadfi (kadet) a 34-dik számú gyalog sorezredből 1794-ben jun. 16-án a charleroi melletti ütközet alkalmával, midőn a francziák Heppignies falut makacsul védelmezék, egy kis csapattal a kerteken és házakon át azon faluba nyomult és az ellenségnek háta mögé került. Ekkor erős, gyors tüzelésökkel annyira meglepék a francziákat, hogy ezek a legrendetlenebb futással hagyák el a falut. Horvát egy szoros uton üldözé a futókat. S midőn egy lovas osztály jött az ellen segélyére, Horvát ezeket is megtámadá, és olly zavarba hozta őket, hogy a lovasok is a gyalogokkal együtt futásnak eredtek.

16) 1794-ben april. 17-én a Landrecy előtti franczia sánczok ostromoltattak. — Szántó György és Molti Mihál tizedesek, és Szilágyi Gergely közvitéz az 51-dik szumú gyalog sorezredből néhány önkéntessel az ellenség legerősebb tüzelésének daczára is, elsők nyomultak előre, a spanyol lovasokat elüzték, és ez által az őket követő csapatoknak utat törtek. Ezután a sánczokat szuronynyal bevették és az ellenséget kiszoriták azokból.

17) Diószegi János, Petri István, Szabó Pál és Helmeczi István 6-dik sz. huszárezredbeli közvitézek 1792-ben sept. 7-én, a franczia gyalogság által elfoglalt d'albaye-i várba törtek be, miután az ellenség tüzelését vitézül kiállották. Bent lévén már, az ellenség közül tömérdeket levágtak s többeket köztük, egy alezredest, foglyokká tettek, és egy ott őrizett foglyot a mieink közül kiszabaditottak. (Folytattatik)

Közli egy honvéd.

TÁBORI KÉPEK

és

CSATAMEZEI VIRÁGOK.

Jön a k.... i nemzetőrsereg! — szóla egy önkéntes a táborban nagy örömrobajjal! — ‚Nem őrsereg az, — hanem bőrsereg!‘ — jegyzé meg

egy gránátos. — Hát ugyan már miért volna az börsereg? — ‚Csak azért, mert háboruhan nagyon félti a börit.‘

— A sukorrói ütközet alkalmával egy huszár örmester körültekintvén, sehol nem láta erdőt és fát maga körül. ‚Ejnye, ejnye — szóla fejrázva — soha sem láttam illy vidéket, még csak hire sincs itt a fának! — Mármost ha el találjuk fogni azt a átkozott Jelasicsot, mondjátok meg, mire akasztjuk öt fel? — ‘ — Erre egy huszár elöléptetett lovával s igy szólt az örmesterhez: Itt vagyok én, ha nem lesz faoszlop, akaszszák reám! — Ugy megállom én — mintha a földhöz volnék szegezve.

— A magyarok kártyázási szenvedélye általánosan ismert dolog. Mondják, hogy a legvitézebb népek mind nagy kedvelői a házsártos szerencsejátékoknak. — Annyi igaz, hogy ha erről kellene mérni a vitézséget, ugy a mi táborozó seregeinket e tekintetben senki felül nem mulná. — Erre nézve egy eredeti vonást kell feltüntetnünk. — Kártyázó katonáink a két forintos magyar bankót „Kosut“-nak nevezik, mellynek játékban náluk annyi értéke van mint az öt forintos osztrák bankónak. No lám, a mi vitézeink is értenek a devalvatióhoz. Többet is ér a mi Kosutunk valamennyi osztrák bankónál.

Lenkei ezredes — akkor még kapitány — huszárjaival Sz. Tamás ostrománál ágyufödözetre lévén kirendelve, csodálattal nézé azon hidegvériséget, mellyel legénysége az ellenség tüzelését fogadá. Valahányszor egy ágyugolyó repült el fejök fölött éljent kiáltottak neki, s gunyolódva mondák egymás közt: Látod pajtás, ennek sincs magva!

— Gonosz hadi tréfa. —

— Érsekujvárból irják: „Halld barátom, hogy jártunk nov. 21-kén, reggel 8 orakor a városházára egy futár érkezik honvédtiszti egyenruhában nehéz német lovon, s tudtára adja a polgármesternek mint quártély csináló, hogy délután 3 órakor 11 ezer ember fog Mészáros Lázár, Kis Ernő és Eckharts tábornokok vezérlete alatt 36 álgyuval Érsekujváron megjelenni s éjjel beszállásoltatni, melly tábor rögtön gőzösökön Verbászról Komáromba szállitatott, s onnan Érsekujváron át egy cselfogással Simunics és Windischgraetzre törend; erre ő ellovagolt; a városban van nagy lárma, quártél csinálás, főzés, sütés; a barátok 50 tisztre estebédet készitnek, a tisztartó a generalstábnak főzet; más 14 stabálisnak ebédet s ágyat készit; H—t a tanács deputatio által megkeresi, hogy a szónoklatot Mészáros és Kis Ernő irányában válalja el s rögtönözze, mit ő el is fogada, s minden ember öli, pusztitja ludait, baromfiát, szüri borát, hogy lelkes seregünket hatalmasan megvendégelje. — A toronyóra kettőt üt, egy választmány s az egész nemzetőrség 4 banda czigány kiséretében a nyitrai hidhoz megyünk; az idő telik, üti a hármat, üti a négyet, üti az ötöt, a lovagok száguldoznak s jelentik, hogy a komáromi uton eddig nem 11 ezer ember, hanem egy katona madár sem látható. Erre mindenki nyugtalankodik, a polgármestert kérdőre vesszük, valljon utlevele a kérdéses futárnak ki által volt aláirva? s a polgármester dupla csöppeket izzadva kivallja, hogy a 11 ezer ember jöttéről hir annyira meglepte, miként irást a futártól nem is kért, hanem öt honvéd tisztnek tartva tovább bocsájtotta. Erre egymásra nézünk, némellyek nevetünk, mások kik fösvények és sokat főzettek káromkodnak, végre Komáromba futárt küldünk. Egyszer jön 6 órakor Komáromból K. százados H. E. hadnaggyal, mi kérdjük hol a 11 ezer vitéz és 36 ágyu? ők jó izüt nevetnek, én is nevetek, mások fenyegetik a polgármestert, végre nagy zaj és baj közt haza takarodtunk lakmározni, minden házban van nyolcz napra való pecsenye; a quártélcsináló futár egy komáromi szökevény cseh volt, kit Szereden utilevél hiányában elfogtak.“ Tehát az ármány mindent elkövet, hogy embereinket lehangolja és pusztitsa!

ŐRÁLLÁS A NEMZETI SZINHÁZ KÖRÜL.

Nov. 28. Glöczer József kartanitó javára: Alvajáró. Opera Bellenitől.

— 29. Veszter Sándor magyar tánczterasaságának föllépteül: Sobri, vagy paraszt lakodalom Bakonyban. Néma jelenetek, népéletből, tánczokkal és csoportozatokkal. Rendezte Veszter Sándor és Kilányi Lajos. Az előfordult tánczok közt legjesebb volt: a Kilányi és Kilányiné által ellejtett magyar kettős. Legnagyobb érdemök az, hogy a mesterkélt, czikornyás figurák, holmi iszonyatos sarkon-csuszó, kigyó-féle lábkificzamitások helyett, — egyszerübb s kellemesebb lépteket használnak, noha még az ő tánczukat sem lehet tisztán eredeti magyarnak mondani. Tót Samu a tót és oláh tánczokat jellemzöen lejté, az előbbit közkivánatra ismételnie kellett. Tót Samut érdekében állna szinházunknak műutazásra küldeni, hogy a magyarhoni néptánczokat eredeti forrásuknál eltanulná, s szinpadra hozná. — A haramiák baltatáncza is Veszter, Tót Samu

és Perrei által vezérelve, megtette a magáét. — Halljuk, hogy a derék Veszter rövid időn egy korszerü balletet „Fehértemplomi ütközet“ czim alatt hozand szinpadunkra, mellyben a honvédek példájára hihetőleg ő is meg fogja tánczoltatni a ráczokat. — A fönt emlitett némajátékot és tánczokat a „Kérek két pengőt kölcsön“ czimü franczia vigjáték előzte meg, mellyben Szentpéteri, Latkócziné és különösen László a legmulattatóbb hatással működtek. E műben Bulyovszkiné is szerepelt. Ki az a Bulyovszkiné? — kérdik vidéki olvasóink. — Hát nem más, mint Szilágyi Lilla, a szép tehetségü ifju szinésznő, kit a marcziusi ifjuság egyik hőse, a Nemzeti czimü lap egyik dolgozótársa, az előtt az Életképek szini kritikusa, vett nőül. Különös, hogy a forradalom óta a marcziusi fiatalság közül már kettő nősült, s mindkettő szinésznőt vett feleségül, s minthogy azelőtt az Életképekben mind a ketten kritizálták nejeiket, most már ezeken a sor . . . hogy legalább a házasélet boldog szinpadán visszaadják a kölcsönt.... Mi azt hisszük, hogy olly tehetségdús irók, mint az érintettek, e tekintetben is ki fogják állni a kritikát. Ha a derék Komlósi Ida is szinte szini birálót találna férjül választani, azt kellene hinnünk, hogy szép szinésznőink közt formális összeesküvés létezik a szerelem által lefőzött magyar szini kritika megsemmisitésére. — Héj, azok a nők, azok a nők!..... Én mondom ezt, a szörnyü magánosságban élő egyetlen egy, — vagy is páratlan magyar szini biráló

SZINÉRI.

— 30. Don Caesar de Bazan. Franczia drama.

Dec. 1. Scott nemes. Franczia vigjáték.

— 2. Bognár javára: Ernani. — Opera Verditől. — Itt a sok jutalomjáték. Hetenként kettő is! Ha már a földet felszabaditották nálunk, az égi müvészet ezen földi prózájától is meg kellene a szinészet országát szabaditani. — A jutalomjáték nem egyéb mint a pénzes moecenásokhoz intézett alkalmi vers, — már ez is jóformán kiment a divatból, és a jutalomjáték, még mindig létezik szinházunknál.

— 3. Csikós, Népszinmü. — Horvát T. Rózsi szerepében mint vendég lépett föl. — Játéka, éneke meglehetős, — a jellemző népies öltözködés- s ölelgetésben leginkább kitüntette magát; — de azért a magyar népszinmüvek női messiása szinpadunkon még nem jelent meg. A nézők közt sok huszár volt jelen, kik Füredi, mint csikós, tehát szinte lóval bánó pajtásuk szépen énekelt népdalait ugyancsak megtapsolták, sőt egy közülök azt jegyzé meg Füredire: Ebből a fiuból válnék ám derék huszár.

— 4. Komlósi Ida javára: II. Rákóczi Ferencz fogsága. A jutalmazott derék müvésznőt zajos tapsokkal üdvözlé a szép számmal megjelent közönség, kik közt honvédeinket nagyszámmal lehetett látni.

— 5. Végrendelet. Dráma Czakótól.

A drámabiráló választmány által Obernyiknek „Egy kivándorlott a bécsi forradalomban“ czimü 2 f.vonásu vigjátéka elfogadtatott.

FŐVÁROSI TÁROGATÓ.

— Az országos honvédelmi bizottmánynak tegnapelőlt kiadott hivatalos tudósitásai igen érdekesek, s a kósza hirek által elrettentett közönségre megnyugtató hatásuak. Lapunk köréhez képest mi is röviden közöljük azokat, — a mint következnek.

— A hadi főszállás folyvást Pozsonban és környékén van s a kérkedő ellenség betöréseit visszavervén, apróbb csatázásokban seregeink még mindig győztesek valának. — Mindez jó, ugyszólván biztos elöjelenség arra nézve, hogy a nagy csatát sem fogjuk elveszteni.

— Kosztolányi Mór alezredes dec. 1 — napján az ellenségtől megszállott Magyarfalvát kitünőleg derék tyroli gyorslövészeink századával, a veszprémi zászlóaljal, két század honvéd-gyalogsággal, 3 álgyuval s két szakasz Würtemberg-huszárral, — ostrommal támadta meg, s az ott tanyázott ellenséges gyalog zászlóaljat, és egy osztály könnyü lovast részint kiverte, részint elfogta s kipusztitotta; — s mig az ellenség a Morva vize tul partjáról 3 egész óráig folyvást ágyuztatott, vitéz seregeink az átjárásokat torlaszokkal elrekeszték, s a Láb és Magyarfalu közti hidak szétbontatván, az ellenség előre nem nyomulhatott. Ez ütközet alkalmával különösen kitünteték magukat, a tyroli gyorslövészek egész százada, s mindenek felett derék századosuk, Szöll, seregeink egyik disze, s az egész tábornak méltán becsült kedvencz bajnoka; továbbá Kayn Lajos Eszterházi zászlóaljbeli százados vitézei nagy részével, s Kosztolányi Péter és Károly századosok. — Részünkön 10 vitéz halt meg dicsően a hazáért, 16 megsebesült, — ló meglövetett 3, sebesült 3. Az ellenség részén halott 45 ember és 10 ló. Egy hadnagyuk s 59 legény elfogatott. — Köpcsénnél a horvát gyalogok és vasas lova-

sok huszárjaink által szinte vilézül visszaverettek.

— Felduuai seregünk folyvást erősittetik. A legközelebbi napokban 5600 gyalog s egy egész ezred huszár küldetett Görgei tábornok rendelkezése alá, ki hadseregünk rendezésére nézve már is kitünő érdemeket szerze magának, s kinek minden intézkedéséből az tetszik ki, hogy ő hivatva van legdicsőbb pályájára.

— Perczel tábornok is nevezetes erősitésoket kap folyvást, s nem hagyja az ellenséget pihenni. — Az ő serege 10,000 rendes császári katona s 8 osztrák generál ellen müködik. Legujabb tudósitása szerint Légrádnál megtámadta az ellenséget, s több ágyuját, s emberét tönkre tette, mig a mi részünkön csak egy honvéd halt meg s egy sebesült meg. Müködését a nagy köd miatt nem folytathatá.

— Uj ágyuinkra, mellyek gyors öntés alatt vannak, e jelszót önteté a kormányelnök: „Ne bántsd a magyart.“ —

— Arad és Temesvár ostromára 4 uj zászlóalj, a derék lengyel legio, a Lehel-huszárok, több batteriák, köztük 60 fontos vetágyuk, és 12 fontos ágyuk és tömött szekér kartácsgolyók inditattak el vasuton, gőzhajón szekereken.

— A felsővidékre Pulszky alezredeshez is több ágyutelep küldetett. — A Bereg, Ung, Ugocsa és Marmarosból összeseregiett hadunk erős állásáról emberei által tudósittatván Hammerstein generál, felhagyott azon tervével, hogy Gallicziában már készen állott seregével Magyarhonba áttörjön, mihez annyival kevésbbé lett kedve, mert a betörésre felszólitott gallicziai parasztok ezt tenni vonakodtak. A munkácsi vár sánczolása már bevégeztetett, mellynek készitésén naponként 5—6 ezer ember örömmel dolgozott.

— Az Erdélyt visszafoglalandó hadsereg erősitésére a 4-dik honvédzászlóalj és a Sándor gyalogság 1 zászlóalja, s a Koburg-huszárok egy része vasuton és szekereken már Szatmár felé utnak indittatott.

— Baldacci és Katona Miklós perbe fogatása elrendeltetett. Kolozsvár és Dézs elvesztését leginkább nekik tulajdonitják.

— Benicki Lajos, fel van hatalmazva Bars, Hont, Turócz és Zolyom megyékben egy uj zászlóaljat kiállitani, s a bányavárosokban létező ágyukat, s fegyvereket használatba venni. — Eddig szólnak a hivatalos tudósitások.

— Helyes inditvány. Egy katonatiszt azt javallá, hogy a városi hatóságok szelid lovait, erős fogatait mind ágyuk elébe kellene használni; s a nagyobbára katonaviselt emberből álló városi és megyei hajdukat, huszárokat az ujonczok közé kellene sorozni. — Mond valamit.

— Urbán a kolozsváriaktól nagy adót sarczolt; — legujabb hirek szerint, az oláhok, miután nem teljesité a nekik tett igéreteket, föllázadtak ellene.

— Ki most a magyar külügyminister? — Szerintünk a sors és a véletlen; — ő ránk nézve bizonyára kedvezően müködik most — mindenfelé. — Bár nem sok külföldi lapot bocsátanak be hozzánk, — de annyit már még is tudunk, hogy Poroszhon, Szászország a legnagyobb forrongásban van, Romában is lázadás ütött ki, s a római pápa fegyveres népe által az olasz liga élére kényszerittetett állani. Az is lehet, hogy ezt maga jószántából tevé.

— A képviselők házában mult héfőn olvasták fel a király nevében és Windischgraetz által a magyar néphez intézett s hihetőleg Jósika Sámiel által irt proclamatiókat, és fenyegetéseket. — Boszankodás helyett a képviselők és hallgatók, majd minden pontját gunyosan kikaczagták a hazugságokkal tömött, gyalázatos irka-firkáknak. — Asztalos Pál is olvasott fel egy, az európai népekhez intézendő manifestumot; sok jó van benne, de mi a Goroveét még is jobbnak tartjuk, a mennyiben ez leginkább jelenünket, amaz pedig leginkább multunkat ismerteti.

— Petes Mária, lelkes honleány 12 inget és gatyát készitvén a honvédek számára, azt szerkesztői hivatalunkba küldé átadás végett, s mi már kézhez szolgáltattuk.

— Luppa Krisztina, pomázi honleány a honvédek számára 36 inget varrt, felét az álladalom, felét saját vásznából. — E derék hölgy születésére nézve szerb-magyar, de a honért tisztán égő szive, mint látszik, csak magyar.

— A vasas magyar lovasság, mint halljuk, mellvért helyett vasinget fog viselni, és sastollas sisakja, régi szabásu magyar öltözete, hajdankorunk hőseinek képét tüntetendi föl.

— Csatáraink vándorlása, költözése igen élénkiti fővárosunk társaséletét. Utczáink, mulatóhelyeink telvék gyalog és lovas, régi és uj honvédeink tarka csoportozataival. Estenként leginkább a szinházban, s ez után a Komlókertben láthatni őket. — A napokban Giron, a német legio őrnagya is itt estelizvén néhány tisztjeivel, egy huszártizedes rosz németséggel, de jó magyar érzéssel poharat köszöntött a magyar szabadságért harczolni jött „waffenbrüderek“ egészségére. Ezeken kivül látni lehetett akkor itt egy kettőt a hires fehértemplomi veressapkások, a Hunyadi-, Bocskai- pestmegyei-huszárok, s több féle honvéd-zászlóaljbeliek közül. — E mulatóhelyen jó magyar zene mulattatja a közönséget, ollykor a honvédek harczias és népi énekeket dalolnak, — s egy-egy jókedvü vitéz — kiáll a

középre, s ugy meg rakja a toborzót, hogy jobban sem kell. A ki desperál jövönk felett, csak ide jöjjön, s bizonyára kedvet, bátorságot fog kapni. — De a swarczgelb ne jöjjön ide, mert ugy jár mint bizonyos kiszolgált katonatiszt, ki minthogy Habsburgi Ferdinandot védeni kezdte, egy apró magyar ember által felkaroltatott, s az ajtón ünnepélyesen kidobatott.

— A Figyelmező (azelőtt Budapesti Hiradó) czimü lap, melly reactionális szellemét semmikép nem birja elpalástolni, — előfizetési hirdetésében örül, hogy ezen, mind reá mind előfizetőire nézve sulyos év már mulófélben van. Az igaz, hogy a szolgaság és sötétség barátira nézve sulyos év volt a mostani 1848; mig a szabadság barátit, netalán anyagi veszteségeik, és megfeszitett munkásságuk daczára is, magasztos örömmel fognak arra visszaemlékezni mindenkor. A ki e dicső évet is sulyosnak tartja, — annak isten könnyebbitse meg ágya szalmáját!

— Bai Antal, győrmegyei képviselő meghalt.

— István főherczeg, hütlenül megszökött nádorunk lefoglalt irományai közt levelek találtattak, mellyek világosan tanusitják, hogy ő keme is a kamarilla kezére dolgozott, sőt Magyarország elnyomására czélzó terveket külde Bécsbe. És milly ügyesen tudta ő játszani ámitó szerepét, milly pathossal szólott mindig tiszta hazafiságáról, a magyar nemzet dicsőségéről, — leendő nagyságáról, — milly roppant bajuszt növesztett, mi nem volt egyéb, mint a keblében rejtegetett hegyes tőr takarója, mellyel anyját, a hont akará meggyilkolni! És mi jámbor hivők még is azt képzelők, hogy az idegen éghajlat alól hozzánk költözött ravasz vadmacskafaj — magyar oroszlánt nemzett nekünk.

— A temesvári honáruló bizottmány által Windischgraetz, Jelasics, Puchner, Urbán, Blomberg, Berger, Rukavina, Baldacci, Pálfi Móricz, Mocsonyi Péter, — reactionalis érdemeiknél fogva Temesmegye táblabiraivá neveztettek ki. — Ellenben a hazafipárt főnökei utólagos jóváhagyás reményében fel fogják őket akasztatni.

LEGUJABB NAGYFONTOSSÁGU HIREK.

— Mi nem rég még csak kósza hirként szárnyalt, hogy t. i.

FERDINAND lemondott a trónról

most már csakugyan valósult. A tehetlen, beteges fejdelem, ki egész életén át eszköze, bábjátéka volt a kamarillának, végre most ez által kituratott a császári és királyi székből. E dolog oct. 2-kán Olmützben egész ünnepélyességgel ment végbe. Ferencz Károly is lemondott örökösödési jogáról; s ennek fia, a 18 éves Ferencz József — tehát a lelépett öreg gyermek helyett egy másik gyerek — tétetett anyja, a régi tervét most már létesülni látó Zsófia herczegnő és a kamarilla által Austria császárjává. — A kis császárral már ki is mondatta a kamarilla, hogy czéljok az austriai birodalmat egészen egybeolvasztani (természetesen szláv irányban, s Kulmer ezért neveztetett ki miniszterré, és Jelasics Dalmatia és Fiume kormányzójává, Suplikácz szerbek vajdájává —) és a lázadást (az az Magyarországot) megsemmisiteni. E szerint most Magyarországnak nincs királya, az V-ik Ferdinandnak tett hűségi eskü többé senkit nem kötelez. A kamarilla magyarországi királyságról nem akar többé semmit tudni, — de most már a magyar sem, és nemzetünk addig is, mig a magyar köztársaságot biztosan megalapithatná, hihetőleg gubernatort fog választani. — De most legelső feladat ellenségeinket megverni, s különösen Windischgraetznek — mint legujabban hirlik, a császár változása miatt meghasonlott hadserege fölött győzelmet vívni ki.

Előfizetés a

PESTI DIVATLAP ÉS NEMZETŐR

jövő 1849-iki első félévi folyamára.

Miután alólirt szerkesztő, lapja érdekességének emelése tekintetéből 10 darab arany pályajutalmat tüzött ki egy korszerü beszélyre, 5 db aranyat egy komoly, vagy humoristicus előadásu társadalmi czikkre, s ugyanannyit egy hazafiui vagy harczias szellemü szabadságdalra; — ezen versenyzés által élvezetes olvasmányokat remél nyujtandni közönségének. — E mellett Nemzeti képtárát egy uj ággal, a jelen szabadságharcz mezején kitünő **„Magyar hősek arczképei"**-val szaporitandja. Divatképei leginkább pesti és magyar divatot fognak feltüntetni. — Az uj évi első számhoz mümellékletül a Hunyadi-gyalogcsapat, a honvédtüzérek, a Lehel- és Bocskai-lovasság tisztikarának egyenruháit ábrázoló szinezett kép fog megjelenni.

E lap jövő félévi folyamára az előfizetés, mint eddig, postán 6 pft, helyben 5 pft. Pesten előfizethetni a kiadó-hivatalban (szabadsajtó-utcza 466-ik sz. a.) és Emich Gusztáv könyvárusnál.

VAHOT IMRE.

Eisenfels Rudolf nyomdája, 3 korona utcza 139. szám.

Kiadja és szerkeszti : VAHOT IMRE.

Budapest. **24. szám.** **Dec. 14. 1848.**

TARTALOM : Töredék Napoleon eszméiből. Közli Beöti Zsigmond. — Hadi lant : Hunyadi huszár. Szász K. — Töredékek : De Lamennais „Egy hivő szavai“ („Parole les d'un Croyant“) Czimü munkájából. D. — Magyar vitézség példái. — Tábori képek és csatamezei virágok. V. I. — Fővárosi tárogató.

TÖREDÉK NAPOLEON ESZMÉIBŐL.*)

Porhanyó a mi emberi társaságunk mesterkélt alkotmánya. Ledől az. Nincs emberi erő, mi a természetnek romlással együtt járó változásait megakadályoztassa.

Mint az ért gyümölcs, ugy romlanak meg a birodalmak, ha őszök eljő.

A polgárisult Europa azon ponton áll, mellyen Olaszország egy része állott a caesárok alatt.

A forradalomnak azon szélvesze, melly Franczia ország fölött felhőket torlasztott, egy rettenetes éjen az egész föld minden részeit elboritandja; s csak akkor fog e szélveszes felhők dörgése megszünni, s tiszta ég mosolyogni a birodalmak láthatárán, ha majdan a természet forrongásra rendelt gyúanyagai kialszanak.

E világ büneit csak vérkeresztség moshatja le, s azt azon dögvészes levegőtől, melly Európán poshadt büzével szétárad, csak nagyszerü események és változatok szélvesze képes megtisztitni.

Ha csak a történet bizonytalan folyamának hódolunk : ugy sorsunk egyenlö leszen nyugoti Európáéval, mellyet hasztalan ostromoltak volna a barbarok, hahogy romlott erkölcse megrázódását nem sietteti.

E világot én menthettem volna csak meg, és senki más. Vele én a szenvedések egész poharát egyszerre üríttettem volna ki, mellyet most hosszas undorral és soká kénytelen még szörpölgetni.

A világ azt hiszi, hogy meg van mentve; de nem azt hiszem én, ki a kormányok lelkén nézek át. Nem méri, s nem érti senki az idő járását. Visszatérnének-é különben a megavult állapotba, melly ha elveszett egyszer, jele, hogy többé fenn nem tartható? . . . .

. . . . . .

Mi Spanyolhon s Róma mozgalmait szülte, föl kell annak éledni egész Európában.

Az árny, mellyet az emberek azon koporsóból idéznek ki, mellyben a holtak már századok óta aluszszák koruk nyomorait és bolondságait — általok olly védangyalként tekintetik, ki reájok az értelem világát s a bőség gazdag kincseit árasztandja.

*) Közöljük a génialis világhóditó, mély ember- és világismeretet tanusitó nézeteit, ugy a mint eredetileg megirá. Sok igazság rejlik ezekben. — Azonban a legjobb kormányformára tett észrevételeit minden republikánus szellemü, szabad ember kárhoztatni fogja. Ebből Napoleon zsarnoki hajlama világosan kitünik. SZ.

Én azonban látom és hiszem, hogy a természet, melly az emberi betegségeknél gyakran játsza ki az orvosok bölcseségét, elvégre itt is ön maga fog magán segiteni.

Örömest siettetem én sokakra nézve egy boldogabb idő érkezését, hahogy azok, kikkel nekem dolgom volt, olly fölöttébb gazemberek nem lettek volna.

Ők most engem azzal vádolnak, hogy én őket megutáltam s rabszolgaságig lealáztam; de hiszen őket nem más, mint kigyói alattomos csúszásuk, kincs utáni telhetetlen szomjuk, s a mások fölé emelkedés nemtelen szenvedélye fektette lábaimhoz, s tehettem-é én egy lépést, hogy rájok ne hágjak? . . . .

Valóban nem volt semmi szükségem arra, hogy tört vessek elibök. Mihelyt én az ő hiábavalóságuk széditő mézes italát: a rang, hivatal s gazdagság eszközeit elejökbe raktam, azonnal éhes legyekként rohanták ők körül személyemet, hogy alacsony szenvedélyök éhgyomrát megtölthessék. A szolgalelkűek illy seregének szükségesképen ur kellett, de nekem rabszolga nem.

Mit mondjak még 40 millio emberről, kik sopánkodva panaszkodnak, hogy őket egyetlenegy elnyomni képes? . . . Lehetetlen, hogy ők békével legyenek, s lenni nem is fognak. Ha isten nekik a paradicsomot adná is, azt is oda kellene hagyniok; mert nincsenek többé az ártatlanság azon állapotában, mellyért egyedül teremtetett az.

Kincs utáni telhetetlen szomj, irigység, fényüzési kór, a becsület erkölcstelen fogalma, s a szenvedelmek és indulatok egész tábora korbácsolják őket keresztül-kasul e megveszett világon. Szájok az erény, nagylelküség s szeretet igéivel van tele, midőn szemé yes haszonvágy s önösség gyógyithatlan fenéje mardossák az alatt sziveiket.

Sajátsága s jelleme ez már a jelenkornak, mellyet az ember isten- és embernek tetszeni nem akaró módon imád, s nincs olly bün és undokság, mellynek alattomban nem adóznék.

Gonoszságát semmi sem bizonyitja inkább, mint azon ügyes színlelés, melylyel bünét erénynyé tudja hazudni. A nyájasság betanult szavaival egymást ámitják az emberek; s noha egyik sem tart semmit a másik becsületéről: de azért egyre játszák, gyáva félénkségből is játszák egymással szemközt a külszineskedés szinpadi betanult szerepét, mivel nincs annyi bátorságuk, hogy magokat a valóság piperétlenségében mutassák fel. S épen ezért legjobb közöttök az, kit ők leginkább kárhoztatnak.

Igy találtam én az én időmet.

Megszakadoztak minden kötelek. Az igaz valóság helyén üres forma áll, s az éltető lélek mindenünnen kiköltözött, azon puszta leplet hagyván csak maga után, mellyel ön magok az emberek is ész nélkül s ollyformán bábozgatnak, mint nagyobbacska gyermek volt pólyájával.

A törvény üres hang immár, mellynek csak a hatalom ad valóságot, s mellynek sulyát csak az kénytelen szenvedni, kinek nincs alkalma s elég ravaszsága magát alóla elvonni.

A világ zsákmányain önkény és ravaszság osztoznak. A látogató-termek emberei kölcsönösen csalják meg egymást; és midőn közhelyekre lépnek, minthogy egymást megvesztegetéssel egyenlitik ki, a megcsalatott mindig tisztelni kénytelen csalóját.

Mi sem háboritott fel engem mégis annyira, mint a hazugság, mit ők már egészen sajátukká tettek; s mi magamnak is nem csekély dolgot adott, ha csak ellenök minden fegyver és paizs nélkül küzdeni nem akarok.

A förendüek egész élete többnyire szinlelés s hazugság közt telik le, mi a szegényebbeket is hasonló tévutra ragadá már, csakhogy ezek még sem követnek el annyi gonoszt, miután ők a szükségek olly tömérdek s olly különböző nemeit nem ismerik, mellyek az embereknek fény után vágyó s ugynevezett magasabb miveltségü osztályát minduntalán ostromolják.

Az emberi boldogság nem áll egyébben, mint a természetnek egyszerüségrei visszatérésében.

De az ugy nevezett müvelődés véghetetlenül megsokasitotta a mi szükségeinket; felzaklatá a vágyak és ingerek alvó tengerét, s igy levénk roszakká. Ugyanazon hamis pallérozódás tesz képesekké benünket arra, miszerint vétkeinkre is az erény czimerét függeszszük; a minthogy a felvilágosult ész a megromlott szív szolgálatára mindenkor készen áll.

És emez erkölcsi pénzhamisitás viszi romlottságunkat legnagyobb tökélyre.

Én ismerem a jelen századot s annak embereit; és sokban elősegitettem volna én egy boldogabb idő bekövetkezését, hahogy azok, kikkel nekem dolgom volt, olly felettébb gazemberek nem lettek volna. Ha csak egy dicsekednék is közülök avval, hogy ő megőrzé jellemtisztaságát: még ez esetben sem volnék képes próbára tenni őt.

Én elkövettem irányukban mindazon próbát, mit csak teljes erejü s merész ember elkövethet: de valóban egy sem menekszik meg a kárhozattól. Csak el kell találni alávaló szenvedélyök s gyávaságuk árát — s istent, hazát és becsületet örömest eladnak.

Azon Francziaországnak, mellyben a testvér testvérét öli le, s melly fegyveres erejével saját belső részeit metélé; azon honnak, mellynek pol-

gárai felett hohérok bárdja határzott, s kiket a nép zsirján felhuzott telhetetlen dictátorok kinoztak — e honnak szabaditója egyedül én valék.

A mit én tettem, bátran bocsátom a jelen s jövő itélete alá.

(Vége következik.)

Közli BEÖTHY ZSIGMOND.

HADI-LANT.

HUNYADI HUSZÁR.

Lászlóinkon Hunyadi-név,
Hunyadi-kard oldalunkon.
Bizhatsz bennünk hü magyarnép
Bizhatsz bennünk szent Magyarhon!

Büszke ló tomból alattunk
Semmitől se ijed hátra.
Száz halállal, száz veszélylyel
Szembe néz merészen bátran.

S minket sem azért neveznek
A nagy hösnek szent nevéről,
Hogy az ellent el ne verjük
Ösi házunk tüzhelyéröl.

Hol egykor csatában omlott
Hunyadinak drága vére —
Ott omoljék a mi vérünk
A hazának szent földére.

Kelj fel sirod rejtekéből
Hunyadinak hösi lelke.
Szállj be, győzedelmi lánggal
Minden hü magyar kebelbe.

Avagy ölts magadra testet,
Szellemedre földi képet.
Vedd a zászlót, vedd a kardot,
És vezéreld ezt a népet!

Hogy ne győzne a mi sergünk
Illy vezérrel, mint te lennél.
És te illyen sereggel
Mint a miénk, hogy ne győznél!

Hiszen kivüled Hunyadi!
Nemzetünknek büszkesége,
Melly név érdemelné meg, hogy
Felirjuk zászlónk fölébe.

És a mi sergünkön kivül
Hol sereg, melly érdemelje,
Hogy a csatáknak tüzébe
Öt Hunyadi vezérelje!

Tombol a mën. Trombita zeng,
Fel huszárok a nyeregbe.
Hös vezérünk Hunyad lelke
Végy zászlót szellemkezedbe!

SZÁSZ KÁROLY.

TÖREDÉKEK

DE LAMENNAIS „EGY HIVŐ SZAVAI“ („PAROLES D'UN CROYANT“) CZIMÜ MUNKÁJÁBÓL.

(Folytatás.)

XXXVIII.

A szántóvető emeli a nap terhét, esöt, meleget, szelet kitür, hogy munkája által az aratást biztositsa, melly öszszel csürét megtöltendi.

Az igazság a népek aratása.

A kézmives jókor felkel, mécset gyujt, és szüntelen fáradozik, hogy kenyeret keressen, mellyel magát és gyermekét táplálja.

Az igazság a népek kenyere.

A kereskedő minden sanyart megvet, semmi fáradsággal nem gondol; elcsigázza testét, és elfelejti az álmot, hogy kincseket gyüjthessen.

A szabadság a népek kincse.

A hajóslegény áthajózza a tengert, hullámnak zivatarnak ki teszi magát, szerencsélkedik a köszálak közt, hőt, hideget tür, hogy öreg napjaira nyugalmat szerezzen.

A szabadság a népek nyugalma.

A katona a legkeményebb szükséget is kiállja, örködik és viv, és ontja vérét azért, a mit ő dicsőségnek nevez.

A szabadság a népek dicsősége.

Ha van nép, a ki az igazságot és szabadságot kevesebbre becsüli, mint a szántóvető az aratást, a kézmives a kenyeret, a kereskedő a kincset, a hajóslegény a nyugalmat, és a katona a dicsőséget, ezt a népet magas kőfallal keritsétek körül, hogy lehellete a világot el ne döglelesitse.

Ha a népek utósó itéletének nagy napja eljövend, azt mondják ennek: Mit csináltál lelkeddel? Annak sem jelét, sem nyomát nem láttuk. A baromi éldelet volt mindened. A posványt szeretted, menj rothadni a posványba.

Az a nép pedig, ki szivében a valódi jókat a földiek felibe tette, a ki, hogy azt kivivja, semmi munka, semmi teher, semmi áldozattól nem félt, következő szót fogja hallani.

Azoké, a kiknek egy lelkök van, a lelkek jutalma! Mivel a szabadságot és igazságot mindenek felett szeretted, jöjj és bird örökre az igazságot, és szabadságot.

(Folytattatik.)

D . . . . . i.

MAGYAR VITÉZSÉG PÉLDÁI.

18) Baumann János 2-dik számu (volt József) huszárezredbeli közvitéz a Piave melletti ütközetben (1809-ben majus 8-án) legfőbb figyelmét mindig csak a szemközt állt lovas ellenség tömegének vezénylő tiszteire fordità. Minden megtámadáskor azon mesterkedett, hogy ezekkel érintkezhessék, melly czélból a legnagyobb akadályokon keresztül hatolt. Egy óra alatt két vezénylő főtiszt esett el vitézünk kardja által.

19) A San Daniele melletti csatában majus 11-én 1809-ben Szilaj János, 5-dik sz. (volt Radeczki) huszárezredbeli közvitéz alól lova ellövetett. A helyett, hogy lován maradt podgyászát ügyekezett volna megmenteni, egy elesett gyalog bajtársa löszerét ragadá kezébe, a gránátosok sorába állt, s 3 óra hosszáig kitünő vitézséggel harczolt velök, s bátorsága és buzditásai által környezőit győzelemre vezeté.

20) Bauer Frigyes 2-dik számu (volt József) huszárezredbeli őrmester a pordenonei ütközet alkalmával (1809-ben april 15-én) különféle ezredekből 24 embert szedett össze, és ezen vegyes kis csapattal az ellenség 1000—1200 főből állt őrseregét bátran megtámadá, visszaveré őket, és igen sokat elfogott közülök.

21) 1793-ban jun. 1-jén Györgei János 6-dik számu (azelőtt Würtemberg) huszár-ezredbeli tizedes 4 huszárral és ugyanannyi hollandi lovassal addig zavará az ellenséges őrsöt, mig néhány földmivelő segélyével a lerontott hid helyébe oszlopokat huztak a folyam fölé. Ezen átvezetvén embereit, az ellenséges őrsöt, meglepték, többet közülök levágtak, s 10 francziát elfogtak.

22) Midőn az ellenség 1794-ben april 29-én Moescronnál megtámadást intézett, 900 franczia s néhány lovas az osztrák sereg balszárnyán 2 század gyalog ellen előre nyomult, melly erre az ágyutelepek fősánczába vonult vissza. Egy, ez által födözetlenül maradt ágyutelep felé tüstént nagy sietséggel rohantak a francziák. — Az ostrom meggátlása végett egy osztály 6-ik számu (azelőtt Würtemberg) huszár a rohanókat megtámadá, szétveré s Herleutig üldözé; a francziák közül 200-at levágtak, ugyannyit vezérökkel és zászlójukkal együtt elfogtak. Liskai Endre tizedes legtöbbet tőn ezen fényes siker kivivására, miután rendkivüli vitézséggel vágott az ellenség közé, s példája által a többi huszárt is hasonlóra buzditá.

23) Kis Mátyás, 2-ik számu (azelőtt József) ezredbeli huszár közvitéz a pordenonei ütközet alkalmával néhány fogoly elkisérésére rendeltetett ki. Midőn ismét a csatatérre sietne, véletlenül, 300 emberből állt ellenséges csapatra bukkant. Erre hirtelen visszavágtatott, elszórt bajtársai közül 15-öt összeszedett, s egy, az ellenség mellett fekvő vizárokból észrevétlenül előtört, társai élén állva közéjök vágott, s mind a 300-at foglyokká tevé.

24) 1809-ben a salzburgi visszavooulás alkalmával, László János 9-dik számu (azelőtt Miklós) huszár-ezredbeli tizedes, 5 emberével képezé az utócsapatot. Hogy az ut járatlanná tétessék, a St. Michael melletti szoroson egy löporos szekér feldöntetett, melly alkalommal az ut egy része esetleg löporral hintetett be. László káplár nem messze lévén ezen puskaporos szekértől, nagy számu ellenséges lovasokat látott e hely felé közeledni, kik lovaikról leszállottak, s egész erőből ügyekeztek az akadályt láb alól elmozditani. Ha ez sikerül nekik, akkor a hátramaradt hadi podgyásznak legnagyobb része elveszett volna. Az ellenséget megtámadni, és visszaverni, lehetlen volt; mert a feldöntött szekér elzárta az utat. — Ekkor László káplár legényeit visszaparancsolá; de ő maga, kezében felvont sárkányu pisztolyával, az ellenség közé ugrott, és a földön szétszórt puskapor közé lött, minek következtében az egész puskaporos szekér levegőbe röpült, s ez által több mint 30 ember az ellenség közül lovával együtt iszonyu véget ért. — Kis idő mulva László káplár kábulatából magához jött, s félig elégve látja magát az általa eszközlött pusztitás áldozatai közt. De még is volt annyi ereje, hogy nagy nehezen a leobeni kórházba tántoroghatott, honnan öt hónapig tartott gyógyittatása után, jó egészségben tért vissza ezredéhez. (Folytattatik).

Közli egy honvéd.

TÁBORI KÉPEK

és

CSATAMEZEI VIRÁGOK.

A feldunai táborban az ellenség felé éjeli őrjáratra lévén kirendelve néhány huszár, egyik közülök a többitől elmaradt .... mert valamit észrevett. Egy magános csárdában ugyanis gyertyavilág pislogott, s a csárda körül oszlophoz kötött lovak prüsszögtek, tomboltak. — Huszárunk gyanitván valamit, szép csendesen a csárdához léptet, bepillant az ablakon, — s bent az ivó asztal körül 7 dözsölő dragonyos ötlik szemébe. Erre az oszlophoz kötött dragonyos-lovak kantárait megoldja, markába csavarja, — s mind a hét paripát magával viszi. — Másnap bejelentetvén szép és hasznos tette, mint különben is ügyes, kitanult ember, — a fővezér által egyszerre tisztté, hagnagygyá neveztetett ki. — A hét dragonyos pedig nem mervén ló nélkül visszatérni táborukba, — átszökött hozzánk, s a magyar alkotmányra felesküdött.

Midön Jelasics csordája Pákozd felé vonult, — s már épen a hegytetörül leakart ereszkedni a faluba, — a pákozdiak, (kik nem akarták hinni, hogy a horvátok meglátogatják öket), — igen nagy ijedséggel kezdtek fel s alá futkosni és siránkozni. Ekkor egy czigány bakancsos, ki a Pákozdról kivonult magyar hadseregtől maradt el a faluban, bizonyos uj polgár udvarában erösen kezdett durrogtatni puskájából. Erre a poltron horvátsereg megállapodott, s mig a részeg baka 60 töltését elsütögeté, — tehát egy óra hosszáig, nem mert elöre nyomulni. Tehát a mi czigány Horatius Coclesünk, — az egész Jelasicsféle hadat egy maga képes volt feltartóztatni — 60, levegöbe tett puffogatással, s egyedül neki lehete tulajdonitani, hogy a csata 9 óra helyett 11 órakor kezdödött.

Szent Tamás ostrománál egy, ágyufödözésre kirendelt huszár megunván a hosszas nyeregben ülést, lábát kengyeléből kivette, s magasra fölemelve nyujtóztatá. Különös szerencséjére egy ágyugolyó épen ekkor hordá el lova hasának szörével együtt azon kengyelt, mellyből lábát kiemelte. A huszár hidegen vette e dolgot, de egy pár percz mulva iszonyuan kezdett káromkodni. ‚Miért haragszol fiam, — szóla neki tisztje —, hisz még örülnöd kellene, hogy lábadat nem hordta el a golyó.‘ — „Mit ér az nekem, a ki ponczíusa és pilátusa van, — ha már most nincs hova tennem az egyik lábamat!“ —

— Ejnye te kölyök beh tompán, beh rekedten hangzik most a dobod, — mi a manót csináltál vele? — szólt az alvidéki táborban egy suhancz doboshoz az örmester, — épen midön egy faluból kiindult a honvéd csapat. — Bizony magam sem tudom, mi a baja —, felelé a dobos. — ‚Mutasd csak mutasd‘! — A dobos eleinte szabadkozott, de késöbb kénytelen volt romlott hangszerét vizsgálat alá adni, miböl kisült, hogy a dobba egy iszonyu nagy kan pulyka volt bele szoritva, melylyet a dobos valahol a faluban amugy katonásan szerze magának.

— Vitéz ur, micsoda huszárok magok? — szólitá meg egy ügyvéd-forma uri ember a váczi utczán sétált császár-huszárokat. — Hát csak huszárok vagyunk! — felele közülök egyik, ki nagyon restellé, hogy e republikánus világban a császár nevét kell viselniök. — ‚Azt látom, hogy huszárok, hanem azt kérdem én: miféle, millyen nevet viselö huszárok? — „A mi nevünk elsö számu huszárezred.“ — ‚Igen, de én a tulajdonos nevét kérdem, — Koburg, Ferdinand, Wilhelm, vagy miféle?‘ — Ejnye — szóla a császár-huszár boszankodó czifra káromkodással — hát nem látja az ur, hogy K o s u t h u s z á r j a i vagyunk!

A schwechati ütközet alkalmával egy igen jó irányzó honvéd-tüzérünk észrevette, hogy drága testvér-bátyja az ellenség lovasai közt, mint kapitány vitézkedik: — „Ejnye te akasztófára való honáruló! — dummogá magában — no megállj, majd adok én neked!“ — Erre oda irányzá álgyuját, hol testvére állt, s ügyesen ellött golyója gonosz vére testének azon részét hordta el, melly nélkül többé soha nem ülhet nyeregbe. E mellett egy közvitéz lovát is tönkre silányitá.

Négy huszár a feldunai táborból 80 chévaux-légerst akart az elöörsön megtámadni. Azonban óvakodó tisztjök nem akará ezt megengedni. „Mit gondoltok — 4 — 80 ellen! elment az eszetek!? — Fordultok mindjárt vissza!“ — — ‚No bizony — szóla az elszomorodott vitézek közül egyik, ki e dologban semmi különöst és rendkivülit nem látott —, mindig azt mondta nekem katonaviselt apám: fiam, ha már ellenség elibe kerülsz, ne gondolj vele, egy-é vagy száz az, a kivel meg kell verekedned, — csak vágj közé bátran, elszántan, — s ugy segéljen, gyözni fogsz!“

(Folytattatik).

V. l.

ÖRÁLLÁS A NEMZETI SZINHÁZ KÖRÜL.

Dec. 6. V i c o m t e L e t o r r i e r e s. Francz. vigjáték.

— 7. V e s z t e r S á n d o r magyar tánczlársaságának föllépteül: L u c i f e r és a b é r l ő, vig némajáték. Tót Samu mint ördög ügyes ugrásai, s torzmozdulatai által kitüntette magát, s olly ördögileg nézett ki, mintha az olmützi, most már ismét bécsi kamarilla tagjai közül szabadult volna el. — Az elöfordult grottesk és jellemtánczokat Kilányi, Kilányiné, Hilberth Emma, Perrei, Kovács Luiza és Hesz Józéfa kielégitöleg lejték. — E balletet a „R o b i n o r v o s“ czimü franczia vigjáték elözte meg.

— 8. M á t y á s d i á k. Népszinmü Berkitöl.

— 9. A karszemélyzet javára: H u n y a d i L á s z l ó. Opera Erkeltöl. Schódelné (Hunyady Erzsébet), Hollósi (Garai Mária), Farkas (Hunyadi László), Steger (László király), Reina (Gara Miklós). Illy jó kezekben, vagy inkább jó ajkakon, természetesen, még mindig nagy hatással adatik e mü. — Tömött nézöhely.

— 10. Két pisztoly. Népszinmü.

— 11. Nép és aristokratia. Franczia dráma.

— 12. Macbeth. Opera Verditől.

— 13. Bácsi. Vigjáték. — Csupa ócskaság, semmi élvezetes ujdonság. Az elfogadott uj drámák rakáson hevernek, de nem adatnak. Mire való volna is illy forradalmi időben uj és korszerü müveket adni, — hisz a katonaság, melly most a szinházi közönség nagy részét teszi, még könnyen veszélyes elveket szivhatna magába! — Az uj idők hajnala ránk virradt, és szinházunknál minden a régi kerekvágásban megy, még mindig a schlendrián uralkodik, — s a szinházi kamarilla mindinkább kezdi kitologatni veres szarvacskáit. — E tárgyra még majd bővebben visszatérünk.

FŐVÁROSI TÁROGATÓ.

— Ferencz József, az uj osztrák császár, f. hó 4-kén ment Bécsbe nagy pompával, ágyudörgés és harangzúgás közt. — Az álgyuk az osztrák terrorismust hirdeték; — mig az utóbbiban a haldokló osztrák monarchia halálharangja szólt.

— A képviselőház küldöttséget rendelt ki kebléből, melly a Budán tartatni szokott szentséges (!) magyar koronát megvizsgálja: valljon helyén van-é, miután gyanu keletkezett, hogy valami áruló még könnyen Bécsbe szöktetheti. — Mi azt sejtjük, hogy a 3 század óta s különösen a legujabb időkben annyi bünnel terhelt és megszentségtelenitett magyar korona, szégyene égő tüzében elolvadt. Egyébiránt ha Bécsbe találták volna elcsempészni, ne sokat gondoljunk vele, ugy sem igen vehetjük többé hasznát. Ha pedig helyén találta a deputacció, az osztráknak cserébe vagy 50 ezer darab fegyverért bizvást od'adhatjuk. — A honvédelmi bizottmány pecsétjéről már számüzé az árulás és hitszegés ezen vakitó jelét, s uj huszarezredeink a koronás és keresztes czimer helyett, most már a magyarok őseredeti czimerét, a 7 győzhetlen oroszlánt használják.

— A honvédek uj esküformájában többé szó sincs a királyról. Ki is esküdnék hüséget a megtestesült hütlenségnek?!

— Volt királyunk Ferdinand, Prága közelében valami Hradschin nevü kastélyba vonult, s csendes magányában philosophiai könyvet akar irni a világi dicsőség mulandóságáról, és az osztrák kamarilla mysteriumairól. — E könyvét az exkirály a volt budai censurae collegiummal akarja megvizsgáltatni, miután azon hiszemben él, hogy az még most is létezik.

— Ordódi örnagy Nádasról december 6. Czerova Lieszko, Windischgraetz birtoka ellen intézett megtámadást, s e falubol az ellenséget 9 órai csatázás után kiszoritá, s az uraság: épületeket, hol az ellenség kényelmesen tanyázott, felgyujtatá. — Az ellenség részéről ez alkalommal 60 esett el, igen sok megsebesült; részünkön 3 halott s 8 sebesült van.

— Áldozó oltár. Sallai Pál, reform. oktató Sárbogárdon (Fehérmegyében), ki a népnövelés ügyében olly jeles szolgálatokat tett már a hazának, felhiván a falu tehetős és szegény polgárait, hogy ki-ki, mit fehérruhái közül nélkülözhet, adja át a honvédek számára; e buzditásának olly jó sikere lőn, miszerint párnap alatt 61 darab inget, gatyát s egy lepedőt küldöttek be hozzá. — Mindezeket, valamint dr. Vonnák Lászlóné és Rauhné, n. kátai lelkes honleányok küldeményét is, melly áll 6 ing, s ugyanannyi gatyából, — az illető helyre már átküldtük szerkesztői hivatalunkból.

— Kormányunk igen helyesen cselekvék, midőn e zavaros időkben sem feledkezve meg a haza anyagi érdekeinek előmozditásáról, a gazdasági egyletet pártfogása alá vevé, s épületei költségére 8000 p. ftot adományozott. — A pesti testgyakorló intézetet, mellynek hasznossága leginkább e harczias időkben tünik ki, szinte pártfogása alá vette, s közállományivá emelendi azt.

— Hurbán, Hodsa és Stúr panszláv lázadók ismét beütöttek Trencsénbe, s most már rendes katonaság is jött velök Morvából, mi több, Hurbán, evang. tót pap a kamarilla által ezredessé, czinkos társai szinte főtisztekké neveztettek ki. Illy nevetséges vagy inkább aljas paródiára, csak olly kétségbeesett emberek vetemedhetnek, mint az osztrák monarchia támogatói. — Görgei ezen szent atyai vezérek megzabolázására jelentékeny erőt küldött Pozsonyból.

— A lengyel legiónak egy százada ismét föl van szerelve, s rövid időn táborba szálland.

— Eszterházi herczeg ismét 9 álgyut és 2 mozsarat küldött fraknói várából fővárosunkba, a hon védelmére.

— Sárosi Gyula, jeles magyar költőnk, „Ponyvára került Aranytrombita“ czimü népies költeményen dolgozik, melly hazánk legujabb eseményeit, uj korszakának nevezetesb fordulatpontjait, igen népszerü, mulattató előadással énekli meg, s jelen viszonyainkról olly tiszta fogalmakat terjesztend az illy versekben leginkább gyönyörködő nép közt, hogy valóban érdemes volna, ha a kormány több ezer példányban nyomatná azt ki, s ingyen osztogatná az illetőknek. E jeles költemény nagyobb hatással lesz népünkre, mint valamennyi eddigi proclamatió.

— Teleki László, az Ungar szerint Párizsban Magyarország követéül elismertetett. — A franczia köztársaság elnökválasztása eddig már

végbement, s ettől, mint tudva van, igen sok függ Európa sorsának eldöntésére nézve.

— A védegyletnek két évvel ezelőtt elhintett magvai még csak most gyümölcsöznek valódilag. Miután a külfölddeli közlekedéstől ugyszólván egészen el vagyunk zárva, most már mindnyájan honi terményeket, és készitményeket kénytelenittetünk használni. Pedig azért se bajunk, sőt még egészségesebbek vagyunk mint azelőtt, midőn az idegen portékák gőzköre majdhogy meg nem fojtott bennünket. — Hát a külföldi lapok magyar előfizetői, mit fognak most cselekedni.? — Magyar lapokra fizetnek elő, s kigyógyulnak régi betegségökből.

— Valami Kuh nevü brutális katona-orvos — a P. Hirlap szerémi levelezője szerint — schwarczgelb betegségében annyira gyülöli a magyart, hogy a pétervàradi kózházban, hol rendes orvos, a Dom Miguel ezredbeli derék vitézek betegeit mérges gyógyszerei által egymásután expediálja a más világra, vagy örökös nyomorékokká teszi öket. — E gazember, a nyilvános feladás után reméljük nem kerülendi el a legszigorubb büntetést.

— Az aradi vár ostromlásákor 11 vitézünk esett el, 22 elfogatott. — A várban lévő lengyel katonák észrevevén, hogy lengyel rokonaik harczolnak ellenök, letevék a fegyvert s nem akarnak többé a magyarok ellen harczolni. — Berger és Máriási közt alkudozás foly.

— Legedics helyett Schlick nevü tábornok tört be Gallicziából Sárosmegyébe, Irányi kormánybiztos tudósitása szerint 10 ezer emberrel, kik közt azonban keves a rendes katona. Lehet, hogy e számot csak a hir és rémület növeszté annyira. — E rablócsorda ellen a mi hadseregünk Pulszky Sándor vezérlete alatt Sáros-, Szepes-, Abauj-, Zemplén-, Gömör- és Borsodból öszpontosult Kassa körül. Schlick előcsapata hir szerint már Eperjesig nyomult. A sárosi tót nép közt több proclamatiót bocsátottak szét, de eddig még igen keves sikerrel. — Az egész beütés ollyan expeditio Simunichiana-féle kudarcz leend.

— Vetter tábornok dec. 5-én 24 ágyuval támadá meg a ráczok erösen elsánczolt tomasováczi táborát; azonban eredmény nélkül. A 10. honvéd-zászlóalj dicsöen harczolt, s noha háromszor ujitá meg a támadást, a sürü ágyuzás által visszanyomatott. A mi részünkről 30 halottat, s 25 sebesültet számitanak. Kiss tábornok alól lova ellövetett. — Legujabb hirek szerint Vetter tábornok két nappal ezután ismét megtámadást intézett e sánczok ellen, s diadalmasan bevette azokat, s vitéz serege 500 szerviánt konczolt le.

— Aradról irják Kosut Hirlapjának: Egy, Verseczről hozzánk érkezett magánlevel után szinte hitelesen irhatjuk, mikép e hó 2.

3. napjain a temesi várból Verseczet 20 ágyuval megtámadott 12—15 ezernyi tömeg a Damianics vezérlete alatt álló veres és nem veres sapkások által borzasztón megvereték, s az alig megfutamodhatott ellen, 12 ágyut mieinknek hagyva, Csakováig üzeték. Csata-sikon maradt részünkről 462, köztök 200 kassai; az ellen részéről ezer négyszáz sorkatona, köztök 150 uhlán és két ezer hatszáz sváb és oláh fellázitott nép. Ha e szám igaz — min alig kétkedünk, más forrás után is itélve — illy véres csatánk ide alant még nem volt.

— A Ludovicea „Magyar katonai főtanoda“ nevet viselend ezentul s miután a ház Mészáros hadügyér az iránti tervét némi módositásokkal elfogadá, az intézet jövő hó elején meg fog nyittatni. A tanárok egy részét már ki is nevezte Mészáros.

— Metternich éjjel nappal vezérczikkeket ir a londoni conservativ lapok számára, miket aztán a Wiener Zeitung németre fordit le. Még is csak kurucz egy mesterség lehet ez az ujságirás, ha még az illy bukott angyalok is ahhoz folyamodnak világdöntögető czéljaik elérése végett.

— Vida Károly, a reactionalis szellemü Figyelmező szerkesztője, orsz. rendőrségünk erélyes intézkedése következtében ugyancsak sarokba szorittatott, — s alkalmasint nem fogja többé lapjával a pokol tüzét szitani.

A nemzetőrségi főparancsnokok, és a zászlóaljak örnagyai minden igyekezetüket, kivált a mostani enyhebb időben — a zászlóaljak hadias kiképezésére forditsák. Szükség öket az előirt kötelességekkel, leginkább az őrszolgálattal, mert ebben mutatkoznak leggyakrabban járatlanságok és vétkes hanyagságok, megismértetni. A fegyvergyakorlatoknál mellőztessenek minden haszontalan parádé-manöverek, csak a harcznak komor pillanataiban szükséges fegyverfogásokra és mozgalmakra u. m. a lőfegyver helyes töltésére — irányzásra — és tüzelésre; szétbontakozott csatarendbeni, az az a csatárlánczvonalbani harczolásra, a rohamcsapatok alakitására, rohamlásra, ennek netaláni visszavezetése utáni öszecsoportozásra forditsák beoktató figyelmüket.

Budán, dec. 12-én 1848.

Kiss Károly, alezredes.

Szerkesztői értesités.

— A Magyarfalváról irt level elkésett. Figyelmeztetjük levelezőinket, hogy jókor küldjék be tudósitásaikat, különben mint elavultakat, nem használhatjuk.

— Előfizetőinkhez. A hiányzó példányok pótlékait nálunk jelentkező előfizetőinknek mi mindig megküldjük, noha a hiány nem tőlünk, hanem valamelly postahivataltól szokott

eredni. Egyébiránt a kormány erélyesen rendelkezése következtében, a postai rendetlenségek jövő évre, ugy hisszük, megfognak szünni.

Figyelmeztetés az első magyar tisza-gőzhajózási társaság ügyében.

A társaság „Debreczen“ nevü gőzhajója, Marc és társa, londoni gyárosok — t. cz. részvényes urakkal adandó alkalommal tudatandó — törvénytelen következései miatt elháritott nehézségek után, legközelebb mult october hónapban Galaczra szerencsésen megérkezvén, és a társasági megbizottnak rendeltetése helyére leendő szállitás végett átadatván, már Orsova alá hozatott, ezen utban az átvevő bizottmány által 80 ló erejü angol jó gépezetéhez aránylag kitünő gyorsaságúnak és átalában véve kielégitőnek találtatott. Nehogy a társaság ezen helyzetében, midőn a hajónak átvételével czélját csakném elérte, a már befolyni kellett részvény-részlegek be nem fizetése miatt a társaság magára vállalt kötelesség, haladék nélküli teljesitésében akadályoztassék, a t. cz. részvényes urak felszóllitatnak, miként a már rég kiirt 4 részvény-részleteket, vagy is: minden 100 frt tevő részvénytől 70 ezüst forintot — a mennyiben hátramaradásban vannak — reánk jövő 1849-dik évi január 15-dik napjáig Pesten, Vodiáner és fia irodájában délutáni 4 órától 6 óráig; Debreczenben, Rickl I. Anselmnél; Miskolczon, Fazekas Lászlónál és Lichtenstein Józsefnél; Szegeden, Vodiáner és fia irodájában; Szatmárnémetiben, Veiss Jánosnál, hol az alapszabályokat is átvehetik, mulhatatlanul befizettessék; ellenkező esetben, az alapszabályok 7-ik §. értelmében, a késedelmes fizetőknek ideiglenes részvény-jegyei hirlapok utjáni hirdetés által megsemmisittetnek, a befizetett részvény-részlegek pedig, a társaság vagyonához fognak csatoltatni.

Kelt Pesten, november 16-án 1848.

A választmány által.

AZ

„ALFÖLDI HIRLAP“

1849-ik év első felére is megjelenik Debreczenben Telegdi László és Szanka József szerkesztésével, hetenként kétszer, egy-egy terjedelmes iven. Előfizetési ára félévre postán küldve 3 ft 50 kr, helyben 3 ft p.p.; s előfizethetni minden postahivatalnál, s helyben Telegdi Lajos könyvkereskedésében.

Karácsonyi s uj évi ajándékul kapható minden magyarhoni könyvárusnál:

ORSZÁGGYÜLÉSI EMLÉK.

Politikai, történeti és szépirodalmi almanach. Az alsóház teremének rajzával. Kiadta és szerkeszté Vahot Imre.

Ára 2 ft 30 kr p. p.

Előfizetés a

PESTI DIVATLAP ÉS NEMZETŐR

jövő 1849-iki első félévi folyamára.

Miután alólirt szerkesztő, lapja érdekességének emelése tekintetéből 10 darab arany pályajutalmat tüzött ki egy korszerü beszélyre, 5 db aranyat egy komoly, vagy humoristicus előadásu társadalmi czikkre, s ugyanannyit egy hazafiui vagy harczias szellemü szabadságdalra; — ezen versenyzés által élvezetes olvasmányokat remél nyujtandni közönségének. — E mellett Nemzeti képtárát egy uj ággal, a jelen szabadságharcz mezején kitünő **„Magyar hősök arczképei“**-val szaporitandja. Divatképei leginkább pesti és magyar divatot fognak feltüntetni. — Az uj évi első számhoz mümellékletül a Hunyadi-gyalogcsapat, a honvédtüzérek, a Lehel- és Bocskai-huszárok tisztikarának egyenruháit ábrázoló szinezett kép fog megjelenni.

E lap jövő félévi folyamára az előfizetés, mint eddig, postán 6 pft, helyben 5 pft. Pesten előfizethetni a kiadó-hivatalban (szabadsajtó-utcza 466-ik sz. a.) és Emich Gusztáv könyvárusnál.

VAHOT IMRE.

Eisenfels Rudolf nyomdája, 3 korona utcza 139. szám.

Kiadja és szerkeszti : VAHOT IMRE.

Budapest. **25. szám.** **Dec. 21. 1848.**

TARTALOM : Hadi lant : Görgei Arthur. Vecsei Sándor. — Töredék Napoleon eszméiből. Közli Beöti Zs. — Mutatványok : Vahot Imre „Camarilla“ czimü allegoriai drámájából. — Nemzeti szinház. — Tábori képek és csatamezei virágok. V. I. — Fővárosi tárogató.

HADI-LANT.

Görgei Arthur.

Dec. 15. 1848.

Ott fenn hol ébredőt a csatakürt riad,
Hol a morva vize a dunába szakad,
A hon határinál, —
Nézvén a haragos Árpád istenére,
Hős táborával a magyarok vezére
Mint istenostor áll. —

Ki vagy a szabadság ihletett bajnoka,
A harczos istenek kiválasztott fia,
Rendületlen erős;
Nem rang, nem hiuság emelt fel tégedet,
De érdem, fegyvered s a hazaszeretet, —
— Légy üdvözölve hős! —

Előttünk állanak a bérszolgahadak,
Féktelen örülten, hogy legyilkoljanak; . . .
Egy nemzet néz — feléd! —
Édes reménnyel van a magyar szív tele,
Mert sorsát a nemzet kezedbe tette le,
S sorsával életét. — —

A magyarok védő örök istenére,
Halált esküvél az árulók fejére,
És meg esküdtenek,
Elhunyt apák után a késő unokák,
Vérrel védni meg a vérrel szerzett hazát; . . .
Hallák az istenek. — —

Életre — halálra — a koczka vetve van; . . .
De bízik a nemzet bátor fiaiban,
Bízik istenében;
Akarja, hogy legyen szabad szép hazája,
Vagy jöjjön az örök enyészet reája,
A vér tengerében. . . .

S szakadjon össze bár minden, az ég s pokol,
E nép istenén kül másnak meg nem hajol,
Ám vivjanak vele;
A harcz terén önmaga eltemetkezik; . . .
De le többé rablánczra nem bilincselik;
— Ez a magyar hite.

Hiszi e nemzet az igazság istenét,
Ismeri a csaták vérpiros mezejét,
S a hon kapuinál,
Nem retteg ez gyáván, mert ha kell, halni tud,
S lobogói alatt, mint fölszentelt cherub,
Lángpallosokkal áll. —

— Amott a szabadságöldöklő ezerek, —
Itt Te, s a szabadság-imádó seregek; . . .
Ha sikra szálltatok :
Szent őseitekről emlékezzetek meg,
A magyar fegyverek, hogy győzhetetlenek. . .
— S az ellen dölni fog.

Ott fenn hol ébredőt a csatakürt riad,
Hol a morva vize a dunába szakad,
A hon határinál, —
Nézvén a haragos Árpád istenére,
Hős táborával a magyarok vezére
Mint istenostor áll.

VECSEI SÁNDOR.

TÖREDÉK NAPOLEON ESZMÉIBŐL.

(Vége.)

Francziaország soha nem állott a magasság azon lépcsőjén, mellyen kormányom alatt állt. Illettetem ugyan elég szemrehányással és roszalással, mik tetteim- s parancsaimra vonatkoznak. De lehet-é a szélvészt, melly a föld kerekén terméket nyitve s levegőt tisztitva keresztül viharzik, kárhoztatni azért, mert működése közben háztetőket tesz semmivé, s a fák éretlen gyümölcsét sepri le? .... Maga a nap, midőn az életlehelő tavaszt elhozza, öldökölve perzseli az egyenes vonala alatt élőket.

A közöröm és közfájdalom előtt zárva volt az én mellem. De ha hibáztak bennem egy puha, érzelgő ember erényei: ugy annak vétkei is hibáztak. És ha az élet gyötrelmei szánalmat nem birtak is gerjeszteni szivemben: ép ugy nem hatottak erre a szemtelenek érdeklő panaszai, nem a fajtalanság gyönyöre s a hypocritaság álnok csalárdsága.

Avagy nem hullott-é el a nemzet virága a vérszomjazó nép örömrivalgása közt bakó pallosa alatt? .... Egy, csupán csak eltévedt időben elégséges lett volna egy barátságos kéz kegyelmes igazgatása; de a dühösködőnek vaspálcza kellett, melly öt mindaddig bilincsben tartsa, mig magát ki nem fujja. Ha elégségesek lettek volna az igazság elfogadására, bizonynyal megtalálják azt; de midőn én mindenütt csak az önhaszon vadászatát s szennyes önzést találtam; midőn minden venni, senki adni, minden parancsolni és senki engedelmeskedni nem akart: ott ketté vágtam azon utálatos bolond pert azzal, hogy mindegyiktől elvettem azt, mit mindenik követelt, mit azonban megbirni s elviselni nem mindenki tudott volna. Igy kellett egy általános nyomatásban megtanulni becsülni azon embereknek a szabadságot.

A ki valamit használni akar, tudni kell annak a nélkül is ellenni; vagy is ki élni akar, akarnia kell annak, hogy már is éljen ki uralkodni kiván, tanuljon előbb magán uralkodni. E tudományt olly hathatósan adtam én eszökre, hogy azt — mint reménylem — nem egy könnyen feledik el. És épen ezért gyülöltek ők engemet. És mert igaztalanságukat igazságnak lenni el nem ismerém, s mert kivánságuknak mindent zsákmányul ki nem tettem.

Az 1812-dik évi oroszországi táborozásom boritá el szerencsémnek napját. Ha én ott győzedelmes vagyok, ura vagyok a világnak. Nagyon jól tudom én azt, hogy birtokom egy részével képes lettem volna magamat megmenteni, és még mások mellett nagy birtoku ember maradhattam volna; de már az nekem természetemben van, hogy mindenre mindenemet fölteszem, ócsároljanak bár azért engem azok, kik egy nyomorult rang megtarthatása végett az események- és emberekkel töprenkedve alkudoznak még akkor is, midőn az egész nekik már többé meg nem maradhat.

Én részemről vagy mindent akarok, vagy semmit.

Fél igyekezetek, fél kivánságok csak fél embert mutatnak.

Én a legnagyobb öszvegre szeretek játszani, s azt meg is nyertem volna, ha egy olly hatalom, melly nagyobb, mint mi, ellent nem áll. Nehány éjszakai fagy megforditá sorsomat és a világét is. És ekkor jelent meg az én üldöző angyalom, ki megjósolá nekem az én philippémet, mit Lipcsénél csakugyan meglelék.

Jól láttam én, mikép gyül minélinkább fejem fölött a zivatar; de minden rettegés nélkül néztem azt. Nem mindig uralkodhatik ember a körülményeken, de azért azokat magán uralkodni se engedje.

Külellenségim becsülettel állottak ki az ellemi viadalra; s mióta ők engem meggyőztek, többre is becsülöm őket, mint a mig én győzedelmeskedém felettök: de az enyimek gyáva s rosz lelkü árulását megbocsátani nem fogom soha. Mint az éhes legyek és szunyogok, tapadtak ők hozzám, s elrepültek rólam, midőn már jól laktak. De én e fölött épen nem csodálkoztam, mert senki sem magának az embernek, hanem mindenki csak azon szerencsének barátja, melly az embert átkarolja. A mint a szerencse e karai az emberről lehullanak, ugy távolodnak attól el az ő baráti is.

Midőn azonban ők azt hivék, hogy a tőlem lett elszakadásuk fölötti fájdalmat életben megbirni képes nem leszek: e hit ő bennök olly óriási illusio és hiuság vala, melly ollyforma pygmeusokhoz valóban jól illik. Ők azt vélék, hogy mivel ez uttal velök az én comaediámat eljátszám, bizonnyára még a játék szinpadán megölendem magam?

Csalatkoznak.

Ugy gondolák, hogy én egy trónhoz kötém életemet, mellybe tetszett letelepednem, mivel azt üresnek találtam. Holott én e csekély alkotmányt olly gyakran zúzám össze mások alatt, miszerint annak töredékenységét jól nem ismernem lehetetlen vala. A fejedelem én bennem magamban volt. Tetszett ugyan a szerencsének engem császári székbe emelni; de minden más emberektől távol, egy kolostor falai közt is ugyan az lettem volna én magamra nézve, noha másokra nézve már többé nem olly munkás s nem olly hatásu lény.

Magamra öltém a császári palástot, mivel nem akarám kedvét szegni azon rövid látásu balvéleködőknek, kik a dolognak külső alakjához annyira ragaszkodnak, miszerint az embert csak ruhában keresik.

Nem prédikáltak-é már az emberek 20 szaba-

ditóról, kik őket bőséggel és mulatsággal látandják el? . . . Én azt, hogy ő tőlök istenkép imádtatám, mire sem becsülém; hogy fájlalhatnám tehát azt, ha ugyan ő tőlök kárhoztatásomat hallom?!

Az életet nem én adtam magamnak, s nem is fogom azt magamtól mindaddig elvenni, mig az magamnál nagyobb becsünek találtatik. Gyáva félénkség s nem bátorság magát az életet e mulandó élet javaihoz kötni.

Ötven ütközetben kimélt meg engem a halál, mellyet sem nem kerestem, sem nem kerültem.

Én nem ismerek semmi olly ellenséget, ki előtt gyáva félénkségből meghajolnék, és igy egy fájdalmas élet előtt sem.

Korán sem vagyok én még olly szerencsétlen, mint azok vélik, kik az én szerencsémet ollyatén dologban helyezik, mellyet én magamra nézve soha nem ismertem szerencsének.

Ők saját magokat veszik mértékül, midőn másokat mérnek; de ez azon emberi gyarlóságból ered, mellyet én nekik olly gyakorta megbocsáték.

Illyenekért nem értettek ők engem; s ez oka, hogy ép olly majomilag mereszték utánam szemeiket, midőn a császári trónra léptem, mint midőn arról lemondottam.

Mindenek között szeretem legalább egy érdemet, miszerint a német nemzetet saját ereje érzetére hoztam. E nép, melly reményét tisztán és igazán az istenbe és emberekbe helyezi, érdemes valóban olly erőre, mellyet elébb utóbb és méltán meg is nyerend. Az angol derék nép, de ollyan az európai szárazföldiek közől egy sem lehet. Közigazgatási rendszerét én legjobbnak tartom; csak az kár, hogy olly nemzet létével, mellynek sok fegyveres népe van, s következőleg a szárazon is hadakoznia kell, meg nem egyezhet. S egyébkint is megvallom, miszerint az egész világ történetében olly példát nem találtam, hogy valamelly kereskedő nép, az emberi nemzet javára czélzó dolgokat tisztán fenn tartotta volna.

Közli BEÖTHY ZSIGMOND.

MUTATVÁNYOK

Vahot Imre „Camarilla“ czimü allegoriai drámájából.

IV. Kép.

3-ik JELENET.

(A szinfalak mögött a Rákóczi indulózendül meg).

Erő, Bátorság, Hazafiság, Nemzetiség, Egyetértés, Leikesedés, Kitartás, Elszántság, Vitézség. (A honvédsereg különféle egyenruháiban).

Éljen a szabadság! Éljen a magyar! (Szabadság és Magyarország előtt meghajtják zászlójukat).

Jó aristokratia.

Titeket éltetnek ők, s ti értetek készek ők meghalni ó mennyei Szabadság, s kedves anyánk, Magyarország. Engedjétek meg, hogy mint leghivebb védőiteket, bemutathassam őket.

Magyarország.

Legyenek üdvözölve általam.

Szabadság.

Hozta isten őket.

Jó aristokratia.

Köztük van a két bajnok testvér, Erő és Bátorság, vele született szövetségesei a magyarnak, kiben ők gyakran el voltak nyomva és altatva, — de ha egyszer fölébredtek, ugy megedzék karjainkat és szivünket, hogy az egész világ sem birt volna velünk. — Velök van a Hazafiság. Jelszava: mindent megtenni, mindent feláldozni a hon javáért. — Köztük van Nemzetiségünk, ki tiszteletben tartja a mi földünkön lakó idegen ajku népek nyelve és szokásai szent jogát; de közdolgokban uralkodói felsőbbséget követel, mert a többi közt legerősebbnek érzi magát, s a bábeli nyelvzavar helyett egységet akar. Még a szabadság sem kell neki, ha az elvenné tőle magyarságát. — Köztük van az Egyetértés, kinek körünkböli számüzetése sokszor halálos vészt hozott már reánk. De most okulva a multakon, keblünkhöz szoritjuk őt, s vele együtt győzünk vagy halunk. — Velök van Lelkesedésünk, többé nem hirtelen ellobbanó szalmatüz, hanem a honfi- és honleány-szivek millióinak tartósan égő lángoszlopa a haza oltárán. — Köztük van a Kitartás, ki a legnagyobb veszélyben sem csügged, hanem ernyedetlenül tür, szenved és előre tör, mig csak czélt nem ér. Velök van Elszántságunk, kinek határozott jelszava: Győzni vagy halni! — Végre téged üdvözöllek dicső Vitézségünk, nélküled képzelni sem tudom a magyart, ki veled egy pillanatban született a világra, . . ki, mert ugy szólván egymáshoz nőttetek, csodákat mivelt már általad, mik az egész világot bámulatra ragadák, mik féltékeny irigységet költöttek fel majd minden nemzetekben. Miattad van annyi ellenünk, mint senki másnak; de ennyi ellenséges idegen elem, olly sok vész és viszontagság közepett, annyi viharos századon át csak általad tarthattuk fel magunkat, s isten segélyével jövőre is fel fogjuk tartani. —

Vitézség. (Huszárruhában).

Bennem bizhattok. Én próbált legény vagyok. Tizannyi ellenségnek mindig megfelelek. Én vagyok a csata repülő villáma, mellynek sujtása mindenkor biztosan talál; a legnagyobb tüzet is rendületlenül kiállom, s a pokol minden ördögével szembemerek szállani. Félelmet nem ismerek,

ellenség elől hátrálni, gyáván megfutni nem tudok. Külföldön, mint a zsarnokság rabja sok ideig tartózkodám, de a mint meghallottam, hogy közanyánk veszélyben van, megsarkantyúzám paripámat, s nem gondolva az üldöző halállal, föl sem véve az inséget és nyomort, járatlan földeken s a legnagyobb akadályokon keresztül vágva magamat, haza siettem megtámadott hazámat, testvérimet utósó csepp vérig védeni.

Bátorság. (Honvédruhában).

Én mint gránátos, kénytelenségből 8 évig szolgáltam a császárt. Hiában zugolódtam a sors ellen; nyögnöm kellett az idegen járom alatt. De amint meghallottam, hogy az ostor-rák császár és magyar király hazám kivivott szabadságát ismét el akarja nyomni, s ez által hitét megszegé; idegen tisztjeimet a faképnél hagytam, letéptem magamról a gyülölt sárgafekete szineket, frakkom farkát elnyirbáltam, s a honvédek közé csaptam fel. Oh, be örül a lelkem, hogy valahára a német császár helyett édes hazámat szolgálhatom, magyar vezényszót hallhatok, nemzeti szinü rózsát viselhetek, és hogy magyar tiszteim emberségesen bánnak velem, és hadi zászlónkon a három szinü szalagot csókolhatom! (Megcsókolja a zászló szalagját).

Hazafiság. (Honvédtüzérruhában).

Három fiam van, mindenik erös, fegyverfogható, s épen azért mindeniket a honvédek zászlója alá vivém. Egyik közülök most a rácz, másik az oláh, harmadik a horvát ellen harczol. S minthogy sok levén ellenségünk, minél több karra van szüksége e hazának, magam is a tüzérek közé álltam, hogy álgyum golyóival csapatonként sodorhassam el a kamarilla vérebeit. Ez alatt házi tüzhelyemnél nöm és leányom tépetet és pólyát készitnek a harczosok sebeire.

Magyarország.

Oh milly boldog, mil y büszke vagyok, hogy illy derék bajnoksereg áll ki védelmemre. Ha még az illy nemes önfeláldozásu s hü szivü honfiak felett is győzelmet vivna ki az ármány, akkor kétségbe kellene hoznunk az igazságos isten lételét.

Szabadság.

Ezek aztán méltók arra, hogy az én felkent bajnokaim legyenek. Öket isten az én gyönyörüségemre alkotá.

— — — — — — — →

V. Kép.

11-ik JELENET.

Nép.

Fogva van jegyesem, a Szabadság? — Ő, isten legkedvesebb angyala, ki nélkül ismét a régi szenvedések pokla vár reám. — De nem! Mi inkább meghalunk, semmint megengedjük azt, hogy az előbbi gyalázatos rablánc már már behegedt sebeinket ismét kiujitsa.

Jó aristokratia.

Ha a sors ugy akarná, hogy anyánkat és Szabadságunkat annyi küzdés, olly nagy áldozatok után is elveszitsük, — jaj akkor mi is veszve volnánk. Barátim, testvérim, nemzeti létünk kivirult törzsfáját illy nagy vihar még soha nem fenyegeté. Épen azért gyáva csüggedés helyett, még inkább bátorodnunk kell, s most van legnagyobb szükségünk hösi elszántság- és kitartásra. Most már eldöntő csatát fogunk vivni, melly életünk vagy halálunk felett határoz. Ha valamikor, most kell bebizonyitanunk, hogy istennek választott, harcz- és győzelemre teremtett népe vagyunk, és méltók arra, hogy a nagy és dicső nemzetek templomában,hol ördögi elleneink által egy ideig háttérbe valánk szorittatva, mint Árpád és Hunyadi Mátyás alatt, ismét a legelső sorban foglalhassunk helyet. Emlékezzünk hosszas multunk derüs- borus képeire, használjuk fel a rövid jelennek minden perczeit, s biztositsunk egy kivivott szebb jövőben a magyarnak örök életet. Rajta tehát, mentsük meg ismét fogolylyá tett anyánkat, s elnyomatott Szabadságunkat. Rajta, rajta! induljunk a kamarilla ördögei ellen, — végszámolásra.

Nép.

Rajta, rajta! Hazánk-, szabadságunk- és becsületünkért!

Mind.

Éljen a magyar! — Rajta, rajta! — *)

TÁBORI KÉPEK

és

CSATAMEZEI VIRÁGOK.

— Aldunai táborunk egyik csapatja egy, ellenségtől megtisztitott faluba érkezvén, — az örnagy szigoruan megtiltá, a falu lakosaitól vizet, kenyeret s hust elvenni, mivel, mint hallá, azok meg vannak mérgezve; igérte azonban, hogy rögtön ölet le sertéseket. Szavait végezve, a csapat egyik hőse, egy izraelita kiáll a sorból, s alá-

*) Ezen mutatványt annak bizonyságaul közlöm, hogy láthassa az olvasó: milly buzditó hatást lehetne eszközölni a jelen harczias körülményekben illy szinpadi képek által. — Szerk.

zatos hangon kérdi az őrnagytól: „Hát khérem asz eleven l i b h á k is meg vannak mérghezve?“

A lagerdorfi ütközet alkalmával a huszár összecsapott egy lengyel dsidással. Ez leszurta amannak lovát. — Meglátván ezt pajtásai, segitségére siettek a huszárnak, ki azonban igy kiálta a közelgőkhöz: Ide ne jöjjön a kinek kedves az élete, mert ha édes apám volna is, leszurnám; — majd végzek én magam vele!‘ — Erre pajtásai megálltak s gyalog huszárunk megtámadá az uhlánt; — mindenekelőtt dsidáját kiütötte kezéből, aztán kardra kerülvén a dolog, ellenét csakhamar levágta lováról.

A pesten átvonult Sándor-gyalogok közül egy tót ajku legény többet öntvén fel a garatra, mint kellett volna, tántorogva járt fel s alá a főváros utczáin, és szüntelen ezt kiáltozá: ‚Iljen Kosud Lajos! Van zbanko elig!‘ — (A végét természetes iszonyu káromkodással czifrázta ki.)

Mennyire különbözik a magyar bajnok jelleme, szive a vadráczétól, tanusitja az is, hogy mig az utóbbiak sz. Tamáson s egyebütt az ártatlan magyar gyermekeket a templom ajtajára szegezték, nyuzták és a legrettentőbb módokon kinozták; — a mi honvédeink, huszáraink, sőt még Rózsa lovasai is, — a rácz táborokban talált gyermekeket ápolásuk alá vevék, biztos helyre szálliták őket, — a többi közt egy jószivü veterán huszár 3 rácz porontyot vett föl nyeregkápajába, s igy ragadta ki őket a bizonyos halál karjából. — Sőt még kutyáikkal is szebben bánnak a mi vitézeink, mint sok vadrácz a magyar foglyokkal szokott bánni. Az elpusztitott rácz faluk kuvasz kutyái ugyan is többnyire a magyar táborokban találnak menedéket, — honvédeink megsajnálják a szegény állatokat s jóizü falatokkal tápláljak ... ugy hogy most már bottal sem lehetne tőlük elüzni azokat, ... sokszor csatába is elkisérik jótévőiket, s ha egyebet nem tehetnek is érttök, legalább a távolból mérgesen megugatják egykori gazdáik rokonait, — e hálatlan rosz népet.

— Dohányzott-é már ma vitéz ur? — kérdé a perlaszi ostromból megtért huszárt egy honn maradt nemzetőr! — Még nem! — felelt a huszár —, hanem ha oda jött volna a gárdista ur, a hol én voltam ma, pipa nélkül is annyi füstöt nyelhetett volna, hogy, ugy segéljen, köpni sem győz utána.“

— Az már tudva van, hogy egy huszár igy definiálta a köztársaságot: dupla lénung, nincs király! — Hanem az sem rosz, midőn a huszár beszédbe keveredvén némelly urakkal, igy értelmezé a respublikát: „Hát hiszen minek is volna király, hisz mióta nincs, sokkal jobban folynak dolgaink mint azelőtt —; aztán a pesti urak m a g o k is ki t u d j á k á l l i t a n i a t á r s a s á g o t!“

Szabadságharczunk szép történetében már is dicső nevet vivott ki magának a 9-ik század vagy is veres sapkás honvéd-zászlóalj, melly leginkább borsodi, gömöri, abauji, és zempléni s nagyobbára müvelt fiukból áll. — A ki csak ismeri őket, s harczban volt velök, nem győzi eléggé dicsérni azon rettenthetlen, elszánt vitézséget, hősies bátorságot és kitartást, melly ezen zászlóalj minden egyes tagjának sajátja. — Ők már tizennégyszer voltak csatában .... s egyszer sem vesztettek, egyszer sem vonultak vissza, — — sőt mindannyiszor irgalmatlanul megverték a ráczokat, kik ugy félnek tőlük, mint az ördögtől, mi több, a babonás ráczok közül többen csakugyan azt hiszik felőlük, hogy ördögük van. Ezen hős fiak leginkább a szuronnyali megrohanásban szokták magukat kitüntetni. Egyszenél többször ritkán lőnek az ellenre; .... hanem ez után tüstént szegzett szuronyaikkal támadják meg őket, még pedig olly harczszomjas lelkesedéssel, hogy ezt a legpróbáltabb katonaság sem birná kiállani, — s iszonyu pusztitást, dulást visznek végbe a hátráló ellen soraiban. Rendkivüli bátorságuk, elszántságuk semmi akadályt, s lehetlent nem ismer, — egy izben már félágyutelepet (3 álgyut) foglaltak el a ráczoktól akkor, midőn ezek legerősebben tüzeltek rájuk. Nekik lehet köszönni, hogy a gazdag és hü Fehértemplom, a ráczok vandal kezére nem került, s hogy annak környéke nagy távolságra meg van tisztitva az ellentől. — Illy harczias jellemet, illy remeklő vitézséget csak azok tanusithatnak, kik, mint a 9-ik zászlóalj ifju oroszlánai, nem zsoldért, hanem a szabadság szent érdekeért, a haza igaz ügyeért, valódi magasztos lelkesedéssel küzdenek!

(E képek a jövő évben is folytattatni fognak.)

V. I. —

ÖRÁLLÁS A NEMZETI SZINHÁZ KÖRÜL.

December 14. A f e h é r e k. Francz. dráma.

— 15. F a l u r a k e l l m e n n i e. Franczia vigjáték.

— 16. Reina javára, először: K é t a l t i s z t opera 2 felv. Szövegét irta Romani, zenéjét Mazzucato. Olaszból ford. Szerdahelyi. E dalműnek

eléggé dramai szövege a katonai életből érdekes jeneteket tüntet föl. Zenéje több igen szép hellyel, s jellemző erővel bir, — hanem, minthogy keves melódia van benne, közönségünknek általán véve nem igen tetszett. Két franczia sorezredbeli örmester viszi az egészben a főszerepet, kiknek baráti és szerelmi viszonyából bonyolódik a mű története. Az egyiket (Ippolito) Farkas Károly, a másikat (Roberto) Reina személyesité, amaz gyöngéd hatásu, kellemes tenor hangját, ez pedig megrenditő, férfias szép baritonját, helyes előadással párositva, teljes erejében tüntetvén ki. Csakhogy Farkas mélyebb érzelmet, több bensőséget fejt ki énekében, mint Reina, ki azonban szinpadunkon már is sokat haladott müvészi tekintetben. E szerep véleményünk szerint nem épen neki való, s jobban állna Füredinek. — Hollósi Kornélia (Loretta) mint mindig, ugy most is gyönyörüen dalolt, s a közönséget, kivált utósó dallama által, elbájolá. — Benza (Morazzi, rokkant tizedes) könnyü modorával, s eredeti játékával igen emelte az előadást. Köszegi és Bognár kis szerepeiket jól adák. — Reinát valaki koszoruval tisztelé meg, s Benza fejére tette azt . . . . mi egyátaljában nincs helyén, s mivel a szerény müvészt nem kis zavarba hozá. — Valljon mi lehet annak oka : hogy körülbelől már féléve nem adtak olly uj operát, mellyben Schódelnénak is volna szerepe? SZ.

— 17. II. Rákóczi fogsága. Dráma. Szigligetitől.

— 18. Először : Marczius tizenötödike. Eredeti vigjáték 4 felv. Irta Dobsa Lajos. — Jövő alkalommal fogunk róla szólani.

FŐVÁROSI TÁROGATÓ.

— Ne hallgassunk a rettegtető pletykahirekre, miket leginkább a kislelkü félénkek s a gonosz reactionáriusok szoktak magánkörökben és nyilvános helyeken, a nagyitás és elferditás mesterségével terjesztgetni. És másodszor : egyes apró veszteségek vagy visszavonulások hire, ha mindjárt hivatalosan közöltetik is, ne hozzon bennünket kétségbeesésbe. Most kell leginkább bátrak- és erős szivüeknek lennünk. Ez illik a férfias magyar nemzethez, melly ha azon időkben nem veszett el, midőn foglalásai miatt egész Európa ellensége volt, — most, midőn a müveltebb s hatalmas nemzetek sympathiáját birja, s mi több, önerejét egy pár hónap alatt olly óriási nagyságban fejtette ki, — bizonyára nem fog elveszni. — Mi legalább ugy látjuk a dolgot, hogy bár mindenfelől ellenség tör reánk, — azért mindenfelé erős védfalakként állnak vitéz seregeink, — s igazságos ügyünk diadala bizonyos. — Ám tekintsünk szét a csatatér különféle pontjai felé, — s állitásunk igazolva lesz.

— Pozson és Nyitra felől hiteles tudósitások szerint a császári seregek legfőbb ereje, mintegy 20—25 ezer ember tört be hazánkba. Ezt a Görgei vezérlete alatt álló rendes gyakorlott hadseregünk nemcsak lelkesség- hanem számban is felülmulja. — Görgei czélirányosnak találta Pozsonyt elhagyni, s a határszéleken szétszórt erejét Győrnél öszpontositván, gyarapitván, a nagy csata itt fog rövid időn megvivatni, — ugy hisszük, ránk nézve a legjobb sikerrel.

— Kassán Schlick császári serege valódi kelepczében van, mert háta mögött a lelkes szepesiek egész tömege áll fegyverben; előtte pedig Miskolczon Mészáros Lázár vezéri zászlója alatt olly erő gyülekezik, melly kétszer olly nagy seregnek is megfelel, mint a Schlické. Az 1200 borsodi önkéntesek, kik a pákozdi és schwechati ütközetben részt vőnek, az első felhivásra mind megjelentek Miskolczon s ismét fegyvert ragadtak a szabadság védelmére. Több borsodi falunak egész népessége papjaik vezérlete alatt vonul be Miskolczra. A szomszéd Heves hirtelenében mintegy ezer lovast állitott ki. A jász és kun lovasság is nagy számmal vesz részt e táborozásban. Ott van már 3 honvéd zászlóalj, és a Zanini nevü olasz gyalogság egy zászlóalja Eszékről szintén oda tart. — A mint e hatalmas sereg Schlick seregét megsemmisitendi, hihetőleg a fővárosba vonuland, honnan oda fog rendeltetni, hol legnagyobb szükség lesz reá. — Schlick ereje csak 4000 gyalog s 400 lovas.

— Aradi táborunkban nem kis zavart okozott az, hogy az aradi és temesi várban levő császári zsoldosok emberek- és ágyukban tetemes erősitést nyertek az Erdélyből beütött sereg által, melly Lippát s Ujaradot is elfoglalá. A meglepetés első pillanatában álgyut is vesztettünk. Azonban erőnk Ó-Aradon összeszedvén magát, Gál László és Máriássi vezérlete alatt a csatát megujitá, s mint legujabban halljuk, — az Erdélyből beütötteket vitézül visszaveré. — A Temesvártt lévő Leiningen és Rukavina ezredbeli katonaság nagy része velünk tart, már több izben tön kisérletet az átjövetelre, — azonban a dsidás lovasság által feltartóztaték.

— A Bánátban Damianics 2500 emberével dicső diadalt vivott ki; a karlsdorfi sánczokból kizavarván a ráczokat, Alibunárnál hatalmasan megverte őket, ugy hogy az ellenség 5—600 halott vesztesége van, mig a mieink közül csak 10 maradt halva s 50—60 sebesült meg. E győzelem után Damianics a tomasováczi erős sánczokat pusztitá el, — mi a ráczokra nézve igen nagy csapás, — s most már győzhetlen seregével Pancsovát is elfoglalá.

— Péterváradot f. hó 13-kán a lázadók megtámadván, ellenök az Ernest és Dom Miguel gyalogok és a Ferdinand huszárok egy kis része indult ki, s pár órai csatázás után visszaverte őket. — A lelkes Dom Miguel ezredbeliek a várban mutatkozott tiszti schwarzgelbismust hathatós föllépésök által megfékezék, s folytonos ellenörködésök legnagyobb biztositék arra nézve, hogy a vár nem kerülend ellenség kezére.

— Erdély visszafoglalását magára vállalt hadvezérünk, Bem tábornok igen erélyesen működik, Nagy-Bányán és Szilágy-Somlyón már is jelentékeny fegyveres erőt öszpontositott, hogy annál biztosabban rendelkezhessék az Erdély felöli utakat mind elzárá, s rövid időn támadólag fog föllépni. Dec. 13-ról kelt hivatalos jelentését a férfias önbizalom szavaival zárja be, mondván: most már biztosithatom a honvédelmi bizottmányt, hogy Erdélyt visszafoglalandom.“

— Slavonia és Styria felől hiába erőködik beütni az ellenség; Perczel Mór hadseregének vitéz ellentállása minden törekvésöket meghiusitja. A napokban e seregünk támadólag működött; s Perczel szerencsecsillaga most is bizonyára teljes fényben ragyogott a mieink fölött.

— Trencsénben ujoncz honvédeink és tüzéreink Hurbán csoportját annyira csuffá tették, kogy mintegy 100 maradt közülök a csatatéren s 21 szekeren vitték el sebesültjeiket, kik közt maga a szürkelovas fővezér is igen meg van sérülve, egy főtisztje pedig lábait veszité.

Mindezekből látni lebet, hogy legkisebb okunk sincs a kétségbeesésre, sőt inkább minden körülmény oda mutat, hogy uj évkor legalább a csatatér főpontjára nézve, a diadal örömhirével gratulálhatunk egymásnak.

Győzelmünket nem kevéssé segitendi elő a honv. bizottmánynak azon legujabb czélszerü rendelete, miszerint minden megye rendezzen kebelében önkéntesekből állandó mozgó lovas és gyalog csapatokat, kiknek feladatuk leend — nem mint eddig nagyobb csatákban részt venni, — hanem az ellenséget apró csatározással mindenfelől nyugtalanitani, zavarni, kárositani, szóval, a hazát száguldó csatározással, guerilla harczczal védeni.

Most már térjünk kisebbszerü dolgokra, mellyek azonban a marczius előtti ujdonságokhoz képest óriási fontosságuak. —

— A tőlünk egészen elzárt szegény erdélyi magyarokkal, mint egy szökevénytől tudjuk, a kamarilla hősei azt ügyekszenek elhitetni, hogy Windischgraetz már Magyarhont egészen leigázta, sőt Kolozsvártt és M. Vásárhelyen roppant placatok hirdetik Budapest elfogalaltatásának részletes adatait.

— Váczon honvédelmi nőegylet alakult, mellynek legelső tette az, hogy honvédeink fölszerelésére 200 p. forintot ajánlott. Éljenek a derék váczi hölgyek.

— A szerencsétlen debellácsiak fölsegélésére egy szatmármegyei nemeskeblü honleány, Domahidi Gedeonné ismerői kis körében 28 p. forintot gyüjtött, s az illető helyre szolgáltatás végett szerkesztőségünkhöz küldé azt be. Mi e szép adományt a derék honleány lelkes felszólitása- s az adakozók neveivel együtt Hajnik Pál orsz. rendőri osztályfőnöknél tettük le, ki az e czélra begyült pénzeket leghivebben kezeli. — Vajha a női gyöngéd részvétnek e szép példáját minél többen követnék.

— Pozsonynál az előörsökön már több horvát határőr tisztjeivel együtt átjött a mi seregünkhöz, és sokkal nagyobb lelkesedéssel harczolnak most velünk, mint harczoltak volt azelőtt ellenünk.

— A terézvárosban Trefort helyébe Molnár György választatott el országgyülési képviselőül 28 szavazattöbbséggel Ney Ferencz ellenében, kinek pártján a demokratikus szellemü, fiatalabb polgárság müködött.

— Sz. István koronáját és ereklyéit a kiküldött országos választmány az azt rejtő szekrény feltörése után a maga helyén találta.

— A Bécsben elesett szabadsághősök emlékére f. hó 18-kán a belvárosi egyházban Sámuel Alajos misét mondott és segéde Szemerényi szónoklatot tarta. A jelen volt nagy sokaság az ártatlanok kiontott vére miatt istenhez boszuért fohászkodott. — Tegnap pedig szinte a bécsi hősek emlékére közünnep tartatott a képviselők házában, hol Tausenau, a volt bécsi demokrataklubb elnöke, remekül szónokolt a szabadság érdekében.

— Schlick kicsinyben Windischgraetz szerepét kezdi játszani Kassán. Már 150 egyént fogatott el. A várost körül sánczoltatja. — Miskolczon egy ujhelyi izraelita kereskedő fiát, mint Schlick kémét elfogták.

— Rövid időn Budapest körül 15 ezernyi sereg fog összevonulni a nélkül, hogy e miatt a most ellenség előtt álló hadaink gyöngittetnének. A radikál kör tagjai közül egy vadászcsapat alakul. — Görgei hadserege 20 ezer emberrel erősittetett. — A hirtelen megváltozott időjárás is segit befütyölni az ellenségnek. — A magyar lelkesedés tüze, s az idő jege elpusztitandja e viz-vérü bérszolgákat a föld szinéről. — Mi győzni fogunk! Éljen a magyar!

LEGUJABB. F. hó 18-án M. Óvárnál győztek vitézeink. A császáriakat olly kegyetlenül megverték, hogy még sebesültjeiket sem vihették el. Az ellen vesztesége igen nagy. — Seregünk egy része Pozsonban van, de a főhadi szállás: Győr.

NYILVÁNOS KÖSZÖNET.

Pozsony, dec. 14. Irgalmasságot isten után főképen orvos áraszthat el ágyhoz leszegzett, összeroncsolt, kinok közt fetrengő felebarátai között. Mit ér orvosnak orvosi mély tudománya, ha ahoz a járulék nem egyéb elzárt hideg kebelnél. Gyakran a felebaráti szeretet, gyöngéd leereszkedés, testvéri gondos ápolás gyorsabban vissza adja a szenvedő életerejét, hogysem Aesculáp minden keverékei. A kórházak eleven képei orvosaik atyaiságának vagy mostoha hanyagságának. Tudunk kórházat, mellyben, ha bizonyos nagy praxisu, élemedett orvos sebesültjéhez közeledik, az iszonynyal forditja el fejét tőle, arczáját eltakarja s a mentort jajjakkal üdvözli. Itt pozsonyban az Eszterházi-féle kórház, mellyben szinte tiz terem van megtöltve a legretteneteseben összeroncsolt sebesültekkel, főorvos Horváth Jós. Antal ur igazgatósága alatt példányképe az elégültség, kedélyderület és kitürő nyugalomnak. — A sebesülteknek öröm időszakai azok, mellyekben öket szeretett főorvosunk vizsgálat alá veszi. Alul irottak elsőbbike, még october 30-kán Austriában Manswörth falu ostrománál, jobb vállkulcscsontom golyó által töretvén meg, csaknem halálos sebet kaptam. Az ónt ugyan még a csatamezőn kivették derék orvosaink; de az életveszély még mindég kérdésben forogván e jeles kórházba hozattattam, hol emlitett főorvosunk testvéries ápolása s bizalmas megnyugtatásai ime már minden veszélyen kivül tettenek. Lejebbirt, Simonich elleni csatázás közt nov. 18-án kaptam mély lősebet bal karomban, mellyből a csontomhoz tapadt s rajta meglapult ónt főorvos ur nagy ügyességgel kivette s ime most már zuzott kezemmel a felüdüléshöz szemlátomást haladok.

Fentisztelt főorvos urnak örökös hálánk jeléül a haza előtt nyilvánitjuk legforróbb köszönetünket. Testvérpár GÖMÖRI FRIGYES,
a dunánin. mozgó örs. II. zászlóalj. hadnagy.
GÖMÖRI KÁROLY, örmester.

AZ

„ALFÖLDI HIRLAP“

1849-ik év első felére is megjelenik Debreczenben Telegdi László és Szanka József szerkesztésével, hetenként kétszer, egy-egy terjedelmes iven. Előfizetési ára félévre postán küldve 3 ft 50 kr, helyben 3 ft p.p.; s előfizethetni minden postahivatalnál, s helyben Telegdi Lajos könyvkereskedésében.

Karácsonyi s uj évi ajándékul kapható minden magyarhoni könyvárusnál:

ORSZÁGGYÜLÉSI EMLÉK.

Politikai, történeti és szépirodalmi almanach. Az alsóház teremének rajzával. Kiadta és szerkeszté **Vahot Imre.**

Ára 2 ft 30 kr p. p.

Előfizetés a

PESTI DIVATLAP ÉS NEMZETŐR

jövő 1849-iki első félévi folyamára.

Miután alólirt szerkesztő, lapja érdekességének emelése tekintetéből 10 darab arany pályajutalmat tüzött ki egy korszerü beszélyre, 5 db aranyat egy komoly, vagy humoristicus előadásu társadalmi czikkre, s ugyanannyit egy hazafiui vagy harczias szellemü szabadságdalra; — ezen versenyzés által élvezetes olvasmányokat remél nyujtandni közönségének. — E mellett Nemzeti képtárát egy uj ággal, a jelen szabadságharcz mezején kitünő **„Magyar hősök arczképei“**-val szaporitandja. Divatképei leginkább pesti és magyar divatot fognak feltüntetni. — Az uj évi első számhoz műmellékletül a Hunyadi-gyalogcsapat, a honvédtüzérek, a Lehel- és Bocskai-huszárok tisztikarának egyenruháit ábrázoló szinezett kép fog megjelenni.

E lap jövő félévi folyamára az előfizetés, mint eddig, postán 6 pft, helyben 5 pft. Pesten előfizethetni a kiadó-hivatalban (szabadsajtó-utcza 466-ik sz. a.) és Emich Gusztáv könyvárusnál.

VAHOT IMRE.

Eisenfels Rudolf nyomdája, 3 korona utcza 139. szám.

MTA Könyvtára
Hatvany Lajos könyvtára